

LISBETH EMSHOLM

OVERSIGT OVER BOTANISKE LOKALITETER

6. RINGKØBING AMT

MILJØMINISTERIET
SKOV- OG NATURSTYRELSEN · 93

Danmarks Miljøundersøgelser - BIBLIOTEKET
Grenåvej 12, Kalsø, DK-8410 Rønde

3437109213

LISBETH EMSHOLM

OVERSIGT OVER BOTANISKE LOKALITETER

6. RINGKØBING AMT

**BIBLIOTEKET
Danmarks Miljøundersøgelser
Kalø, Grenåvej 12, 8410 Rønde**

**Udgivet af MILJØMINISTERIET, SKOV- OG NATURSTYRELSEN i samarbejde med
DANSK BOTANISK FORENING**

KØBENHAVN 1992

Oversigt over botaniske lokaliteter

6. Ringkøbing amt

Udgivet 1992 af: Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen,
Slotsmarken 13, DK-2970 Hørsholm

Bogen er udarbejdet af cand.scient. Lisbeth Emsholm

Styringsgruppen for den botaniske lokalitetsregistrering
består af:

Per Hartvig (fredningsudvalget) og
Peter Vestergaard, begge Dansk Botanisk Forening
Claus Helweg Ovesen, Skov- og Naturstyrelsen

EDB-behandling: Helle Jensen, Olaf G. Christiani og Lisbeth Emsholm

Redaktion: Claus Helweg Ovesen og Lisbeth Emsholm

Korttegning: Birgith Themberg og Lisbeth Emsholm

Udsnit af Kort- og Matrikelstyrelsens kort er gengivet med
Styrelsens tilladelse A409-92

Tryk: Grafisk Center, Hillerød

Oplag: 500

ISBN: 87-601-3413-5

Pris: 150 kr.

Trykt på Cyklus genbrugpapir

Henvendelser om denne publikation rettes til Botanisk
Museum, Gothersgade 130, DK-1123 København K eller Skov- og
Naturstyrelsen, Naturovervågningskontoret, tlf. 45 76 53 76
efter 1. februar 1993, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Tlf: 39 27 20 00

Omslagets billeder:

Forside

Venstre side, øverst: Store Sande
nederst: Hjelm Hede Krat*

Højre side, øverst: Hønsebær
nederst: Blåbær

Bagside

Venstre side, øverst: Overdrev ved Lemvig
nederst: Slangetunge

Højre side, øverst: Kragefod
nederst: Mølodde, Thyholm

Foto: Lisbeth Emsholm, 1988

Hidtil udkomne og planlagte oversigter over botaniske lokaliteter:

1. Sjælland (1976, genoptryk 1979)
2. Den fynske øgruppe (1979)
3. Lolland, Falster, Møn og Bornholm (1982)
4. Sønderjyllands Amt (1983)
5. Vejle Amt (1986)
7. Århus Amt (1990)
8. Viborg Amt (1990)
9. Nordjyllands Amt (1992)
10. Ribe Amt (1992)

Oversigterne over botaniske lokaliteter kan købes ved
henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen,
Informationssektionen, eller gennem boghandelen.

INDHOLD

Forord	5
English summary	7
Indledning	8
Den botaniske lokalitetskode	10
Kortmateriale	23
Oversigtskort	25
Detailkort	28
Lokalitetsbeskrivelser	
TBU distrikt 7	51
TBU distrikt 14	73
TBU distrikt 15	79
TBU distrikt 16	101
TBU distrikt 17	164
TBU distrikt 18	227
TBU distrikt 19	261
Kildefortegnelse	
Publicerede kilder	293
Upublicerede kilder	304
Supplerende kildefortegnelse	310
Lokalitetsindeks	312

FORORD

Denne oversigt over de botaniske lokaliteter i Ringkøbing amt er sjette bind i den serie, som indledtes med "Foreløbig oversigt over botaniske lokaliteter. 1. Sjælland" (1976). Ligesom de foregående udsendes denne oversigt i samarbejde mellem Miljøministeriets Skov- og Naturstyrelse, Botanisk Museum og Dansk Botanisk Forening. Det foreliggende bind har som de tidligere til formål at gøre oplysninger fra den botaniske faglitteratur og upublicerede undersøgelser tilgængelige for planlæggende og naturforvaltende myndigheder, undervisningsinstitutioner, naturhistoriske foreninger og i øvrigt for alle naturhistorisk interesserede. Oversigten kan desuden bidrage til arbejdet med at koordinere lokalitetsoplysninger fra forskellige, naturvidenskabelige discipliner.

Bogen er udarbejdet af cand. scient. Lisbeth Emsholm efter retningslinier fra Skov- og Naturstyrelsen og Dansk Botanisk Forening. Den er et bearbejdet sammendrag af det materiale, der frem til midten af 1991 er indgået i "Dansk Botanisk Forenings Naturlokalitetsregister" (DBFN). Det drejer sig først og fremmest om oplysninger fra Botanisk Tidsskrift (1900-1981), Flora og Fauna (1990-1989), Friesia (1932-1978), medlemsbladet "Urt" fra Dansk Botanisk Forening (1977-1989). Desuden indgår oplysninger fra andre væsentlige dele af den botaniske faglitteratur og et stort, upubliceret materiale.

I lighed med tidligere oversigter er upubliceret materiale i arkiverne hos bl.a. Danmarks Naturfredningsforening og Naturfredningsrådet samt til dels oplysninger fra Den Topografisk-Botaniske Undersøgelse (TBU) af Danmark af tidsmæssige grunde ikke medtaget i bearbejdelsen.

Ved udsendelsen af oversigter som denne er der risiko for, at oplysninger om sjældne planters voksesteder misbruges. Oplysninger om de mest sjældne arter er derfor udeladt eller angivet upræcist, hvor det skønnes rimeligt at sløre dem. Generelt er der grund til at understrege, at det her publicerede materiale ikke må misbruges. Ingen botaniker eller botanisk interesseret bør foretage indsamlinger på en sådan måde, at landets sjældne planter lider skade. I bogens tekst anvendes ofte et (x) efter et plantenavn for angive, at den pågældende art er sjælden, sårbar eller akut truet (dvs. på rødliste) og derfor ikke bør plukkes, opgraves eller på anden måde skades.

Fotografierne i bogen er stillet til rådighed af Lisbeth Emsholm og tegningerne af J. Chr. Schou. Endvidere har Ringkøbing Amt bidraget med fotografier og kort af

heder og egekrat, og Geo-Consult med kort over strandenge. Kort- og Matrikelstyrelsen har velvilligt tilladt reproduktion af kortmateriale (reproduktionstilladelse A409-92).

Vi bringer de mange, som på forskellig vis har bidraget til udarbejdelsen af bogen, en varm tak. Takken gælder selvfølgelig ikke mindst forfatteren.

Karen Westerbye-Juhl
direktør
Skov- og Naturstyrelsen

Per Mølgaard
formand
Dansk Botanisk Forening

Per Hartvig
formand
Dansk Botanisk Forenings
fredningsudvalg

Ib Friis
bestyrer
Botanisk Museum

ENGLISH SUMMARY

The present book is number six in a series of books describing botanical localities in Denmark. Like the seven preceding volumes (Oversigt over botaniske lokaliteter. 1. Sjælland, ISBN 87-503-2111-0, 1976, 2. Den fynske øgruppe, ISBN 87-503-3206-6, 1979, 3. Lolland, Falster, Møn og Bornholm, ISBN 87-503-3793-9, 1982, 4. Sønderjyllands Amt, ISBN 87-503-4548-6, 1983, 5. Vejle Amt, ISBN 87-503-6059-0, 1986, 7. Århus Amt, ISBN 87-503-8206-3, 1990 and 8. Viborg Amt ISBN: 87-503-8780-4), this volume is sponsored by 'Miljøministeriet' (the Ministry of the Environment).

The text written by Lisbeth Emsholm follows principles laid down jointly by the Ministry of Environment, the National Forest and Nature Agency and 'Dansk Botanisk Forening' (The Botanical society of Denmark). The book contains a compilation of information concerning the botanical localities of 'Ringkjøbing Amt', (the Ringkjøbing region), in Western Jutland.

The basic source material is compiled from many sources (literature, unpublished archive material, personal contacts and field studies by the author), and therefore the locality descriptions often present information not otherwise available. In presenting the material the book serves two purposes. Firstly it gives direct information about individual localities and so contributes to an assessment of their conservational value. Secondly, the collecting of seemingly trivial data over long periods of time functions as an instrument in biological monitoring. Not only the major localities, but also a large number of less important localities are included, among these many areas about which our present knowledge is either scant or totally absent. Although Denmark is rather well-examined botanically many areas of this type may actually prove to be valuable if only properly investigated or if investigations are renewed.

It is hoped that persons with special knowledge of such areas will help fill in gaps then in the future a more comprehensive edition may be published.

Whenever source material is adequate each locality is briefly described. Following the description a list is given of higher plant species found at the locality in question with reference to the exact year of the latest finding. Finds of bryophytes, fungi, lichens and algae on the locality in question are mentioned following the same principles for citing as used for higher plants whenever adequate informations are available. Plants of these groups are cited with their valid scientific name also while the trivial Danish names as a rule are used for higher plants. A list of references is given under the heading 'Referencer til nomenklatur' on page 9.

The species cited under the heading 'Botanisk vurdering' are either part of certain plant communities or major elements of the vegetation, rare or included on Danish red lists of vulnerable and endangered plant species. In making a publication like the there is a risk that the book is used as a plant hunter's catalogue which would be unethical and quite the reverse of the very purpose of this publication. To help avoid abuse, the exact localities of some rare species are indicated rather vaguely. Furthermore, a symbol is used in the text, (x) after a species name, to inform the reader that the plant in question is rare, vulnerable or endangered, and therefore should not be dug up, picked or otherwise harmed.

Of special concern is the conservation of the species cited in Tables 2, 3 and 6 (pp. 13-17 and 19). Table 2 (Løjtant 1986) is the plants which one should make a special effort to preserve, while Table 3 (Alstrup & Søchting) similar shows a list of endangered and vulnerable (including extinct or probably extinct) Danish lichens. Table 6 cites the names of species especially vulnerable to collection. It is, however, extremely important to stress that vulnerability of this kind is in no way restricted to the species mentioned in Table 6; it applies to a large number of the species in Table 2 as well as to a large number of Danish plant species not mentioned in the tables, i. e. *Gentiana pneumonanthe* and *Botrychium lunaria*.

The number of vulnerable and endangered higher plants and lichens still growing in 'Ringkjøbing Amt' is shown in Tables 4 and 5.

Vulnerability to trampling is treated in Table 7.

Under the section, 'Bevaring', one finds remarks or recommendations concerning various aspects of conservation.

To facilitate the practical use of the informations contained in the descriptions a so-called 'Lokalitetskode', (Botanical Locality Code), consisting of four elements is included in which symbols are used to indicate

1. the reliability or degree of completeness of the basic documentary material (+, ++, +++)
2. the main plant community (S = forest, H = heath, E = meadow, pasture, K = coastal area, V = wet areas such as lake, bog, spring, stream, B = man disturbed sites)
3. an evaluation of the area (i.e. the botanical value, IV, III, II, I)
4. the degree of vulnerability (r, s, ms)

The details of the locality code remain to be tested by practical use, but it is hoped that this code will prove to be a useful tool in the conservational planning and in the nature conservation world in general.

INDLEDNING

BOGENS OPBYGNING

Inddeling:

Bogens inddeling af botaniske oplysninger bygger på den Topografisk-Botaniske Undersøgelse (TBU) af Danmark. Landet er ved denne undersøgelse inddelt i 57 TBU distrikter. Inddeling i TBU distrikter og af landets amter er forskellig. 7 TBU distrikter indgår helt eller delvist i Ringkjøbing Amt. Det drejer sig om TBU-distrikt 7, 14, 15, 16, 17, 18 og 19. TBU-distrikt 16 og 17 ligger udelukkende i Ringkjøbing Amt. Af TBU-distrikt 7 og 14 ligger kun mindre dele i amtet, jf. oversigtskortet, s. 25.

Hvert TBU-distrikt er inddelt i en række mindre geografiske områder. Inddelingen er foretaget på grundlag af UTM-nettet på Kort- og Matrikelstyrelsen 4 cm kort (1:25.000) med opdeling i et 5 km-kvadret. Nummereringen af hvert kvadratnet starter i distriktets øverste venstre hjørne (det nordvestligste hjørne) og går mod højre nederste hjørne (det sydøstligste hjørne) ligesom man læser siderne i en bog. Hvert område har fået et løbenummer bestående af TBU-distriktets nummer, efterfulgt af en skråstreg og et løbenummer.

Eks. 18/52.

Herefter følger navnet på området.

Eks. 18/52 Søby Sø.

De i teksten medtagne, botaniske lokaliteter er inden for et område forsynet med et underløbenummer, der er indført på detailkortene for at vise lokalitetens placering, jvf s. 26-48.

Eks. 18/52-3 Søby Sø.

Ved at benytte denne fremgangsmåde fås en opdelt, sammenhængende nummering. Herved opnås, at den enkelte lokalitet bliver let at finde på detailkortene, og at dækning af landarealerne bliver total. I enkelte tilfælde er princippet for den UTM-relaterede nummerering ikke fulgt, således f.eks. Klosterhede Plantage og Borris Hede, hvor alle beskrivelser for det samlede naturområde er samlet et sted i teksten. Det områdenummer, hvorunder beskrivelsen er samlet, er angivet med en parentes ud for det beskrevne delområde.

LOKALITETSBEKRIVELSERNE

Lokalitetsbeskrivelserne er delt op i fem hovedkategorier: 1. Selve beskrivelsen 2. Plantelister, 3. Lokalitetskoder, 4. Botanisk vurdering, 5. Kilder.

1. Selve beskrivelsen giver, hvor dette er muligt, en almen gennemgang af den enkelte lokalitet, dens historie, hvis dette er relevant, og ændringer i nyere tid. Lokalitetens beskaffenhed beskrives kort, hvor oplysninger foreligger. Her er lagt vægt på botaniske, ligesom arealstørrelser er søgt medtaget.

I selve beskrivelserne er i visse tilfælde inkluderet kortere artslistes. Disse artslistes tjener til at beskrive vegetationens sammensætning og fremhæve dominerende og karakteristiske arter til illustration af artsdiversitet og evt. variation i lokalitetens plantesamfund.

Oversigter over danske plantesamfund og de typiske arter for de forskellige samfund findes f.eks. i Danmarks Natur, Politikens Forlag, og i indledningsafsnittet til bind 1. Sjælland. Da kildematerialet stort set er udvalgt sådan, at det ikke rækker længere tilbage end til år

1900, skal oplysninger om lokaliteternes historie og vegetation for dette tidspunkt søges andetsteds (ældre litteratur, arkivmateriale og gennem herbariebelæg).

2. Karakteristik efter beskrivelsen af egekrattene sammenfatter karakteristiske træk ved de enkelte krat. Karakteristik af egekrattet omfatter: Beliggenhed, antal krat, dominerende træart, træhøjde, stammediameter, trækonfiguration, underskov, opvækst, bundvegetation og græsning. Beliggenhed giver oplysning om krattets omgivelser (skov, mark etc). Antal krat angiver hvor mange adskilte træbevoksninger den enkelte lokalitet består af. Dominerende træart oplyser hvilke træarter, der dominerer bevoksningen - stilk-eg, vinter-eg, stilk-eg sammen med bævreasp osv. Er det forskellige træarter, der dominerer i de enkelte bevoksninger eller dele af krattet adskilles de enkelte bevoksningstyper med skråstreg/. Tilsvarende angiver træhøjden den gennemsnitlige træhøjde i de enkelte delbevoksninger. Stammediameter er angivet som gennemsnitlig stammediameter af i en bevoksning på baggrund af 10-20 standardopmålinger. Eventuelt medtaget i parentes er største og mindste stammediameter. Trækonfiguration giver oplysninger om udseendet af egne i bevoksningen. I unge krat fra de tidlige stadier af skovudviklingen er træerne krogede eller har på anden vis et uregelmæssigt udseende, ligesom fordelingen af træerne som regel er mere 'klumpet'- træer står sammen i klynger (grupper). I lidt ældre krat forekommer krogede eg sammen med ege med et mere regelmæssigt udseende - tynde, rette stammer. I andre bevoksninger kan det kratagtige indslag i bevoksningen være helt forsvundet, så kun det retstammede ege står tilbage. Underskov oplyser om, hvilke buske eller træer, der dominerer under træbevoksningen. I unge krat vil tørst som regel udgøre underetagen under egne, medens underskov mangler i de krat, der har været græsset. Evt. opvækst angives også. Under bundvegetation oplyses det, hvilke planter der dominerer i de enkelte bevoksninger.

2. Plantelister omfatter samtlige de arter, der er registreret på lokaliteten. Planterne er henført til de respektive overordnede plantegrupper: højere planter, mosser, svampe, laver, alger og relateret til det eksakte årstal for iagttagelserne.

3. Lokalitetskoder giver i kodeform en forenklet, botanisk vurdering af lokaliteten jvf. retningslinierne, der er omtalt i afsnittet Den botaniske Lokalitetskoder s. 10-12.

4. Botanisk vurdering giver begrundelsen for en lokalitets henførelse til kategori I ved den botaniske vurdering af oplysningerne jvf. Tab 1 s. 13. Her anføres endvidere de på lokaliteten forekommende rødlistearter, sjældnere arter, lokalt sjældnere arter og indikatorarter, skillearter for kærtyper, der alle medgår i den botaniske evaluering af lokaliteten.

5. Kilder omfatter de referencer, der bidrager til lokalitetsbeskrivelsen. Den enkelte reference er forsynet med et nummer, der fremgår af fortegnelsen over publicerede såvel som upublicerede kilder s. 255-276.

Ved udarbejdelsen er benyttet oplysninger fra publicerede såvel som upublicerede kilder. Disse omfatter et stort, originalt materiale, der er indsendt af mange personer og er deponeret i Dansk Botanisk Forenings Naturlokalitetsregister. Endelig er der i et vist omfang benyttet oplysninger fra TBU-arkivet, der er deponeret på Botanisk Museum.

For højere planters vedkommende er som hovedregel anvendt danske navne. Undtagelser herfra er småarter af slægterne *Hieracium*, *Rubus* og *Taraxacum* og udenlandske adventivarter. Her er videnskabelige navne anvendt.

For mosser, svampe og laver er så vidt muligt anvendt danske navne efterfulgt af det videnskabelige navn i parentes, idet den danske navngivning endnu ikke er fuldt standardiseret. Hvor et dansk navn ikke foreligger benyttes det videnskabelige navn.

Nomenklaturen er citeret i overensstemmelse med følgende værker og afhandlinger:

Danske navne på højere planter: K. Hansen (ed.), 1981: Bladmosses: A.G. Andersen et al., 1976: Den danske mosflora I. Bladmosses.

Tørvemosses: B. Lange, 1982: Key to northern boreal and arctic species of *Sphagnum*, based on characteristics of the stem leaves.

Levermosses: A.G. Andersen et al.: Den danske mosflora II. Lever- og tørvemosses (upubl. manus).

Danske navne på mosser og laver: M. Skytte Christiansen (ed.), 1978: Flora i farver. 2. Sporeplanter.

Svampe: J.H. Petersen & J. Vesterholt (ed.), 1990: Danske storsvampe. *Bacidiesvampe*.

Svampe (undt. *Bacidiesvampe*): H. Knudsen & P. G. Sørensen, 1985: Danske svampenavne.

Laver: V. Alstrup & U. Søchting, 1989: Checkliste og status over danske laver. Nordisk Lichenologisk Forening, København.

Ferskvandsalger (slægter): H. Nielsen, 1985: Ferskvandsalger. Bestemmelsesnøgler over udvalgte slægter.

Marine alger: T. Christensen, C. Koch & H. A. Thomsen, 1985: Distribution of algae in Danish salt and brackish waters.

*Navneopslagene dækker primært storsvampe. For mikrosvampes vedkommende er ikke fulgt et samlet taxonomisk værk.

KRITISKE ARTER OG UNDERARTER

Flere, grundige referencer medtager kritiske arter, hvis adskillelse ofte er problematisk. Disse er i et vist omfang søgt medtaget i teksten.

Eks: dun-/vorte-birk, almindelig/vinter-eg, krat-/skov-viol.

I Dansk Feltflora (K. Hansen 1981) er i forhold til tidligere floraer flere danske arter opdelt i ind til flere underarter, eller arter er delt i to. Eksempler herpå er engelskgræs, engkarse/sumpkarse, gedeskæg, sølv-potentil og almindelig/spæd markarve. De fleste ældre angivelser skelner af gode grunde ikke mellem disse underarter eller har kendskab til senere artsopspaltninger. Disse problematiske taxa er i nærværende bogs tekst angivet i overensstemmelse med kilden, med mindre det er indlysende, hvilket taxa i Dansk Feltflora, der er omtalt.

I tilfælde, hvor der formodes at være tvivl om rigtigheden af oplysningen, er der efter artsnavnet anbragt et spørgsmålstegn i parentes.

Eks: spring(?) - balsamin

Hvor der ud fra referencerne ikke kan fastslås hvilke arter, der er tale om, anføres blot det danske slægtsnavn, eller hvor dansk navn ikke anvendes, det videnskabelige efterfulgt af sp. Som en pendant til den videnskabelig skrivemåde skrives en række tilfælde art af efterfulgt af slægtsnavn. Typisk er flere træarter, arter af vandstjerne og mange lavere planter anført på denne måde.

Eks: hvidtjørn, birk, mælkebøtte, *Calotrix* sp.

SYMBOLER

I lokalitetsbeskrivelserne er anvendt følgende symboler:

(o) efter et plantenaavn eller andet angiver, at det anførte muligvis ikke længere har gyldighed. (Brugt efter et plantenaavn betyder det således, at arten vides at have vokset på stedet, men muligvis er forsvundet.)

(+) efter et plantenaavn angiver, at den pågældende art må antages at være forsvundet fra lokaliteten.

(x) efter et plantenaavn angiver, at planten ikke bør opgraves eller plukkes.

BEGRÆNSNINGER

I bogens tekst er flere steder anført, at botaniske oplysninger ikke foreligger. Hermed menes, at naturlokalitetsregistret ikke råder over oplysninger om den pågældende lokalitet f.eks. en skov, vel vidende, at skovens ejer naturligvis kender dens sammensætning.

TAK

Adskillige personer har bidraget til manus. Uden hjælp fra gode kolleger og bekendte ville dette værk ikke have nået dette kvalitative omfang. Derfor skal en meget, stor tak for hjælpen rettes til Alfred Hansen for korrektur af tekst og højere planter, Tyge Christensen for korrektur af alger, Ulrik Søchting for korrektur af alger, Jan Vesterholt for tekst og korrektur af svampe, Henrik Bavnhøj for tekstbidrag og floralister til Thyholm, Hans Øllgaard for floralister fra Sørvad-området. Også tak til andre bidragsydere Erik Wessberg, Bert Løjtnant, Bjarne Moeslund med flere. Ringkjøbing Amtskommune takkes for velvilligt at have stillet kortudsnit med geokrat til rådighed.

August 1992
Lisbeth Emsholm
Botanisk Museum

DEN BOTANISKE LOKALITETSKODE

I lokalitetsbeskrivelserne i denne og de foregående bøger bringes et stort, dokumentarisk materiale, som imidlertid er uensartet, og som kan være vanskeligt tilgængeligt i bl. a. planlægningsammenhænge. For at omsætte de botaniske oplysninger til en mere tilgængelig form er der derfor i samarbejde mellem Dansk Botanisk Forening, Hovedstadsrådet og Fredningsstyrelsen (nu Skov- og Naturstyrelsen) udarbejdet en botanisk lokalitetskode (publiceret i URT 81-2).

Efter denne kode kan man med symboler angive følgende:

- hvor godt området er undersøgt, dvs. en karakteristik af materialet i registeret
- hvilke hovedgrupper af plantesamfund (= vegetationstyper), der findes
- hvor værdifuld lokaliteten må skønnes at være
- hvor generelt sårbar lokaliteten er.

Som et femte punkt ville det være ønskeligt at kunne tilføje oplysninger om eventuelle akutte trusler - ligeledes i form af et symbol. Indtil nu er der ikke udarbejdet et sæt symboler, hvormed dette kan udtrykkes kort. Foreløbig bringes oplysninger om akutte trusler derfor under afsnittet "Bevaring".

OPBYGNINGEN AF KODEN

1. Karakteristik af materialet: Oplysninger om, hvor godt eller dårligt området er undersøgt, udtrykkes ved hjælp af et af følgende fire symboler:

- +++ Særdeles velundersøgt (f.eks. Søby Sø og Hellerød Kær)
- ++ Velundersøgt
- + Dårligt undersøgt (eller: gode, men nu forældede oplysninger)
- 0 Botaniske oplysninger foreligger ikke.

2. Biotopkode: Hovedgrupperne af de forekommende plantesamfund eller vegetationstyper (dvs. de tilstedeværende biotoper) angives ved en række store bogstaver. Elementerne i denne del af koden, som benævnes biotopskoden, er følgende:

- S Skove, krat og levende hegn (incl. alléer)
- H Heder og klitter (incl. strandoverdrev og sandmarker ved kysten og de bornholmske klippeheder)
- E Engsamfund på lysåben, tør bund (incl. overdrevssamfund, samfund på lysåbne skrænter og gravhøje foruden åbenbundsvegetation i grusgrave, men excl. enge på våd bund, der regnes til kærserien, se V. Til E hører tillige de bornholmske klippeløkker og eksponerede klipper etc.)
- V Ferske vådområder (vandløb, søer, moser incl. højmoser og hele kærserien, væld, kilder, gadekær m.v.)
- K Kyster og alle marint prægede områder (incl. strandenge (dvs. op til vinterhøjvandslinien), strandrørsumpe, sand- og stenstrand, vader, rev og selve havet)
- B Bygningsværker og helkultur (eksempelvis landsbyer, dyrkede marker, ruiner, stendiger, ruderater og jernbaner).

Denne biotopsinddeling bygger for en stor del på det arbejde, der indgår i "Danske naturtyper, decimalnøgler" udarbejdet af Bio-

datagruppen ved Naturfredningsrådet.

Når man skal inddele noget så sammenhængende som den danske natur i et stift system, er det klart, at der kan opstå mange praktiske problemer. For eksempel kan det tit være vanskeligt at trække grænsen mellem kategorierne "E" og "H". I tvivlstilfælde eller hvis begge biotopstyper forekommer anvendes kombinationen "E-H". Tilsvarende overvejelser må gøres i andre overdrevslignende vegetation med til "E", mens vejkanter i landsbyer ofte mere naturligt hører til "B". Tvivls- og overgangstilfælde bør angives som "E-B".

I praksis har det vist sig, at visse biotoper helt klart indtager en mellemstilling mellem to biotopstyper, og at de netop bør angives som intermedieære. Som eksempler kan nævnes sumpskove, "kulturskove" og rigkærs-/strandengs-mosaik-samfund. Sidstnævnte danner i naturen overgange mellem eller mosaikker af rigkærs- og strandengssamfund og falder altså botanisk i to kategorier. Administrativt falder de i samme kategori med den seneste ændring af naturfredningslovens § 43. Sådanne områder benævnes efter biotopskoden "K-E". Ved begrebet fugtig løvskov forstås skov eller krat på våd bund (visse typer af askeskov, elleskov, pilekrat og birkeskov), der både kan anses for skov- og for vådbundssamfund. Således står de i lavninger i terrænet, hvor der finder tørvedannelse sted, netop fordi der er tale om våde områder. Deres bundflora er stærkt præget af vådbundsarter. På topografiske kort afbildes de dels med skovsignatur og dels med signatur for mose. Administrativt kan det være vanskeligt at trække en grænse mellem det, som egentlig er skov, og det, der efter naturfredningslovens § 43 må anses for vådområder. Disse fugtige løvskove betegnes efter koden "Sv". "Kulturskove" er de delvis parkprægede overgangstyper mellem herregårdsparker og egentlig skov. De angives som "Sk". I forbindelse med herregårdsparker, hvor der er overgang fra egentlig have over "kulturskov" til egentlig skov, vil det være rigtigst at angive biotopen som "B-Sk-S".

3. Botanisk evaluering: På grundlag af naturlokalitetsregisterets oplysninger er der til dette bind foretaget en evaluering af de enkelte lokaliteter. Denne evaluering, dvs. angivelse af en lokalitets botaniske værdi, anbringer en lokalitet i en af følgende kategorier:

I, II, III og IV (se Tabel 1).

Selve evalueringen bygger på to kriterier nemlig:

1. Kvantitativt
2. Kvalitativt.

1. **Kvantitativt kriterium:** Her analyseres en lokalitets artsantal, idet der foretages en regulær optælling af sjældne, halvsjældne eller biotopstypiske arter (i det følgende kaldt B-arter). I tabel 1 er der gjort rede for de kvantitative grænser for denne fremgangsmåde. I denne optælling indgår kun de B-arter, der formodes at forekomme på lokaliteten til vurderingstidspunktet.

Denne evaluering er til dels eksakt, men der indgår et betydeligt subjektivt element, fordi det på landsbasis er vanskeligt at give en definition af, hvad man skal forstå ved sjældne, halvsjældne og biotopstypiske arter. Mange arter opfattes nemlig forskelligt alt efter, hvilken del af landet man opererer i. Hvor udpegningen af de sjældne arter som regel ikke giver grundlag for større diskussioner, kan udpegningen af de halvsjældne og biotopstypiske til gengæld være problematisk. I praksis kan problemet løses ved at lade én og samme person skønne evalueringskaraktererne for samtlige lokaliteter i større dele af landet på én gang.

I mange tilfælde er der dog ikke grund til den store tvivl, når man skal afgøre disse ting. På en lysåben gravhøj eller skrænt vil det f.eks. være rimeligt at medtage nikkende limurt, tjærenelike, bakke-svingel og dunet havre som biotopstypiske. Derimod bør arter som eng-rappgræs, ager-padderok og rød svingel udelades, fordi de er almindeligt udbredte arter ("ubiquister").

2. Kvalitativt kriterium: Sideløbende anvendes et kvalitativt kriterium, idet de enkelte biotoper og arter på en lokalitet vurderes. Viser analysen I-biotoper eller rødlistearter, medfører dette, at en lokalitet automatisk henføres til kategori I (se Tabel 1).

I-biotop. Visse lokaliteter rummer biotoper, der er så typiske, veludviklede eller særprægede, at det på landsplan vil være et tab, hvis de forringes eller ødelægges. Denne type af biotoper eller plantesamfund betinger per definition områdets umiddelbare anbringelse i kategori I, dvs. en lokalitet af største botaniske betydning. Biotoper eller plantesamfund af denne type er f.eks. velbevarede paludellavæld, veludviklede ekstremrigkær (kalkkær), højmoser og alléer med artsrig og velbevaret epifytflora. Denne type biotoper eller plantesamfund benævnes kort "I-biotoper".

Rødlistearter. En lokalitet kan automatisk komme i kategori I, hvis her forekommer blot én af de mest truede eller sårbare danske plantearter. Udgangspunktet for, hvilke arter der er mest truede eller sårbare er s. 20-25 hos Løjtnant (1986), s. 41-61 hos Vesterholt og Knudsen (1990). Truede Storsvampe i Danmark - en rødliste og lichéenlisten hos Alstrup og Søchting (1989), som her er gengivet som Tabel 2 og 3, side 13-17. Da "Rødliste 90". Særligt beskyttelseskrevende planter og dyr i Danmark (1991): Skov- og Naturstyrelsen ikke var udgivet ved manuskriptets afslutning december 1991 er den nye rødliste ikke indarbejdet i det oprindelige manus, men er dog suppleret ved udarbejdelsen af tabel 4.. Da arterne i disse tabeller automatisk betinger henførelse til kategori I af de lokaliteter, hvor planterne vokser, benævnes de i bogens tekst for "Rødlistearter".

Som man ser, kan en lokalitet komme i kategori I af flere grunde på én gang. Lokaliteten Hellerød Kær, Thyholm er en I-lokalitet af samtlige to grunde fordi:

- 1) mosen rummer mere end 20 sjældne, halvsjældne eller biotoptypiske arter
- 2) mosen rummer I-biotop (ekstremrigkær).

Da der kan være flere adskilte begrundelser for at henføre en lokalitet til kategori I, kan det være praktisk for læseren at vide nøjagtigt, hvorfor evalueringskarakteren er sat til I. Begrundelsen gives derfor i kortfattet form i forbindelse med lokalitetskoden, idet betegnelsen "mere end 20 biotoptypiske arter" bruges til at angive forekomsten af 20 B-arter eller derover. For lokaliteter, der evalueres som II, III eller IV, er det ikke nødvendigt med en nærmere begrundelse, da disse karakterer jo udelukkende fastlægges ud fra de ovenfor beskrevne kvantitative kriterier, nemlig opregningen af antallet af B-arter.

4) Sårbarhed: Angivelsen af lokaliteternes sårbarhed sker ved følgende forkortelser:

ms Meget sårbare lokaliteter

s Sårbare lokaliteter

r Robuste lokaliteter

0 De foreliggende oplysninger er for utilstrækkelige til, at man kan udtale sig om lokalitetens sårbarhedsforhold.

Begrebet sårbarhed bruges til at beskrive graden af naturtypernes reaktion på forskellige påvirkninger. Det modsvarer det internationalt brugte begreb "vulnerability".

Der er en hel række aktiviteter, som kan påvirke en naturtype så meget, at den ændrer sig varigt. De spænder fra bebyggelse, anlæg, bortgravning og dræning over gødskning og forurening til færdsel, tilgroning, tilplantning og plukning af planter.

Det er klart, at intet naturområdes vegetation tåler f.eks. bebyggelse, anlæg, bortgravning eller sprøjtning med herbicider uden at blive ændret eller i værste fald helt at blive ødelagt. Det er ligeledes klart,

at et vådområde ikke tåler dræning. Disse påvirkninger er så udbredte og almene, at det turde være helt indlysende, hvad de fører med sig. Derfor er der her i bogen ikke nævnt noget om sårbarhed overfor disse forhold, som ellers skulle have været nævnt under praktisk taget hver enkelt lokalitet.

Sårbarhedsbegrebet er i stedet indskrænket til her at omfatte påvirkninger, som er mindre indlysende. De kan stamme fra forurening, tilgroning, tilplantning, gødskning og publikums slid eller plukning af planter. I hver lokalitetskode er der brugt et symbol til en samlet angivelse af, hvor sårbar netop den bestemte lokalitet er overfor disse seks forhold. Angivelsen kan være sammensat af en viden om, at lokaliteten rummer et artsrigt strandoverdrev, der i sig selv kan tåle temmelig meget slid de fleste tidspunkter på året, men med små iøjnefaldende bestande af orkidéer, der ikke tåler plukning, og som selv efter en ringe gødskningsindsats vil tage markant skade eller i værste fald helt forsvinde. I et sådant tilfælde vil sårbarheden blive vurderet højt, selvom lokalitetens stabilitet ved den eksisterende driftsform er stor, og overdrevet som helhed tåler ret meget slid. Visse typer af sårbarhed er måske ikke altid umiddelbart indlysende. Når bestemte alléer eller kirkegårdsdiger angives som sårbare, beror det på, at disse alléers epifytflora henholdsvis kirkegårdsdigernes flora af forvildede arter, bregner med flere let tager skade af f.eks. kraftig gødningstilførsel eller herbicidsprøjtning.

Sårbarhed overfor opgravning og plukning er et meget varieret begreb, som ikke blot veksler fra den ene plantegruppe eller plantearter til den anden, men som kan være forskellig fra lokalitet til lokalitet og fra egn til egn.

Mange rødlistearter (Tabel 2, side 13-15) er opgravnings- og plukningsårbare på mange af deres voksesteder, men ikke nødvendigvis på alle. Nogle arter tåler altså en vis opgravning eller plukning på nogle lokaliteter, mens det samme indsamlingstryk andetsteds kan få alvorlige virkninger på bestanden.

Mens der generelt kan være store variationer i I-arternes sårbarhed, er nogle arter så sølomme, at de på samtlige voksesteder i landet må beskrives som udpræget sårbare overfor plukning eller opgravning. Et udvalg af denne type arter er vist i Tabel 3 (side 16-17). Opgravnings- og plukningsårbarhed kan være aktuel for mange andre arters vedkommende end dem, der er nævnt i Tabel 2 og 3. Visse arter er således generelt sårbare overalt, hvor de forekommer (f.eks. almindelig månerude og klokke-ensian). Andre kan være sårbare eller meget sårbare på bestemte voksesteder, men have en ret lille eller ringe sårbarhed andetsteds. Som eksempler fra Ringkjøbing Amt kan nævnes almindelig ulvefod, vandranke, brun næbfrø og liden ulvefod.

Disse aspekter af planternes sårbarhedsforhold kan være temmelig komplicerede at holde rede på, da der foruden en generel viden også indgår en vurdering af de helt lokale forhold. Anvendelsen af symbolet (x) i forbindelse med plantenaavne tjener derfor det bestemte formål at gøre bogens informationer om planternes lokale sårbarhedsforhold så let tilgængelige for læseren som muligt.

Sammen med andre former for sårbarhed overvejes også sårbarheden overfor publikums slid på vegetationen, som indgår som et vigtigt led i lokalitetskodernes information om den samlede sårbarhed. Publikums slid kan medføre søndertrampning eller afbrækning af overjordiske plantedele og sammentrykning eller oprodning af jord og de øverste plantedele i jorden. Hvor meget lokaliteten skades, afhænger af vegetationens opbygning, årstiden, vandindholdet, jordbundens opbygning og næringsindhold.

Af Tabel 7 fremgår de enkelte naturtyper særlige sårbarhed overfor netop publikums slid. I tabellen er sårbarheden vist i kolonne a med de tre kategorier, der svarer til de i denne bog benyttede angivelser af sårbarhed. Til sammenligning er vist de fire kategorier, der benyttes i den første danske monografi over naturområders reaktion overfor rekreativ brug: B. Løjtnant (ed.) 1983: "Rapport om naturområdernes sårbarhed. Bæreevne og følsomhed overfor rekreativ brug" (Sønderjyllands amts fredningskontor, Åbenrå). At der deri bruges fire kategorier skyldes, at en meget lille gruppe naturtyper er fremhævet som særdeles let påvirkelige, f.eks. rensdyrlav-heder og næringsfattige, klarvandede søer. I øvrigt er de to systemer afstemt efter hinanden.

Sårbarhed og Bæreevne

Denne bog Symbol Tekst	B. Løjtnant, 1983 Symbol Tekst
m meget sårbar lokalitet	++++ sårdeles lille bæreevne ++ meget lille bæreevne
s sårbar lokalitet	++ lille bæreevne
r robust lokalitet	+ relativt stor bæreevne

Når der benyttes udtrykket "sårbarhed" i denne bog og "bæreevne" hos B. Løjtnant, skyldes det, at sårbarhed her som nævnt kan omfatte flere ting, svarende til anvendelsen af begrebet i Fredningsstyrelsens "Vejledning i fredningsplanlægning nr. 2" 1982.

I B. Løjtnant 1983, ses derimod alene på, hvad en bestemt naturtype kan bære af en bestemt påvirkning, nemlig publikums mekaniske slid. I monografien bringes en gennemgang af de forskellige mekanismer, der afgør, om en naturtype skades så meget eller regenererer så langsomt, at den ændrer sammensætning og dermed efterhånden overgår i en anden naturtype. Der indgår tillige et afsnit, der behandler de mange begreber omkring naturtypernes sårbarhed og bæreevne, idet der er en uklarhed i brugen af begreberne, fordi der er tale om et helt nyt, botanisk arbejdsfelt.

BOTANISK VURDERING

For hver lokalitet er der foretaget en botanisk vurdering, som supplerer den botaniske kode: 1. Rødlistearter, 2. Sjældnere planter, 3. Lokalt sjældnere planter og 4. Indikatorer: Lobeliesøindikatorer, Ekstremrigkærsindikatorer, Rigkærsindikatorer (overgangsfattigkær), Hede- og overdrevsindikatorer, Rentvandsindikatorer (rentvandsarter af højere planter og planktonalger), Gammelskovsindikatorer (laver) og Egekratsindikatorer.

Brug af indikatorarter til vurdering af forekomst af bestemte naturtyper er velkendt inden for den botanisk-økologiske disciplin.

1. Rødlistearter er der tidligere gjort rede for, jfr. side 11.

2. Sjældnere planter er medtaget på grundlag af forfatterens vurdering, oprindeligt med udgangspunkt i Dansk Feltflora (Kjeld Hansen, 1981). Revisioner er i 1990/91 foretaget for højere planter efter *Distribution of vascular plants in Denmark* (Vestergaard og Kjeld Hansen, ed. 1989) og for vandplanter efter *Danske Vandplanter* (Moeslund et. al., 1990).

3. Lokalt sjældnere arter i Vestjylland er f.eks. stor konval i egekrattene eller blågrøn star og toradet star i kærerne. At sidstnævnte ikke er almindelige vest for israndslinjen skyldes at kærtypen rigkær, som planterne normalt er knyttede til, ikke er almindelig i denne del af landet. Tilsvarende er hvid anemone også langt mindre hyppig i Ringkjøbing Amt uden at den dog er sjælden.

4. Angivelse af indikatorarter har taget udgangspunkt i følgende:

Højere planter:

Kær: Moseplejebogen s.7, 1984,1991: Erik Vinther
Søer: Rentvandsindikatorer: Danske vandplanter. Vejledning i bestemmelse af planter i søer og vandløb, 1991: B. Moeslund et. al.
Hede og overdrev: Feltbotanisk Klubs hede-og overdrevsundersøgelser. Feltskema.
Egekrat: se neden for.

Laver:

Skove: Gammelskovsindikatorer. Udskrift af artslistes fra 1986: Ulrik Søchting.

Alger:

Søer: Rentvandsindikatorer: 30 Vestjyske søer (1988), Husby Sø og Nørre Sø (1989) og Sunds Sø (1990). Ringkjøbing Amtskommune.

Egekrat-Højere planter:

Forfatteren har til denne rapport endvidere opstillet en række egekratsindikatorer. Kriterierne for valg af indikatorarterne har været, at de repræsenterer karakteristiske arter, der er tilknyttet egekrat i det tidlige stadie af skovudvikling, hvor krattet er lysåbent. I modsætning til de senere stadier i skovudviklingen, hvor egekrattet får karakter af skov, hvorved de arter, der er tilknyttet det lysåbne krat, forsvinder. De anvendte indikatorarter for naturtypen egekrat er: tørst, almindelig engelsød, skovstjerne, tormentil, krat-fladbælg og almindelig kohvede.

Tabel 1. Kategoriseringsgrundlag for den botaniske vurdering (efter Gravesen 1981).

Kategori	Tekst	Kriterier
I	Lokalitet af største botaniske betydning	Kvantitativt: 20 eller flere end 20 B-arter Kvalitativt: I-biotop rødlisteart
II	Lokalitet af stor botanisk betydning	Kvantitativt: 5-19 B-arter
III	Lokalitet af stor betydning	Kvantitativt: 1-4 B-arter
IV	Potentielle lokaliteter	Kvantitativt: Ingen B-arter registreret

Tabel 2. Truede og sårbare, naturligt forekommende karplanter i Danmark med deres aktuelle nationale og internationale status (omarbejdet efter Løjtnant og Worsøe 1977; Løjtnant 1985, 1986.)

Karplanter, der er omfattet af lokalfredninger, er markeret med * (efter Hansen 1985). Totalfredning i Danmark markeres med **.

DK = Danmark. NO = Norden. EF = EF-området. EU = Europa. VE = Verden. V = Sårbår (engelsk: vulnerable).

E = Akut truet (engelsk: endangered). Ex = Uddød (engelsk: extinct). ?Ex = Muligvis uddød.

Arter og underarter i denne tabel betegnes under lokalitetsbeskrivelserne i afsnittet "Botanisk vurdering" som "Rødlistearter".

For samtlige disse arter gælder det, at de primært har brug for en effektiv beskyttelse af deres voksesteder. En stor del af arterne er desuden mere eller mindre sårbare over for opgravning og plukning.

Videnskabeligt navn	Dansk navn	DK	NO	EF	EU	VE
<i>Alchemilla glomerulans</i>	Nøgleblomstret Løvefod	Ex				
<i>Alisma gramineum</i>	Kortskaftet Skeblad	?Ex				
<i>Allium senescens</i>						
ssp. <i>montanum</i>	Kantet Løg	Ex				
<i>Althaea officinalis</i>	Løge-Stokrose	V	V			
<i>Anacamptis pyramidalis</i> *	Horndrager	E	V			
<i>Anthericum liliago</i> *	Ugrenet Edderkopurt	V				
<i>Anthericum ramosum</i>	Grenet Edderkopurt	V				
<i>Arctostaphylos alpina</i>	Bjerg-Melbærris	Ex				
<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>	Sort Radeløv	V				
<i>Asplenium ruta-muraria</i> **	Murrude	V				
<i>Asplenium scolopendrium</i>	Hjortetunge	E	V			
<i>Asplenium septentrionale</i>	Nordisk Radeløv	V				
<i>Asplenium trichomanes</i>	Rundfinnet Radeløv	V				
<i>Barbarea stricta</i>	Rank Vinterkarse	V				
<i>Bidens radiata</i>	Fladhoved-Brøndsel	Ex				
<i>Botrychium matricariifolium</i>	Kamillebladet Månerude	V		V	V	
<i>Botrychium multifidum</i>	Stilk-Månerude	V		V	V	
<i>Botrychium simplex</i>	Enkelt Månerude	E	E	V	V	
<i>Callitriche hermaphroditica</i>	Høst-Vandstjerne	V				
<i>Campanula cervicaria</i>	Hvas Klokke	Ex				
<i>Carex buxbaumii</i> *	Kølle-Star	?Ex				
<i>Carex chordorrhiza</i>	Grenet Star	E				
<i>Carex flava</i>	Gul Star	V				
<i>Carex hartmanii</i>	Hartmans Star	V				
<i>Carex maritima</i>	Krum Star	E				
<i>Carex pauciflora</i>	Fåblomstret Star	E				
<i>Carex pendula</i>	Kæmpe-Star	V	V			
<i>Cephalanthera damasonium</i> *	Hvidgul Skovlilje	V	V			
<i>Cephalanthera longifolia</i>	Sværd-Skovlilje	E				
<i>Cephalanthera rubra</i> **	Rød Skovlilje	V				
<i>Cerastium pumilum</i>						
ssp. <i>pumilum</i>	Liden Hønsetarm	?Ex				

Videnskabeligt navn	Dansk navn	DK	NO	EF	EU	VE
<i>Cerastium diffusum</i>						
<i>ssp. subtetrandum</i>	Øresunds-Hønsetarm	V				
<i>Cnidium dubium</i>	Brændeskærm	V	V			
<i>Coeloglossum viride</i>	Poselåbe	?Ex				
<i>Corallorhiza trifida*</i>	Koralrod	V				
<i>Crassula aquatica</i>	Korsarve	E		V	V	
<i>Crepis praemorsa</i>	Afbidt Høgeskæg	V				
<i>Cyperus fuscus</i>	Brun Fladaks	E	E			
<i>Cypripedium calceolus*</i>	Fruesko	V	V	V	V	
<i>Dactylorhiza incarnata</i>						
<i>ssp. ochroleuca</i>	Hvidgul Gøgeurt	E				
<i>Dactylorhiza praetermissa</i>	Priklåbet Gøgeurt	E				
<i>Dactylorhiza sambucina</i>	Hylde-Gøgeurt	V				
<i>Draba muralis</i>	Mur-Draba	E				
<i>Dryopteris affinis</i>	Guldkæl-Mangeløv	V				
<i>Elatine hexandra</i>	Sekshannet Bakarve	V				
<i>Elatine hydropiper</i>	Vandpeber-Bakarve	V				
<i>Epipactis atrorubens*</i>	Rød Hullåbe	V				
<i>Epipactis leptochila</i>	Storblomstret Hullåbe	V				
<i>Epipogium aphyllum*</i>	Knælåbe	E				
<i>Equisetum variegatum</i>	Liden Padderok	V				
<i>Eriophorum gracile</i>	Fin Karuld	E				
<i>Erysimum hieraciifolium*</i>	Rank Hjørneklap	V				
<i>Euphorbia palustris</i>	Strand-Vortemålk	V				
<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Kalk-Øjentrøst	E				
<i>Gagea pratensis</i>	Eng-Guldstjerne	V	V			
<i>Genista germanica</i>	Tysk Visse	?Ex	E			
<i>Glaucium flavum*</i>	Strand-Hornskulpe	V				
<i>Gymnadenia albida ssp. albida</i>	Hvid Sakspele	E				
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Langakset Trådspore	E				
<i>Hammarbya paludosa</i>	Hjertelåbe	V		V	V	
<i>Helosciadium repens</i>	Krybende Sumpskærm	E	E	V	V	
<i>Herminium monorchis</i>	Pukkellåbe	V				
<i>Hieracium cymosum</i>	Kvast-Høgeskæg	V				
<i>Hordeum marinum</i>	Strand-Byg	Ex	Ex			
<i>Illecebrum verticillatum</i>	Bruskbæger	V	E			
<i>Inula conyza</i>	Trekløft-Alant	V	V			
<i>Iris spuria</i>	Blå Iris	V	V			
<i>Isoetes echinospora</i>	Gulgrøn Brasenføde	E				
<i>Isoetes lacustris</i>	Sortgrøn Brasenføde	V				
<i>Juncus alpinus ssp. alpinus</i>	Sod-Siv	V				
<i>Juncus alpinus ssp. nodulosus</i>	Stilk-Siv	V				
<i>Laserpitium latifolium</i>	Foldfrø	E				
<i>Lathyrus sphaericus</i>	Enblomstret Fladbælg	V	V			
<i>Ledum palustre</i>	Mose-Post	E				
<i>Leersia oryzoides</i>	Risgræs	?Ex				
<i>Limosella aquatica</i>	Dyndurt	E				
<i>Liparis loeselii</i>	Mygblomst	V	V	V	V	
<i>Luronium natans</i>	Vandranke	E	E		V	V
<i>Lycopodium alpinum</i>	Bjerg-Ulvefod	E				
<i>Lycopodium complanatum</i>	Flad Ulvefod	E				
<i>Lycopodium selago</i>	Otteradet Ulvefod	V				
<i>Lycopodium tristachyum</i>	Cypres-Ulvefod	V	V			
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Strudsvinge	V				
<i>Mertensia maritima</i>	Hestetunge	?Ex				
<i>Minuartia viscosa</i>	Klæbrig Norel	?Ex	E			
<i>Najas flexilis</i>	Liden Najade	?Ex	E	V	V	
<i>Najas marina</i>	Stor Najade	?Ex				
<i>Oenanthe fluviatilis</i>	Flod-Klaseskærm	E	E			
<i>Ophrys insectifera*</i>	Flueblomst	E				
<i>Orchis militaris</i>	Ridder-Gøgeurt	E				
<i>Orchis morio</i>	Salep-Gøgeurt	V				
<i>Orchis purpurea*</i>	Stor Gøgeurt	V				
<i>Orchis ustulata*</i>	Bakke-Gøgeurt	E				
<i>Orobancha elatior*</i>	Stor Gyvelkvæler	V	V			
<i>Orobancha loricata</i>	Bittermalk-Gyvelkvæler	?Ex	E			
<i>Orobancha reticulata</i>	Tidsel-Gyvelkvæler	E	V			
<i>Osmunda regalis</i>	Kongebregne	V				
<i>Pedicularis</i>						
<i>sceptrum-carolinum*</i>	Kongescepter	Ex				
<i>Peucedanum oreoselinum</i>	Bakke-Svolvrod	E				
<i>Platanthera bifolia</i>						
<i>ssp. latiflora</i>	Langsporet Gøgelilje	V				
<i>Poa remota</i>	Kæmpe-Rapgræs	V				
<i>Polygonum oxyspermum</i>	Strand-Pileurt	V				
<i>Polygonum viviparum</i>	Topspirende Pileurt	Ex				
<i>Polystichum aculeatum</i>	Skjoldbregne	E				
<i>Potamogeton acutifolius</i>	Spidsbladet Vandaks	E	E			

Videnskabeligt navn	Dansk navn	DK	NO	EF	EU	VE
<i>Potamogeton coloratus</i>	Vejbred-Vandaks	V				
<i>Potamogeton densus</i>	Tæt Vandaks	V	E			
<i>Potamogeton rutilus</i>	Rødlig Vandaks	V	V	V	V	
<i>Potamogeton trichoides</i>	Hårfin Vandaks	V	E			
<i>Potentilla norvegica</i> ssp. <i>norvegica</i>	Norsk Potentil	V				
<i>Primula farinosa</i>	Melet Kodriver	V				
<i>Prunella grandiflora</i>	Storblomstret Brunelle	E				
<i>Pulmonaria angustifolia</i>	Himmelblå Lungeurt	E	V			
<i>Pulsatilla vernalis*</i>	Vår-Kobjælde	V				
<i>Pyrola rotundifolia</i> ssp. <i>rotundifolia</i>	Mose-Vintergrøn	V				
<i>Ranunculus nemorosus</i>	Lund-Ranunkel	+Ex				
<i>Rosa agrestis</i>	Hvid Æble-Rose	?Ex	Ex			
<i>Rosa tomentosa</i> ssp. <i>tomentosa</i>	Langstilket Filt-Rose	E				
<i>Rubus chamaemorus</i>	Multebær	V				
<i>Salix nigricans</i>	Sort Pål	V				
<i>Saxifraga hirculus</i>	Gul Stenbræk	V				
<i>Scabiosa canescens</i>	Vællugtende Scabiose	V	V			
<i>Scheuchzeria palustris</i>	Blomstersiv	V				
<i>Schoenus ferrugineus</i>	Rust-Skæne	E				
<i>Schoenus nigricans</i>	Sort Skæne	V				
<i>Scirpus pavulus</i>	Lav Kogleaks	?Ex				
<i>Sedum sexangulare</i>	Seksradet Stenurt	V				
<i>Senecio erucifolius</i>	Smalfliget Brandbæger	E	E			
<i>Selaginella selaginoides</i>	Dværgulvefod	V				
<i>Sorbus xhybrida</i>	Finsk Røn	V				
<i>Spergula morisonii</i>	Vår-Spergel	V				
<i>Spiranthes spiralis</i>	Skrueaks	?Ex	E			
<i>Stachys officinalis</i>	Betonie	?Ex	E			
<i>Subularia aquatica</i>	Sylblad	E				
<i>Teucrium scordium</i>	Løgurt	V	V			
<i>Thelypteris limbosperma</i>	Bjerg-Mangeløv	V				
<i>Thesium alpinum</i>	Alpe-Nålebæger	Ex				
<i>Thesium ebracteatum</i>	Hørbladet Nålebæger	Ex	Ex	E	E	
<i>Trifolium alpestre</i>	Skov-Kløver	V	E			
<i>Trifolium micranthum</i>	Spæd Kløver	V				
<i>Trifolium montanum</i>	Bjerg-Kløver	Ex				
<i>Trichophorum alpinum</i>	Liden Kæruld	V				
<i>Utricularia ochroleuca</i>	Kortsporet Blærerod	V				
<i>Vicia dumetorum</i>	Krat-Vikke	E				
<i>Vicia orobus</i>	Lyng-Vikke	V				
<i>Viola epipsila</i>	Tørve-Viol	V				
<i>Viola persicifolia</i>	Rank Viol	V				
<i>Viola uliginosa</i>	Sump-Viol	E	E			
<i>Viscum album*</i>	Mistelten	E				

Tabel 3. Truede og sårbare laver i Danmark med deres aktuelle status (efter Alstrup & Søchting, 1989).
 DK = Danmark. V = Sårbår (engelsk: vulnerable). E = Akut truet (engelsk: endangered). Ex = Uddød (engelsk: extinct).
 Arter og underarter i denne tabel betegnes under lokalitetsbeskrivelserne i afsnittet "Botanisk vurdering" som "Rødlistearter".

Videnskabeligt navn	DK	Catapyrenium lachneum	V
Acarospora gallica	E<		
Acarospora insolata	E		
Acarospora peliscypha	Ex	Catapyrenium squamulosum	Ex
Acarospora versicolor	E	Catillaria boutsillei	Ex
Acrocordia conioidea	Ex	Catillaria lenticularis	Ex
Adelolecia pilati	V	Catillaria nigroclavata	E
Agonimia tristicula	V	Catinaria atropurpurea	E
Alectoria sarmentosa ssp. vexillifera	V	Cetraria cucullata	E
Arthonia byssacea	E	Cetraria sepincola	E
Arthonia dispersa	V	Chaenotheca brachypoda	E
Arthonia fusca	E	Chaenotheca carthusiae	V
Arthonia leucopellaea	Ex	Chaenotheca cinerea	Ex
Arthonia nothella	Ex	Chaenotheca phaeocephala	Ex
Arthonia subspadicea	E	Chaenotheca stemonea	E
Arthonia tumidula	V	Chaenotheca xyloxena	Ex
Arthonia vinosa	V	Chaenothecopsis alboatra	E
Arthopyrenia cembrica	Ex	Chaenothecopsis pusilla	E
Arthopyrenia cerasi	Ex	Chromatoclamys muscorum var. octospora	E
Arthopyrenia lapponina	V	Cladonia cariosa	V
Arthopyrenia microspila	E	Cladonia squamosa var. subsquamosa	V
Arthopyrenia rhyponata	Ex	Cladonia strepsilis	V
Arthopyrenia submicans	E	Cladonia subfurcata	E
Arthruraphis citrinella	V	Collema auriforme	V
Aspicilla caesiocinerea	V	Collema bachmannianum	Ex
Aspicilla contorta	V	Collema fragrans	E
Aspicilla hoffmannii	V	Collema furfuraceum	Ex
Aspicilla morioides	Ex	Cyphelium sessile	V
Aspicilla radiosa	V	Cyphelium trachylioides	V
Aspicilla recedens	V	Dermatocarpon luridum	E
Bacidia absistens	E	Diploschistes muscorum	V
Bacidia assulata	E	Diploschistes scruposus	V
Bacidia bagliettoana	V	Enterographa elaborata	E
Bacidia biatorina	V	Enterographa venosa	E
Bacidia circumspecta	V	Eopyrenula leucoplaca	Ex
Bacidia epixanthoides	V	Ephebe hispidula	V
Bacidia friesiana	V	Epibryon polyphagum	V
Bacidia hemipolia	E	Epilichen scabrosus	E
Bacidia inundata	E	Euopsis pulvinata	Ex
Bacidia laurocerasi	E	Farnodia jurana	V
Bacidia microcarpa	V	Fuscidea cyathoides var. corticola	V
Bacidia polychroa	V	Graphis elegans	E
Bacidia populorum	V	Gyalecta flotowii	E
Bacidia subacerina	Ex	Gyalecta jenensis	Ex
Bacidia subincompta	E	Gyalecta truncigena	V
Bactrospora corticola	E	Gyalecta ulmi	V
Bactrospora dryina	V	Haematomma caesium	V
Baeomyces carneus	E	Hymenelia lacustris	E
Baeomyces placophyllus	V	Hypogymnia vittata	Ex
Biatora pilularis	V	Icmadophila ericetorum	V
Brodoa intestiniformis	V	Kaliasia athellina	Ex
Bryophagus gloeocapsa	E	Lasallia pustulata	E
Bryoria chalybeiformis	E	Lecanactis amylicia	E
Bryoria fuscescens var. positiva	V	Lecania cyrtella var. graminicola	Ex
Bryoria subcana	V	Lecania cyrtellina	E
Buellia badia	Ex	Lecania fuscella	V
Buellia epipolia	V	Lecania sambucina	Ex
Buellia lauricassiae	Ex	Lecanora achariana	V
Buellia nivalis	E	Lecanora cadubriae	Ex
Buellia pharcidia	V	Lecanora confusa	E
Buellia spuria	E	Lecanora fugiens	V
Buellia stellulata	V	Lecanora impudens	V
Buellia stigmatea	E	Lecanora leptyrodes	E
Buellia venusta	Ex	Lecanora pallida	V
Calicium adpersum	E	Lecanora persimilis	E
Calicium quercinum	V	Lecanora populicola	E
Calicium trabinellum	Ex	Lecanora sambuci	E
Caloplaca assigena	V	Lecanora soralifera	V
Caloplaca atroflava	E	Lecidea botryosa	Ex
Caloplaca cerinelloides	V	Lecidea chalybeiza	V
Caloplaca ferruginea	V	Lecidea erythrophaea	V
Caloplaca obscurella	V	Lecidea exigua	Ex
Candelariella placodizans	E	Lecidea helvola	V
Carbonea vitellinaria	E	Lecidea meiocarpa	Ex
Carbonea vorticosa	V	Lecidea plana	V

<i>Lecidea sarcogynoides</i>	V	<i>Polyblastia philea</i>	Ex
<i>Lecidea turgidula</i>	V	<i>Polychidium muscicola</i>	Ex
<i>Lecidella anomaloides</i>	V	<i>Porina borreri</i>	V
<i>Lecidella carpathica</i>	V	<i>Porina interjungens</i>	Ex
<i>Lecidella subincongrua</i>	Ex	<i>Porocyphus coccodes</i>	V
<i>Lecidoma demissum</i>	Ex	<i>Porpidia albocaerulescens</i>	Ex
<i>Leprocaulon microscopicum</i>	E	<i>Protoparmelia atriseda</i>	Ex
<i>Leptogium byssinum</i>	E	<i>Protothelenella sphinctrinoides</i>	Ex
<i>Leptogium tenuissimum</i>	Ex	<i>Psilolecia clavulifera</i>	Ex
<i>Leptogium teretiusculum</i>	Ex	<i>Psora decipiens</i>	Ex
<i>Leptoraphis atomaria</i>	Ex	<i>Psoroma hypnorum</i>	Ex
<i>Leptoraphis epidermidis</i>	V	<i>Psoroma hypnorum var. palaceum</i>	Ex
<i>Leptoraphis quercus</i>	E	<i>Pycnothelia papillaria</i>	V
<i>Lobaria amplissima</i>	Ex	<i>Pyrenopsis impolita</i>	Ex
<i>Lobaria scrobiculata</i>	E	<i>Racodium rupestre</i>	Ex
<i>Lobaria virens</i>	E	<i>Ramalina lacera</i>	E
<i>Lopadium pezizoideum</i>	E	<i>Ramalina obtusata</i>	E
<i>Massalongia carnosa</i>	E	<i>Rhizocarpon badioatrum</i>	E
<i>Melaspilea ochrothalamia</i>	V	<i>Rhizocarpon eupetraeum</i>	Ex
<i>Melaspilea proximella</i>	V	<i>Rhizocarpon geminatum</i>	Ex
<i>Micarea adnata</i>	V	<i>Rhizocarpon hochstetteri</i>	V
<i>Micarea incrassata</i>	Ex	<i>Rhizocarpon intersitum</i>	Ex
<i>Micarea melaena</i>	V	<i>Rhizocarpon lavatum</i>	Ex
<i>Micarea melaenida</i>	Ex	<i>Rhizocarpon oederi</i>	Ex
<i>Micarea nigella</i>	V	<i>Rhizocarpon plicatile</i>	Ex
<i>Microcalicium subpedicellatum</i>	V	<i>Rhizocarpon umbilicatum</i>	Ex
<i>Microglaena sphinctrinoidella</i>	Ex	<i>Rinodina archaea</i>	V
<i>Microglaena sphinctrinoides</i>	Ex	<i>Rinodina colobina</i>	V
<i>Moelleropsis humida</i>	E	<i>Rinodina conradii</i>	V
<i>Moelleropsis nebulosa</i>	E	<i>Rinodina interpolata</i>	V
<i>Mycobilimbia fusca</i>	Ex	<i>Rinodina oxydata</i>	Ex
<i>Mycoblastus sanguinarius</i>	V	<i>Rinodina teichophila</i>	V
<i>Mycocalicium subtile</i>	V	<i>Sarcogyne clavus</i>	V
<i>Mycoporum hippocastani</i>	Ex	<i>Sarcogyne distinguenda</i>	Ex
<i>Mycopyrrenula coryli</i>	Ex	<i>Sarcogyne privigna</i>	V
<i>Nephroma arcticum</i>	Ex	<i>Sarcogyne regularis var. intermedia</i>	V
<i>Nephroma laevigatum</i>	V	<i>Schaereria cinereorufa</i>	E
<i>Nephroma parile</i>	V	<i>Schaereria fuscocinerea</i>	Ex
<i>Nephroma resupinatum</i>	Ex	<i>Schismatomma graphidioides</i>	Ex
<i>Normandina pulchella</i>	E	<i>Sclerophora nivea</i>	Ex
<i>Ochrolechia inaequatula</i>	V	<i>Sclerophora peronella</i>	E
<i>Ochrolechia pallescens</i>	V	<i>Solorina hispora</i>	E
<i>Omphalina hudsoniana</i>	E	<i>Solorina saccata</i>	V
<i>Omphalina umbellifera</i>	V	<i>Solorina spongiosa</i>	E
<i>Opegrapha lyncea</i>	E	<i>Sphinctina turbinata</i>	E
<i>Opegrapha saxicola</i>	E	<i>Staurothele ambrosiana</i>	V
<i>Ophioparma ventosa</i>	V	<i>Staurothele clopima</i>	V
<i>Pannaria conoplea</i>	E	<i>Stereocaulon dactylophyllum</i>	V
<i>Pannaria leucophaea</i>	Ex	<i>Stereocaulon incrustatum</i>	Ex
<i>Pannaria pezizoides</i>	E	<i>Stereocaulon paschale</i>	E
<i>Pannaria rubiginosa</i>	Ex	<i>Stereocaulon pileatum</i>	V
<i>Parmelia caperata</i>	E	<i>Stereocaulon tomentosum</i>	V
<i>Parmelia coniocarpa</i>	E	<i>Strifula stigmatella</i>	Ex
<i>Parmelia olivacea</i>	E	<i>Thelidium absconditum</i>	V
<i>Parmelia pestillifera</i>	E	<i>Thelidium pyrenophorum</i>	Ex
<i>Parmelia quercina</i>	Ex	<i>Thelidium stenhammeri</i>	Ex
<i>Parmelia septentrionalis</i>	Ex	<i>Thrombium epigaeum</i>	V
<i>Parmelia subrudecta</i>	Ex	<i>Toninia caeruleonigricans</i>	E
<i>Parmelia tiliacea</i>	E	<i>Trapeliopsis glaucolepidea</i>	V
<i>Parmelia tinctoria</i>	V	<i>Tremolecia atrata</i>	E
<i>Parmeliella plumbea</i>	E	<i>Umbilicaria hirsuta</i>	V
<i>Parmeliella triptophylla</i>	E	<i>Umbilicaria hyperborea</i>	Ex
<i>Peltigera aphthosa</i>	Ex	<i>Usnea filipendula</i>	V
<i>Peltigera degenii</i>	E	<i>Usnea florida</i>	Ex
<i>Peltigera horizontalis</i>	V	<i>Usnea glabrata</i>	E
<i>Peltigera leucophlebia</i>	E	<i>Usnea glabrescens</i>	V
<i>Peltigera malacea</i>	V	<i>Usnea scabrata</i>	E
<i>Peltigera venosa</i>	Ex	<i>Verrucaria aquatilis</i>	V
<i>Pertusaria chiodectonoides</i>	V	<i>Verrucaria dufourii</i>	Ex
<i>Pertusaria corallina</i>	V	<i>Verrucaria laevata</i>	V
<i>Pertusaria coronata</i>	V	<i>Verrucaria latebrosa</i>	Ex
<i>Pertusaria inaequalis</i>	E	<i>Verrucaria melaenella</i>	E
<i>Pertusaria lactea</i>	V	<i>Verrucaria mougeotii</i>	V
<i>Pertusaria leucostoma</i>	V	<i>Verrucaria rheithrophila</i>	V
<i>Pertusaria pupillaris</i>	V	<i>Verrucaria rudorum</i>	Ex
<i>Pertusaria slesvicensis</i>	V	<i>Xanthoria lobulata</i>	E
<i>Pertusaria sordidogrisea</i>	E		
<i>Pertusaria trechythallina</i>	E		
<i>Phaeographis dendritica</i>	V		
<i>Phaeographis inusta</i>	V		
<i>Phaeophyscia ciliata</i>	E		
<i>Phaeophyscia endophaenicea</i>	E		
<i>Physcia dimidiata</i>	V		

Tabel 4. Status for rødlistede karplanter i Ringkøbing amt samt to karplanter, der er rødlistede udenfor Danmark. Den højre kolonne viser antallet af kendte lokaliteter, hvorpå de rødlistede planter forekommer i Ringkøbing Amt.

V = sårbar (eng. vulnerable). E = akut truet (eng. endangered). DK = Danmark. LOK = Antallet af kendte voksesteder for arten inden for de seneste 30 år. * = arten anses ikke for sårbar eller truet i Danmark (status i Danmark efter Løjtnant 1986.)

PLANTE		DK	LOK
<i>Barbarea stricta</i>	Rank Vinterkarse	V	2
<i>Callitriche hermaphrodica</i>	Høst-Vandstjerne	V	5
<i>Cephalanthera longifolia</i>	Sværd-Skovlilje	E	1
<i>Elatine hydropiper</i>	Vandpeber-Bakarve	V	3
<i>Eriophorum gracile</i>	Fin Kæruld	E	1
<i>Isoetis echinospora</i>	Gulgrøn Bransenføde	E	2
<i>Isoetis lacustris</i>	Sortgrøn Bransenføde	V	3
<i>Limosella aquatic</i>	Dyndurt	E	1
<i>Luronium natans</i>	Vandranke	E	4
<i>Lycopodium selago</i>	Otteradet Ulvefod	V	3
<i>Lycopodium tristachyum</i>	Cypres-Ulvefod	V	6
<i>Oenanthe fluviatilis</i>	Flod-Klaseskærm	E	4
<i>Potamogeton rutilus</i>	Rødlig Vandaks	V	2
<i>Pulsatilla vernalis</i>	Vår-Kobjælde	V	2
<i>Pyrola rotundifolia</i> ssp. <i>rotundifolia</i>	Mose- Vintergrøn	V	1
<i>Scirpus parvulus</i>	Lav Kogleaks	E	4
<i>Subularia aquatica</i>	Sylblad	E	1
<i>Trichoporum alpinum</i>	Liden Kæruld	V	3
<i>Utricholaria ochroleuca</i>	Kortsporet Blærerod	V	4
<i>Carex trinervis</i>	Klit-Star	R	1
<i>Dactylorhiza purpurella</i> ssp. <i>purpurella</i>	Furpur-Gøgeurt	R	3
<i>Dechampsia setacea</i>	Fin Bunke	R	2
<i>Drosera anglica</i>	Langbladet Soldug	R	8
<i>Gentianella uliginosa</i>	Eng-Ensian	A	3
<i>Gentianella campestris</i> ssp. <i>baltica</i>	Baltisk Ensian	R	2
<i>Lobelia dortmanna</i>	Tvepibet Lobelia	R	3
<i>Nasturtium officinale</i>	Tykskulpet Brøndkarse	R	4
<i>Pilularia globulifera</i>	Pilledrager	R	1
<i>Rhynchospora fusca</i>	Brun Næbfrø	R	6
<i>Salix rosmarinifolia</i>	Rosmarin-Pil	R	1
<i>Scirpus fluitans</i>	Flydende Kogleaks	R	3
<i>Silene otites</i>	Klit-Limurt	R	2
<i>Utricularia intermedia</i>	Storløbet Blærerod	R	2

Tabel 5. Status for rødlistede laver i Ringkøbing Amt.

Den højre kolonne viser antallet af kendte lokaliteter, hvorpå de rødlistede planter forekommer i Ringkøbing Amt.

PLANTE	DK-NAVN	LOK
<i>Bacidia circumspecta</i>		1
<i>Baemyces roseus</i>	Rød Svampelav	3
<i>Cetraria pinastri</i>	Gul Kruslav	1
<i>Cladonia grayi</i>		1
<i>Cladonia subcervicornis</i>	Kyst-Bægerlav	1
<i>Lycopodium pezizoideum</i>		1
<i>Pychnothelia papillaria</i>	Blødvortet Knoplav	2
<i>Stereocaulon evolutum</i>	Pude-Korrallav	1
<i>Stereocaulon saxatile</i>	Klit-Korallav	3
<i>Trapeliopsis glaucolepidea</i>		1
<i>Cladonia carneola</i>		1
<i>Ochrolecia frigida</i>	Fjeld-Blegskivelav	1

Tabel 6. Eksempler på arter, som er udpræget sårbare overfor planteindsamling og -plukning (smlgn. i øvrigt teksten - efter Gravesen 1981).

<i>Anemone apennina</i> var. <i>pallida</i>	Blegblå Anemone (den bornholmake form)
<i>Anthericum liliago</i>	Ugrenet Edderkopurt
<i>Anthericum ramosum</i>	Grenet Edderkopurt
<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>	Sort Radeløv
<i>Asplenium septentrionale</i>	Nordisk Radeløv
<i>Asplenium trichomanes</i>	Rundfinnet Radeløv
<i>Betonica officinalis</i>	Betonie
<i>Cephalanthera damasonium</i>	Hvidgul Skovlilje
<i>Cephalanthera longifolia</i>	Svart-Skovlilje
<i>Cephalanthera rubra</i>	Rød Skovlilje
<i>Corallorhiza trifida</i>	Koralrod
<i>Cypripedium calceolus</i>	Fruesco
<i>Dactylorhiza sambucina</i>	Hylde-Gøgeurt
<i>Draba muralis</i>	Mur-Draba
<i>Glaucium flavum</i>	Strand-Hornskulpe
<i>Gymadenia albida</i> ssp. <i>albida</i>	Hvid Sakspege
<i>Gymadenia conopsea</i>	Langakset Trådspore
<i>Hammarbya paludosa</i>	Hjerteløbe
<i>Liparis loeselii</i>	Mygblomst
<i>Orchis morio</i>	Salep-Gøgeurt
<i>Orchis purpurea</i>	Stor Gøgeurt
<i>Orchis ustulata</i>	Bakke-Gøgeurt
<i>Orobanche major</i>	Stor Gyvelkvæler
<i>Peucedanum oreoselinum</i>	Bakke-Svovlrod
<i>Phyllitis scolopendrium</i>	Hjortetunge
<i>Polystichum lobatum</i>	Skjoldbregne
<i>Prunella grandiflora</i>	Storblomstret Brunelle
(og dennes hybrider med <i>Prunella vulgaris</i> , Alm. Brunelle)	
<i>Pulmonaria angustifolia</i>	Himmelblå Lungeurt
<i>Pulsatilla vernalis</i>	Vår-Kobjælde
<i>Saxifraga hirculus</i>	Gul Stenbræk
<i>Spiranthes spiralis</i>	Skursaks
<i>Viola epipsila</i>	Tørve-Viol
<i>Viola mirabilis</i>	Forskelligblomstret Viol
<i>Viola persicifolia</i>	Rank Viol
<i>Viola uliginosa</i>	Sump-Viol

Tabel 7. Oversigt over naturtypernes sårbarhed over for færdsel (mekanisk slid).

Oversigten viser både de kategorier, der er brugt her i bogen og i Løjtnant (ed.) 1983: "Rapport om naturområdernes sårbarhed".

Nærmere forklaring i teksten.

Symbol i bogens tekst	NATURTYPE	a. efter P. Gravesen (sårbarhed)	b. efter B. Løjtnant (bæreevne)
S Skove, krat, hegn, alléer	Bøgeskov	robust-sårbar	relativ stor-lille
	Egeskov	robust-sårbar	relativ stor-lille
	Egekrat	robust-sårbar	relativ stor-lille
	Nåletræplantage, i indlandet	robust (-sårbar)	relativ stor (-lille)
S-Sv Skove på fugtig bund	Klitplantage	sårbar	lille (-meget lille)
	Askeskov	sårbar	lille-meget lille
	Elleskov	sårbar	lille-meget lille
	Birkeskov	robust-sårbar	relativ stor-lille
H Heder og klitter	klit	sårbar	lille-meget lille
	Grønsværklit	robust-sårbar	relativ stor-lille
	Indlandsklit	sårbar	lille-meget lille
	klit og klithede	sårbar-meget sårbar	meget lille - særdeles lille
E Enge på tør bund	Strandoverdrev	robust	relativ stor
	Klippehede	sårbar	lille-meget lille
	Hedelyng-hede	robust-sårbar	relativ stor-lille
	Revling-hede	sårbar	lille-meget lille
	Sandskæg-hede	sårbar	meget lille
	Rensdyrlav-hede	meget sårbar	særdeles lille
	Rullestenshede	robust-sårbar	relativ stor-lille
	Grashede	robust	relativ stor
	Klokkelyng-hede	sårbar	lille
	Kystklinter og -skramter	robust-sårbar-	relativ lille-lille-
	Flade overdrev	meget sårbar	meget lille
	V Ferske vådområder	Flade overdrev	robust
Højmoser		sårbar	lille-meget lille
Hængesæk		sårbar	meget lille
Næringsfattige kær (ikke væld-påvirkede)		sårbar	lille
Næringsrige kær (ikke væld-påvirkede)		robust-sårbar	relativ stor-lille
Næringsfattige kær (væld-påvirkede)		sårbar-meget sårbar	meget lille-særdeles lille
Næringsrige kær (væld-påvirkede)		sårbar	meget lille
Våde enge-ament		robust	relativ stor
Næringsrige, naturlig klarvandede søer		robust	relativ stor
Næringsrige, naturlig brunvandede søer		robust	relativ stor
Næringsrige, forurenede søer		robust	relativ stor
Næringsfattige, klarvandede søer		meget sårbar	særdeles lille
Næringsfarrige, brunvandede søer		sårbar	meget lille
Kildebække, uregulerede		sårbar	meget lille
Mindre åer, uregulerede		sårbar	lille
Større åer, uregulerede		robust	relativ stor
Regulerede åer		robust	relativ stor

Table 8. Fortegnelse over de i lokalitetsbeskrivelserne anvendte vegetationstyper.

allé	klit	rørskov
bebyggelse	kultureng	saltvandsområde
brakvandsområde	kær	skov
desmidiacésø	lergrav	stendige
dige	lobeliesø	stenmur
ekstremfattigkær	løvskov	strand
ekstremrigkær	mergelgrav	strandeng
eng	mose	strandoverdrev
fattigkær	nåleskov	søbrød
fugtig løvskov	overdrev	vandhul
grusgrav	overgangsrigkær	vandløb
hede	paludellavald	vejkant
hængesæk	park	vejside
højmose	pilekrat	væld
kalkskrænt	rigkær	
kilde	ruderat	

205
86

GRON STAR

KORTMATERIALE

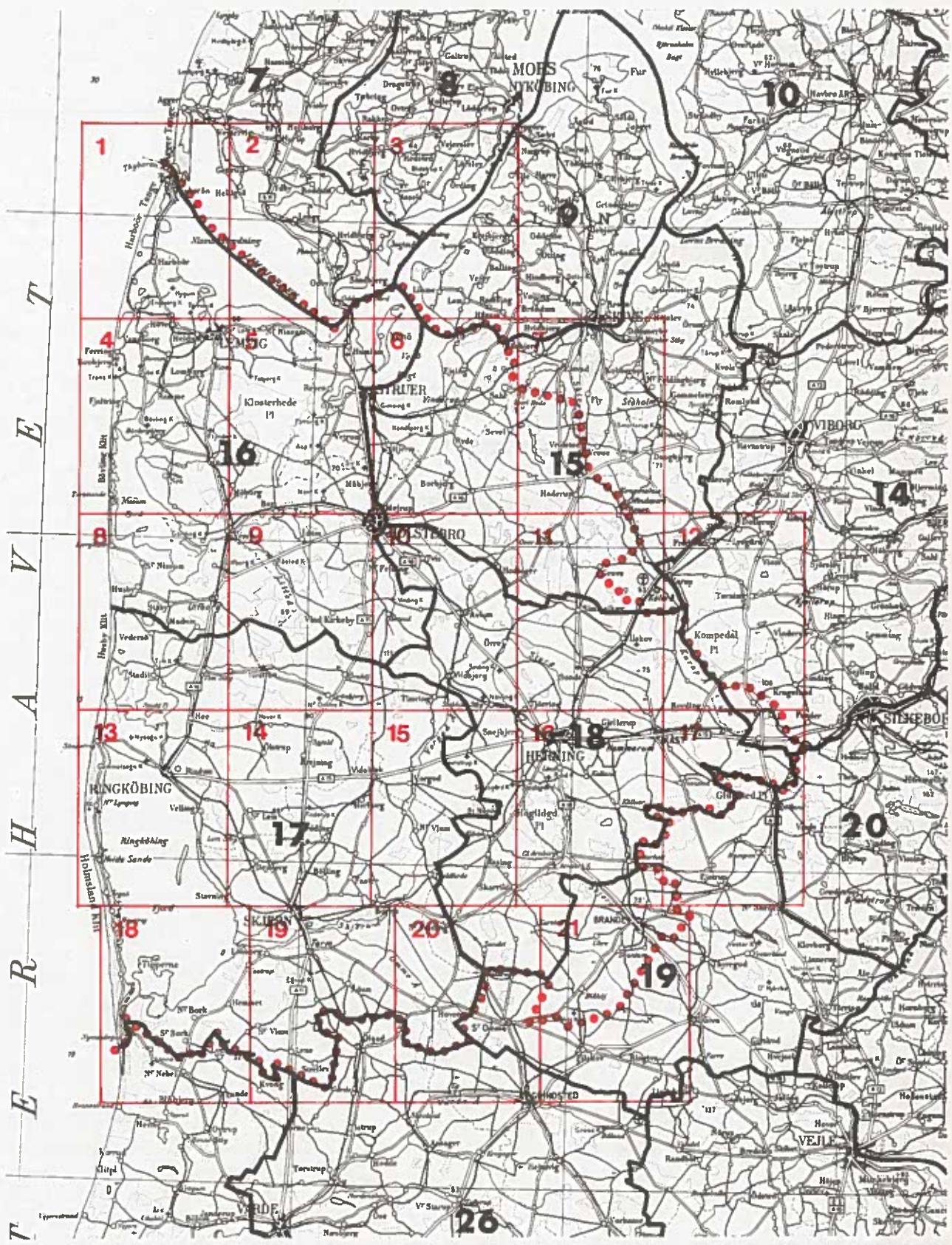
OVERSIGTSKORT Ringkjøbing amt med tilstødende arealer

Grundkort: Udsnit af Kort- og Matrikelstyrelsens kort over Danmark i målestok 1:500.000

DETAILKORT 1-21

Grundkort: Udsnit af Kort- og Matrikelstyrelsens kort over Ringkjøbing amt i målestok 1:100.000

Alle kort gengivet med Kort- og Matrikelstyrelsens tilladelse (A409-92)

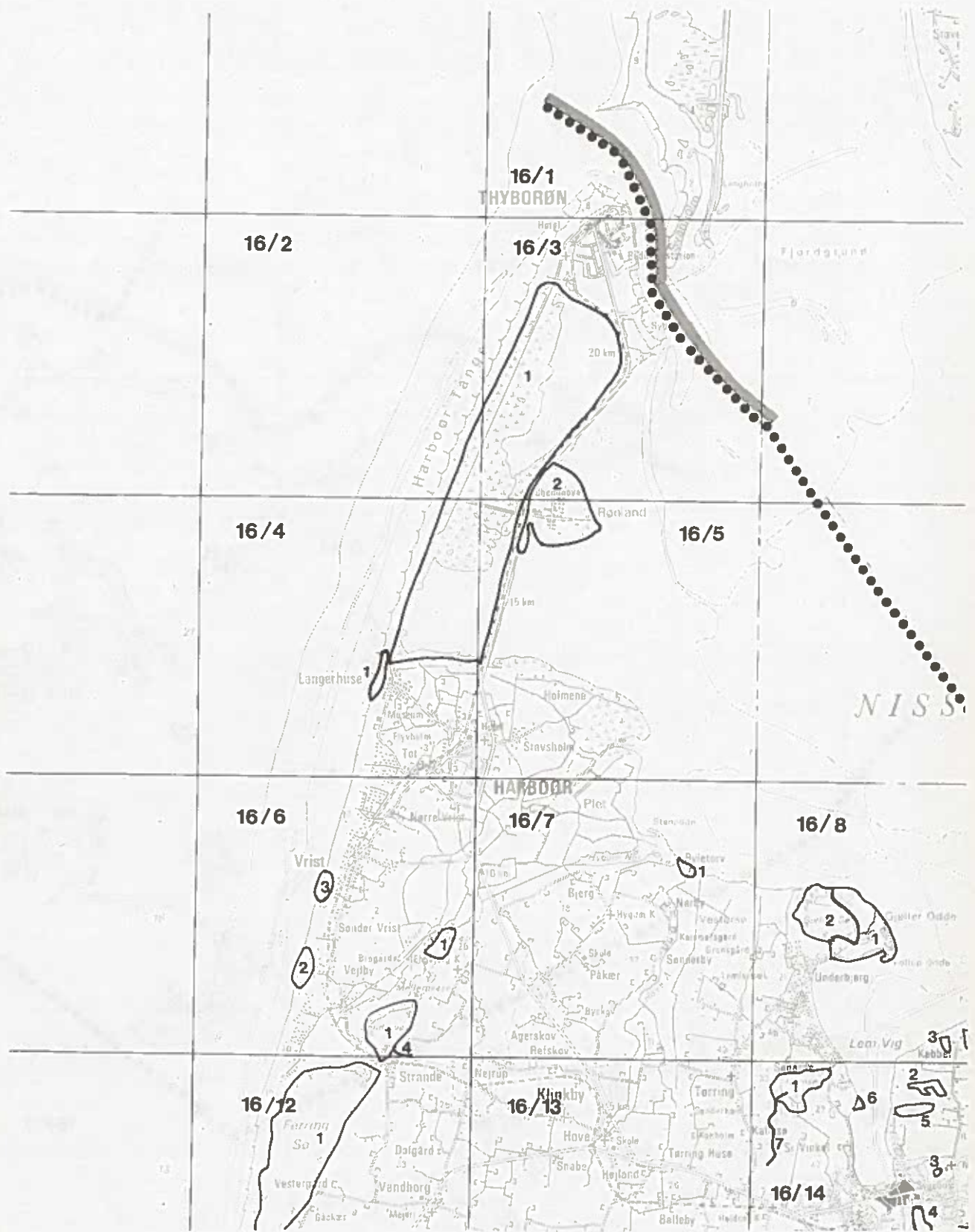
OVERSIGTSKORT

Ringkjøbing amt markeret med rød streg
 Topografisk-Botanisk Undersøgelses distrikter (TBU distrikt) indtegnet med sort
 Detailkort, 21 ialt, indtegnet med rødt
 Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

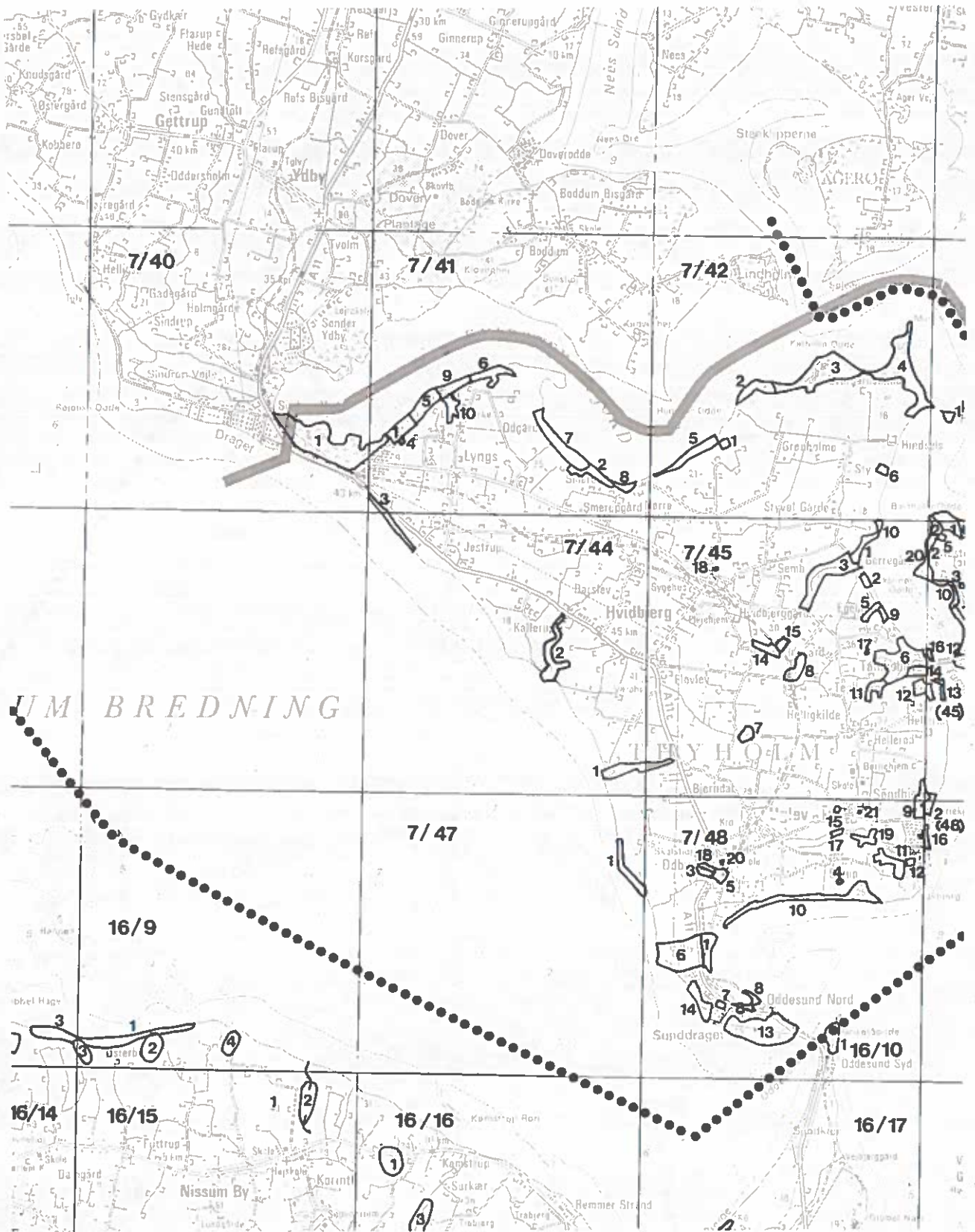
DETAILKORT 1-21

SIGNATURFORKLARING:

- Amtsgrænse
- TBU distriktsgrænse
- Områdegænse
- 16/1** Områdenummer
- 2** Lokalitetsnummer

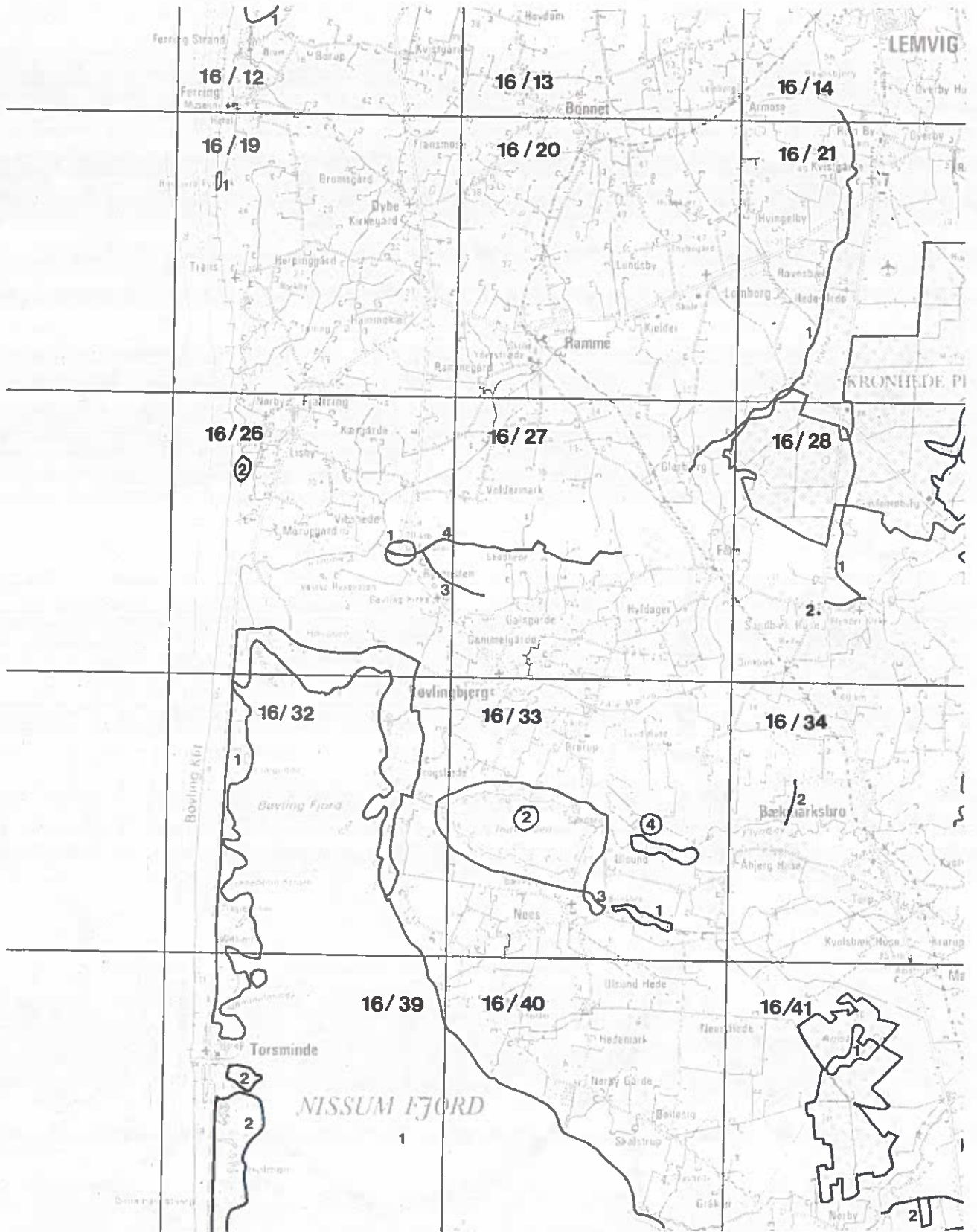
DETAILKORT 1
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

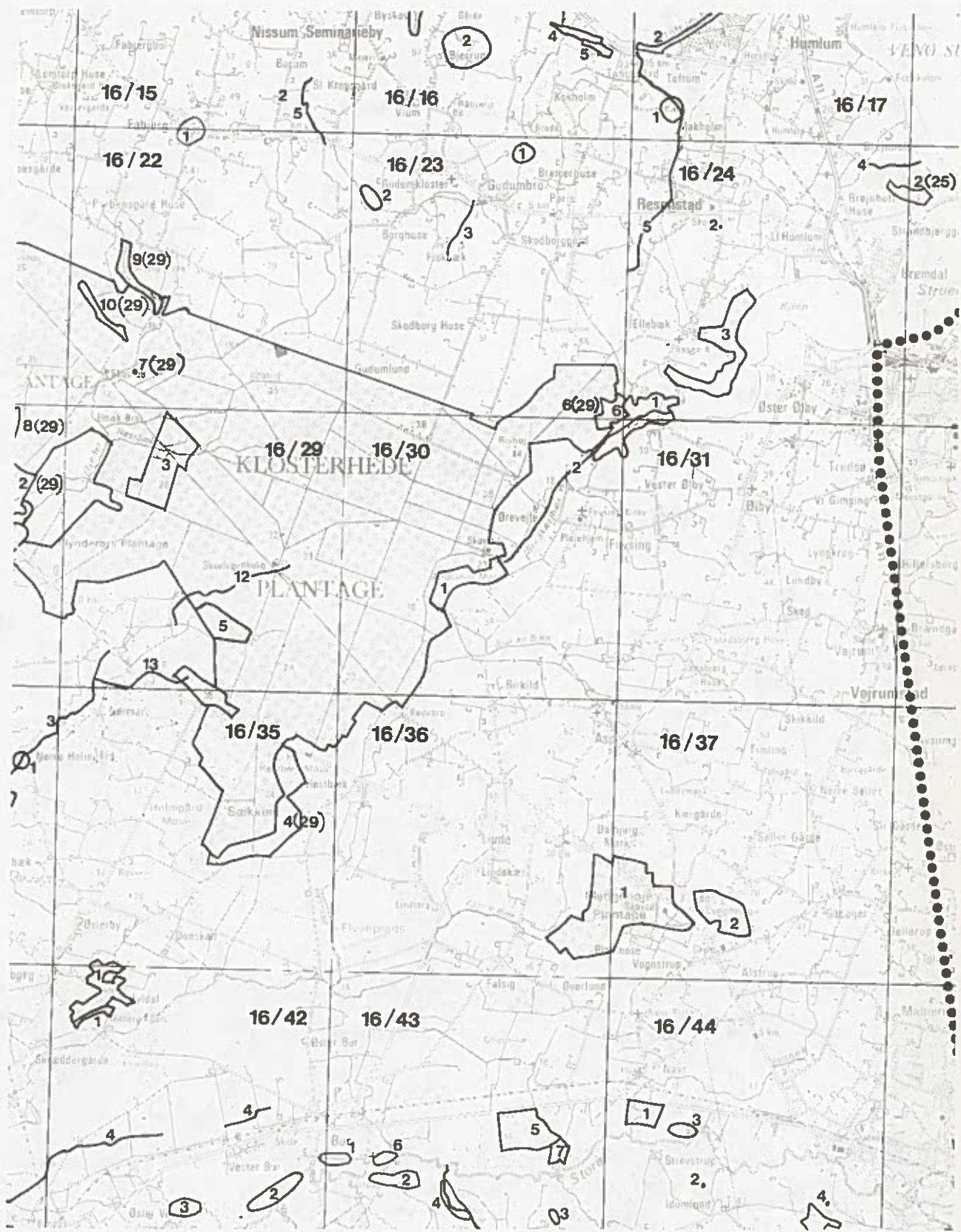
DETAILKORT 2
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

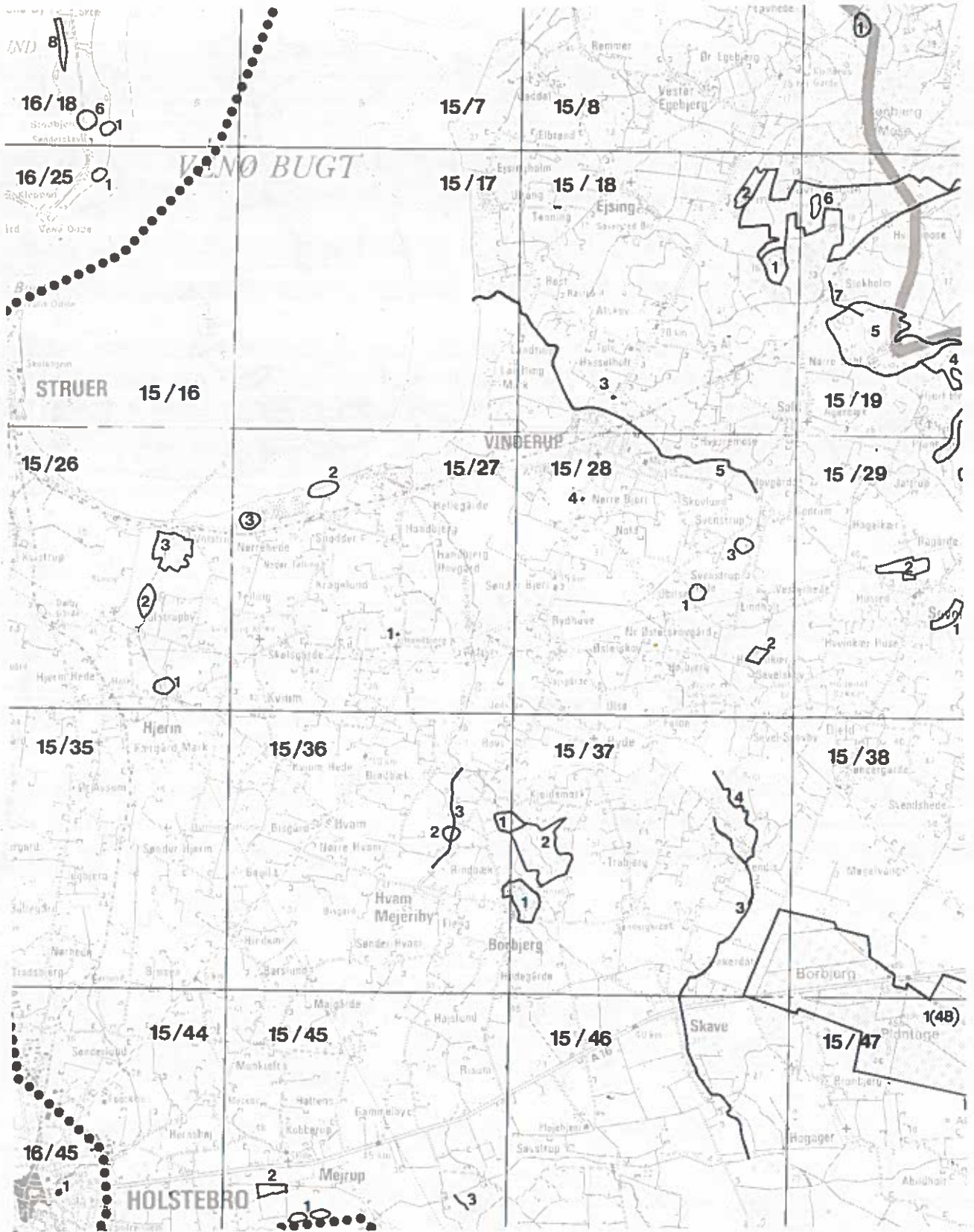
DETAILKORT 3
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

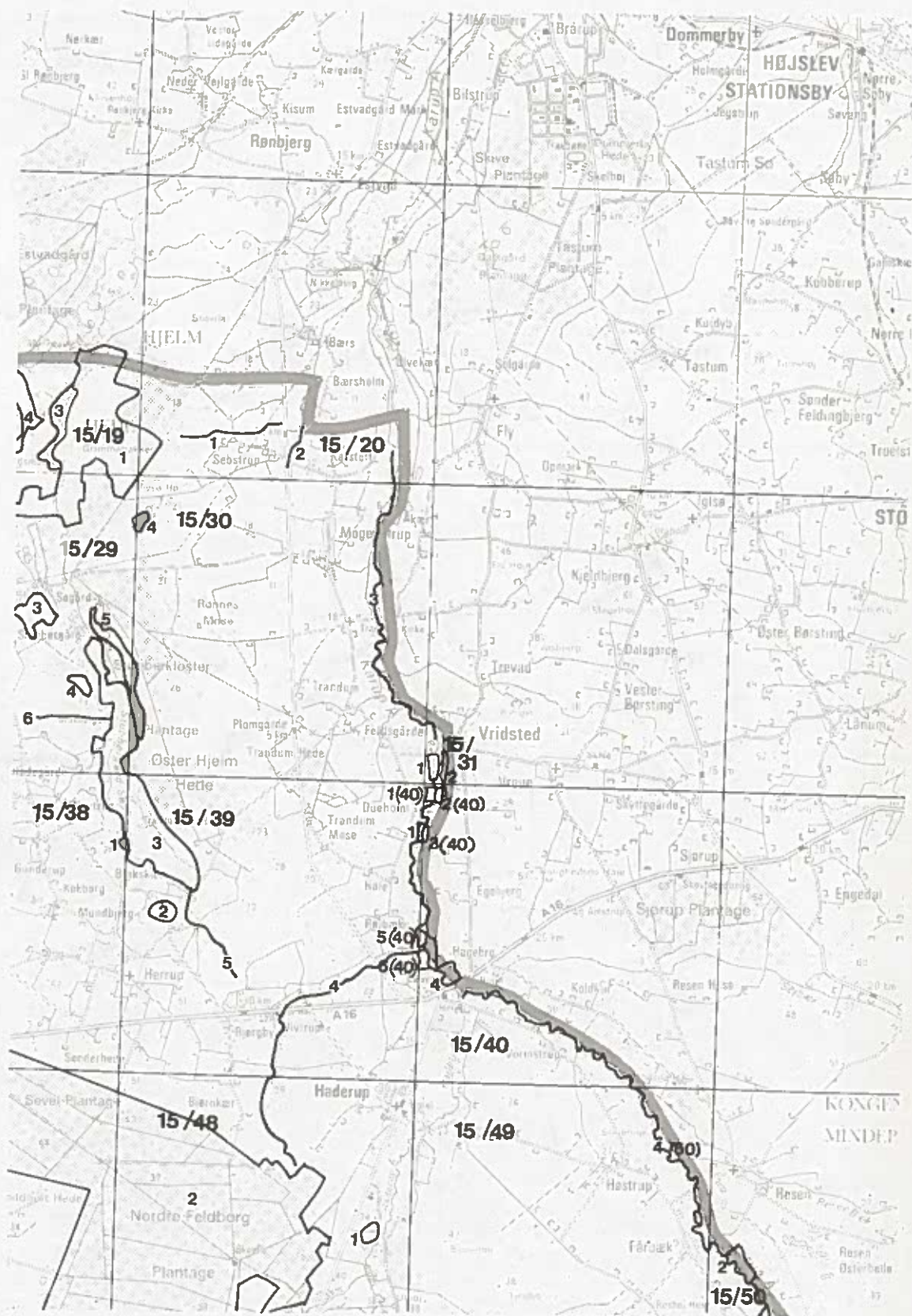
DETAILKORT 4
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

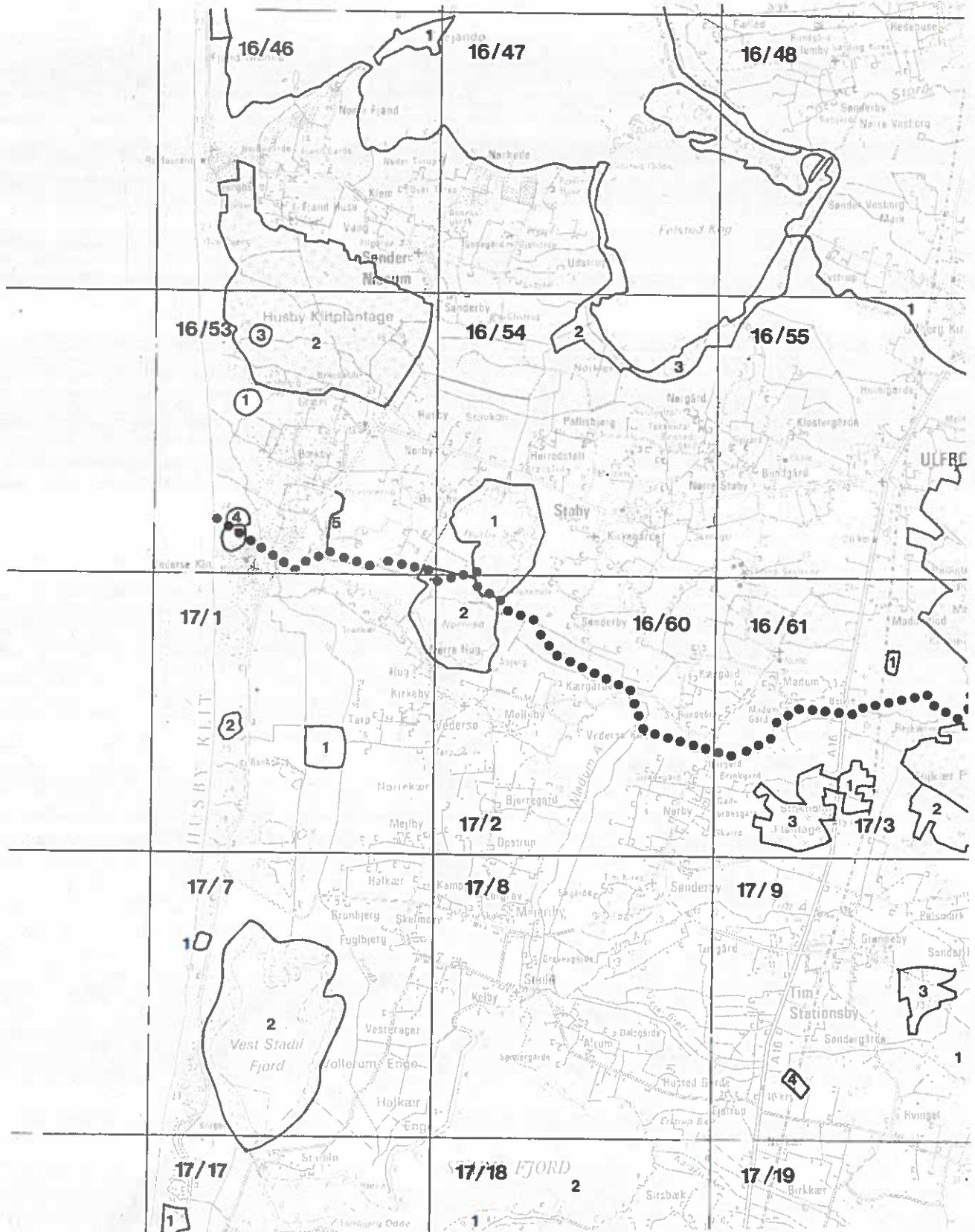
DETAILKORT 5
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

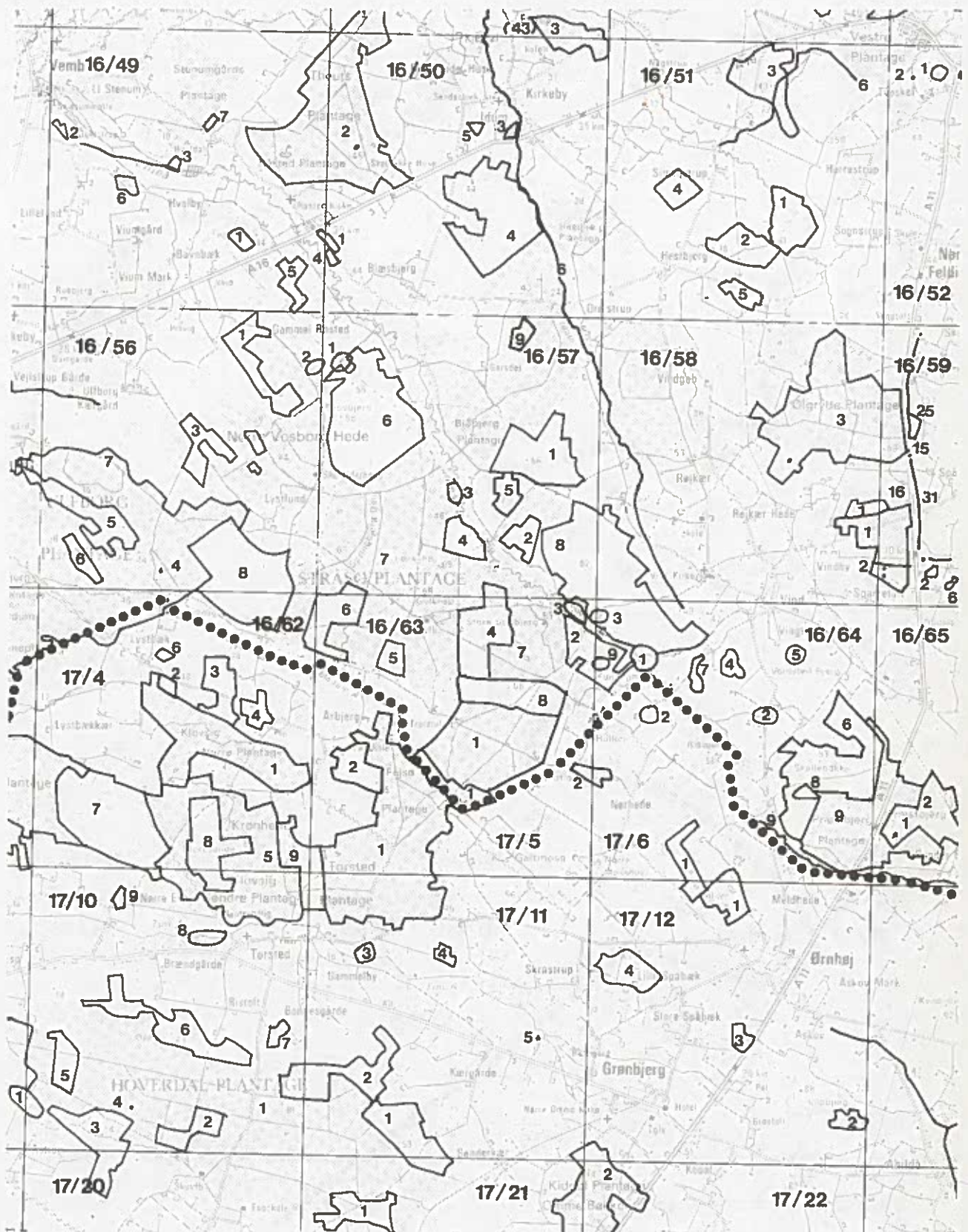
DETAILKORT 6
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

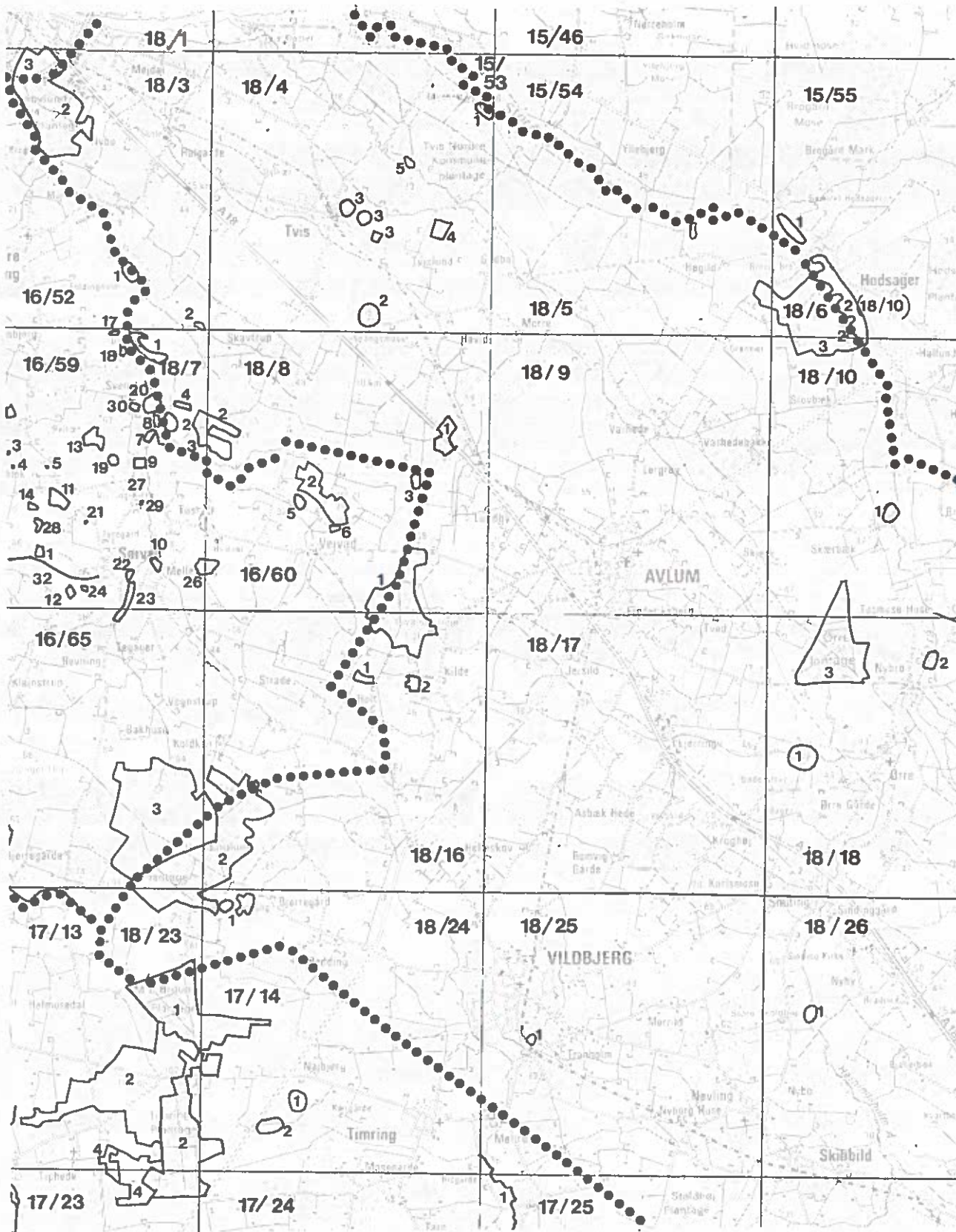
DETAILKORT 7
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

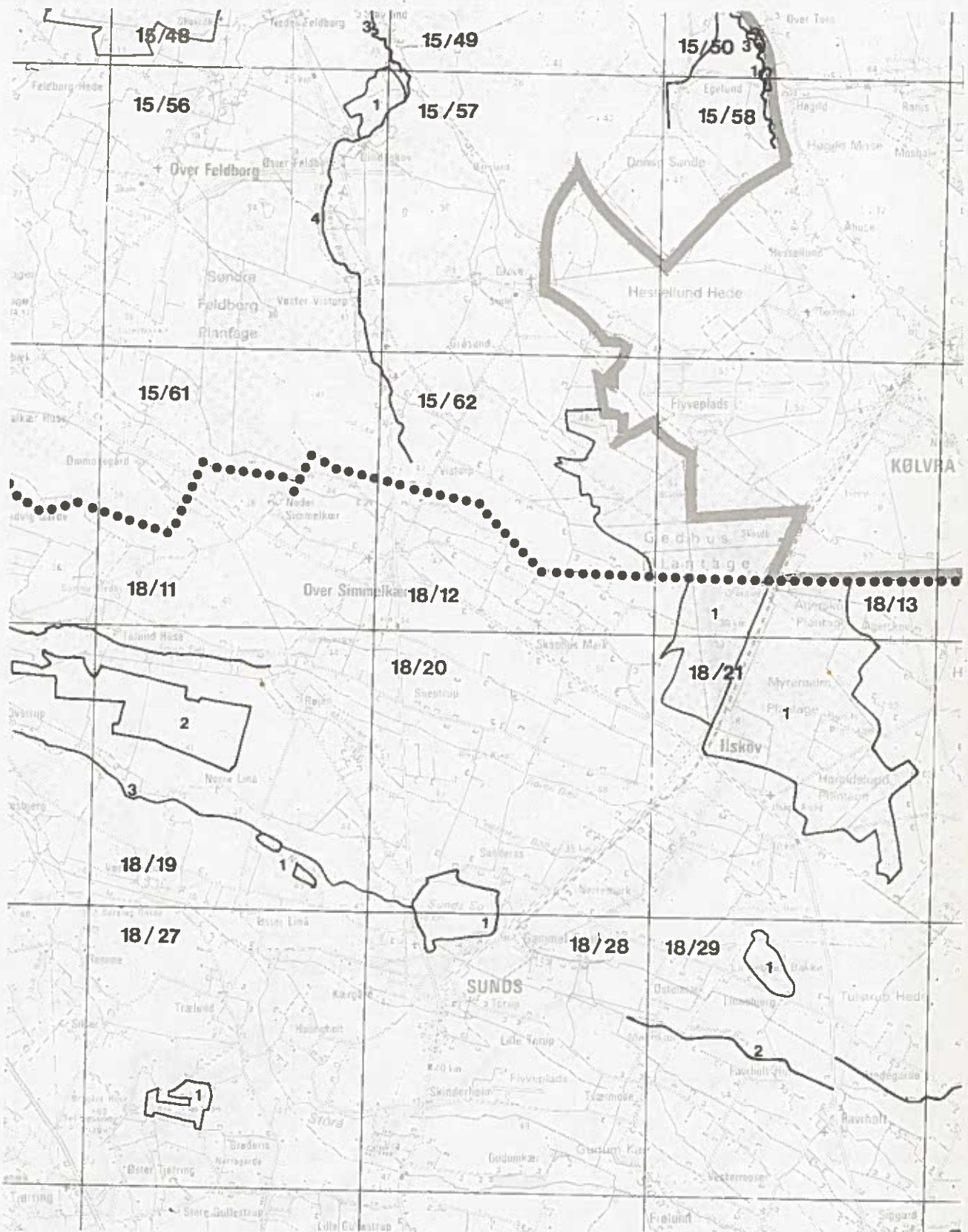
DETAILKORT 8
 Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

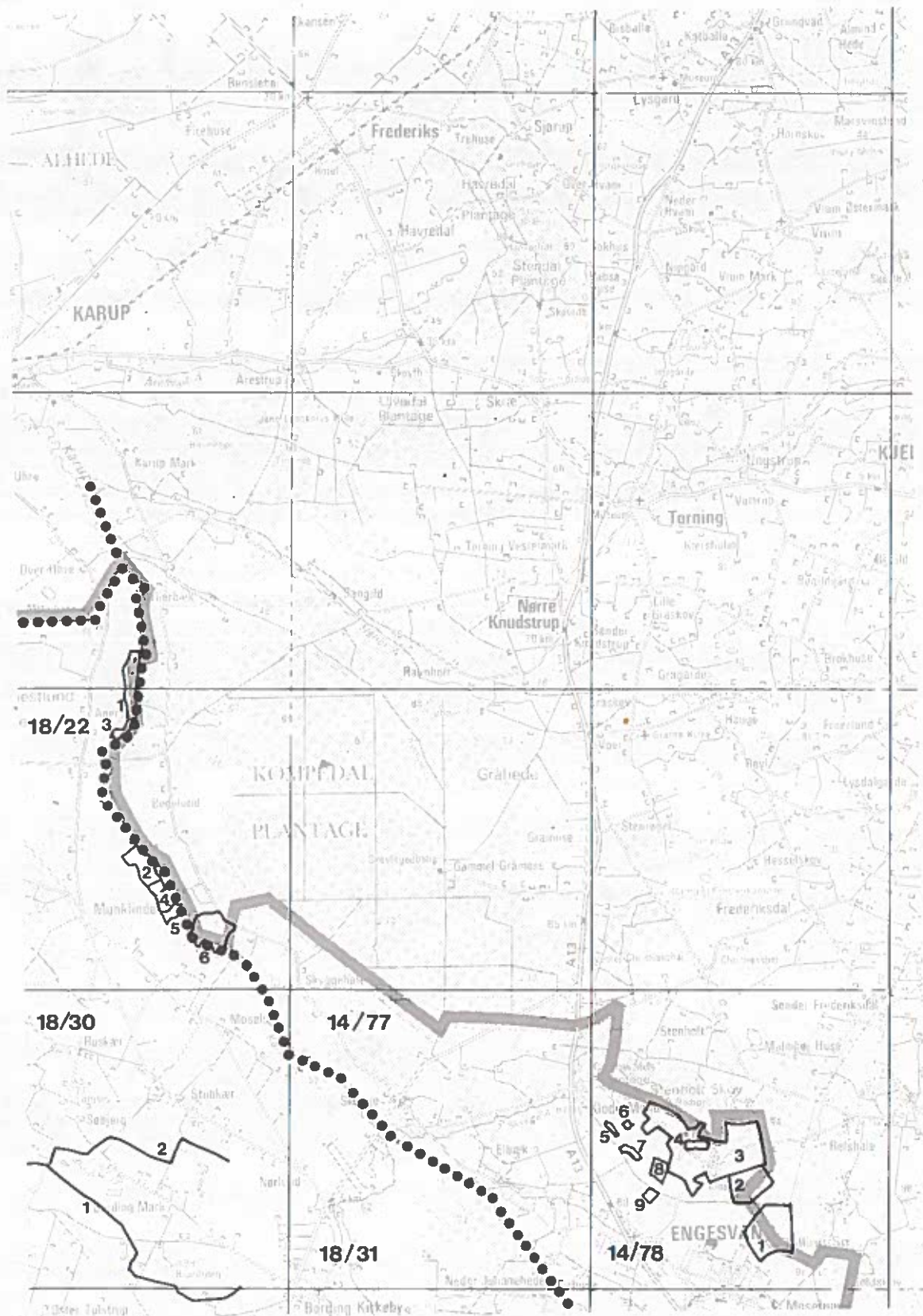
DETAILKORT 9
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

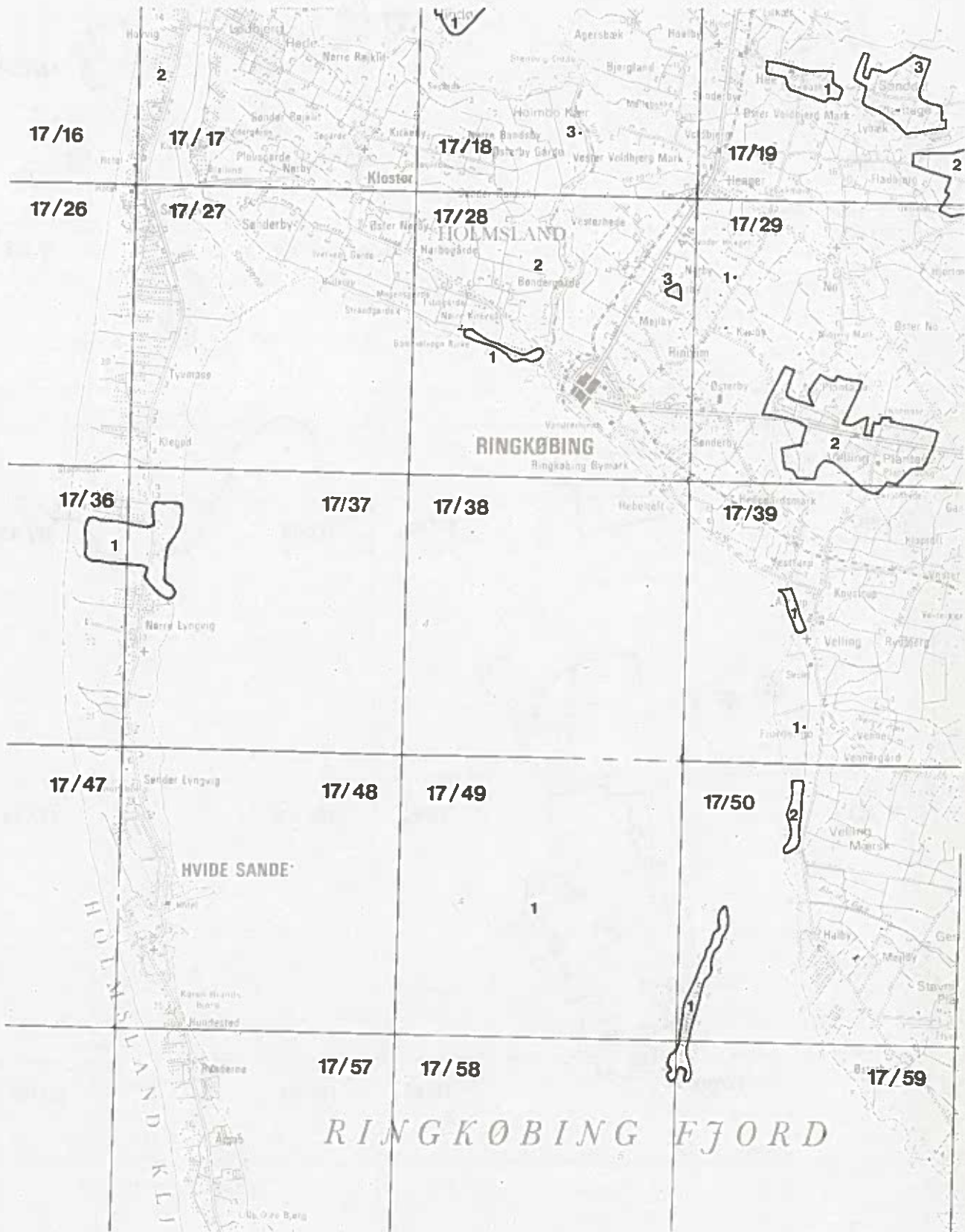
DETAILKORT 10
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

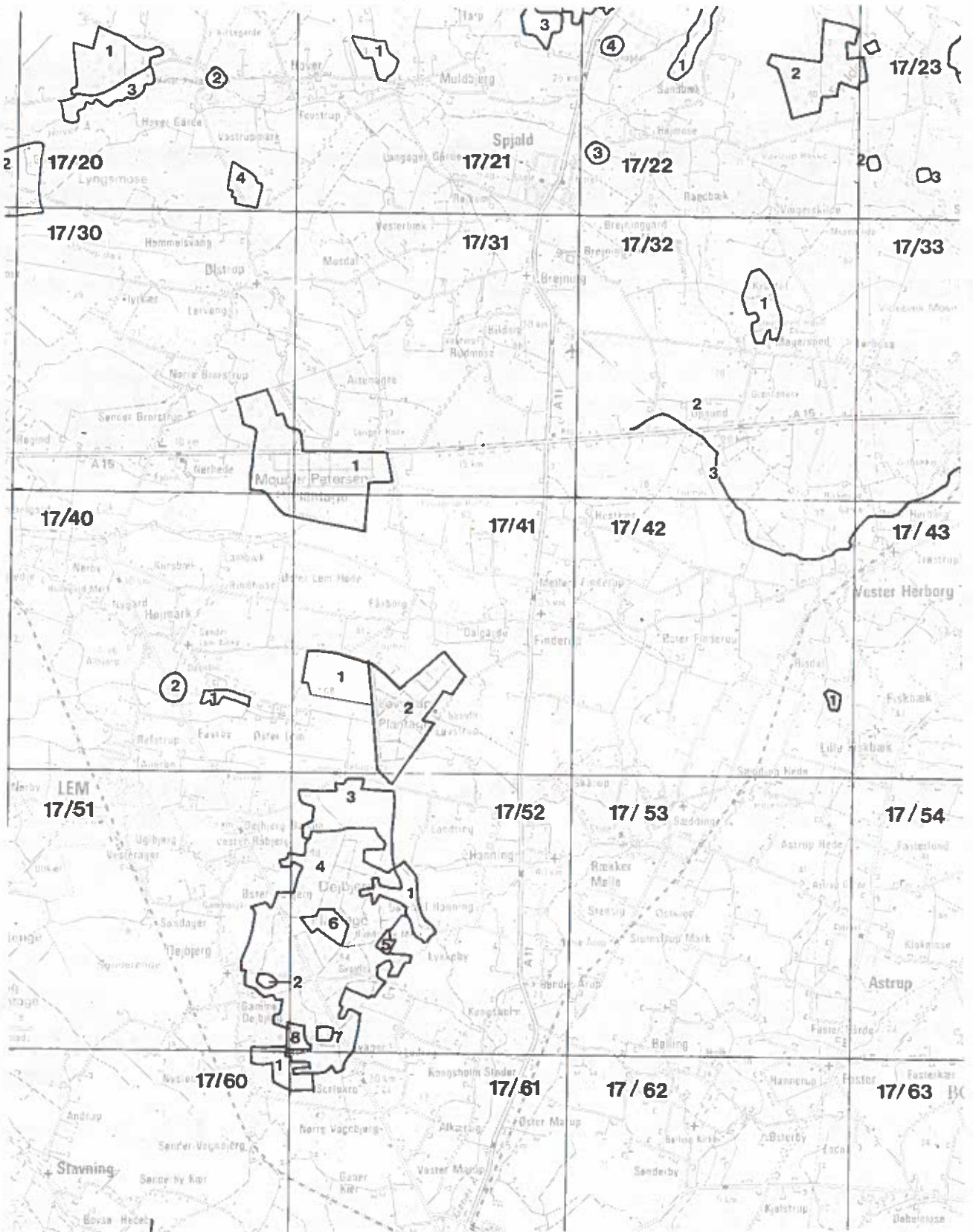
DETAILKORT 11
 Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

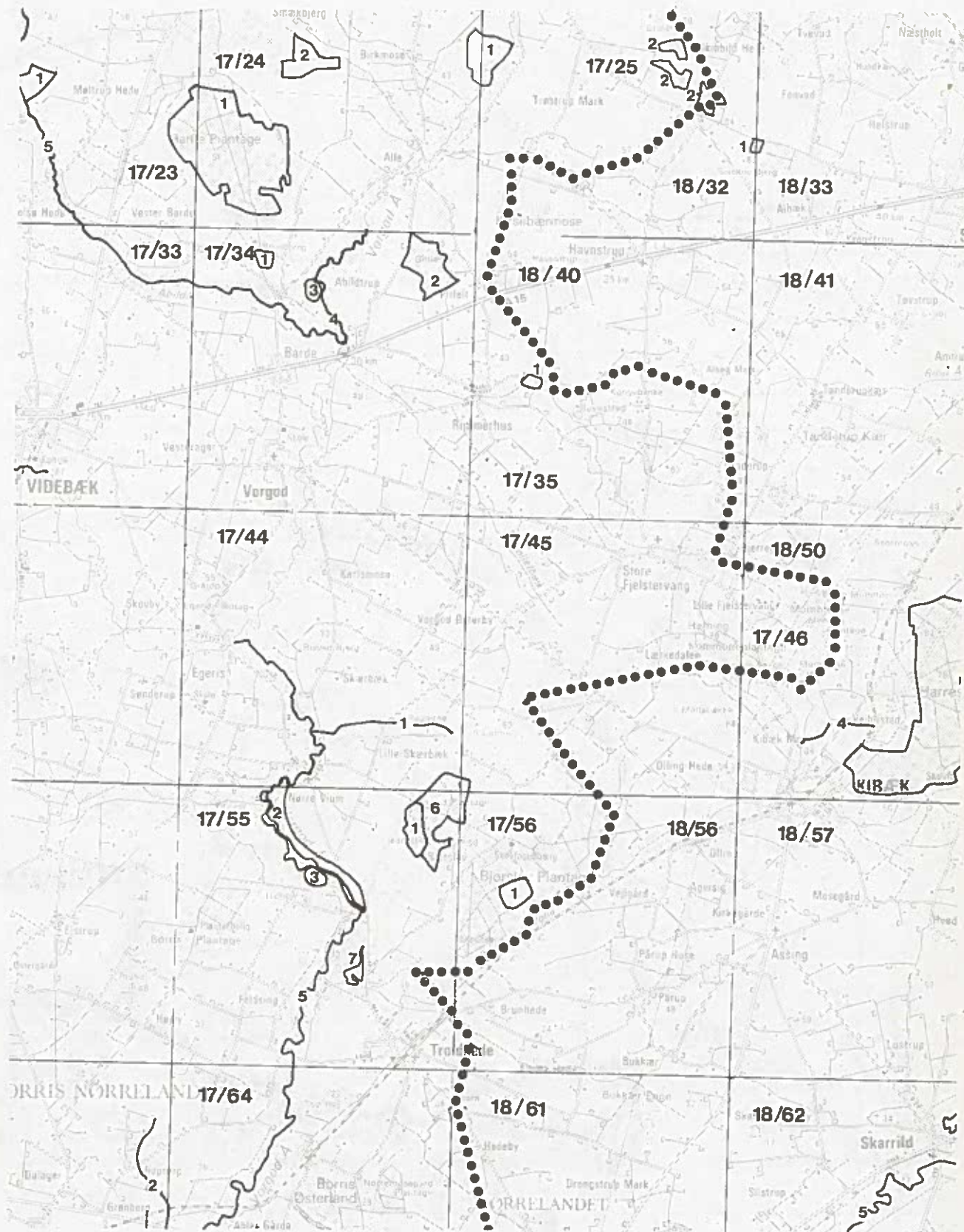
DETAILKORT 12
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

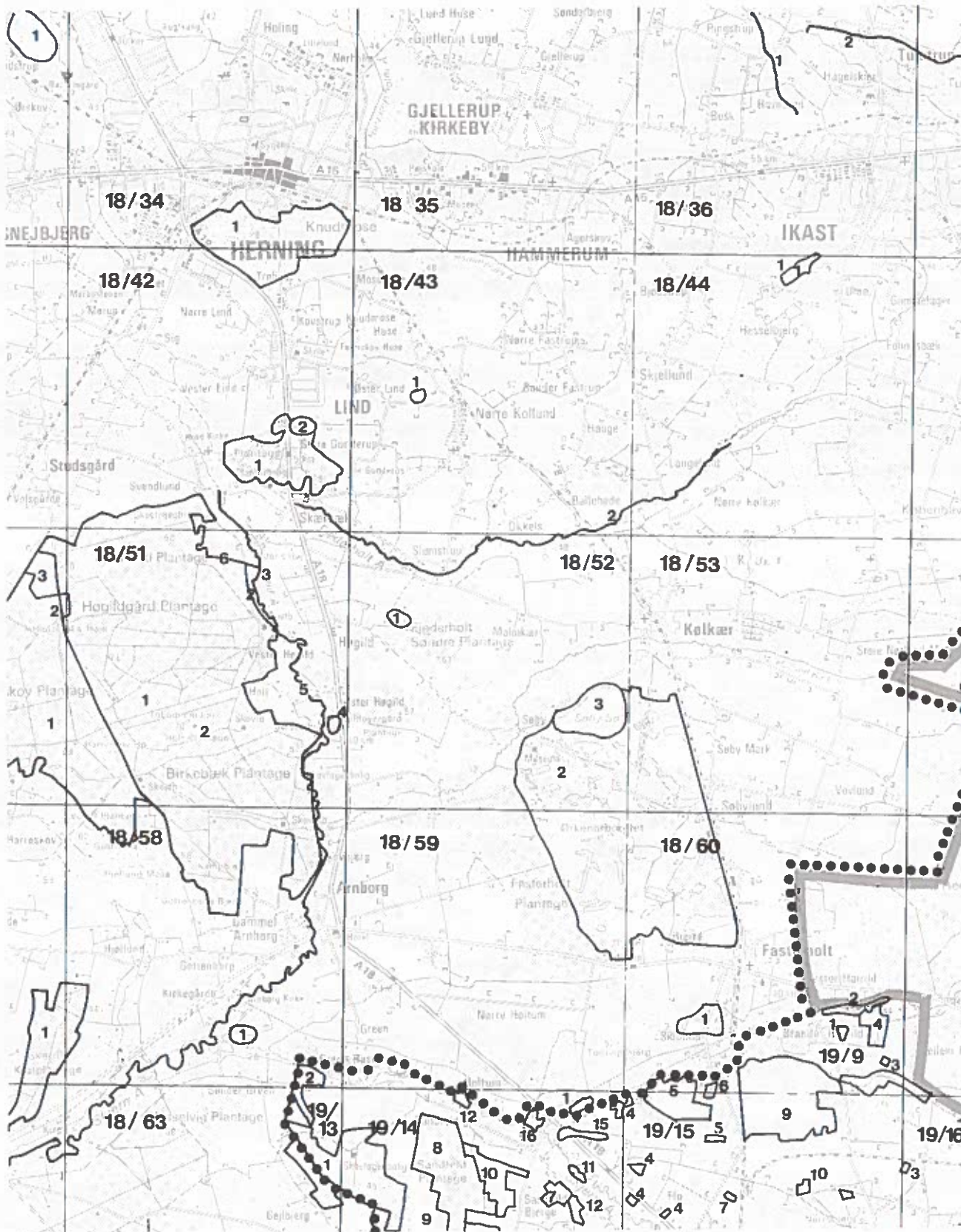
DETAILKORT 13
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

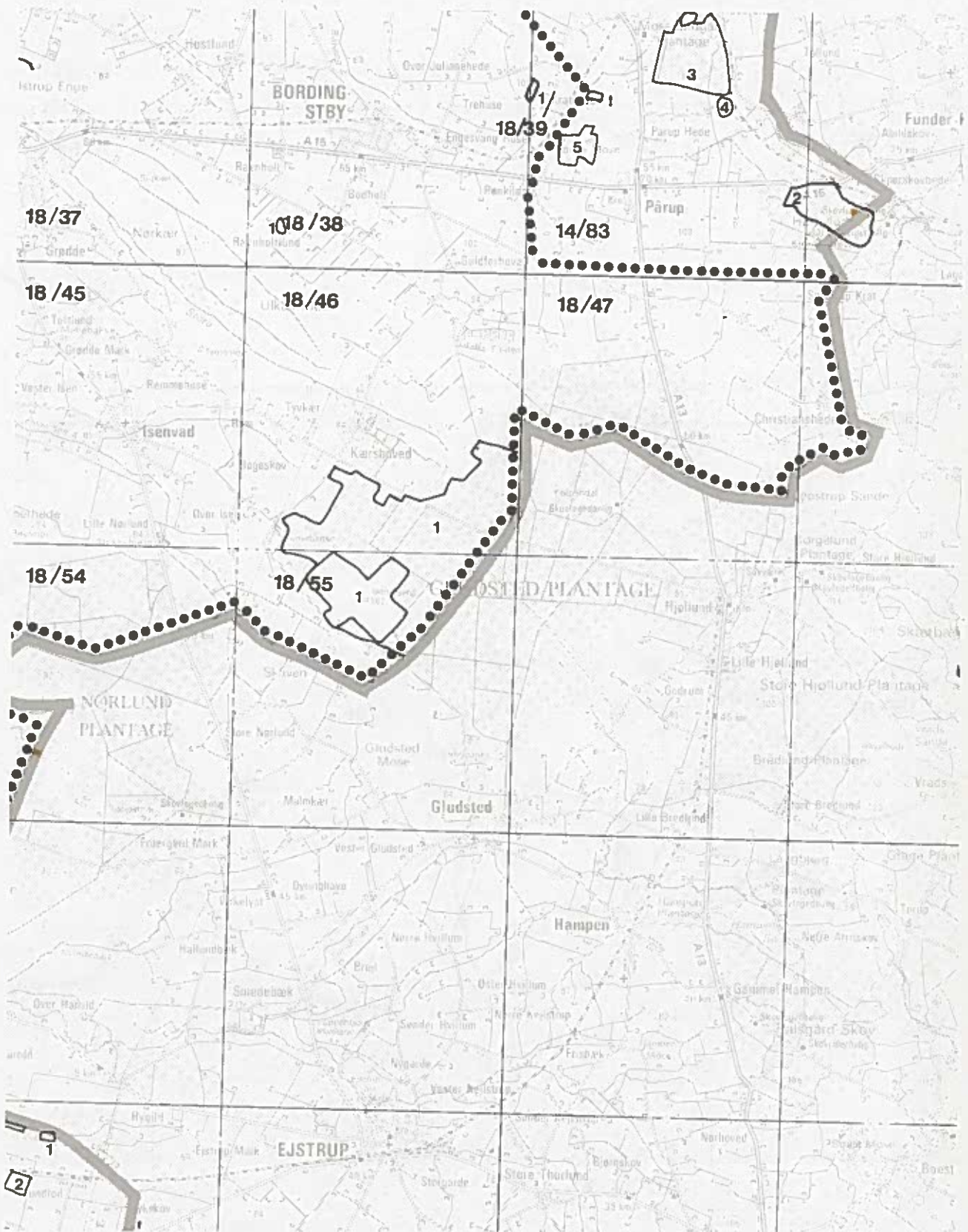
DETAILKORT 14
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

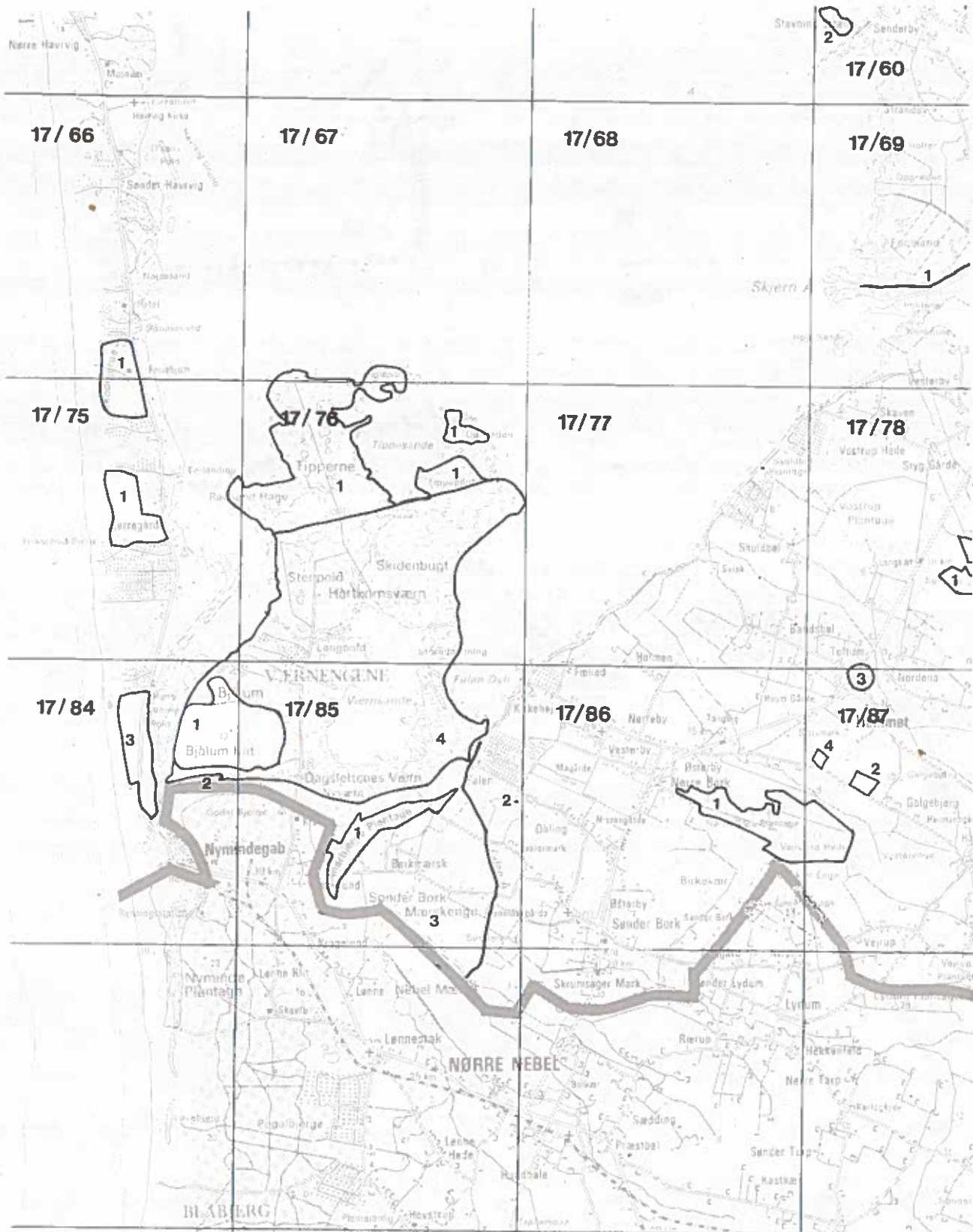
DETAILKORT 15
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

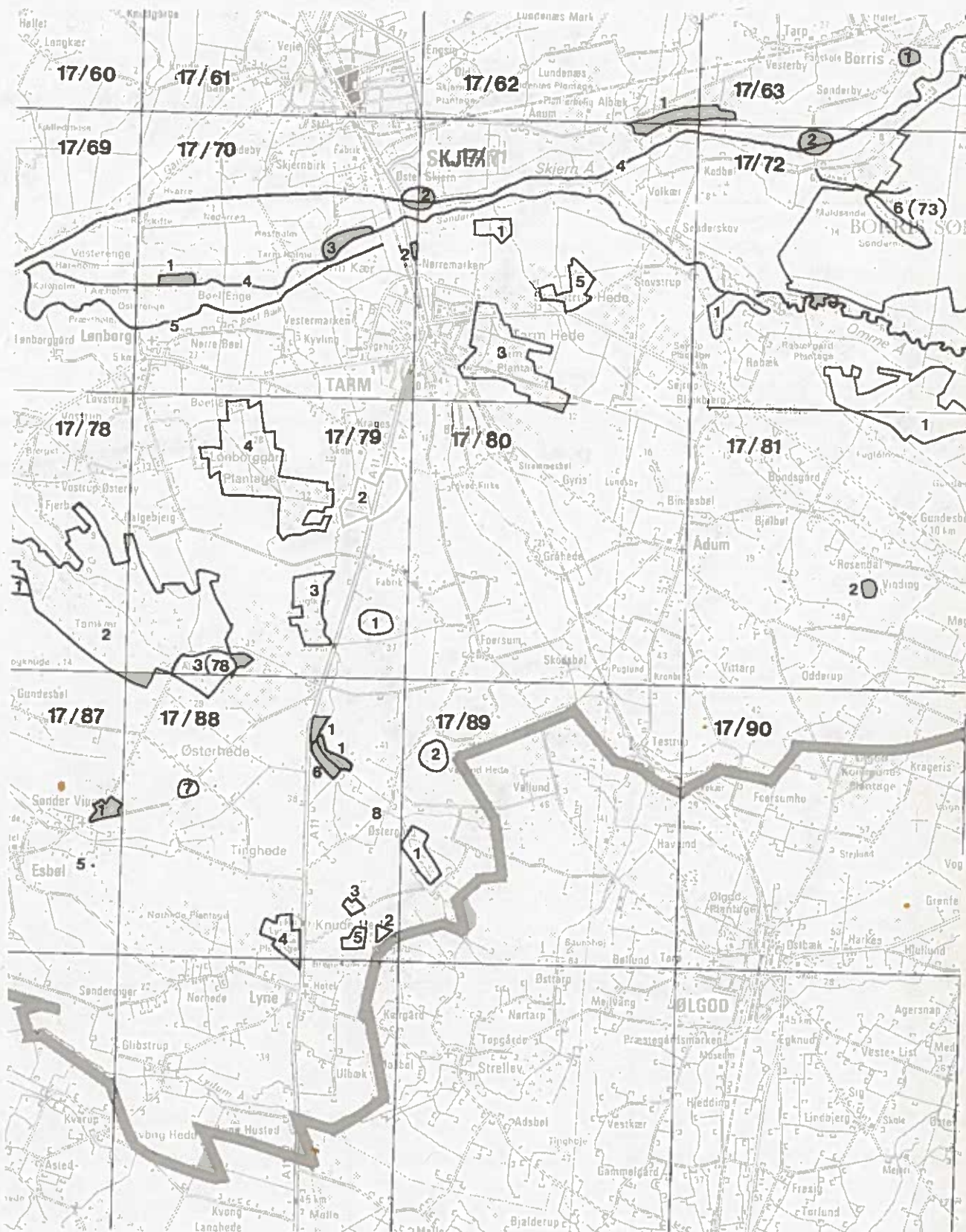
DETAILKORT 16
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

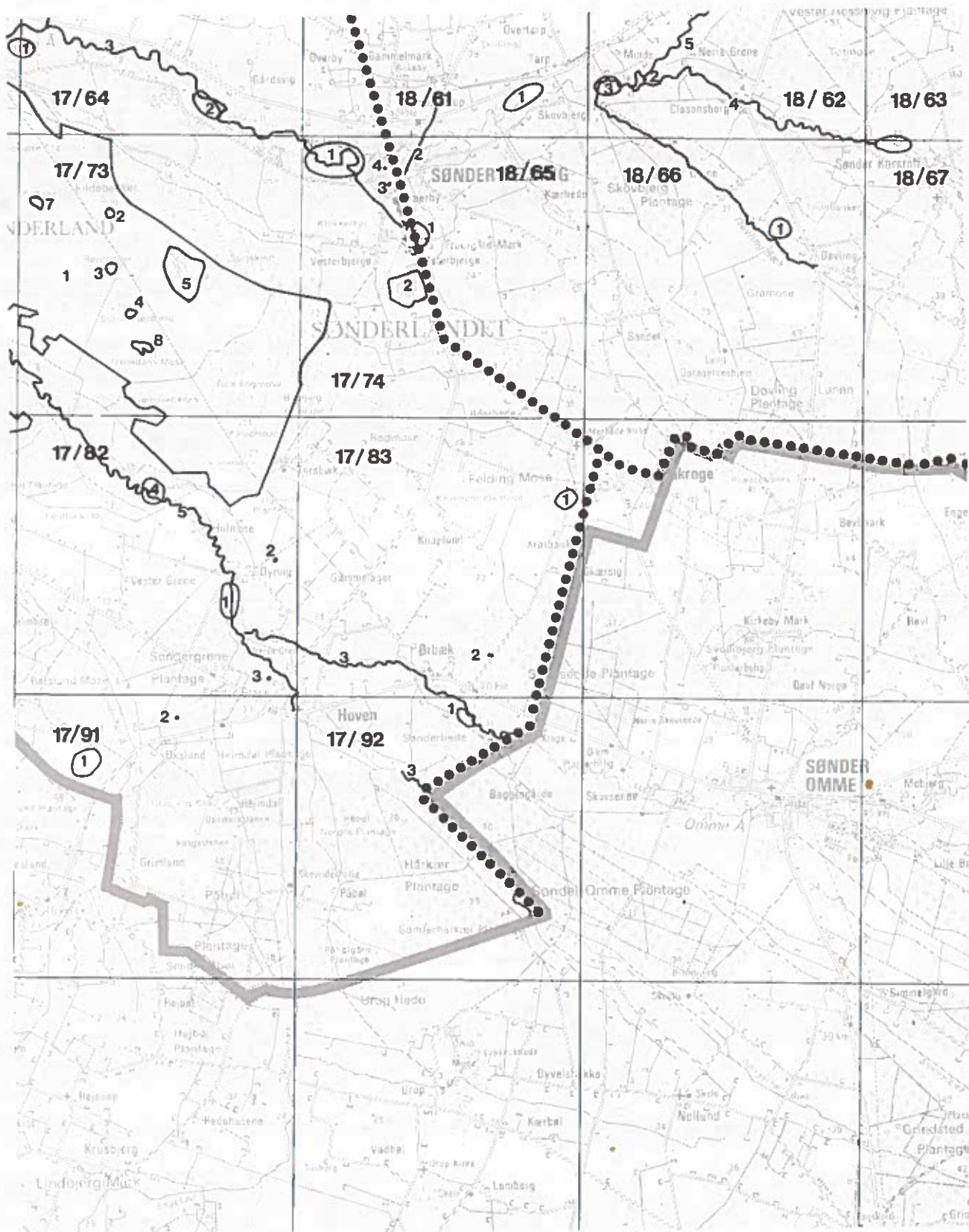
DETAILKORT 17
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

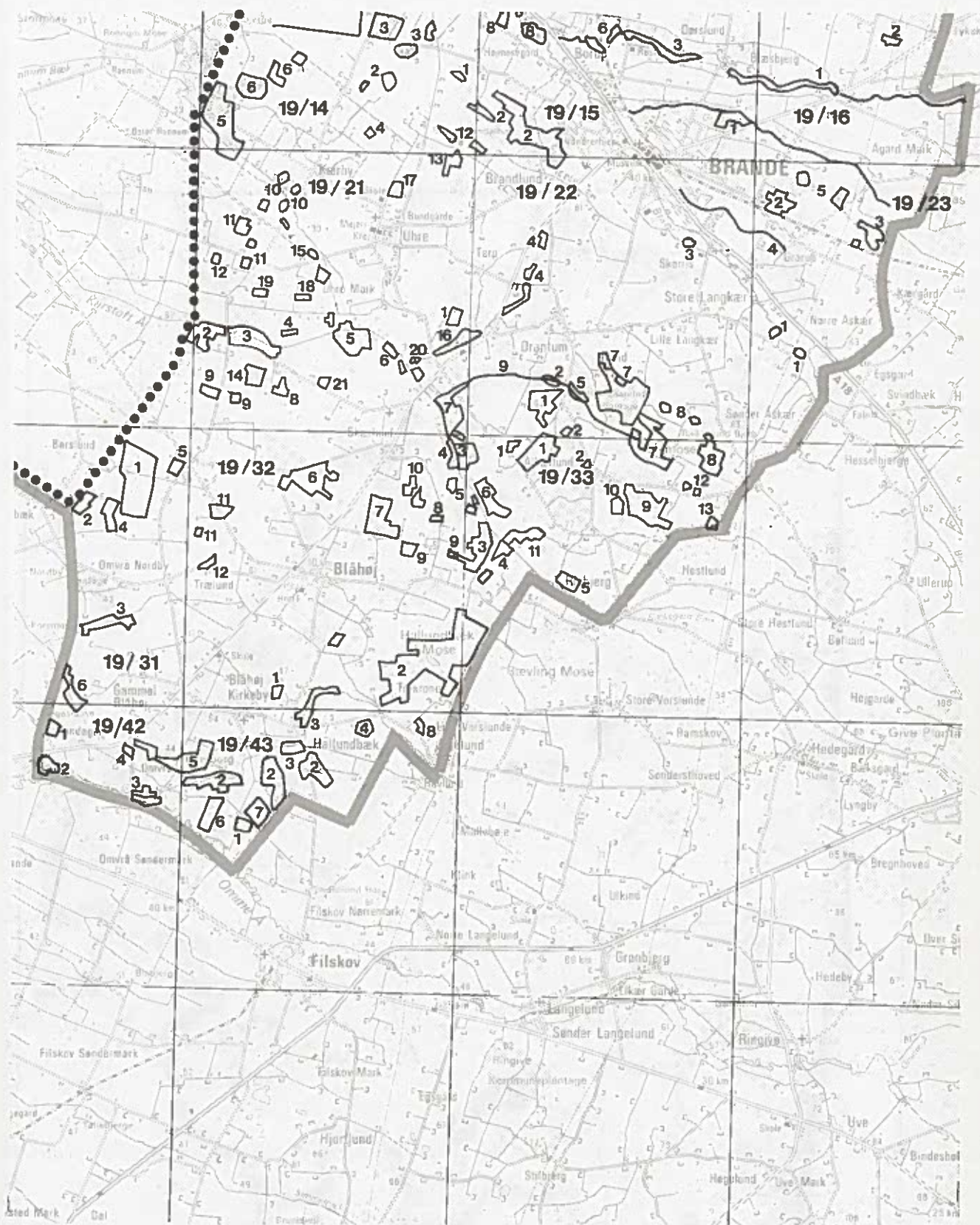
DETAILKORT 18
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

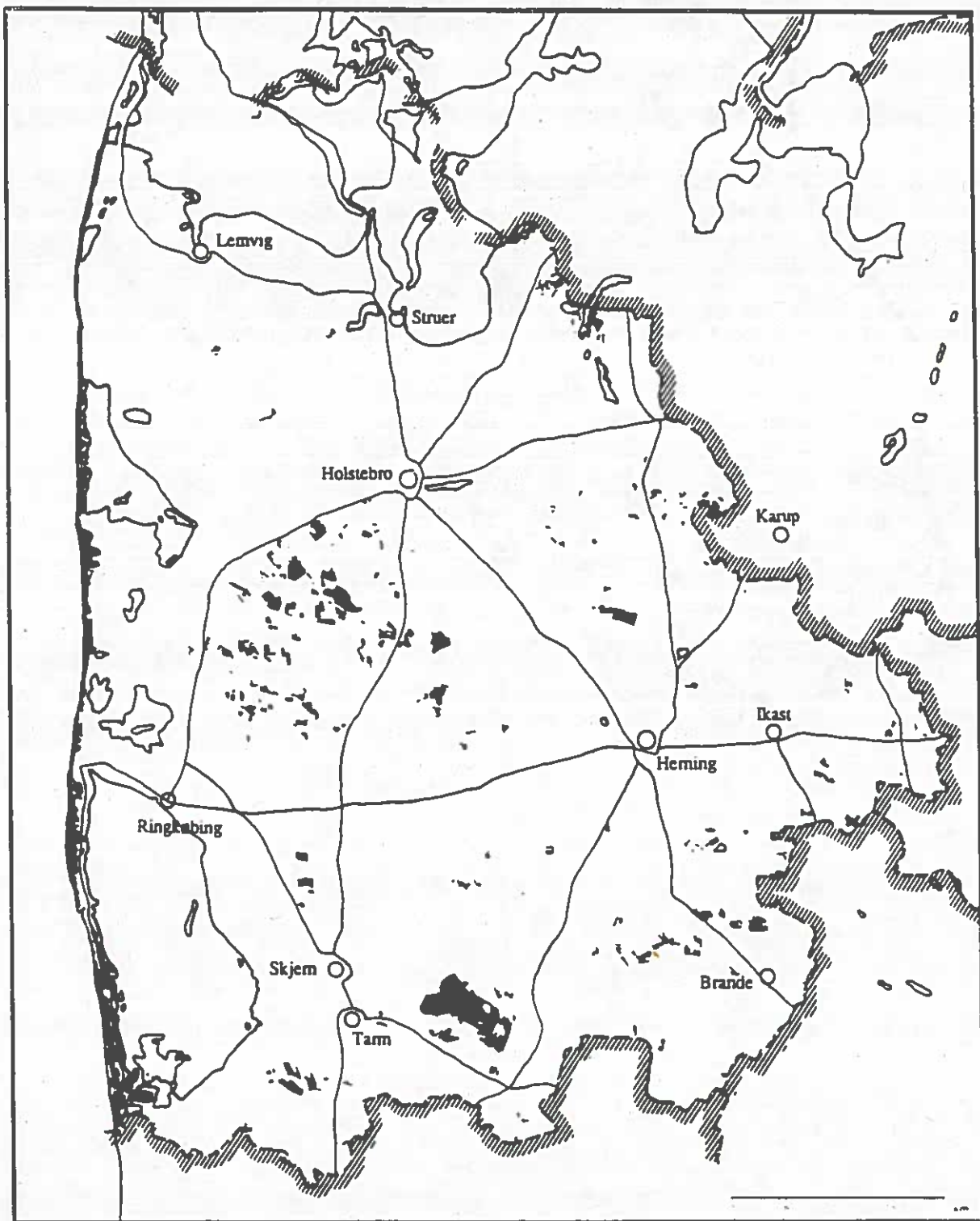
DETAILKORT 19
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

DETAILKORT 20
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

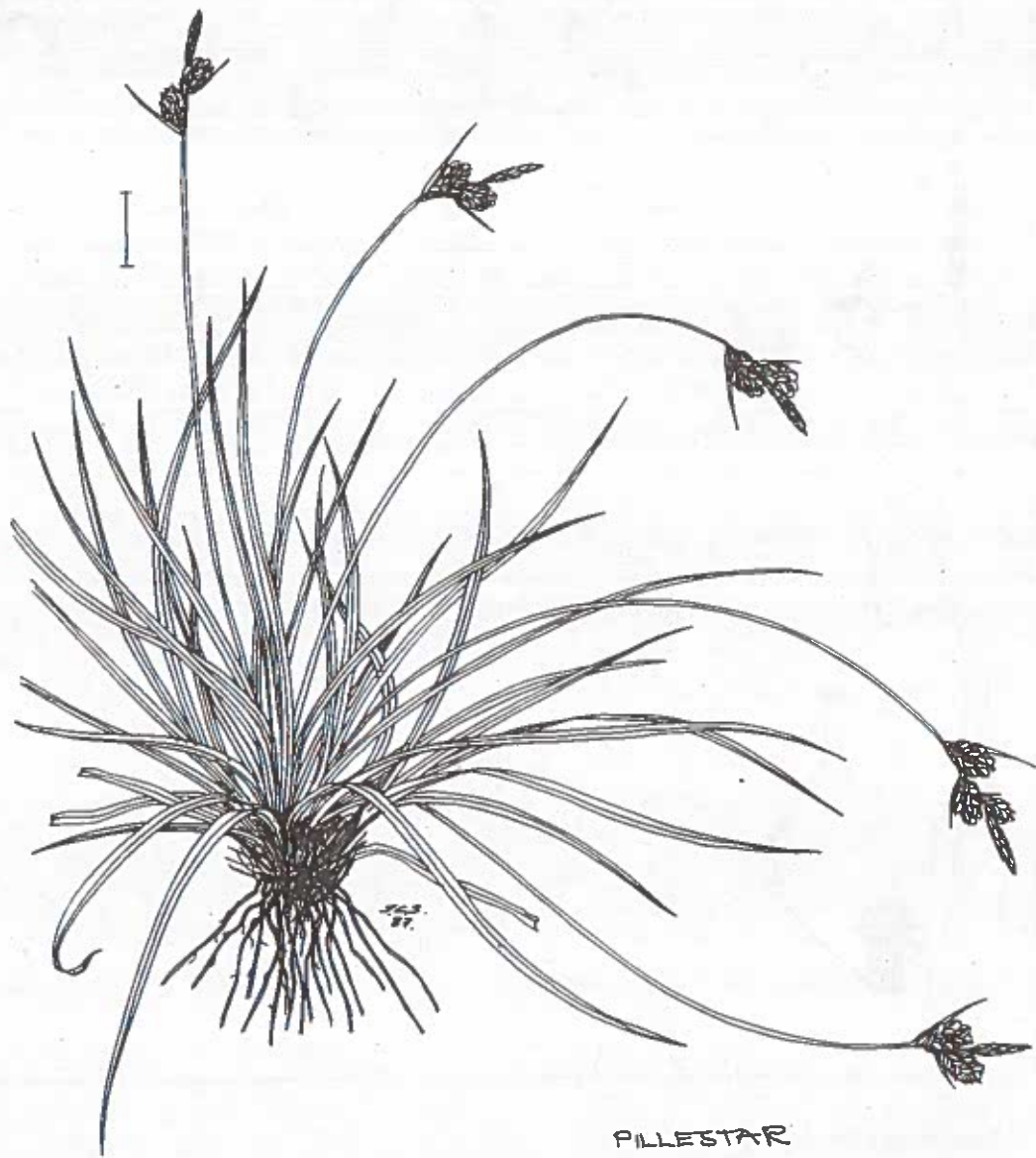
DETAILKORT 21
Kort- og Matrikelstyrelsen (A409-92)

Heder i Ringkøbing Amt.

Strandenge i Ringkøbing Amt.

PILLESTAR

LOKALITETSBEKRIVELSER, TBU DISTRIKT 7

Hovedparten af distrikt 7 (omr. 7/1 - 7/32) ligger i Viborg Amt og er beskrevet i bind 8. Thyholm ligger i Rinkjølbing Amt og er medtaget her. Thyholm er velundersøgt med amtets botaniske registrering fra 1988 (Ringkjølbing Amtskommune, 1991).

7. THYHOLM

Registreret som nye arter for TBU-distrikt 7 siden 1985 er følgende arter: kæmpe-balsamin, benved, knoldet brunrod, filtet burre, kirtlet dueurt, fjerbregne, stor fladstjerne, enblomstret flitteraks, skov-forglemmigej, håret frytle, gul anemone, dunet havre, hulsvøb, almindelig høgeurt, opret hønsetarm, jacobsstige, sorthoved knopurt, fladkravet kodriver, sand-løg, blågrøn løvefod, have-mælde, grenet pindsvineknop (ssp. erectum), skov-star, skovmærke, kær-svovlrod, safflortidse, femradet ulvefod og krat-viol.

Der er gjort følgende fund af arter, der er naturaliseret i Danmark, men som kan betragtes som levende fortidsminder samt middelalderlige læge- og prydpflanter. Listen er udarbejdet efter Løjtnant og Worsøe (1977). Bavnhøj (1988) angiver følgende planter: aftenstjerne, bulmeurt, liden burre, fingerbøl, kost-fuglemælk, havepest, rød hestehov, læge-jordrøg, jødekirsebær, kalmus, vellugtende kamille, gærde-kartebolle, almindelig katost, liden katost, moskus katost, rundbladet katost, krans-lilje, hus-løg, rams-løg, have-malurt, matrem, læge-oksetunge, pastinak, peberrod, pigæble, rød set. hansurt, skvalderkål, slangeurt, stjerneskjærm, svaleurt, sæbeurt, sødskjærm, tandbæger, vild tulipan, marts-viol og øgselfoder.

Blandt indførte og indslæbte ukrudsarter nævner Bavnhøj (1988) følgende planter, der fortsat er almindeligt forekommende på landsplan: farve-gåseurt, havepest, grøn høgeskæg, tag-høgeskæg, kornblomst, ager-kål, musehale, ager-sennep, korn-valmue og vindaks.

Blandt de arter, som er gået stærkt tilbage/forsvundet nævner Bavnhøj (1988) følgende: burreskjærm, fodangel, guld-havre, ager-hejre, rug-hejre, klinte, blod-kløver, tornet knopurt, kålurt, gaffel-limurt, knippe-limurt, salomons lysstage, mangefrøet gåsefod, ager-museurt, kugle-museurt, småhaget pigfrø, kløver-silike, småskulpet dodder, håret solhat, nikkende tidse og tårnurt.

7/40 SINDRUP/RINGKJØLBING AMT

LYNGS DRAG

7/40-1. LYNGS DRAG er den smalle landtange, der forbinder Thyholm med Thy. Mod vest er kysten udsat for kraftig påvirkning fra Nissum Bredning, hvorfor forstranden næsten er vegetationsløs. På de tilbagetrukne strandvolde findes de mindre almindelige arter:

strand-limurt, dansk kokleare, klit-fladbæg, strand-vandranunkel, lav skorsoner, almindelig mælkeurt, trenervet snerre, tandfri vårsalat, syl-firling, bakketidse, baltisk ensian, strand-rødtop og musehale. Heraf er strand-limurt meget sjælden i Danmark som helhed. Her voksede tidligere de meget sjældne planter strand-hornskulpe (1867-1925, 1960) og hestetunge (1902-1925, 1960).

Den nordlige halvdel af Lyngs Drag udgøres af strandeng, der gennemskæres af talrige grøfter og kanaler, men i øvrigt præges af mange loer samt enkelte større indsøer. Lokaltiden udnyttes til intensiv græsning, og vegetationen er lav og relativ artsfattig. De dominerende planter er strand-annelgræs, harril, strand-trehage, strand-vejbred og rød svingel. I losystemerne ses blandt andet vingefrøet hindeknæ, kveller og strandgåsefod. Desuden vokser der på de højere parter jordbær-kløver, engelskgræs og læge-kokleare. I strandsøerne findes strand-vandranunkel.

I den sydlige del findes der nord for jernbanedæmningen et antal parallelt liggende strandvolde. Fra den artsrige hedevegetation, der findes på de tørre partier, skal her blot nævnes skovstjerne, lav skorsoner, kattedod, engelsk visse, almindelig mælkeurt, knude-firling og syl-firling. I de fugtige lavninger mellem strandvoldene findes planter, der er karakteristiske for hedemosen. Det gælder blandt andet klokke-ensian, mose-troldurt, smalbladet kæruld, vestlig tue-kogleaks, smalbladet skjaller, klokkelyg samt baltisk ensian. Visse steder findes strandoverdrev med arter som græsbladet fladstjerne, kort øjentrøst, strand-rødtop og musehale. I øvrigt kan nævnes krybende potentil, hvid snerre, fliget vejbred, bakketidse og stor knopurt, almindelig engelsød, knold-ranunkel, bakke-nelike, hunde-viol, kornet stenbræk og smalbladet vikke (Bavnhøj & Jensen, 1985 upubl.). På jernbaneskrænten er der fundet toårig høgeskæg - ikke almindelig i Vestjylland.

Vegetationstyper: strandeng, strandoverdrev.

Lokalitetskode:

Lyngs Drag +++ H I s

Botanisk vurdering:

Lyngs Drag:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: baltisk ensian, syl-firling, trenervet snerre og tandfri vårsalat.

3. Lokalt sjældnere arter: musehale.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kattedod, knold-ranunkel, kornet stenbræk og lav skorsoner.

Kilder: 255

DANAVANG, GADEGÅRD v. SMERUP, JESTRUP, LYNGS VEST, LYNGSGÅRD, ODGÅRDE NORD, ODGÅRDE SYD, SMERUP, TORP NORD, TORP SYD

7/41-1. DANAVANG. Et ca. 11,5 ha stort strandengsområde, der afgræsses af kreaturer. Centralt i området findes en større strandsø med store mængder langstillet havgræs, mens der nærmere baglandet findes en mindre strandsø med rørsump bestående af tagrør og strand-kogleaks. Fra det ydre stærkt salte bælte kan nævnes kveller, strandgåsefod og strand-annelgræs og indefter harril, kødet hindeknæ, strand-trehage og strand-vejbred med flere. Den indre sydvestlige del af engen har tydeligvis en sammenhæng med hedearalet ved sommerhusbebyggelsen (Lyngs, vest), idet der her vokser smalbladet kæruld, katteskæg, toradet star, engkarse og andre planter fra det ferske og overvejende næringsfattige kær. En gammel strandvold adskiller den salte og den ferske eng, og den rummer arter som almindelig røllike, engelskræs, høst-borst, bellis, hvid-kløver, almindelig kamgræs, rød svingel, blågrøn rapgræs, almindelig rajgræs og lægekogleare.

Vegetationstyper: strandeng, strandsø

7/41-2. GADEGÅRD ved SMERUP. Den nedre del af kystskrænten nord for Gadegård er udsat for erosion. Det meste af skrænten er vegetationsdækket. Der er ikke græsning på skrænten og vegetationen domineres af almindelig hundegræs ligesom almindelig knopurt og stor nælde er hyppigt forekommende. Store partier er præget af trykvand og her findes blandt andet mose-bunke, tagrør, håret star og lav ranunkel. Fremhæves kan glat løvfod, der ikke kendes andre steder på Thyholm. Mod vest er den markante kystskrænt trukket tilbage i forhold til det marine forland, der overvejende er strandeng og strandoverdrev. Den vestlige del udnyttes til kreaturgræsning og på skrænten vokser kornet stenbræk, vorterod, bidende ranunkel, engkarse, bellis, almindelig syre, almindelig hønsetarm, ager-tidse, almindelig hvede, almindelig rajgræs med flere. Lokalitetens samlede areal udgør ca. 6,3 ha.

Vegetationstyper: kystskrænt, strandeng, strandoverdrev.

7/41-3. JESTRUP. Kystskrænterne vest for Jestrup er ikke særlig høje, men er dog så stejle, at færdsel på skrænterne er vanskelig. De udnyttes ikke til græsning, og antallet af plantearter er beskedent. På skrænterne vokser planter, der ikke er almindelige på Thyholm. Det gælder krybende potentil, bakketidse og blågrå siv. Sidstnævnte kendes ikke andre steder på Thyholm. Længst mod nordvest har skrænterne hedepræg med arter som revling, tormentil, læge-ærenpris og blå-klokke, men forekomsten af blågrøn star, håret star og løvfod viser, at skrænterne overvejende består af næringsrigt ler. I øvrigt kan nævnes almindelig agermåne, almindelig knopurt, forskelligfarvet forglemmegej, blåhat, almindelig pimpinelle, almindelig røllike og rundbælg med flere. Skrænterne har et areal på ca. 3,2 ha.

Vegetationstyper: kystskrænt

7/41-4. LYNGS, VEST. I tilknytning til sommerhusområdets nordlige del findes en ca. 2,1 ha hedemose. Området gennemskæres af en gammel strandvold, der er domineret af bølget bunke. Mosen er artsrig og indeholder mange sjældnere plantearter. Fra lokaliteten kendes omkring 80 plantearter, hvoraf kan nævnes skede-star, loppe-star, kødfarvet gøgeurt, plettet gøgeurt, klokke-ensian, mose-troldurt, vibefedt, rundbladet soldug, liden soldug, smalbladet vandstjerne,

svømmende sumpskærm, græsbladet vandaks, butbladet vandaks og søpryd.

Vegetationstyper: hedemose, sø, overgangsrigkær, overgangsfattigkær.

Højere planter:

1988. Hedearalet. Skede-star, loppe-star, hirse-star, toradet star, almindelig star, hare-star, dværg-star (*Carex oederi* sp.), katteskæg, fløjlsgræs, tandbælg, blåtop, vellugtende gulaks, bølget bunke, tagrør, hunde-hvene, børste-siv, knop-siv, lyse-siv, glanskapslet siv, mangeblostmestret frytle, vestlig tue-kogleaks, smalbladet kæruld, almindelig sumpstrå, kødfarvet gøgeurt, plettet gøgeurt, klokkeling, hedeling, revling, kragefod, tormentil, gåse-potentil, klokke-ensian, eng-ensian, eng-viol, sølv-potentil, trævlekroner, mose-troldurt, engelsk visse, almindelig kællingetand, vild hør, djævelsbid, smalbladet høgeurt, håret høgeurt, kottefod, kær-tidse, vand-mynte, sværtevæld, almindelig brunelle, bukkeblad, vibefedt, rundbladet soldug, liden soldug, kær-ranunkel, kær-dueurt, krybende pil og øret pil.

Vandarealet: hestehale, søpryd, liden andemad, kors-andemad, kranstusindblad, smalbladet vandstjerne, svømmende sumpskærm, græsbladet vandaks, småfrugtet pindsvineknap, vejbred-skeblad, dyndpadderok, glanskapslet siv, smalbladet ærenpris, nyse-røllike, bidende pileurt, sump-forglemmegej, kær-snerre, kær-fladstjerne, kirtlet dueurt, *Chara* sp., almindelig vandranunkel, butbladet vandaks og svømmende vandaks.

7/41-5. LYNGSGÅRD. Det marine forland vest for gården af samme navn omfatter en bræmme på 200 meter. Det findes en enkelt stor lagune tillige med talrige mindre strandsøer og loer - desuden findes enkelte gravede afvandingsrørter. Strandengen glider jævnt over i morænelandskabets oprindelige kystlinje. Overgangszonen er fersk eng med planter som lav ranunkel, almindelig rajgræs, rød svingel, almindelig kamgræs, høst-borst, almindelig røllike, bellis, almindelig hundegræs og kruset skræppe. Fra strandengen kan nævnes tagrør, strand-kogleaks, strand-trehage, strand-vejbred, strand-annelgræs, harril, vingefrøet hindeknæ, gåse-potentil, strand-asters, sandkryb, kveller og strandgåsefod. Lokaliteten har et areal på omkring 15,2 ha og udnyttes til kreaturgræsning.

Vegetationstyper: strandeng, eng.

7/41-6. ODGÅRDE, NORD. Kystskrænterne nord for Odgårde er mere afladigede og opnår ikke samme højde som skrænterne ved Torp, nord. Forstranden domineres af næringsrige kærpartier, hvorfra kan nævnes kødfarvet gøgeurt, gul iris, eng-kabelleje, dunet dueurt, vand-mynte, angelik, almindelig mjødurt, dyndpadderok, gifttyde, top-star, næb-star, toradet star, håret star, almindelig star, grå star, eng-troldurt, eng- og sumpkarse, vand-skræppe, vandarve, sumpfladstjerne med flere. Mod syd, og noget tilbage trukket fra kysten, findes en større udgravning - formodentlig en gammel mergelgrav. På skrænterne heraf vokser blåstjerne, der kun kendes få steder på Thyholm. I et af vandhullerne vokser roset-vandstjerne, aks-tusindblad, liden vandaks, kors-andemad og kranstusindbladet. Arealerne udnyttes til græsning og har et samlet areal på ca. 6,0 ha.

Vegetationstyper: kær

7/41-7. ODGÅRDE, SYD. Strandengen nordøst for gården Ny Odgård afgrænses ind mod land af en lav udfladende stenalderkystskrænt, der er beplantet. For foden af skrænten findes der en overdrevsvegetation bestående af blandt andet almindelig røllike, brunelle, bellis, græsbladet fladstjerne, hørse-tidse, almindelig hønsetarm, fløjlsgræs, hundegræs, blå-klokke og hvid-kløver. Et mindre kær er blandt andet voksested for tandet sødgræs, nikkende brøndsel, småfrugtet pinds-

vineknop og knæbøjet rævehale. Fra strandengen kan nævnes strandvandranunkel, vedbend-vandranunkel, strand-asters, fladtrykt kogleaks, jordbær-kløver, sandkryb og harril med flere. Arealet har en størrelse på omkring 6,5 ha og afgræsses. Strandengen nordvest for Mærkedal udgør sammen med baglandets gamle kystskrænt et samlet areal på omkring 7,5 ha der afgræsses. Forstranden domineres af salttolerante planter som harril, jordbær-kløver, kryb-hvene og rød svingel. Vegetationens sammensætning viser, at engen kun oversvømmes få gange årligt. Ind mod kystskrænten bliver vegetationen præget af det ferskvand, der presses ud ved skræntfoden. Her findes blandt andet glanskapslet siv, lyse-siv, kær-padderok, sump-fladstjerne, vandpileurt, engkarse og tigger-ranunkel. Skræntens overdrevsvegetation rummer blandt andet kornet stenbræk, almindelig brunelle, høstborst, almindelig røllike, almindelig syre, håret høgeurt, blå-klokke, lancet-vejbred, eng-rottehal og almindelig kamgræs.

Vegetationstyper: strandeng, overdrev.

Hvor Mærkedal udmunder findes der ved kysten flad strandeng med et system af afvandringsgrøfter samt små åbne vandflader. Området afgræsses delvist af kreaturer. De ugræssede partier domineres af tagrørsump. Den hårdt afgræssede strandengsvegetation er relativt artsfattig.

Vegetationstyper: strandeng, rørsump.

7/41-8. SMERUP. Det marine forland nord for gården Gravgård er i den vestlige del adskilt fra kysten af en strandvold. I dette område findes en relativt artsrig kærvegetation. Afgræsningen har i de senere år været aftagende, og tagrør breder sig på området. Fra kærvegetationen kun nævnes mose-bunke, lyse-siv, næb-star, toradet star, håret star, blågrøn kogleaks, almindelig sumpstrå, kær-tidsel, eng-kabbeleje, kragefod, dunet dueurt, kirtlet dueurt, smalbladet-kærlid, sump-kællingetand, almindelig fredløs, angelik, sideskærm, trævlekrone, vandmynte, bidende og lav ranunkel med flere. Den østlige del af området er mere saltpræget med arter som strand-asters, harril, gåse-potentil og på strandvolden sand-hjælme, almindelig røllike, engelsgræs, knold-ranunkel, almindelig kamgræs, almindelig hundegræs, hvid-kløver, lugtløs kamille, almindelig syre og læge-kokleare. Lokalitetens areal udgør omkring 3,1 ha.

Vegetationstyper: strandvold, kær

7/41-9. TORP, NORD. De nordvendte kystskrænter ved Torp hæver sig op til 8 meter over havets overflade. De er relativt stejle og har flere vældpartier. Overdrevsvegetationen udgøres af kornet stenbræk, håret høgeurt, udstrakt kløver, almindelig røllike, kommen, rød svingel, bidende ranunkel, horse-tidsel, glat ærenpris, rødknæ, blå-klokke, mark-frytle, hundeviold og lancetbladet høgeurt. Lancetbladet høgeurt er i stærk tilbagegang i Danmark på grund af ophør af græsningen på overdrevene. Forstranden er præget af fremsivende trykvand og rummer typiske kærplanter som smalbladet mærke, og eng- og sumpkarse, trævlekrone, kær-tidsel, mose-bunke og sump-kællingetand. Lokalitetens nordvestlige del har strandengskaraktter. Arealerne udnyttes til afgræsning og udgør ca. 9,8 ha.

Vegetationstyper: overdrev, væld.

7/41-10. TORP, SYD. Nordvest for Lyngs Kirke findes en syd-nordgående dalsænkning, der fra øst suppleres med et par mindre tilstødende dale. Længst mod syd findes et vandafledningsbassin, og dalen gennemskæres af en 1,5 meter bred kanal. Det samlede areal af dette kærområde udgør ca. 7,8 ha. Fra dette område skal nævnes forekomsten af den gamle lægeplante kalmus. På Thyholm kendes den kun

fra yderlig en lokalitet. Desuden ladden dueurt, kær-tidsel, kær-guld-karse, bidende pileurt, angelik, trævlekrone, kær-galtetand, dynd- og kær-padderok, næb-star, glanskapslet siv, eng-svingel og gærde-ærte. De afgræssede arealer domineres mod syd af mose-bunke, kryb-hvene og lyse-siv. Desuden ses kruset skræppe, knæbøjet rævehale, eng-rottehal, høst-borst med flere. I kanalen findes vand-skræppe, vandpileurt og tykbladet ærenpris.

Vegetationstyper: kær.

7/41-11. LYNGS KIRKE. Bavnhøj har registreret forekomsten af planter på kirkegårdsdiget.

Højere planter:

1984-88. Ahorn, almindelig bjørneklo, almindelig brandbæger, bølget bunke, mose-bunke, glat dueurt, tidlig dværgbunke, almindelig engelsød, sump-ævhedsblomst, fingerbøl, gederams, haremød, mark-hindeknæ, almindelig hundegræs, almindelig hyld, almindelig hønsetarm, femhannet hønsetarm, skive-kamille, lugtløs kamille, blå-klokke, korsknep, almindelig kvik, vild kørvel, almindelig mangeløv, svine-mælde, mælkebøtte, feber-nellikerod, stor nælde, ager-padderok, japansk pileurt, lav ranunkel, almindelig rapgræs, skvalderkål, almindelig spergel, bindende stenurt, stikkelsbær, rød svingel, ager-tidsel og vedbend.

Lokalitetskoder:

Lyngs Drag	+++ K H I s
Danavang	++ K II r-s
Gadegård, Smerup	++ K-H III r-s
Jestrup	++ E II s
Lyngs, vest	+++ V I s
Lyngsgård	++ K II r
Odgårde, nord	++ K-(v) II r-s
Odgårde, syd	++ K-E-(v)-H II-III r-s
Smerup	+++ K-V-H II r
Torp, nord	++ K-E-(v) III r-s
Torp, syd	++ V III r

Botanisk vurdering:

Danavang:

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, kødet hindeknæ, strand-trehage og strand-vejbred.

Gadegård, Smerup:

3. Lokalt sjældnere planter: glat løvefod.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kornet stenbræk.

Jestrup:

2. Sjældnere planter: blågrå siv.

3. Lokalt sjældnere planter: krybende potentil.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: forskelligfarvet forglemmigej.

Lyngs, vest:

2. Sjældnere planter: eng-ensian, liden soldug, loppe-star, skede-star, søpryd, smalbladet vandstjerne og vibefedt.

3. Lokalt sjældnere planter: kødfarvet gøgeurt.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kattefod.

Rentvandsindikatorer: svømmende sumpskærm og søpryd.

Rigkærsindikatorer: skede-star, desuden vibefedt, kødfarvet gøgeurt og loppe-star.

Lyngsgård:

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, vingefrøet hindeknæ, strand-trehage og strand-vejbred.

Odgårde, nord:

3. Lokalt sjældnere planter: kødfarvet gøgeurt og top-star.

Odgårde, syd:

2. Sjældnere planter: vedbend-vandranunkel og tandet sødgræs.

3. Lokalt sjældnere planter: fladtrykt kogleaks.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kornet stenbræk.

Smerup:

4. Strandengsindikatorer: harril.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel.

Kilder: 9, 255, 256

7/42

GRØNDAL, GRØNHOLME, KATHOLM ODDE, MUNKHOLM ODDE, NØRRE HVIDBJERG, STYVEL

7/42-1. GRØNDAL. Nord for Grøndal findes der nær kysten en stor, men ikke særligt markant terrænlavning, der står i forbindelse med en mere markeret erosionsdal længere inde i baglandet (Grøndal). I stenalderhavets tid var der en vig og senere, da landet hævede sig, et udstrakt moseområde, der siden århundredskiftet efterhånden er næsten tørlagt ved dræning. At der har været tale om temmelig artsrige arealer vidner det store antal orkidéer, der i det mindste indtil midten af 80'erne fandtes i en tilbageværende, fugtig lavning, om. Endnu forekommer trævlekrone, engkarse, eng-kabbeleje, kær-tidsel med flere og muligvis maj-gøgeurt eller kødfarvet gøgeurt. Lokaliteten afgræsses af kreaturer. Arealet udgør 4,0 ha.

Vegetationstyper: kær.

7/42-2. GRØNHOLME. Nord for Plethøj Plantage er forstranden vegetationsmæssigt delt i tre zoner. Nærmest kystlinien findes egentlig strandeng. Parallelt med kysten forløber en tør strandvold, der afgrænser den indre ferske eng. Ind mod land danner stenalderskrænten grænse for lokaliteten. På skrænten umiddelbart nord for plantagen findes hedelyng, lyng-snerre, håret høgeurt, pille-star, læge-ærenpris, hunde-viol, smalbladet høgeurt, revling, trenervet snerre, krat-fladbælg, engelsk visse, krybende pil, katteskæg med flere og ved foden af skrænten desuden mose-bunke, mose-pors, klokkeling, knop-siv, almindelig star, håret star, tandbælg og blåtop. Lokaliteten har et samlet areal på omkring 12,9 ha og afgræsses af kreaturer. Området blev sammen med strandengene ved Katholm og Munkholm Odde fredet efter naturfredningsloven i 1978.

Vegetationstyper: strandeng, eng.

7/42-3. KATHOLM ODDE. Strandengene ved Katholm Odde udgør et meget fint eksempel på den stadige landdannelse, som foregår ved beskyttede kyster. Nærmest kysten foregår en aktiv krummoddedannelse, og nogle af forstrandens lagunesøer er dannet ved at sådanne krummodder har afspærret de lavvandede områder. Området er gennemskåret af talrige afvandingsgrøfter, men fremtræder som velbevaret strandeng, hvor vegetationen er kort på grund af kreaturgræsning. Strandengen domineres af strand-annelgræs, harril, strand-vejbred, mens der langs grønne og ved strandsøerne blandt andet findes kveller, strandgåsefod, vingefrøet hindeknæ samt strand-firling. Nærmest

den affladigede kystskrænt, der danner engenes sydgrænse, dominerer almindelig rajgræs, rød svingel og strand-vejbred, men desuden forekommer bellis, høst-borst, glat-vejbred, almindelig hundegræs og horse-tidsel.

Vegetationstyper: strandeng, strandsø.

7/42-4. MUNKHOLM ODDE. Ligesom ved Katholm Odde fremtræder strandengene ved Munkholm Odde meget velbevarede og med en betydelig udstrækning. Fra den lave stenalderskrænt i baglandet til oddens spids er strækningen ca. 750 meter, og områdets areal udgør omkring 28,3 ha. Adskillige afvandingsgrøfter gennemskærer engene, og der findes flere større strandsøer, især mod oddens ydre halvdel. Vegetationen er ganske lav på grund af kreaturgræsningen, og de dominerende plantearter er de samme som ved Katholm Odde. Her skal i stedet omtales et relativt artsrigt kær, der findes i områdets sydvestlige del, hvor ferskvand presses ud ved stenalderskræntens fod. Herfra kan blandt andet nævnes trævlekrone, knude-firling, almindelig firing, sump-fladstjerne, vand-mynte, sværtevæld, sideskærm, gifttyde, kragfod, gåse-potentil, almindelig mjødurt, kær-ranunkel, tigger-ranunkel, eng-kabbeleje, engkarse, tykbladet ærenpris, sump-kællingetand, kær-snerre, kær-dueurt, vinget perikon, fliget brøndsel, kær-tidsel, småfrugtet pindsvineknop, kær-trehage, blågrøn kogleaks, almindelig sumpstrå, tudse-siv, butblomstret sødgræs, tagrør og tæp-peggræs.

Vegetationstyper: strandeng

Øst for Overgårdsminde findes ud mod Thyholms østkyst et ca. 10,2 ha stort areal, der overvejende kan karakteriseres som strandoverdrev. Området afgræsses af kreaturer, og den lave vegetation er domineret af almindelig rajgræs, rød svingel, bellis, almindelig hønsetarm med flere. Nærmest kysten ses engelskgræs, gåse-potentil, høst-borst, kvik, almindelig røllike, hvid-kløver, almindelig hvene, femhannet hønsetarm og kruset skræppe. Bag den tilgroede strandvold findes små langstrakte strandsøer med blandt andet strand-kogleaks. Området indgår i den 87 ha store kystfredning fra 1978, men 6 ha af det pågældende område kan anvendes til almindelig landbrugsdrift.

Vegetationstyper: strandoverdrev

7/42-5. NØRRE HVIDBJERG. De nordvendte kystskrænter ved Stenhøjgård har en stor botanisk værdi med en artsrig og karakteristisk overdrevsvegetation. Det er en vegetationstype, der hører til de mest truede i landet som helhed. Det skyldes primært, at kreaturgræsningen på overdrevsarealerne ophører, hvorefter arealerne gror til. Jordbunden består af næringsrigt moræneler med et stort kalkindhold, og skrænterne er præget af en karakteristisk kalkflora bestående af knoldet mjødurt, lav tidsel, mark-krageklo, hjerte-græs og eng-havre. Desuden kan nævnes interessante arter som dunet havre, krat-viol, håret viol, blågrøn løvfod, vild hør, lancetbladet høgeurt, kommen, blågrøn star, knold-ranunkel, kornet stenbræk og liden snerre. Den brede forstrand er domineret af næringsrige kær, hvorfra blandt andet kan nævnes kødfarvet gøgeurt, maj-gøgeurt, vibefedt, eng-trol-durt, skede-star, tvebo-star, loppe-star, hjerte-græs, festgræs, eng-skjaller, fåblomstret kogleaks og vand-mynte. Lokaliteten er et af de få kendte voksesteder for håret viol og blågrøn løvfod i distrikt 7 og eneste voksested for knoldet mjødurt og dunet havre på Thyholm. Det samlede areal omfattende forstrand og skrænter udgør ca. 9,1 ha, og hele området har været udnyttet til kreaturgræsning indtil 1987. En forudsætning for at bevare det høje artsantal er, at afgræsningen genoptages.

Vegetationstyper: overdrev.

Mod syd er der et marint forland, der yderst består af sandstrand og som indefter glider over i strandvold, strandoverdrev samt enkelte tidvist oversvømmede arealer, der dels er påvirket af ferskt trykvand fra den gamle stenalderkystskrænt, dels er svagt påvirkede. Forskellige plantesamfund er repræsenteret, men under et kan her nævnes harril, gåse-potentil, fladtrykt kogleaks, strand-asters, strand-vejbred, læge-kokleare, sandkryb, strandarve, rød svingel, almindelig kvik, tagrør, almindelig hundegræs, mose-bunke, sand-hjælme, kryb-hvene, rejnfan, grå-bynke, vild kørvel, horse-tidsel, engkarse, lyse-siv, lav-ranunkel med flere. Den østlige del af lokaliteten har været afgræsset indtil 1987. Lokaliteten har et areal på ca. 1,7 ha.

Vegetationstyper: strandvold, strandoverdrev.

Højere planter:

1989. Tveskægget ærenpris, blågrøn star, håret star, almindelig mælkeurt, lancetbladet høgeurt, eng-rottehal, hvid-okseøj, gul kløver, almindelig kællingetand, muse-vikke, rød-kløver, stor skjaller, læge-ærenpris, kommen, almindelig brunelle, bugtet kløver, bølget bunke, eng-kabelleje, kær-padderok, krybende pil, smalbladet kæruld, almindelig sumpstrå, kragefod, festgræs, vand-mynte, næb-star, tvebo-star, loppe-star, eng-skjaller, trævlekrone, skede-star, krog-næb-star, pille-star, engriflet hvidtjørn, almindelig hundegræs, sumpkarse, fåblomstret kogleaks, vellugtende gulaks, glat ærenpris, tæppegræs, tandet sødgræs, strand-vandranunkel, dunet havre, blågrøn kogleaks, djævelsbid, eng-brandbæger, blåhat, tandbælg, smalbladet høgeurt, knold-ranunkel, eng-svingel, græsbladet fladstjerne, hare-star, krat-viol, håret viol, vorterod (ssp. fertilis), krat-fladbælg, kornet stenbræk, blågrøn løvefod, sand-star, almindelig star, engelskgræs, fladstrået kogleaks, kødfarvet gøgeurt, maj-gøgeurt, vibefedt, hirse-star, toradet star, nyse-røllike, glanskapslet siv, mose-bunke, eng-troldurt, rød gåsefod, bukkeblade, kær-galtetand, almindelig mjødurt, knoldet mjødurt, humle-sneglebælg, hjertegræs, gul fladbælg, vild hør og tormentil.

7/42-6. STYVEL. Øst for Styvel findes en kort, men relativt bred smeltevandsdal, hvor stenalderhavet i sin tid må have dannet en vig. I dag findes der i bunden af denne et kær, der har afløb til fjorden via en grøft. De fremtrædende planter her er tagrør, mose-bunke, lyse-siv, knop-siv, kruset skræppe og knæbøjet rævehale. Mod syd markeres dalen af et svagt hældende bakkedrag, der henligger som overdrev. Herfra kan blandt andet nævnes almindelig rajgræs, hundegræs, hvid-kløver, almindelig røllike, høst-borst og vild kørvel. Det samlede areal udgør ca. 3,8 ha og hele lokaliteten afgræsses.

Vegetationstyper: kær, overdrev.

Lokalitetskoder:

Grøndal	++ V III r
Grønholme	++ K II r-s
Katholm Odde	++ K I r-s
Munkholm Odde	++ K-V I r-s
Nørre Hvidbjerg	+++ K-E-V-I s
Styvel	++ V III r

Botanisk vurdering:

Katholm Odde:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I-biotop, veludviklet strandeng.

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, vingefrøet hindeknæ og strand-vejbred.

Munkholm Odde:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I biotop veludviklet strandeng.

3. Lokalt sjældnere planter: , vinget perikon, butblomstret sødgræs og tæppegræs.

4. Strandengsindikatorer: artsliste fra strandengsvegetationen foreligger ikke.

Nørre Hvidbjerg:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: festgræs, tandet sødgræs, tæppegræs, loppe-star, skede-star, tvebo star, og vibefedt.

3. Lokalt sjældnere planter: kødfarvet gøgeurt, fladtrykt kogleaks, blågrøn løvefod, blågrøn star og håret viol.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: dunet havre, hjertegræs, lancetbladet høgeurt, knoldet mjødurt og knold-ranunkel.

Kalkbundsindikatorer: hjertegræs og knoldet mjødurt.

Kilder: 9, 255

7/43 FUGLHOLM

7/43-1. FUGLHOLM. Udfør nordøsthjørnet af Thyholm ligger den lille ø Fuglholm. Ifølge Pontoppidans Danske Atlas fra 1769 har man i 1700-tallet kunnet avle 10-12 læs hø om året på øen. Holmen havde dengang desuden en rig fuglekoloni. En lagune skærer næsten holmen igennem i to halvdele. I den sydlige del findes en mindre strand-sø. Det højeste punkt er 0,8 meter. Vegetationen er præget af salttolerante planter, hvoraf blandt andet kan nævnes kødet hindeknæ, vingefrøet hindeknæ, kveller, strand-asters, sandkryb foruden andre almindeligt forekommende strandplanter. På de højere beliggende partier findes almindelig røllike, grå-bynke, ager-svinemælk, muse-vikke, rød svingel med flere. I dag udnyttes Fuglholm ikke som tidligere til høslæt eller græsning. Øens areal udgør ca. 2,8 ha.

Højere planter:

1989. Urter: strand-asters, almindelig brandbæger, grå-bynke, almindelig fuglegræs, hvidmelet gåsefod, kødet hindeknæ, vingefrøet hindeknæ, femhannet hønsetarm, hyrdetaske, kveller, vild kørvel, spydmælde, stilk-mælde, strand-mælde, mælkebøtte, vej-pileurt (Polygonum avicular ssp. aviculare), gåse-potentil, kruset skræppe, bidende stenurt, ager-svinemælk, almindelig svinemælk og ager-tidsel. Græsagtige planter: almindelig byg, almindelig kvik, strand-kvik, marehalm, enårig rapgræs, rød svingel og tagrør. Af de nævnte arter er stilk-mælde temmelig sjælden (Wessberg, 1991).

Vegetationstyper: strandmark, strandsø

Lokalitetskoder:

Fuglholm	++ K II r
----------	-----------

Botanisk vurdering:

Fuglholm:

2. Sjældnere planter: stilk-mælde.

4. Strandengsindikatorer: kødet hindeknæ og vingefrøet hindeknæ.

Kilder: 9

DYBDAL RENDE, KALLERUP BÆK

7/44-1. DYBDAL RENDE er en smeltevandsdal fra sidste istid. I dag findes der i bunden af dalen et lille vandløb, som mod vest, nær kysten danner et kærområde, idet vandet her stemmes op af det opskyllede materiale fra Nissum Bredning. Kæret kaldes Lystekær og domineres af rørsump med tagrør, blågrøn kogleaks, strand-kogleaks og bredbladet dunhammer. De åbne vandflader rummer arter som børstebladet vandaks, almindelig vandranunkel, almindelig havgræs og kors-andemad. Hvor den tætte rørsump viger til fordel for det mere artsrige kærsumfund findes langbladet ranunkel, eng-kabbeleje, lådden dueurt, vejbred-skeblad, angelik, bukkeblad, almindelig skjolddrager, trævlekrone, nikkende brøndsel, tigger-ranunkel, dynd-padderok, kær-galtetand, tykbladet ærenpris, ager-mynte, tandet sødgræs, næbstar og smalbladet kæruld. De tørre arealer omkring kæret afgræsses af kreaturer. Lokaltitets samlede areal er omkring 2,6 ha.

Vegetationstyper: kær, rørsump.

7/44-2. KALLERUP KÆR er dannet som sen-postglacial erosionsdal med udspring fra dødislavningen vest for Barslev. I stenalderhavets tid var dalen en fjord - i dag er Kallerup Kær den eneste større sø på Thyholm. Store dele af søen omgives af rørsump, mens blandt andet den sydvestlige del har en vigende bestand af tagrør til fordel for en vegetation, der består af vandspir, smalbladet ærenpris, angelik, eng-kabbeleje, tigger-ranunkel, fliget og nikkende brøndsel, vejbred-skeblad, kær-guldkaar, sværtevæld, vand-mynte, kær-ducourt, sideskærm, bidende pileurt og glanskapslet siv med flere. Fra de åbne vandarealer kan nævnes børstebladet vandaks, almindelig vandkrans, vandpileurt og liden andemad, mens der i rørsumpen vokser gærde-snerle. De tilstødende arealer omkring kæret afgræsses af kreaturer. Det samlede areal udgør ca. 25,0 ha.

Vegetationstyper: sø, rørsump.

Lokalitetskoder:

Dybdal Rende	++ V II s
Kallerup Kær	++ V III r

Botanisk vurdering:

Dybdal Rende:

2. Sjældnere planter: tandet sødgræs.

Kilder: 9, 255

7/45 HVIDBJERG

BORREGÅRD NORD, BORREGÅRD SYD, BORREGÅRD RENDE, BRØJ, EGEBJERG, HELLERØD KÆR, HELLIGKILDE, HELLIGKILDEGÅRD, MELDGÅRD, SVINEDAL, STYVELGÅRDE, TAMBOHUSE, TAMBOSUND, TVÆRDAL VEST, TVÆRDAL ØST, VANGSGÅRD, ØRENDE

7/45-1. BORREGÅRD, NORD. Det marine forland langs kysten nord for Borregård består overvejende af en typisk strandeng. I den sydlige del findes et veludviklet system af loer og et par større strandsøer. Vegetationen er sammensat af strand-annelgræs, harril, jordbær-kløver, strand-kogleaks, blågrøn kogleaks, strand-trehage, sandkryb, strand-asters, kryb-hvene og rød svingel. I den nordlige del af lokaliteten findes i inderzonen et område, hvor flere kærplanter dominerer vegetationen. Her findes blandt andet angelik, vand-mynte, ager-mynte, nyse-røllike, sværtevæld, sump-kællingetand, kær-galtetand, tormentil, smalbladet kæruld, almindelig sumpstrå, grøn star, almindelig star, festgræs samt vandnavle. Græsningen på det ca. 5,7 ha store areal synes at være ophørt.

Vegetationstyper: strandeng.

7/45-2. BORREGÅRD, SYD. Det marine forland samt kystskrænten syd for gården Borregård har et samlet areal på ca. 1,0 ha. Den forholdsvis stejle kystskrænt domineres af almindelig hundegræs, men rummer desuden arter som eng-brandbæger, almindelig knopurt, tormentil, djævelsbid, almindelig pimpinelle, hvid snerre og gul snerre. I vældpartier ses mose-bunke, kær-tidsel, sump-kællingetand, lådden dueurt og håret star. Lokaltitets største botaniske værdi udgøres af forlandets rigkærparti med vibefedt, maj-gøgeurt, eng-troidurt, vinget perikon, leverurt, vild hør, blågrøn star, fåblomstret-kogleaks og krog-næb-star med flere. Heraf kendes krog-næb-star kun på yderligere 2-3 lokaliteter på Thyholm. Der er ekstensiv græsning på arealet.

Vegetationstyper: kystskrænt, overgangsrigkær, væld.

Mod syd afløses det græssede område af et ugræsset område med pilekrat, strandsump og kær. Det samlede areal heraf udgør 0,8 ha. Fra kæret kan nævnes angelik, gifttyde, eng-troidurt, dusk-fredløs, sump-kællingetand, mose-pors, trævlekrone, vandnavle, kragefod, leverurt, krog-næb-star, trindstænglet star, blågrøn star, almindelig star, hirse-star, hjertegræs, fløjsgræs, almindelig sumpstrå, rødbrun kogleaks, fåblomstret kogleaks, kær-trehage, glanskapslet siv, stor vandarve, vand-pileurt, almindelig skjolddrager, bukkeblad, eng-kabbeleje og kødfarvet gøgeurt. Det er nødvendigt med pleje for at hindre tilgroning af den artsrige og værdifulde kærvegetation.

Vegetationstyper: strandsump, kær, pilekrat.

7/45-3. BORREGÅRD RENDE udgør afslutningen på Thyholms længste sen-postglaciale erosionsdal. Dette dalstrøg var i stenalderhavets tid overskyttet af havet og er i dag en botanisk interessant lokalitet omfattende det 1,5 km lange vandløb og tilstødende vådbundsarealer. Fra vandløbet kendes vedbend-vandranunkel og vandkarse. Fra vådbundsarealerne, som blandt andet omfatter et rigkær, kan nævnes leverurt, maj-gøgeurt og kær-star. Desuden kan nævnes eng-kabbeleje, engkarse, lådden dueurt, leverurt, kær-tidsel, maj-gøgeurt, almindelig star og kær-star (Bavnhøj & Jensen, 1985 upubl.).

Vegetationstyper: overgangsrigkær, kær, overdrev.

Højere planter: eng- og moscaraler

1989. : vedbend-vandranunkel, top-star, kær-star, hare-star, almindelig star, trævlekrone, almindelig kamgræs, engkarse, vandkarse, hør-tidsel, kær-tidsel, vortet vandarve, kær-guldkaar, udspærret vinterkarse, mose-bunke, lådden dueurt, bugtet kløver, gifttyde, høj sødgræs, småfrugtet pindsvineknop, vejbred-skeblad, hjertegræs, djævelsbid, tormentil, eng-viol, rundbladet soldug, nyse-røllike, leverurt, kødfarvet gøgeurt, eng-troidurt, bukkeblad, eng-svingel, vand-mynte, eng-

kabbeleje, vandnavle, næb-star, glanskapslet siv, bidende ranunkel, kær-galtetand, sideskærm, bredbladet dunhammer, angelik, kirtlet dueurt, kær-dueurt, vinget perikon, almindelig hanekro, fliget brøndsøl, tagrør, røgræs, smalbladet kæruld, dynd-padderok, sump-kællingetand, krybende hestegræs, hirse-star, kragefod, kær-ranunkel, eng-rævehale, øret pil, krybende pil, mose-pors, stjerne-star, lyse-siv, liden siv, tudse-siv, børste-siv, vellugtende gulaks, gåse-potentil, tandbælg, vild hør, kattesæk, sværtevæld, almindelig firling, bukkeblad, almindelig brunelle, angelik, nikkende brøndsøl, leverurt, tæppegræs, tandet sødgræs, butblomstret sødgræs, smalbladet mangeløv, sump-forglemmigej, kær-snerre, kær-trehage, sump-snerre, tredelt egebregne, blågrøn kogleaks, sump-fladstjerne, lancetbladet ærenpris, biden-de pileurt, tykbladet ærenpris, harril, vand-skræppe, hirse-star, tigger-ranunkel, roset-vandstjerne.

Højere planter: skrænterne

1989. Almindelig mælkeurt, stribet kløver, vellugtende gulaks, almindelig brunelle, tandbælg, krat-fladbælg, almindelig syre, lyng-snerre, blå-klokke, mark-frytle, hjertegræs, tormentil, håret høgeurt, almindelig kongepen, hvid-kløver, almindelig hvene, farve-visse, tidlig dværgbunke, engelskræs, kattesæk, muse-vikke, almindelig kællingetand, mose-troidurt, pille-star og næb-star.

7/45-4. BRØJ. Nord for de dyrkede marker bag Tambohuse findes en ca 2,6 ha stor fugtig eng, der længst mod vest får karakter af kær med arter som tagrør, vinget perikon, gifttyde, almindelig mjødurt, kær-tidsel, kødfarvet gøgeurt, langbladet ranunkel, lådden dueurt, angelik og smalbladet mærke med flere. Fra engen kan i øvrigt nævnes lyse-siv, mose-bunke, eng-kabbeleje, nyse-røllike og lav ranunkel.

Vegetationstyper: eng

7/45-5. EGEBJERG. Det nuværende skovareal ved Egebjerg blev etableret omkring 1890 på de sandede bakker, der findes på begge sider af en smeltevandsdal. Skoven består dels af nålebevoksninger af forskellige aldre, dels af yngre nålebevoksninger. Egebjerg har tidligere været et egskovs område, som bukkede under for rovdrift i 1600-tallet. I skoven er der fundet frøbid og skov-galtetand. Desuden forekommer de forvildede arter kæmpe-balsamin og sødskærm. I dalbunden er der en vis bevægelse af grundvandet - nogle steder findes egentlige væld. Omkring udmundingen findes i dag rørsump, og her blev der omkring århundredeskiftet gravet tørv. Med tiden har adskillige vedplanter etableret sig i dalen. Det gælder blandt andet grå-pil, dun-birk, rød-el, almindelig røn, almindelig hylde, ask, bævreasp, ahorn, kvalkved og almindelig gedeblad.

Af interessante arter kan nævnes tredelt egebregne og fjerbregne, kær-høgesæk, maj-gøgeurt, sideskærm, kort øjentrøst, eng-troidurt, almindelig blærerod, rødbrun kogleaks, fåblomstret kogleaks, samt tre arter af star: top-star, blågrøn star og høst-star samt de almindelige arter som eng-kabbeleje, eng-viol, mose-bunke, bukkeblad, kær-tidsel, gederams, lav ranunkel, almindelig mjødurt, angelik, sværtevæld, sump-fladstjerne, engkarse, vortet vandarve, liden vintergrøn, kær-padderok, dynd-padderok, smalbladet og bredbladet mangeløv. Fra rørsumpen kan nævnes top-star, frøbid, vinget perikon, blågrøn kogleaks og tagrør. Lokalitetens areal udgør 1,2 ha.

Vegetationstyper: skov, rørsump, overgangsrigkær, væld.

Højere planter:

1985. *Dværgbuske*: blåbær, hedelyng. *Urt*: angelik, kæmpe-balsamin, almindelig blærerod, blåbær, djævlsbid, kær-dueurt, lådden dueurt, almindelig engelsød, engkarse, fingerbøl, knude-firling, græsbladet fladstjerne, sump-fladstjerne, frøbid, almindelig fuglegræs, kær-galtetand, skov-galtetand, almindelig gyldenris, kær-høgesæk, læge-kokleare, korsknep, kragefod, sump-kællingetand, leverurt, almindelig mjø-

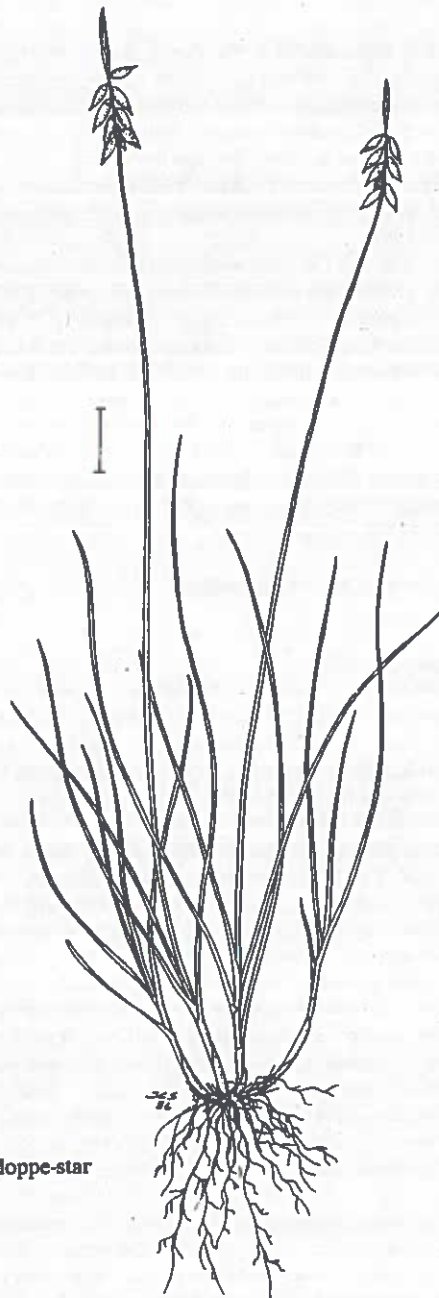
durt, smalbladet mærke, bittersød natskygge, vinget perikon, bidende pileurt, nyse-røllike, liden skjaller, gærde-snerle, sværtevæld, sødskærm, almindelig torskemund, kær-trehage, eng-troidurt, trævlekro-ne, eng-viol og kort øjentrøst. *Græsagtige planter*: blåtop, man-geblomstret frytle, blågrøn kogleaks, fåblomstret kogleaks, rødbrun kogleaks, glanskapslet siv, blågrøn star, høst-star, top-star og tagrør.

7/45-6. HELLERØD KÆR. Det 31,3 ha store Hellerød Kær er dannet på marint forland, der tilføres næringsrigt grundvand fra baglandets morænebakker. Stenalderhavet har efterladt visse partier af den hævede havbund med et stort skalindhold, og store dele af kæret henligger som kalkkær eller såkaldt ekstremrigkær. Desuden findes mindre partier med karakter af hedemose. Kæret gennemskæres af flere mindre og en større afvandingsgrøft. Hellerød Kær har været forholdsvis ukendt i botanisk henseende indtil 1985. Der er fundet mere end 150 kærplanter på lokaliteten. Af de mere interessante arter kan nævnes sump-hullæbe, maj-gøgeurt, kødfarvet gøgeurt, plettet gøgeurt, vibefedt, almindelig blærerod, rundbladet soldug, eng-troidurt, mose-troidurt, vandkarse, vinget perikon, leverurt, almindelig baldrian, engblomme, eng-nelikerod, gifttyde, frøbid, almindelig skjolddrager, langbladet ranunkel, klokke-ensian, mose-bølle, benbræk, vild hør, krans-mynte, krans-tusindblad, hjertegræs, eng-rør-hvene, stiv star, top-star, tråd-star, trindstænglet star, loppe-star, tvebo star, fåblomstret kogleaks, rødbrun kogleaks, kær-mangeløv, butfinnet mangeløv og spyd-pil. Kæret afgræsses ikke, men visse dele udnyttes til rørskær.

Vegetationstyper: ekstremrigkær.

Højere planter:

Træer og buske: dun-birk, grå-pil, spyd-pil, øret pil og mose-pors. *Dværgbuske*: gråris, krybende pil, hedelyng, klokkeling revling og farve-visse. *Urt*: liden andemad, kors-andemad, hvid anemone, angelik, almindelig baldrian, benbræk, almindelig blærerod, brombær (Rubus laciniatus), almindelig brunelle, nikkende brøndsøl, bukkeblad, djævlsbid, kær-dueurt, lådden dueurt, engkarse, klokke-ensian, kær-fladstjerne, almindelig fredløs, frøbid, kær-galtetand, gederams, gifttyde, almindelig gyldenris, kødfarvet gøgeurt, maj-gøgeurt, plettet gøgeurt, almindelig hanekro, skov-hanekro, sump-hullæbe, hønsetarm, vild hør, eng-kabbeleje, lugtløs kamille, læge-kokleare, kragefod, foder-kulsukker, sump-kællingetand, leverurt, bredbladet mangeløv, butfinnet mangeløv, kær-mangeløv, smalbladet mangeløv, almindelig mjødurt, krans-mynte, vand-mynte, bittersød natskygge, dynd-padderok, kær-padderok, kantet perikon, vinget perikon, gåse-potentil, bidende ranunkel, kær-ranunkel, langbladet ranunkel, lav ranunkel, nedbøjet ranunkel, rejnfan, rødtop, almindelig røllike, nyse-røllike, sideskærm, almindelig skjolddrager, vand-skræppe, gærde-snerle, kær-snerre, rundbladet soldug, sumpkarse, ager-svinemælk, sværtevæld, almindelig syre, kær-tidsel, tormentil, kær-trehage, strand-trehage, eng-troidurt, mose-troidurt, trævlekro-ne, krans-tusindblad, strand-tusindgylden, vandkarse, vandnavle, vandrøllike, vibefedt, eng-viol og øjentrøst. *Græsagtige planter*: udsparret annelgræs, blåtop, bølgel bunke, mose-bunke, draphavre, bredbladet dunhammer, fjølsgræs, mangelblomstret frytle, vellugtende gulaks, harril, krybende hestegræs, hjertegræs, hunde-hvene, kryb-hvene, almindelig kamgræs, kattesæk, blågrøn kogleaks, fåblomstret kogleaks, rødbrun kogleaks, almindelig kvik, smalbladet kæruld, eng-rapgræs, røgræs, eng-rør-hvene, glanskapslet siv, knop-siv, lyse-siv, almindelig star, blågrøn star, grå star, hirse-star, håret star, kær-star, loppe-star, næb-star, skedest, stiv star, stjerne-star, top-star, toradet star, trindstænglet star, tråd-star, tvebo star, almindelig sumpstrå, enskælet sumpstrå, eng-svingel, rød svingel, manna-sødgræs, tagrør og tandbælg.

vignet: loppe-star

Loppe-star er en af de karakteristiske planter i ekstremrigkæret, der som naturtype ikke kendes fra den vestjyske hedeslette, men findes på morænen på Thyholm. Tegning Jens Christian Schou 1986.

7/45-7. HELLIGKILDE. Syd for Helligkilde ligger nogle gamle kalkgrave. Der har været gravet kalk i området siden 1730'erne, men udvindingen er ophørt i 40'erne. Flere af de gamle kalkgrave har fungeret som losseplads. Der knytter sig i dag store botaniske værdier til en af de tilbageblevne store kalkgrave. Floralisten tæller omkring 70 plantearter, hvoraf her blot nævnes de mindre almindelige: fladstrået rapgræs, foder-lucerne, bakketidsel, lav tidsel, mark-krageklo, liden snerre, vild hør, filtbladet kongelys, liden torskemund, kantet perikon, gærde-kartebolle, pigget star, skov-jordbær og knold-rottehale samt de mere almindelige eng-brandbæger, ru svinemælk, gul snerre, humle-sneglebæg, eng-gedeskæg, draphavre, almindelig kamgræs, haremad, vild gulerod, tveskægget ærenpris, brunelle, hvid okseøj, bidende ranunkel, almindelig pimpinelle, almindelig agermåne, bugtet kløver, glat ærenpris, bidende stenurt og bakke-forglem-migej. Arealerne afgræsses af kreaturer og heste.

Vegetationstyper: overdrev

Højere planter:

1987. Fladstrået rapgræs, foder-lucerne, bakketidsel, lav tidsel, hørstidsel, ager-tidsel, bjørnerod, glat dueurt, rundbæg, almindelig kærlingetand, muse-vikke, mark-krageklo, gederams, blå-klokke, burresnerre, gul snerre, almindelig kamgræs, rød-kløver, hvid-kløver, humle-sneglebæg, blåhat, eng-gedeskæg, feber-nellikerod, draphavre, haremad, almindelig røllike, følfod, vild gulerod, vild kørvæl, almindelig kvik, tveskægget ærenpris, blød hejre, almindelig brunelle, hvid okseøj, lancet-vejbred, almindelig syre, rejnfan, vild hør, mark-frytle, almindelig star, eng-brandbæger, foder-kulsukker, filtbladet kongelys, almindelig rapgræs, eng-rottehale, rød svingel, bidende ranunkel, almindelig markarve, liden torskemund, almindelig pimpinelle, almindelig agermåne, almindelig hundegræs, bugtet kløver, kantet perikon, gærde-kartebolle, pigget star, glat ærenpris, almindelig hønsetarm, bidende stenurt, håret høgeurt, almindelig torskemund, skov-jordbær og almindelig brandbæger.

7/45-8. HELLIGKILDEGÅRD. Helligkilden ved Helligkildegård er en såkaldt bassinkilde, det vil sige en kilde, hvor grundvandet vælder op fra undergrunden og danner en sø. Den kendte Blåkilde i Himmerland er af samme type, blot meget større. Helligkilden på Thyholm er relativt fattig, men giver dog ca. 10.000 liter vand i døgnet. Vandtemperaturen ligger året rundt på omkring 8°C. I den lille bæk, der strømmer fra kilden, findes en interessant rentvandsfauna af slørvinger, vårflyer, vandbiller, fimreorme med mere, ligesom floraen i det "vinterlune" vand står grøn og frodig i selv den strengeste vinter. I selve kildebækken findes lancetbladet ærenpris, tykbladet ærenpris, roset-vandstjerne, sideskærm og sump-fladstjerne samt et mindre kærrområde med blandt andet næb-star, almindelig star, manna-sødgræs, tæppegræs, eng-rævehale og rørgæs samt eng-kabbeleje, bidende ranunkel, kirtlet og lådden dueurt, bredbladet dunhammer, smalbladet kæruld, knop- og lyse-siv. Bækken udmunder i søen ved Helligkildegård, der i de åbne vandarealer rummer kruset vandaks, almindelig vandkrans samt stor og liden andemad. Selv Helligkilden og de nærmeste omgivelser blev fredet i 1976, og samme år blev stensætningen omkring kilden sat. Lokalitetens samlede areal udgør ca. 1,5 ha.

Vegetationstyper: kilde, kær.

7/45-9. MELDGÅRD. Det marine forland langs kysten nord for gården Meldgård afgrænses ind mod land af beplantede stenalderkrænter. I den sydlige del er der rørsump ud til kysten med tagrør, strandkogleaks, almindelig sumpstrå, bidende pileurt, gåse-potentil og krybhvene. Området ind mod land præges af fremsivende trykvand fra baglandet. I dette område er der pilekrat og kærvegetation med planter som vand-mynte, sværtevæld, sump-fladstjerne, sump-kællingetand, kær-tidsel, fliget brøndsel, eng-viol, angelik, mose-pors, almin-

delig mjøddurt, kær-padderok, lådden dueurt, kær-galtetand, blåtop og nyse-røllike. Den øvrige del af lokaliteten består af mere eller mindre fugtig eng med kryb-hvene, almindelig rajgræs, lav ranunkel, kær-trehage, kruset skræppe og eng-rapgræs, mens de mindre partier strandoverdrev rummer arter som engelskgræs, almindelig røllike, kort øjentrøst, liden skjaller med flere.

Vegetationstyper: fugtig eng, kær, rørsump, pilekrat, strandoverdrev.

7/45-10. STYVEL GÅRDE. Øst for Styvel Gårde findes langs kysten en smal bræmme af marint forland, der ind mod land afgrænses af en 6 meter høj stenalderskrænt. Floraen består af overdrevsplanter som almindelig pimpinelle, bugtet kløver, mark-krageklo, djævelsbid, blåhat, almindelig knopurt, lancet-vejbred, almindelig røllike, gul snerre, muse-vikke og almindelig hundegræs med flere.

Vegetationstyper: overdrev

7/45-11. SVINEDAL er en tidligere smeltevandsdal, der munder ud i Hellerød Kær. Ved dalens udspring findes imidlertid nogle mindre sideordnede dale, der støder til Svinedal. De stærkt skrånede dalsider afgræses af kreaturer og har et samlet areal på omkring 23,0 ha. Overdrevsvegetationen består af blandt andet knold-ranunkel, almindelig røllike, rød svingel, eng-rottehal, almindelig kvik, eng-rapgræs, almindelig hvene, almindelig hønsetarm, hvid-kløver, bellis og mark-frytle.

Vegetationstyper: overdrev

7/45-12. TAMBOHUSE. Umiddelbart vest for Tambohuse findes birke- og ellesump samt tagrørssump. Hvor rørsumpen er vigende og især i randområderne mod vest findes en artsrig flora med arter som langbladet ranunkel, eng-kabbeleje, kragefod, vand-mynte, sværtevæld, sump-kællingetand, engkarse, trævlekrone, angelik, lådden dueurt, gederams, stor nælde, læge-kokleare, gåse-potentil, tormentil, næb-star og mose-bunke.

I den nordvestlige del ligger et mindre ugræsset areal med tør sandet jordbund, hvor der er tendens til hededannelse. Overdrevsvegetationen består af revling, smalbladet høgeurt, håret høgeurt, mangeblomstret frytle, gyvel, blå-klokke, tidlig dværgbunke, bølget bunke, liden fugleklo, fåre-svingel, rød svingel, gul snerre, blåhat, engelskgræs, almindelig røllike, eng-brandbæger, almindelig torskemund, vild gulerod, rød-kløver, lancet-vejbred, fløjlsgræs, almindelig kongepen og almindelig mangeløv. Lokaliteten afgræses ikke og vil derfor efterhånden gro til, medmindre der iværksættes plejeforanstaltninger, spredt birk, hvidtjørn og brombær har allerede vundet indpas på lokaliteten.

I den nordlige del findes et bakkeparti, der mod vest og nord afløses af rørsump og kær. Fra selve bakken kan nævnes vellugtende gulaks, almindelig røllike, blåhat, lancet-vejbred, rejnfan, almindelig hundegræs, rød svingel, almindelig hvene, rødknæ, eng-brandbæger og høst-borst. Kærvegetationen består af tagrør, bredbladet dunhammer, mose-bunke, lyse-siv, sump-kællingetand, trævlekrone, kær-tidse, dynd-padderok, hestehale, bukkeblad, kragefod, vinget perikon, ager-mynte, smalbladet kæruld, sideskærm, almindelig star og vandnavle. Det samlede areal er omkring 2,1 ha.

Vegetationstyper: overdrev, kær, rørsump.

Højere planter:

1990. Den samlede artsliste for lokalitetens *vådbundsarealer* omfatter: bukkeblad, mose-bunke, bredbladet dunhammer, engkarse, hestehale, kryb-hvene, eng-kabbeleje, kragefod, sump-kællingetand, smalbladet kæruld, ager-mynte, vand-mynte, stor nælde, dynd-padderok, gåse-potentil, langbladet ranunkel, lav ranunkel, eng-rottehal, sideskærm, lyse-siv, almindelig star, næb-star, sværtevæld, tagrør, kær-tidse, trævlekrone, vandnavle samt læge-kokleare og bidende pileurt. Den samlede artsliste for lokalitetens *rørbundsarealer* omfatter: blåhat, høst-borst, eng-brandbæger, draphavre, tidlig dværgbunke, engelskgræs, fløjlsgræs, mangeblomstret frytle, gederams, vellugtende gulaks, vild gulerod, gyvel, blød hejre, almindelig hundegræs, almindelig hvene, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, blå-klokke, hvid-kløver, rød-kløver, almindelig kongepen, mælkebøtte, almindelig mangeløv, almindelig rajgræs, rejnfan, revling, rødknæ, almindelig røllike, gul snerre, rød svingel, almindelig syre, ager-tidse, horse-tidse, almindelig torskemund, og lancet-vejbred.

7/45-13. TAMBOSUND. Umiddelbart øst for Tambohuse udgøres arealet bag selve sandstranden af strandmark med strandvolde og mod nord af fugtige lavninger med strand-kogleaks, svine-mælde, strand-mælde, strandgåsefod, tagrør, røgræs, strand-asterer med flere. Den tørre strandmark rummer arter som hybrid-kvik, marehalm, rødtop, grøn høgeskæg, engelskgræs, rød svingel, læge-kokleare og almindelig røllike, nærmest bebyggelsen ses kulturspredte planter som finbladet vejsennep, pastinak, kirtel-kortstråle og kæmpe-balsamin. Lokalitetens størrelse er ca. 2,8 ha.

Vegetationstyper: strandmark

7/45-14. TVÆRDAL, VEST udgør den indre del af den store erosionsdal, der udmunder ved Borregård. Dalen har markante og stejle skrænter. Disse afgræses nord for åen af heste og syd for åen af får. Floraen varierer fra en tør overdrevsvegetation til kærvegetation i dalbunden, hvor der enkelte steder findes vældpartier.

Vegetationstyper: overdrev, væld.

Højere planter:

1990. *Urter:* kornet stenbræk, knold-ranunkel, lav ranunkel, almindelig kongepen, rødknæ, almindelig syre, håret høgeurt, røllike, mælkebøtte, hvid-kløver, rejnfan, vild kørvel, liden burre, lådden dueurt, lyse-siv, engkarse, stor nælde, ager- og horse-tidse. *Græsagtige planter:* almindelig hvene, almindelig hundegræs, almindelig rajgræs, almindelig kamgræs, kryb-hvene, knæbøjet rævehale, almindelig kvik og eng-rottehal.

7/45-15. TVÆRDAL, ØST. Øst for Tværdal findes et ca. 2,7 ha stort kuperet område, der overvejende består af overdrev. På bakkekammen findes et dige med bakketidse, knold-ranunkel, kornet stenbræk, eng-brandbæger, håret høgeurt, almindelig brunelle, almindelig kongepen, gyvel, engriflet hvidtjørn og blågrøn rose med flere.

Vegetationstyper: overdrev

7/45-16. ØRENDE. Nordvest for dæmningen til Jegindø findes et 2,7 ha stort areal, der mod vest afgrænses af Åudløbet fra Hellerød Kær. Den vestlige del af området har karakter af strandeng, mens de højere liggende partier i den østlige del har karakter af strandoverdrev og sandet strandmark. Strandmarksvegetationen rummer arter som engelskgræs, gul snerre, rød svingel, sand-star, strandarve, hedelyng, almindelig torskemund og muse-vikke. Desuden kan nævnes rødknæ, blågrøn rapgræs, strand-vejbred, aften-pragtstjerne, marehalm og rynket rose.

Vegetationstyper: strandeng, strandmark.

7/45-17. VANGSGÅRD. Nordøst for gården Vangsgård findes et meget kuperet bakketeræn, der grænser op til Hellerød Kær. Bakkerne afgræsses og udgør et samlet areal på omkring 1,4 ha. Vegetationen er overvejende præget af de sandede jordbundsforhold. Hårspidset jomfruhår, der er en karakteristisk mosart på tør mager sandbund, dominerer på store flader. Fra området kendes rank evighedsblomst, enårig knavel, håret høgeurt, rødknæ, almindelig brunelle, lyng-snerre, blød storkenæb, almindelig røllike, blå-klokke, hedelyng, sølv-potentil, knold-ranunkel, flipkrave, almindelig kongepen, smalbladet høgeurt, bølget bunke, tidlig dværgbunke, fåre-svingel, almindelig hvene og sand-star. Desuden kan nævnes almindelig kamgræs, almindelig hundegræs, bellis, lancet-vejbred, hvid-kløver, almindelig og fliget brombær.

Vegetationstyper: overdrev

7/45-18. HVIDBJERG. Bavnhøj har registreret forekomsten af planter på kirkegårdsdiget.

De gamle kampestensdiger ved vore landsbykirker har gennem århundreder udgjort et vigtigt levested for planter og dyr. I botanisk henseende er det især forekomsten af kulturplanter, der er indført her til landet i middelalderen, der gør kirkedigerne interessante, men også den oprindeligt hjemmehørende flora er repræsenteret på digerne - især arter, der er lys- og varmekrævende. Stendigerne kan betragtes som en sprækkefyldt klippevæg og på de Thyholmske kirkediger findes typisk bidende stenurt.

Kirkediget omkring Hvidbjerg Kirke fremtræder sterilt og uden botanisk interesse bortset fra et stykke uforstyrret dige i det nordøstlige hjørne, hvor diget ikke er rensat eller sprøjtet. Herfra kan nævnes almindelig mangeløv, bidende stenurt, kantet perikon, bjerg-rørhvene med flere jf. nedenfor. Kantet perikon er ikke almindelig på Thyholm, idet arten kun kendes fra to voksesteder på øen, herfra og i Egebjerg. Pommerans-høgeurt findes forvildet på det østlige dige.

Højere planter:

1984-88. *Træer og buske:* skov-elm og vedbend. *Urtter:* grå-bynke, almindelig engelsød, fingerbøl, almindelig firling, gul fladbælg, græsbladet fladstjerne, mark-forglemmigvej, almindelig fuglegræs, gederams, almindelig hvene, almindelig hyld, håret høgeurt, pommerans høgeurt, almindelig hønsetarm, læge-jordrøg, blå-klokke, hvid-kløver, vild kørvel, almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, mælkebøtte, febernellikerød, stor nælde, ager-padderok, kantet perikon, lav ranunkel, rejnfan, almindelig røllike, skvalderkål, bidende stenurt, rød stenurt, rød svingel, almindelig torskemund, glat vejbred, muse-vikke, glat ærenpris og tveskægget ærenpris.

Lokalitetskoder:

Borregård, nord	++ K V II s
Borregård, syd	+++ K V I
Borregård Rende	++ V II s
Brøj	++ V II s
Egebjerg	+++ V I s
Hellerød Kær	+++ V I ms
Helligkilde	+++ E II r
Helligkildegård	++ V III r
Hvidbjerg	++ B II s
Meldgård	++ K-V II r-s
Styvel Gårde	++ K-E III r
Svinedal	++ E III r

Tambohuse	++ V E II r-s
Tambosund	++ K-B III r
Tværdal, vest	++ E-V III r
Tværdal, øst	++ E II-III-r
Vangsgård	++ E III r
Ørende	++ K III r

Botanisk vurdering:

Borregård Rende:

2. Sjældnere planter: vortet vandarve og vedbend-vandranunkel.

Borregård, syd:

2. Sjældnere planter: vibefedt.

3. Lokalt sjældnere planter: kødfarvet-gøgeurt, maj-gøgeurt, vinget perikon, blågrøn star, krognæb-star og trindstænglet star.

4. Rijkærsindikatorer: *vinget perikon, leverurt og krognæb-star*, desuden maj-gøgeurt og blågrøn-star.

Brøj:

3. Lokalt sjældnere planter: maj-gøgeurt

4. Rijkærsindikatorer: leverurt og kær-star, desuden maj-gøgeurt.

Egebjerg:

2. Sjældnere planter: vortet vandarve og liden vintergrøn.

3. Lokalt sjældnere planter: maj-gøgeurt, vinget perikon og top-star.

4. Rijkærsindikatorer: *kær-høgeskæg og vinget perikon*, desuden maj-gøgeurt.

Hellerød Kær:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I biotop, ekstremrigkær og mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: engblomme, sump-hullæbe, butfinnet mangeløv, spyd-pil, loppe-star, tvebo star, krans-tusindblad og vibefedt.

3. Lokalt sjældnere planter: , kødfarvet gøgeurt, maj-gøgeurt, kær-mangeløv, vinget perikon og top-star.

4. Ekstremrigkærsindikatorer: sump-hullbe.

Rijkærsindikatorer iøvrigt: vinget perikon, blågrøn star, loppe-star, tvebo star og vibefedt.

Strandengsindikatorer: udspærret annelgræs, harril, strand-trehage og strand-tusindgylden.

Helligkilde:

2. Sjældnere planter: fladstræt rapgræs og liden torskemund.

3. Lokalt sjældnere planter: gærde-kartebolle, filtbladet kongelys, pigget star og lav tidsel.

Helligkildegård:

3. Lokalt sjældnere planter: tæppegræs.

Hvidbjerg:

3. Lokalt sjældnere planter: kantet perikon og pommerans-høgeurt.

Tambohuse: nordlig del

4. Rijkærsindikatorer: *vinget perikon*.

Tværdal, vest:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel og kornet stenbræk.

Tværdal, øst:

2. Lokalt sjældnere planter: bakketidsel.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel og kornet stenbræk.

Vangsgård:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel.

Ørende:

4. Strandengsindikatorer: strand-vejbred.

Kilder: 9, 254b, 255

7/46 JEGINDØ

BASTHOLM ODDE NORD, BASTHOLM ODDE SYD, BISNAP, GRUDSGÅRD, IBSTED VEST, IBSTED ØST, JEGIND TAP, KIRKEBY, KOFFEHAVN NORD, KOFFEHAVN SYD, MØLODDE SYD, MØLODDE NORDVEST, MØLODDE NORD-ØST, NØRBY, NØRBY HEDE, RØNHUSE, SANDKROGEN NORD, SANDKROGEN SYD, SKALMØR ODDE, SØNDERGÅRD NORD, SØNDERGÅRD SYD, SØNDERGÅRD VEST, SØNDERSKOV, ULVKÆR.

7/46-1. BASTHOLM ODDE, NORD. Den yderste del af odden omfatter et veludviklet strandengsareal med et vidt forgrenet løssystem og en større strandsø. Strandengsvegetationen omfatter blandt andet strandgåsefod, kveller, svine-mælde, strand-asters samt vingefrøet og kødet hindeknæ. Ind mod land findes strandrørsump med strandkogleaks og tagrør, mens den inderste zone nærmest den gamle stenalderskrænt er ferskpræget med angelik, sump-kællingetand, mose-bunke, lyse- og knop-siv som de fremtrædende planter. Desuden lav ranunkel, nyse-røllike og fløjlsgræs med flere. Lokaliteten areal udgør omkring 8,5 ha. Græsningen på området er ophørt.

Vegetationstyper: strandeng, strandrørsump.

7/46-2. BASTHOLM ODDE, SYD. Bortset fra strandrørsumpene nærmest kysten udnyttes arealet til kreaturgræsning. Arealet nærmest Bastholm Odde er udpræget strandeng med kveller, strandgåsefod, strand-asters, harril, strand-trehage, strand-vejbred, kødet og vingefrøet hindeknæ samt strand-annelgræs, mens den stærkt affladigede stenalderskrænt langs denne østvendte kyststrækning rummer en relativt artsfattig overdrevsvegetation.

Vegetationstyper: strandeng, strandrørsump.

7/46-3. BISNAP. Ved Bisnap findes, i en mindre, men meget markant, terrænlaning, et kær med overvejende åbent vandareal. Umiddelbart vest for kæret findes en hedepræget bakke med partier af plantede bjerg-fyr, hvid-grøn og rynket rose samt naturligt indvandrede seljerrøn og engriflet hvidtjørn. Kæret afgrænses af tæt rørsump bestående af tagrør og blågrøn kogleaks. Desuden kan nævnes lyse-siv, angelik, vand-mynte, sværtevæld og småfrugtet pindsvineknap, fliget-brøndsel, gifttyde og vand-skræppe.

Vegetationstyper: kær, overdrev (hedepræget).

7/46-4. BØL. Det marine forland vest for Bøl har en bredde af ca. 100 meter og afgrænses ind mod land af morænelandskabets oprindelige kystkrænt. Der findes et kompleks af strandsøer. Heraf er nogle kunstigt anlagte. De ydre partier udgøres af strandoverdrev og strandeng, mens partierne ind mod land og skrænten har karakter af overdrev. Overdrevsvegetationen består af kornet stenbræk, almindelig brunelle, bugtet kløver, hunde-viol, almindelig kongepen, hvidkløver, tormentil, læge-ærenpris, blå-klokke, blåhat, engelskgræs,

almindelig torskemund, muse-vikke, almindelig hønsetarm, almindelig pimpinelle, almindelig syre, kruset skræppe, almindelig røllike, lancet-vejbred, vellugtende gulaks, bølget bunke, almindelig kamgræs, almindelig rajgræs, mark-frytle samt engriflet hvidtjørn. Lokalitetens samlede areal udgør ca. 4,4 ha og udnyttes til kreaturgræsning.

Vegetationstyper: strandeng, strandsø, strandoverdrev, overdrev.

7/46-5. GRUDSGÅRD. Nordvest for gården findes en mindre terrænsænkning med et ca. 0,8 ha stort kærrområde. Herfra kan nævnes fliget brøndsel, kær-galtetand, sværtevæld, bidende ranunkel, tigger-ranunkel, almindelig vandkrans, liden andemad, gåse-potentil, harril, lyse-, knop- og tudse-siv samt tagrør, blågrøn- og strand-kogleaks. Området anvendes ikke til græsning.

Vegetationstyper: kær.

7/46-6. IBSTED, VEST. Det anselige strandengsområde nord for Ibsted afgrænses ind mod land af stenalderskrænt, der er markant, men ikke over 4-5 meter. På skrænten vokser blandt andet hunde-viol, smalbladet høgeurt, gul snerre, nyse-røllike, blåhat, blå-klokke, rødknæ, lancet-vejbred, knop-siv, almindelig kamgræs, almindelig hundegræs og rød svingel. Ved skræntfoden forekommer trykvandsvirkning, og engens inderzone er præget af planter, der overvejende er knyttet til overgangsfattigkær. Kærvegetationen omfatter vandnavle, tormentil, djævelsbid, blåtop, kattesæk, kragefod, sump-kællingetand, sværtevæld, vand-mynte, krybende pil, smalbladet kæruld, almindelig star, hare-star, angelik, rødbrun kogleaks, ager-svine-mælk, lav ranunkel, høst-borst, bredbladet dunhammer, mose-bunke, fløjlsgræs, rørgræs med flere. På strandengen findes et par større strandsøer med tagrør og strand-kogleaks, mens der nærmest Bastholm findes et kompliceret net af loer med strandgåsefod, kveller og strand-asters. I øvrigt rummer strandengen den dominerende harril samt kødet hindeknæ, vingefrøet hindeknæ, strand-trehage, strand-vejbred, sandkryb, gåse-potentil, almindelig sumpstrå, strand-annelgræs og kryb-hvene. Lokalitetens samlede areal udgør ca. 10,3 ha. Græsningen på arealerne er ophørt.

Vegetationstyper: strandeng, strandsø, overgangsfattigkær.

7/46-7. IBSTED, ØST. Et ca. 2,7 ha stort strandengsareal nordvest for Ulvkær. Lokaliteten afgræsses intensivt, og vegetationen er kort og relativt artsfattig. Harril dominerer. Desuden forekommer strand-vejbred, strand-trehage, kødet hindeknæ, jordbær- og hvid-kløver, høst-borst, almindelig sumpstrå, sandkryb, strand-annelgræs og kryb-hvene. Inderzonen er ferskpræget med lav ranunkel, almindelig rajgræs, fløjlsgræs, almindelig hundegræs med flere, mens der nærmest kysten findes en markant tør strandvold.

Vegetationstyper: strandeng.

7/46-8. JEGIND TAP. I den nordlige del ved Rønhuse findes den smukke lyngbevoksede bakkeknode "Skalbjerger" med tilgrænsende hedearealer mod syd og vest. Hedearealerne ved Skalbjerger er domineret af bølget bunke, hedelyng, revling samt tormentil. Langs den østvendte kyststrækning findes nogle fugtige lavninger, hvor der blandt andet vokser baltisk ensian, strand-rødtop, knude-firling, sylfirling, vild hør, kær-trehage, almindelig sumpstrå, blågrøn rapgræs, kryb-hvene og gråris. På et tilgrænsende strandoverdrev findes store mængder af spids øjentrøst. På de højest beliggende partier i den indre del af Jegind Tap findes en typisk tørbundsvegetation, der domineres af sandskæg, men i øvrigt omfatter blåmunke, smalbladet timian, gul snerre, bidende stenurt, engelskgræs, strandarve, sand-

star, fåre-svingel samt laver og mosser. Nærmest oddens spids aflejes til stadighed store mængder sand, og her findes klitvegetation med græsserne hybrid-kvik, strand-kvik, marehalm, sand-hjælme og en klitform af rød svingel (ssp. arenaria). Tidligere er også eng-ensian og kattedod angivet fra Jegind Tap, der udgør Jegindø's sydspids (Böcher & Sandermann Olsen, 1960, Petersen, 1960).

Vegetationstyper: hede, strandoverdrev.

7/46-9. KIRKEBY. Syd for Jegindø Kirke findes et udstrakt strandengsområde, der overvejende er præget af de tidvise oversvømmelser med saltvand. Fra de mere ferskeprægede partier kan nævnes strand-skræppe, kær-gulkrane, fliget brøndsøl, tigger-ranunkel, roset-vandstjerne, liden andemad, tyk andemad, sumpstrå, knæbøjet rævehale, manna- og tandet sødgræs, mose-bunke, bidende ranunkel, lav ranunkel og storblomstret vandranunkel. Centralt beliggende i strandengen findes en strandsø på ca. 2,5 ha. I søen forekommer foruden en spredt bevoksning af tagrør og strand-kogleaks også børsteblandet vandaks og almindelig vandkrans. Fra de mere saltpåvirkede partier kan nævnes strand-asters, strand-trehage, strand-vejbred, strand-tusindgylden, strand-rødtop, strand-mælde, kryb-hvene og rød svingel.

Vegetationstyper: strandeng, strandsø.

7/46-10. KOFFEHAVN, NORD. Strandengene ved Koffehavn udnyttes ikke til græsning. De har overvejende en bredde af 30-40 meter, men vest for Bisnap op til 150 meter. Det samlede areal udgør omkring 4,1 ha. Der findes en del tagrørssump, mens vegetationen i øvrigt omfatter lav strandengsvegetation med harril, rød svingel, kryb-hvene, knop-siv, strand-asters, gåse-potentil, sandkryb, vingefrøet hindeknæ, kruset skræppe, rød gåsefod, strand- og spyd-mælde, strandgåsefod, strand-kvik, almindelig sumpstrå, blågrøn kogleaks, strand-kogleaks, strand-trehage, strand-vejbred, engelskgræs og lægekogleare med flere.

Vegetationstyper: strandeng, rørsump.

7/46-11. KOFFEHAVN, SYD. Strandengene syd for foregående lokalitet er præget af nogle markante stenalderkystskrænter, der danner overgang til strandoverdrev og strandeng. Strandengsvegetationen omfatter blandt andet strand-vejbred, harril, strand-kogleaks, tagrør, engelskgræs, strand-asters og vingefrøet hindeknæ. Vegetationen er lav, da lokaliteten afgræses af kreaturer. En terrænlaning i morænebakkelandet rummer et ferskepræget kær med tæt tagrørssump i randzonen. Fra skrænterne kan nævnes håret høgeurt, rødknæ, blåhat, blåmunk, almindelig kongepen, læge-kogleare, stor nælde, hørse-tidsel, blå-klokke, tidlig dværgbunke med flere. Det samlede område har et areal på omkring 7,3 ha.

Vegetationstyper: strandeng, kær.

7/46-12. MØLODDE, NORDVEST. Det lave strandengsareal ved Mølodde nord for dæmningen afgrænses nærmest kysten af en bestragtelig strandvold. Området er tidvist oversvømmet med saltvand. Vegetationen omfatter typiske strandengplanter som harril, strand-kogleaks, strand-trehage, strand-vejbred, strand-annelgræs, liden tusindgylden, kødet hindeknæ, sandkryb, tagrør, udspærret annelgræs, kryb-hvene, knude-firling og strand-rødtop. Det er muligvis fra denne lokalitet, at den sjældne nåle-sumpstrå er kendt (Weile anfører den som "almindelig på Strandenge ved Dæmningen 24/8 1915", ligesom Anfred Pedersen har noteret den fra Jegindø i 1952). Fra strandvolden kan blandt andet nævnes engelskgræs, bidende stenurt, sand-star, sand-hjælme, almindelig røllike, læge-kogleare, strand-

mælde, spyd-mælde, kruset skræppe og ager-svinemælk. Lokaliteten udgør et areal på omkring 4,1 ha. Strandengen afgræses af kreaturer.

Vegetationstyper: strandeng.

7/46-13. MØLODDE, NORDØST. Området afgrænses mod nord og vest af et dige, der beskytter den ferske eng mod hyppige oversvømmelser med saltvand. Endvidere findes en del mindre afvandingsgrøfter i selve kærarealet. Her vokser smalbladet kæruld, rødbrun kogleaks, almindelig sumpstrå, hirse-star, næb-star, høst-star, grå star og almindelig star, desuden roset-vandstjerne, tiggerranunkel, sump-kællingetand, art af vandarve, almindelig skjolddrager, knude-firling, kær-trehage, tudse-siv, lyse-siv med flere. I 1987 observeredes endvidere to eksemplarer af kødfarvet gøgeurt på lokaliteten.

Vegetationstyper: kær.

7/46-14. MØLODDE, SYD. Syd for dæmningen ligger et ca. 12,9 ha stort strandengsområde, der ind mod land afgrænses af den gamle stenalderkystskrænt. Der er to store strandsøer, udbredt strandeng samt, nærmest kysten og især ved Mølodde, aflejede strandvolde. De to strandsøer har en spredt bevoksning af tagrør samt strand- og blågrøn kogleaks, mens de åbne vandarealer rummer børsteblandet vandaks og almindelig vandkrans. Fra strandengen kan nævnes kødet hindeknæ, sandkryb, strandgåsefod, strand-asters, strand-trehage, høst-rødtop, gåse-potentil, spyd-mælde, strand-mælde, rød svingel, udspærret annelgræs, engelskgræs og blågrøn rapgræs. Kystskrænten overdrevsvegetation rummer arter som knold-ranunkel, mark-krageklo, almindelig brunelle, almindelig røllike, gul snerre, blå-klokke, blåmunk, rødknæ, enårig knavel, almindelig markarve, hare-kløver, hejrenæb, almindelig hønsetarm, almindelig kamgræs med flere.

Vegetationstyper: strandeng, strandsø, overdrev.

7/46-15. NØRBY. De store engarealer øst for Nørby findes på hævet havbund. Imellem de talrige aflejede strand-volde findes fugtige lavninger og mange steder permanente vandhuller, ligesom der findes en del vandfyldte grøfter. Vegetationen på de fugtige arealer består af rørsump med tagrør og blågrøn kogleaks. I øvrigt kan nævnes kryb-hvene, glanskapslet siv, vand-pileurt, vandspir, vandportulak, roset-vandstjerne, kær-ranunkel, lav ranunkel samt almindelig sumpstrå. Fra de tørre partier kan blandt andet nævnes sølv-potentil, engelskgræs, bellis, almindelig røllike, hare-kløver, tidlig dværgbunke og almindelig hvene. Området udnyttes til græsning bortset fra et trekantet areal umiddelbart nord for plantagen.

Vegetationstyper: strandvold, vandhuller, eng, overdrev.

7/46-16. NØRBY HEDE er et ca. 3,8 ha stort hede- og hedemoseareal på gammel hævet havbund. Der er kun små niveauforskelle i terrænet, der på de laveste steder gennemskæres af få mindre afvandingsgrøfter. Vegetationen er artsrig og omfatter blandt andet en stor bestand af klokke-ensian og op imod en halv snes siv-arter, hvoraf de mest usædvanlige er sand-siv, børste-siv og krydsningen klit-siv og tråd-siv. Fra området kan i øvrigt nævnes smalbladet kæruld, engelsk visse, mose-troldurt, klokkelyg, tusindfrø, plettet gøgeurt, rødbrun kogleaks, bidende ranunkel, skovstjerne, eng-viol, sværtøvæld, kragefod, djævelsbid, blåtop, tandbælg, høst-star, hare-star, sand-star og almindelig star samt mangleblomstret og håret frylle med flere. Sidstnævnte har her sit indtil videre eneste kendte voksested i det botaniske distrikt 7, der omfatter Thy, Thyholm og Jegindø. Omkring 1960 kendtes fra området rundbladet soldug, der nu formentlig er forsvundet fra Jegindø. Fra 1988 er der etableret græsning på lokali-

teten, der hører til de botanisk mest interessante på Jegindø. Opvæksten af bjerg-fyr bør fjernes.

Vegetationstyper: hede, hedemose.

Højere planter:

1988. Lyse-siv, knop-siv, klit-siv x tråd-siv, sand-siv, harril, børste-siv, glanskapslet siv, tudse-siv, håret frytle, rødbrun kogleaks, smalbladet kæruld, ladden dueurt, klokke-ensian, klokkelyng, hedelyng, krybende pil, djævelsbid, høst-star, engelsk visse, gåse-potentil, almindelig star, tormentil, vellugtende gulaks, bidende ranunkel, mose-troldurt, skovstjerne, almindelig sumpstrå, kær-ranunkel, blågrøn kogleaks, engkarse, eng-viol, kær-tidsel, aften-pragstjerne, mangeblomstret frytle, kær-padderok, dynd-padderok, kragefod, kær-trehage, strand-trehage, almindelig kællingetand, fløjlsgræs, sand-star, eng-rævehale, rødknæ, håret høgeurt, kryb-hvene, sværtevæld, tusindfrø, hare-star, fliget brøndsel, plettet gøgeurt, kirtel-kortstråle, bidende pileurt, blåtop, tandbælg, rød svingel, muse-vikke, almindelig kongepen, tagrør, vandnavle, vedbend-vandranunkel, kær-snerre, eng-rapgræs og kær-dueurt.

7/46-17. RØNHUSE. Umiddelbart nord for sommerhusområdet ved Rønhuse findes et ca. 1,2 ha stort kærrområde med tre vandhuller. Vandhullet længst mod vest rummer en varieret flora. Her findes svømmende vandaks, liden vandaks, vand-pileurt, smalbladet ærenpris, almindelig vandranunkel, liden andemad, kors-andemad og fliget brøndsel. Fra det omgivende kærareal kan nævnes vejrbred-skeblad, sværtevæld, kragefod, kær-tidsel, gåse-potentil, ager-svinemælk, almindelig brandbæger, bidende pileurt, smalbladet kæruld, næb-star, almindelig star, engkarse, vandnavle, tråd-siv, lyse-siv, glanskapslet siv, blågrøn kogleaks, strand-kogleaks, eng-svingel og fløjlsgræs. Lokalt er området af stor botanisk værdi, idet flere af de nævnte planter kun findes her eller få andre steder på Jegindø. Dele af området afgræsses af får.

Vegetationstyper: kær

7/46-18. SANDKROGEN, NORD. Afgræsset strandeng på ca. 7,3 ha øst for Jegind. På de tørre strandvolde vokser blandt andet hedelyng, almindelig kællingetand, hvid-kløver, engelskgræs, mælkebøtte, almindelig røllike, sand-star, vellugtende gulaks, blågrøn rapgræs, fåre-svingel, rød svingel, mens der i de fugtige lavninger findes harril, gåse-potentil, strand-rødtop, art af øjentrøst, strand-vejrbred, høst-borst og kryb-hvene. I store dele af det øvrige område ses blandt andet jordbær-kløver, harril, kryb-hvene og almindelig rajgræs, mens strand-kogleaks og blågrøn kogleaks dominerer i de eksisterende vandhuller.

Vegetationstyper: strandeng.

7/46-19. SANDKROGEN, SYD. Det sandede areal langs kyststrækningen ved Sandkrogen domineres især mod nord af sand-hjælme, og området har karakter af klitslette. De øvrige karakterplanter her er marehalm, almindelig kvik, rød svingel, engelskgræs og almindelig røllike. I området øst for Jegind er terrænet mere ujævnt, og i lavningerne vokser den temmelig sjældne baltisk ensian, desuden strand-rødtop, knude-firling, kær-trehage, krybende pil, gåse-potentil, almindelig sumpstrå, harril med flere. Fra de tørre partier kan nævnes hedelyng, sand-star, prikbladet perikon, almindelig pimpinelle, almindelig kællingetand, vild gulerod, blå-klokke, art af øjentrøst, almindelig torskemund, rød svingel, vellugtende gulaks, bjerg-rørhvene, fløjlsgræs, rejnfan og grå-bynke.

Vegetationstyper: klit, (strandeng: lavninger), strandoverdrev.

7/46-20. SKALMØR ODDE. Ved Skalmør Odde findes et særligt fint strandengsområde med et vidt forgrenet lo-system. Lokaltiteten er blandt andet kendt for forekomsten af den sjældne stilket kilebæger. På den nøgne lerede bund dominerer kveller og strandgåsefod, mens der spredt findes strand-asters og nærmest kysten strand- og spydmælde. Desuden kan nævnes den mindre almindelige rød gåsefod samt de udbredte jordbær-kløver, kødet hindeknæ, vingefrøet hindeknæ, harril, strand-trehage, kær-trehage, tagrør, strand-annelgræs og kryb-hvene. I 1960 undersøgte vegetationen på Skalmør Odde af ekskursionsdeltagere fra Dansk Botanisk Forening, og ved den lejlighed noteredes desuden liden tusindgylden, eng-ensian og strand-firling, der alle er mindre almindelige.

Vegetationstyper: strandeng.

7/46-21. SØNDERGÅRD, NORD. Nordvest for Søndergård findes en sø omgivet af fugtig eng, i alt omkring 1,4 ha. De åbne vandarealer er domineret af svømmende vandaks samt kors- og liden andemad. Der findes en veludviklet rørsump, hvor imidlertid tagrør er vigende til fordel for den næsten totalt dominerende småfrugtet pindsvineknop. Vigtige planter er desuden vandspir, glanskapslet siv, blågrøn kogleaks og almindelig sumpstrå. Desuden findes manna-sødgræs, tigger-ranunkel, fliget brøndsel og nikkende brøndsel. Fra den fugtige eng kan nævnes lav ranunkel, gåse-potentil, kruset skræppe og kryb-hvene. Lokaltiteten afgræsses af kreaturer.

Vegetationstyper: fugtig en, rørsump.

7/46-22. SØNDERGÅRD, SYD er et ca. 800 meter langt bælte ved kysten syd for Søndergård. Det samlede areal udgør omkring 3,7 ha, der ikke afgræsses. I den sydøstlige halvdel af området findes overvejende hedevegetation omfattende blandt andet hedelyng, revling, almindelig engelsød, gyvel, tormentil, håret høgeurt, blå-klokke, bølget bunke, fåre-svingel og sand-star. Fra det øvrige areal kan nævnes hvid-kløver, almindelig kællingetand, engelskgræs, liden skjaller, strand-vejrbred, lancet-vejrbred, almindelig røllike, rynket rose, rejnfan, hørse-tidsel, kruset skræppe, marehalm, sand-hjælme, almindelig kvik, almindelig hvene, blågrøn rapgræs og almindelig hundegræs med flere. Der finder en vis tilgroning sted med bjerg-fyr.

Vegetationstyper: hede, strandoverdrev.

7/46-23. SØNDERGÅRD, VEST. Vest for Søndergård findes et område, der omfatter både tør og fugtig eng samt rørsump, i alt omkring 4,2 ha. Lokaltiteten afgræsses ikke, men et mindre areal øst for sommerhusbebyggelsen udnyttes til høslæt. Der findes et vandhul og i tilknytning hertil en vandfyldt grøft. Store dele af området er tidvist oversvømmet. Herfra kan nævnes de mindre almindelige vandplanter: søpryd, græsbladet vandaks samt de mere almindelige vandspir, almindelig vandranunkel, roset-vandstjerne, kors-andemad og liden andemad. Desuden kan nævnes vand-pileurt, kær-ranunkel, lav-ranunkel, almindelig fredløs, lyse-siv, kragefod, kryb-hvene, tagrør, almindelig sumpstrå, smalbladet kæruld, kirtlet dueurt, djævelsbid, manna-sødgræs, og hare-star.

Vegetationstyper: fugtig eng, tør eng, rørsump.

7/46-24. SØNDERSKOV. Vest for Sønderkov findes ved Jegindø's rensningsanlæg et ca. 12,3 ha stort område, hvor der centralt vokser kraftig rørskov med tagrør og blågrøn kogleaks som dominanter. Imidlertid eksisterer der adskillige åbne vandarealer med flere usædvanlige vandplanter. Her findes søpryd, græsbladet vandaks, liden vandaks, krans-tusindblad, almindelig vandkrans, svømmende sump-

skærm, kors-andemad, liden andemad, vandspir samt en art kransnålealge (*Chara* sp.). Området repræsenterer Jegindø's bedste lokalitet for vandplanter. De omgivende arealer udnyttes til græsning, men rummer i dag ikke planter af større interesse.

Vegetationstyper: rørsump, vandhuller.

7/46-25. ULVKÆR. Det vidtstrakte strandengs- og strandoverdrevs-område nord for Ulvkær er præget af store strandsøer med rørsump, og flere nye er under dannelse ved selve kysten, hvor især en større bugt ved oddevækst efterhånden er ved at være afspærret fra fjorden. De inderste og ældste strandsøer udtørres helt eller delvis i sommerperioden, og her findes strandgåsedefod. Desuden findes kveller, strandasters, strand-mælde, sandkryb, strand-vejbred, strand-trehage, strand-annelgræs, harril, rød svingel og kryb-hvene med flere. Der findes små bestande af den sjældne strandengsplante stilket kilebæger, der i det vestlige Limfjordsområde hidtil kun er kendt fra Skalmør Odde på Jegindø, Agerø og Rotholme ved Mors, Flade Sø ved Agger samt Harboør Tange. Planten er i tilbagegang i Danmark. Lokaliteten udnyttes til græsning og har et areal på omkring 3,3 ha.

Vegetationstyper: strandeng, strandsø, strandoverdrev.

7/46-26. JEGINDØ KIRKE. Bavnshøj har registreret forekomsten af planter på kirkegårdssiden. De gamle kampestensdiger ved vore landsbykirker har gennem århundreder udgjort et vigtigt levested for planter og dyr. I botanisk henseende er det især forekomsten af kulturplanter, der er indført her til landet i middelalderen, der gør kirkedigerne interessante, men også den oprindeligt hjemmehørende flora er repræsenteret på digerne - især arter, der er lys- og varmekrævende. Stendigerne kan betragtes som en sprækkefyldt klippevæg og på de Thyholmske kirkediger findes typisk bidende stenurt. Det sydvendte stendige omkring Jegindø Kirke fremtræder næsten uberørt og rummer en række forskellige plantearter, hvoraf kan fremhæves bidende stenurt, mark-ærenpris, prikbladet perikon, håret høgeurt, almindelig røllike, eng-gedeskæg, finbladet vejsennep og vedbend torskemund. Fra det tilstødende præstegårdsdige kendes pyrenæisk storkenæb og gold hejre. Gold hejre er meget sjælden i det nordvestlige Jylland, TBU-distrikt 7, hvorfra den kun kendes fra Thisted og Dragsbæk.

Højere planter:

1984-88. *Træer og buske:* skov-elm og vedbend. *Urt:* Grå-bynke, almindelig engelsød, fingerbøl, almindelig fuglegræs, eng-gedeskæg, haremad, gold hejre, almindelig hvene, hyrdetaske, håret høgeurt, pommerans-høgeurt, almindelig hønsetarm, femhannet hønsetarm, skive-kamille, almindelig katost, blå-klokke, vild kørvel, almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, mælkebøtte, feber-nelikerod, stor nælde, ager-padderok, prikbladet perikon, snerle-pileurt, almindelig pimpinelle, sølv-potentil, rødknæ, almindelig røllike, skvalderkål, humle-sneglebælg, ager-stedmoderblomst, almindelig stedmoderblomst, bidende stenurt, liden storkenæb, pyrenæisk storkenæb, rød svingel, almindelig syre, vedbend-torskemund, finbladet vejsennep, muse-vikke, smalbladet vikke, marts-viol, glat ærenpris og mark-ærenpris.

Lokalitetskoder:

Bastholm Odde, nord	++ K II r-s
Bastholm Odde, syd	++ K-E III r-s
Bisnap	++ V e III r-s
Bøl	++ K H E III r
Grudsgård	++ V III r

Ibsted, vest	++ K E V II r-s
Ibsted, øst	++ K III r
Jegind Tap	+++ H-(V) II s
Jegindø Kirke	++ B II s
Kirkeby	++ K V II s
Koffehavn, nord	++ K II s
Koffehavn, syd	++ K-E II s
Mølodde, nordvest	++ K II s
Mølodde, nordøst	++ V II s
Mølodde, syd	++ K II r-s
Nørby	++ K-V III r
Nørby Hede	++ H II r-s
Rønhuse	+++ V II-III r
Sandkrogen, nord	++ K-(H) III r
Sandkrogen, syd	++ H II s
Skalmør Odde	++ K I s
Søndergård, nord	++ V III r
Søndergård, syd	++ H III s
Søndergård, vest	++ K I r-s
Sønderåskov	++ V II r-s
Ulvkær	++ K I r-s

Botanisk vurdering:

Bastholm Odde, nord:

4. Strandengsindikatorer: vingefrøet hindeknæ og kødet hindeknæ.

Bastholm Odde, syd:

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, strand-trehage, strand-vejbred, kødet hindeknæ og vingefrøet hindeknæ.

Bøl:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kornet stenbræk.

Ibsted, vest:

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, kødet hindeknæ, vingefrøet hindeknæ, strand-trehage og strand-vejbred.

Jegind Tap:

2. Sjældnere planter: baltisk ensian, syl-firling og strand-rødtop.

Kirkeby:

2. Sjældnere planter: strand-rødtop.

2. Sjældnere planter: tandet sødgræs.

3. Lokalt sjældnere planter: strand-skrappe og tyk andemad.

4. Strandengsindikatorer: strand-trehage, strand-vejbred og strand-tusindgylden.

Koffehavn, nord:

3. Lokalt sjældnere planter: rød gåsefod

4. Strandengsindikatorer: harril, vingefrøet hindeknæ, strand-trehage og strand-vejbred.

Koffehavn, syd:

4. Strandengsindikatorer: harril, vingefrøet hindeknæ og strand-vejbred.

Mølodde, nordvest:

2. Sjældnere planter: strand-rødtop.

3. Lokalt sjældnere planter: udspærret annelgræs.

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, udspærret annelgræs, harril, kødet hindeknæ og strand-trehage.

Mølodde, syd:

3. Lokalt sjældnere planter: udspærret annelgræs.

4. Strandengsindikatorer: udspærret annelgræs, kødet hindeknæ og strand-trehage.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel.

Nørby Hede:

3. Lokalt sjældnere (?): tråd-siv x klit-siv
4. Strandengsindikatorer: strand-trehage.

Sandkrogen, nord:

2. Sjældnere planter: strand-rødtop.
4. Strandengsindikatorer: harril, jordbær-kløver og strand-vejbred.

Sandkrogen, syd:

2. Sjældnere planter: baltisk ensian og strand-rødtop.
4. Strandengsindikatorer: harril.

Skalmør Odde:

2. Sjældnere planter: stilket kilebæger.
3. Lokalt sjældnere planter: rød gåsefod.
4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, kødet hindeknæ, vingefrøet hindeknæ, stilket kilebæger og strand-trehage.

Søndergård, syd:

4. Strandengsindikatorer: strand-vejbred.

Søndergård, vest:

2. Sjældnere planter: søpryd.
4. Rentvandsindikatorer: søpryd og græsbladet vandaks.

Sønderskov:

2. Sjældnere planter: krans-tusindblad og søpryd.
4. Rentvandsindikatorer: svømmende sumpskærm, søpryd og græsbladet vandaks.

Ulvskær:

2. Sjældnere planter: stilket kilebæger
4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, stilket kilebæger, strand-trehage og strand-vejbred.

Kilder: 9, 254, 254b, 255

7/47 STRANDBJERG GÅRD

7/47-1. STRANDBJERG GÅRD. Kystklinten langs det vestlige Thyholm strækker sig fra Odby i syd nordpå til Jestrup - kun afbrudt to steder, ved Kallerup Kær og Dybdal. Klinterne opnår for det meste en højde af 10-12 meter, mod syd ved Stenør Høj dog henved 25 meter. Den kraftige påvirkning fra Nissum Bredning viser sig i en stadig erosion, der skaber stejle, nøgne klinter, og kun få steder findes der en blivende vegetation, således ved Strandbjerggård. Overdrevsskrænterne har været udnyttet til græsning over en meget lang tidsperiode, og blandt andet derfor finder man her en bemærkelsesværdig artsrig flora, der tæller mere end 150 arter.

Blandt karakterarterne fra overdrevsvegetation kan nævnes lancetbladet høgeurt, lav tidsel, knold-ranunkel, kornet stenbræk, forskelligfarvet forglemmegej og vår-star. Desuden kan nævnes hunde-viol, krat-viol, bugtet kløver, eng-havre, hjertegræs, knold-rottehal, blågrøn star, bakke-forglemmegej, pyramide-læbeløs, vild hør og en underart af vorterod (asp. fertilis), der kun er kendt fra de vestlige Limfjordsegne. Fra bakkekammen, hvor der overvejende findes hedevegetation kan nævnes kattedod, lav skorsoner, engelsk visse, klit-rose, krat-fladbælg, farve-visse, almindelig mælkeurt, syl-firling med flere. Hvor vegetationen er sparsom ses de mindre almindelige arter bakkeknavel, sribet kløver, dværg-perikon og liden fugleklo samt enårig knavel og mark-hindeknæ. Vældpartier i skrænten rummer kærplan-

ter som vinget perikon, dunet dueurt, tandet sødgræs, børste-kogleaks, fladtrykt kogleaks og vortet vandarve med flere.

Vegetationstyper: overdrev.

Højere planter:

1987. *Træer og buske*: Klit-rose. *Urter*: kornet stenbræk, vorterod (asp. fertilis), følfod, tandfri vårsalat, engelskgræs, mark-fryle, vår-gæslin-geblomst, gåsemad, slipkrave, engkarse, rejnfan, almindelig hønsetarm, bidende stenurt, almindelig røllike, hunde-viol, krat-viol, vel-lugtende gulaks, krat-fladbælg, håret høgeurt, tormentil, småfrugtet dværgløvefod, pyramide-læbeløs, kattedod, engelsk visse, hedelyng, vår-star, femhannet hønsetar, bakke-forglemmegej, krybende pil, engriflet hvidtjørn, bredbladet mangeløv, eng-kabelleje, kær-tidsel, sideskærm, læge-ærenpris, lancet-vejbred, mark-ærenpris, forskelligfarvet forglemmegej, kær-ranunkel, vortet vandarve, almindelig markarve, håret star, toradet star, blågrøn star, næb-star, pille-star, almindelig mælkeurt, farve-visse, almindelig kællingetand, rundbælg, gul kløver, blå klokke, eng-havre, tandet sødgræs, syl-firling, tidlig dværgbunke, knæbøjet rævehale, bølget bunke, fåre-svingel, liggende(?) hejre, lav tidsel, almindelig syre, gul snerre, lyng-snerre, hørse-tidsel, almindelig pimpinelle, blåmunke, blåhat, almindelig hundegræs, træviekrone, bindende ranunkel, sump-forglemmegej, sump-fladstjerne, liden andemad, tagrør, knop-siv, lav skorsoner, hedelyng, stor nælde, burre-snerre, almindelig hyld, feber-nellikerod, vinget perikon, dunet dueurt, almindelig brunelle, humle-sneglebælg, almindelig kamgræs, tudse-siv, djævelsbid, lancetbladet høgeurt, børste-siv, kogleaks(?), glanskapslet siv, tykbladet ærenpris, kær-trehage, strand-trehage, glat ærenpris, vild hør, liden fugleklo, dværg-perikon, strand-vejbred, fliget vejbred, glat vejbred, blågrøn rapgræs, eng-rapgræs, hjertegræs, tandbælg, fløjlsgræs, almindelig hvene, kryb-hvene, almindelig rajgræs, almindelig kvik, gåse-potentil, hare-star, dværg-star, ager-padderok, bellis, rød-kløver, bugtet kløver, hvid-kløver, sribet kløver, muse-vikke, hvid okseøje, almindelig stedmoderblomst, art af mælkebøtte, almindelig kongepen, enårig knavel, mark-hindeknæ, fladstræt kogleaks, enskælet sumpstrå, almindelig sumpstrå, tigger-ranunkel, kær-dueurt, lyse-siv, revling og kruset skræppe.

Lokalitetskode:

Strandbjerggård ++ E-(v)-H I s

Botanisk vurdering:

Strandbjerggård:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotops-typiske arter.

2. Sjældnere planter: syl-firling, pyramide-læbeløs, tandet sødgræs, vortet vandarve og tandfri vårsalat.

3. Lokalt sjældnere planter: fladtrykt kogleaks, dværg-perikon, vinget perikon, knold-rottehal, lav skorsoner og blågrøn star.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: forskelligfarvet forglemmegej, eng-havre, hjertegræs, lancetbladet høgeurt, kattedod, knold-ranunkel, lav skorsoner, kornet stenbræk, lav tidsel og vår-star.

Kalkbundsindikatorer: eng-havre, hjertegræs, knold-rottehal og lav tidsel.

Rigkørsindikatorer: vinget perikon, desuden blågrøn star.

Kilder: 9, 255

BJERGHUS BAKKE, DØDBJERG, FØLHØJ ODBY, HARHØJ SERUP, ODBY, ODBY SØ, ODDESUND, ODDESUND NORD, RÅKÆR SØNDBJERG STRAND, SERUP, SERUP STRAND VEST, SERUP STRAND ØST, SUNDDRAGET, SUNDRAGET NORDVEST, SØNDBJERG BY, SØNDBJERG STRAND, SØNDBJERG SYDVEST, TRAMPEKÆR, ØSTGÅRDE, ODBY KIRKE, SØNDBJERG KIRKE.

7/48-1. BJERGHUS BAKKE. Strandarealerne ved Bjerghus Bakke udgøres dels af hede, dels af tør strandmark og strandoverdrev. Nærmest kysten findes en række aflange, smalle brakvandssøer, ligesom der er en del fugtige lavninger. Lokalitetens samlede areal udgør omkring 7-7 ha, hvoraf en del er opkøbt af staten for at sikre området som offentligt opholdsareal. Den inderste zone længst mod vest har overvejende hedevegetation omfattende blandt andet ene, hedelyng, revling, farve-visse, engelsk visse, bølget bunke, tidlig- og udspærret dværgbunke, fåre-svingel, sand-star, tandbælg, blå-klokke og håret høgeurt med flere. Nærmere kysten ses engelskgræs, almindelig kongepen, hare-kløver, almindelig kællingetand, smalbladet vikke, rød-knæ og lancet-vejbred, mens der på strandoverdrevet vokser strand-vejbred, strand-rødtop, kort øjentrøst, læge-kokleare samt rød svingel. I fugtige lavninger findes blandt andet harril, strand-kogleaks, tagrør og gåse-potentil. Strandvegetationen omfatter sand-hjælme, mare-halm, almindelig kvik, strand-mælde og strandarve med flere.

Mod nord afløses vegetationen af strandrørsump med tagrør og strand-kogleaks. Her findes tre brakvandssøer, hvori der blandt andet forekommer almindelig havgræs. Endvidere kan nævnes forekomst af strand-asters, gåse-potentil, havtorn, grå-pil og grå-bynke.

Ved Bjerghus Bakke afløses det kystnære forland af et overdrevsareal, der afgræsses med heste. Overdrevsvegetationen består af knold-ranunkel, vild gulerod, almindelig pimpinelle, hvid okseøjle, glat ærenpris, engelskgræs, almindelig hønsetarm, røllike, høst-borst, hvid-kløver, rødknæ, blød storkenæb, lancet-vejbred, almindelig rajgræs, hundegræs med flere.

Mellem jernbanen og vejen ligger mod land et næringsfattigt kær. Herfra kan nævnes en stor bestand af smalbladet kæruld. Desuden forekommer klokkeling, katteskæg, tandbælg, djævelsbid, liden skjaller, blåtop, knop-siv og krybende pil. Desuden vellugtende gulaks, tormentil, tagrør, kryb-hvene, høst-star, glanskapslet siv, lyse-siv og lav ranunkel. Fra den gamle stenalderkystskrænt og andre tørre partier i området kan nævnes knold-ranunkel, almindelig kongepen, engelskgræs, kornet stenbræk, smalbladet vikke, håret høgeurt, blød storkenæb, vild kørvel, bellis, hvid-kløver, almindelig syre, almindelig kamgræs, almindelig hvene, almindelig hundegræs og almindelig rajgræs.

Vegetationstyper: strandeng, strandmark, strandoverdrev, strand-rørsump, sø, overdrev.

7/48-2. DØDBJERG. Den ca. 15 meter høje bakkeknode Dødbjerg omgives mod vest af Råkær og mod sydøst af flade hedearealer. Den angivne lokalitet udgør ca. 2,2 ha og udgør en del af et fredet område. Et mindre åløb fra Råkær snor sig gennem heden og udmunder i fjorden. Vegetationen domineres af hedelyng og revling, men ledsages af arter som fåre-svingel, bølget bunke, håret høgeurt, skovstjerne, blåtop og katteskæg med flere. Lokaliteten afgræsses ikke, og opvækst af uønsket trævækst må til stadighed fjernes.

Vegetationstyper: hede

7/48-3. FØLHØJ, ODBY. Gravhøj med tilstødende hedearealer, i alt et samlet areal på ca. 0,4 ha. Fra selve gravhøjen kan nævnes hedelyng, bølget bunke, lyng-snerre, almindelig røllike, blå-klokke, tormen-til, gyvel, hindbær, bredbladet mangeløv og almindelig mangeløv. Det tilstødende hedeareal er under kraftig tilgroning. De sandede marker umiddelbart øst og vest for gravhøjen er i begyndelsen af 80'erne udlagt til juletræskultur. Mellem de unge graner er der fundet liden-museurt, ager-museurt og kugle-museurt, samt blåstjerne, enårig knavel, liden fugleklo, småfrugtet dværgløvefod, dværg-perikon med flere. Endvidere findes en stor bestand af kanadisk bakkestjerne og kirtlet dueurt, der begge er indslæbte og naturaliserede arter her i landet. Ager-museurt og kugle-museurt kendes ikke fra andre lokaliteter på Thyholm.

Vegetationstyper: hede.

7/48-4. HARHØJ, SERUP. Det kuperede terræn ved gravhøjen "Harhøj" afgræsses af heste. Vegetationen er lav, og visse steder findes blottet jordbund, hvor der blandt andet vokser almindelig spergel, enårig rapgræs, hyrde-taske, gåsemad, almindelig fuglegræs og liden fugleklo, blød storkenæb, almindelig pimpinelle, mark-frytle, almindelig røllike, lancet-vejbred, almindelig syre, rødknæ, almindelig kongepen, almindelig rajgræs og almindelig hvene indgår som fremtrædende planter i den øvrige vegetation. Fra selve Harhøj skal her blot nævnes kornet-stenbræk, farve-visse, hunde-viol, smalbladet vikke, lyng-snerre og bølget bunke. Lokaliteten udgør 1,8 ha.

Vegetationstyper: overdrev.

7/48-5. ODBY omfatter skov, mose og grusgrav syd for Odby. Fra lokaliteten kendes de indslæbte arter hulkravet kodriver, fladkravet kodriver og kirtel-dueurt (Bavnhøj & Jensen, 1985 unpubl.). Odby Skov er en ca. 100 år gammel beplantning med nåletræer og bøg på et kuperet område. Skovsumpen i Odby Skov er relativt artsfattig, og foruden kirtel-dueurt kan kær-ranunkel og tigger-ranunkel nævnes. Desuden forekommer hvid anemone, gul anemone samt græsserne enblomstret flitteraks og milliegræs. Lokaliteten er det eneste kendte voksested i distrikt 7 for enblomstret flitteraks.

Grusgraven består af en relativt artsrig overdrevsvegetation. Herfra kan nævnes gyvel, hedelyng, revling, engelsk visse, hare-kløver, blå-munke, gul snerre, grå-bynke med flere.

Vegetationstyper: skov, mose, grusgrav.

7/48-6. ODBY SØ. I yderkanten af den afvandede sø Odby Sø findes en række naturlokaliteter.

Mellem jernbanen og hovedvejen findes øst for Odby Sø (Odby Nord-øst) et smalt bælte med fugtig eng. Mod nord indgår den gamle stenalderkystskrænt og en smule af det højereliggende bagland i områdeafgrænsningen. Nær skrænten findes et vandrigt vældparti. Vegetationen er artsrig. Egentlige rijkærpartier findes et sted nær jernbandedæmningen, hvor der foruden de to orkidéarter, maj-gøgeurt og kød-farvet gøgeurt, findes vibefedt, hjertegræs, loppe-star, rødbrun kog-leaks og liden skjaller. Desuden rummer kærret arter som bidende ranunkel, trævlekrone, engkarse, sumpkarse, sump-kællingetand, almindelig mjødukt, kragefod, tormentil, almindelig vandranunkel, liden vandarve, tykbladet ærenpris, kær-trehage, lyse-siv, glanskapslet siv, almindelig star, toradet star, hare-star, hirse-star, eng-svingel og knæbøjet rævehale. Lokalitetens samlede areal inklusive græsengen syd for afvandingskanalen udgør omkring 4,2 ha, der afgræsses af heste.

Syd for foregående (*Odby sydøst*), beliggende mellem den nuværende og den tidligere hovedlandevej sydøst for Odby Sø, er der hede. Øst for jernbanen findes især mod nord et fugtigt hedecareal med klokkeløng.

Området vest for jernbanen består af hede og tør sandmark.

Højere planter:

1989. Fra lokaliteten kan under et nævnes blåmunke, bølget bunke, draphavre, udspærret dværgbunke, krat-fladbælg, rank-forglemmigøj, gedrams, hedeløng, almindelig hundegræs, håret høgeurt, klokkeløng, stribet kløver, almindelig kællingetand, sand-løg, strand-limurt, foderlucerne, marehalm, krybende pil, almindelig mælkeurt, hvid okseøj, prikbladet perikon, revling, klit-rose, rundbælg, almindelig røllike, lav skoroner, almindelig star, hirse-star, sand-star, almindelig stedmoderblomst, fåre-svingel, rød svingel, almindelig syre, tormentil, almindelig torskemund, smalbladet vikke, tofrøet vikke og læge-ærenpris.

Syd for den tørlagte Odby Sø -tidligere Guld Sø- (*Odby syd*) findes ca. 9,7 ha, som udnyttes til kreaturgræsning. Den nordøstlige del udgøres af mindre artsrig græseng, mens man mod syd og sydvest finder gamle strandvolde med dels overdrevsvegetation, dels tør-halvtør hedevervegetation. Der er en stor bestand af kattefod, mens hedevervegetationen i øvrigt består af hedeløng, revling, engelsk visse, kattekæg, lyng-snerre, almindelig mælkeurt, smalbladet timian, vild hør, håret høgeurt, læge-ærenpris, gul snerre, tandbælg, udspærret dværgbunke, bølget bunke, fåre-svingel, sand-star, høst-star og almindelig star. Fra overdrevsvegetationen skal nævnes knold-ranunkel, kornet stenbræk, almindelig brunelle, almindelig røllike, engelskgræs, almindelig kællingetand, mark-frytle, fløjlsgræs, hvid-kløver, bellis, almindelig kongepen, almindelig kamgræs, almindelig hundegræs og almindelig hvene.

Umiddelbart syd for pumpestationen (*Odby nordvest*) findes der indenfor diget et strandengsareal. Herfra kan nævnes strand-aster, kødet hindeknæ, strand-vejbred, strand-tusindgylden, strand-rødtop, sandkryb, læge-kokleare, harril, strand-kogleaks, strand-trehage, krybhvene og tagrør. Fra de tørre og til dels hedepregede partier kan endvidere nævnes revling, engelskgræs, tandbælg, rød svingel, fåre-svingel, almindelig kællingetand, rødknæ og tidlig dværgbunke. Lokaliteten udgør ca. 1,3 ha. Det udnyttes ikke til græsning.

Ved Odby Sø's nordlige del findes ved foden af den gamle stenalderkystskrænt en lille rest af et tidligere kær. Vådområdet er betinget af trykvandsvirkningen ved skræntfoden, hvor også den største artsrigdom findes. Nævnes herfra kan træviekrone, kær-tidsel, sump-kællingetand, vand-mynte, eng-kabelleje, lav ranunkel, engkarse, lådden dueurt, kær-dueurt, maj-gøgeurt (få), næb-star, lyse-siv, glanskapslet siv, mose-bunke og tagrør samt grå-pil. Lokaliteten, der udgør omkring 0,8 ha, afgræsses ikke.

Vegetationstyper: fugtig eng, overgangsrigkær, kær, væld, hede, overdrev, strandeng.

7/48-7. **ODDESUND.** Ved den gamle skole i Odde Sund, som i dag er lejrskole, findes et mindre naturareal. Det består af en næringsfattig, tidvist oversvømmet hedebund. Fra lokaliteten kan nævnes tusindfrø, vild hør, eng-viol, sump-evighedsblomst, tormentil, hirse-star, mosebølle, krybende pil, dværg-star, tråd-siv, glanskapslet siv, liden siv, lyse-siv og knop-siv. Fra tørre sandede partier mod syd og øst kan nævnes sandskæg, sand-star, blåmunke og gyvel med flere.

Vegetationstyper: hedemose

Vest for lejrskolen og umiddelbart syd for amtsvejen findes en anden naturlokalitet, som består af en fugtig eng med rørsump og et åbent vandareal. Vegetationen er artsfattig, og planter som strand-kogleaks, blågrøn kogleaks, harril og gåse-potentil viser, at der er tale om en kystnær lokalitet. Det, der gør stedet særlig interessant i botanisk henseende, er en stor bestand af eng-ensian. Desuden kan nævnes strand-rødtop, høst-star, tagrør, krybhvene, blåtop, tandbælg med flere. Lokalitetens arealer ca. 0,9 ha.

Vegetationstyper: fugtig eng, rørsump.

7/48-8. **ODDESUND NORD.** Vest for Odde Sund Nord findes der mellem jernbanen og amtsvejen et ca. 300 meter langt bælte, som i bredden kun når mellem 20 og 60 meter. Arealet udgør ca. 0,7 ha. Den vestlige halvdel af området domineres af hedeløng, men desuden findes klit-rose, revling, blåtop, tormentil, gyvel, krybende pil, klokkeløng, vellugtende gulaks, bølget bunke og fåre-svingel. Fra lokaliteten kan i øvrigt nævnes almindelig røllike, vild kørvel, rejnfan, lan-cet-vejbred, blågrøn rose, rynket rose, selje-røn, kruset skræppe, knop-siv, almindelig hundegræs, almindelig hvene, rød svingel med flere. Området afgræsses ikke.

Vest for foregående lokalitet findes mellem jernbane og nålebeplantning, der grænser op til amtsvejen, et smalt hedecareal. Vegetationen domineres af hedeløng og revling med indslag af blåmunke, håret høgeurt, sand-skæg, fåre-svingel, sand-star og kattefod.

Området øst for "Hølløt" ved Odde Sund Nord består af tør strandmark og egentlig sandstrand, i alt ca. 1,3 ha. Af floraen her kan under et nævnes marehalm, sand-hjælme, strandarve, strand-limurt, bidende stenurt, læge-kokleare og dansk kokleare, strand-vejbred, almindelig røllike, engelskgræs, kruset skræppe, rundbælg, almindelig kællingetand, vår-vikke, gåsemad, vår-gæslingeblostm, hvid-kløver, muse-vikke, smalbladet vikke, revling, vild gulerod, diild, vild kørvel, knold-ranunkel, horse-tidsel, rejnfan, tagrør, almindelig rajgræs, almindelig hvene og almindelig hundegræs. Heraf er strand-limurt temmelig sjælden. I 1983 voksede her den mindre almindelige mur-sennep.

Arealet nord for vejdæmningen, der fører op til Odde Sundbroen, er under konstant forandring. Sand og grus aflejres i store mængder nær oddens spids og langs nordkysten. På de yderste strandvolde og sandsletten nærmest spidsen er der klitvegetation. Indtil 1986 fandtes her en lille bestand af den meget sjældne strand-hornskulpe. I øvrigt kan nævnes sand-hjælme, almindelig kvik, strandarve, strandsennep, klæbrig brandbæger og klit-limurt. Heraf er klit-limurt meget sjælden.

Vegetationstyper: hede, strandmark, klit.

7/48-9. **RÅKÆR, SØNDBJERG STRAND.** Nord for Søndbjerg Strand findes et større kuperet naturområde, hvoraf 17 ha er fredet i henhold til naturfredningsloven. Hvor stenalderhavet i sin tid lagde en fjordarm ind, findes i dag et kær (Råker) med forekomst af åbne vandflader, men i øvrigt domineret af rørskov. Der findes i kærrets sydlige del et vældpræget fattigkær. Herfra kan nævnes de mindre almindelige arter kambregne, benbræk, femradet ulvefod, tranebær, rundbladet soldug og klokke-ensian. Desuden klokkeløng, katteskæg, stjerne-star, hirse-star, vestlig tue-kogleaks og mose-pors.

I den sydøstlige del af området findes en mindre bestand af plettet gøgeurt. Hvor rørsumpen ikke er for tæt findes almindelig blærerod. I et højtliggende vældområde i kærrets sydvestlige del vokser dunet

egebregne, tredelt egebregne, fjerbregne, bredbladet mangeløv, smalbladet mangeløv og almindelig mangeløv, almindelig engelsød, maj-gøgeurt, bukkeblad, stor vandarve, eng-viol med flere. De kuperede højdedrag omkring Råker er til dels beplantet, men for en stor del domineret af naturligt indvandrede træer og buske, hvoraf her blot skal nævnes kvalkved, drue-hyld, ene, blågrøn rose, fliget brombær, almindelig røn, dun-birk og grå-pil.

Vegetationstyper: rørsump, kær, fattigkær,

Højere planter: kær

1985. *Urter*: angelik, almindelig blærerod, bukkeblad, kær-dueurt, kær-galtetand, maj-gøgeurt, plettet gøgeurt, eng-kabbeleje, vand-mynte, kær-ranunkel, tigger-ranunkel, vejbred-skeblad, almindelig skjolddrager, kær-snerre, sværtevæld, trævlekrone, stor vandarve, almindelig vandranunkel og eng-viol. *Græsagtige planter*: bredbladet dunhammer og tagrør.

Højere planter: hedemose

1988. *Dværgbuske*: klokkeling og tranbær. *Urter*: benbræk, blåtop, bukkeblad, mose-bølle, dunet egebregne, klokke-ensian, fjerbregne, mangleblomstret frytle, kambregne, kragefod, smalbladet kæruld, klokkeling, mose-pors, børste-siv, liden siv, lyse-siv, tråd-siv, rundbladet soldug, tormentil, femradet ulvefod. *Græsagtige planter*: blåtop, mangleblomstret frytle, almindelig star, blågrå star, grå star, pille-star, stjerne-star,

7/48-10. SERUP. Kystskrænten umiddelbart syd for Firhøje er ikke beplantet. Skrænten er sunket ned i de såkaldte fårestier, og her dominerer hedelyng. Desuden findes lav skorsoner, engelsk visse, farve-visse, tormentil, gul snerre, smalbladet høgeurt, sand-star, bølget bunke, fåre-svingel og rød svingel. I den vestlige del af dette skræntparti er vegetationen meget åben, fremkaldt dels af færdsel og dels af skred. Derved får adskillige enårige planter chancen. Det gælder blandt andet flipkrave, liden fugleklo, liden museurt, enårig knavel og småfrugtet dværgløvefod. Det marine forland udgøres nærmest skræntfoden af et relativt artsrigt kær, hvorfra blot skal nævnes kær-tidse, kragefod, trævlekrone, smalbladet mærke, angelik, almindelig baldrian, gifttyde, bredbladet dunhammer, maj-gøgeurt, smalbladet kæruld, håret star, blågrøn star, grå star, høst-star, næb-star, stjerne-star, glanskapslet siv, almindelig sumpstrå, mose-bunke, katteskæg, småfrugtet pindsvineknap og stor vandarve. Nærmest kystlinien findes strandoverdrev.

Ved kysten øst for Firhøje er stenalderkrænten beplantet med nåletræer, bortset fra en mindre erosionsdal med overdrev. Overdrevsvegetationen består af hedelyng, sand-star, bølget bunke, lyng-snerre, gul snerre, blå-klokke, almindelig røllike, rød svingel, almindelig hundegræs, almindelig syre, bellis med flere. Selve det marine forland består stedvis af fugtig eng med eng-rapgræs, mose-bunke, knop- og lyse-siv, kryb-hvene, engkarse, trævlekrone, kragefod, kær-dueurt, mose-troldurt og vandnavle. I et mindre vandhul findes vedbend-vandranunkel, roset-vandstjerne, vand-pileurt og liden andemad. Delområdets samlede areal udgør 1,4 ha og afgræsses af kreaturer.

Vest for den op til ca. 20 meter næsten nøgne klit ved Lavbjerg Hage findes en skrænt med havtorn. Foruden havtorn forekommer klit-rose, hedelyng og revling. Ovenfor bakkekammen er vegetationen ligeledes hedepreget med hedelyng, revling, smalbladet høgeurt, håret høgeurt, blåmunke, blå-klokke, bølget bunke, fåre-svingel, vel-lugtende gulaks, gyvel, mark-bykke, tormentil, lyng-snerre, almindelig kongepen og på de tørre overdrevspartier prikbladet perikon, storblomstret hønsetarm, almindelig pimpinelle, kornet stenbræk og blågrøn rose med flere. Selvsået opvækst af bjerg-fyr fra den tilstø-

dende plantage truer på længere sigt lokaliteten. Delområdets samlede areal udgør omkring 1,4 ha. Området afgræsses ikke.

Sydvest for Lynghøj findes nærmest kysten strandoverdrev, tør strandmark og visse steder egentlig hede. Endelig findes i den vestlige del af lokaliteten et kær, Skaftkær, med rørsump og åbent vandareal. Fra kærret kan nævnes langbladet ranunkel, dusk-fredløs, kragefod, småfrugtet pindsvineknap, vejbred-skeblad, almindelig vandranunkel, fliget brøndsel, tråd-siv og manna-sødgræs. Strandoverdrevet domineres af rød svingel, fåre-svingel, blågrøn rapgræs, høst-borst, kruset skræppe, rødknæ, almindelig røllike, engelskgræs med flere. Fra den tørre strandmark kan nævnes eng-havre, gyvel, mark-bykke, udsparret vinterkarse og mark-frytle. Egentlig lynghede findes på arealerne nærmest plantagen og syd for Skaftkær. Delområdet, der har et samlet areal på ca. 1,2 ha, udnyttes ikke til græsning.

Ved kysten sydøst for Tophøj har det marine forland en bredde af ca. 50 meter. Den gamle stenalderkystskrænt, der afgrænser området ind mod land, er beplantet med nåletræer. Indenfor strandvolden findes en tør eng, der mod øst præges af fremsivende trykvand. Her findes vedbend-vandranunkel og roset-vandstjerne. Dette trykvand havde i 1700-tallet sit udspring omtrent 10 meter længere mod øst, og her lå en af datidens mest betydningsfulde helligkilder, hvortil folk fra både Danmark og Norge ifølge J.N. Wilse skal have valfartet. Fra de tørre partier, der i øvrigt er meget rige på mosser og laver, kan nævnes gul snerre, almindelig røllike, engelskgræs, bellis, strand-vejbred, sand-star, almindelig hvene med flere. Delområdet, der har et areal på ca. 0,8 ha, afgræsses af kreaturer.

Også i området sydvest for Tophøj er det marine forland visse steder præget af fremsivende trykvand fra den gamle stenalderkystskrænt. Kærvegetationen består af arter som tykbladet ærenpris, sump-fladstjerne, kær-dueurt, småfrugtet pindsvineknap, toradet star, lyse-siv, mose-bunke og stor nælde med flere. Fra de højere beliggende partier med en overdrevsvegetation kan nævnes eng-havre, almindelig hundegræs, rød svingel, almindelig hvene, almindelig rapgræs, almindelig pimpinelle, almindelig røllike, lancet-vejbred, gul snerre, almindelig knopurt, vild kørvel, dusk-syre, ager- og horse-tidse samt engriflet hvidtjørn. Delområdet, der har et areal på omkring 0,8 ha, udnyttes ikke længere til græsning.

Stenalderkrænten ved kysten vest for Tophøj rummer et meget fint eksempel på en halvtør skræntvegetation med sydlig eksponering. Her findes tørbundsplanter som tjærenelike, smalbladet timian, gul snerre, håret høgeurt, fåre-svingel, blåmunke, sølv-potentil, liden fugleklo og rundbælg. Desuden kan nævnes mark-bykke, almindelig pimpinelle, kornet stenbræk, knold-ranunkel, flipkrave, småfrugtet dværgløvefod, eng-havre, almindelig hønsetarm, storblomstret hønsetarm, vår-star, bakke-forglemmigej, blød hejre, almindelig hundegræs, vellugtende gulaks, forskelligfarvet forglemmigej, mark-ærenpris, læge-ærenpris, rejnfan, smalbladet vikke, rødknæ, femhannet hønsetarm, engelskgræs, blåhat, engelsk visse, farve-visse, hedelyng, hundeviold, lancet-vejbred, almindelig hvene, engriflet hvidtjørn og blågrøn rose. Ved foden af skrænten findes mod øst fremsivende trykvand, hvilket giver mulighed for en del fugtigbundsplanter. Arealet mellem kysten og skrænten består i øvrigt af strandoverdrev. Selvsåede bjerg-fyr fra en nærliggende beplantning udgør på længere sigt en trussel mod lokaliteten, der har et samlet areal på omkring 1,1 ha. Tjærenelike findes i området Thyholm-Jegindø kun på denne lokalitet, der indtil for nylig har været udnyttet til græsning. For at bevare stedets artsrige flora er det nødvendigt at genoptage græsningen.

Vegetationstyper: overdrev, kær, kystskrænt

Højere planter:

1989. Fra den samlede kyststrækning under ét fra Lavbjerg Hage og mod vest til bunden af vigen er der registreret følgende *tørbundsarter*: bellis, blåhat, blåmunke, høst-borst, brombær, almindelig brunelle, bølget bunke, grå-bykke, mark-bykke, djævelsbid, dværgulvefod, småfrugtet draphavre, almindelig engelsød, engelskgræs, rank evighedsblomst, krat-fladbælg, flipkrave, fløjlsgræs, forskelligfarvet forglemmigej, mark-frytle, sølfod, gederams, vellugtende gulaks, gyvel, vår-gæslingeblomst, eng-havre, hedelyng, blød hejre, hejrenæb, hjertegræs, almindelig hundegræs, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, storblomstret hønsetarm, vild hør, almindelig kamgræs, blå-klokke, fin kløver, gul kløver, hare-kløver, hvid-kløver, rød-kløver, almindelig knopurt, almindelig kongepen, almindelig kvik, almindelig kællingetand, liden museurt, ager-padderok, prikbladet perikon, almindelig pimpinelle, knold-ranunkel, blågrøn rapgræs, rejnfan, revling, blågrøn rose, klit-rose, rundbælg, rødknæ, almindelig røllike, nyse-røllike, sandskæg, lav skorsoner, kruset skræppe, gul snerre, lyng-snerre, pigget star, sandstar, kornet stenbræk, bidende stenurt, fåre-svingel, bidende stenurt, fåre-svingel, rød svingel, tjærenelike, smalbladet timian, tormentil, almindelig torskemund, gærde-valmue, rank vejsennep, muse-vikke, smalbladet vikke, engelsk visse, farve-visse, tandfri vårsalat, blank ærenpris, læge-ærenpris.

Endvidere er der registreret følgende *vådbundsarter*: liden andemad, angelik, fliget brøndsel, kær-dueurt, lædden dueurt, engkarse, kær-fladstjerne, sump-fladstjerne, sump-forglemmigej, gifttyde, kær-guld-karse, maj-gøgeurt, eng-kabbeleje, blågrøn kogleaks, kragefod, sump-kællingetand, smalbladet kæruld, almindelig mjøduert, ager-mynte, småfrugtet pindsvineknop, vand-pileurt, gåse-potentil, kær-ranunkel, tigger-ranunkel, sideskærm, glanskapslet siv, knop-siv, lyse-siv, vej-bred-skeblad, kær-snerre, almindelig star, blågrøn star, dværg-star, grå star, hirse-star, håret star, næb-star, stjerne-star, almindelig sump-strå, sværtevæld, manna-sødgæs, tagrør, kær-tidsel, kær-trehage, mose-troldurt, trævlekrone, stor vandarve, vandnavle, vedbend-vand-ranunkel, roset-vandstjerne, lancet-vejbred, strand-vejbred, smalbladet ærenpris, tykbladet ærenpris samt de salttolerante planter: baltisk ensian, klit-fladbælg, harril, sand-hjælme, dansk kokleare, læge-kokleare, strand-limurt, marehalm, spyd-mælde, strand-mælde, vej-pileurt, strandarve, strand-trehage og strand-vejbred.

7/48-11. SERUP STRAND. Sydvest for sommerhusområdet ved Søndbjerg Strand findes dels en nord-sydgående erosionsdal, dels et øst-vestgående engdrag på hævet havbund. I stenalderen gik der en fjordarm ind over disse flade enge, det nuværende Serup Kær - måske helt ind til Uglev. Længst mod øst findes omtalte erosionsdal, hvorfra der blandt andet kan nævnes dusk-fredløs, næb-star, dynd-padderok og den talrigt forekommende langbladet ranunkel. Længst mod vest findes i tilknytning til et mindre krat et kær, der visse steder har karakter af rødkær. I kæret findes maj-gøgeurt, kød-farvet gøgeurt, hjertegræs, vild hør, eng-kabbeleje, trævlekrone, kragefod, eng-viol, liden skjaller, sump-forglemmigej, engkarse, kær-ranunkel, kær-fladstjerne, trindstænglet star, toradet star, grå star, næb-star, almindelig star, bredbladet dunhammer, vand-skræppe, smalbladet kæruld, glanskapslet siv, blågrøn kogleaks og tagrør. Lokalitetens samlede areal udgør 7,0 ha, der afgræsses.

Vegetationstyper: eng, krat, overgangsrigkær, overgangsfattigkær.

7/48-12. SERUP STRAND, VEST. Et 1,6 ha stort hedeareal ved sommerhusområdet ved Serup Strand. Arealet gennemskæres af en grusvej - længst mod nord synes heden tidligere at have været omlagt. Vegetationen består af blandt andet revling, hedelyng, klokkeling, klokke-ensian, tormentil, mangelblomstret frytle, sand-star, bølget bunke, kattesæk, blåtop og krybende pil. I den sydvestlige del findes en lille grøft, der er tilgroet med den for Thyholm temmelig sjældne

græsart høj sødgræs. Lokaliteten afgræsses ikke, og selvsåede bjergfyr er i hastig fremvækst.

Vegetationstyper: hede.

7/48-13. SUNDDRAGET et marint forland, som dels er dannet ved landhævning, dels ved havets aflejringer i en såkaldt strandvoldsslette. Jordstrukturen er kendetegnet ved meget grovkornet materiale (sand, grus og sten). Området omfatter kyst, overdrev, hede og mose. En del af området er statejet og har været udnyttet til grusgravning, hvorfor der i dag eksisterer et indviklet kompleks af strandsøer med randbevoksninger af strand-kogleaks og blågrøn kogleaks. De åbne vandflader indeholder børstebladet vandaks. Længere mod vest findes udstrakte rørsumpe med tagrør, blågrøn kogleaks og strand-kogleaks. Visse steder i den vestligste del ses mere artsrige kærsumfund med blandt andet almindelig vandranunkel, eng-kabbeleje, lav ranunkel, trævlekrone, smalbladet kæruld og vandnavle. Det yderste kystnære bælte på omkring 100 meter i bredden rummer de mange parallelle strandvolde, og her kan man så at sige aflæse stormfloders aflejringer gennem århundreder. Nærmest kysten har strandvoldene karakter af overdrev med engelskgræs, kornet stenbræk, blød hejre, sølv-potentil, hejrenæb, bellis, almindelig røllike, mælkebøtte, høst-borst, eng-rapgræs, fåre-svingel, vellugtende gulaks og almindelig hvenc. De indre strandvolde får efterhånden svage indikatorer på hededannelse med hedelyng, revling og klit-rose.

Den vestlige del, der grænser op til sommerhusområdet, består overvejende af en relativt artsfattig revlingehede. Herfra kan foruden revling nævnes hedelyng, klit-rose, almindelig kongepen, engelsk visse, sand-star, bølget-bunke, vellugtende gulaks, rød svingel og sand-hjælme, ene og kattedod. I fugtige lavninger er der imidlertid fundet klokke-ensian, mose-bølle, mose-pors, klokkeling, kattesæk, djævelsbid, tormentil, krybende pil og lyng-øjentrøst.

Syd for vejdamningen, der fører op til Oddesundbroen, findes et trekantet areal på omkring 1,9 ha. Stedet bærer stærkt præg af menneskers aktivitet i forbindelse med blandt andet brobygning, tyskernes befæstning af broen under 2. verdenskrig og etablering af en transformatorstation. Herfra kan nævnes de mindre almindelige arter vår-vikke, roset-springklap og tandfri vårsalat. Desuden kan nævnes smalbladet vikke, vår-gæslingeblomst, gul kløver, gåsemad, kornet stenbræk, knold-ranunkel, engelskgræs, femhannet hønsetarm, almindelig markarve og forskelligfarvet forglemmigej.

Vegetationstyper: hede, overdrev, kær, rørsump.

Højere planter:

1985. Træer og buske: ene, mose-pors, klit-rose og rynket rose. *Dværgbuske*: mose-bølle, hedelyng, klokkeling, revling, engelsk visse og farve-visse. *Urter*: rød arve, bellis, blåmunke, høst-borst, klæbrig brandbæger, djævelsbid, engelskgræs, klokke-ensian, knude-firling, klit-fladbælg, flipkrave, vild gulerod, vår-gæslingeblomst, strand-hornskulpe, håret høgeurt, ensidig hønsetarm, kattedod, kiddike, blå-klokke, fin kløver, gul kløver, hare-kløver, hare-kløver, hvid-kløver, rød-kløver, enårig knavel, dansk kokleare, læge-kokleare, kragefod, almindelig kællingetand, strand-limurt, spyd-mælde, strand-mælde, almindelig mælkeurt, klit-natlys, gåse-potentil, sølv-potentil, hvas-randfrø, rødknæ, almindelig røllike, kruset skræppe, humle-sneglebælg, gul snerre, lyng-snerre, sodaurt, roset-springklap, almindelig stedmoderblomst, kornet stenbræk, blød storkenæb, strandsennep, almindelig syre, horse-tidsel, tormentil, tormentil, almindelig torskemund, tusindfrø, rank vejsennep, ungarsk vejsennep, muse-vikke, læge-ærenpris, art øjentrøst og lyng-øjentrøst. *Græsagtige planter*: bølget bunke, tidlig dværgbunke, fløjlsgræs, vellugtende gulaks, sand-hjælme, almin-

delig hundegræs, almindelig kamgræs, katteskæg, almindelig kvik, strand-kvik, marehalm, eng-rottehal, sandskæg, sand-star, fåre-svingel og tandbælg.

7/48-14. SUNDDRAGET, NORDVEST. Belliggende op til Nissum Bredning ved Sunddragets smalle tange ligger der midt inde i sommerhusbebyggelsen et ca. 4,8 ha stor strandengsareal. Til trods for en markant strandvold ud til kysten oversvømmes det lavtliggende område ved højvande i forbindelse med storm. De efterladte tangbælter forekommer nogle steder mere end 100 meter bag den normale kystlinje. Strand-kogleaks og tagrør danner rørsump omkring de åbne vandflader, der undertiden kan tørre ud. Fra strandengsarealet kan desuden nævnes strand-trehage, harril, kryb-hvene, strand-rødtop og strand-tusindgylden med flere. På de højereliggende arealer ind mod land findes en vegetation af væsentlig botanisk interesse. I den inderste zone, hvor terrænet langsomt hæver sig findes en tidvis fugtig hede. Herfra kan nævnes de mindre almindelige arter: knudarve, tusindfrø, eng-ensian, baltisk ensian og strand-tusindgylden samt almindelige arter som gåse-potentil, høst-star og øjentrøst.

Vegetationstyper: strandeng, hedemose.

7/48-15. SØNDBJERG BY. I tilknytning til en branddam i den sydvestlige del af byen Søndbjerg findes et engareal på ca. 1,3 ha. Formentlig har det gamle gadekær ligget her, hvor lærer Weile i 1912 fandt den i dag meget sjældne plante dyndurt. Der er i dag græsning på området med heste. Græsningen er ikke særlig intensiv og visse steder forekommer rørsump med tagrør, bredbladet dunhammer, gul iris og ladden dueurt. Desuden kan nævnes kirtlet dueurt, almindelig fredløs, nikkende brøndsel, småfrugtet pindsvineknop, kær-guld-karse og gul åkande.

Vegetationstyper: vandhul, eng.

7/48-16. SØNDBJERG STRAND. Det kystnære areal øst for sommerhusområdet ved Søndbjerg Strand udgøres af hede, strandoverdrev og strandvolde. Stedet bærer præg af at være opholdsareal for lokale beboere og turister. Fra hedearalerne kan nævnes forekomsten af hedelyng, revling, lyng-snerre, håret høgerurt, almindelig kongepen, sand-star, bølget bunke med flere. Strandoverdrevets vegetation består af rød svingel, strand-vejbred, lancet-vejbred, almindelig røllike, engelskgræs, bellis, rejfan, grå bynke, kruset skræppe, almindelig kvik og almindelig hvene. Strandvoldene er domineret af marehalm og sand-hjælme, medens der i fugtige lavninger findes strand-rødtop. Områdets samlede areal er ca. 3,0 ha.

Vegetationstyper: strandvolde, strandoverdrev, hede.

7/48-17. SØNDBJERG, SYDVEST. Vest for Serup Bro mellem to åløb findes en 1,2 ha stor eng, der overvejende er fugtig og mod vest får karakter af egentligt kær. Vegetationen er relativt artsrig og blandt andet kan nævnes kær-guld-karse, fliget brøndsel, kragefod, langbladet ranunkel, lav ranunkel, engkarse, kær-tidsel, eng-kabbeleje, kær-galtetand, dunet dueurt, smalbladet mærke, træviekrone, manna-sødgræs, mose-bunke og næb-star. Indtil 1983, da dele af området blev drænet, var der en stor bestand af kødfarvet gøgeurt. Lokaliteten afgræsses af kreaturer.

Vegetationstyper: eng, kær.

7/48-18. TRAMPEKÆR, ODBY. Syd for Odby ligger den godt 500 m² store sø, Trampekær, med tilstødende overdrevsskrænter mod nord. I alt udgør lokaliteten, der afgræsses af heste, omkring 1,4 ha. I

kærets overvejende åbne vandarealer findes vandportulak, svømmende sumpskærm, svømmende vandaks, vand-pileurt, roset-vandstjerne og liden andemad. Desuden findes dynd-padderok, vandnavle, glanskapslet siv, lyse-siv, kær-ranunkel, dusk-fredløs, almindelig vand-ranunkel, vejbred-skeblad, almindelig sumpstrå, ager-mynte, vand-mynte, amalbladet ærenpris, kær-galtetand, gåse-potentil, tagrør, smalbladet og bredbladet dunhammer.

Vegetationstyper: sø, kær.

7/48-19. ØSTERGÅRDE. Omkring åløbene sydvest for Østergårde ved Søndbjerg findes et større eng- og moseområde. Den nordlige del, der ligger mellem de to åløb, består overvejende af krat med gråpil, dun-birk, almindelig hylid og engriflet hvidtjørn. Den sydlige del, der afgræsses af kreaturer, omfatter rørsump og et røgekær. De lys-åbne kærpartier i den nordlige ugræssede del rummer vinget perikon, hyldebladet baldrian, almindelig fredløs, dusk-fredløs, langbladet ranunkel, tigger-ranunkel, eng-kabbeleje, ladden dueurt, kirtlet dueurt, sværtevæld, vandnavle, træviekrone, kragefod, top-star, toradet star, grå star, kær-tidsel, vand-skræppe, tagrør, glanskapslet siv og smalbladet mangeløv.

I røgekæret i den sydlige del vokser maj-gøgeurt, top-star, hjerte-græs, men også arter som almindelig brunelle, kragefod, eng-kabbeleje, træviekrone, engkarse, sump-forglemmigej, vand-mynte, kær-tidsel, bidende ranunkel, vandnavle, mangelblomstret frytle, glanskapslet siv, almindelig sumpstrå, næb-star, toradet star, grå star, hirse-star, smalbladet kæruld, mose-bunke, vand-skræppe, eng-viol, dynd-padderok med flere. I rørsumpen forekommer, foruden tagrør, blågrøn kogleaks, langbladet ranunkel og vejbred-skeblad.

Vegetationstyper: krat, rørsump, overgangsfattigkær, overgangsrigkær.

7/48-20. ODBY KIRKE. Bavnhøj har registreret forekomsten af planter på kirkegårdsdiget. De gamle kampestensdiger ved vore landsbykirker har gennem århundreder udgjort et vigtigt levested for planter og dyr. I botanisk henseende er det især forekomsten af kulturplanter, der er indført her til landet i middelalderen, der gør kirkedigerne interessante, men også den oprindeligt hjemmehørende flora er repræsenteret på digerne - især arter, der er lys- og varmekrævende. Stendigerne kan betragtes som en sprækkefyldt klippevæg og på de Thyholmske kirkediger findes typisk bidende stenurt. Til det mindst synlige af digerne mod vest er der foruden almindelige, ubehandlede marksten anvendt en del knudrede flintblokke til opbygning af diget. Flintblokke er også anvendt til stendiget omkring Søndbjerg Præstegård og skal tidligere være almindeligt brugt til indhegning af mark og kálhaver på Thyholm. De knudrede flintesten fik man fra kalkgrøvene. Fra digerne omkring kirken kan nævnes fingerbøl, krat-viol, skvalderkål og korsknop.

Højere planter:

1984-88: *Træer og buske:* brombær, skov-elm, almindelig hylid, seljerrøn. *Urter:* almindelig brandbæger, brombær, glat dueurt, almindelig engelsød, fingerbøl, mark-forglemmigej, almindelig fuglegræs, kost-fuglemælk, hanekro, haremad, almindelig hønsetarm, lugtløs kamille, skive-kamille, blå-klokke, korsknop, almindelig kvik, vild kørvel, rams-løg, almindelig mangeløv, mælkebøtte, stor nælde, lav ranunkel, almindelig røllike, skvalderkål, bidende stenurt, almindelig svine-mælde, dusk-syre, hørse-tidsel og marts-viol. *Græsagtige planter:* almindelig rajgræs.

7/48-21. SØNDBJERG KIRKE. Bavnhøj har registreret forekomsten af planter på kirkegårdsdiget. De gamle kampestensdiger ved vore landsbykirker har gennem århundreder udgjort et vigtigt levested for planter og dyr. I botanisk henseende er det især forekomsten af kul-

turplanter, der er indført her til landet i middelalderen, der gør kirkedigerne interessante, men også den oprindeligt hjemmehørende flora er repræsenteret på digerne - især arter, der er lys- og varmekrævende. Stendigerne kan betragtes som en sprækkefyldt klippevæg og på de Thyholmske kirkediger findes typisk bidende stenurt.

På kirkediget omkring Søndbjerg Kirke vokser en række indslæbte arter som almindelig katost, læge-jordrøg, døvnælde, vedbend-ærenpris, skov-forglemmigej og lund-rapgræs.

Højere planter:

1984-88. *Træer og buske*: ahorn og stikkelsbær. *Urter*: Almindelig ager-stedmoderblomst, blåhat, døvnælde, almindelig engelsød, erantis, skov-forglemmigej, almindelig fuglegræs, kost-fuglemælk, almindelig hønsetarm, læge-jordrøg, almindelig katost, blå-klokke, krumhals, almindelig mangeløv, mælkebøtte, stor nælde, skvalderkål, burresnerre, stinkende storkenæb, liden tvetand, lancet-vejbred, marts-viol og vedbend-ærenpris. *Græsser*: bølget bunke.

Lokalitetskoder:

Bjerghus Bakke	++ H-(k) II r
Dødbjerg	++ H III r
Følhøj Odby	++ H III r
Harhøj Serup	++ E III r
Odby	
Odby Skov	++ S III r
Odby Kirke	++ B II s
Odby Sø	++ V-H-E-K II r-s
Oddesund	++ H-(V) II s
Oddesund, nord	++ H I s
Råkær	++ V II ms
Serup	++ H V E I r-s
Serup Strand	++ V I s
Sunddraget	++ K-E-H II ms
Sunddraget, nordvest	++ K II s
Søndbjerg By	++ V III s
Søndbjerg Kirke	++ B II s
Søndbjerg Strand	++ K-H III r
Søndbjerg, sydvest	++ V II r
Trampekær, Odby	++ V II r
Østergårde	++ S V II r-s

Botanisk vurdering:

Bjerghus Bakke:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: ene, knold-ranunkel og kornet stenbræk.
4. Strandengsindikatorer: harril og strand-vejbred.

Følhøj, Odby:

2. Sjældnere planter: kugle-museurt.
3. Lokalt sjældnere planter: blåstjerne, ager-museurt og dværg-perikon.

Harhøj, Serup:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kornet stenbræk.

Odby Skov:

3. Lokalt sjældnere planter: enblomstret flitteraks

Odby Sø, nordøst:

2. Sjældnere planter: loppe-star, liden vandarve og vibefedt.
3. Lokalt sjældnere planter: kødfarvet gøgeurt og maj-gøgeurt.

4. Riggærsindikatorer: hjerte-græs, desuden maj-gøjeurt, kødfarvet gøgeurt, loppe-star og vibefedt.

Odby Sø, sydøst:

2. Sjældnere planter: strand-limurt og sand-løg.
3. Lokalt sjældnere planter: stribet kløver og lav skorsoner.

Odby, syd:

- Hede- og overdrevsindikatorer: kattefod, knold-ranunkel og kornet stenbræk.

Odby, nordvest:

- Strandengsindikatorer: harril, kødet hindeknæ, strand-trehage, strand-tusindgylden og strand-vejbred.

Oddesund, vest for den gamle skole:

2. Sjældnere planter: eng-ensian og strand-rødtop.

Oddesund, nord v. "Hølet":

2. Sjældnere planter: strand-limurt.
 4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel.
- Strandengsindikatorer: strand-vejbred

Oddesund, nord for vejdamningen:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlisteart.

1. Rødlistearter: strand-hornskulpe.
2. Sjældnere planter: klit-limurt og sand-løg.

Råkær, Søndbjerg Strand:

2. Sjældnere planter: kambregne og femradet ulvfod.
3. Lokalt sjældnere planter: tredelt egebregne, dunet egebregne og fjerbregne.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: ene.

Serup, syd for Firhøje:

3. Lokalt sjældnere planter: lav skorsoner og blågrøn star.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: lav skorsoner.

Serup, Lavbjerg:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kornet stenbræk.

Serup, Lynghøj:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: eng-havre.
- Kalkbundsindikatorer: eng-havre.

Serup, vest for Tophøj:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotops-typiske arter.

3. Lokalt sjældnere planter: eng-havre og tjærenelike (Thyholm).
 4. Hede- og overdrevsindikatorer: forskelligfarvet forglemmigej, eng-havre, knold-ranunkel, vår-star og kornet stenbræk.
- Kalkbundsindikatorer: eng-havre.

Serup Strand, rigkær:

2. Lokalt sjældnere: kødfarvet gøgeurt og trindstænglet star.
4. Riggærsindikatorer: hjerte-græs, desuden kødfarvet gøgeurt og maj-gøgeurt.

Serup Strand, vest:

3. Lokalt sjældnere planter: høj sødgræs (Thyholm).

Sunddraget:

2. Sjældnere planter: strand-hornskulpe, strand-limurt og klit-natlæs.

3. Lokalt sjældnere planter: hvas randfrø

4. Hede- og overdrevsindikatorer: kornet stenbræk.

4. Strandengsindikatorer: artsliste for strandengsvegetationen foreligger ikke.

Sunddraget, syd for vejdæmningen:

2. Sjældnere planter: vår-vikke og tandfri vårsalat.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: forskelligfarvet forglemmigej, knold-ranunkel og kornet stenbræk.

Sunddraget, vestlig del:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: ene og kattedod.

Sunddraget nordvest:

2. Sjældnere planter: baltisk ensian, eng-ensian og strand-rødtop.

4. Strandengsindikatorer: harril, strand-trehage og strand-tusindgyl-den.

Sønderbjerg By:

2. Sjældnere planter: kirtlet dueurt.

Sønderbjerg Strand:

2. Sjældnere planter: strand-rødtop.

Østergårde:

2. Sjældnere planter: kirtlet dueurt (naturaliseret).

3. Lokalt sjældnere planter: kødfarvet gøgeurt, vinget perikon, toradet star og top-star.

4. Rijkærsindikatorer: vinget perikon, desuden maj-gøgeurt og kødfarvet gøgeurt.

Kilder: 9, 254b, 255

LOKALITETSBEKRIVELSER, TBU DISTRIKT 14

Hovedparten af distrikt 14 (omr. 14/31-14/100) ligger i Viborg Amt og er behandlet i bind 8. Den østligste og sydligste del (omr. 14/1-14/30) ligger i Århus Amt og er behandlet i bind 7. Et mindre område omkring Engesvang ligger i Ringkjøbing Amt og er her beskrevet under 14/78 og 14/83. To af de beskrevne botaniske lokaliteter i distriktet, egekrattene Stenholt Skov og Hørbylund, er beliggende på begge sider af amtsgrænsen og er medtaget i begge bind 6. og 7.

14/78 STENHOLT SKOV

BØLLING MOSE, BØLLING SØ, STENHOLT SKOV

14/78-1. BØLLING MOSE ligger ca. 2 km nordøst for Engesvang i en tydeligt markeret dal, der i nordvestlig retning har forbindelse til Karup Hedeslette, og imod øst udvider den sig til en bred dal med den nu tørlagte Bølling Sø. Mosen grænser op til dalens nordside, som udgøres af stejle erosionsskrænter, der gennemskæres af dybe slugter. Skrænterne er opbygget af morænesand og under sidste istid formodes isen at have haft sin hovedstilsandslinie kun nogle få km vest for mosen. Mosen er på ca. 4 ha. Bølling Mose er den sidste rest af en væsentligt større højmos, som oprindelig udfyldte store dele af dalbunden. Mod nord og nordvest har der aldrig været gravet tørv, hvorfor der fortsat findes en naturlig overgang mellem højmosen og bakkeskrænten nord for. Til de øvrige sider står højmosen med stejle tørvvægge ned mod det omgivende terræn. Skrænten nord for højmosen er bevokset med en lysåben løvskov med stilk-eg, almindelig røn, bævreasp, vortebirk og dun-birk. Skoven veksler med åbne parter med hedevegetation, som består af hedelyng, håret visse, guldblomme, sand-star med flere. Mellem skræntfoden og høj-mosen er der et 5-10 meter bredt fattigkær (lag), der er bevokset med dun-birk. Desuden forekommer enkelte bævreasp, grå-pil, almindelig røn og skov-fyr. Bundvegetationen domineres af blåtop med islet af bølget bunke, almindelig star, tormentil, tyttebær og tue-kæruld. Den egentlige højmos består de fleste steder af en plan, men tuet overflade, der er tørbundspræget uden forekomst af høller af tørvemos. Store dele af højmosen er præget af trævækst. Dun-birk dominerer, desuden findes enkelte skov-fyr, sitka-gran, rød-gran og almindelig røn. Der vokser endvidere mose-pors på den uberørte højmosflade. Planten danner flere steder velafgrænsede bevoksninger ligesom mose-bølle. Bundvegetationen består de fleste steder af hedelyng med indslag af en del tue-kæruld og mosset *Hypnum cypressiforme* og *Hypnum jutlandicum*. Enkelte steder dominerer tue-kæruld. På mosens mere tørre partier vokser lidt *Aulacomnion palustre*, *Sphagnum rubellum* og *Pleurozium schreberi*. I de lavereliggende partier vokser klokkeløng, smalbladet kæruld og enkelte tuer af tørvemosserne *Sphagnum magellanicum*, *Sphagnum molle*, *Sphagnum papillosum* og *Sphagnum fimbriatum*. Desuden forekommer *Sphagnum fallax*, der nogle steder dominerer de lavereliggende arealer af mosen. Revling, rosmarinlyng og tranebær, som er almindeligt forekommende på uforstyrrede højmoser findes kun få steder i mosen. Rosmarinlyng er således kun fundet et enkelt sted. Lavfloraen er meget artsfattig og forekommer kun spredt i mosen.

Vegetationstyper: højmos.

Højere planter:

1989. Almindelig røn, almindelig star, almindelig bjerg-fyr, blåtop, dun-birk, gran, hedelyng, krybende hestegræs, klokkeløng, mose-bølle, mose-pors, revling, rosmarinlyng, skov-fyr, smalbladet kæruld, smalbladet mangeløv, tranebær, tue-kæruld og tyttebær.

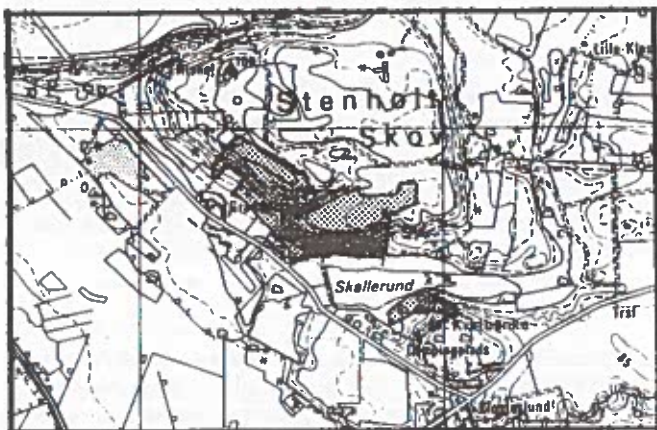
14/78-2. BØLLING SØ var med et areal på i alt 300-400 ha frem til afvandingen i 1872 Midtjyllands største lavvandede sø- og moseområde. Søen havde dengang et vandspejl på omkring 150 ha. Efter afvandingen, der først lykkedes endeligt i dette århundrede, er der på den gamle søbund blevet indvundet betydelige mængder tørv. De fleste arealer har været udnyttet landbrugsmæssigt, men udnyttelsen har aldrig været særlig intensiv på grund af afvandringsproblemer og er i de senere år gradvist ophørt på store områder. Bøllingsområdet ligger tæt ved Engesvang By på grænsen mellem Ikast og Silkeborg kommuner og på grænsen mellem Ringkjøbing og Århus amter. Ringkjøbing og Århus amtsråd har i 1987 foreslået Bølling Sø reetableret som en sø, og der er i 1989 blevet igangsat miljømæssige forundersøgelser jf. beskrivelsen ovenfor af Bølling Mose.

14/78-3. STENHOLT SKOV, der i dag omfatter 100 ha egeskov, ligger på grænsen mellem Århus og Ringkjøbing amter, hvoraf kun den sydvestlige del hører til sidstnævnte amt. Det er i dag den største sammenhængende egeskov, der findes i Jylland. Den største del af skoven ligger nord for Skallerund Sø, mens en mindre del ligger lige syd for søen omkring Kratbanke. Dette er drevet forstmæssigt som højskov med 14-15 meter høje træer. I det nordlige område er træerne 12-14 meter med en sparsom underskov af tørv. Selve skovbunden er dækket af blåbær og ørnebregne. Skoven er fredet i 1988 på foranledning af Danmarks Naturfredningsforening. Der er fredet et areal på 13 ha, hvor der ikke har været græsning, mens andre dele af skoven bærer præg af græsnings- og støvningsskov.

Skoven er tidligere beskrevet af Wiinstedt og Bornebusch som "100 til 120 ha stort Krat, der ligger på en høj Banke omkring Rishøj 6 km nord for Paarup; den sydligste Del er adskilt fra den øvrige Skov ved en smal Mosestrækning "Skallerund". Egene er udelukkende vinter-eg; de er i Vestsiden lave, næppe mandshøje Purrer, men hæver sig mod øst til opstammede Træer, hvorved Krattet i denne Del faar et skovagtigt Præg". De øvrige træer er bævreasp, almindelig røn, tørv, almindelig ene, enkelte dun-birk, selje-pil, øret pil og enkelte hassel. R. Mortensen nævner dog stilk-eg og bøg. I 1983-undersøgelsen nævner Emsholm desuden vedbend. Bundfloraen bestod i 40'erne af blåbær med almindelig kohvede, majblomst, liljekonval, skarpbladet fladstjerne, skovstjerne, hvid anemone, tormentil, almindelig gyldenris, tveskægget ærenpris, læge-ærenpris, krat-fladbælg, gærde-vikke, skovsyre, bugtet kløver, krybende læbeløs og skovmærke. Blandt græsserne: krybende hestegræs (overvejende i den østlige del), skov-rørhvene (spredt over hele krattet), bølget bunke, vellugtende gulaks, eng rapgræs, håret frytle og bregnerne ørnebregne, almindelig mangeløv og smalbladet mangeløv af formen *spinulosa* (Gram, Jørgensen & Kjøie, 1944). I sammenligning med 40'erne synes bundfloraens artsammensætning ikke at have ændret sig nævneværdigt i 80'erne.

Der kendes et stort antal lavarter fra skoven, som tæller mere end 60 arter. Blandt de mindre almindelige laver kan nævnes: alminde-

lig skriftlav (*Graphis scripta*), art af skivelav (*Lecidea cinnabarina*), almindelig lungelav (*Lobaria pulmonaria*), art af blegskivelav *Lopadium pezizoideum*, to arter af blegskivelav *Ochrolechia androcyna* og *Ochrolechia subviridis*, *Pachyphiale cornea*, fire arter af prikvertelav *Pertusaria coccodes*, *Pertusaria hemisphaerica*, *Pertusaria hymenea* og *Pertusaria multipuncta*, almindelig slørkantlav (*Thelotrema lepadinum*), og busket skægglav (*Usnea subfloridana*). Et stort antal lavararter, der er karakteristiske for gamle skovlokaliteter de såkaldte gammelskovsindikatorer, viser, at området har eksisteret som skov igennem en meget lang periode. I alt rummer skoven seks arter, der er karakteristiske for gammel skov jf. nedenfor.

Stenholt Skov udgør med ca. 100 ha et af de største egekrat. Vist er den sydvestlige del af kratet, som ligger i Ringkjøbing Amt, medens hovedparten af skoven ligger i Århus Amt.

Karakteristikk:

Beliggenhed: mark

Antal krat: 1

Dominerende træart: vinter-eg

Træhøjde: 12-14 meter

Trækonfiguration: krogede ege/ retstammede ege

Underskov: ingen/ tørst, røn

Opvækst: eg

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede/ blåbær/ ørnebregne

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Laver:

1976. Art af sortskivelav (*Buellia griseovirens*), trefarvet tallerkenlav (*Catillaria griffithii*), Catinaria pulvereaa, olivenbrun kruslav (*Cetraria chlorophylla*), tue-kruslav (*Cetraria sepincola*), gulhvid rensdyrlav (*Cladonia arbuscula*), mild rensdyrlav (*Cladonia mitis*), hede-rensdylav (*Cladonia portentosa*), askegrå rensdyrlav (*Cladonia rangiferina*), brungrøn bægerlav (*Cladonia chlorophaea*), bægerlavet *Cladonia coniocrae*, finger-bægerlav (*Cladonia digitata*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), træfods-bægerlav (*Cladonia ochrochlora*), vifte-bægerlav (*Cladonia polydactyla*), *Dimerella pineti*, almindelig slåenlav (*Evernia prunastri*), almindelig skriftlav (*Graphis scripta*), almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*), finger-kvistlav (*Hypogymnia tubulosa*), kantskivelavet *Lecanora chlorotera*, by-kantskivelav (*Lecanora conizaeoides*) og kantskivelavet *Lecanora expallens*, kantskivelaverne *Lecanora symmetrica* og *Lecanora subfuscata*, art af skivelav *Lecidea cinnabarina*, forskelligfarvet skivelav (*Trapilopsis granulosa*), *Lecidea quercina*, tørvskivelav (*Placynthiella ichmalia*), grågrøn skivelav (*Lecidella elaeochroma*), almindelig støvlav (*Lepraria incana*), almindelig lungelav (*Lopadium pulmonaria*), art af lungelav (*Lopadium pezizoideum*), *Micarea peliocarpa*, blegskivelaverne *Ochrolechia androgyna*, *Ochrolechia turneri* og *Ochrolechia subviridis*, bogstavlavet

Opegrapha rufescens, glinsende skållav (*Parmelia glabrata*), farve-skållav (*Parmelia saxatilis*), guldpuddet skållav (*Parmelia subaurifera*), rynket skållav (*Parmelia sulcata*), gul stolpelav (*Parmeliopsis ambigua*), kruset skjoldlav (*Peltigera praetextata*), hvidmeleret prikvertelav (*Pertusaria albescens*), bitter prikvertelav (*Pertusaria amara*), prikvertelaverne *Pertusaria coccodes*, *Pertusaria hemisphaerica*, *Pertusaria hymenea*, *Pertusaria leioplaca*, *Pertusaria multipuncta*, almindelig prikvertelav (*Pertusaria pertusa*), almindelig søvlav (*Phlyctis argena*), grå fyrrelav (*Pseudovernia furfuracea*), glinsende kernelav (*Pyrenula nitida*), melet grenlav (*Ramalina farinacea*), *Thelopsis rubella*, almindelig slørkantlav (*Thelotrema lepadinum*) og busket skægglav (*Usnea subfloridana*).

Højere planter: kun Ringkjøbing amt

1982. *Træer og buske*: ene, bøg, stilk-eg, vinter-eg, almindelig røn, tørst og almindelig gedeblad. *Dværgebuske*: blåbær og tyttebær. *Urter*: ørnebregne, skarpbladet fladstjerne, skovstjerne, krat-fladbælg, skovsyre, almindelig kohvede, lyng-snerre, majblomst og liljekonval. *Græsagtige planter*: håret frytle, mangleblomstret frytle, bølget bunke, krybende hestegræs og blåtop.

14/78-4 SKALLRUND SØ ligger syd for Stenholt Skov. Den er opstået som en tørvegrav. Søen er lavvandet og den største dybde på 1,5 meter findes i den vestlige del. Bunden er dækket med mosser, der vokser i et tykt lag.

Vegetationstyper: sø.

Alger:

1988. *Blågrønalger*: *Anabaena flos-aquae*. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp. *Furealger*: *Peridinium* sp. *Gulalger*: *Dinobryon pediforme*. *Gulgrønalger*: *Goniostomum* cfr. *semen*. *Desmidiaceer*: *Closterium acutum*, *Closterium* cfr. *directum*, *Closterium idiosporum*, *Gymnozyga moniliformis*, *Staurastrum brachiatum*, *Stauroidesmus phimus*, *Stauroidesmus quiriferus* og *Stauroidesmus* sp. *Grønalger*: *Oocystis* sp., *Botryococcus braunii*.

14/78-5. KLODE MØLLE, NORDVEST I. Nærmest Klode Mølle, ligger nord for Bølling Sø Kanal en række langstrakte grave. Oplysninger om plantevæksten fra gravene foreligger (Degn, 1987, upubl.). Floralisten er ikke komplet.

Vegetationstyper: sø.

Højere planter:

1987. *Urter*: dynd-padderok, langbladet ranunkel, nedbøjet ranunkel, vandspir, kær-tidse. *Græsagtige planter*: grenet pindsvineknop, pindsvineknop sp., svømmende(?) vandaks, liden siv, lyse-siv, næb(?)-star og bredbladet dunhammer.

14/78-6. KLODE MØLLE, NORDVEST II. Domineret af blåtop ligger der nordøst for foregående lokalitet et mindre kær, der er afræsset af kreaturer. Oplysninger om plantevæksten foreligger (Degn, 1987, upubl.). Floralisten er ikke komplet.

Vegetationstyper: ekstremfattigkær.

Højere planter:

1987. *Dværgebuske*: hedelyng. *Urter*: rundbladet soldug, tormentil, mose-troldurt, klokke-ensian, djævelsbid, benbræk, plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: hirse-star, bølget bunke, art af hvene og blåtop.

14/78-7. KLODE MØLLE, MIDT. Tæt på Bølling Sø Kanal ligger øst for foregående lokalitet, Klode Mølle nordvest I, et tidligere græsset kær-/hedekområde. Typiske for fattigkærvegetationen er forekomsten af mose-pors, tranebær, tormentil, kragfod, smalbladet kæruld og blåtop, men mere næringskrævende arter som almindelig fredløs og mose-bunke forekommer også. Aktuelle oplysninger om plantevæksten foreligger (Degn, 1987, upubl.). Floralisten er ikke komplet.

Vegetationstyper: kær, hedemose.

Højere planter:

1987. *Træer og buske:* mose-pors. *Dværgbuske:* hedelyng, klokkelyng og tranebær. *Urtter:* eng-viol, almindelig fredløs, tormentil, art af dueurt, kragfod, sump-kællingetand, djævelsbid, kær-snerre og kær-tidsel. *Græsagige planter:* lyse-siv, smalbladet kæruld, art af star, mose-bunke, krybende hestegræs, art af hvene og blåtop samt tørvemos.

Hedelyng. Tegning Jens Christian Schou 1990.

14/78-8. KLODE MØLLE, NORDØST. Sydvest for Stenholt Skov ligger et større, mose-/hedekompleks. Dele af arealet kan karakteriseres som hedemose. Bemærkelsesværdig er forekomsten af rosmarin-pil. Oplysninger om plantevæksten foreligger (Degn, 1987, upubl.), men floralisten er ikke komplet.

Vegetationstyper: hedemose.

Højere planter:

1987. *Træer og buske:* art af birk, almindelig røn, krybende pil og rosmarin-pil. *Dværgbuske:* hedelyng, klokkelyng, mose-bølle og tyttebær. *Urtter:* rundbladet soldug, tormentil. *Græsagige planter:* liden siv, lyse-siv, smalbladet kæruld, dværg-star, bølgende bunke og blåtop.

14/78-9. KLODE MØLLE, SYDØST. Syd for Bølling Sø Kanal ligger syd for foregående lokalitet et mindre kær. Området, der er artsfattigt domineres af blåtop. Enkelte oplysninger om plantevæksten foreligger (Degn, 1987, upubl.)

Vegetationstyper: kær.

Højere planter:

1987. *Træer og buske:* art af birk. *Dværgbuske:* hedelyng. *Urtter:* gederams. *Græsagige planter:* liden siv, lyse-siv, tue-kæruld, smalbladet kæruld og blåtop. Endvidere forekommer art af tørvemos.

Lokalitetskoder:

Bølling Mose	+++ V I ms
Klode Mølle	++ V-H II s
nordvest I	+ V III r
nordvest II	+ V III s
midt	+ V II s
nordøst	+ V-H II s
sydøst	+ V III r
Skallerund Sø	+ V II s
Stenholt Skov	+ S I s

Botanisk vurdering:

Bølling Mose:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I-biotopstype høj-mose.

2. Sjældnere planter: rosmarinlyng.

Klode Mølle, nordøst:

2. Sjældnere planter: rosmarin-pil.

Skallerund Sø:

4. Rentvandsindikatorer: *Gulaiger:* Dinobryon pediforme. *Gulgrøn-alger:* Goniostomum cfr. semen. *Desmidiacter:* Closterium cfr. directum, Closterium idiosporum, Gymnozyga moniliformis, Staurostrum brachiatum, Staurodesmus phimus, Staurodesmus quiriferus og Staurodesmus sp.

Stenholt Skov:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlistearter (laver) og biotopstype naturskov af eg.

1. Rødlistearter: *Lopadium pezizoideum*.

2. Sjældnere planter: skivelavet *Lecidea cinnabarina*, prikvortelavet *Pertusaria hemisphaerica* og almindelig slørkantlav (*Thelotrema lepadinum*).

4. Gammelskovsindikatorer: *Catinaria pulvereae*, skivelavet *Lecidea cinnabarina*, almindelig lungelav (*Lobaria pulmonaria*), *Lopadium pezizoideum*, *Thelopsis rubella* og *Thelotrema lepadinum*.

4. Egekratsindikatorer: tørst, krat-fladbælg og almindelig kohvede.

Kilder: 1a, 36, 46, 205 h, 268, 272, 411, 412

ENGESVANG ØSTERKRAT, HØRBYLUNDE,
HØRBYLUNDE KRAT (se HØRBYLUNDE), MOSELUND,
PÅRUP

14/83-1. ENGESVANG ØSTERKRAT. Vest for Engesvang ligger et egekrat. Bevoksningen er i 40'erne beskrevet af Gram, Jørgensen & Køie (1944) og i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Degn (1982, upubl.). Egekrattet består af vinter-eg og krydsninger mellem vinter-eg og stilk-eg, der i 40'erne var 5-6 meter høje. Træerne er højstammede med underskov af tørst og almindelig røn. Der er gamle rød-gran i den nordlige del. Fra krattet kendes skovrørhvene. Desuden er der en rig skovbundsflora, der i 40'erne omfattede skovsyre, skov-viol, storblomstret fladstjerne, tveskægget ærenpris, læge ærenpris, majblomst, blåbær og almindelig kohvede.

Karakteristik:

Beliggenhed: mark

Antal krat: 1

Dominerende træart: vinter-eg

Træhøjde: 18-20 meter

Trækonfiguration: ældre, rette ege

Underskov: tørst, røn

Opvækst: eg, ahorn, røn, bævreasp

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* vinter-eg, stilk-eg x vinter-eg, bævreasp, almindelig røn, ene, hindbær, tørst og vedbend. *Urter:* skavgræs, smalbladet mangeløv, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, skovstjerne, skov-jordbær, skovsyre, almindelig kohvede, almindelig gyldenris, majblomst og liljekonval. *Græssagige planter:* bølget bunke og krybende hestegræs.

14/83-2. HØRBYLUNDE omfatter i dag hovedsageligt en stor nålebeplantning. I plantagens nordlige del, på skrænterne af Funder Ådal, øst for Hørbylunde Bakke ligger et stort egekrat. Foruden Bornebusch (1923) findes oplysninger om krattet hos Gram, Jørgensen & Køie (1944) og hos Degn & Emsholm (1983) samt Degn (1982, upubl.).

Dette store krat består af vinter-eg hvori der er indplantet en del nåletræ, som gør krattet usammenhængende, selv om der stadig i den østlige del findes et større sammenhængende egekrat. Tilsammen omfatter krattet et areal på 23 ha. Bornebusch har i 1923 givet en nærmere skildring af krattet, der dengang bestod af ege på 3-23 meters højde iblandt almindelig røn, tørst, almindelig gedeblad og bøg. I 1982 nævnes desuden bjerg-fyr, ene og ask.

Bundfloraen bestod i 40'erne af blåbær, skovstjerne, majblomst, tyttebær, almindelig kohvede, liljekonval, stor fladstjerne og skovsyre samt græsserne bølget bunke og blåtop og ørnebregne. I 1982 nævnes desuden håret frytle. Jordbunden er mager og i dag præget af ørnebregne og blåbær. Nogle af træerne er næsten 20 meter høje, og da man ved fældning i krattet bevarer de retstammede ege, vil krattet snart få karakter af en mere kulturpræget egeskov.

Fra Hørbylunde kendes mosset dværg-urnekapsel (*Pogonatum nanum*), der er temmelig sjælden. Et stort antal lavarter, der er karakteristiske for gamle skovlokaliteter, viser, at området har eksisteret som skov igennem en meget lang periode. Der er fundet

et relativt højt antal laver, i alt 62, hvoraf ni er gammelskovsarter: pletlav, *Arthonia didyma*, *Bacidia circumspecta*, *Catillaria pulvera*, almindelig lungelav (*Lobaria pulmonaria*), *Lopadium pezizoideum*, *Pachyphiale cornea*, skjoldlav, *Peltigera praetextata*, *Pyrenula nitida* og *Thelotrema lepadinum*.

Lokaliteten er endvidere voksested for de mindre almindelige laver: to arter af pletlav *Arthonia didyma* og *Arthonia spadicea*, art af tensporelav *Bacidia lauroceraci*, rød svampelav (*Baeomyces roseus*), art af tallerkenlav *Catillaria globulosa*, almindelig skriftlav (*Graphis scripta*), art af skivelav *Lecidea cinnabarina*, almindelig lungelav (*Lobaria pulmonaria*), art af blegskivelav *Lopadium pezizoideum*, *Micrarea prasina*, *Micrarea peliocarpa*, to arter af blegskivelav *Ochrolechia androcyna* og *Ochrolechia subviridis*, *Pachyphiale cornea*, fire arter af prikvertelav *Pertusaria coccodes*, *Pertusaria hemisphaerica*, *Pertusaria hymenea* og *Pertusaria multipuncta*, art af skyggelav *Porina olivacea*, glinsende kernelav (*Pyrenula nitida*), almindelig slørkantlav (*Thelotrema lepadinum*), almindelig skægglav (*Usnea filipendula*) og busket skægglav (*Usnea subfloridana*).

Karakteristik:

Beliggenhed: Ådalskrænt/ skov

Antal krat: 6

Dominerende træart: vinter-eg

Træhøjde: 12-20 meter

Trækonfiguration: krogede ege, rette ege

Underskov: tørst/ rød-gran

Opvækst: -

Bundvegetation: -

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Laver:

1976. Almindelig mankelav (*Bryoria fuscescens*), pletlaverne *Arthonia didyma*, *Arthonia punctiformis* og *Arthonia spadicea*, tensporelaverne *Bacidia rubella* og *Bacidia lauroceraci*, rød svampelav (*Baeomyces roseus*), art af sortskivelav *Buellia griseovirens*, gulgrøn nålelav (*Calicium viride*), *Caloplaca herbidella*, art af tallerkenlav *Catillaria globulosa*, trefarvet tallerkenlav (*Catillaria griffithii*), *Micrarea prasina*, olivenbrun kruslav (*Cetraria chlorophylla*), blygrå papirlav (*Platismatia glauca*), tue-kruslav (*Cetraria sepincola*), brungrøn bægerlav (*Cladonia chlorophaea*), bleggrøn bægerlav (*Cladonia fimbriata*), træfods-bægerlav (*Cladonia ochrochlora*), art af bægerlav *Cladonia polydactyla*, skællet bægerlav (*Cladonia squamosa*), *Dermatina quercus*, almindelig slåenlav (*Evernia prunastri*), almindelig skriftlav (*Graphis scripta*), art af blodøjelav *Haematoma ochroleucum* var. *ochroleucum*, almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*), finger-kvistlav (*Hypogymnia tubulosa*), kantskivelaverne *Lecanora chlorona*, *Lecanora chlorotera*, by-kantskivelav (*Lecanora conizaeoides*) og kantskivelavet *Lecanora expallens*, art af skivelav *Lecidea cinnabarina*, forskelligfarvet skivelav (*Trapilopsis granulosa*), *Lecidea quercina*, tørv-skivelav (*Placynthiella ichmalia*), almindelig støvlav (*Lepraria incana*), almindelig lungelav (*Lopadium pulmonaria*), art af lungelav *Lopadium pezizoideum*, *Micrarea peliocarpa*, blegskivelaverne *Ochrolechia androcyna*, *Ochrolechia turneri* og *Ochrolechia subviridis*, almindelig bogstavlav (*Opegrapha varia*), *Pachyphiale cornea*, grå fyrrelav (*Pseudovernia furfuracea*), glinsende skållav (*Parmelia glabratula*), farve-skållav (*Parmelia saxatilis*), guldpuddret skållav (*Parmelia subaurifera*), rynket skållav (*Parmelia sulcata*), gul stolpelav (*Parmeliopsis ambigua*), kruset skjoldlav (*Peltigera praetextata*), hvidmeleret prikvertelav (*Pertusaria albescens*), bitter prikvertelav (*Pertusaria amara*), prikvertelaverne *Pertusaria coccodes*, *Pertusaria hemisphaerica*, *Pertusaria hymenea* og *Pertusaria multipuncta*, almindelig prikvertelav (*Pertusaria pertusa*), almindelig søvlav

(*Phlyctis argena*), art af skyggelav *Porina olivacea*, glinsende kernelav (*Pyrenula nitida*), melet grenlav (*Ramalina farinacea*), almindelig slørkantlav (*Thelotrema lepadinum*), almindelig skægglav (*Usnea filipendula*), busket skægglav (*Usnea subfloridana*).

Højere planter:

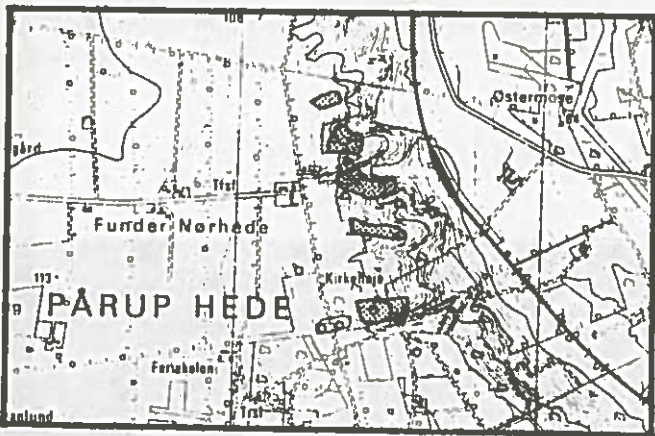
1982. *Træer og buske*: rød-gran, ene, vinter-eg, bævreasp, almindelig røn, tørst og almindelig gedeblad. *Dværgbuske*: hedelyng, tyttebær og blåbær. *Urter*: ørnebregne, almindelig kohvede. *Græsagtige planter*: art af frytle, bølget bunke og blåtop.

14/83-3. MOSELUND PLANTAGE ligger direkte syd for byen af samme navn. Skoven består af en blandet løvbevoksning og bøgpartier, medens den østlige del omfatter et gammelt egekrat på kun 0,3 ha. I 40'erne beskrev Køie egekrattet som "et ganske lille Kratparti med overvejende Birk og en Del Ege". Der var dengang plantet en del rødgran mellem løvtræerne (Gram, Jørgensen & Køie, 1944). I dag er de yngste af egne mindst 100 år gamle, og nogle af træerne er 18-20 meter høje og mellem 150 og 200 år gamle med meget store og brede kroner. En del af egne blev beskadiget under efterårsstormen i 1981 efter fældning af et lægivende hegn (Degn & Emsholm, 1983).

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, bævreasp, ask, hindbær, almindelig hæg, almindelig hyld og blåbær. *Dværgbuske*: blåbær. *Urter*: lav ranunkel, art af viol, skovstjerne, buftet kløver, gederams, glat dueurt, skovsyre, stinkende storkenæb og skov-galtetand. *Græsagtige planter*: mangelblomstret frytle, håret frytle og krybende hestegræs. Tidligere er også almindelig røn, selje-røn, ene og fugle-kirsebær angivet fra egebevoksningen (Gram, Jørgensen & Køie, 1944).

Pårup Heide. Partier af egekrat beliggende på den vestlige ådalsskrænt til Funder Ådalen.

14/84-4. PÅRUP HEDE. På skrænterne af den vestlige ådalsskrænt til Funder Ådalen ligger fem mindre egestykker. De udgør tilsammen 3,6 ha. Egene er især knyttet til de slugter, der går ind i skrænten. Imellem kratstykkerne er der hede og nåletræsbeplantning. Egene, der er vinter-eg samt krydsninger mellem de to arter, danner lave krat. De højeste egne var i 1982 ca. 18 m høje med aftagende højde op ad skrænterne. Bundfloraen var i 40'erne præget af blåbær og almindelig kohvede sammen med majblomst, skovstjerne, storblomstret fladstjerne, samt græsserne bølget bunke, håret frytle og bregnerne almindelig engelsød, ørnebregne og tredelt ørnebregne. I dag er skovbunden overvejende løvdækket med

forekomst af enkelte skovstjerne og majblomst eller dækket af blåbærriis.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg og almindelig gedeblad. *Dværgbuske*: blåbær. *Urter*: skovstjerne og majblomst. *Græsagtige planter*: bølget bunke.

14/83-5. PÅRUP MOSE. Fra mosen, der ligger nordvest for Pårup, foreligger oplysninger om plantevæksten i det nordøstlige hjørne af mosen (Degn, 1987, upubl.). Nærmere oplysninger om den øvrige del af Pårup Mose er ønskelige.

Vegetationstyper: ekstremfattigkær, overgangsfattigkær.

Højere planter:

1987. *Træer og buske*: almindelig røn, bævreasp, dun-birk, øret pil, art af pil, hindbær og mose-pors. *Dværgbuske*: hedelyng, klokkeling, rosmarinlyng, mose-bølle og tyttebær. *Urter*: kær-mangeløv, græsbladet fladstjerne, eng-viol, tormentil, art af dueurt, kragefod, kær-galtetand, kær-snerre og kær-tidsel. *Græsagtige planter*: knopsiv, lyse-siv, tue-kæruld, smalbladet kæruld, mose-bunke, fløjlsgræs, hvene sp., blåtop og bredbladet dunhammer.

Lokalitetskoder:

Engesvang	++ S II r
Hørbylunde	+++ S I ms
Moeslund Plantage	+ S II r
Pårup	++ S III r
Pårup Mose	++ V II s

Botanisk vurdering:

- Engesvang Østerkrat
- Sjældnere planter: skavgræs.
 - Lokalt sjældnere planter: hvid anemone og skov-jordbær.
 - Egekratsindikatorer: tørst og almindelig kohvede.
 - Hede- og overdrevsindikatorer: ene.

Hørbylunde:

- Lokaliteten er henført til kategori I på grund af biotopstype gammel naturskov af eg og rødlistearter (laver).
- Rødlistearter: *Lopadium pezizoideum*.
 - Sjældnere planter: pletlavet *Arthonia didyma*, orangelavet *Caloplaca herbidiella*, skivelavet *Lecidea cinnabarina*, prikvertelavet *Pertusaria hemisphaerica* og almindelig slørkantlav (*Thelotrema lepadinum*).
 - Gammelskøvsindikatorer: pletlavet *Arthonia didyma*, *Bacidia circumspecta*, *Catillaria puverea*, almindelig lungelav (*Lobaria pulmonaria*), *Lopadium pezizoideum*, *Pachyphiale cornea*, skjoldlav (*Peltigera praetextata*), *Pyrenula nitida* og *Thelotrema lepadinum*.
 - Egekratsindikatorer: tørst og almindelig kohvede.

Pårup Mose:

- Sjældnere planter: rosmarinlyng.
- Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: kær-snerre og kær-tidsel.

Kilder: 11, 36, 46, 268, 412

△ Barde på den vestlige ådalsskrænt til Vorgod Ådalen.
Ringkøbing Amtskommune Foto 1982.

Holt. Ringkøbing Amtskommune Foto 1982 ◁

△ Røddinglund. Lisbeth Emsholm Foto 1982.

△ Den knudrede, uregelmæssige vækstform af egene kan antage næsten skulpturelle former. Sevel, Præstegårdsskoven.
Ringkøbing Amtskommune Foto 1982.

LOKALITETSBEKRIVELSER, TBU DISTRIKT 15.

Omkring halvdelen af distrikt 15 ligger i Ringkjøbing Amt og er beskrevet her. Den østlige del (omr. 15/1-15/16, 15/21-24, 15/31-15/34, 15/36-15/44 og 15/49-15/50) ligger i Viborg Amt og er behandlet i bind 7. Østgrænsen mellem de to amter følger Karup Å.

15/8 SØNDERLEM VIG

LAVHEDE GRØFT, SØNDERLEM VIG

15/8-1. LAVHEDE GRØFT har udløb i Sønderlem Vig. Det er et mindre vandløb med et grøfteagtigt forløb. Vandløbsbunden består af ler, der er overlejret af planterester. Der er en ringe fysisk variation i vandløbet, og generelt er der en dårlig vandløbskvalitet (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: sideskærm, vandrøllike og art af vandstjerne.

15/18-2. SØNDERLEM VIG er et ca. 1.000 ha stort vådområde med strandeng, eng, rørbevoksninger og lavvandet vig, der er beliggende ud til Venø Bugt. Vigen er en gammel fjordarm og er adskilt fra Venø Bugt med en dæmning, hvorigennem der er ført en 200 meter lang kanal, der forbinder vigen med fjorden. Ved kanalens udløb i fjorden er der placeret et pumpehus, som fastholder en stabil vandstand i vigen. Den fri vandflade i vigen dækker ca. 350 ha, medens der er 150 ha med rørsumpe. For nærmere oplysninger henvises til Foreløbig oversigt over Botaniske Lokalteter i Viborg Amt.

Lokalitetskode:

Lavhede Grøft ++ V III r
Sønderlem Vig - V IV 0

Kilder: 205u

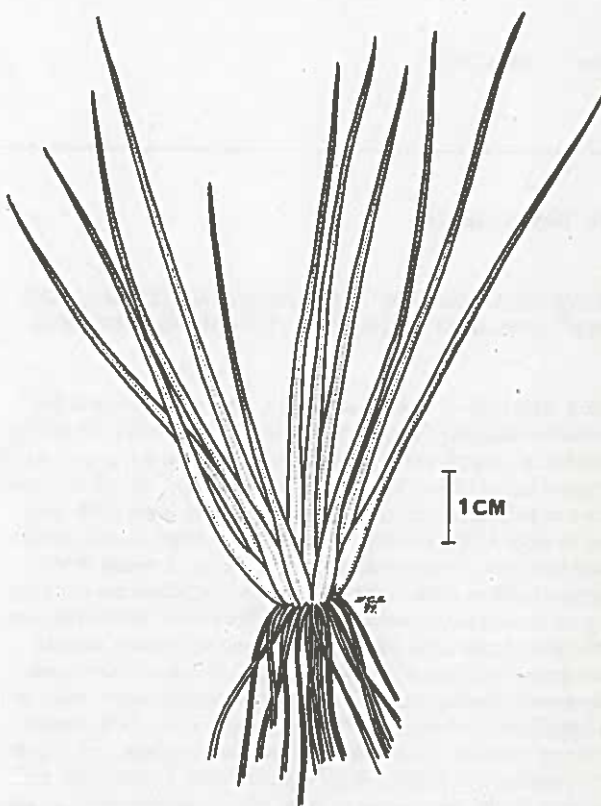
15/9 RØNBJERG

SKØRSØ

15/9-1. SKØRSØ er en ca. 9 ha stor sø, der ligger i et område med plantage, hede og mose. Søen er sandsynligvis opstået som et dødishul efter sidste istid. Søen har et regelmæssigt, næsten rundt område, og bunden er flad uden stejle hældninger. Den har ingen tilløb eller afløb. Søbunden består af sand, der de fleste steder er overlejret med et tykt lag dynd. Kun langs den østlige bred findes en smal bræmme med åben sandbund. Søen kan karakteriseres som en næringsfattig, sur og til dels også brunvandet sø. Søen rummer i dag lobeliesøens karakterarter - lobelie, strandbo, sort-grøn brasensføde og gulgrøn brasensføde, men samtidig findes store mængder af flydende tørvemos, der favoriseres af surt og brunfarvet vand. Der findes store bevoksninger i søen af en art af pind-svineknop, som muligvis er

krødsningen mellem enkelt og smalbladet pindsvineknop. På den østlige bred nærmest bredden findes tætte bevoksninger af strandbo, tvepibet lobelie og sortgrøn brasensføde, medens gulgrøn brasensføde udelukkende findes på dybere vand i søens nordlige del. Algesamfundet, der er arts- og individfattigt er karakteristisk for en sur, brunvandet sø. Der kendes fire desmidiaceer og en mesotæniace, der er karakteristisk for surt, næringsfattigt vand. Alger, der er næringskrævende, er ikke fundet i søen.

Vegetationstyper: lobeliesø (jfr. bemærkninger oven for).

Gulgrøn Brasensføde kendes fra nogle få søer i Ringkjøbing Amt. Tegning Jens Christian Schou 1979.

Alger:

1988. *Blågrønalger*: *Merismopedia punctata*. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp. *Furealger*: *Peridinium willei*, *Gymnodinium* sp. og *Gymnodinium helveticum*. *Gulalger*: *Synura* sp. *Gulgrønalger*: *Gonyostomum* cfr. semen. *Grønalger*: *Chlamydomonas* sp., *Botryococcus braunii*, *Koliella longiseta*, *Netrium digitus*, *Closterium setaceum*, *Closterium lineatum*, *Cosmarium* sp. og *Stauraodesmus extensus*.

Højere planter:

1989. *Vandplanter*: gulgrøn brasensføde, sortgrøn brasensføde, duskfredløs, tvepibet lobelie, dynd-padderok, vand-pileurt, smalbladet pind-svineknop, art af pindsvineknop, liden siv, næb-star, strandbo, almindelig sumpstrå, tagrør og tørvemosset flydende tørvemos.

Lokalitetskode:

Skørsø

+++ V I s

Botanisk vurdering:

Skørsø:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af to rødlistearter.

1. Rødlistearter: gulgrøn brasenføde og sortgrøn brasenføde.

2. Sjældnere planter: gulgrøn brasenføde, sortgrøn brasenføde, tvepibet lobelie, smalbladet pindsvineknop og strandbo.

4. Lobeliesøindikatorer: *Højere planter*: gulgrøn brasenføde, sortgrøn brasenføde, tvepibet lobelie og strandbo.Rentvandsindikatorer: lobeliesøindikatorer jfr. ovenfor samt *Højere alger*: glanstråd (*Nitella flexilis*). *Grønalg* - *Mesotaeniaceae*.*Netrium digitus*. *desmidiacéer*: *Closterium setaceum*, *Closterium lineatum*, *Cosmarium* sp. og *Staurodesmus extensus*.

Kilder: 205h, 205m

15/18 HAVRIS HEDE**BJØRNKER, MØGELTOFT, ODDERMOSE, RÆSTGÅRD, SAHL
KOMMUNEPLANTAGE, SKÅNSØ, TVÆRMOSE, VINDERUP**

15/18-1. SKÅNSØ er en ca. 8 ha stor sø, der er beliggende få km nordøst for Vinderup. Søen er en næringsfattig og survandet sø, der stadig kan karakteriseres som en lobeliesø, til trods for at der i ca. 30 år har været kalket i søen. Søens bund består af sand, der på de største dybder er overlejret med et tykt lag slam. Der er ingen tilløb eller afløb til søen. Vandplanterne i Skånsø har en meget ensartet udbredelse i hele søen. Vegetationsgrænsen er ved ca. 3 meters dybde. Nærmest bredden findes vegetationsbælter med dominans af enten sortgrøn brasenføde, strandbo eller tvepibet lobelie. Sekshannet bækarve forekommer langs søens nordlige bred og sammen med de andre grundskudsplanter er der en bestand på søens vestlige bred. Skånsø udmærker sig ikke blot ved artsammensætningen, men også ved hyppigheden af de enkelte arter. Sortgrøn brasenføde, tvepibet lobelie og strandbo forekommer alle med stor hyppighed og danner tætte bevoksninger på søbunden. Algesamfundet i Skånsø, der er artsfattigt, består overvejende af arter, der er karakteristiske for surt, næringsfattigt vand, men med et islet af arter fra mere næringsrige søer. Rentvandsgrupperne gulalger og desmidiacéer er repræsenteret med respektivi fire og fem arter.

Vegetationstyper: lobeliesø.

Alger:

1988. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp. *Furealger*: *Peridinium willei* og *Peridinium inconspicuum*. *Gulalger*: *Mallomonas akrokomos*, *Chrysococcus* sp. og *Dinobryon sertularia*. *Gulgrønalg*: *Gonyostomum* cfr. *semen*. *Kiselalger*: *Tabellaria flocculosa* og *Asterionella formosa*. *Øjealger*: *Trachelomonas* sp. *Grønalg*: *Chlamydomonas* sp., *Botryococcus braunii*, *Eutetamorus fottii*, *Monoraphidium minutum*, *Monoraphidium* sp., *Oocystis* sp., *Pediastrum boryanum*, *Scenedesmus acuminatus*, *Scenedesmus intermedius*, *Scenedesmus opoliensis/protuberans*, *Scenedesmus quadricauda*, *Cosmarium* sp., *Staurastrum paradoxum*, *Staurastrum* sp., *Staurodesmus extensus* og *Staurodesmus sellatus*.

Højere planter:

1989. *Vandplanter*: sortgrøn brasenføde, sekshannet bækarve, strandbo, tvepibet lobelie, liden siv, levermos, lobelie, flydende tørvemos, pil, mose-pors, nedbøjet ranunkel, vandnavle, smalbladet kæruld, blåtop og tørvemosser.

15/18-2. TVÆRMOSE er en ca. 20 ha stor sø, der ligger 10 km nordnordøst for Vinderup. Søen består af tre adskilte bassiner. Der er tilløb til søen, en gravet kanal, der står i forbindelse med den østlig beliggende Tranemose. Der er afløb til Sønder Lem Vig via Smalleå. Søen er neutral til svagt alkalisk. Den har karakter af en næringsrig, men alligevel renere vandakssø. Der er et veludviklet planteplankton i søen, som omfatter arter fra såvel næringsrigt som næringsfattigt vand. Der er kun registreret en rentvandsart - en desmidiacé. Høje koncentrationer af næringsstoffer giver grundlag for en stor forekomst af grønne trådalger over hele søen. Ud over trådalgerne forekommer på de mere lavvandede steder en veludviklet vegetation med blandt andet flere arter af vandaks. De dominerende arter er kredsbladet vandranunkel, aks-tusindblad, butbladet vandaks, liden vandaks og til dels også rust-vandaks og børstebladet vandaks. Hovedparten af søen er omgivet af en stedvist tæt, men de fleste steder en ret smal rørsump.

Vegetationstyper: vandakssø

Alger:

1988. *Blågrønalg*: *Aphanothece clathrata*. *Rekylalger*: *Rhodomonas lacustris*, *Cryptomonas* spp. og *Katablepharis ovalis*. *Furealger*: *Gymnodinium* sp. og *Peridinium* sp. *Gulalger*: *Chrysococcus* sp., *Mallomonas* spp., *Synura* sp. og *Dinobryon bavaricum*, cfr. *Ochromonas*. *Gulgrønalg*: *Goniochloris mutica*. *Kiselalger*: *Cyclotella* sp., *Stephanodiscus* sp., *Stephanodiscus rotula*, *Asterionella formosa*, *Navicula* sp., *Nitzschia acicularis*, *Synedra ulna*, *Campylodiscus* sp., *Cymatopleura elliptica* og *Suriella* sp. *Øjealger*: *Euglena acus* og *Euglena* sp. *Grønalg*: *Botryococcus braunii*, *Chlamydomonas* sp., *Coelastrum astroideum*, *Golenkinia radiata*, *Monoraphidium contortum*, *Monoraphidium minutum*, *Oocystis* sp., *Pandorina morum*, *Pediastrum boryanum*, *Pediastrum duplex*, *Pediastrum tetras*, *Scenedesmus acutus*, *Scenedesmus armatus*, *Scenedesmus bicaudatus*, *Scenedesmus quadricauda*, *Scenedesmus serratus*, *Tetraedron caudatum*, *Tetrastrum staurogeniaeforme*, *Koliella longiseta* og *Staurastrum* sp.

Højere planter:

1989. *Vandplanter*: liden andemad, stor andemad, slank blærerod, frøbid, hestehale, sø-kogleaks, vand-pileurt, enkelt pindsvineknop, grenet pindsvineknop, spæd pindsvineknop, sideskærm, vejbredskblad, tagrør, aks-tusindblad, brodbladet vandaks, butbladet vandaks, børstebladet vandaks, kruset vandaks, liden vandaks, rust-vandaks, spinkel vandaks, svømmende vandaks, vandpest, kredsbladet vandranunkel.

Alger:

1989. *Kransnålealgen* kransnål (*Chara globularis*), samt algerne glanstråd (*Nitella flexilis*) og slimtråd (*Spirogyra* sp.).

15/18-3. VINDERUP. Fra området er tidligere kendt farve-gåseurt, ris-dueurt, trenervet snerre og tusindfrø, sidstnævnte på sandede overdrev (Maigaard, 1911). Nyere botaniske oplysninger fra Vinderup er ønskelige.

Lokalitetskoder:

Skånsø

+++ V I s

Tværmose

+++ V I s

Vinderup

Botanisk vurdering:

Skånsø:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlisteart.

1. Rødlisterarter: sortgrøn bransenføde.

2. Sjældnere planter: sekshannet bækarve, tvepibet lobelie og strandbo.

4. Lobeliesøindikatorer: sortgrøn bransenføde, tvepibet lobelie og strandbo.

Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: Mallomonas akrokomos, Mallomonas sp., Chrysococcus sp. og Dinobryon sertularia. *Grønalger - desmidiacéer*: Cosmarium sp., Staurostrum paradoxum, Staurodesmus sellatus, Staurostrum sp. og Staurodesmus extensus.

Tværrose:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: slank blærerod, spæd pindsvineknap og liden vandaks.

4. Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: Chrysococcus sp., Dinobryon ba-varicum, Mallomonas spp., Synura sp. og cfr. Ochromonas. *Gulgrønalger*: Goniocloria mutica. *Grønalger - desmidiacéer*: Staurodesmus sp.

Kilder: 141, 205d, 205h, 205j, 205m, 432

15/19 FLYNDER SØ

ESTVADGÅRD PLANTAGE, GÅSEMØSE, HATTEN (Hjelm Hede), **HJELM HEDE, HJELM HEDE KRAT** (egekrat), **HJERL HEDE, HUNDMØSE, HVIDEMØSE, SKALLESØ, STOKHOLM NY GRØFT, TRANEMØSE, TVILLINGMØSE** (Hjerl Hede)

15/19-1. **HJELM HEDE** på vestsiden af Flynder Sø omfatter plantage, egebevoksninger og hede, hvoraf hovedparten er fredet i 1963. Karakteristisk for området er den stejle skrænt ned mod Flynder Sø, som den flade slette ovenfor skrænten med forekomst af dødishuller, der er dannet i forbindelse med afsmeltningen efter sidste istid, da isklumper blev begravet af aflejret materiale. Egebevoksningen dækker dels skrænterne ned til Flynder Sø, men er fortsat under udbredelse på heden oven for skrænten. Vegetationen på Hjelm Hede er beskrevet af Jessen (1956) og Lægaard (1960). Egekrattet på skrænten til Flynder Sø er undersøgt af Gram, Jørgensen og Køle (1944) og Böcher (1943), Degn & Emsholm (1983), jfr. Hjelm Hede Krat nedenfor, medens vegetationen i og omkring dødishullerne er beskrevet af Böcher (1970). Hjelm Hede indgår som en af hedelokaliteterne i de økologiske undersøgelser Hansen (1976) har foretaget, ligesom egekrattet og dets udvikling er undersøgt af Nielsen (1980). Tidligere er egekrattet også blevet beskrevet af Müller (1881) og Dalgas (1884).

Hedevegetationen på Hjelm Hede domineres af revling og stedvis gammel hedelyng eller bølget bunke. Stedvis er der indslag af tyttebær. Der findes en meget artsrig lavvegetation, som tæller i alt 47 arter. Alene omkring området ved Grimmebakker kendes 27 arter (Søchting, 1986).

Vegetationstyper: hede.

Laver:

1986. Bacidia arcutina, kruslaverne Cetraria chlorophylla og islandsk kruslav (Cetraria islandica), gulhvid rensdyrlav, bægerlaverne Cladonia bacillaris, Cladonia carneola, Cladonia cenotea, hjortetak bæger-

lav (Cladonia cervicornis), brungrøn bægerlav (Cladonia chlorophaea), Cladonia ciliata, skarlagenrød bægerlav (Cladonia coccifera), syl-bægerlav (Cladonia cornuta), takket bægerlav (Cladonia crispata), Cladonia deformis, finger-bægerlav (Cladonia digitata), lakrød bægerlav (Cladonia floerkeana), kløftet bægerlav (Cladonia furcata), grågrøn bægerlav (Cladonia glauca), slank bægerlav (Cladonia gracilis), indsvunden bægerlav (Cladonia macilenta), træfods-bægerlav (Cladonia ochrochlora), kliddet bægerlav (Cladonia pityrea), vifte-bægerlav (Cladonia polydactyla), hede-rensdyrlav (Cladonia portentosa), askegrå rensdyrlav (Cladonia rangiferina), ru bægerlav (Cladonia scabriuscula), skældædt bægerlav (Cladonia squamosa), spids bægerlav (Cladonia subulata), opblæst bægerlav (Cladonia sulphurina), pigget bægerlav (Cladonia uncialis) og bægerlavet Cladonia cryptochlorophaea, tue-tjørnelav (Coelocaulon muricatum), almindelig slåenlav (Evernia prunastri), almindelig kvistlav (Hypogymnia physodes), finger-kvistlav (Hypogymnia tubulosa), kantskivelaverne Lecanora chiara, Lecanora chlorotera og by-kantskivelav (Lecanora conizaeoides), Trapeliopsis glaucolepidea, forskelligfarvet skivelav (Trapeliopsis granulosa), Placynthiella oligotropha, tørv-skivelav (Placynthiella ichmalia), almindelig støvlav (Lepraria incana), Micarea nitschkeana, gul støpelav (Parmeliopsis ambigua), liden skjoldlav (Peltigera didactyla), blågrå papirlav (Platismatia glauca) og busket skæglav (Usnea subfloridana).

15/19-2. På Hjelm Hede i et dødishul vest for Carl Molktes Plantage ligger højmosen **Hatten** på ca. 2 ha. Hatten ligger i Viborg Amt, men beskrivelsen af højmosen er bibeholdt her, da den ikke er beskrevet under Viborg Amt. Højmosens sydlige del ligger på grænsen til Ringkøbing Amt. Terrænet omkring mosen er kuperet og opbygget af sandede smeltevandsaflejringer. Hatten indgik i 1988 i Skov- og Naturstyrelsens overvågningsprogram for højmoser (Aaby, 1988). Mosens afgrænsning mod omgivelserne er tydelig hvor den støder op til stejle skræntsider. Den består yderst af en smal ofte kun 2-4 meter bred randzone med spredt trævækst.

Moseoverfladen er flere steder meget uregelmæssig og bærer præg af tørvegravning. Derfor har overgangen fra fattigkærvegetation i laggen til højmoservegetation flere steder et uregelmæssigt forløb.

Højmosefloden er ligesom laggen præget af gamle tørvegrave, som nu er groet til med en lignende vegetation, som findes i naturlige højmosers højler. "Tuernes" vegetation var i 1988 domineret af hedelyng, tue-kæruld og revling. Rosmarinlyng og klokkeling er også almindeligt udbredt. Bladmosfloraen er udbredt og domineret af trind fyrremose (Pleurozium schreberi) og almindelig cypressmos (Hypnum cupressiforme). "Højlerne" er dækket af tørvemoserne brodspidset tørvemos (Sphagnum fallax) og flydende tørvemos (S. cuspidatum) samt tranebær, smalbladet kæruld, hedelyng, klokkeling, tue-kæruld, rosmarinlyng, rundbladet og liden soldug, vestlig tue-kogleaks og hvid næbfrø.

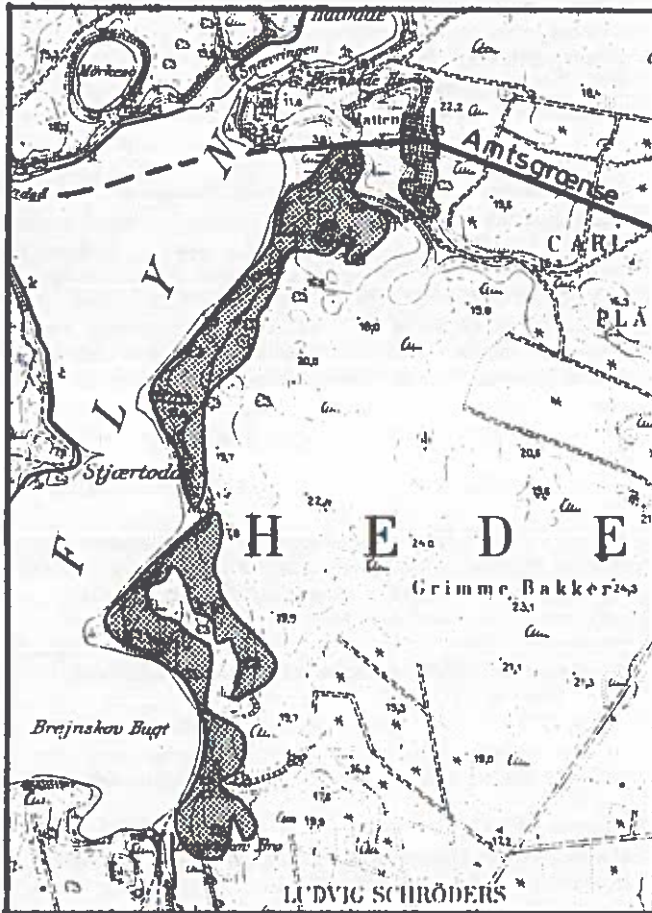
Vegetationstyper: højmose.

15/19-2. **HJELM HEDE PLANTAGE**. Blandt de kendte arter er slank snyltekølle (Cordyceps ophioglossoides), vortet hjortetøffel (Elaphomyces muricatus), blålig korkpigsvamp (Hydnellum coeruleum), sandsporesvamp (Coltricia perennis), broget rørhat (Suillus variegatus), grå slimslør (Comphidius glutinosus) og spættet slørhat (Cortinarius muscigenus).

Vegetationstyper: nåleplantage.

15/19-3. **HJELM HEDE KRAT**. Egekrattet består overvejende af stilk-eg, men vinter-eg forekommer også. Hvor egekrattet går over i heden ovenfor skrænten findes bævreasp. I det mere tætte egekrat

er der tørst og nogle steder ene udbredt som underskov, almindelig røn forekommer også. Skrånterne af de spredte dødishuller er ligeledes bevokset med eg, medens der ikke er trævækst i bunden af dødishullerne, muligvis på grund af koldesødannelse. Skovbunden er fortrinsvis domineret af almindelig kohvede eller af blåbær. Enkelte steder er ørnebregne helt dominerende.

Hjerl Hede. Egekrat på skrånterne til Flynder Sø's østside og hedearealet oven for. Opgørelse af træalder viser, at ingen ege sandsynligvis er ældre end 100 år.

Karakteristisk

Belligenhed: ådalsskrænt/hede

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 6-8-14-16 meter

Trækonfiguration: nedliggende, krogede ege i klynger/ krogede ege/ rette ege

Underskov: ingen/ tørst

Opvækst: bævreasp/stilk-eg

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede/ blåbær/ ørnebregne/ morbundplanter: majblomst m.fl.

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. **Træer og buske:** stilk-eg, vinter-eg, bævreasp, almindelig røn, tørst, ene og almindelig gedeblad. **Dværgebuske:** hedelyng, hede-melbærris, tyttebær, håret visse, engelsk visse. **Urter:** almindelig engelsød, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, skovstjerne krat-fladbælg, almindelig kohvede, tormentil, gærde-vikke, krat-viol og majblomst. **Græsser:** mangleblomstret frytle, håret frytle, pille-star vellugtende

gulaks, bølget bunke, fåre-svingel, krybende hestegræs og lund-rap-græs.

Laver og mosser (egekrat):

Dicranum scoparium, Hypnum cupressiforme og laverne Cladonia implexa, Cladonia arbuscula og Cladonia chlorophaea.

15/19-4. **HJERL HEDE.** I den nordøstlige del af Hjerl Hede ligger **Tvillingmose** på ca. 0,4 ha, hvoraf halvdelen er uforstyrret højmosse. Terrænet omkring mosen er kuperet og opbygget af sandede smeltevandssedimenter. Mosen indgik i 1988 i Skov- og Naturstyrelsens overvågningsprogram for højmoser (Aaby, 1988). Den nordligste højmosseflade og den omgivende lag ligger hen i naturtilstand, og der er ingen tegn på tørvegravning. Laggen var i 1988 ikke bevokset med træer og blev domineret af græsserne bølget bunke og blåtop.

Højmossefladen er næsten fuldstændig domineret af revling, som dannede et tæt tæppe, hvori hedelyng, klokkeling og smalbladet kæruld forekom spredt. Den sydlige del af Tvillingemose havde en lignende lagvegetation som i det nordlige område, medens visse dele af højmossefladen bærer præg af ældre tiders tørvegravning. De uforstyrrede højmossepartier har tilsvarende en vegetation som i det nordlige højmosseområde, hvorimod tørvegravene og deres omgivelser er præget af en mere varieret artsammensætning. Brodspidset tørvemos (*Spagnum fallax*), danner store sammenhængende bevoksninger i tørvegravene, og kun enkelte steder forekommer tørvemosarter som flydende tørvemos (*Spagnum cuspidatum*), rundbladet tørvemos (*S. magellanicum*) og ulden tørvemos (*S. tenellum*).

Vegetationstyper: højmose.

15/19-5. **SKALLESØ** er en ca. 77 ha stor sø, der ligger ca. 6 km nordøst for Vinderup. Søen ligger vest for Flynder Sø og står i forbindelse med denne ved en kanal. Søen er formentlig opstået som et dødishul og er meget lavvandet med en største dybde på 1,7 meter. I 1872 blev søen tørlagt som en del af et større afvandringsprojekt, som også omfattede Flynder Sø, Hellesø og Ladegård Sø. Projektet lykkedes ikke, og tørlægningen varede kun i tre år. Længs hele søbredden er der en bred, veludviklet bræmme af tagrør. På søens sydside findes en del gamle tørvegrave, hvoraf enkelte er gravet ud i bredden af Skallesø. Der er fire tilløb til søen, medens afløbet sker til Flynder Sø. Skallesø kan karakteriseres som en neutral til svagt alkalisk sø.

Plantepilanktonet i søen er meget arts- og individrigt med i alt 78 registrerede arter, der omfatter arter fra såvel næringsfattigt som næringsrigt vand. Kiselalgerne dominerer i forårsperioden. I sommerperioden dominerer grønalger. Der forekommer 11 rentvandsarter af desmidiaceer, gulalger og gulgrønalger. Hovedparten af søbunden er uden bundvegetation. I den vestlige del forekommer dog flader med bevoksninger af aks-tusindblad. Hele søen er omgivet af en veludviklet, tæt og bred rørsump, der domineres af tagrør. I rørsumpens yderzone dominerer dog sø-kogleaks, stedvis med indblanding af blågrøn kogleaks. Lokalt danner også smalbladet dunhammer tætte bevoksninger. Algesamfundet i søen er meget artsrigt og domineres af næringskrævende arter, der karakteriserer søen som næringsrig. Søen må antages oprindeligt at have været en næringsfattig hedesø og rentvandsarter forekommer også fortsat i søen, men er generelt fåtallige.

Vegetationstyper: sø

Alger:

1988. *Blågrøn*alger: *Aphanothece clathrata*, *Aphanothece* sp., *Anabaena circinalis*, *Anabaena planctonica*, *Gomphosphaeria pusilla*, *Microcystis aeruginosa*, *Microcystis wesenbergii* og *Oscillatoria planctonica*. *Øjealger*: *Euglena* sp. og *Phacus* sp. *Rekylalger*: *Rhodomonas lacustris*, *Cryptomonas* spp. og *Katablepharis ovalis*. *Furealger*: *Peridinium* sp. *Gulalger*: *Chrysococcus* sp., *Chrysolyctos planctonicus*, *Dinobryon sertularia*, *Mallomonas* sp. og *Synura* sp., *Ochromonas* cfr. *Gulgrøn*alger: *Chrysochromulina parva*. *Kiselalger*: *Asterionella formosa*, *Attheya zachariasii*, *Cyclotella* sp., *Diatoma elongatum*, *Fragilaria construens*, *Melosira italica*, *Nitzschia* sp., *Rhizosolenia longiseta*, *Stephanodiscus rotula*, *Stephanodiscus* sp., *Synedra berolinensis*, *Synedra ulna* og *Tabellaria fenestrata*. *Grøn*alger: *Chlamydomonas* sp., *Sphaerellopsis* sp., *Paulschulzia pseudovolvax*, *Scenedesmus acuminatus*, *Scenedesmus acutus*, *Scenedesmus denticulatus*, *Scenedesmus intermedius*, *Scenedesmus linearis*, *Scenedesmus serratus* og *Tetradron caudatum*.

Højere planter:

1989. *Vand- og sumpplanter*: Liden andemad, bredbladet dunhammer, smalbladet dunhammer, frøbid, gifttyde, tornfrøet hornblad, gul iris, blågrøn kogleaks, sø-kogleaks, flydende kogleaks, dynd-padderok, vand-pileurt, grenet pindsvineknap, vand-skrappe, næb-star, almindelig sumpstrå, høj sødgræs, tagrør, aks-tusindblad, børstebladet vandaks, hjertebladet vandaks, svømmende vandaks, gul åkande, hvid åkande og algen slimtråd (*Spirogyra* sp.).

15/19-6. TRANEMOSE er en ca. 14 ha stor sø, der ligger ca. 10 km nord for Vinderup. Søen er opstået ved tørvegravning, hvorfor brinkerne flere steder står som stejle tørveprofiler. I området omkring søen ligger en række typiske, mindre tørvegrave. Søbunden består af sand, der de fleste steder er dækket af et lag tørvet slam. Langs østbredden forekommer dog steder med sandbund. Søen har ingen tilløb, men står i forbindelse med Tværmose ved en gravet kanal. Søen er meget brunvandet og sur og vegetationen er fuldstændig domineret af flydende tørvemos og vand-segmos. Der findes ingen egentlig rørsump i Tranemose. På overgangen mellem søen og den omgivende mose findes høje tuer af blåtop. På kanterne tværs gennem søen findes bevoksninger med almindelig sumpstrå. Algesamfundet i Tranemose er karakteristisk for en sur, brunvandet sur og er arts- og individfattigt. Et stort artsantal af desmidiaceer indikerer surt, næringsfattigt vand, ligesom gulalger er karakteriske for rene søer. Arter, der er næringskrævende som blågrønner, visse grønner og kiselalgegrupper kendes ikke fra søen.

Vegetationstyper: brunvandet hedesø.

Alger:

1988. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp. *Furealger*: *Peridinium* sp. og *Peridinium inconspicuum*. *Gulalger*: *Chrysopyce* spp. og *Mallomonas* sp. *Gulgrøn*alger: *Gonyostomum* cfr. *semen*. *Kiselalger*: *Tabellaria flocculosa*, *Asterionella formosa* og *Nitzschia* sp. *Grøn*alger: *Chlamydomonas* sp., *Carteria* sp., *Koliella longiseta*, *Cosmarium gracile*, *Cosmarium* cfr. *regnellii*, *Spondylosium pulchellum*, *Staurastrum brachiatum*, *Staurastrum furcigerum*, *Staurastrum paradoxum*, *Staurastrum* cfr. *boreale*, *Staurastrum* sp., *Staurodesmus extensus* og *Staurodesmus* cfr. *spencerianus*.

Højere planter:

1989. *Vand- og sumpplanter*: blåtop, vand-pileurt, lyse-siv, næb-star, almindelig sumpstrå, tagrør, tørvemosset flydende tørvemos og mosset vand-segmos (*Drepanocladus fluitans*).

15/19-7. STOKHOLM NY GRØFT har mod øst tilløb til Skallesø, der er beskrevet ovenfor. Vegetationen er undersøgt på strækningen ca. 750 meter oven for udløbet. Det er et mindre vandløb med et kanali-

seret og grøfteagtigt forløb, der er ved at vende tilbage til en mere naturlig tilstand med større fysisk variation. Vandløbsbunden består af sand og grus og er uden større aflejringer undtagen langs bredderne. Den fysiske variation i vandløbet skyldes primært vegetationen (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: fladfrugtet vandstjerne og sideskærm.

Lokalitetskoder:

Hjelm Hede	++ H I s
Hatten	+++ V I ms
Hjerl Hede	
Tvillingmose	+++ V I ms
Skallesø	+++ V II r
Stokholm Ny Grøft	+ V II s
Tranemose	+++ V III r

Botanisk vurdering:

Hatten (Viborg amt):

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I-biotopstype høj-mose.

2. Sjældnere planter: rosmaringlyng, liden soldug, hvid næbfrø.

Hjelm Hede:

Heden er henført til kategori I på grund af rødliste art og mere end 20 biotopstypiske arter.

1. Rødlisterarter: *Trapeliopsis glaucolepidea*.

2. Sjældnere planter: *Bacidia arceutina*, *Cladonia carneola* og *Cladonia cervicornis*.

Hjelm Hede Krat

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af biotopstype: naturskov af eg.

3. Lokalt sjældnere arter: hvid anemone.

4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig engelsød, krat-fladbælg, almindelig kohvede og tormentil.

Skallesø:

4. Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: *Chrysococcus* sp., *Chrysolyctos planctonicus*, *Dinobryon sertularia*, *Mallomonas* sp., *Synura* sp. og cfr. *Ochromonas*. *Gulgrøn*alger: *Pseudostaurastrum limneticum*.

Kiselalger: *Attheya zachariasii* og *Rhizosolenia longiseta*. *Grøn*alger - *desmidiaceer*: *Cosmarium abbreviatum*, *Cosmarium* sp. og *Staurodesmus mammilatus*.

Tvillingmose:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I-biotopstype høj-mose.

Tranemose:

4. Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: *Mallomonas* sp. og to arter af *Chrysophycé*. *Gulgrøn*alger: *Gonyostomum* cfr. *semen*. *Grøn*alger - *desmidiaceer*: *Closterium gracile*, *Cosmarium* cfr. *regnellii*, *Spondylosium pulchellum*, *Staurastrum* cfr. *boreale*, *Staurastrum brachiatum*, *Staurastrum furcigerum*, *Staurastrum* sp., *Staurodesmus extensus* og *Staurodesmus* cfr. *spencerianus*.

Kilder: 1, 13, 21, 30, 36, 45, 46, 779, 132, 138, 141, 178, 200, 205h, 205m, 205u, 206, 207, 224a, 403c, 405a, 412, 422, 422a

15/20 HJELM HEDE

KORSMOSE BÆK, SEPSTRUP BÆK

15/20-1. KORSMOSE BÆK er beskrevet på strækningen fra Korsmose til landevejen. Det er et mindre vandløb med et kanaliseret forløb og med ringe fysisk variation. Vandløbsbunden består af sand, der pletvis er overlejret med slam. Endvidere er der enkelte grusforekomster. Der er en veludviklet vandløbsvegetation, som skaber variation i vandløbet (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: liden andemad, sideskærm, art af vandranunkel, art af vandstjerne, vandarve, eng-forglemmigej, art af dueurt, lancetbladet ærenpris og grønne trådalger.

15/20-2. SEPSTRUP BÆK er et mindre vandløb med et kanaliseret forløb. Vandløbsbunden består af sand. Stedvis er den blød og ustabil. Vandløbsvegetationen medvirker til at skabe variation i vandløbet. Der er en moderat okkerbelastning med nogle aflejringer af okker-slam langs bredderne (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: smalbladet vandstjerne og grønne trådalger.

Lokaltetskoder:

Korsmose Bæk ++ V II r
Sepstrup Bæk ++ V III r

Kilder: 205 u

15/26 HJERM

HJERM, HUMMELMOSE Å (inkl. Sofienborg), KVISTRUP SKOV, SKOVLUND, VOLSTRUP SKOV

Området sydøst for Struer er ikke præget af større naturlokaliteter. Tæt på Vennø Bugt ligger Kistrup Skov og Volstrup Skov. På Ådalskrænten til Hummelmose Å ligger der syd for Volstrup Å en række mindre skovbevoksninger/krat, herunder et gammelt egekrat, som omtales her. Botaniske oplysninger fra Ådalen vest for Kistrup kendes ikke og er derfor ønskelige, ligesom botaniske oplysninger fra selve Ådalen til Hummelmose Å er ønskelige.

17/26-1. HJERM. I en gammel kalkgrav ved Hjerm er der fundet blodstillende bibernelle (Maigaard, 1911).

15/26-2. HUMMELMOSE Å. I Ådalen omkring Hummelmose Å på strækningen fra Volstrup Skov og mod syd ud for Hjerm omfatter dels fire mindre skovbevoksninger på Ådalskrænten, dels nogle mose- og engarealer i selve Ådalen. Syd for Volstrup Skov på den vestlige stejle Ådalskrænt findes en blandet løvbevoksning, der er domineret af skov-elm. Oplysninger om egekrattet nærmest Hjerm findes hos Gram, Jørgensen & Køie (1944), Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, unpubl.) under navnet Sofienborg. Bundvegetationen i egekrattet afspejler en relativt næringsrig jordbund med en stor bestand af dag-pragtstjerne, skov-galtetand og rams-løg. Syd herfor ligger der på østsiden op til Hummelmose Å en relativt fugtig løvblandingsskov med ask, rød-el og bøg. Skovbundsvegetationen er sparsom som følge af beskygning.

Tæt ved Hjerm ligger der på den øverste del af østkrænten en bevoksning med bøg. På vestkrænten ligger en blandet løvbevoksning, som også omfatter et rent egeparti. Vestkræntens egeparti indgår sammen med den øvrige del af krænten og engarealerne nedenfor i et samlet græsningsareal, og krattet er derfor præget af græsning. Egene når op i 10-15 meters højde. Fra lokaliteten kendes knoldet brunrod og nælde-klokke.

Vegetationstyper: egekrat, skov.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: skov-elm, bøg, hassel, bævreasp, almindelig røn, tørst, art af rose, hvidtjørn, almindelig hyld. *Urer*: almindelig mangeløv, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, dag-pragtstjerne, feber-nellikerod, skovsyre, stinkende storkenæb, vild kørvel, smalbladet-høgeurt, skov-galtetand, almindelig kohvede, rams-løg, kantet konval. *Græsagtige planter*: håret frytle og lund-rapgræs.

15/26-3. VOLSTRUP SKOV består af bøgeskov, men indeholder også en del andre løvfældende træer, herunder en del storbladet elm. Som det eneste voksested i Ringkjøbing Amt er den i Vestjylland meget sjældne græs skov-byg fundet i Volstrup skov. Desuden kendes druemunke og kæmpe-svingel. Fra Kvistrup Mølle sydøst for Struer kendes et fund af purpur-gøgeurt.

Vegetationstyper: skov.

Lokaltetskoder:

Hjerm + S V II r
Hummelmose Å ++ S V II s
Volstrup Skov + S IV r

Botanisk vurdering:

Hummelmose Å (egekrat: Sofienborg):

4. Egekratsindikatorer: almindelig kohvede.

Kilder: 36, 46, 51, 141, 185, 250, 251, 272, 367, 432

15/27 HANDBJERG

HANDBJERG, HANDBJERG STRAND, LIVBJERG, TINDSKOV, ØSTERGÅRD

Området sydvest for Vinderup er præget af den store Hellegård Ådal. Nyere botaniske oplysninger herfra er ønskelige. Omtalt her er blandt andet et mindre krat ved Livbjerg, der ligger op til Venø Bugt lidt øst for Volstrup Skov.

15/27-1. HANDBJERG. Tæt ved kirken er den meget sjældne smalbladet brandbæger fundet (Maigaard, 1911).

15/27-2. HANDBJERG STRAND. Strandengene øst herfor er smukt udviklede med blandt andet engelskræs, forskelligfarvet forglemmigvej, strand-asters og annelgræs.

15/27-3. LIVBJERG er en mindre, men varieret løvblandingskov, der ligger omkring en mindre kløft tæt ved Livbjerg Strand. Fra et væld i krattene udgår en mindre bæk, som løber ud ved Livbjerg Strand. I de fugtige partier omkring væld og bæk er der ellesump. Fra lokaliteten kendes kantet konval.

Karakteristik:

Belligheden: mark

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde:

Trækonfiguration: krogede kroner

Underskov:

Opvækst:

Bundvegetation:

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat, skov.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: skov-elm, rød-el, hassel, brombær, bøg, art af rose, almindelig røn, almindelig hvidtjørn, engriflet hvidtjørn, ask, almindelig hyld og ahorn. *Urter*: art af mangeløv, lav ranunkel, skarpbladet fladstjerne, dag-pragtstjerne, feber-nellikerod, gederams, dunet steffensurt, skovsyre, stinkende storkenæb, vild kørvel, smalbladet høgeurt, skov-galtetand, knoldet brunrod, kantet konval, majblomst, firblad og græsme miliegæs, lund-rapgræs, hunde-hvene og bølget bunke (Emsholm, 1982 upubl.).

Lokaltetskoder:

Livbjerg + S III r

Botanisk vurdering:

Livbjerg

3. Lokalt sjældnere planter: knoldet brunrod.

Kilder: 34, 36, 46, 141, 272

15/28 SVENSTRUPHEDE

LINDHOLT, OBITSØ, SVENSTRUP HEDE, VINDERUP

Området sydøst for Vinderup er præget af mange mindre skovbevoksninger, der udgør tilplantede eller tilgroede hedeområder, eller er tilknyttet ådalen. Omtalt her er tre kendte egekrat Obitsø, Svenstrup Hede og Lindholt, der alle ligger i samme trekantområde midt imellem byerne Vinderup, Sevel og Ryde.

15/28-1. LINDHOLT består ligeledes af tre krat med eg, et stort på 5 ha og to små på henholdsvis 0,8 og 0,2 ha. De ligger ca. 1 km nordvest for Sevel Skovby. Vegetationen er undersøgt og beskrevet af Gram, Jørgensen & Køje (1944) samt af Emsholm (1982, upubl.) og Degn & Emsholm (1983). I ældre litteratur er krattet omtalt hos Dalgas (1884). De står på bakker og skrænter omgivet af lavt, fugtigt terræn. Det store krat var i 1944 meget tæt, præget af hassel og ret lavt med de højeste træer på 5 meter. Bundvegetationen var på den tid ødelagt af kreaturer, der i dag også præger den artsfattige bundvegetation.

Det store krat har i dag karakter af skov og står på god bund, der stadig præges af hassel. Det lille krat nærmest Sevel Skovby er meget stærkt påvirket af kreaturgræsning uden nogen opvækst i bunden, og dets størrelse er formindsket noget siden 1944. Dengang forekom følgende træer: stilk-eg, bøg, ahorn, ene og hassel. I krattene som helhed fandtes desuden bævreasp, almindelig røn (som i dag er i kraftigere opvækst), rød-el, øret pil, almindelig hyld og selje-pil. Bundplanterne bestod af: majblomst, liljekonval, almindelig kohvede, almindelig mjødurt, hindbær, ørnebregne og græsserne krybende hestegræs og blåtop.

Karakteristik:

Belligheden: mark

Antal krat: 2

Træhøjde: 12-14/16-18 meter

Trækonfiguration: enkeltstående, krogede ege

Underskov: hassel

Opvækst: ahorn, hassel, ask

Bundvegetation: løvdække

Græsning: tidligere græsning

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: ene, bøg, stilk-eg, birk, hassel, bævreasp, almindelig røn, skov-æble, øret pil, hindbær, brombær, tørst, vedbend, almindelig hyld, almindelig gedeblad. *Urter*: hvid anemone, smalbladet mangeløv, skarpbladet fladstjerne, skovsyre og stinkende storkenæb. *Græsser*: bølget bunke og mose-bunke.

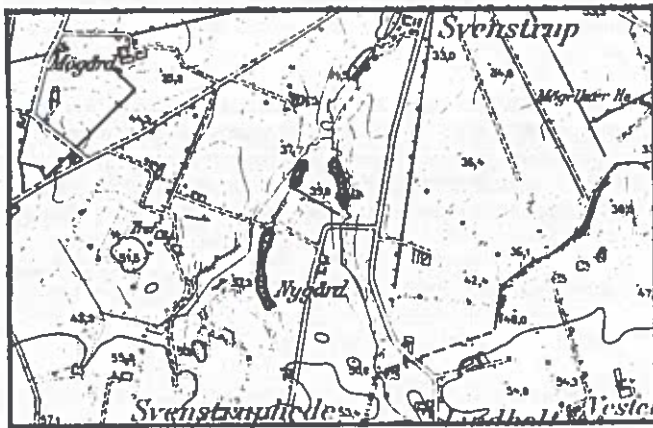
15/28-2. OBITSØ omfatter en egebevoksning på knap 1 ha, der ligger ud til Søndre Svenstrupvej. Mod vest præges krattet af vinden, men i den østlige del når træerne en højde af næsten 10 meter. Den nordlige del har været græsset af kreaturer indtil begyndelsen af 80'erne. I 1944 var krattet stærkt påvirket af vinden og træerne 1-5 meter høje, hovedsagelig bestående af stilk-eg, bævreasp, almindelig gedeblad, ene, øret pil, bøg, rød-el og mose-pors. Bunden var i 40'erne ødelagt af kreaturgræsning. Syd for dette krat var der dengang endnu et krat med hedelyng i bunden. Dette krat findes ikke længere. Skovbunden domineres af hvid anemone med indslag af skarpbladet fladstjerne.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* bøg, stilk-eg, art af birk, rød-el, bævreasp, almindelig røn, skov-æble, øret pil, hindbær, art af hvidtjørn, vedbend, almindelig hyld, kvalkved, almindelig gedeblad og solbær. *Urer:* hvid anemone og skrapbladet fladtjerne.

Vegetationstyper: egekrat.

15/28-3. SVENSTRUP HEDE. Ca. 1 km syd for Svenstrup ligger tre små krat på skrænterne af to sammenløbende ådale. Arealet er tilsammen ca. 0,5 ha. Krattet er omtalt hos Gram, Jørgensen & Køie (1944) og Degn & Emsholm (1983). I den sydvestligste del har der gået kreaturer indtil 1961. Derefter er der indplantet træer som f.eks. skov-fyr, rød-el og birk. Længere mod nord, hvor de to bække løber sammen, er der to mindre krat. De er begge stærkt præget af bid af kreaturer. Vild æble, rød-el og hvidtjørn dominerer. Den lave vegetation er uden skovbundspræg. Som følge af græsningen var floraen i 1982 ikke særlig veludviklet.

Svenstrup Heide. Tre partier af egekrat beliggende på ådalskrænten vest for Sevel.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* skov-fyr, stilk-eg, bævreasp, skov-æble, fuglekirsebær, el, birk, tørst, vedbend, almindelig hyld, art af hvidtjørn og almindelig gedeblad. *Urer:* hvid anemone.

15/28-4. VINDERUP. På udyrkede arealer, enge og overdrev er der tidligere fundet tusindfrø, trenervet snerre, farve-gåseurt og langstakket svingel i nærheden af Vinderup By (Maigaard, 1911).

15/28-5. LADTING Å inklusive Svenstrup Å og Sahl Bæk. Vandløbet er undersøgt på strækningen fra syd for Sahl til udløbet i Venø Bugt. Den øvre del af vandløbet Sahl Bæk er et mindre vandløb med vekslende bundforhold med en fast sandbund, der nogle steder afløses af en blød og ustabil sandbund. Der er betydelige grusforekomster i vandløbet. Også på den mellemste strækning, Svenstrup Å er der en relativ stor, fysisk variation, der stiger op gennem vandløbet. Derimod har den nedre strækning Ladting Å et kanalagtigt forløb med en blød, slamdækket sandbund og ringe fysisk variation (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter:* enkelt pindsvineknop, art af vandranunkel, småbladet vandstjerne, art af vandstjerne, svømmende vandaks, manna-sødgæs, sideskærm og lancetbladet ærenpris.

Lokalitetskoder:

Ladting Å/Svenstrup Å/Sahl Bæk	++ V III s-r
Lindholt	++ S II r
Obitsø	++ S II r
Svenstrup Heide	++ S III r

Botanisk vurdering:

Lindholt

3. Lokalt sjældnere planter: hvid anemone.

Obitsø

3. Lokalt sjældnere planter: hvid anemone.

Svenstrup Heide

3. Lokalt sjældnere planter: hvid anemone.

Kilder: 34, 36, 46, 141, 189, 205u

15/29 SEVEL

GJÆVEN, HELLESØ, LADEGÅRD BÆK, LADEGÅRD SØ, SEVEL

Omfatter blandt andet den sydlige del af Hjelm Hede omkring Grimmer Bakker, Hellsø, Ladegård Sø inklusive nærliggende hede- og moserealer samt mindre skovbevoksninger omkring Sevel By. Heraf omtales et egekrat nord for Sevel.

15/29-1. GJÆVEN består af en løvblandingskov med bøg, ahorn, skov-elm og ask. Skoven er beliggende på skrænterne af en dal, sydøst for Sevel. Der er en underskov af ahorn og skov-elm, medens skovbundsvegetationen i øvrigt er sparsomt udviklet, flere steder er der dog et bunddække af bredbladet mangeløv. I det sydlige skovbryn forekommer stilk-eg, nogle steder som en blandet løvbevoksning med indslag af ahorn og ask.

Vegetationstyper: løvskov.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* skov-elm, bøg, stilk-eg, rød-el, hassel, småbladet lind, bævreasp, vild pære, almindelig røn, fuglekirsebær, aks, grå-pil, tørst, slåen, almindelig hvidtjørn, vedbend, almindelig hyld, kvalkved og almindelig gedeblad.

15/29-2. SEVEL. Nord for Sevel, ved og vest for vejen til Hjerl Hede Frilandsmuseum ligger tre-fire mindre skovbevoksninger med eg. Tilsammen udgør de lidt over 6 ha. De er beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944), Degn & Emsholm (1981) samt af Emsholm (1982, upubl.). I ældre litteratur er

Sevel Krat omtalt af Dalgas (1884). Det største krat ligger direkte op til Hjerl Hedevej. Det er også kendt som Præstegårdsskoven, da den ligger umiddelbart nord for præstegården. Selv om bevoksningen overvejende domineres af gamle krogede ege af stilk-eg, er der også indslag af ask og rød-el på de mere fugtige partier og skov-elm, hassel, kirsebær, almindelig tjørn, almindelig røn og bævreasp på de mere tørre partier. Desuden forekommer buske som almindelig gedebled, vedbend, brombær og hindbær. De næststørste krat ligger som en enklave omgivet af dyrkede arealer. Også her forekommer en del fugtige partier med rød-el. Fra krattene ved Sevel kendes sanikel, knoldet brunrod og kantet konval.

Karakteristikk:

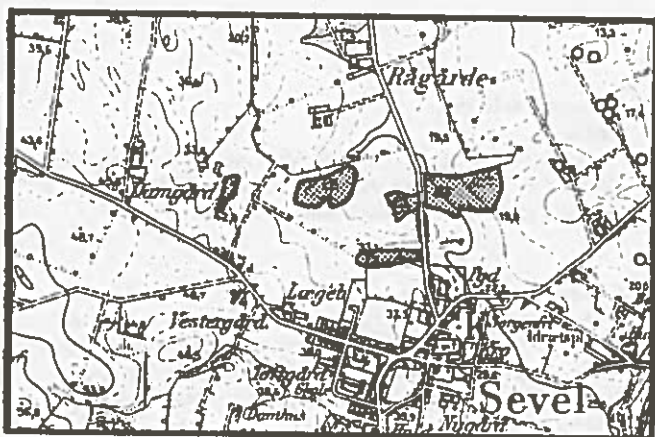
Belligheden: mark

Antal krat: 4

Dominerende træart: stilk-eg/ (rød-el)/ (ask, skov-elm)

Træhøjde: 12-14 meter

Trækonfiguration: retstammede ege med krogede kroner

Sevel. Fire egekrat nord for Sevel. Det østlige krat op til vejen benævnes Præstegårdsskoven. Skovbevoksning af retstammede ege med store, krogede kroner.

Underskov: hyld/ingen

Opvækt: bævreasp/ahorn

Bundvegetation: løvdækket/ krybende hestegræs/ ørnebregne/ vedbend/ morbundplanter: skovsyre, majblomst m.v.

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter: alle fire egekrat

1982. **Træer og buske:** skov-elm, bøg, stilk-eg, vinter-eg, art af birk, rød-el, hassel, bævreasp, almindelig røn, ahorn, tørt, brombær, almindelig hvidtjørn, engriffet hvidtjørn, vedbend, almindelig hyld og almindelig gedebled. **Urter:** ørnebregne, almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, dagpragtstjerne, krat/skov-viol, almindelig mjødurt, feber-nellikero, gederams, dunet steffensurt, skov-storkenæb, vild kørvel, almindelig hanekro, skov-galtetand, majblomst, stor konval, liljekonval. **Græsser:** kryb-hvene, lund-rapgræs, almindelig hundegræs og mose-bunke.

15/29-3. HELLESØ. Hellesø ligger umiddelbart nordvest for Stubbergård Sø. Søen er, som de fleste andre søer i området, opstået i et dødishul. Den er ca. 27 ha med en gennemsnitsdybde på 1,5 meter,

medens den største dybde på 5,2 meter forekommer i søens østlige del. Det største tilløb, Gjæven, løber til Hellesø i den nordvestlige del. Søbunden består af sand, der på de større dybder er dækket af et slamlag. Langs det meste af søbredden er der en bræmme af tagrør, der landværts i den østlige ende af søen afløses af en bevoksning af rød-el. Algesamfundet i søen er artsrigt og i perioder meget individrigt med dominans af næringskrævende blågrønner, arter af kiselalger og grønner. Der er kun fundet sporadisk forekomst af rentvandsarter, der er nævnt neden for.

Vegetationstyper: 'algesø'.

Alger:

1988. **Blågrønner:** *Microcystis aeruginosa*, *Microcystis wesenbergii*, *Aphanothece clathrata*, *Anabaena flos-aquae*, *Aphanizomenon flos-aquae* og *Oscillatoria planctonica*. **Rekylalger:** *Cryptomonas* sp., *Rhodomonas lacustris*, *Cryptomonas* sp. og *Katablepharis ovalis*. **Furealger:** *Peridinium* sp. **Gulalger:** *Mallomonas* sp. **Gulgrønner:** *Goniochloris mutica* og *Pseudostaurastrum limneticum*. **Prymnesiophyceae:** *Chrysochromulina parva*. **Kiselalger:** *Stephanodiscus rotula*, *Stephanodiscus hantzschii*, *Cyclotella* sp., *Melosira granulata* var. *angustissima*, *Asterionella formosa*, *Fragilaria intermedia*, *Nitzschia acicularis*, *Nitzschia* sp., *Synedra acus* og *Synedra* sp. **Grønner:** *Clamydomonas* sp., *Pascherina tetras*, *Chlorella* sp., *Coelastrum microporum*, *Dichotomococcus curvatus*, *Dictyosphaerium pulchellum*, *Dictyosphaerium subsolitarium*, *Eutetramorus fottii*, *Monoraphidium contortum*, *Oocystis* sp., *Pediastrum boryanum*, *Quadracoccus ellipticus*, *Quadrigula lacustris*, *Scenedesmus acutus*, *Scenedesmus armatus*, *Scenedesmus bicaudatus*, *Scenedesmus eornis*, *Scenedesmus obtusus*, *Scenedesmus opoliensis/pro-tuberans*, *Scenedesmus spinosus*, *Scenedesmus* sp., *Tetradron caudatum*, *Tetradron minimum*, *Elakatothrix genevensis*, *Closterium limneticum* og *Staurastrum paradoxum*.

15/29-4. LADEGÅRD SØ ligger vest for Stubbergård Sø i denne nordlige del. Søen er ca. 6 ha og har et trekantet omrids. Den er lavvandet med en gennemsnitlig dybde på ca. 1 meter og ca. 2 meter i søens midte. Der er ingen tilløb til søen. Ved søens sydvestbred ligger en græsklædt skrænt, medens der nord for søen er hede med hedelyng og ene. I det nordvestlige hjørne af søen er der et kær, der er bevokset med tagrør, storer og pil. Algesamfundet i søen består af en blanding af arter fra rent vand og næringsrigt vand. Næringskrævende blågrønner forekommer i masseforekomst og flere næringskrævende grønner er almindelige. Gulalger som *Mallomonas* f.eks., der er almindeligt forekommende i rent vand, er relativt almindelige i forårsperioden, ligesom flere arter af desmidiaecer forekommer almindeligt. Tilstedeværelsen af flere alger, der er karakteristiske for rene søer, tyder på at Ladegård Sø tidligere har været en ren sø, der har udviklet sig i retning af en mere næringsrig sø.

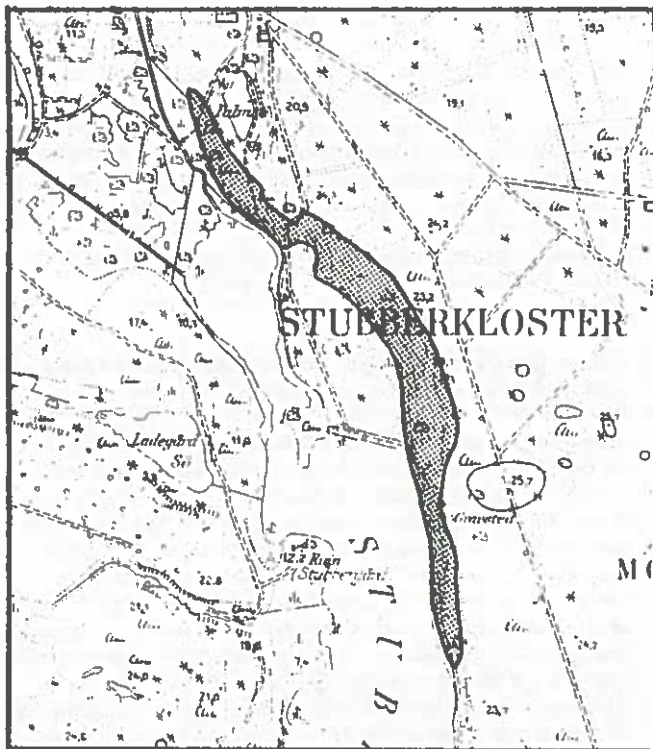
Vegetationstyper: sø

Alger:

1988. **Blågrønner:** *Aphanothece*-lignende kolonier, *Pseudanabaena mucicola*, *Pseudanabaena* sp., *Microcystis* sp., *Microcystis incerta*, *Anabaena flos-aquae*, *Anabaena planctonica*, *Chroococcus limneticus*, *Microcystis aeruginosa* og *Microcystis wesenbergii*. **Rekylalger:** *Cryptomonas* sp. **Gulalger:** *Mallomonas* sp., *Dinobryon cylindricum* cfr. *Ochromonas* og *Synedra* sp. **Kiselalger:** *Cyclotella* spp., *Stephanodiscus* spp., *Stephanodiscus rotula*, *Synedra* sp., *Asterionella formosa*, *Navicula* sp., *Nitzschia* sp. og *Tabellaria flocculosa*. **Grønner:** *Ankistrodesmus bibraianus*, *Ankistrodesmus gracilis*, *Botryococcus braunii*, *Chlamydomonas* sp., *Carteria* sp., *Chlorella* sp., *Dictyosphaerium pulchellum*, *Micractinium pusillum*, *Monoraphidium contortum*, *Monoraphidium minutum*, *Oocystis* sp., *Pediastrum boryanum*, *Pediastrum duplex*, *Scenedesmus opoliensis/pro-*

tuberans, Scenedesmus quadricauda, Scenedesmus serratus, Scenedesmus spinosus, Scenedesmus sp., Koliella sp., Koliella longiseta, Closterium acutum, Cosmarium cfr. pygmaeum, Cosmarium sp., Staurastrum brachiatum, Staurastrum chaetoceros, Staurastrum paradoxum, Staurastrum sp., Staurodesmus extensus og Staurodesmus quiriferus.

15/29-5. STUBBERGÅRD. Langs østsiden af Stubbergård Sø, overvejende på skrænterne, findes en stor sammenhængende egebevoksning på i alt 22 ha. Krattet indgår i den samlede fredning omkring Flynder Sø og Stubbegård Sø. Det har store ligheder med det krat, der strækker sig langs østsiden af Flynder Sø jf. 15/19. Bevoksningen har overvejende kratkarakter og består af uregelmæssige, krogede ege. En stor del af krattet ligger i en indhegnet dyrehave og er derfor ikke tilgængeligt for offentligheden. Krattet er omtalt af Dalgas (1884), Gram, Jørgensen & Køie (1944) samt Degn & Emsholm (1983), men er i øvrigt dårligt undersøgt. Nærmere botaniske oplysninger er derfor meget ønskelige.

Stubbergård. Egekrattet på nordøstsiden af Stubbergård Sø har samme udseende som krattet Hjelm Hede øst for Flynder Sø.

Vegetationstyper: egekrat.

15/29-6. LADEGÅRD BÆK har udløb i Stubbergård Sø, på den nordlige del af søens vestbred. Den midterste strækning af vandløbet er rørlagt. Den øvre vestlige del af vandløbet har et mindre kanaliseret til grøfteagtigt forløb. Vandløbets bund består af sand med nogen slamaflejringer langs bredderne. Der er en ringe fysisk variation i vandløbet, der sandsynligvis tørrer ud om sommeren. Den nedre del har et noget større forløb. Vandløbet er på denne strækning ved at vende tilbage til en mere naturlig tilstand. Der er en betydelig fysisk variation på strækningen med forekomst af enkelte stryg samt

en del høller og underskårne brinker. Vandløbsvegetation har stor betydning for vandløbets variation (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: art af vandstjerne, tykbladet ærenpris, lancetbladet ærenpris, art af vandranunkel, manna-sødgræs, sideskærm og liden andemad.

Lokalitetskoder:

Gjæven	
Hellesø	++ V III s
Ladegård Bæk	++ V III r
Ladegård Sø	++ V II s
Sevel	++ S-S ^v II r
Stubbergård	+ S I r

Botanisk vurdering:

Hellesø:

4. Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: Mallomonas sp. *Gulgrønalger*: Goniochloris mutica og Pseudostaurastrum limnetica. *Grønalger - desmidiacéer*: Closterium limneticum.

Ladegård Sø:

4. Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: Mallomonas sp., Dinobryon cylindricum, cfr. Ochromonas og Synura sp. *Grønalger - desmidiacéer*: Cosmarium cfr. pygmaeum, Cosmarium sp., Staurastrum brachiatum, Staurastrum sp., Staurodesmus extensus og Staurodesmus quiriferus.

Stubbergård:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af biotopstype naturskov af eg.

Kilder: 34, 36, 46, 68, 72, 73, 98, 152, 189, 205h, 205u, 224a, 247

15/30 VIVSØ

VIVSØ

15/30-1. VIVSØ ligger i Ludvig Schrøders Plantage syd for Hjelm Hede. Søen er på ca. 5 ha og har et varieret omrids. Søen omkranses af en hængesæk med kæruld, blåtop, lyse-siv, mose-pors og enkelte birketræer. Søen er oprindelig sur og brunvandet. Algesamfundet er kun undersøgt med nogle få prøver. En meget indvidrig forårsprøve med næringskrævende grønalger tyder på, at søen er forstyrret i forhold til den oprindelige tilstand.

Vegetationstyper: sø

Alger:

1988. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp., *Furealger*: *Gymnodinium*. *Kiselalger*: *Nitzschia* sp. *Øjealger*: *Trachelomonas volvocinopsis*. *Grønvalger*: *Chlamydomonas* sp. og *Monoraphidium*. Endvidere flere ubestemte arter.

Lokaltetskode:

Vivso + V IV 0

Kilder: 205 h

15/31 VRIDSTED

KARUP Å, VRIDSTED BRO VEST, VRIDSTED BRO ØST

Herunder omtales to moseområder ved Vridsted Bro på hver sin side af Karup Å. Vegetationen på lokaliteterne er undersøgt i forbindelse med Miljøministeriets marginaljordsprojekter for ferske enge og overdrev (Gyrsting, 1987). Se også under 15/39, 15/40, 15/50, 15/59 og 18/22.

15/31-1. VRIDSTED BRO, VEST består af en mindre mose på ca. 1 ha ved Karup Ådalens vestbred, umiddelbart syd for Vridsted Bro. En del af området udnyttes til græsning, medens den øvrige del, som består af relativt tør eng, ligger hen uden græsning. På dele af arealet forekommer opvækst af enkelte pil, øret pil eller grå-pil. På det ugræssede parti er de dominerende arter mose-bunke, vild kørvel, almindelig kvik, almindelig hundegræs, eng-rapgræs, rød svingel, almindelig syre og gåse-potentil. På det græssede parti, hvor vegetationen er mere varieret, er de dominerende arter eng-rapgræs, almindelig rapgræs, mose-bunke, kær-ranunkel, lyse-siv, sump-kællingetand, almindelig mjødurt og vandnavle.

Vegetationstyper: eng, tør eng.

Højere planter:

1986. Angelik, eng-brandbæger, mose-bunke, glat dueurt, kær-dueurt, græsbladet fladstjerne, almindelig fuglegræs, almindelig hanekro, krybende hestegræs, almindelig hønsetarm, eng-kabbeleje, skive kamille, engkarse, hvid-kløver, almindelig kongepen, kragefod, almindelig kvik, sump-kællingetand, vild kørvel, almindelig mjødurt, almindelig mælkebøtte, stor nælde, grå-pil, vej-pileurt, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, knæbøjet rævehale, almindelig røllike, nyse-røllike, lyse-siv, kær-snerre, sphagnum sp., almindelig star, grå star, top-star, rød svingel, kær-svovlrod, almindelig syre, høj sødgræs, horse-tidsel, kål-tidsel, kær-tidsel, almindelig torskemund, kær-trehage, vandnavle og eng-viol (Gyrsting, 1987).

15/31-2. VRIDSTED BRO, ØST. På Karup Åens østbred, syd for Vridsted Bro strækker sig et aflangt moseområde langs med åen. Der er spredt opvækst af grå-pil. Vegetationen domineres af højt voksende græsser eller græsagtige planter i øvrigt. Mose-bunke eller rød svingel dominerer, stedvis dominerer eng-rørhvene, ræve-star eller lyse-siv. De hyppigst forekommende urter er gul fladbælg, almindelig hanekro, kragefod, eng-nellikerod, nyse-røllike, almindelig skjolddrager, almindelig syre og muse-vikke.

Vegetationstyper: eng.

Højere planter:

1986. Angelik, eng-brandbæger, mose-bunke, ris-dueurt, gul fladbælg, græsbladet fladstjerne, almindelig hanekro, krybende hestegræs, almindelig hvene, kragefod, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, vand-mynte, eng-nellikerod, stor nælde, grå-pil, bleg pileurt, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel, eng-rottehale, almindelig røllike, nyse-røllike, lyse-siv, kær-snerre, almindelig star, ræve-star, rød svingel, sværtevæld, almindelig syre, kær-tidsel og muse-vikke (Gyrsting, 1987).

15/31-3. KARUP Å beskrives her på strækningen fra Dueholm til amtsgrænsen til Viborg Amt. Vandløbet har et næsten ureguleret bredt slynget forløb på den øverste del af strækningen, medens den nedre del har et mere kanaliseret forløb. Sidstnævnte strækning er under udvikling henimod en mere naturlig tilstand. Vandløbsbunden består af sand, stedvis med grus- og stenbund. Der er meget, varierede fysiske forhold, som på den øvre del af vandløbet har mange dybe huller og en varieret bund, der er betinget af vandløbsvegetationen. Fra strækningen kendes tykskulpet brøndkarse, der kun er kendt fra få fund over hele landet, og den er derfor angivet som sjælden. Fund af planten på en række nye voksesteder i de senere år tyder dog på, at den ikke er så sjælden, som man hidtil har antaget (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: enkelt pindsvineknop, art af vandranunkel, vandpest, art af vandstjerne, manna-sødgræs, tykskulpet brøndkarse, almindelig kildemos og arter af mosser.

Lokaltetskoder:

Karup Å	+ V II r
Vridsted Bro, vest	++ V II s
Vridsted Bro, øst	++ V II s

Botanisk vurdering:

Vridsted Bro, Vest:

5. Skillearter for kærtyper.

Overgangsfattigkær: angelik, kær-dueurt, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, kær-snerre, top-star og kær-tidsel.

Overgangsrigkær: almindelig skjolddrager.

Vridsted Bro, Øst:

2. Sjældnere planter: ræve-star.

5. Skillearter for kærtyper.

Overgangsfattigkær: angelik, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, kær-snerre og kær-tidsel.

Overgangsrigkær: almindelig skjolddrager

Karup Å:

2. Sjældnere planter: tykskulpet brøndkarse.

Kilder: 205u, 365

HOLMGÅRD SØ, NØRRE HVAM, TORSDAL BÆK

Herunder omtales Holmgård Sø samt Torsdal, der ligger lidt vest for Holmgård, og blandt andet omfatter et gammelt egekrat.

15/36-1. HOLMGÅRD SØ. Søen har i 40'erne været voksested for kortskafet skeblad (Mikkelsen, 1943). Kortskafet skeblad er optaget på den danske rødliste for højere planter (Løjtnant, 1985) og arten angives heri som truet i Danmark og er desuden rødlistet i Norden. Det er tvivlsomt om arten stadig findes på lokaliteten. Væld i tilknytning til Holmgård Sø har desuden været voksested for de temmelig sjældne mosser *Helodium blandowii* og *piberensermos* (*Paludella squarrosa*). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: sø.

Alger:

1988. *Blågrønalger*: *Aphanothece clathrata*, *Oscillatoria planctonica*, *Oscillatoria limnetica*, *Aphanothece* cfr. *nidulana*, *Anabaena spiroides* og *Gomphosphaeria pusilla*. *Rekylalger*: *Rhodomonas lacustris*, *Cryptomonas* sp. og *Katablepharis ovalis*. *Gulalger*: *Chrysamoeba* sp. *Gulgrønalger*: *Goniocloris mutica*. *Prymnesiophyceae*: *Chrysochromulina parva*. *Kiselalger*: *Stephanodiscus rotula*, *Stephanodiscus hantzschii*, *Melosira varians*, *Cyclotella* sp., *Nitzschia acicularis*, *Nitzschia* spp., *Fragilaria capucina*, *Synedra acus* og *Synedra ulna*. *Øjealger*: *Euglena viridis* og *Phacus* sp. *Grønalger*: *Chlamydomonas* spp., *Pascherina tetras*, *Coelastrum astroideum*, *Dichotomococcus curvatus*, *Dictyosphaerium pulchellum*, *Monoraphidium contortum*, *Pediastrum boryanum*, *Pediastrum tetras*, *Scenedesmus acuminatus*, *Scenedesmus acutus*, *Scenedesmus intermedius*, *Scenedesmus opoliensis*/protuberans, *Scenedesmus quadricauda*, *Scenedesmus spinosus*, *Schroederia setigera*, *Tetraedron caudatum*, *Tetrastrum staurogeniaeforme* og *Elakatothrix genevensis*.

15/36-2. NØRRE HVAM er et omkring 400 meter langt smalt krat med hovedsageligt eg, beliggende i en mindre dal øst for byen Hvam. Nørre Hvam er beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944) og i nyere tid i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1983, upubl.). Krattet ligger ca. 2 km vest for Keldsmark Krat og omfatter skrænterne på begge sider af en smal eng, der bugter sig lige vest for Nørre Hvam til Store Rydemølle. Egene var i 1944 7-8 meter høje. I dag ses der ege på 10-12 meters højde. Dalbunden er fugtig med pil og rød-el.

Karakteristik:

Belligheden: mark (kløft)

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 10-12 meter

Trækonfiguration: retstammede, krogede ege

Underskov:

Opvækst:

Bundvegetation:

Græsning: græsning (nordlig del)

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: rød-gran, skov-elm, bøg, hassel, bævreasp, almindelig røn, brombær, ask, drue-hyld og almindelig gedeblad. *Urer*: almindelig mangeløv, hvid anemone, stor nælde, skarpladet

fladstjerne, dag-pragstjerne, skovstjerne, feber-nellikerod, skovsyre, stinkende storkenæb, skov-galtetand, knoldet brunrod, tveskægget ærenpris, lyng-snerre, stor konval, kantet konval og liljekonval. *Græsagige planter*: art af frytle, håret frytle, almindelig hundegræs, krybende hestegræs, mose-bunke og skov-rørhvene.

15/36-3. TORSDAL BÆK har tilløb til Hellegård Å. Vandløbet har et kanaliseret forløb. Den øvre del er ved at vende tilbage til en mere naturpræget tilstand med et bugtet forløb. Vandløbsbunden veksler med sand-, grus- og stenbund med stor fysisk variation. I vandløbet forekommer høller og underskårne brinker. Den nedre del af vandløbet har et kanalagtigt forløb med ringe fysisk variation. Vandløbsbund er blød og tørret med aflejring af sand (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: manna-sødgæs, sideskærm, kredsladet vandranunkel og art af vandstjerne.

Lokalitetskoder:

Holmgård Sø	+ V III r
Nørre Hvam	
(Torsdal)	++ S H II s
Torsdal Bæk	++ V III r

Kilder: 36, 46, 53, 149, 205u, 207, 229, 231, 272, 312

15/37 RYDE

BORBJERG MØLLESØ, KELDSMARK, SKAVE Å, STENDIS BÆK NORD,

Herunder omtales Borbjerg Møllesø og nord herfor Keldsmark, som blandt andet omfatter skovbevoksninger på den østlige skrænt til Hellegård Ådalen, herunder mindre partier med egekrat.

15/37-1. BORBJERG MØLLESØ på 13 ha ligger i en lavning i terrænet. Den er på sit dybeste 1,8 meter, medens middeldybden er 1,0 meter. Der er en stor vandudskiftning i søen. Bredvegetationen domineres af tagrør, der i den sydlige ende har en bredde på op til 20 meter. I den nordlige del er der dunhammer og sø-kogleaks. Nærmere botaniske oplysninger om søens eventuelle bundvegetation er ønskelige (Ringkjøbing Amtskommune, 1978). De storslåede skrænter, der omgiver søen har tidligere udgjort nogle meget artsrige overdrev. Der er således i 50'erne fundet 69 arter af højere planter, hvoraf de 33 er blomsterplanter. I 50'erne er der registreret skavgræs, kambregne, kær-guldkarve, almindelig mælkeurt, spæd mælkeurt, kantet perikon, smuk perikon, skov-jordbær, kuglemuseurt, aks-rapunsel, guldblomme og lyng-star. Arealerne har sandsynligvis aldrig været dyrket eller gødsket på grund af terræforholdene, og der knytter sig derfor sikkert stadig store naturmæssige værdier til området. Selv om vegetationen har ændret sig, vil nogle af de nævnte arter sandsynligvis stadig kunne genfindes på lokaliteten. Selve søen har i en årrække været belastet af spildevand fra Borbjerg. Bredvegetationen omkring søen domineres af

tagrør med indslag af bredbladet dunhammer og sø-kogleaks. Tidligere er der i søen fundet den sjældne vandplante kortskafet skeblad. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: sø.

Alger:

1988. *Bldgrønalger*: *Oscillatoria planctonica* og *Aphanothece clathrata*. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp., *Katablepharis ovalis*, *Rhodomonas lacustris* og *Cryptomonas*. *Fvrealger*: *Gymnodinium* sp. *Prymnesiophyceae*: *Chrysochromulina parva*. *Kiselalger*: *Stephanodiscus hantzschii*, *Cyclotella* sp., *Nitzschia* sp., *Cyrtopleura solea*, *Cymbella* sp., *Fragilaria capucina*, *Gomphonema* sp., *Suriella* sp., *Synedra acus* og *Synedra ulna*. *Grønalgler*: *Chlamydomonas* sp., *Actinastrum hantzschii*, *Chlorella* sp., *Dictyosphaerium pulchellum*, *Monoraphidium contortum*, *Oocystis* sp., *Pediastrum boryanum*, *Pediastrum tetras*, *Scenedesmus acuminatus*, *Scenedesmus intermedius*, *Scenedesmus opoliensis/protuberans*, *Scenedesmus quadricauda*, *Scenedesmus spinosus*, *Tetraedron caudatum* og *Tetrastrum staurogeniacforme*.

15/37-2. KELDSMARK (inkl. Råkræ) omfatter en mose og en skovbevokset østskrånning i Hellegård Ådal mellem Borbjerg Sø og Holmgård Sø på i alt ca. 4,5 ha. Skrånningen gennemskæres af dybe slugter. Vegetationen i de "rene" egebevoksninger har været undersøgt og beskrevet af Gram, Jørgensen & Køle (1944), Emsholm (1982 upubl.) samt af Degn & Emsholm (1983). I ældre litteratur er Keldsmark omtalt hos Dalgas (1884).

Den nordlige del omfatter en 3 ha stor bøgeskov med et egebryn og blev i 1947 fredet som "Keldsmark Buske". Egene er specielt knyttet til slugterne. I den sydlige del er der en form for blandingskov af eg iblandet fyr og gran tillige med små overdrevsagtige partier med krat af stilk-eg og ene. Området indgår som et fælles græsningsareal med de tilstødende engarealer nedenfor. Krattet var - bøgarealet medregnet - i 1944 på mellem 3 og 4 ha. Selve det "rene" egekrat omfatter omkring 1,5 ha.

Karakteristik:

Belligheden: ådalsskrænt/ skov

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 14-16/16-18 meter

Stammediameter: 0,65 meter (0,47-0,85)

Trækonfiguration: enkeltstående, rette ege

Underskov: ingen/røn

Opvækst: ingen

Bundvegetation: græs-dækket

Græsning: ja

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: rød-gran, bøg, stilk-eg, bævreasp, hassel, almindelig røn, ene, brombær, almindelig hylid og almindelig gedeblad. *Urt*: skavgræs, lav ranunkel, art af fuglegræs, skarpbladet fladstjerne, almindelig syre, krat-fladbælg, gederams, skovsyre, skov-storke-næb, skov-galtetand, aks-rapunsel, mælkebøtte og majblomst. *Græsagtige planter*: håret frylle, lyse-siv, lund-rapgræs, almindelig hundegræs, fløjlsgræs og almindelig hvene.

15/37-3. SKAVE Å er her beskrevet på strækningen fra Stendis til sammenløbet med Savnstup Å mod syd. Vandløbet har et kanaliseret forløb på strækningen. På den øvre del nærmest Stendis er der en fast vandløbsbund med sten-, grus- eller sandbund. På den nedre del af strækningen er der en overgang til en blød sandet bund med be-

tydelige slamaflejringer. Den øvre del af vandløbet har relativt varierede fysiske forhold (Ringkjøbing Amtskommune, 1988).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1988. *Vandplanter*: almindelig kildemos, svømmende sumpskærm og art af vandranunkel.

15/37-4. STENDIS BÆK, NORD er et mindre vandløb, der har tilløb til Skave Å lidt nord for Stendis. Vandløbet har et kanaliseret forløb med en vis fysisk variation. Vandløbsbunden består af sandblandet sten- og grusbund (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: svømmende sumpskærm, manna-sødgæs og art af vandranunkel.

Lokaltetskoder:

Borbjerg Møllesø	+ V E IV a
Keldsmark	++ S-V II r
Skave Å	+ V III r
Stendis Bæk, nord	+ V III r

Botanisk vurdering:

Keldsmark:

3. Lokalt sjældnere planter: skavgræs og aks-rapunsel.

4. Egekratsindikatorer: krat-fladbælg.

Hede- og overdrevsindikatorer: ene.

Skave Å:

4. Rentvandsindikatorer: svømmende sumpskærm.

Stendis Bæk, nord:

4. Rentvandsindikatorer: svømmende sumpskærm.

Kilder: 34, 36, 46, 204, 205u, 272

15/38 DJELD

BLASKÆR BÆK

Syd for Djeld ligger Møgelmoose. Botaniske oplysninger herfra kendes ikke og er således meget ønskelige, ligesom nyere botaniske oplysninger fra områderne op til Stubbergård Sø er ønskelige.

15/38-1. BLASKÆR BÆK har tilløb til Stubbergård Sø's sydlige vestbred. Det er et mindre vandløb med et kanaliseret forløb, som delvis løber gennem nogle nedlagte dambrug. Vandløbet er ved at vende tilbage til en mere naturpræget tilstand. Det har præg af kildebæk. Vandløbsbunden består af grus og sten, der veksler med egentlig sandbund. Der er fysisk variation i vandløbet (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: tyndskulpet brøndkarse, lådden dueurt, lancetbladet ærenpris og grønne trådalger.

Lokalitetskode:

Blakskær Bæk ++ V II r

Botanisk vurdering:

Blakskær Bæk

2. Sjældnere planter: tyndskulpet brøndkarse.

Kilder: 205u

15/39 STUBBERGÅRD SØ**EGEBJERG NORD, MUNDBJERG, RØJKÆR BÆK/BJÆRNEKÆR BÆK, STRØMMEN, STUBBERGÅRD, STUBBERGÅRD SØ**

Herunder beskrives Stubbergård Sø, der sammen med Flyndersø og tilstødende heder og nåleplantager udgør et sammenhængende naturområde.

Omtalt her er også et egekrat ved sydenden af Stubbergård Sø og tæt ved Mundbjerg. På Øster Hjem Hede vest for Stubbergård Sø ligger en række tilgroede hedeområder. Botaniske oplysninger herfra, fra mosearealer ved sydenden af Stubbergård Sø samt fra Karup Ådalen er ønskelige.

15/39-1. EGEBJERG, NORD omfatter en mindre mose på ca. 3 ha, vest for Vridsted. Mosen, der udgør en del af Karup Ådalen er undersøgt i forbindelse med Miljøministeriets for ferske enge og overdrev. Der er varierende fugtighedsforhold på området, der anvendes til græsning. Vegetationen på de tørre engpartier domineres af græsser, almindelig hvene, eng-rapgræs, rød svingel, almindelig kamgræs og udspærret dværgbunke, medens mose-bunke, lyse-siv og krybende hestegræs dominerer på de mere fugtige partier, hvor der også er en mere varieret urtevegetation med blandt andet sump-kællingetand, vand-mynte, eng-nellikeroed og eng-viol.

Vegetationstyper: tør eng, fugtig eng.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende planter: mose-bunke, udspærret dværgbunke bjerg-fyr, krybende hestegræs, almindelig hvene, almindelig kamgræs, almindelig kongepen, sump-kællingetand, smalbladet kæruld, almindelig mjødurt, vand-mynte, mælkebøtte, eng-nellikeroed, dynd-padderok, bleg pileurt, vej-pileurt, knold-ranunkel, lav ranunkel, eng-rapgræs, almindelig røllike, lyse-siv, næb-star, eng-svingel, fåre-svingel, rød svingel, høj sødgræs og eng-viol (Gyrsting, 1987).

15/39-2. MUNDBJERG. På skrænterne af en mindre ådal ved sydenden af Stubbergård Sø mellem Mundbjerg og Blakskær ligger flere mindre skovbevoksninger, heraf to med dominans af stilk-eg. Sidst-

nævnte er beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944) og i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, unpubl.). På den sydlige ådalskrænt ligger en blandet løvbevoksning med birk, som ovenfor skrænten afløses af en nålebeplantning. Den vestlige egebevoksning ligger omkring en mindre slugt. Noget af denne bevoksning har tidligere været græsset. Fra lokaliteten med egekrat kendes kambregne og kantet konval. Endvidere er der tidligere fundet den temmelig sjældne bjerg-perikon.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter: samlet artsliste

1982. *Træer og buske*: skov-elm, bøg, stilk-eg, vinter-eg, bævreasp, almindelig røn, almindelig hvidtjørn, fugle-kirsebær, ene, brombær, art af rose, tørst og almindelig hyld. *Dværgbuske*: blåbær. *Urter*: almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, kambregne, almindelig engelsød, hvid anemone, lav ranunkel, stor nælde, art af fuglegræs, skarpbladet fladstjerne, almindelig syre, kruset skræppe, krat/skov-viol, skovstjerne, tormentil, gederams, glat dueurt, skovsyre, skov-galtetand, læge-ærenpris, tveskægget ærenpris, almindelig kohvede, lyng-snerre, almindelig almindelig gyldenris, majblomst, stor konval og kantet konval. *Græsagtige planter*: håret frytle, lund-rapgræs, bølget bunke, mose-bunke og krybende hestegræs.

15/39-3. STUBBERGÅRD. Væld langs bredden af søen er tidligere kendt som voksested for den temmelig sjældne mos *Helodium blandowii* (1959, 1977). Fra Stubbergård kendes ligeledes den temmelig sjældne mos *Pohlia bulbifera* (1977).

Vegetationstyper: væld.

15/39-4. STUBBERGÅRD SØ. Søens vandareal er 154 ha, og det er dermed amtets næststørste sø. Den er på sit dybeste sted 10,1 meter (i den sydlige ende), medens middeldybden er 2,3 meter. Bredvegetationen er meget varieret og domineres enten af tagrør, høj sødgræs eller bredbladet dunhammer, sidstnævnte hovedsageligt i den nordlige ende. Desuden findes vand-pileurt og almindelig sumpstrå i rørsumpen. Gul åkande forekommer kun i den allernordligste del ved afløbet. Udenfor rørsumpen dominerer aks-tusindblad (*Ringkjøbing Amtskommune, 1979, 1990*).

Vegetationstyper: sø.

Højere planter:

1989. *Vandplanter*: Liden andemad, stor andemad, bredbladet dunhammer, smalbladet dunhammer, gul iris, blågrøn kogleaks, sø-kogleaks, dynd-padderok, vand-pileurt, grenet pindsvineknop, vand-skræppe, almindelig sumpstrå, høj sødgræs, tagrør, aks-tusindblad, børsteblandet vandaks, hjerteblandet vandaks, kruset vandaks, svømmende vandaks, gul åkande og rørhinde (*Spirogyra* sp.).

15/39-5. RØJKÆR BÆK/BJØRNKÆR BÆK er beskrevet fra Toftegård til udløbet i Karup Å ved Løvig. Røjkær Bæk er et mindre vandløb med et kanaliseret forløb. Vandløbsbunden består på denne strækning af grus og sten med et vist indhold af sand, men den fysiske variation er forholdsvis ringe. Vandløbet er ved at vende tilbage til et mere naturpræget forløb med forekomst af underskårne brinker. Bjørnekær Bæk er på strækningen et kanaliseret og bredt udgrøftet vandløb med ringe fysisk variation. Der er en blød vandløbsbund, der er overlejret med okkerslam (*Ringkjøbing Amtskommune, 1991*).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: manna-sødgræs, enkelt pindsvineknap, storblomstret vandranunkel og grønne trådalger.

15/39-6. **STRØMMEN** er et tilløb til Stubbergård Sø på søens sydlige bred. Vegetationen er undersøgt på to stationer på strækningen fra udspringet i en nedlagt kalkgrav til udløbet i Stubbergård Sø. Den del af vandløbet, der ligger oven for Stampestrømmens dambrug har karakter af kildebæk. Vandløbet har et næsten ureguleret forløb med en meget stor fysisk variation. Vandløbsbunden er grus- og stenbund. Nedenfor dambruget har vandløbet et kanaliseret forløb med en blød og ustabil sandbund. Variationen i denne del af vandløbet er betinget af vandløbsvegetationen (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: tyndskulpet brøndkarse, stilket vandkrans, manna-sødgræs, høj sødgræs, enkelt pindsvineknap, sideskærm og grønne trådalger.

Lokaltetskoder:

Egebjerg Nord	+++ V II s
Munbjerg	++ S II r
Røjkær Bæk/Bjørnkær Bæk	++ V III r
Strømmen	++ V II s
Stubbergård Sø	+ S V I s

Botanisk vurdering:

Egebjerg Nord:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: sump-kællingetand, almindelig mjødurt og vand-mynte.

Munbjerg:

3. Lokalt sjældnere planter: kambregne og stor konval.

4. Egekratsindikatorer: almindelig engelsød, tormentil og almindelig kohvede.

Strømmen:

2. Sjældnere planter: tyndskulpet brøndkarse.

Kilder: 34, 36, 46, 144, 205 m, 205 u, 272, 365

15/40 SJØRUP PLANTAGE

DUEHOLM VEST, DUEHOLM ØST, EGEBJERG ØST, LØVIG, RØJBÆK NORD, RØJBÆK SYD

Herunder omtales seks moseområder langs Karup Ådalen samt to områder, der ligger på hver sin side af åen ved Dueholm. Ca. 2 km syd for foregående beskrives Egebjerg, der ligger ved Røjbæk sammen med tre, andre områder, der beskrives her. Således to områder på hver sin side af vandløbet Røjbæk, benævnt Røjbæk Nord og Røjbæk Syd, på Karup Åens vestbred samt Løvig overfor på Karup Åens østbred. Vegetationen på lokaliteterne er undersøgt i forbindelse med Miljøministeriets marginaljordsprojekter for ferske enge og

overdrev (Gyrsting, 1987). Se også under 15/31, 15/39, 15/50, 15/59 og 18/22.

15/40-1. **DUEHOLM, VEST** omfatter en mindre mose på ca. 1 ha på Karup Ådalens vestbred. Området græsses ekstensivt. Vegetationen er relativ artsrig og heterogen. Dele af området er permanent vanddækket, medens fugtighedsforholdene i øvrigt varierer. Spredt på området forekommer buske af grå-pil og øret pil. Kærvegetationen domineres af blandt andet mose-bunke, lyse-siv, topstar, rød svingel, almindelig mjødurt og mos med indslag af lavtvoksende urter.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste for området omfatter: angelik, hyldebladet baldrian, bukkeblad, mose-bunke, kær-dueurt, almindelig fuglegræs, art af gøgeurt, krybende hestegræs, eng-kabbeleje, engkarse, hvid-kløver, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, art af mos, vand-mynte, almindelig mælkebøtte, eng-nellikerod, kantet perikon, bidende ranunkel, lav ranunkel, glanskapslet siv, lyse-siv, stor skjaller, næb-star, top-star, rød svingel, almindelig syre, kærtidsel, tormentil, kær-trehage, trævlekrone og eng-viol (Gyrsting, 1987).

15/40-2. **DUEHOLM, ØST** er en mindre moseparcel på ca. 2 ha på Karup Ådalens østbred, sydvest for Vridsted. Vegetationen består af en højt voksende urtevegetation. De hyppigst forekommende græsser er almindelig rapgræs, almindelig sumpstrå og rød svingel med indslag af urter som angelik, glat dueurt, kragefod, sump-kællingetand, kær-snerre, kærtidsel, kær-trehage og eng-viol.

Vegetationstyper: kær

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende arter: angelik, mose-bunke, glat dueurt, bredbladet dunhammer, græsbladet fladstjerne, fløjlgræs, krybende hestegræs, almindelig hønsetarm, kragefod, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, eng-nellikerod, dynd-padderok, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel, almindelig rapgræs, glanskapslet siv, stor skjaller, kær-snerre, almindelig star, almindelig sumpstrå, rød svingel, almindelig syre, kærtidsel, kær-trehage og eng-viol (Gyrsting, 1987).

15/40-3. **EGEBJERG, ØST** omfatter en mindre mose på ca. 0,5 ha vest for Vridsted. Området består af en gammel tørveskrabningsflade og har en høj grundvandsstand, medens andre områder tidvis er vanddækkede. Vegetationen er generelt meget ensartet. På dele af området forekommer sluttede bevoksninger med pil. Plantedækket i øvrigt domineres af almindelig star, der danner et udbredt bunddække.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær, pilekrat.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste består af: angelik, mose-bunke, kær-dueurt, bredbladet dunhammer, gifttyde, kryb-hvene, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, eng-nellikerod, dynd-padderok, nyserøllike, sideskærm, lyse-siv, kær-snerre, almindelig star, rød svingel, almindelig syre, høj sødgræs, kærtidsel, vandnavle og eng-viol (Gyrsting, 1987).

15/40-4. LØVIG. På Karup Å's østbred nord for Hagebro ligger et ca. 3 ha stort moseområde. Der er spredt forekomst af øret pil og grå-pil. Den i øvrigt åbne vegetation domineres af højt voksende græsser og urter. Grundvandsstanden er høj, og en varierende fugtighedsforhold giver området en heterogen struktur. Kærvegetationen er relativt artsrig og varierende. Blandt de hyppigt forekommende og mest dominerende urter kan nævnes bukkeblad, kragefod, almindelig mjøddurt, eng-nellikerod og sump-kællingetand.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste for området omfatter: angelik, bukkeblad, mose-bunke, kær-dueurt, kryb-hvene, eng-kabeleje, kragefod, sump-kællingetand, almindelig mjøddurt, eng-nellikerod, dynd-padderok, art af perikon, pil, eng-rapgræs, nyse-røllike, burre-snerre, kær-snerre, almindelig star, blåre-star, rød svingel, almindelig syre, høj sødgræs og eng-viol (Gyrsting, 1987).

15/40-5. RØJBÆK, NORD er en mindre mose på ca. 0,5 ha på Karup Å's vestbred umiddelbart øst for Røjebæk. Øret pil forekommer spredt på området ligesom enkelte rød-el. Vandstandsforholdene varierer, således er den nordligste del relativt fugtig, den midterste del fugtig, medens den sydlige del er tidvis vanddækket. Vegetationen domineres overvejende af højt voksende græsser og urter. Stedvis dominerer stor nælde, høj sødgræs, mose-bunke, toradet star og almindelig mjøddurt.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende arter: angelik, bukkeblad, mose-bunke, kær-dueurt, ris-dueurt, bredbladet dunhammer, gul fladbælg, almindelig gyldenris, almindelig hanekro, krybende hestegræs, skov-kogleaks, kransbørste, sump-kællingetand, vild kørvel, almindelig mjøddurt, stor nælde, dynd-padderok, prikbladet perikon, bleg pileurt, almindelig røllike, rørgræs, kær-snerre, stjerne-star, toradet-star, rød svingel, høj sødgræs, ager-tidsel, tormentil, almindelig torskemund og muse-vikke (Gyrsting, 1987).

15/40-6. RØJBÆK, SYD omfatter en mindre mose på ca. 1 ha syd for Røjebæk, hvor denne løber ud i Karup Å/Skive Å. På området forekommer spredt øret pil og enkelte almindelig hyld. Kærvegetationen er stedvis varierende og har en heterogen struktur. Vegetationen karakteriseres af højt voksende græsser og urter og domineres stedvis af græsagtige planter som høj sødgræs, mose-bunke, lyse-siv, rød svingel, tråd-siv og almindelig star. Blandt de mest dominerende urter kan nævnes almindelig mjøddurt, angelik, bukkeblad, sump-kællingetand og eng-nellikerod.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende arter: angelik, bukkeblad, mose-bunke, ris-dueurt, gul fladbælg, kær-galtetand, gederams, almindelig hvene, kragefod, almindelig kællingetand, sump-kællingetand, almindelig mjøddurt, stor nælde, eng-nellikerod, dynd-padderok, bleg pileurt, gåse-potentil, lav ranunkel, almindelig rapgræs, almindelig røllike, lyse-siv, tråd-siv, art af skræppe, kær-snerre, almindelig star, rød svingel, almindelig syre, høj sødgræs, kær-tidsel og tormentil (Gyrsting, 1987).

Lokalitetskoder:

Dueholm, vest	++ V II r
Dueholm, øst	++ V II r
Egebjerg, øst	++ V II r
Løvig	++ V II r
Røjebæk, nord	++ V III r
Røjebæk, syd	++ V II r

Botanisk vurdering:

Dueholm, vest:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: sump-kællingetand, almindelig mjøddurt, vand-mynte, top-star, kær-tidsel og trævlekrone.

Dueholm, øst:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, sump-kællingetand, almindelig mjøddurt, kær-snerre og kær-tidsel.

Egebjerg, øst:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, kær-dueurt, sump-kællingetand, almindelig mjøddurt, kær-snerre og kær-tidsel.

Løvig:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, kær-dueurt, sump-kællingetand, almindelig mjøddurt og kær-snerre.

Røjebæk, nord:

5. Skillearter for kærtyper.

- overgangsfattigkær: angelik, kær-dueurt, sump-kællingetand, almindelig mjøddurt og kær-snerre.

- overgangsrigkær: toradet star.

Røjebæk, syd:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, sump-kællingetand, almindelig mjøddurt, kær-snerre og kær-tidsel.

Kilder: 365

15/44 HOLSTEBRO

LUNDEN

15/44-1. LUNDEN er et lille krat på 1 ha mellem Holstebro Sø og byen på nordskrænten af Storådalen nær de nuværende kolonihaver ved åens sydside. Krattet har gennem tiderne været flittigt besøgt, og der er således angivet mange planter herfra. I dag har krattet skovkarakter med tætstående, tyndstammede ege, der er 16-18 meter høje. På grund af den manglende lystilgang til skovbunden er mange arter sandsynligvis forsvundet fra stedet. Underskoven består af skov-elm, ahorn eller ask. Desuden forekommer gran, bøg, hassel, almindelig røn, almindelig hvidtjørn, almindelig hyld, fugle-kirsebær og ribs. Skovbundsvegetationen er sparsomt udviklet, men omfatter blandt andet hvid anemone, gederams, bølget bunke, lund-rapgræs og krybende hestegræs (Emsholm, 1982 upubl.). Tidligere er også bævreasp, tørst, slåen, skov-æble, seljepil, engriflet hvidtjørn, kvalkved, hunde-rose, vild kørvel, dag-pragt-

stjerne, almindelig mjøddurt, art af bjørneklo, skov-viol, skov-galtetand, almindelig hanekro, liljekonval, stor konval, knoldet brunrod, almindelig gyldenris, smuk perikon, draphavre, almindelig hundegræs, krybhvene og eng-rapgræs angivet fra stedet (Gram, Køie & Jørgensen, 1944).

Karakteristikk:

Belligenhed: Ådalsskrænt
Antal krat: 1
Dominerende træart: stilk-eg
Træhøjde: 16-18 meter
Trækonfiguration: slanke, rette ege
Underskov: hyld, ahorn, røn, hassel og kirsebær
Opvækst: bævreasp
Bundvegetation: løvdækket/ hvid anemone
Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Lokalitetkode:

Lunden ++ S III r

Kilder: 36, 46, 190, 272

15/45 MEJRUP

MEJRUP, MEJRUP PLANTAGE, NOES, SAVSTRUP PLANTAGE, VANDKRAFTSØEN

15/45-1. MEJRUP. På nordskrænten til Holstebro Sø ligger der, øst for gården Elkær, to mindre egestykker. Mejrup er undersøgt og beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944) og i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.).

Træerne er i dag 16-18 meter høje. Det vestlige egestykke græsses sammen med engarealet nedenfor. Som følge af græsningen er der ingen underskov, og skovbunden domineres næsten udelukkende af græsserne krybende hestegræs og vellugtende gulaks.

Karakteristikk:

Belligenhed: Ådalsskrænt
Antal krat: 2
Dominerende træart: stilk-eg
Træhøjde: 16-18 meter
Stammediameter: 0,81 meter (0,37-1,67)
Trækonfiguration: retstammede ege med krogede kroner
Underskov: ingen
Opvækst: ingen
Bundvegetation: græs-dækket: krybende hestegræs
Græsning: tidligere græsning

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter: begge egebvoksniner samlet i artliste 1982. *Træer og buske*: skov-elm, stilk-eg, art af rose, almindelig hvidtjørn, engriflet hvidtjørn, almindelig hyld og almindelig gedeblad. *Urter*: skov-padderok, hvid anemone, bidende ranunkel, skarpladet fladtjerne, almindelig syre, krat/skov-viol, gederams, vild kørvel, tveskægget ærenpris, almindelig kohvede, blå-klokke, mælkebøtte, almindelig kongepen og majblomst. *Græssagige planter*: mark-fryttele,

lyse-siv, vellugtende gulaks, krybende hestegræs, bølget bunke, almindelig rapgræs og almindelig hundegræs.

1944 Træer og buske: vild æble, øret pil.

15/45-2. MEJRUP PLANTAGE. Det vides ikke, om navnet henryder til skovbevoksningen umiddelbart syd for byen. I perioden fra 50'erne til midten af 60'erne foreligger en række oplysninger om svampe indsamlet af J.P. Jensen. Blandt de kendte arter kan nævnes slank snyltekølle (*Cordyceps ophioglossoides*), vortet hjortetrøffel (*Elaphomyces muricatus*), ravsvamp (*Leotia lubrica*), almindelig pigsvamp (*Hydnum repandum*), gulgrøn koralsvamp (*Ramaria abietina*), rødlig okkersporesvamp (*Hapalopilus rutilans*), broget rørhat (*Suillus variegatus*), kanel-fladhat (*Collybia putilla*) og grå slimsør (*Gomphidius glutinosus*) (Vesterholt, 1991).

Vegetationstyper: nåleplantage.

15/45-3. NOES (vandløb) omfatter et mindre vandløb, der har tilløb til Savstrup Å umiddelbart for dennes sammenløb med Storå. Den øvre del af vandløbet er rørlagt. Vandløbsbunden er fast, stedvis blød sandbund med forekomster af grus. Vandløbsvegetation bidrager til vandløbets variation. Således findes tætte bevoksninger med vandarve langs bredderne (Ringkjøbing Amtskommune, 1988).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1988. *Vandplanter*: art af vandarve, manna-sødgræs.

Lokalitetkoder:

Mejrup	++ S III r
Mejrup Plantage	+ S IV r
Noes	
vandløb	+ V III r

Botanisk vurdering:

4. Egekratsindikatorer: almindelig kohvede.

Kilder: 36, 46, 176, 190, 205 d, 231, 272

15/46 SKAVE

BIRKMOSE, HOAGER, HVIDMOSE (se 15/55 HODSAGER), SAVSTRUP, SAVSTRUP Å, SKAVE, SKAVE Å, TINKERDAL MOSE

15/46-1. SKAVE. Fra hede ca. 3 km sydvest for Skave foreligger botaniske oplysninger i forbindelse med Feltbotanisk Klub, Dansk Botanisk Forening hede- og overdrevsundersøgelser. Heden var i 1975 uden tilgroning og tilplantning.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1975. *Træer og buske*: ene, krybende pil og gyvel. *Dværgbuske*: engelsk visse, håret visse, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urter*: skovstjerne, tormentil, gederams, almindelig mælkeurt, lyng-snerre, guldblomme, kattedod, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, almindelig kongepen, lav skorsoner og plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, mangeblomstret frytle, pillestar, fåre-vingel, bølget bunke, blåtop og vellugtende gulaks.

Lokalitetskode:

Skave + H II r

Botanisk vurdering:

Skave:

2. Sjældnere planter: kattedod.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: ene, håret visse, hede-melbærris, kattedod, guldblomme og lav skorsoner.

Kilder: 244, 426, 427

15/47 HOAGER

BORGBJERG PLANTAGE (se 15/48 NORDRE FELDBORG PLANTAGE), HVIDMOSE (se 15/55 HODSAGER), NORDRE FELDBORG PLANTAGE, SEVEL PLANTAGE (se 15/48 NORDRE FELDBORG PLANTAGE), VOLSTRUP MOSE

Botaniske oplysninger fra områdets naturlokaliteter foreligger ikke og er derfor meget ønskelige.

15/48 NORDRE FELDBORG PLANTAGE

BORGBJERG PLANTAGE (se NORDRE FELDBORG PLANTAGE), FELDBORG BÆK, HADERUPLUND, HADERUP Å, NORDRE FELDBORG PLANTAGE, STAVLUND Å

15/48-1. HADERUPLUND. På og op til den svagt markerede vestskrånt til Haderup Ådalen nær det sted, hvor vejen krydser åen, ligger et mindre egekrat og hede. Heden, der ligger ovenfor skrånten op til krattet, domineres af hedelyng. Der er opvækst af fyr på heden. Yderligere oplysninger om hedearealet er ønskelige. Egekrattet er knap 1 ha stort. Oplysninger om egekrattet findes hos Gram, Jørgensen & Køie (1944), Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). I ældre litteratur er krattet omtalt som Haderuplund hos Dalgas (1884) og Mülller (1924). I begyndelsen af 40'erne var egene omkring 6 meter høje. I dag er højden 10-12 meter.

Fra lokaliteten kendes hunde-viol, guldblomme, art af gøgeurt og bakke-star. Både stilk-eg og vinter-eg samt krydsninger imellem de to forekommer. Af andre træer nævnes bævreasp, tørst, ene samt øret pil og selje-pil. Bundfloraen består af almindelig kohvede, majblomst og liljekonval. Derudover fandt Køie i 1944 hvid anemone, skovstjerne, kantet konval, almindelig sct. hansurt, krat-fladbælg, smalbladet høgeurt, læge-ærenpris, almindelig gyldenris, hunde-viol, flipkrave,

gæslingeblomst, almindelig pimpinelle og tyttebær samt græsserne bølget bunke, krybende hestegræs, bakke-star, pille-star, fåre-vingel og mark-frytle. I undersøgelsen fra 1982 desuden tormentil.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, vinter-eg, bjerg-fyr, ene, bævreasp og tørst. *Urter*: skovstjerne, tormentil, almindelig kohvede, lyng-snerre, majblomst, liljekonval, art af gøgeurt. *Græsagtige planter*: bølget bunke, mose-bunke og lund-rapgræs.

15/48-2. NORDRE FELDBORG PLANTAGE. Bundvegetationen i plantagen består af mosser. Fra Borbjerg Plantage findes en liste over 17 mosser (Grøntved & Holmen, 1953).

Vegetationstyper: nåleplantage.

15/48-3. STAULUND BÆK har tilløb til Haderup Å umiddelbart nord for Stavlund. Vegetationen i vandløbet er undersøgt på en strækning nær ved Stavlund. Det er et mellemstort vandløb med et stærkt slynget forløb. Vandløbsbunden består af en ustabil sandbund med ringe fysisk variation. Der findes enkelte forekomster med grus og sten (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: tykbladet ærenpris, eng-forglemmigej, enkelt pindsvineknap, grenet pindsvineknap, sideskærm, art af vandrunkel, vandpest, fladfrugtet vandstjerne og grønne trådalger.

Lokalitetskoder:

Haderuplund ++ S II r
Nordre Feldborg Plantage + S IV 0
Staulund Bæk ++ V II r

Botanisk vurdering:

Haderuplund:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: ene.

4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig kohvede og tormentil.

Kilder: 10, 12, 14, 18, 21, 34, 36, 46, 53, 84, 205u, 272

15/50 KONGENSHUS MINDEPARK

HØGILD BRO, KARUP Å, LILLE AGERBÆK, OVER TORP

Herunder omtales tre eng- og moseområder på Karup Åens vestbred. Et område nord for Høgild Bro og nord herfor, benævnt Over Torp. Endelig omtales Lille Agerbæk, der ligger på Karup Åens østbred umiddelbart øst for Fårbæk. Vegetationen på lokaliteterne er undersøgt i forbindelse med Miljøministeriets marginaljordsprojekter for ferske enge og overdrev (Gyrsting, 1987). Se også under 15/31, 15/39, 15/40, 15/59 og 18/22.

15/50-1. HØGILD BRO omfatter et mindre moseområde på Karup Å's vestbred. Oven for skrænten afgrænses området af egekrat. Området ligger i dag hen uden udnyttelse. Der er en åben kærvegetation med spredt opvækst af stilk-eg, pil og hvidtjørn. Vegetationen domineres af græsserne: almindelig kvik, krybende hestegræs og mosebunke samt af højt voksende urter som almindelig mjødurt og stor nælde.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær, eng.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende arter: angelik, bølget bunke, mose-bunke, kær-dueurt, lådden dueurt, almindelig fredløs, kær-galtetand, gederams, hedelyng, krybende hestegræs, kryb-hvene, bugtet kløver, kragefod, almindelig kvik, sump-kællingetand, stor nælde, ager-padderok, prikbladet perikon, fersken-pileurt, eng-rotte-hale, eng-rørhvene, kruset skræppe, lyse-siv, tråd-siv, kær-snerre, almindelig star, sand-star, kær-svovlrod, almindelig syre, høj sødgræs, kær-tidsel, tormentil, almindelig torskemund og muse-vikke.

15/50-2. LILLE AGERBÆK. Moseområde på Karup Å's vestlige bred, syd for Resen By. Fugtighedsforholdene varierer og giver området en heterogen struktur. Dele af området er vældpåvirket, medens skrænten og områder ovenfor skrænten er overdrev. Den midterste del af området udnyttes til græsning. Der er spredt opvækst af øret pil. Vegetationen på det græssede område domineres af lavt voksende græsser som kryb-hvene, knæbøjet rævehale og rapgræs med indslag af urter. De hyppigst forekommende urter er eng-forglemmigej, engkarse, sværtevæld, stor nælde, tykbladet ærenpris, ris-dueurt, almindelig hanekro og sideskærm. På de uudnyttede områder er der en ensartet og artsfattig vegetation. I den sydlige del dominerer høj sødgræs, stor nælde, lådden dueurt, almindelig mjødurt og ræve-star. Den nordlige del af området, der ligeledes ligger hen uden udnyttelse, har en artsrig og veludviklet kærvegetation. Vegetationen består af lavt voksende græsser som mose-bunke, krybende hestegræs, almindelig hvene, rød svingel samt af star og siv: almindelig star, lyse-siv og tråd-siv. De hyppigst forekommende urter er blandt andet almindelig syre, sump-kællingetand, eng-viol, kragefod, kær-dueurt, kær-snerre og muse-vikke. Området forekommer således væsentligt upåvirket.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær, eng, væld, overdrev.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende arter: liden andemad, angelik, blæresmælde, blåhat, bølget bunke, mose-bunke, kær-dueurt, lådden dueurt, ris-dueurt, engelsgræs, flipkrave, fløjlsgræs, eng-forglemmigej, almindelig fuglegræs, gederams, almindelig gyldenris, gåse-potentil, almindelig hanekro, hamp-hanekro, krybende hestegræs, almindelig hvene, kryb-hvene, sand-hvene, art af hvidtjørn, eng-kabbeleje, engkarse, art af knopurt, kragefod, almindelig kvik, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, stor nælde, kær-padderok, krybende pil, bleg pileurt, bidende ranunkel, eng-rapgræs, knæbøjet rævehale, nyse-røllike, sideskærm, lyse-siv, tråd-siv, almindelig skjolddrager, burre-snerre, gul snorre, ræve-star, næb-star, kær-svovlrod, sværtevæld, almindelig syre, høj sødgræs, kær-tidsel, tormentil, lancet-vej-bred, muse-vikke, eng-viol, læge-ærenpris og tveskægget ærenpris (Gyrsting, 1987).

15/50-3. OVER TORP. Mose på østsiden af Karup Å. Området afgrænses mod øst af en mindre skovbevoksning. Den sydlige del af området har ikke været udnyttet siden midten af 40'erne, den nordlige del ikke siden 1964/65. Vegetationen domineres af højt voksende urtevegetation med almindelig mjødurt, almindelig fredløs, krybende

hestegræs, almindelig hvene og rød svingel som de dominerende arter.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær, eng.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende arter: angelik, hyldebladet bakdrian, blåhat, mose-bunke, kær-dueurt, lådden dueurt, ris-dueurt, sump-øvighedsblomst, gul fladbælg, eng-forglemmigej, almindelig fredløs, gederams, hvid-gran, hamp-hanekro, skov-hanekro, krybende hestegræs, almindelig hvene, kryb-hvene, eng-kabbeleje, sump-kællingetand, eng-nellikkerod, stor nælde, ager-padderok, dynd-padderok, bleg pileurt, fersken pileurt, knudret pileurt, vej-pileurt, gåse-potentil, lav ranunkel, almindelig røllike, sideskærm, stor skjaller, lyse-siv, burre-snerre, kær-snerre, almindelig star, ru svinemælk, rød svingel, høj sødgræs, horse-tidsel, kær-tidsel, tormentil, almindelig torskemund, muse-vikke og eng-viol (Gyrsting, 1987).

15/50-4. KARUP Å er her beskrevet på strækningen fra Høgild Bro til Dueholm. Vandløbet har på denne del af strækningen et slynget forløb og henligger i næsten naturlig tilstand. Vandløbsbunden består af sand, der stedvis afløses af grus- og stenbund. Vandløbet har en stor fysisk variation med tilstedeværelse af stryg og mange dybe huller. Der er en svag belastning med okker. Tykskulpet brøndkarse findes her; angives som meget sjælden i den botaniske litteratur, idet den kun er kendt fra få voksesteder i landet. En del fund fra de senere år tyder imidlertid på, at den ikke er helt så sjælden som antaget (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. Vandplanter: enkelt pindsvineknop, art af vandranunkel, vandpest, art af vandstjerne, manna-sødgræs, tykskulpet brøndkarse, almindelig kildemos og mosser spp.

Lokalletskoder:

Høgild Bro	++ V II r
Karup Å	++ V II r
Lille Agerbæk	++ V II r
Over Torp	++ V II s

Botaniske vurdering:

Høgild Bro:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, kær-dueurt, almindelig fredløs, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, kær-snerre og kær-tidsel.

Lille Agerbæk:

2. Sjældnere planter: ræve-star.

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, kær-dueurt, sump-kællingetand, almindelig mjødurt og kær-tidsel.

Over Torp:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, kær-dueurt, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, kær-snerre og kær-tidsel.

Karup Å:

2. Sjældnere planter: tykskulpet brøndkarse.

Kilder: 205u, 365

15/54 YLLEBJERG

YLLEBJERG

15/54-1. YLLEBJERG er en lyng- og skovklædt bakke, der rejser sig ca. 15 meter over det flade landskab mellem Holstebro- og Simmelkær Vejen og Storådal. Bakken er en interessant geologisk formation, idet den er en isoleret bakke fra næstsidste istid kun ca. 1.800 meter lang og 300 meter bred. På toppen af bakken ligger en oldtidshøj. Yllebjerg med i alt 13 ha blev fredet i 1980. Fra lokaliteten kendes bakketidsl (Degn, 1991).

Vegetationstyper: overdrev.

Lokalitetskode:
Yllebjerg + H II (?) s

Botanisk vurdering:
Yllebjerg:
2. Sjældnere planter: bakketidsl.

Kilder:

15/55 HODSAGER

BROGÅRD MOSE, GAMMEL HODSAGER, HODSAGER PLANTAGE, LILLEÅ, STORÅ, STOVBEK KRAT (se 18/10)

15/55. GAMMEL HODSAGER er et kilometerlangt smalt krat på Storåens nordside lige nord for Hodsager By. Det omfatter ca. 1,6 ha. Krattet er undersøgt og beskrevet i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944) og i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). I 40'erne bestod krattet af 3-4 meter høje stilk-egge og vinter-egge og enkelte 8-10 meter høje bævreasp. I krattets nordlige del var der allerede dengang plantet hvid-gran, bjerg-fyr og canadisk poppel. Af træer i øvrigt findes almindelig røn, selje-røn, øret pil, ene, tørst og brombær. I dag er egne i den sydlige del af krattet 12-14 meter høje. Bundvegetationen præges nu som i 40'erne af ørne-bregne. Fra lokaliteten kendes kantet konval.

Karakteristik
Belligheden: ådalskrænt
Antal krat: 1
Dominerende træart: stilk-eg
Træhøjde: 14-16 meter
Stammediameter:
Trækonfiguration: retstammede, krogede egne
Underskov: ingen
Opvækst:
Bundvegetation: mangeløv
Græsning: tidligere græsning i hele krattet

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, vinter-eg, dun-birk, bævreasp, almindelig røn, selje-røn, øret pil, tørst, engriflet hvidtjørn, ask, almindelig gedeblad. *Urt*: skov-padderok, bredbladet mangeløv, almindelig engelsød, lav ranunkel, stor nælde, skarpbladet fladstjerne, rødknæ, krat-fladbælg, gederams, skovsyre, skov-storkenæb, vild kørvel, almindelig pimpenelle, læge-ærenpris, tveskægget ærenpris, almindelig kohvede, blå-klokke, aks-rapunsel, lyng-snerre, læge-baldrian, almindelig røllike, almindelig gyldenris, smalbladet høgeurt, stor konval, kantet konval og liljekonval. *Græsagtige planter*: håret frytle, mangeblomstret frytle, skov-star, almindelig rapgræs, almindelig hundegræs, bølget bunke og mose-bunke.

Lokalitetskode:
Gammel Hodsager ++ S II r

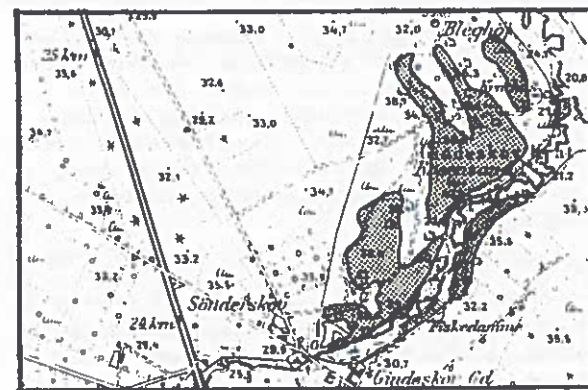
Botanisk vurdering:
Gammel Hodsager:
3. Lokalt sjældnere planter: aks-rapunsel.
4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig engelsød og krat-fladbælg.

Kilder: 36, 46, 272

15/56 GINDESKOV

GINDESKOV, GINDESKOV BÆK

15/56-1. GINDESKOV KRAT omfatter i alt ca. 24 ha med egekrat, som er fredet sammen med den omgivende hede og ådalen ned til Gindeskov Bæk og Staviund Å. Egekrattet er blandt andet undersøgt af Gram, Jørgensen & Køie (1944) samt Degn & Emsholm (1983). Tidligere er det omtalt hos Müller (1924), Olsen (1938) og Lind (1910). Gindeskov Krat ligger på et gammelt indsande og udgør i dag det største egekrat på Karup Hedeslette. Krattet er delt i fire afsnit. De dele af bevoksningen, der ligger på ådalskrænterne ned til Barslund Bæk og Gindeskov Bæk, har i dag skovkarakter, medens egne ovenfor skrænten har et mere kratagtigt udseende med krogede, uregelmæssigt formede egne. Krattet er under stadig udvikling og breder sig på det omkringliggende hedeareal.

Gindeskov. Egekrat beliggende på tidligere hedeareal og på ådalskrænten ned til Barslund Bæk og Gindeskov Bæk.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* bøg, stilk-eg, dun-birk, bævreasp, almindelig røn, skov-æble, tørst, grå-pil, øret pil, gyvel og almindelig gedebled. *Dværgebuske:* blåbær. *Urter:* ørnebregne, almindelig mangeløv, almindelig engelsød, hvid anemone, bidende ranunkel, skarpbladet fladstjerne, rødknæ, smuk perikon, bjerg-perikon, hunde-viol, almindelig sct. hansurt, skovstjerne, tormentil, krat-fladbælg, skovsyre, almindelig pimpinelle, pyramide-læbeløs, almindelig hanekro, læge-ærenpris, rveskægget ærenpris, almindelig kohvede, blå-klokke, aks-rapunsel, djævlsbid, almindelig gyldenris, smalbladet høgeurt, lav skorsoner, majblomst, kantet konval og liljekonval. *Græsagtige planter:* håret frytle, bakke-star, pille-star, sand-star, fåre-svingel, bølget bunke, krybende hestegræs, vellugtende gulaks, skov-rørhvene, hunde-hvene, tandbælg.

15/56-2. GINDESKOV BÆK løber sammen med Barslund Bæk syd for Stavlund. Den øvre del af vandløbet nærmest Vistorp har et udpræget kanaliseret og grøfteagtigt forløb med ustabil sandbund. Strækningen vest for landevejen Herning-Hagebro har et mindre reguleret og mere bugtet forløb. Vandløbet oven for Gindeskov Dambrug har et bugtet forløb, der går igennem tørvede mosearealer. Kort før sammenløbet med Barslund Bæk har vandløbet et ureguleret, stærkt slyngt forløb med meget stor fysisk variation. Dele af vandløbet er kraftigt belastet med okker (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter:* manna-sødgræs, dynd-padderok, storblomstret vandranunkel, art af vandranunkel, svømmende vandaks, hårtusindblad, sideskærm og grenet pindsvineknop.

Lokalitetskoder:

Gindeskov Krat ++ S I r
Gindeskov Bæk ++ V III r

Botanisk vurdering:

Gindeskov:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: bjerg-perikon, pyramide-læbeløs, aks-rapunsel, bakke-star og skov-rørhvene.

4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig engelsød, krat-fladbælg, almindelig kohvede.

Gindeskov Bæk:

4. Rentvandsindikatorer: hårtusindblad.

Kilder: 16, 20, 21, 22, 31, 36, 46, 63, 95, 124a, 159, 205u, 207, 268, 379

15/59 SØNDER FELDBORG PLANTAGE

HAGEBRO

15/59. HAGEBRO. På Karup Å's østlige bred vest for Hagebro ligger et 3,5 ha stort moscområde. Fugtighedsforholdene varierer fra let fugtige til mere tørre engpartier. Området er i dag uden udnyttelse. Vegetationen er relativt højtvoxsende og domineres af græsser med indslag af urter. De hyppigst forekommende græsser og andre græsagtige planter er almindelig hvene, rød svingel, stortoppet hvene, kryb-hvene, almindelig kvik, glanskapslet siv og eng-svingel. De mest dominerende urter er ris-dueurt, mælkebøtte og ru svinemælk.

Vegetationstyper: fugtig eng, tør eng.

Højere planter:

1986. Den samlede artsliste omfatter følgende arter: dunet dueurt, ris-dueurt, kær-dueurt, skarpbladet fladstjerne, sump-forglemmegej, kær-galtetand, almindelig hundegræs, almindelig hvene, kryb-hvene, almindelig kvik, ager-mynte, mælkebøtte og art af ranunkel, eng-rottehale, almindelig røllike, glanskapslet siv, lyse-siv, ru-svine-mælk, eng-svingel, horse-tidsel, kær-tidsel, glat vejbred og musevikke (Gyrsting, 1987).

Lokalitetskoder:

Hagebro +++ V III r

Botanisk vurdering:

Hagebro:

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: kær-dueurt og kær-tidsel.

Kilder: 365

15/58

Botaniske oplysninger fra dette område foreligger ikke og er derfor meget ønskelige.

Lindholt. Ringkøbing Amtskommune Foto 1982.

*Stamme af eg med stødskud. Mundsbjerg
Lisbeth Emsholm Foto 1982.*

Skovstjerne. Lisbeth Emsholm Foto

LOKALITETSBEKRIVELSER, TBU DISTRIKT 16.

Hele distrikt 16 ligger i Ringkjøbing Amt og strækker sig fra Limfjorden i nord, medtager Venø og følger mod syd vejen fra Struer til Holstebro og herefter et stykke af vejen Vegen å. Sydgrænsen går tværs over Skovbjerg Bakkesø og følger en vest-østgående linje fra Stadil Fjord til et stykke vest for Vildbjerg. Karakteristik for Skovbjerg Bakkesø er tilstedeværelsen af store hedecarealer, der omgives af store plantagearealer Ulfborg Plantage og Stålsø Plantage.

16/1-2 HARBOØR TANGE

Alle oplysninger om Harboør Tange samles under 16/3.

16/3 HARBOØR TANGE

HARBOØR TANGE, RØNLAND

16/3-1. HARBOØR TANGE blev fredet i 1984. Området har i en årrække haft offentlighedens bevågenhed som følge af fabrikken Cheminovas placering på den sydlige del af tangen. Botanisk er området specielt med forekomsten af den sydafrikanske plante firkløft, som er naturaliseret på sit nuværende voksested ved Cheminovas gamle affaldsdepot ved høfte 43. På strandengene er der en veludviklet strandengsvegetation. Fra dette område kendes de mindre almindelige arter slangetunge, stilket kilebæger, liden tusindgylden, strand-tusindgylden, firkløft, purpur-gøgeurt, dværg-star, strand-svingel og den lille uanselige græs spidshale. Heraf er stilket kilebæger sjælden. Firkløft forekommer flere steder på strandengen, oftest i opkørte hjulspor og lignende. Af de karakteristiske strandengsplanter kan desuden nævnes: vingefrøet hindeknæ, strandarve, kveller, strandgåsefod, strand-vejbred, mark-rødtop, strand-asters, kær-trehage, sand-siv, harril, strand-annelgræs og rød svingel.

Vegetationstyper: klit, strandeng.

Højere planter: klit og strandeng

1980. *Træer og buske*: havtorn og rynket rose. *Urter*: strand-asters, høst-borst, knude-firling, strand-kamille, jordbær-kløver, kveller, almindelig kællingetand, spyd-mælde, rødtop, kruset skræppe, ager-svinemælk og strand-vejbred. *Græsagtige planter*: strand-annelgræs, sand-hjælme, kryb-hvene, strand-kogleaks, glanskapslet siv, sand-star, rød svingel, tagrør, kær-trehage og strand-vejbred.

16/3-2. RØNLAND. På halvøen ligger den kemiske fabrik Cheminova. Botaniske oplysninger om Rønland foreligger hos Løjtnant (pers.medd.). Herfra kendes den sjældne plante firkløft, der er naturaliseret i Danmark.

Vegetationstyper: strandeng.

Højere planter: strandeng

1990. Strand-annelgræs, strand-asters, tidlig dværgbunke, engelsk-græs, harril, kødet hindeknæ, mark-hindeknæ, almindelig hvene, kryb-hvene, stilket kilebæger, strand-kogleaks, læge-kogleaks, kveller,

lav ranunkel, almindelig star, strandarve, strand-svingel, rød svingel, almindelig svingel, strandsennep, strandgåsefod, strand-kamille, skov-hanekro, strand(?)-rødtop, grå-bynte, muse-vikke, smalbladet vikke, kragefod, kær-snerre, grå-pil, bittersød natskygge, art af hvidtjørn, tagrør, hare-kløver, sølvfod, kær-snerre, blåmunke, hvid okseøjle, udstrakt kløver, revling, hedelyng, knæbøjet rævehale, tudse-siv, lyse-siv, knop-siv, vandnavle, strand-trehage, tormentil, fåre-svingel, sitka-gran (plantet), almindelig bjerg-fyr, skov-fyr, dun-birk, hvid-gran, sandarve, høst-borst, smalbladet høgeurt, sand-hjælme, almindelig hønsetarm, enårig rapgræs, rødknæ, kruset skræppe, almindelig rapgræs, sand-star, mose-bunke, horse-tidsel, alsike-kløver, ager-svinemælk, hvidmelet gåsefod, gyvel, vand-pileurt, stor nælde, gåse-potentil, havtorn, almindelig kællingetand, glat vejbred, sandskæg, rød-kløver, liden skjaller, almindelig firling, finbladet vejsennep, vej-pileurt, lådden dueurt og skive-kamille.

16/3. Ikke lokaliseret. Fra Thyborøn foreligger oplysninger om fund af det sjældne mos kortkapsel *Brachyeteium mildeacum*.

Lokalitetskoder:

Harboør Tange	++ K I s
Langerhuse	+ K III r
Rønland	+ K II s

Botanisk vurdering:

Harboør Tange:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I-biotop - veludviklet, naturlig strandeng og mere end 20 arter.

2. Sjældnere planter: slangetunge, stilket kilebæger, firkløft, purpur-gøgeurt og spids-hale.

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, vingefrøet hindeknæ, stilket kilebæger og strand-vejbred.

Rønland:

2. Sjældnere planter: firkløft, stilket kilebæger.

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril og kødet hindeknæ.

Kilder: 7, 8, 9, 22, 32, 35, 94, 95, 100, 114, 132, 144, 174, 175, 185, 207, 232, 234, 275, 276, 300, 369, 409

16/4 LANGERHUSE

LANGERHUSE

16/4. LANGERHUSE. Ud for Langerhuse er der en typisk klitvegetation. De forekommende arter er krybende pil, ager-stedmoderblomst, almindelig kællingetand, klit-fladbælg, almindelig kongepen, høst-borst og ager-svinemælk, sand-star, rød svingel, marehalm og sand-hjælme.

Vegetationstyper: klit, klithede.

Lokalitetskode:

Langerhuse

++ K III r

Kilder: 305

16/5 HARBOØR**SØNDERHOLME ENGE OG PLET ENGE**

16/5-1. SØNDERHOLME ENGE og Plet Enge er en rest af tidligere udstrakte strandenge, hvor langt størstedelen i dag er inddæmmed og opdyrket. Sønderholme Enge vender mod øst og nord ud til Nissum Bredning og er derfor under vedvarende påvirkning af Limsfjordens højvande, og her findes derfor veludviklede losystemer. Strandengsfloraen er præget af annelgræs - marskens arter som kveller, strand-annelgræs, læge-kokleare og strand-asters (Fredningsstyrelsen, 1986). Nævnes kan også almindelig kvik, hvid-kløver, kryb-hvene, rød-svingel, strand-kogleaks, strand-trehage, strand-vejbred og tagrør. På andre dele af Sønderholm Enge afgrænses området mod fjorden af en lav bræmme med tagrør, der mod land går over i en fugtig klithede med lavvandede huller. I dette område er der fundet hedelyng, klokkeløng, børste-siv, sand-star, sand-hjælme, kryb-hvene og tagrør (Schierup, 1981, unpubl.).

Vegetationstyper: strandeng, strandrørsump, klithede.

16/5-2. PLET ENGE. Arealerne på Plet Enge er omgivet af højvandsdiger. Flodvrag på pigtrådshegn og naturlige losystemer viser dog, at området jævnligt overskylls, ligesom der også her findes arter fra den våde, stærkt saltpåvirkede annelgræsmarsk. Vegetationen er præget af en typisk strandengsvegetation med blandt andet strand-trehage, sandkryb, kødet hindekne, engelskgræs, kryb-hvene, harril, strand-vejbred, strand-kogleaks, rød svingel og sand-frøstjerne. Endvidere findes spyd-mælde, der ikke tidligere med sikkerhed er registreret i TBU-distrikt 16 samt den meget sjældne firkløft, der i øvrigt kun findes på strandenge omkring Harboør (Fredningsstyrelsen, 1986). Den gule engmyres karakteristiske tuer er med til at give arealet dets strandengskarakter.

Vegetationstyper: strandeng.

Lokalitetskoder:

Sønderholme Enge

++ K II s

Plet Enge

++ K II s

Botanisk vurdering:

Sønderholme Enge:

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, strand-trehage og strand-vejbred.

Plet Enge:

2. Sjældnere planter: sand-frøstjerne.

3. Lokalt sjældnere planter: spyd-mælde.

4. Strandengsindikatorer: strand-trehage, harrild, strand-vejbred.

Kilder: 280, 407

16/6 VEJLBY STRAND

ENGBJERG, MELLEMEVESE, NORET, NØRREVESE, SØNDERVESE, STRANDE ENGE, VEJLBY STRAND, VRIST STRAND

Botaniske oplysninger om vådområderne Mellemvese, Noret og Nørrevese samt klitområdet ved Engbjerg foreligger ikke og er derfor meget ønskelige.

16/6-1. SØNDERVESE. PÅ området er der fundet vand-skræppe, vand-pileurt, dusk-fredløs, almindelig mjødurt, muse-vikke, glat dueurt, vandnavle, sideskærm, sump-forglemmigvej, sværtevæld, vand-mynte, art af skjaller, håret star, almindelig rapgræs, kryb-hvene, tagrør og blåtop (Gravesen, 1980).

Vegetationstyper: kær.

16/6-2. VEJLBY STRAND. Klitterne ud for Vejlbys indeholder en klitserie fra hvid til grå klit, hvor der er udviklet en typisk klitvegetation. Lokaliteten har tidligere været angivet som voksested for dværg-perikon og bakketidsel. På forstranden forekommer strandarve, sodaurt og strandsennep. I grønsværsklitten mellem klitrækkerne er almindelig engelsød og almindelig pimpinelle stedvis dominerende, ligesom der er en relativt stor bestand af klit-rose (Böcher & Sander-mann Olsen, 1960).

Vegetationstyper: klit: hvid klit, grå klit, grønsværsklit.

16/6-3. VRIST STRAND. Fra området ved Vrist Strand er der fundet følgende arter: krybende pil, hedelyng, klokkeløng, engelskgræs, almindelig kællingetand, almindelig pimpinelle, smalbladet timian, art af øjentrøst, art af skjaller, blåhat, smalbladet høgeurt, håret høgeurt, høst-borst, børste-siv, knop-siv, sand-star, færesvingel, eng-rapgræs, vellugtende gulaks, tandbælg og katteskæg (Gravesen, 1980).

Vegetationstyper: klithede.

16/6-4. STRANDE ENGE. Mindre vandløb, nord for Strande Enge, der er beskrevet i af Moeslund (Ringkjøbing Amtskommune, 1991). Vandløbsbunden er ensartet, blød med en tørvet bund, der er dækket af slam. Der er en ringe fysisk variation i vandløbet, som til dels opvejes af en veludviklet vegetation.

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter:* lancetbladet ærenpris, krans-tusindblad og vandakshybriden Potamogeton x sterilis (P. natans x P. lucens).

Lokalitetskoder:

Strande Enge

++ V II s

vandløb

Søndervese

+ V IV s

Vejlbys Strand

+ K IV s

Vrist Strand

+ K II s

Botanisk vurdering:

Strande Enge (vandløb):

2. Sjældnere planter: krans-tusindblad og Potamogeton x sterilis.

Kilder: 22, 205 u, 234, 316, 324

167 HYGUM

HYGUM NOR, RYLTORRE, "VESTERSØ"

Fra Hygum Nor og "Vestersø" foreligger botaniske oplysninger ikke og er derfor meget ønskelige.

167-1. "RYLTORRE". Stranden nord for Nørby ud til Nissum Bredning har tidligere været voksested (1961) for skotsk lostilk. Skotsk lostilk er meget sjælden i Danmark og forekommer kun i Nordjylland. Lokaliteten har endvidere tidligere været voksested for firkløft. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: strand.

Lokalitetskode:

"Ryltorre"

+ K IV s

Kilder: 22, 162

168 KABEL

GJELLER SØ, GJELLER ODDE, KABEL HAGE, TJØRNDAL (se under 16/15)

168-1. GJELLER ODDE ved Lem Vigs udmunding i Limfjorden er et krumoddesystem opbygget af strandvolde, der afspærrer lagunen Gjeller Sø fra fjorden. 90 ha er fredet i henhold til naturfredningsloven. Den centrale del af odden på den gamle strandvold består af en varieret hede. Bag selve krumodden forekommer en række ældre strandsumpe. Hedevegetationen består blandt andet af revling. I de fugtigere partier dominerer klokkelyg og blåtop. Fra Gjeller Odde kendes liden ulvefod, strand-hornskulpe (o), rundbladet soldug, liden soldug, tørve-viol (o), læge-kokleare, tranebær, baltisk ensian (o), bredbægret ensian (o) og eng-ensian, guldblomme, lav skorsoner, hjertelæbe (o), fåblomstret kogleaks, rødbrun kogleaks, mangestænglet sumpstrå og festgræs. Fra selve søen kendes hår-tusindblad. Fra området kan i øvrigt nævnes strand-mælde, sandkryb, strandarve, dansk kokleare, kruset skræppe, tagrør, ene, krybende pil, hedelyng, engelsk visse, skovstjerne, hunde-viol, sandskæg, tandbælg, rød svingel, klokke-ensian, vandnavle, mose-troldurt, almindelig fredløs og angelik (Böcher & Sandermann Olsen, 1960 og Hansen & Sandermann Olsen, 1968). Nyere botaniske oplysninger og en mere detaljeret botanisk kortlægning fra lokaliteten er meget ønskelig.

Vegetationstyper: strandrørsump, hede.

168-2. GJELLER SØ er ca. 58 ha stor sø og beliggende på Gjeller Odde. Den største vanddybde er 2,2 meter, medens hovedparten af søen har dybder på 1-1,6 meter. Søbunden er sandet med indslag af grus og sten. På de største dybder er der et tyndt lag slam. Søen har ingen egentlige tilløb, men afløbet på søens sydside fungerer i perioder med højvande i Lem Vig som tilløb. Gjeller Sø har en meget høj saltholdighed og må karakteriseres som en brakvandssø. Planteplanktonet er relativt artsfattigt. Kiselalger dominerer i forårsperioden, mens blågrønalger dominerer i sommerperioden. Der er en veludviklet bundvegetation af højere planter i søen ud til en dybde af ca. 1,5 meter. Langstillet havgræs er søens almindeligste art, og den danner mange steder store sammenhængende bevoksninger. Rørsump med tagrør findes langs næsten hele søbredden, men er mindre veludviklet på søens nordside.

Vegetationstyper: sø.

Alger 1989:

Blågrønalger: Merismopedia punctata, Microcystis viridis, Aphanthece clathrata, Merismopedia tenuissima, Lyngbya contorta, Chroococcus turgidus, Microcystis wesenbergii, Aphanizomenon flos-aquae, Anabaenopsis sp., Nodularia spumigena og Microcystis incerta. **Furealger:** Katodinium rotundatum, Peridinium sp., Gymnodinium spp. og Prorocentrum minimum. **Gulalger:** Dinobryon petiolatum. **Kiselalger:** Skeletonema costatum, Stephanodiscus rotula, Chaetoceros gracilis/muelleri/ceratosporum, Melosira moniliformis cf. Stephanodiscus hantzschii, Cyclotella sp., Chaetoceros spp., Melosira granulata var. angustissima, Chaetoceros spp., Chaetoceros cf. socialis, Chaetoceros cf. brevis, Navicula sp., Diploneis sp., Diatoma elongatum, Nitzschia closterium/longissima, Synedra ulna, Synedra acus, Gyrosigma sp., Fragilaria crotonensis, Nitzschia acicularis cf. Synedra closterioides. **Stilkalger:** Chrysochromulina sp., Chrysochromulina cf. parkeae. **Prasinophyceae:** Pyramimonas sp. **Øjealger:** Eutreptiella sp., Euglena acus, Euglena sp. **Grøn-alger:** Scenedesmus spp., Monoraphidium contortum, Monoraphidium minutum cf. Chlorella sp., Scenedesmus acutus, Scenedesmus quadricauda, Oocystis sp., Oocystis lacustris, Sphaerocystis schroeteri, Coelastrum microporum, Pediastrum boryanum, Lagerheimia cf. subsalsa, Coelastrum astroideum og Pediastrum duplex. **Desmidiaceae:** Staurastrum cf. tetracerum.

Højere alger:

1988. Art af kransnål (Chara aspera), redetråd (Tolypella nidifica), almindelig vandhår (Cladophora cf. sericea), krølhårstang (Chaetomorpha cf. linum) og art af rørhinde (Enteromorpha flexuosa).

Højere planter:

1989. **Vandplanter:** Børsteblandet vandaks, stor vandkrans, langstillet havgræs, tagrør, strand-kogleaks, strand-aster.

168-3. KABEL HAGE. Fra 1960 findes en ekskursionsberetning fra kystskrænterne ved Kabel Hage (Böcher & Sandermann Olsen, 1960). Skrænterne er lerede og flere steder kalkrige og vældprægede. Vegetationen består af et tæt krat af havtorn. Foruden kratbevoксningerne har skrænterne tidligere haft mere eller mindre åbne partier. På de stejle, let eroderbare og lerede steder har der været et dække af sølfod. På skrænterne er tidligere fundet de mindre almindelige arter dunet vejbred og vibefedt. Derudover kan nævnes storblomstret kodriver, hulkravet kodriver, skov-galtetand, bakketidsel, knold-rottehaale og strand-svingel. Endvidere vild hør, som viser, at området visse steder er kalkpræget. Tidligere angivet fra lokaliteten er endvidere nælde-klokke, vinget periokon, lav tidsel og blågrå siv.

Vegetationstyper: kystskrænt, overdrev.

Lokalitetskoder:

Gjeller Odde	++ V-H I r
Gjeller Sø	+++ V II r
Kabbel Hage	+ K-S - s

Botanisk vurdering:

Gjeller Odde:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: liden ulvefod, liden soldug, fåblomstret kogleaks, rødbrun kogleaks, mangestænglet sumpstrå og festgræs.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme og lav skorsoner.

Kilder: 22, 32, 94, 95, 132, 137, 205 n, 209, 234, 275

16/9 KABEL HAGE

KABEL-KAMSTRUP, KARBÆK DAL (se under 16/15), ØSTERGÅRDE DAL (se under 16/15)

16/9-1. KABEL-KAMSTRUP. Kysten ud mod Nissum Bredning mellem Kabbel Hage og Kamstrup Røn består af stejle morænebakker, der flere steder afbrydes af en række dale, der skræler sig ind i skrænten. Dalene beskrives i teksten under 16/14 og 16/15, medens oplysninger om kyststrækningen samles her. Tidligere, omkring 1970, er der på strækningen fundet de salttålende planter strand-trehage, strandarve, strandgåsefod, strand-mælde, strandsennep og strandvejbred. Derudover kan nævnes glanskapslet siv, tudse-siv, kruset skræppe, snerie-pileurt, hejrenæb, stinkende storkenæb, almindelig sct. hansurt, almindelig løvfod, almindelig agermåne, bugtet kløver, rundbælg, humle-sneglebælg, angelik og gul okseøjle, der alle nævnes af Smedman (1970, upubl.). Specielt nævnes kan æselfoder, der er fundet på den vestlige del af strækningen mellem de to dale Tjørndal og Karbækdal.

Vegetationstyper: kystskrænt.

16/9-2. KARBÆK DAL er en mindre tunneldal øst for Østerbold. De nogle steder ret stejle skrænter består dels af kratbevoksning og dels af endnu åbne overdrevsarealer. I bunden af dalen ligger et vandløb, der har udløb i Lim-fjorden. Fra Smedman foreligger enkelte floristiske oplysninger (Smedman, 1970, upubl.). Således kendes almindelig mælkeurt, lav tidsel og maj-gøgeurt fra lokaliteten. Nævnes kan også skov-jordbær, storblomstret kodriver, fladkravet kodriver, knoldet brunrod og nælde-klokke, der generelt ikke er almindelig i Vestjylland (efter Hansen, 1984). Nærmere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: krat, overdrev.

16/9-3. TJØRN DAL er en mindre tunneldal vest for Østerbold, som nævnt ovenfor. I bunden af dalen løber et mindre vandløb med udløb i Limfjorden. Skrænterne er bevokset med selvaet krat, men delvis åbne overdrevsarealer forekommer også. Fra Smedman (1970, upubl.) foreligger enkelte floristiske oplysninger i forbindelse med hans gennemgang af en række planters udbredelse i distriktet (distrikt 16). Nærmere botaniske oplysninger fra Tjørndal er således ønskelige. Efter Smedmans oplysninger kendes vinget perikon fra lokaliteten. I

øvrigt kan nævnes almindelig mangeløv, dynd-padderok, almindelig mjødurt, angelik, kær-svovlrod, storblomstret kodriver, kær-galterod, nælde-klokke, almindelig knopurt, stor knopurt og bakketidsel. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: krat, overdrev.

16/9-4. ØSTERGÅRDE DAL. Med udspring lidt nord for Nørre Nissum ligger et mindre vandløb, der løber ud i Nissum Bredning ved Østergårde. Dalen benævnes af Smedman (1970, upubl.) Østergårdal. Nærmest Nissum Bredning er dalstrækningen overvejende bevokset med skov. Smedman angiver fladkravet kodriver fra lokaliteten, men ellers mangler botaniske oplysninger. Nærmere botaniske oplysninger er således ønskelige.

Vegetationstyper: krat, overdrev.

Lokalitetskoder:

Kabbel-Kamstrup	+ K II s
Karbækdal	+ S-E-V II s
Tjørndal	+ S-E-V II s
Østergårde Dal	+ S-E-V III s

Botanisk vurdering:

Den botaniske vurdering er foretaget på grundlag af ældre oplysninger og kan derfor være uaktuel.

Kilder: 9, 32, 410

16/10 GRISETÅ ODDE**GRISETÅ ODDE, ODDESUND**

16/10. GRISETÅ ODDE. Fra strandvoldene på Grisetå Odde kendes strand-limurt (Hansen & Pedersen, 1959). Nyere botaniske oplysninger fra stranden er ønskelige.

Vegetationstyper: strandvold.

Lokalitetskode:

Grisetå Odde	+ K III -
--------------	-----------

Kilder: 84, 95, 234

16/11 KLOVIG (VENØ-NORD)

NØRSKOV VIG

Under 16/11 Klovig beskrives øens nordlige naturområde, de øvrige lokaliteter beskrives under 16/18 VENØ, som dækker Venøs midterste del, og 16/25 STRUER, hvorunder Venøs sydende beskrives.

Venøs flora er grundigt undersøgt af botanikerne Benjamin og Hans Øllgaard i 1965, men er ikke undersøgt siden.

16/11-1. NØRSKOV VIG (inklusive Risbjerg, Thorsodde, Øster Nørskov, Østersøre) i Venøs nordende omfatter naturlokaliteter som strand, strandeng, strandsøer og strandoverdrev. På området er der i 60'erne fundet de mindre almindelige arter strand-firling, vandportulak, liden tusindgylden, strand-tusindgylden, liden tvetand, hvid snerre, liden museurt og udsparret annelgræs. Desuden kan nævnes fliget vejbred (Øllgaard, 1965). Nyere, botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: strandeng.

Lokalitetskode:

Nørskov Vig + H-K - s

Kilder: 22, 433

16/12 FERRING SØ

FERRING SØ, FERRING KIRKE

16/12-1. FERRING SØ, der er på 320 ha, er opstået som strandsø. Søen er undersøgt af Ringkjøbing Amtskommune i 1978 og i 1987 og var på daværende tidspunkt stærkt eutrofiert. Bredvegetationen domineres af tagrør, som på den nordlige og sydlige bred danner en sammenhængende bevoksning. Tilstedeværelsen af planter som strand-trehage, harril og blågrøn kogleaks vidner om den kystnære beliggenhed. Fra lokaliteten kendes de mindre almindelige arter strand-snerle, kødfarvet gøgeurt, blåblomstret kogleaks, høst-star og det temmelig sjældne græs tandet sødgræs. I 1982 blev der fundet ca. 100 eksemplarer af den sjældne strand-snerle på indersiden af landtangen til Vesterhavet. Tidligere kendt fra Ferring Sø er pilledrager (Møller & Ostenfeldt, 1902).

Vegetationstyper: sø.

Højere planter: rørsump

1980. *Urter:* eng-forglemmegej, sump-forglemmegej, almindelig fredløs, gåse-potentil, vand-mynte, stor skjaller, kær-snerre, ager-svinemælk, vandnavle og muse-vikke. *Græsagtige planter:* rørgræs, glansknop-siv, knop-siv, almindelig sumpstrå og tagrør.

Alger 1987:

Blågrønalger: Aphanothece clathrata, Microcystis incerta, Lyngbya cortorta, Oscillatoria planctonica, Anabaena affinis, Phanazomenon flos-aquae, Gomphosphaeria pusilla, Merismopedia tenuissima, Synococcus spp., Chroococcus limneticus, Microcystis aeruginosa, Miro-

cystis sp., Anabaenopsis arnoldi, Nodularia spumigena og Pseudo-anabaena sp.. *Rekylalger:* Cryptomonas sp., Rhodomonas lacustris. *Furealger:* Gymnodinium sp.. *Gulalger:* Ochromonas/Chrysamoeba. *Kiselalger:* Stephanodiscus hantzschii, Cyclotella sp., Chaetoceros gracialis/ceratosporum muellerii, Synedra affinis, Amphiprora sp., Diatoma elongatum/vulgare, Cymatopleura elliptica, Nitzschia closterium/longissima. *Øjealger:* Euglena sp., Phacus sp. *Grønalger:* Monorphidium contortum, Chlorella sp., Oocystis sp., Pedastrum boryanum, Pedastrum duplex, Rahidiopsis subcapitata, Scenedesmus acuminatus, Scenedesmus intermedius, Scenedesmus opoliensis/protuberans, Scenedesmus quadricauda, Scenedesmus spinosus, Tetradron trigonum, Kirchneriella microscopica, Lagerheimia subsalsa, Golenkinia radiata, Ankistrodesmus falcatus, Pedastrum kawraiskyii, Actinastum hantzschii, Botryococcus braunii, Dictyosphaerium primum, Dictyosphaerium tetrachotomum, Scenedesmus armatus, Tetrastrum triangulare, Treubaria planctonia.

Botaniske oplysninger fra Ferring Strand og fra vådområdet Sylten, der ligger mellem Ferring og Ferring Strand, foreligger ikke og er derfor meget ønskelige.

16/12-2. FERRING KIRKE. Fra morænelerskrænterne ud til Vesterhavet ved kirken foreligger botaniske oplysninger fra 1980. Skrænter eroderes hele tiden, og som følge heraf er der kun en sparsomt vegetationsdække.

Vegetationstyper: kystskrænt.

Højere planter:

1980. *Urter:* søfod, strand-kamille, jordbær-kløver, almindelig røllike, bidende stenurt, kær-tidsel, fliget vejbred, strand-vejbred. *Græsagtige planter:* strand-hjælme og eng-rapgræs.

Lokalitetskode:

Ferring Sø + V II s
Ferring Kirke † E III r

Botanisk vurdering:

Ferring Sø:

2. Sjældnere planter: strand-snerle og tandet sødgræs.

Kilder: 22, 32, 89, 131, 144, 152, 186, 204, 205k, 234, 275, 290, 291

16/13 HOVE

Området vest for Lemvig i omegnen af Hove rummer ingen større naturtyper, men en række mindre søer. Botaniske oplysninger herfra foreligger ikke og er derfor ønskelige.

16/14 LEMVIG

HELDUM BÆK, HORN SØ, KABEL, LEMVIG, LEMVIG SØ, TANNEBÆKDAL, VINKELHAGE

16/14-1. HORN SØ er en fladvandet 1,25 meter dyb sø på 28 ha. Søen er dannet ved et afspærringsforland fra Lem Vig, hvortil den har udløb, der er reguleret med sluse. Omgivelserne består af åbne arealer. Der er udviklet en smal rørsump omkring søen, som domineres af henholdsvis tagrør og strand-kogleaks. Tilstedeværelsen af salttålede arter på søens østlige bred, som f.eks. sandkryb, strand-asters og harril, viser, at søen er saltvandspåvirket.

I rørsumpen op til Horn Sø er der fundet almindelig mjødurt, bukkeblad, eng-kabbeleje, fliget brøndsel, fløjlsgræs, følfod, gåse-potentil, håret dueurt, knæbøjet rævehale, kragefod, kryb-ivene, kær-dueurt, kær-galtetand, kær-snerre, liden andemad, lav ranunkel, lyse-siv, manna-sødgræs, mose-bunke, bidende pileurt, rød svingel, rørgæs, angelik, sideskærm, sump-forglemmigej, sump-kællingetand, sværtevæld, tagrør, tigger-ranunkel, træviekrone, tudse-siv, tykbladet ærenpris, vand-pileurt, vand-skræppe, kruset skræppe, vand-mynte og vejbred-skeblad (Gravesen, 1980).

Horn Sø er næringsrig, spildevandspåvirket og let brakvandspåvirket, med et individrigt algesamfund, der er domineret af næringskrævende arter. De chlorococcale grønalger, der typisk findes i næringsrige søer i større mængder, er den gruppe, der dominerer i søen såvel hvad angår antallet af arter som antallet af individer. De mest fremtrædende arter er grønalgerne *Chlorella*, *Dictyosphaerium subsolitarium* og *Monoraphidium contortum*, blågrønalgerne *Oscillatoria limnetica* og *Gomphosphaeria pusilla* samt kiselalgen *Nitzschia acicularis*. Der er ikke fundet nogen rentvandsarter i søen.

Vegetationstyper: sø.

16/14-2. KABEL udgør en blandet løvbevoksning nordøst for Lemvig. Skoven indgår som en del af en større udsigtsfredning af den bakkede randmoræne på østsiden af Lem Vig Fjord. Kabel er omtalt som egekrat hos Dalgas (1884), Petersen (1906) og Gram, Jørgensen & Køie (1944) samt Emsholm (1982, unpubl.). Skoven ligger omkring en mindre tunneldal syd for gården af samme navn. Jordbunden er overvejende fugtig og leret. I kløfterne løber en række mindre vandløb. Skovbevoksningen domineres af ask og skov-elm med indslag af småbladet lind. Partier med hassel forekommer også. Skovbunden domineres af rams-løg og er i øvrigt meget mosrig. Fra skoven kendes skælrod og desmerurt, der er sjældne i Vestjylland. Desuden kendes den temmelig sjældne mos furehætte (*Orthotrichum pulchellum*), der vokser i løvskov. Fra skoven er endvidere angivet kornet stenbræk, tre kodriverarter: storblomstret kodriver, fladkravet kodriver og hulkravet kodriver, almindelig bingelurt, dunet stefensurt, skov-galtetand, nælde-klokke, firblad, skov-løg, vild løg og almindelig guldstjerne.

Vegetationstyper: løvskov.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, skov-elm, bøg, hassel, lind, grå-pil, ahorn, aks, kastanje, almindelig hyld, kvalkved, ribs og almindelig gedebled. *Urter*: almindelig mangelsø, lav ranunkel, eng-kabbeleje, stor nælde, feber-nellikrod, dag-pragtstjerne, stinkende storkenæb, skov-storkenæb, vild kørvel, almindelig bingelurt, skov-galtetand, tykbladet ærenpris, desmerurt, kantet konval, rams-løg. *Græsagtige planter*: akselblomstret star, art af rapgræs, almindelig kvik.

Svampe:

1982. *Psilocybe coprophila*, *Conocybe* sp., *Bolbitius vitellinus*, *Galerina* sp., *Tubaria furfuracea*, *Flammulaster granulosa*, *Crepidotus* sp., *Entoloma araneosum*, *Entoloma* sp., *Exidia glandulosa*, *Trichia decipiens*, *Lycogala epidendron*, *Scutellinia scutellata*, *Mollisia* sp., *Dasyscyphus* sp., *Xylaria longipes*, *Hypoxylon fuscum*, *Nectria cinnabarina*, *Polyporus squamosus*, *Mycena galericulata*, *Mycena speirea* var. *tenuistipes*, *Mycena acicula*, *Marasmius rotula*, *Pluteus atricapil-*

lus, *Coprinus* sp., *Psathyrella* sp., *Psathyrella candolleana*, *Anellaria semiovata*, *Panaecolus sphinctrinus*, *Panaecolus* spp. (Elborne, 1982).

16/14-3. LEMVIG. På vejen mellem Lemvig og Kappel findes tidligere oplysninger om et mindre væld, der var beliggende på en leret skrænt (Bøcher & Sandermann-Olsen, 1960). På daværende tidspunkt fandtes blandt andet elfenbens-padderok, fladkravet kodriver, dunet dueurt, følfod og blågrå siv på skrænten. Det er uvist om lokaliteten stadig eksisterer.

16/14-4. LEMVIG SØ. Søens vandareal er 17 ha. Den er på sit dybeste sted 3,7 meter, medens middeldybden er 2,3 meter. Der er relativt stor vandudskiftning i søen, som ligger i læ af omkringliggende bebyggelse og bakker. Oplysninger om søens vegetation af højere planter kendes ikke (Ringkjøbing Amtskommune, 1978).

Algesamfundet i Lemvig Sø er meget arts- og individrigt. I alt kendes 73 arter af planktonalger fra søen. Små hurtigvoksende og næringskrævende chlorococcale grønalger og centriske kiselalger dominerer, hvilket er karakterisk for en lavvandet, næringsrig sø. Arts sammensætningen af algesamfundet og den store artsrigdom er karakteristisk for en naturlig næringsrig sø. Til gengæld viser de store algemængder af enkeltarter, den lave sigtedybde og høje niveauer for næringsalte, at søen er påvirket i næringsrig retning. Der kendes syv arter fra rentvandsgrupperne gulalger, gulgrønalger og desmediacéer, men de er ikke særlig talrige.

Vegetationstyper: sø.

Alger:

1988. *Blågrønalger*: *Aphanothece clathrata*, *Gomphosphaeria pusilla*, *Merismopedia tenuissima*, *Microcystis aeruginosa* og *Anabaena flos-aquae*. *Rødalger*: *Cryptomonas* spp., *Rhodomonas lacustris* og *Katablepharis ovalis*. *Furealger*: *Peridinium* sp. og *Gymnodinium* sp.. *Gulalger*: *Synura* sp. og *Chrysaocoba* sp. *Gulgrønalger*: *Goniochloris mutica* og *Isthmochloron lobulatum*. *Prymnesiophyceae*: *Chrysochloromulina parva*. *Kiselalger*: *Stephanodiscus hantzschii*, *Stephanodiscus rotula*, *Cyclotella* sp., *Asterionella formosa*, *Nitzschia* sp., *Synedra ulna*, *Diatoma elongatum*, *Fragilaria construens* og *Nitzschia acicularis*. *Øjealger*: *Euglena* sp. og *Trachelomonas* sp. *Grønalger*: *Actinastrum hantzschii*, *Chlamydomonas* sp., *Chlorella* sp., *Closteriopsis acicularis*, *Closterium limneticum*, *Coelastrum astroideum*, *Dichotomococcus curvatus*, *Dictyosphaerium subsolitarium*, *Dictyosphaerium pulchellum*, *Elakatothrix genevensis*, *Eutetramorus fottii*, *Kirchneriella contorta*, *Koliella longiseta*, *Lagerheimia subsalsa*, *Monoraphidium contortum*, *Monoraphidium minutum*, *Monoraphidium* sp., *Oocystis* sp., *Pediastrum boryanum*, *Pediastrum duplex*, *Pediastrum tetras*, *Quadricoccus ellipticus*, *Scenedesmus acutus*, *Scenedesmus acuminatus*, *Scenedesmus armatus*, *Scenedesmus bicaudatus*, *Scenedesmus ecornis*, *Scenedesmus intermedius*, *Scenedesmus linearis*, *Scenedesmus obtusus*, *Scenedesmus opoliensis/protuberans*, *Scenedesmus spinosus*, *Scenedesmus quadricauda*, *Scenedesmus* sp., *Schroederia* cfr. *nitzschioides*, *Staurastrum tetracerum*, *Staurastrum* sp., *Tetraedron caudatum*, *Tetraedron incus*, *Tetraedron trigonum*, *Tetraedron minimum*, *Tetrastrum staurogeniaeforme* og *Treubaria triapendiculata*.

16/14-5. TANNEBÆK DAL. Med munding ud til fjordens østside, Lem Vig, ligger en mindre tunneldal nord for byen. Dalen omtales af Smedman (1970, unpubl.) som Tannebæk Dal. Fra Smedman foreligger enkelte floristiske oplysninger i forbindelse med hans systematiske gennemgang af en række planters udbredelse i distriktet (distrikt 16). Nærmere botaniske oplysninger fra Tannebæk Dal er således ønskelige. Efter Smedmans oplysninger kendes således to arter af gøgeurt: maj-gøgeurt og plettet gøgeurt fra stedet; nævnes kan

også skov-jordbær, forskelligfarvet forglemmigej, vand-mynte, krybende læbeløs og nyrebladet tvetand, der ikke er almindelige i Vestjylland. Nyere, botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: krat, overdrev, kær.

Højere planter:

1982. Angelik, almindelig agermåne, almindelig pimpinelle, almindelig kamgræs, blåhat, djævelsbid, almindelig brunelle, blå-klokke, tormen-til, høst-borst, eng-rottehal, fløjlsgræs, mark-krageklo, almindelig løvefod, håret høgeurt, hvas randfrø, bukkeblad, kragefod, følfod, fåre-svingel, almindelig mælkeurt og manna-sødgræs.

16/14-6. VINKELHAGE. En stor del af forlandet på Vinkelhage optages af campingpladsen. På den øvrige del af området ind mod den gamle littorinaskrænt dækkes området af krat af grå-pil og tagrørsbevoksninger med indslag af angilik, gedecrams og lådden dueurt. På selve skrænten er der spredte buske og krat.

Vegetationstyper: krat, rørsump.

Højere planter: kystskrænt

Træer og buske: ask, brombær, bøg, grå-pil, art af rose, selje-røn, slåen, engriflet hvidtjørn. Græsser og urter: almindelig pimpinelle, almindelig røllike, angelik, blåhat, burre-snerre, bølget bunke, djævelsbid, fløjlsgræs, hedelyng, kær-tidsel, læge-særenpris, lådden dueurt, stor knopurt, stor nælde, tormen-til, almindelig torskemund og vild kørvel (Gravesen, 1980).

16/14-7. HELDUM BÆK har udløb i Horn Sø. Der er tale om et mindre vandløb med et kanaliseret og grøfteagtigt forløb. Vandløbsbunden er leret og overlejret af slam (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1999. Vandplanter: manna-sødgræs, sideskærm, tykbladet særenpris og lådden dueurt.

Fra Lemvig Sø samt fra en række mindre søer, der ligger sydvest for byen kendes nærmere botaniske oplysninger ikke og er derfor ønskelige. Tilsvarende gælder for eventuelt tilbageværende overdrevsarealer i det kuperede terræn sydøst for byen.

Lokaltetskoder:

Heldum Bæk	++ V III r
Horn Sø	+ V II s
Kabbel	++ S II r
Lemvig	+ V IV s
Lemvig Sø	+ V III r
Tannebæk Dal	++ V-E II s
Vinkelhage	++ E III r

Botanisk vurdering:

Horn Sø:

4. Rentvandsindikatorer: ingen.

Kabbel:

2. Sjældnere planter: Mosser: furehætte (*Orthotrichum pulchum*).

Højere planter: skælrod.

3. Lokalt sjældnere planter: desmerurt.

Lemvig Sø:

4. Rentvandsindikatorer: Gulalger: *Synura* sp., *Chrysamoeba* sp., *Goniochloris mutica*. Gulgrøn-alger: *Isthmochloron lobulatum*. Grøn-alger - *Desmidiaceæ*: *Closterium limneticum*, *Staurastrum tetracerum* og *Staurastrum* sp.

Tannebæk Dal:

3. Lokalt sjældnere planter: hvas randfrø.

Kilder: 22, 32, 34, 46, 95, 96, 132, 137, 173, 178, 196a, 202, 205u, 207, 234, 271a, 272, 275, 303, 306, 323, 410

16/15 NISSUM

FENSKER, KONGSGÅRD DAL

Kyststrækningen langs Nissum Bredning fra Kabbel Høge til Kamstrup gennemskæres af en række tunneldale af varierende længde.

16/15-1. KONGSGAARD DAL. Nord for gården Kongsgaard i den østlige udkant af Nørre Nissum ligger endnu en tunneldal, der strækker sig ud mod Nissum Bredning. Store dele af skrænten er bevokset med kratkov, men delvis åbne overdrevsarealer forekommer også på dele af strækningen. Enkelte floristiske oplysninger findes hos Smedman (1970, unpubl.), således kendes almindelig mælkeurt og to arter af gøgeurt, maj-gøgeurt og plettet gøgeurt fra lokaliteten. Nævnes kan også knold-ranunkel, storblomstret kodriver, fladkravet kodriver og krybende læbeløs. Nærmere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: krat, overdrev, kær.

Lokaltetskode:

Kongsgaard Dal + S-E-V II s

Kilder: 9, 32, 410

16/16 REMMER STRAND

ARDAL BAKKER, BJERRUM BAKKER, BYSKOV DAL, KLOSTERMØLLE Å, REMMER STRAND, TANGSGÅRD, ÅMØLLE,

Terrænet øst for Nissum Seminarieby er efter vestjyske forhold meget kuperet og rummer blandt andet Ardal Bakker og Bjerrum Bakker. Mellem de to nævnte bakkeområder ligger endvidere Byskov Dal. Desuden omtales det fredede område Åmølle, ligesom der er en separat beskrivelse af egekrattet Tangsgård, der indgår som en del af Åmølle-fredningen.

16/16-1. ARDAL BAKKER består af et kuperet terræn med stejle skrånninger øst for Nissum By. Området ligger tæt op af landevejen ca. midtvejs mellem Nissum og Kamstrup. Det meste af skrånningerne er i dag bevokset med skov, men delvis åbne overdrevsarealer forekommer stadig. Floristiske oplysninger findes fra 1970 hos Smedman (1970, upubl.). Oplysningerne er ikke fuldstændige og nærmere botaniske oplysninger fra Ardal Bakker er derfor ønskelige. Fra Smedmans oversigt over planternes udbredelse i distriktet kan nævnes: kornet stenbræk, stor knopurt og æselfoder. Endvidere er der fundet: kantet perikon, almindelig stedmoderblomst, sølv-potentil, gyvel, almindelig kællingetand, bugtet kløver, krat-fladbælg, gederams, engelskræ, glat ærenpris, strand-vejbred, blåhat, blå-klokke, blåmunke, høst-borst, kruset tidsel, ager-tidsel, hørse-tidsel og græsserne knæbøjet rævehale, vellugtende gulaks og fløjlsgræs.

Vegetationstyper: krat, overdrev.

16/16-2. BJERRUM BAKKER. I det kuperede terræn omkring Bjerrum ligger en række småskove. Fra området er der tidligere fundet fladkravet kodriver (Smedman, 1970, upubl.). Nærmere botaniske oplysninger fra eventuelt tilbageværende overdrev i området er ønskelige.

Vegetationstyper: løvskov.

16/16-3. BYSKOV DAL. Med udspring lidt syd for Byskov og udspring i Nissum Bredning nord for landevejen ved Kamstrup Røn løber et mindre vandløb. Dalen omkring vandløbet benævnes af Smedman (1970, upubl.) Byskovdal. Efter Smedmans oplysninger er der fundet engblomme samt eng-kabelleje og bukkeblad i dalen. Nærmere botaniske oplysninger fra området er ønskelige.

Vegetationstyper: kær.

16/16-4. TANGSGÅRD. På den gamle kystskrænt syd for kystvejen Struer-Lemvig ligger en gammel egebevoksning. Den aflange bevoksning dækker i alt 3 ha og indgår som en del af Åmølle-fredningen fra 1972, der i alt omfatter 29 ha. Oplysninger om Tangsgård, der er beskrevet som egekrat, findes fra 40'erne hos Gram, Jørgensen & Køie (1944) og fra 80'erne hos Degn & Emsholm (1983) samt Degn (1982, upubl.). I ældre litteratur er bevoksningen omtalt hos Dalgas (1884) og Petersen (1906). Bevoksningen bestod i begyndelsen af dette århundrede af ege på omkring 8 meter med underskov af tjørn og hassel. I dag har bevoksningen karakter af skov med rette, høje ege. Der er en god jordbund, hvilket også afspejles i bundfloraen.

Karakteristika:

Beliggenhed: kystskrænt

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: -

Trækonfiguration: ældre højstammede ege

Underskov: -

Opvækst: -

Bundvegetation: rams-løg, majblomst, liljekonval og hvid anemone

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* almindelig bjerg-fyr, stilk-eg, bævreasp, almindelig røn, tørst og almindelig gedeblad. *Dværgbuske:* hedelyng, blåbær, mose-bølle og tyttebær. *Urter:* ørnebregne, almindelig mangeløv, smalbladet mangeløv, almindelig engelsød, hvid anemone, stor nælde, skarpbladet fladstjerne, dag-pragtstjerne, skovstjerne, feber-nellikrod,

gederams, skovsyre, stinkende storkenæb, angelik, almindelig kohvede, almindelig gyldenris, rams-løg, majblomst, stor konval og liljekonval. *Græsser:* almindelig hundegræs og bølgel bunte.

16/16-5. ÅMØLLE. Fra Åmølle-området som helhed findes floristiske oplysninger hos Smedman (1970, upubl.) i form af en samlet artsliste på 120 højere planter. Hvorvidt oplysningerne begrænser sig til selve fredningen er uvist. Fra Åmølle kendes således maj-gøgeurt. Desuden forekommer knold-ranunkel, kornet stenbræk, fladkravet kodriver og vandkarse. Fra Smedmans liste kan i øvrigt nævnes trævlekroner, eng-kabelleje, vorterod, engkarse, eng-nellikrod og almindelig mjødurt, eng-skjaller og lyse-siv, der er typiske vådbundsarter. Af den tørre bunds arter kan nævnes blæresmælde, prikbladet perikon, ager-stedmoderblomst, bidende stenurt, almindelig løvfod, tormentil, sølv-potentil, rundbæld, humle-sneglebælg, vild gulerod, engelskræ, almindelig brunelle, almindelig torskemund, strandgåsefod, hvidmelet gåsefod, strand-mælde, strandsennep, gåse-potentil og strand-vejbred, hvid snerre, gul snerre, blåhat, blåmunke, blå-klokke, håret høgeurt, rejnfan, almindelig brandbæger, almindelig gyldenris og almindelig røllike. Som et af de få skovområder i distrikt 16 findes rams-løg i Åmølle. Den er derudover kendt fra Kabbel Skov, Tangsgård og Trælborg Dal. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: overdrev, løvskov, strand, strandeng m.fl.

Højere planter:

1970. *Træer og buske:* rød-gran, hvid-gran, dun-birk, vorte-birk, hassel, stilkeg, grå-pil, ask og almindelig gedeblad. *Urter:* almindelig mangeløv, ørnebregne, smalbladet mangeløv, ager-padderok, almindelig guldstjerne, rams-løg, stor konval, majblomst, maj-gøgeurt, stor nælde, rødknæ, kruset skræppe, vej-pileurt, vand-pileurt, skarpbladet fladstjerne, almindelig fuglegræs, almindelig hønsetarm, dag-pragtstjerne, trævlekroner, blæresmælde, strandgåsefod, hvidmelet gåsefod, strand-mælde, strandarve, eng-kabelleje, hvid anemone, vorterod, knold-ranunkel, bidende ranunkel, lav ranunkel, hydrdetaske, strandsennep, vår-gæstingebloomst, ager-sennep, engkarse, vandkarse, ager-kål, stinkende storkenæb, hejrenæb, prikbladet perikon, krat-viol, almindelig stedmoderblomst, ager-stedmoderblomst, bidende stenurt, kornet stenbræk, almindelig løvfod, eng-nellikrod, feber-nellikrod, almindelig mjødurt, tormentil, sølv-potentil, gåse-potentil, almindelig kællingetand, rød-kløver, rundbælg, krat-fladbælg, humle-sneglebælg, gederams, vild gulerod, vild kørvel, rød arve, skovstjerne, fladkravet kodriver, engelskræ, eng-forglemmigej, mark-forglemmigej, krumhals, døvnælde, rød tvetand, almindelig brunelle, almindelig torskemund, tveskægget ærenpris, glat ærenpris, eng-skjaller, almindelig kohvede, glat vejbred, strand-vejbred, lancet-vejbred, hvid snerre, gul snerre, burre-snerre, blåhat, blå-klokke, haremåd, mælkebøtte, håret høgeurt, ager-tidsel, hørse-tidsel, rejnfan, almindelig brandbæger, tusindfryd, almindelig gyldenris, almindelig røllike, lugtløs kamille, ager-gåseurt og sølfod. *Græsagtige planter:* almindelig rajgræs, almindelig kvik, eng-rævehale, vellugtende gulaks, fløjlsgræs, almindelig hundegræs, tidlig dværgbunk, enårig rapgræs, almindelig rapgræs, lyse-siv, mark-frylle.

16/16-6. KLOSTERMØLLE Å. Vandløbet er beskrevet på strækningen fra Lille Krosgård til Lemvig-Struer-vejen. En del af vandløbet er rørlagt, den øvrige del af vandløbet har et kanaliseret forløb. Vandløbsbunden består af ler med spredte forekomster af grus (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. Vandplanter: kruset vandaks og grønne trådalger.

Lokalitetskoder:

Ardal Bakker	+ S-E III r
Bjerrum Bakker	+ S - III r
Byaskov Dal	+ E - III r
Tangsgård	++ S II r
Åmølle	+ V II s

Botanisk vurdering:

Tangsgård:

3. Lokalt sjældnere planter: rams-løg.

4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig engelsød og almindelig kohvede.

Kilder: 34, 36, 46, 190, 205u, 275, 410

16/17 HUMLUM**GIBBEL NÆS, PALLISGÅRD HUSE, RESEN KÆR, SUNDKÆR, TOFTUM BJERGE, VEJBJERG****16/17-1. RESEN KÆR.** På de tilbageværende vådbundsarealer vest for Resen Kær Å er der omkring 1970 fundet maj-gøgeurt (Smedman, 1970, unpubl.).**16/17-2. TOFTUM BJERGE.** I alt er 20 ha af det 50 meter høje kystskrænter og ovenforliggende overdrevsarealer fredet. Toftum Bjerger er en velkendt overdrevslokalitet, som fortsat udnyttes til græsning. På lokaliteten findes en meget veludviklet svampeflora, der er karakteristisk for sandede overdrev og der er bl.a. i begyndelsen af 1980'erne gjort interessante svampfund. Nyere, botaniske oplysninger foreligger ikke og er derfor ønskelige selv om lokaliteten ikke skønnes at have ændret sig væsentlig i de senere år.

Vegetationstyper: overdrev.

Svampe:Fra svampefloraen kan nævnes brunpudret snyltehat (*Asterophora lycoperdoides*), køllestokket tragthat (*Clitocybe clavipes*), grå slimslør (*Gomphidius glutinosus*) samt overdrevsarterne gul vokshat (*Hygrocybe chlorophana*), cinnober-vokshat (*Hygrocybe coccinea*), kegle-vokshat (*Hygrocybe conica*), mønje-vokshat (*Hygrocybe miniata*), eng-vokshat (*Hygrocybe pratensis*), papegøje-vokshat (*Hygrocybe psitacina*), skarlagens-vokshat (*Hygrocybe punicea*), snehvid vokshat (*Hygrocybe virginea*) og eng-nonnehat (*Dermoloma cuneifolium*) (Jensen, unpubl.).1982. Puppe-snyltekegle (*Cordyceps militaris*), slimet vokshat (*Hygrocybe unguinosa*), skarlagens-vokshat (*Hygrocybe punicea*), cinnober-vokshat (*Hygrocybe coccinea*), gul vokshat (*Hygrocybe chlorophana*), eng-vokshat (*Camarophyllus pratensis*), snehvid vokshat (*Camarophyllus niveus*) og *Inonotus hippophaecola* (Elborne, 1982).**Lokalitetskoder:**

Resen Kær	- V - s
Toftum Bjerger	+ E II r

Botanisk vurdering:

Toftum Bjerger:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlisteart.

1. Rødlistearter: skarlagens-vokshat.

Kilder: 271a, 422a

16/18 VENØ**ARKBJERG, FIRBJERGE, FORSTOV BAKKE, HYLBJERG HØJ, RØNKÆR, SORTHØJ, STENKAST HEDE, SØNDERSKOV, VEJSBJERG GÅRDE, VENEBY KÆR**

Herunder omtales naturlokaliteter på det meste af øen Venø undtagen fra den nordligste og sydligste del, der er omtalt under 16/11 og 16/25. Omtalt er Forstov Bakke og Firbjerge, der udgør en del af den gamle klintprofil langs Venøs vestlige kyststrækning. Hede- og overdrevslokaliteter er endvidere beskrevet fra de tre mindre højdepunkter Sorthøj, Hyldbjerger Høj og Arkbjerger, der alle ligger på øens østside. Fra højdepunktet Stodbjerg på øens vestsider omtales Sønder-skov. Desuden omtales en række mindre kærlokaliteter Vejbjerg Gårde, Rønkær og Veneby Kær, der alle ligger vest for byen.

16/18-1. ARKBJERG. Fra overdrev omkring det mindre højdepunkt Arkbjerger tæt ved Venø Bugt kendes blandt andet småfrugtet dværg-løvefod og bakke-nelike. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: overdrev.

16/18-2. FIRBJERGE. I området omkring højdedraget Firbjerge syd for Venø By, overfor stranden, ligger en ca. 2 km lang kystskrænt, som begynder syd for byen. Området omfatter naturlokaliteter som strand, overdrev, hede og skov. På stranden er der tidligere fundet hornskulpe, der er optaget på rødlisten over højere danske planter (Løjtnant, 1985). På det øvrige område er der tidligere angivet de mindre almindelige arter knudearve, bredbægret ensian, eng-ensian og fåblomstret kogeleaks. Fra overdrevsarealerne kan desuden nævnes mark-hindeknæ, vild hør og tusindfrø. Fra vådbundsarealerne kan nævnes kragefod, eng-troidurt og benbræk (Øllgaard, 1965, unpubl.).

Vegetationstyper: overdrev, hede, skov.

16/18-3. FORSTOV BAKKE. Omkring højdepunktet Forstov Bakke ligger skov (nåleplantage), tre heder samt overdrev på kystskrænten overfor stranden. Området har været voksested for de mindre almindelige arter smuk perikon og lav skorsoner. Fra hedearealerne kan desuden nævnes ene, skovstjerne og majblomst. Hvid anemone er ligeledes nævnt fra området (Øllgaard, 1965, unpubl.).

Vegetationstyper: hede, overdrev, skov.

16/18-4. HYLDBJERG HØJ. Fra overdrevet på de stejle skråninger og skrænter omkring højdepunktet Hyldbjerger Høj øst for byen Venø er der tidligere fundet syl-firling, smuk perikon, vår-vikke, liden tve-tånd, liden museurt og bakketidsel. Heraf er syl-firling temmelig sjælden. Desuden kan nævnes kornet stenbræk, bakke-nelike og

naturaliserede arter som have-malurt, småfrugtet dværgulvefod, glat ærenpris og grøn høgeskæg (Øllgaard, 1965, upubl.). Det er sandsynligt, at en række af de nævnte arter kan genfindes i dag.

Vegetationstyper: overdrev.

16/18-5. RØNKÆR. Nord for havnen og vest for Venø By lå tidligere øens største moseområde. I Rønkær er der tidligere fundet de mindre almindelige arter slangetunge, tigger-ranunkel, bredbægret ensian, liden tusindgylden, strand-tusindgylden, smalbladet vandstjerne, storfrugtet vandstjerne, rødbrun kogleaks og dværg-star (Øllgaard, 1965, upubl.). Områdets status kendes ikke i dag. Nyere botaniske oplysninger er ønskelige.

Vegetationstyper: kær.

16/18-6. SORTHØJ omfatter en mindre hede og en skov (nålebeplantning) op til Venø Bugt. Fra heden kendes lav skorsoner, vestlig tuekogleaks og bjerg-rørhvene (Øllgaard, 1965, upubl.).

Vegetationstyper: hede, nåleskov.

16/18-7. STENKAST HEDE omkring højdepunktet Stenkast, øst for Forstov Bakke har været voksested for de mindre almindelige arter guldblomme og lav skorsoner (Øllgaard, 1965, upubl.).

Vegetationstyper: overdrev.

16/18-8. SØNDERSKOV. Ved gården Sønderskov i Venøs sydende ligger dels overdrev omkring højdepunktet Stodbjerg, dels nogle vådbundsarealer. På området er der tidligere fundet kronløs firling, stribet kløver og kløftet storkenæb. Fra overdrevsarealerne kan i øvrigt nævnes lyng-øjentrøst og kornet stenbræk. Fra vådbundsarealerne kan nævnes trævlekrone, kær-galtetand, svømmende vandaks, aflag-bladet vandaks, grenet pindsvineknop og enkelt pindsvineknop (Øllgaard, 1965, upubl.).

Vegetationstyper: kær, overdrev.

16/18-9. VEJSBJERG GÅRDE. Mosearealerne øst for Vejsbjerg Gårde er undersøgt i 1965. De udgør resterne af det tidligere store moseområde på øens vestside, som også Rønkær og Veneby Kær udgjorde en del af (se beskrivelserne heraf). Planter som smalbladet kæruld og især bredbladet dunhammer og liden andemad, viser, at området har haft meget fugtige partier eller åbne vandflader, sandsynligvis efter tørvegravning. Fra området kan i øvrigt nævnes rundbladet soldug og klokke-ensian samt kragefod, glat dueurt, vandnavle, mose-troldurt, kær-galtetand og hunde-hvene (Øllgaard, 1965, upubl.).

Vegetationstyper: kær.

16/18-10. VENEBY KÆR ligger mellem bebyggelsen ved havnen og kirken. Planter som vandspir, smalbladet vandstjerne, aflagbladet vandaks, almindelig sumpstrå, smalbladet kæruld, næb-star og liden andemad vidner om, at området rummer åbne vandflader eller meget fugtige partier f.eks. i form af grøfter og gamle tørvegrave. Mosevegetationens artssammensætning med rundbladet soldug, klokke-ensian samt engkarse, kragefod, glat dueurt, mose-troldurt og hunde-hvene viser, at der er tale om relativt næringsfattige mosearealer, hvoraf dele tidligere har været inddraget til græsning (Øllgaard, 1965).

Vegetationstyper: kær.

VENØ.

Højere planter: samlet liste.

1990. *Træer og buske:* hvid-gran, ahorn, når. *Urter:* almindelig røllike, nyse-røllike, angelik, skov-løg, skvalderkål, krumhals, ager-gåseurt, rundbælg, almindelig akeleje, ager-gåseurt, gåsemad, almindelig markarve, vild kørvel, liden burre, engelskgræs, peberrod, grå-bynke, have-malurt, asparges, spyd-mælde, strand-mælde, almindelig vinterkarse, bellis, nikkende brøndsel, kambregne, raps, strandsennep, hedelyng, blå-klokke, hyrdetaske, bakketidsel, kornblomst, femhannet hønsetarm, almindelig hønsetarm, gederams, skive-kamille, ager-tidsel, kær-tidsel, hørse-tidsel, læge-kokleare, dansk-kokleare, liljekonval, grøn høgeskæg, tag-høgeskæg, fingerbøl, bredbladet mangeløv, almindelig mangeløv, smalbladet mangeløv, skavgræs (o), slangehoved, revling, glat dueurt, kær-dueurt, lodden dueurt, ager-padderok, klok-kelyng, vår-gæslingeblomst, kirtel øjentrøst, spids øjentrøst, kanadisk bakkestjerne, læge-jordløg, hamp-hanekro, almindelig hanekro, skov-hanekro, lyng-snerre, liden snerre, gul snerre, burre-snerre, kær-snerre, hvid snerre, engelsk visse, farve-visse, blød hejrenæb, febernelliherod, sandkryb, korsknop, sump-øvighedsblomst, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, vandnavle, prikbladet perikon, kantet perikon, glat kongepen, almindelig kongepen, blåmunke, blåhat, almindelig rajgræs, almindelig kællingetand, judaspunge, mangebladet lupin, mark-frytle, mangeblomstret frytle, trævlekrone, sværtevæld, almindelig katost, blåtop, mark-forglemmigej, sump-forglemmigej, muschale, påskelilje, kattehale, sommer-rødtop, pastinak, gærde-valmue, vandportulak, eng-rottehale, knold-rottehale, tagrør, almindelig pimpinelle, lancet-vejbred, glat vejbred, strand-vejbred, enårig rapgræs, almindelig engelsød, fersken pileurt, snerle-pileurt, knudet pileurt, bleg pileurt, vand-pileurt, tormentil, gåse-potentil, sølv-potentil, kragefod, hulkravet krodriber, almindelig brunelle, stinkende storkenæb, lav ranunkel, tigger-ranunkel, knold-ranunkel, bidende ranunkel, boghvede, vand-skræppe, butbladet skræppe, kruset skræppe, rødknæ, almindelig syre, almindelig firling, syl-firling, sæbeurt, kveller: almindelig salturt og kortakset salturt, kornet stenbræk, sø-kogleaks, lav skorsoner, rød sct. hansurt, bidende stenurt, skov-brandbæger, vår-brandbæger, almindelig brandbæger, klæbrig brandbæger, tandbælg, strand-limurt, aften-pragstjerne, blæresmælde, rank vejsennep, ager-sennep, kær-galtetand, græsbladet fladstjerne, almindelig fuglegræs, ager-svinemælk, mark-hindeknæ, kødet hindeknæ, djævelsbid, foderkulsukker, almindelig spergel, mælkebøtte, flipkrave, smalbladet timian, alpe-pengeurt, bugtet kløver, rød-kløver, hvid-kløver, hare-kløver, gul kløver, skovstjerne, kær-trehage, strand-trehage, almindelig hvede, sølfod, lugtløs kamille, strand-kamille, bredbladet dunhammer, småkronet gedeskæg, stor nælde, mose-bølle, krybende baldrian, tandfri vårsalat, filtbladet kongelys, liden singrøn, almindelig stedmoderblomst, ager-stedmoderblomst, eng-viol, hunde-viol, marts-viol, læge-ærenpris, glat ærenpris, mark-ærenpris, storkronet ærenpris, flerfarvet ærenpris, sand-vikke (Veronica persica x V.p. var coronisiana), muse-vikke, smalbladet vikke, Vicia villosa, tadder-vikke.

Lokaltetskoder:

Arkbjerg	+ E - s
Firtjerger	+ HSK - r
Forstov Bakke	+ HSE - r
Hyldebjerg Høj	+ E - r
Rønkær	+ V - s
Sorthøj	+ HS r
Stenkast Hede	
Sønderskov	
Vejsbjerg Gårde	+ Ev - s
Veneby kær	+ V - s

Kilder: 18, 73, 82, 95, 132, 173a, 181, 202, 207, 234, 243, 275, 409, 425b, 433

16/19 TRANS

BOVBJERG FYR

Fra området vest for Dybe, herunder vådområder op til Dybå kendes botaniske oplysninger ikke og er derfor ønskelige.

16/19. BOVBJERG FYR. Ud til Vesterhavet under fyret ligger morænelersskrænter. Herfra kendes strand-kamille, følfod, engelskræs, muse-vikke, strand-vejbred, lancet-vejbred, fliget vejbred og almindelig rapgræs. Fra klitvegetationen kan nævnes sand-hjælme, marchalm, ager-svinemælk, rød svingel, mælkebøtte, klit-fladbælg, sand-star, almindelig røllike og ager-tidse. Fra en lavning bag klitterne omkring åudløbet er der en lav tagrørsbevoksning. Herfra foreligger en artsliste fra 1980 (Gravesen).

Vegetationstyper: kystskrænt, rørsump.

Højere planter: tagrørsump

1980. *Urtar:* kær-dueurt, almindelig kællingetand, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel, sandkryb, vand-skræppe, kær-snerre, ager-svinemælk, trævlekrone, vandnavle, lancet-vejbred og muse-vikke. *Græsagtige planter:* fløjlgræs, kryb-hvene, strand-kogleaks, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, rød svingel og tagrør.

Lokaltetskode:

Bovbjerg

++ K-V III r

Kilder: 285

16/20 RAMME

HVESKÆR, LOMBORG

Området nord for Ramme rummer en række søer, herunder Hveskær. Botaniske oplysninger herfor foreligger ikke.

16/21 ROM

FÅRE MØLLEÅ, KRONHEDE PLANTAGE (se 16/29).

Alle oplysninger fra Klosterhede Plantage samles under 16/29 nedenfor. Fra hedeområdet, der ligger syd for Rom By nord for flyvepladsen, foreligger botaniske oplysninger ikke og er derfor ønskelige.

16/21. FÅRE MØLLEÅ er beskrevet på strækningen fra Rom Kirke til Møltrup Gård. Vandløbet har her et kanaliseret forløb med ringe fysisk variation på det meste af strækningen. Der er en udvikling i gang henimod et mere bugtet forløb. Vandløbsbunden består af sand, der er overlejret med store mængder slam. Den nedre del af strækningen er blevet restaureret, hvorved der er lavet et mere bugtet forløb samt udlagt sten og grus (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: tykbladet ærenpris, manna-sødgræs, bredbladet mærke, grønne trådalger og arter af græsser.

Lokalitetskode:

Fåre Mølle ++ V III r

Kilder: 205 u

16/22 FABJERG

FABJERG, SANDEMOSE

Alle oplysninger fra Klosterhede Plantage samles under 16/29 nedenfor inklusive Kærdalen, der ligger vest for Fabjerg Kirke. Trælborgdalen, der ligger op til Klostermølle Å vest for Gudum, beskrives under 16/23 nedenfor.

De lokaliteter, der er beliggende i Kronhede-Klosterhede Plantage, Kærdalen ved Flynder Å's øvre løb og Brunhededal ved Krebengårds Bæk, beskrives nærmere under 16/29 sammen med beskrivelsen af plantagen og dens lokaliteter. Her omtales alene Fabjerg.

16/22-1. FABJERG. Omkring Fabjerg findes et tidligere fund af det i dag temmelig sjældne mos *Orthotrichum pulchellum*.

16/22-2. SANDEMOSE (vandløb). I den nordlige del af Klosterhede Plantage ligger et mindre vandløb, der har tilløb til Flynder Å. Vandløbet har et kanaliseret forløb, der på den midterste del af strækningen er opstemmet til en dam. Der er en forholdsvis ringe fysisk variation i vandløbet, og der er en ustabil sandbund med en del forkomster af grus, der er overlejret (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: vandarve, art af vandstjerne, grenet pindsvineknop og sideskærm.

Lokalitetskoder:

Sandemose
vandløb ++ V III s

Kilder: 205 u, 275, 276

16/23 GUDUM

FISKBÆK, GUDUMBRO, HVIDSTEN DAL, KLOSTERHEDE PLANTAGE, RESEN KÆR, TRÆLBORG DAL

Den nordøstlige del af Klosterhede Plantage og her op til Resen Hede omtales under 16/29 som en samlet beskrivelse af plantagen og dens lokaliteter. Her omtales Hvidsten Dal på strækningen af Flad Å nedstrøms Gudum/Gudumbro samt Trælborgdalen nedstrøms Gudum. Desuden omtales Resen Kær.

GUDUMBRO (ikke lokaliseret). I nærheden af Gudumbro er der tidligere fundet skov-løg, der ikke er almindelig i distrikt 16 (Hansen & Pedersen, 1959).

16/23-1. HVIDSTEN DAL. Omkring Flad Å på strækningen umiddelbart nord for Gudum ligger en udyrket dal, her benævnt Hvidstendalen. Vinkelret på dalen går en række mindre dalstrøg. Store dele af strækningerne er bevokset med nålebeplantninger. Fra lokaliteten kendes en række mindre almindelige arter: almindelig mælkeurt, maj-gøgeurt og halvgræsset vår-star. Herudover er der blandt andet fundet bukkeblad og vand-mynte, der ikke er almindelig i Vestjylland samt eng-skjaller. Disse er alle knyttet til den våde bund. Af tørbundsarterne er der fundet forskelligbladet forglemmigej, almindelig brunelle, hvid snerre, rejnfan og almindelig gyldenris. Fra den nordligste del af dalen ved Bredal desuden knold-ranunkel (Smedman, 1970, upubl.). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: kær, overdrev, krat.

16/23-2. TRÆLBORG DAL. Klostermølle Å udgør det øvre løb af Flad Å, der udmunder i Nissum Bredning. Omkring Klostermølle Å,

opstrøms Gudum det vil sige vest for byen, ligger Trælborg Dal. På ådalsskrænten står en række mindre skovbevoksninger, men ellers består skrænten af overdrevspartier, og nedenfor skrænten ligger de vandløbsnære vådbundsarealer. Botaniske oplysninger om dalen foreligger fra 1970 i forbindelse med Smedmans gennemgang af planternes udbredelse i distrikt 16. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: skov, overdrev, kær.

Højere planter:

1970. I Trælborg Dal er der tidligere fundet en række, mindre almindelige arter, således liden vandarve, vedbend-vandranunkel, vandkarse, almindelig mælkeurt, vandrøllike, fladkravet kodriver, pyramide-læbeløs, skælrod, aks-rapunsel og guldblomme, to arter af gøgeurt: tyndakset gøgeurt og maj-gøgeurt samt halvgræsset vår-star. Af de nævnte er pyramide-læbeløs temmelig sjælden i Vestjylland. Derudover kan nævnes knold-ranunkel, krat-viol, kornet stenbræk, storblomstret kodriver samt skælrod, tyndakset gøgeurt, forskelligfarvet forglemmigej, angelik, vand-mynte, knoldet brunrod, der ikke er almindelige i Vestjylland. Udover de nævnte: vandkarse, gøgeurter, angelik og vand-mynte kan nævnes vådbundsarter som trævlekrone, nedbøjet ranunkel, eng-kabelleje, engkarse, eng-nellikerod, glat dueurt, eng-forglemmigej, tykbladet ærenpris, mose-troldurt, kær-tidsel samt halvgræsserne almindelig star og blære-star. Blandt tørbundsarterne kan blandt andet tilføjes urterne blæresmælde, bidende ranunkel, prikbladet perikon, almindelig stedmoderblomst, ager-stedmoderblomst, almindelig løvefod, almindelig agermåne, tormentil, sølv-potentil, rød-kløver, rundbælg, lyng-vikke, muse-vikke, vild kørvel, vild gulerod, engelskgræs, almindelig brunelle, glat ærenpris, læge-ærenpris, almindelig torskemund, gul snerre, hvid snerre, blå-klokke, blåmunk, lancetbladet høgeurt, håret høgeurt, rejsfan, almindelig brandbæger, almindelig røllike og almindelig gyldenris.

1987. Tyndakset gøgeurt, knold-ranunkel, bidende ranunkel, lav ranunkel, hvid anemone, vorterod, hassel, dun-birk, bøg, skov-elm, ask, dag-pragstjerne, liden lærkespore, skælrod, nikkende flitteraks, ramsløg, mark-frytle, storblomstret kodriver, engkarse, almindelig militurt, bellis, vellugtende gulaks, eng-kabelleje, kornet stenbræk og almindelig guldstjerne.

16/23-3. FISKBÆK. Ved Fiskbæk ligger et mindre vandløb, der er undersøgt ca. 150 meter syd for udløbet i Klostermølle Å. Vandløbet har et kanalagtigt forløb, der er ved at udvikle sig til et mere naturligt bugtet forløb med mange høller og underskårne brinker. Vandløbsbunden er blød og ustabil med en del sandvandring (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: fladfrugtet vandstjerne og art af vandstjerne.

Lokalitetskoder:

Fiskbæk	
vandløb	++ V III s
Gudumbrø	
Hvidsten Dal	+ S V e II s
Trælborg Dal	+ S-V-E II? s

Botanisk vurdering:

Trælborg Dal:

2. Sjældnere planter: pyramide-læbeløs, skælrod, aks-rapunsel, tyndakset gøgeurt og vår-star.

3. Lokalt sjældnere planter: storblomstret kodriver, liden lærkespore.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme, knold-ranunkel, kornet stenbræk, vår-star og forskelligfarvet forglemmigej.

Kilder: 34, 95, 205 u, 254a, 410

16/24 KILEN

HUMLUM KIRKE, KÆRGÅRDS VANDMØLLE, NØRRE KOKHOLM, RESEN, RESENBORG PLANTAGE, RESEN BÆK

I en afsnøret fjordarm fra Struer Bugt ligger Kilen, der sammen med dens omgivelser er fredet. Op til Kilen på dennes vestside ved Resen By ligger Resenborg Plantage, der her omtales sammen med Kjærgård Mølle, som ligger i dalen omkring Bredkær Bæk, og udgør Kilen forlængelse mod sydvest. Desuden omtales et vandhul i Resen By.

16/24-1. KÆRGÅRDS VANDMØLLE. I bunden af Kilen på arealer omkring Bredkær Bæk ved Kjærgård Mølle ligger nogle sumpede, for en stor del vældprægede engarealer. Op til engarealerne ligger lyngbevoksede sidekløfter.

På lokaliteten er der i 1986 fundet kambregne, engblomme, vedbend-vandranunkel, nedbøjet ranunkel, stor vandarve, vinget perikon, dusk-fredløs og græsserne læppegræs og tandet sødgræs (Nielsen, 1986, upubl.). Endvidere kendes kødfarvet gøgeurt. Tidligere er der i damme ved møllen fundet rødlig vandaks (Hansen & Pedersen, 1959). Rødlig vandaks er optaget på rødlisten for danske højere planter (Løjtman, 1985) og er desuden rødlistet i hele Europa.

Vegetationstyper: fattigkær, rigkær, hede

16/24-2. RESEN. Oplysninger om Resen Vandhul, der ligger nær ved skolen, findes ligeledes hos Smedman (1970, upubl.). Smedman nævner fuglemælk. Endvidere nævnes tigger-ranunkel, almindelig stedmoderblomst, sølv-potentil, dusk-fredløs, vandrøllike, mose-troldurt og lugtløs kamille fra vandhullet og dets omgivelser. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: vandhul.

16/24-3. RESENBORG PLANTAGE. På en stejl skrænt ned mod Kilen ved dennes vestside ligger en lille skov. Skoven er i vestjysk sammenhæng en meget fin blandingskov med meget afvekslende partier af blandt andet ældre og gammel bøg. Mellem Kilen og stien langs den findes en fleretageret bland- og sumpskov stedvis vældpræget med blandt andet bøg, skov-elm, ahorn, rød-el, sur-kirsebær, birk, hassel, almindelig røn, stilk-eg, hyld og ask. Ud mod Kilen findes en smal rørbræmme med blandt andet strand-kogleaks og blågrøn kogleaks. Skoven består ellers overvejende af nåletræsbevoksninger, der nogle steder er meget tætte. I bunden af skrænten på landsiden af stien langs Kilen ses flere væld med en karakteristisk vegetation.

Botanisk er Resenborg Plantage meget værdifuld, da den indeholder arter, der er karakteristiske for et stort antal biotopstyper som hede-skrænter, tørre, sandede overdrev og skrænter, skove med morbund, frodige, muldrige skove, sø- og strandbredder, moser samt væld, hvor man finder en meget karakteristisk kildevegetation med blandt andet

ladden dueurt, angelik, eng-nellikeroed, hyldebladet baldrian, tykbladet ærenpris, vand-mynte, kær-padderok og vandkarse.

I øvrigt findes flere arter ud over ovennævnte, som er sjældne eller mindre almindelige, således almindelig ulvefod, eng-viol, almindelig mælkeurt, leverurt, hønsebær, tranebær, fladkravet kodriver, tvebo baldrian, to orkidéarter: maj-gøgeurt og plettet gøgeurt, samt vår-star. Leverurt, tranebær, maj-gøgeurt og plettet gøgeurt er knyttet til åbne vådbundsarealer, medens arter som knold-ranunkel, hønsebær og vår-star er knyttet til åbne tørbundsarealer. De øvrige vokser i skov. Af arter, som primært er mindre almindelige i Vestjylland kan nævnes knold-ranunkel, krat-viol, kornet stenbræk, glat dueurt, knoldet brunrod, spidskapslet star og blære-star.

Vegetationstyper: skov, hede, sø, strand, kær, væld.

Højere planter:

1970. *Træer og buske*: sitka-gran, hvid-gran, rød-gran, almindelig bjerg-fyr, skov-fyr, dun-birk, vorte-birk, hassel, stilk-eg, bøg, grå-pil, mose-pors, ask, almindelig hylde, almindelig gedeblad, snebær og almindelig røn. *Dværgbuske*: hedelyng, klokkeling, blåbær, tyttebær, tranebær, revling, engelsk visse. *Urter*: almindelig ulvefod, ørnebregne, almindelig mangeløv, smalbladet mangeløv, ager-padderok, dynd-padderok, kær-padderok, lund-padderok, stor konval, majblomst, plettet gøgeurt, stor nælde, almindelig syre, kruset skræppe, bleg pileurt, vej-pileurt, vand-pileurt, skarpbladet fladstjerne, trævlekrone, almindelig fuglegræs, almindelig hønsetarm, blæresmælde, lav ranunkel, bidende ranunkel, eng-kabelleje, hvid anemone, vortetrod, nedbøjet ranunkel, knold-ranunkel, tigger-ranunkel, kølle-valmue, gærde-valmue, vårgæstingeblostm, flipkrave, læge-kokleare, ager-kål, vandkarse, engkarse, hyrdetaske, skovsyre, stinkende storkenæb, blød storkenæb, almindelig mælkeurt, skærm-vortemælk, prikbladet perikon, eng-viol, krat-viol, almindelig stedmoderblomst, ager-stedmoderblomst, kornet stenbræk, leverurt, almindelig militurt, almindelig mjødurt, almindelig ageråne, almindelig løvefod, eng-nellikeroed, tormentil, kragefod, sølv-potentil, gåse-potentil, smalbladet vikke, krat-fladbælg, sumpkællingetand, almindelig kællingetand, fin kløver, rød-kløver, rundbælg, muse-vikke, kær-fladbælg, gederams, ladden dueurt, glat dueurt, dunet steffansurt, hønsebær, vild gulerod, vild kørvel, angelik, kær-svovlrod, rød arve, fladkravet kodriver, bukkeblad, engelskgræs, eng-forglemmigvej, mark-forglemmigvej, krumhals, sværtevæld, vand-mynte, ager-mynte, døvnælde, rød tvetand, almindelig brunelle, almindelig torskemund, eng-skjaller, glat ærenpris, tveskægget ærenpris, tykbladet ærenpris, læge-ærenpris, knoldet brunrod, eng-troidurt, mose-troidurt, glat vejbred, lancet-vejbred, burre-snerre, gul snerre, hvid snerre, tvebo-baldrian, hyldebladet baldrian og blåhat. *Græsagtige planter*: almindelig rajgræs, almindelig kvik, eng-rævehale, knæbøjet rævehale, vellugtende gulaks, eng-rottehal, almindelig hvene, draphavre, almindelig hundegræs, rød svingel, tagrør, bølget bunke, dværbunke, fløjlsgræs, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, enårig rapgræs, almindelig sumpstrå, strand-kogleaks, smalbladet kæruld, spidskapslet star, almindelig star, blære-star, vår-star, tudse-siv, mark-frytle og mangelblomstret frytle.

16/24-4. **HUMLUM KIRKE** (vandløb). Med udløb i Venø Bugt ligger der lidt sydøst for Humlum Kirke et mindre vandløb. Vandløbet har et lige, noget grøfteagtigt forløb. Vandløbsbunden består af ler med spredte forekomster af grus og sten. (Ringkjøbing Amtskommune, 1991)

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: tykbladet ærenpris.

16/24-5. **RESEN BÆK** (vandløb). Vandløbet er beskrevet på strækningen fra Kramshule til udløbet i Nissum Fjord. Vandløbet har

på hele strækningen et kanaliseret forløb. Noget af vandløbet er rørlagt på den øvre strækning, som i øvrigt har karakter af en kildebæk med en gruset bund med en del sand. Oven for Langagergård Dambrug passerer vandløbet gennem nogle smådamme. Også vandløbet neden for dambruget har indtil vest for Resenstad en betydelig, fysisk variation, medens vandløbet nærmere udløbet har et mere kanalagtigt og mindre fysisk varieret forløb bortset fra en strækning i Resen Kær, der er blevet restaureret (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: vandarve, manna-sødgræs, sideskærm, vedbend-vandranunkel, art af vandranunkel, art af vandstjerne, ladden dueurt, lancetbladet ærenpris.

Lokalitetskoder:

Humlum Kirke	
vandløb	+ V III r
Kærgårds Vandmølle	+ V-H I s
Resen	+ V IV s
Resen Bæk	
vandløb	+ V II r
Resenborg Plantage	+ S-V-K I s

Botanisk vurdering:

Kærgårds Vandmølle:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotops-typiske arter.

2. Sjældnere planter: kambregne, engblomme, tæppegræs og tandet sødgræs.

3. Lokalt sjældnere planter: vinget perikon, stor konval og kødfarvet gøgeurt.

4. Riggærindikatorer: vinget perikon.

Resenborg Plantage:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere en 20 biotops-typiske arter.

2. Sjældnere planter: almindelig ulvefod, hønsebær, knoldet brunrod, leverurt og spidskapslet star.

3. Lokalt sjældnere planter: fladkravet kodriver, tvebo baldrian, maj-gøgeurt, knold-ranunkel og vår-star.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel, kornet stenbræk og vår-star.

5. Skillearter for kærtyper

- overgangsfattigkær: angelik, sump-kællingetand, almindelig mjødurt, vand-mynte.

- overgangsrigkær: tvebo-baldrian, leverurt.

Kilder: 9, 19, 95, 205u, 237, 275, 393

16/25 VENØ (SYD)

SKÅNBJERG, STRANDBJERG, ØRBJERG

Omfatter blandt andet Strandbjerg ved Struer og Skånbjerg og Ørbjerg på Venø.

16/25-1. SKÅNBJERG på østsiden af Venø er et overdrev omkring den seks meter høje bakke ud til Venø bugt. Fra 1965 kendes den mindre almindelige bakketidsl. Desuden kendes aften-pragtstjerne og den naturaliserede moskus-katost (Øllgaard, 1965 upubl.). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: overdrev.

16/25-2. STRANDBJERG. Vest for færgelejet til Venø ligger en gammel skovbevoksning på 13 ha. Skoven udgøres af blandingskov af eg og ask. På den mere veldrænede skovbund forekommer skovstykker med eg og i begrænset omfang bøg og nåletræer. Rene egebevoksninger findes i den nordlige og østlige del.

Egebevoksningen er beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie og i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). Krattet er endvidere tidligere beskrevet af Dalgas (1884) som Strandbjerggård Kratskov, af Petersen (1906) og Olsen (1938).

Højden af egene ligger i dag mellem 10 og 20 meter. Bevoksningen havde også i 40'erne karakter af skov. Der er gode jordbundsforhold, som afspejler sig i bundfloraen. Skovbunden er løvdækket eller dækket af mangeløv og almindelig mjøddurt på den lidt fugtigere skovbund. Skovbunden bestod i 40'ernes egeafsnit af en typisk surbundsvegetation med bølget bunke, majblomst, skovsyre med flere

Karakteristikk:

Beliggenhed: mark

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg, ask/ bøg/ gran

Træhøjde: 10-20 meter

Trækonfiguration: rette ege med krogede kroner

Underskov: -

Opvækst: -

Bundvegetation: løvdækket/ mangeløv/ almindelig mjøddurt

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter: skovens "egeafsnit"

1982. *Træer og buske:* skov-elm, bøg, stilk-eg, vorte-birk, hassel, bævreasp, almindelig røn, ahorn, ask, tørst, hindbær, engriflet hvidtjørn, almindelig hylde og kvalkved. *Urt:* skov-padderok, almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, hvid anemone, stor nælde, skarpbladet fladstjerne, skovstjerne, almindelig mjøddurt, feber-nellikrod, gedrams, dunet steffensurt, skovsyre, skov-storkenæb, vild kørvel, almindelig hanekro, skov-galtetand, majblomst, stor konval og liljekonval. *Græsagtige planter:* kryb-hvene, lund-rapgræs og almindelig hundegræs.

Tidligere er også ifølge Olsen (1938) vild pære, almindelig hvidtjørn, grå-pil, øret pil og vrietorn kendt for Strandbjerg. Endvidere kendes fjerbregne, vinget perikon og fladkravet kodriver.

16/25-3. ØRBJERG på vestsiden af Venø består af overdrev ved den syv meter høje bakke ud til Venø Bugt. Der er tidligere fundet de mindre almindelige arter sribet kløver og bakketidsl. Desuden kan nævnes vild gulerod. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: overdrev.

Lokalitetskoder:

Skånbjerg + E IV r
Strandbjerg + S III r
Ørbjerg + E IV r

Botanisk værdisætning er ikke foretaget, da der ikke foreligger nyere oplysninger fra lokaliteterne.

Kilder: 36, 46, 159, 234, 272, 275, 433

16/26 RAMME Å

DEGNKÆRGRØFT, FJALTRING STRAND, FJORDSHALE (Bøvling Fjord), RAMME Å, RYSENSTEN BÆK

Herunder omtales et vådområde ved Ramme Å. Bøvling Fjord beskrives under 16/32 nedenfor.

16/26-1. RAMME Å. Fra åens udløb i Bøvling Fjord er der tidligere fundet firkløft, ligesom brudelys kendes fra dette område (Hansen & Sandermann Olsen, 1969). Fra Smedman (1970, upubl.) foreligger enkelte, botaniske oplysninger fra Ramme Å og dens omgivelser omkring det sted, hvor landevejen skærer åen ved Rysensten nord for Bøvlingbjerg. Smedman nævner almindelig mjøddurt, bredbladet mærke, vand-mynte, ager-mynte, tykbladet ærenpris, mose-troldurt og fliget brøndsel fra lokaliteten. Nyere botaniske oplysninger fra mose- og engarealer op til Ramme Å kendes ikke og er derfor meget ønskelige.

Vegetationstyper: kær

16/26-2. FJALTRING STRAND. Fra terrænet over for stranden er der fundet vand-skræppe, trævekroner, almindelig kællingetand, muse-vikke, glat dueurt, vandnavle, kær-snerre, ager-svinemælk, følfoed, harril og strand-kogleaks (Gravesen, 1980).

Vegetationstyper: kær.

16/26-3. DEGNKÆRGRØFT (vandløb) har tilløb til Ramme Å ved Rysensten. Vandløbet har et kanaliseret, bredt udgrøftet og dybt nedskåret forløb med en ringe fysisk variation. Vandløbsbunden består af sand, pletvis med grus i et tørret leje (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter:* kruset vandaks og lancetbladet ærenpris.

16/26-4. RYSENSTEN BÆK er beskrevet på strækningen fra Volder Mark til udløbet i Ramme Å. Vandløbet har et kanaliseret forløb med ringe fysisk variation. Vandløbsbunden er tørret og overlejret med et betydeligt slamlag. Vandløbet er belastet af okker i middelsvært til moderat omfang (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter:* grenet pindsvineknop, art af vandstjerne, art af vandranunkel og kruset vandaks.

16/26. FJORDSHALE. På opgivne markarealer bag diget til Bøvling Fjord findes en stor bestand af den sjældne plante firkløft (Hansen, 1991 pers.medd).

Vegetationstyper: eng.

Lokalitetskoder:

Degnærgrøft + V III r
Ramme Å + V III s
Rysensten Bæk + V III r
Fjaltring Strand

Kilder: 205 u, 291 a, 410

16/27 FARE

BØVLING PLANTAGE

Botaniske oplysninger fra området nordøst for Bøvlingbjerg kendes ikke og er derfor ønskelige. Ligeledes savnes oplysninger fra de vandløbsnære arealer op til Fåre Mølleå.

16/28 FLYNDER

AGERGÅRD PLANTAGE, FLYNDER Å, FLYNDER KIRKE, ILKÆR PLANTAGE, KRONHEDE PLANTAGE (se 16/29), MUSBÆK DAL, MUSBÆK PLANTAGE, RØJGÅRD, ØGENDAL BÆK

Alle oplysninger fra Klosterhede Plantage, herunder Kronhede Plantage samles under 16/29 nedenfor. Botaniske oplysninger fra mose- og engarealer op til Flynder Å kendes ikke og er derfor meget ønskelige.

16/28-1. FLYNDER Å. Fra eng- og mosearealer op til Flynder Å kendes vand-skræppe, gifttyde, angelik, sump-snerre og tæppegræs. Endvidere er der fundet eng-kåbeleje, almindelig mjødurt, kragefod, bukkeblad, sump-kællingetand, kær-snerre, sump-forglemmigej, vandbrandbæger, kær-tidsel, almindelig star og høj sødgræs (Gravesen, 1980).

Vegetationstyper: kær.

16/28-2. FLYNDER KIRKE (vandløb). Umiddelbart nord for kirken ligger et mindre vandløb, der har tilløb til Flynder Å. Vegetationen er beskrevet på en strækning ca. 300 meter vest for udløbet i Flynder Å. Vandløbet har et grøfteagtigt forløb. Vandløbsbunden består af en blød sandbund med omfattende aflejringer af slam med okker. Dele af vandløbet er ved at vende tilbage til en mere naturlig tilstand med øget fysisk variation (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: vedbend-vandranunkel, manna-sødgræs og art af vandstjerne.

16/28-3. FLYNDER KIRKE. Omkring Flynder Kirke står et jordsat stendige, der når hele vejen rundt om kirken. Botaniske oplysninger fra diget foreligger (Gravesen, 1980).

Vegetationstyper: stendige.

1980. *Træer og buske*: gyvel og spiraea. *Urt*: blåhat, blåmunke, skovbrandbæger, almindelig engelsød, almindelig firling, moskus-katost, liden klokke, almindelig mangeløv, almindelig markarve, almindelig pimpinelle, rød sct. hansurt, skvalderkål, gul snerre, rød stenurt, marts-viol og glat ærenpris. *Græsagtige planter*: sand-star.

16/28-3. MUSBÆK DAL. Med tilløb fra bækken til Flynder Å ligger i Flynderørs Plantages sydvestlige del Musbæk Dal. I tilknytning til dalen ligger et kær og spredte bevoksninger med pil. I vandløbet er der opstemmet en sø. Der foreligger separate floralister fra kærret og den næringsfattige sø med nærmeste omgivelser. Fremhæves kan spyd-pil, klokke-ensian, rundbladet soldug og tranebær.

Vegetationstyper: fattigkær, sø

Højere planter: Dalens vådområder.

1980. *Træer og buske*: spyd-pil og mose-pors. *Dværgbuske*: hedelyng, klokkelyg, tranebær og revling. *Urt*: benbræk, djævelsbid, almindelig fredløs, smalbladet mangeløv, kær-tidsel, tormentil og eng-viol. *Græsagtige planter*: blåtop, vestlig tue-kogleaks, lyse-siv, almindelig star, hirse-star, næb-star.

Højere planter: Opstemmet sø.

1980. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, grå-pil, spyd-pil og mose-pors. *Dværgbuske*: hedelyng, klokkelyg og tranebær. *Urt*: klokke-ensian, plettet gøgeurt, kragefod, sump-kællingetand, smalbladet mangeløv, kær-snerre, rundbladet soldug, kær-tidsel, tormentil, aflangbladet vandaks og eng-viol. *Græsagtige planter*: blåtop, bredbladet dunhammer, vestlig tue-kogleaks, tue-kæruld, rørgræs, lyse-siv, hirse-star, næb-star.

16/28-4. MUSBÆK PLANTAGE. Fra en hede i Flynder Ørs Plantage foreligger botaniske oplysninger (Gravesen, 1980). Det har ikke været muligt præcist at stedfæste lokaliteten, der skulle ligge ved skydebanevej nord (?) for vejen mellem Lemvig og Holstebro, dvs. i tilknytning til Musbæk Plantage.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1980. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr. *Dværgbuske*: hedelyng, mose-bølle og tyttebær. *Urt*: skovstjerne, tormentil, blåhat, almindelig gyldenris og guldblomme. *Græsagtige planter*: pille-star, bølget bunke, tandbælg og kattesæg.

16/28-5. ØGENDAL BÆK er undersøgt på strækningen fra en dam i Kronhede Plantage til Øgental. Vandløbets øvre løb er rørlagt, men fra Vilhelmsborg Kro har det et åbent forløb. På den øvre strækning er vandløbet endvidere opstemmet i en stor dam. Der er en meget stor fysisk variation i den øvre del af vandløbet, men også på den nedre strækning er der en forholdsvis stor fysisk variation. Vandløbet har et kanaliseret forløb, men især på den øvre strækning har vandløbet i dag et mere bugtet forløb. Der er hyppig forekomst af under-skårne brinker (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: sideskærm, grenet pindsvineknop, manna-sødgæs, art af vandranunkel, art af vandstjerne, lancetbladet ærenpris og vand-skræppe.

Lokaltetskoder:

Flynder Kirke	+ K II s
vandløb	++ V III r
Flynder Å	++ V III r
Musbæk Dal	++ V II r
Musbæk Plantage	++ H III r
Øgendal Bæk	++ V III r

Botanisk vurdering:

Flynder Kirke (vandløb):

2. Sjældnere planter: langbladet ærenpris

Flynder Kirke:

2. Sjældnere planter: langbladet ærenpris.

Flynder Å (kær):

5. Skillearter for kærtyper

- overgangsfattigkær: angellik, sump-kællingetand, almindelig mjøsdurt, kær-snerre og kær-tidse.

- overgangsrigkær: sump-snerre.

Musbæk Dal:

3. Lokalt sjældnere planter: spyd-pil.

Kilder: 205 u, 307, 308

16/29 KLOSTERHEDE PLANTAGE

BIRKEBÆK, BRUNHEDE DAL, DRIDE Å, FLADHØJ, FLYNDER Å, FRUERBÆK, HESTBÆK, HØJKJÆR BÆK, KLOSTERHEDE PLANTAGE inkl. **KRONHEDE PLANTAGE**: Vilhelmsborg, Fladhøj, Sækken, Birkebæk, Resen hede, Møllesø, Dejebæk, Kærdal, Brunhede Dal, Flynder Å, **KÆR DAL, MØLLESØ, RESEN HEDE, RISBÆK, SÆKKEN**

Alle oplysninger om Klosterhede Plantage inklusive Kronhede Plantage, der er beliggende i felterne 16/21-23, 16/29-30 og 16/35-36, samles her under nr. 16/29.

16/29-1. **KLOSTERHEDE PLANTAGE** ligger lige syd for isens hovedopholdsline i sidste istid på den flade hedeslette syd for Lemvig- og Struer-egnens frodige morænelandskab og omfatter Kronhede Plantage og Klosterhede Plantage med Sækken og Flynderørs Plantage. Kronheden er opbygget af smeltevandsaflejringer, der er ført ad den meget markante tunneldal fra Lem Vig gennem Lemvig Sødal. Klosterheden er afsat af smeltevandet, der er kommet fra tunneldalen gennem Struer Bugt og Kilen. De to hedesletter har et jævnt, men ret stærkt fald mod syd og vest.

Området var, indtil det blev opkøbt af staten i 1880-88, lynghede med spredt landbrugsjord. Det fremstår nu overvejende med ensartede nåletræplantninger, der gennemskæres af ådale eller brydes af en-

kelte hedearealer, der ikke har været tilplantet eller er blevet retableret efter tidligere tilplantning.

De øvre tilløb til Flynder Å-systemet gennemskærer plantagen. De er nævnt fra vest mod øst: Øgendal Bæk, den øvre forgrening af Flynder Å og tilløb hertil, Elbæk, Hestbæk og Kabbel Bæk, dernæst Fruerbæk og Birkebæk, der løber sammen med Dride Å.

Der er i alt fem større hedearealer tilbage, et ved Risbæk der isøvrigt i oplægget til fredningsplanen for Ringkjøbing Amt er udpeget som særligt beskyttelsesområde i sammenhæng med den tilstødende Risbæk Ådal, et omkring Fladhøj, et ved Birkebæk, sydenden af Sækken, Resen Hede samt fire mindre: et syd for Møllesøen, to i nordenden af Flynderørs Plantage og et lille område ved Åbogård.

De botaniske interesser er knyttet til hederne og dalene. Der findes dog enkelte interessante arter i den egentlige plantage som f.eks. guldblomme, voldtiamian (sjældent i Vestjylland) og bredbladet timian (meget sjældent i Vestjylland). Disse vokser alle ved skovvejene.

Svampefloraen i plantagen er dårligt undersøgt, men indeholder blandt andet de sjældne svampe blomkålssvamp (*Sparassia crispa*), orangebrun troldhat (*Rhodocybe nitellina*), *Oligoporus fragilis* og vellugtende læderpigsvamp (*Phellodon melaleucus*). Endvidere findes hulstokket rørhat (*Boletus cavipes*), der er meget typisk for de vestjyske nåletræplantager. Fra Kronhede Plantage foreligger oplysninger om fund af mosset dværg-urnekapsel (*Pogonatum nanum*).

Typemæssigt hører hederne for størstedelens vedkommende til de revlingerige hedelyngheder med stort indslag af hede-melbærris, hvilket indikerer en meget tør bund. Visse steder er forskellige arter af kruslav og rensdyrlav almindelig. Af den øvrige floras mindre almindelige arter kan for hedebackernes og andre tørre deles vedkommende nævnes ulvefod, plettet kongepen, der på landsplan har aftagende forekomst, tyttebær, som her kun findes meget sparsomt og engelsk visse og guldblomme, der ligeledes er aftagende og i øvrigt ikke er almindelig. Fra den fugtige del af hederne kan nævnes spædmælkeurt og plettet gøgeurt. (Fredningsstyrelsen, 1986, upubl.)

16/29-2. Hedeparcellen ved Risbæk og Vilhelmsborg har i 40'erne været undersøgt i forbindelse med Böchers vegetationsstudier af jyske heder (Böcher, 1943), men ellers stammer de medtagne oplysninger om Klosterhede Plantage fra den daværende Fredningsstyrelses driftplanbidrag (Fredningsstyrelsen, 1986, upubl.). Dele af heden ved Risbæk blev 1983 afgræsset hårdt og i de to efterfølgende vintre afløst af en let vintergræsning. Der er herefter sket en foryngelse af lyngen, der i 1986 dannede en sammenhængende lyngbevoksning.

Højere planter: Vilhelmsborg.

1971. Træer og buske: almindelig bjerg-fyr, grå-pil, krybende pil. Dværgbuske: hedelyng, hede-melbærris, revling, engelsk visse og håret visse. Urter: rødknæ, tormentil, lyng-øjentrøst, gulblomme, smalbladet høgeurt, almindelig gyldenris, lav skorsoner og skovbrandbæger. Græsagtige planter: hirse-star, pille-star, bølget bunke, tandbælg, blåtop og tidlig dværgbunke.

Mosser: Vilhelmsborg.

1971. Rød hornetand (*Ceratodon purpureus*), kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), hede-kløvtand (*Dicranum spurium*), almindelig cypresmos (*Hydnum cupressiforme*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), almindelig nikkemos (*Pohlia nutans*), hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*) og almindelig frynesemos (*Ptilidium ciliare*).

Laver: Vilhelmsborg.

1971. Svampelav (*Baeomyces* sp.), islandsk mos (*Cetraria islandica*), rensdyrlaverne: hede-rensdyrlav (*Cladonia portentosa*), mild rensdyrlav (*Cladonia mitis*) og askegrå rensdyrlav (*Cladonia rangiferina*), bægerlaverne: brungrøn bægerlav (*Cladonia chlorophaea*), skarlagenrød bægerlav (*Cladonia coccifera*), takket bægerlav (*Cladonia crispata*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), kløftet bægerlav (*Cladonia furcata*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), slank bægerlav (*Cladonia gracilis*), stjerne bægerlav (*Cladonia stellaris*), skælklædt bægerlav (*Cladonia squamosa*), pigget bægerlav (*Cladonia uncialis*), etage-bægerlav (*Cladonia verticillata*), grågul bægerlav (*Cladonia zopfii*), grubet tjørnelav (*Coelocaulon aculeatum*), tørv-skivelav (*Blachynhiella ichmalla*) og almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*).

16/29-3. Heden omkring Fladhøj, der også ligger på begge sider af Hestbæk, udgør med sine 100 ha det største hedearal i plantagen. Heden blev genskabt ved en plantagebrand i 60'erne.

Vegetationstyper: hede.

36/29-4. Heden i Sækkens sydende plantagens sydligste del domineres af gammel hedelyng, der forsøges forynget ved græsning.

Vegetationstyper: hede.

16/29-5. Heden ved Birkebæk er tilsvarende en gammel lynghede, småkuperet med spredte buske af ene og spredte enebvoksninger. Herfra kendes blandt andet guldblomme.

Vegetationstyper: hede.

16/29-6. Resen hede i plantagens nordøstligste del op til Bredkær Bæk, er fredede lyngbakker og et meget benyttet udflyttingsområde. Området består i dag af græsslette med kraftig dominans af bølget bunke.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1986. *Træer og buske*: mose-pors, stilk-eg, vorte-birk, øret pil, bævreasp, almindelig røn og gyvel. *Dværghuske*: krybende pil engelsk visse, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, mose-bølle og tyttebær. *Urer*: almindelig ulvefod, rødknæ, skovstjerne, tormentil, gederams, blå-klokke, læge-ærenpris, lyng-sjentrøst, lyng-snerre, spæd mælkeurt, mose-troidurt, almindelig stedmoderblomst, liden skjaller, almindelig gyldenris, guldblomme, djævelsbid, håret høgeurt, almindelig kongepen, plettet kongepen, majblomst og plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: lyse-siv, mark-frytle, almindelig star, sand-star, fåre-svingel, rød svingel, almindelig kamgræs, kattesknæg og blåtop.

Det andet, større element, der ud over hedearalerne bryder nåletræsafdelingerne, er ådalene.

Ådalene var tidligere bevokset med nåletræer, men er nu stort set helt ryddet for nåletræer i overensstemmelse med de administrative fredninger. Et indtryk af ådalenes tidligere udseende kan man få i bunden af Ellebæk Dalen, hvor de øverste 200 meter øst for vejen er bevaret som før med en tæt fyrrebevoksning, mens dalen vest for vejen er ryddet.

De fleste af dalenes vandløb har en eller flere opstemninger, hvorved der er skabt 18 større eller mindre søer.

16/29-7. Om Møllesøen ved man, at den blev tørlagt i 1891 efter at have eksisteret som møllesø i 500 år, og efter dræning blev bunden dyrket indtil 1920. Herefter henlå den som sur engbund til 1977, da søen blev gendannet dels for at forskønne området og dels til brug som brandreservoir. I 1978 blev søen påny tømt efter krav fra en lodsejer, for derefter endelig at blive fredet i 1984 (efter Fredningsstyrelsen, 1986, upubl.).

Vegetationstyper: sø.

16/29-8. Fra de opstemmede søer ved Dejebæk kendes almindelig og storløbet blæserod, der ikke er almindelige. Den sidstnævnte endda meget sjælden.

Vegetationstyper: sø.

Ådalene består af en mosaik af biotopstyper som væld, vældmose og ikke vældpåvirket hedemose, eng og hede. Heraf er hedemråderne allerede beskrevet. Floristiske oplysninger om ådalenes hedemose og kærpartier findes hos blandt andet Smedman (1970, upubl.) og Moeslund (1984, upubl.).

16/29-9. Kær Dal. Omkring Flynder Å's øvre del ligger Kær Dal. Kærdalen løber mod syd sammen med Brunhededal, der ligger omkring Flynder Å's øverste vestlige tilløb Krebengårds Bæk. Mosearealerne i Kær Dal og Brunhe Dal består. Fra Kærdalen kendes de mindre almindelige arter tranebær, rundbladet soldug, langbladet soldug, vandrøllike, klokke-ensian, vibefedt, plettet gøgeurt, stor frytle og loppe-star. (Smedman, 1970 upubl.). Af de nævnte er langbladet soldug meget sjælden. Blandt de mere almindeligt forekommende vådbundsarter, der vokser i Kærdalen, kan nævnes kær-padderok, trævlekrone, eng-viol, kragefod, vandnavle, benbræk og halvgræsserne grå star, stjerne-star, almindelig star og hirse-star.

Vegetationstyper: fattigkær.

16/28-10. Brunhede Dal. Fra Brunhede Dal kendes de mindre almindelige arter liden vandarve, rundbladet soldug, tranebær, klokke-ensian, vibefedt, maj-gøgeurt, plettet gøgeurt og loppe-star (Smedman, 1970, upubl.). Fra vådbundsvegetationen i samme dal kan i øvrigt nævnes eng-viol, kragefod, vandnavle, benbræk, smalbladet-kæruld og halvgræsserne grå star, almindelig star og hirse-star.

Vegetationstyper: fattigkær.

16/29-11. Oplysninger om blandt andet et vådområde langs Flynder Å i den sydlige del af plantagen er indsamlet i forbindelse med projekt "Heder og Overdrev, Feltbotanisk Klub" ved Steen Moeslund (1984, upubl.). Moeslund oplyser, at top-star dominerer, og at der i øvrigt er kærpartier med tørvemos og sump-kællingetand med indslag af mose-pors, hedelyng, klokkeling og revling.

Vegetationstyper: kær.

Højere planter:

1984. *Træer og buske*: ene, mose-pors, grå-pil og gyvel. *Dværghuske*: hedelyng, klokkeling, tyttebær og revling. *Urer*: blåmunke, gederams, bidende ranunkel, tormentil, kær-tidsel, kær-svovlrod, kær-snerre, sump-kællingetand. *Græsagtige planter*: mose-bunke, fløjlsgræs, vellugtende gulaks, hjertegræs, toradet star, top-star og blåtop. Endvidere forekommer tørvemos.

Fra Klosterhedens vådområder under ét kendes desuden vandkarse og vibefedt (vibefedt foretrækker kalkrige kær, men forekommer som her også på sur, mager bund, og er på grund af ændring af sine levesteder blevet temmelig sjælden, især i Vestjylland), almindelig og storlæbet blærerod, som blandt andet findes i de opstemmede søer ved Dejbæk og er ret sjældne samt i tilbagegang på landsplan, rundbladet soldug. Af de karakteristiske, mere almindelige hedemosearter kan nævnes smalbladet kæruld, tue-kæruld, benbræk, plettet gøgeurt, rundbladet soldug, kragefod, vandnavle, klokke-ensian, katteskæg og tranebær.

16/29-12. FRUERBÆK i Klosterhede Plantage er beskrevet på strækningen fra sydvest for fagskolen til sammenløbet med Birkebæk. Der er tale om et mindre, kanaliseret vandløb med ringe, fysisk variation, selv om den nedre del af strækningen har en del underskårne brinker. Vandløbsbunden består af sand med en del forekomster af grus. Fast, gruset bund forekommer, men ellers er bunden blød og ustabil. Der er en svag til moderat belastning med okker (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: smalbladet vandstjerne og grønne trådalger.

16/29-13. HØJKJÆR BÆK, der har tilløb til Dride Å sydvest for Klosterhede Plantage. Vegetationen er beskrevet ud for Røde Mølle. Det er et mindre vandløb med et kanaliseret forløb. Vandløbsbunden er på den nedre strækning sandet med en del grus. Enkelte steder forekommer underskårne brinker. Der er en kraftig belastning med okker i vandløbet, og der forekommer betydelige aflejringer af okker-slam (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: enkelt pindsvineknop, grenet pindsvineknop og langbladet vandaks.

Lokalitetskoder:

Fruerbæk	++ V III r
Højkjær Bæk	++ V III r
Klosterhede Plantage	
Birkebæk	++ H III s
Brunhededal	+ V II s
Dejbæk	+ V II s
Fladhøj	+ H III r
Flynder Å	+ V III s
Kær Dal	+ V II s
Møllesøen	- V III s
Resen Hede	+ H III s
Sækken	+ H III s

Botanisk vurdering:

Højkjær Bæk:

3. Lokalt sjældnere planter: langbladet vandaks.

Klosterhede Plantage:

3. Lokalt sjældnere planter: voldtian og bredbladet timian.

Klosterhede Plantage

Birkebæk:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme.

Brunhede Dal:

2. Sjældnere planter: liden vandarve, vibefedt og loppe-star.

Dejbæk:

2. Sjældnere planter: storlæbet blærerod.

Flynder Å:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: ene og hjertegræs.

Kær Dal:

2. Sjældnere planter: langbladet soldug, vibefedt og loppe-star.

Resen Hede:

2. Sjældnere planter: almindelig ulvefod.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris og guldblomme.

Kilder: 16, 18, 22, 34, 183, 197, 205 u, 220, 280, 391

16/30 FOVSING

ANGLANDS MOSE, BREDKÆR BÆK, KLOSTERHEDE PLANTAGE (se 16/29 KLOSTERHEDE PLANTAGE), PRÆ-STEGÅRD PLANTAGE, RISKÆR BÆK

Alle oplysninger fra Klosterhede Plantage samles under 16/29 ovenfor, undtaget er Anglands Mose, der omtales her.

16/30-1. ANGLANDS MOSE ligger omkring det øvre løb af Bredkær Bæk øst for Klosterhede Plantage. Lokaliteten har tidligere, i 1960, været voksested for de mindre almindelige arter rosmarinlyng, tranebær, butfinnet mangeløv (o), rundbladet soldug, kær-svovlrod, hvid næbfrø og skede-star. Heraf er butfinnet mangeløv temmelig sjælden over hele landet og især i Vestjylland (Hansen, 1966). Rosmarinlyng og tranebær er karakteristiske arter i Vestjyllands næringsfattige moser; i den øvrige del af landet er de generelt sjældne. Ud over de nævnte kan omtales de mere almindelige arter som mose-pors, smalbladet mangeløv og vestlig tue-kogleaks. Anglands Mose er i dag præget af afvanding. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: kær.

Lokalitetskode:

Anglands Mose + V (II) s

Kilder: 22, 76

16/32 BØVLING KLIT

Herunder omtales Bøvling Klit, medens Nissum Fjords vandområder og fjorden mere generelt omtales under 16/39.

16/32-1. BØVLING KLIT er senest undersøgt og kortlagt i 1985 (Hansen og Wegner, 1985). Indtil anden verdenskrig anvendtes hele Bøvling Klit næsten udelukkende til græsning og høslæt. Siden er en del af strandene drænet og opdyrket. Nord for Thorsminde fremtræder området nu som en mosaik af kornmarker, græsningsarealer, høslætarealer samt enkelte ubenyttede områder, der henligger med højt græs eller rørskov. Størsteparten af det fredede areal har i dag karakter af strandoverdrev, hvor de karakteristiske saltvandslående strandengplanter mangler. På strækningen nærmest Thorsmindekanalen findes der stadig strandenge med en tydelig zonerings af vegetation med kveller, annelgræs og harril, som indefter afløses af strandoverdrev, hvor vegetationen er domineret af eng-rapgræs. I lagunerne foregår der i dette område fortsat en ny strandengdannelse. Hovedparten af de lavtliggende strandengsområder har en mere ensartet vegetation, hvor zonerings er udvisket. Store strandengsarealer, der er domineret af kryb-hvene med harril og jordbærkløver, forekommer dog også. Langs kystlinien er der udviklet en bræmme af tæt rørsump med tagrør afbrudt enkelte steder af en lavtvoksende strandengvegetation med annelgræs og kveller helt ud til fjorden. Før slusen ved Thorsmindetangen i 1931 blev fuldt udbygget, var strandengene hyppigt udsat for oversvømmelser, som var grundlag for de dengang store, veludviklede strandengsarealer.

Vegetationstyper: strandeng, strandrørsump.

Højere planter:

1985. Strandeng nord for Thorsminde. Strand-annelgræs, strand-aster, høst-borst, fløjlsgræs, harril, art af hindeknæ, almindelig hvene, kryb-hvene, almindelig hønselarm, storblomstret hønselarm, hvid-kløver, jordbær-kløver, kveller, almindelig kvik, spyd-mælde, gåse-potentil, almindelig rajgræs, eng-rapgræs, almindelig røllike, almindelig star, strandgåsefod, rød svingel, tagrør, strand-trehage.

Lokalitetskode:

Bøvling Klit +++ K II s

Botanisk vurdering:

Bøvling Klit:

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, harril, jordbær-kløver, strand-trehage.

Kilder: 9, 65, 95, 99, 136, 142, 186, 227, 286

16/33 INDFJORDEN

BYN, FLYNDER Å, FÅRE MØLLEBÆK, INDFJORDEN, NESSINESS SUND (se BYN), SØNDERSUND, TANGSØ, ULSUND HEDE

De botaniske interesser knytter sig især til Indfjorden og dens to østlige tilløb, Flynder Å og Fåre Møllebæk. Ved begge vandløb er

der opstemmede søer, dels Tangsø omkring Flynder Å, dels Byn og Søndersund omkring Fåre Møllebæk.

16/33-1. BYN. Oplysninger om søen findes hos Rasmussen (1976) og Rinkjølbing Amiskommune (1988 og 1989). Rasmussen karakteriserer vegetationen af højere planter som meget artsrig, ligesom der i midten af 70'erne var en karakteristisk og afvekslende bredvegetation. De mest fremtrædende arter i rørsumpen var dengang dynd-padderok, næb-star og tagrør, men der fandtes stadig områder med en mere næringsfattig bredvegetation med tvepibet lobelie, krybende ranunkel, strandbo, tudse-siv, svømmende vandaks, sumpskærm, søpryd, nåle-sumpstrå og vandpeber-bækarve selv om sidstnævnte bevoksningstype angives at være i tilbagegang.

Om vegetationsudviklingen i øvrigt fra begyndelsen af 60'erne og til midten af 70'erne skriver Rasmussen følgende: "Den største del af bunden var endnu i begyndelsen af 60'erne bevokset af en tæppegrøde af arterne gulgrøn brasenføde, tvepibet lobelie, strandbo, og krans-nålealger. Vigtige indslag var også hår-tusindblad, flydende kogleaks og svømmende sump-skærm. Denne plantevækst findes endnu udbredt i den midterste del og spredt i det øvrige område. Den fortrænges i disse år af elodeider, og her navnlig arten spinkel vandaks, der især fra den vestlige del breder sig som en tæt, sammenhængende grøde. Fra den østlige ende breder sig bevoksninger af store vandaksarter og enkelt pindsvineknop. Begge steder begunstiges disse arter af tilførsel af næringsrigt vand fra Søndersund.

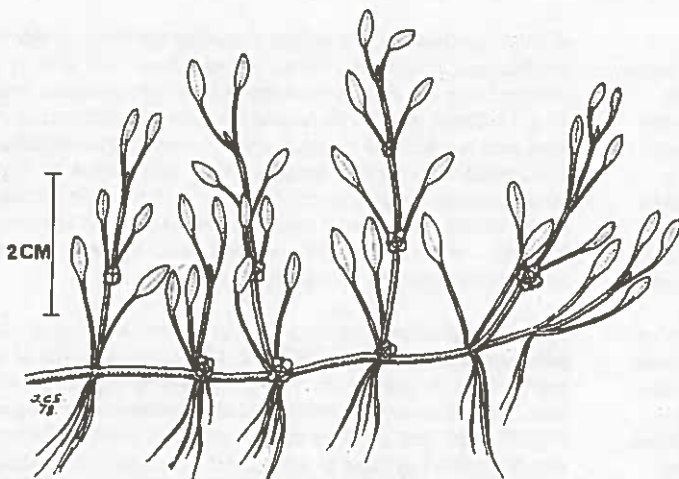
Bundvegetationen i dag i Byn må fortsat karakteriseres som artsrig og veludviklet med repræsentanter fra næringsfattige søer som strandbo, tvepibet lobelie og sylblad, men også forekomsten af ikke mindre end 11 arter af vandaks gør søen interessant. Vandpeber-bækarve forekommer fortsat i Byn og er på rødlisten over højere danske planter, hvori den er opført som sårbar (Løjtnant, 1985). Arten forekommer så vidt vides ikke udenfor Rinkjølbing Amt, hvor den kun kendes fra få lokaliteter. Byn må på grundlag af de foreliggende oplysninger anses for at være særdeles bevaringsværdig og absolut i særklasse. Generelt er næringsfattige søer i stærk tilbagegang over hele landet, ikke blot på grund af rigelig næringsstilførsel, men også som følge af tiltagende forurening.

Byn er fosforfattig og med et artsfattigt og individfattigt plankton-algesamfund, der er præget af rentvandsarter og arter med en bred økologisk amplitude, men med et islet af næringskrævende arter.

Vegetationstyper: lobeliesø/ vandakssø.

Alger:

1988. *Blågrøn-alger*: Gomphosphaeria pusilla og Microcystis auruginosa. *Rekylalger*: Cryptomonas sp. og Rhodomonas laucustris. *Furealger*: Peridinium sp. *Gulalger*: Chrysosphaerella cfr. brevispina, Dinobryon bavaricum, Dinobryon divergens, Dinobryon sertularia, Synura sp., Chrysococcus sp., Pseudokephyrion entzii og Uroclena sp. *Kiselalger*: Diatoma elongatum, Diatoma vulgare, Fragilaria construens, Navicula sp., Nitzschia acicularis, Nitzschia sp., Meridion curculare, Surirella cfr. linearis var. constricta, Synedra acus, Synedra cfr. tenera, Synedra ulna og Tabellaria flocculosa. *Øjealger*: Euglena acus, Trachelomonas volvocina og Trachelomonas sp. *Grøn-alger*: Pandorina morum, Chlamydomonas sp., Eudorina elegans, Pseudosphaerocystis lacustris, Coelastrum astroideum, Micractinium pusillum, Monoraphidium contortum, Oocystis sp., Pediatrum boryanum, Pediatrum duplex, Scenedesmus opoliensis/protuberans, Scenedesmus quadricauda, Cosmarium cfr. pseuarctum og Spharozosma granulatum.

Højere alger:

1976. Glanstråd (*Nitella* sp.), kildemos, algen *Drepanocladus* sp.

1989. Glanstråd (*Nitella* sp.) og kildemos.

Højere planter:

1976. Sortgrøn brasenføde, dynd-padderok, gul åkande, nedbøjet ranunkel, krybende ranunkel, kredsbladet vandranunkel, almindelig vandranunkel, eng-kabelleje, dusk-fredløs, vand-pileurt, hår-tusindblad, frøbid, svømmende sumpskærm, bukkeblad, kær-snerre, sump-snerre, sump-forglemmigej, art af vandstjerne, vandpeber-bækarve, strandbo, sværtevæld, vand-mynte, tvepibet lobelie, vejbred-åkeblad, søpryd, frøbid, krebsklo, vandpest, kær-trehage, svømmende vandaks, græsbladet vandaks, kruset vandaks, spinkel vandaks, glanskapslet siv, tudse-siv, almindelig sumpstrå, blågrøn-kogleaks, flydende kogleaks, nåle-sumpstrå, næb-star, almindelig hvene, kors-andemad, bredbladet dunhammer, enkelt pindsvineknop, spæd-pindsvineknop og liden blærerod (Rasmussen, 1976). Vandpeber-bækarve angives også af Hansen i 1985.

1989. Kortsporet blærerod, bredbladet dunhammer, frøbid, kalmus, flydende kogleaks, sø-kogleaks, tvepibet lobelie, dynd-padderok, enkelt pindsvineknop, grenet pindsvineknop, glanskapslet siv, vejbredeblad, nikkende star, næb-star, svømmende sumpskærm, strandbo, almindelig sumpstrå, nåle-sumpstrå, høj sødgræs, tagrør, hår-tusindblad, krans-tusindblad, butbladet vandaks, bændel-vandaks, børstebladet vandaks, græsbladet vandaks, hjertebladet vandaks, kruset vandaks, langbladet vandaks, liden vandaks, rust-vandaks, rødlig vandaks, spinkel vandaks, svømmende vandaks, tråd-vandaks, krybende vandkrans, vandpest, kredsbladet vandranunkel, storblomstret vandranunkel, vandrøllike, høst-vandstjerne, smalbladet vandstjerne, art af vandstjerne, gul åkande, hvid åkande.

16/33-2. INDFJORDEN, der har tilløb til Bøvling Fjord gennem Færøen, rummer naturtyper som rørsump og eng. Oplysninger om Indfjorden findes hos Rasmussen (1976) og Ringkjøbing Amtskommune (1988 og 1989). I modsætning til Felsted Kog er der ikke en regelmæssig bestemt saltholdighed i Indfjorden. Saltholdigheden ligger på omkring 1-3 promille om vinteren og 5-7 promille om sommeren. Søen omgives af rørsump, den er domineret af tagrør, men med en del indslag af blågrøn kogleaks, strand-kogleaks, bredbladet dunhammer, smalbladet dunhammer, strand-trehage og vandspir. Inde

bag rørsumpen ligger der enge, der i 1983 blev græsset af kreaturer (Gravesen, 1983). I begyndelsen af dette århundrede var Indfjorden domineret af to vandplanter, henholdsvis hjertebladet vandaks og aks-tusindblad (Landbrugsministeriet, 1923). Endnu fandtes der i begyndelsen af 60'erne store sammenhængende bevoksninger af hjertebladet vandaks, men i midten af 70'erne er denne vegetation reduceret til spredte forekomster (Rasmussen, 1976). Bundvegetationen er i dag generelt meget spredt, og meget stor flader er helt uden vegetation. På nogle få områder findes tætte bevoksninger af vandkrans, kransnålealger og lav kogleaks, ligesom der også forekommer børstebladet vandaks og hjertebladet vandaks. Fra rørsumpen og engene kendes des mindre almindelige vandplante søpryd, samt de i Vestjylland mindre hyppigt forekommende vådbundsarter tigger-ranunkel, angelik, sværtevæld og vand-mynte. Desuden kan nævnes dynd-padderok, træviekrone, eng-viol, sump-kællingetand, vandnavle, kærvis-snerre, kær-trehage, strand-trehage, strand-kogleaks, smalbladet kæruld, mose-bunke med flere. Tilstedeværelsen af arter som strandnet-trehage og strand-kogleaks tyder på en vis brakvandpåvirkning, vandpeber-bækarve

Rasmussen skriver videre om vegetationen i midten af 70'erne "Karakteristisk er det især, at almindelig ålegræs ikke har formået at trænge ind i Indfjorden fra Nordre Fjord, dertil er saltholdigheden for lav. Dette svarer til forholdene i Randers Fjord (Mathiesen & Nielsen, 1956). Derimod forekommer de ægte brakvandsarter langstillet havgræs, almindelig havgræs og vandranunkel som særdeles vigtige arter på grundt vand. Havgræsarterne er dog begrænset til den vestlige halvdel af Indfjorden.

Saltholdighedens udvælgelse af arter viser sig også i forekomsten af de ferskvandsarter, der trænger ud i brakvandet fra søerne Sønder-sund-Byn og Tangsø. De ionelskende ferskvandsarter kransnålealge, aks-tusindblad, hjertebladet vandaks, børstebladet vandaks og vandkrans findes over hele Indfjorden, ofte i store sammenhængende bevoksninger."

Planktonalgessamfundet i Indfjorden er arts- og individrigt. De arter, der forekommer i de største mængder, er kiselalger og blågrøn-alger. Alle de dominerende arter er næringskrævende ferskvandsarter, der har en bred saltholdighedstolerance. Der er kun registreret ganske få, sporadisk forekommende rentvandsarter. Den store vækst af planktonalger er forårsaget af høje næringssaltkoncentrationer, og er baggrunden for at det tidligere bunddække af vandplanter er stærkt formindsket i omfang og udbredelse.

Vegetationstyper: algesø.

Alger:

1988. *Blågrøn-alger*: *Anabaena flos-aqua*, *Aphanothece clathrata*, *Gomphosphaeria pusilla*, *Merismopedia punctata*, *Merismopedia tenuissima*, *Microcystis aeruginosa*, *Oscillatoria agardhii*, *Oscillatoria limnetica*, *Oscillatoria planctonica*, *Phormidium* sp. *Rekylalger*: *Rhodomonas lacustris*, *Cryptomonas*. *Furealger*: *Gymnodinium* sp. *Gulgrøn-alger*: *Goniochloris mutica*. *Physiophyceae*: *Chrysochromolina* sp. *Kiselalger*: *Chaetoceras gracilis/muellerii*, *Chaetoceras* sp., *Clycotella* sp., *Melosira varians*, *Stephanodiscus hantzschii*, *Amphiprora* sp., *Diatoma elongatum*, *Navicula* sp., *Nitzschia acicularis*, *Nitzschia* sp., *Synedra acus* og *Synedra ulna*. *Grøn-alger*: *Chlamydomonas* spp., *Eudorina elegans*, *Gonium pectorale*, *Lobomonas* cfr. *denticulata* og *Pandorina morum*. *Actinastrium hantzschii*, *Chlorella* sp., *Coelastrum microporum*, *Dictyosphaerium pulchellum*, *Dictyosphaerium subsolitarium*, *Fotterella tetrachlorellioides*, *Kirchneriella contorta*, *Lagerheimia subsala*, *Monoraphidium contortum*, *Monoraphidium minutum*, *Monoraphidium* sp., *Oocystis* spp., *Pediastrum duplex*, *Pediastrum boryanum*, *Scenedesmus acuminatus*, *Scenedesmus acutus*, *Scenedesmus bicaudatus*, *Scenedesmus eornis*, *Scenedesmus intermedius*, *Scenedesmus opoliensis/protuberans*, *Scenedesmus spinosus*, *Scenedesmus quadricauda*, *Scenedesmus* sp., *Tetraedron incus*, *Tetraedron minimum*, *Tetrastrum staurogeniaeforme*. *Koliella* sp., *Staurastrum paradoxum*.

Højere planter:

1976. *Alger*: *Enteromorpha* spp., søsalat, *Cladophora* spp., *Chaetomorpha linum*, *Chara* sp. *Højere planter*: "Ranunculus obtusifolius", aks-tusindblad, kruset vandaks, spinkel vandaks, hjertebladet vandaks, børstebladet vandaks, vandkarse, almindelig havgræs, langstillet havgræs og almindelig ålegræs.

1989. *Vandplanter*: *Alger*: *Tolytella nidifica*, vandhår (*Cladophora* sp.) og rørhinde (*Enteromorpha* sp.). *Højere planter*: Havgræs, tornfrøet hornblad, blågrøn kogleaks, lav kogleaks, tagrør, krans-tusindblad, butbladet vandaks, børste-vandaks, hjertebladet vandaks, spinkel vandaks, svømmende vandaks, krybende vandkrans, stilket vandkrans, vandpest, kredsbladet vandranunkel, strand-vandranunkel.

Højere planter: rørsump og eng

1980. *Urter*: liden andemad, angelik, høst-borst, knude-firling, art af hønsetarm, hvid-kløver, sump-kællingetand, vand-mynte, mælkebøtte, vand-pileurt, gåse-potentil, kær-ranunkel, lav ranunkel, tigger-ranunkel, nyse-røllike, sideskærm, sump-snerre, sværtevæld, søpryd, kær-trehage, strand-trehage, træviekrone, vandnavle og glat vejbred. *Græsagtige planter*: mosc-bunke, fløjlsgræs, kryb-hvene, blågrøn kogleaks, sø-kogleaks, smalbladet kæruld, glanskapslet siv, tudse-siv, rød svingel og tagrør.

16/33-3. SØNDERSUND. Knud Rasmussen har beskrevet vegetationsforholdene i søen i midten af 70'erne (Rasmussen, 1976). Endvidere findes oplysninger om Søndersund hos Ringkjøbing Amtskommune (1988, 1989). Vegetationen var allerede på daværende tidspunkt præget af tilførsel af husspildevand fra Nees, og søen var tydeligt ved at undergå en eutrofiering. Bredvegetationen blev også domineret af tagrør, sø-kogleaks og bredbladet dunhammer. Uden for rørsumpen var der en flydebladsvegetation med gul åkande, hvid åkande og svømmende vandaks. Undervandsvegetationen bestod af forskellige arter af vandaks, kredsbladet vandranunkel og aks-tusindblad. Om sommeren var der en kraftig algevekst, som formindskede søens gennemsigtighed til under 0,5 meter.

Der var ved den østlige og nordøstlige bred rester af en mere næringsfattig, oligotrof søvegetation med søpryd, svømmende sumpskærm, nåle-sumpstrå, hår-tusindblad og krybende ranunkel.

Rasmussen angiver, at man tidligere i midten af 60'erne kunne se bunden overalt i søen. Undervandsvegetationen var dengang domi-

neret af vandpest. På den østlige og nordøstlige bred var der store bevoksninger af de ovennævnte oligotrofe arter. Ved udløbet af Nees Bæk og langs den vestlige bred fandtes, foruden vandpest, vandaksarterne butbladet vandaks og bændel-vandaks. Rasmussen angiver, at arter som børstebladet vandaks, spinkel vandaks, aks-tusindblad og kredsbladet vandranunkel dengang i 1970'erne fortsat var hyppigt forekommende, medens arter som hår-tusindblad, tråd-vandaks, butbladet vandaks, græsbladet vandaks, bændel-vandaks, vandpest og krebsklo var gået stærkt tilbage i hyppighed. Tidligere var også krebsklo almindelig i den vestlige del af søen.

Spildevandsudledning fra Nees har bevirket at Søndersund i dag er mere næringsrig end Byn, således at søen i dag er præget af næringskrævende arter som gul åkande, sø-kogleaks og tagrør, der dækker en stor del af søbunden. Grundskudsplanter forekommer dog stadigvæk og på visse områder dominerer vandaksarterne. Til trods for den tiltagende tilgroning er artsantallet og artsammensætningen i søen fortsat enestående, antagelig som følge af, at en stor del af det tilførte fosfor bindes i det jernholdige sediment, således at der ikke opstår masseforekomst af planktonalger.

Planktonsamfundet i Søndersund er forholdsvis artsfattigt og individfattigt. Planktonet består af en blanding af arter fra rent og næringsrigt vand. Sammenlignet med Byn er Søndersund mere næringsrigt og planktonet i større udstrækning præget af næringskrævende arter, som dog ikke optræder i masseforekomst.

Vegetationstyper: vandakssø.

Alger:

1988. *Blågrøn-alger*: *Microcystis aeruginosa*, *Gomphosphaeria pusilla*, *Anabaena flos-aquae*, *Microcystis wesenbergii*, *Oscillatoria agardhii* og *Oscillatoria planctonica*. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp., *Rhodomonas lacustris* og *Ketapharis ovalis*. *Furealger*: *Gymnodinium* sp. *Gulalger*: *Chrysoococcus* sp., *Dinobryon bavaricum*, *Dinobryon divergens*, *Dinobryon sertularia*, *Epipyxis utriculus*, *Synura* sp. og *Uroglena* sp. *Gulgrøn-alger*: *Isthmochloron lobulatum*. *Kiselalger*: *Stephanodiscus hantzschii*, *Stephanodiscus astraea*, *Diatoma elongatum*, *Diatoma vulgare*, *Synedra* cfr. *tenera*, *Navicula* spp., *Nitzschia acicularis*, *Nitzschia* sp., *Synedra ulna*, *Tabellaria flocculosa* og *Suriella* sp. *Øjealger*: *Euglena* sp., *Trachelomonas volvocinopsis* og *Trachelomonas* sp. *Grøn-alger*: *Chlamydomonas* sp., *Chlorella* sp., *Chlorogonium elongatum*, *Dictyosphaerium pulchellum*, *Dictyosphaerium subsolitarium*, *Euteramorus fottii*, *Monoraphidium contortum*, *Oocystis* sp., *Pediastrum boryanum*, *Pediastrum duplex*, *Scenedesmus acuminatus*, *Scenedesmus bicaudatus*, *Scenedesmus opoliensis/protuberans*, *Scenedesmus quadricauda*, *Cosmarium*, *Staurastrum* cfr. *punctulatum*, *Staurastrum* sp. og *Staurodesmus extensus*.

Højere planter og alger:

1976. *Alger*: kransnålealge (*Chara* sp.) og kildemos. *Højere planter*: dynd-padderok, gul åkande, hvid åkande, nedbøjet ranunkel, lav ranunkel, kredsbladet vandranunkel, eng-kabbeleje, vand-skræppe, vand-pileurt, bidende pileurt, kær-ducurt, hår-tusindblad, aks-tusindblad, svømmende sumpskærm, bredbladet mærke, bukkeblad, kær-snerre, storfrugtet vandstjerne, vandpeber-bækarve, strandbo, vejbred-skeblad, søpryd, frøbid, vandpest, svømmende vandaks, bændel-vandaks, spinkel vandaks, børstebladet vandaks, tråd-vandaks, krydsningen mellem græsbladet og hjertebladet vandaks, gul iris, glanskapslet siv, almindelig sumpstrå, sø-kogleaks, strand-kogleaks, næbstar, almindelig hvene, tagrør, høj sødgræs, kors-andemad, bredbladet dunhammer og enkelt pindsvineknop.

1989. Vandpeber-bækarve, frøbid, sø-kogleaks, bredbladet mærke, enkelt pindsvineknop, vejbred-skeblad, strandbo, svømmende sumpskærm, almindelig sumpstrå, nåle-sumpstrå, høj sødgræs, tagrør, butbladet vandaks, bændel-vandaks, børstebladet vandaks, græsbladet vandaks, langbladet vandaks, liden vandaks, rødlig vandaks, spinkel

vandaks, svømmende vandaks, tråd-vandaks, hjertebladet x græsbladet vandaks, stillet vandkrans, vandpest, kredsbladet vandranunkel, vandrøllike, smalbladet vandstjerne, gul åkande og hvid åkande.

16/33-4. TANGSØ. Fra Tangsø ligesom fra Byn kendes (Hansen, 1985) den meget sjældne vandplante vandpeber-bækarve. Arten er opført på rødlisten over højere danske planter som sårbar (Løjtnant, 1985), jf. i øvrigt bemærkninger under Byn.

Knud Rasmussen har beskrevet vegetationsforholdene i søen i midten af 70'erne (Rasmussen, 1976). De økologiske forhold i Tangsø var og er præget af tilstrømning af næringsrigt vand fra Flynder Å, og sigedybden var i august 1976 under 1 meter med store forekomster af benthosalgler blandt andet rørhinde (*Enteromorpha flexuosa*) og slimtråd (*Spirogyra* sp.)

Bredvegetationen var i 1970'erne domineret af sø-kogleaks, som udefter blev erstattet af åkande, svømmende vandaks og herefter en undervandsvegetation af arter af vandaks og vandpest.

Rasmussen skriver, at bundvegetationen langs den sydlige og en del af den østlige bred var særlig interessant - søbunden består på disse steder af sand, silt og nogle steder af grus. De dominerende arter var dengang vandpeber-bækarve sammen med strandbo og mere spredt forekommende arter som nåle-sumpstrå, vandkrans, liden vandaks, hjertebladet vandaks og græsbladet vandaks.

Størstedelen af søbunden er i dag dækket af vandplanter, og Tangsø er voksested for landets største bevoxsninger af den rødlistede vandpeberbækarve. Kun de dybeste dele af søen er helt uden bundvegetation. Butbladet vandaks er søens mest dominerende art. Den forekommer i det meste af søen og flere steder i meget store og tætte bevoxsninger. Blandt de øvrige arter forekommer hjertebladet vandaks, nåle-sumpstrå, enkelt pindsvineknop, vandpest og gul åkande over det meste af søen, medens arter som langbladet vandaks, bændel-vandaks og spinkel vandaks, kun forekommer på et enkelt voksested i søen. I søen kan iagttages en tilbagevendende masseforekomst af grønne trådalger, der sjældent ses i søer. De store mængder af trådalger skyldes en stor næringsstofførsel via Flynder Å. Opholdstiden i søen er dog for kort til, at der sker en masseopblomstring af planteplankton på grund af vandgennemstrømningen fra Flynder Å.

Planktonalgalsamfundet i søen er arts- og individfattigt og består af en blanding af arter fra rentvand og næringsrigt vand. Kiselalger er den vigtigste gruppe.

Vegetationstyper: vandakssø

Alger:

1988. *Blågrøn-alger*: *Oscillatoria* sp. *Rødlalger*: *Cryptomonas* sp., *Rhodomonas lacustris* og *Cryptomonas* sp. *Furealger*: *Gymnodinium* sp. og *Peridinium* sp. *Gulalger*: *Synura* sp., *Dinobryon* cfr. *socialis* og *Mallomonas* sp. *Kiselalger*: *Stephanodiscus hantzschii*, *Melosira varians*, *Cyclotella* sp., *Diatoma elongatum*, *Synedra ulna*, *Asterionella formosa*, *Cymbella* sp., *Navicula* sp., *Nitzschia acicularis*, *Nitzschia* sp. og *Fragilaria construens*. *Øjealger*: *Euglena* sp., *Trachelomonas volvocinopsis* og *Trachelomonas* sp. *Grøn-alger*: *Clamydomonas* sp., *Closterium moniliferum*, *Eudorina elegans*, *Pandorina morum*, *Monoraphidium contortum*, *Monoraphidium minutum*, *Oocystis* sp., *Coelastrum microporum*, *Coenochloris pyrenoidosa*, *Micractium pusillum*, *Pediastrum boryanum*, *Scenedesmus acutus*, *Scenedesmus ovalternus*, *Scenedesmus quadricauda*, *Scenedesmus serratus*, *Tetrastrum stauroneiaeformis* og *Westella botyroides*.

Højere planter:

1976. Rasmussen nævner under ét følgende arter fra søen, således gul åkande, vandpeber-bækarve, strandbo (o), vandpest, svømmende vandaks, kruset vandaks, græsbladet vandaks, hjertebladet vandaks,

liden vandaks, spinkel vandaks, butbladet vandaks, vandkrans, sø-kogleaks, nåle-sumpstrå og kalmus.

1989. Vandpeber-bækarve, frøbid, kalmus, sø-kogleaks, dynd-padderok, enkelt pindsvineknop, grenet pindsvineknop, vejbred-skeblad, nikkende star, almindelig sumpstrå, nåle-sumpstrå, høj-sødgræs, tagrør, krans-tusindblad, butbladet vandaks, bændel-vandaks, børstebladet vandaks, hjertebladet vandaks, kruset vandaks, langbladet vandaks, liden vandaks, spinkel vandaks, svømmende vandaks, krybende vandkrans, vandpest, kredsbladet vandranunkel, vandrøllike, smalbladet vandstjerne, art af vandstjerne, gul åkande, vandhår (*Cladophora* sp.), rørhinde (*Enteromorpha* sp.) og *Spirogyra*.

Botaniske oplysninger om eventuelle tilbageværende hedearaler af Ulsund Hede samt oplysninger om mose- og engarealer ned til Flynder Å er ønskelige.

Lokalitetskoder:

Byn	+++ V I ms
Indfjorden	+++ V I s
Søndersund	+++ V I ms
Tangsø	+++ V I ms

Botanisk vurdering:

NB. På grund af en relativt stor vandgennemstrømningshastighed i ovennævnte søer er vandplanter bedre egnede end alger til at karakterisere vandkvaliteten.

Byn:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af 5 rødlistearter og mere end 20 biotopstypiske arter.

1. Rødlistearter: vandpeber-bækarve, kortsporet blærerod, sylblad, rødlig vandaks og høst-vandstjerne.
2. Sjældnere planter: flydende kogleaks, tvepipet lobellie, strandbo, søspryd, nåle-sumpstrå, krans-tusindblad, bændel-vandaks, spinkel vandaks.
3. Lokalt sjældnere planter: tråd-vandaks.
4. Lobelliesøindikatorer: tvepipet lobellie og strandbo.

Rentvandsindikatorer: *Højere planter*: vandpeber-bækarve, flydende kogleaks, hår-tusindblad, strandbo, svømmende sumpskærm og nåle-sumpstrå. *Alger - Gulalger*: *Chrysococcus* sp., *Chrysocphaerella* cfr. *brevispina*, *Dinobryon bavaricum*, *Dinobryon divergens*, *Dinobryon sertularia*, *Pseudokephyron eatzii*, *Synura* sp. og *Uroglena* sp. *Grøn-alger - Desmidiaceer*: *Cosmarium* cfr. *pseuarcum* og *Spaerocozma granulatum*.

Indfjorden:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlistearter.

1. Rødlistearter: lav kogleaks.
2. Sjældnere planter: krans-tusindblad og spinkel vandaks.
4. Rentvandsindikatorer: *Gulgrøn-alger*: *Goniocloris mutica*.

Søndersund:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af to rødlistearter og mere end 20 biotopstypiske arter.

1. Rødlistearter: vandpeber-bækarve og rødlig vandaks.
2. Sjældnere planter: strandbo, nåle-sumpstrå, bændel-vandaks og spinkel vandaks.
3. Lokalt sjældnere arter: tråd-vandaks.
4. Lobelliesøindikatorer: strandbo.
4. Rentvandsindikatorer: *Højere planter*: vandpeber-bækarve, strandbo, svømmende sumpskærm, nåle-sumpstrå og hår-tusindblad. *Alger - Gulalger*: *Chrysococcus* sp., *Dinobryon bavaricum*, *Dinobryon*

divergens, *Dinobryon sertularia*, *Epipyxis urtuculus*, *Synura* sp. og *Uroglena* sp. *Gulgrønalg*: *Isthochloron lobulatum*. *Grønalg* - *Desmidiaceer*: *Cosmarium* sp., *Staurastrum* cfr. *punctulatum*, *Staurastrum* sp. og *Stauroidesmus extensus*.

Tangzø:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af to rødlistearter og mere end 20 biotopstypiske arter.

1. Rødlisterarter: vandpeber-bækarve og høst-vandstjerne.
2. Sjældnere planter: nåle-sumpstrå og spinkel vandaks.
4. Rentvandsindikatorer: *Højere planter*: vandpeber-bækarve og nåle-sumpstrå. *Alger - Gulalger*: *Dinobryon* cfr. *socialis*, *Mallomonas* sp. og *Synura* sp. *Grønalg* - *Desmidiaceer*: *Closterium moniliferum*.

Kilder: 90, 155, 205h, 205j, 404

16/34 BÆKMARKSBRO

BÆKMARKSBRO, DRIDE Å, NORDENKÆR, NØRRE HOLMGÅRD, ÅBJERG PLANTAGE

Området omkring Bækmarksbro rummer en del mose- og engarealer op til Flynder Å og Dride Å, der løber til Flynder Å umiddelbart øst for byen. Syd for byen ligger Åbjerggård Plantage samt et større moseområde, Nordenkær. Botaniske oplysninger fra de nævnte områder kendes ikke og er derfor meget ønskelig.

16/34-1. NØRRE HOLMGÅRD. Op til vejen ved gården Nørre Holmgård ligger ved Dride Å et vældpræget overgangsfattigkær, der i 1980 blev svagt græsset. Jordbunden består af tørv (Gravesen, 1980).

Vegetationstyper: overgangsfattigkær, (overgangsrigkær).

Højere planter:

1980. *Træer og buske*: grå-pil. *Urter*: angelik, hyldebladet baldrian, vand-brandbæger, almindelig brunelle, bukkeblad, gul fladbælg, sump-forglemmigej, gifttyde, kattehale, hvid kløver, rød-kløver, kragefod, sump-kællingetand, dynd-padderok, vand-pileurt, bidende ranunkel, kær-ranunkel, lav ranunkel, art af skjaller, vand-skræppe, kruset(?) skræppe, kær-snerre, sump-snerre, kær-tidsel, kær-trehage, trævekroner, vandnavle, muse-vikke og tykbladet ærenpris. *Græsagtige planter*: bredbladet dunhammer, mangeblomstret frytle, hjertegræs, kryb-hvene, grenet pindsvineknop, glanskapslet siv, knop-siv, lyse-siv, tråd-siv, almindelig star, pigget star, stjerne-star og rød svingel.

16/34-2. BÆKMARKSBRO (vandløb). Vest for Bækmarksbro ligger et mindre vandløb. Vegetationen er beskrevet på en strækning ca. 700 meter opstrøms udløbet i Bækmarksbro Å. Vandløbet har et grøfteagtigt forløb og en blød sandbund med omfattende aflejringer af slam. Den ringe fysiske variation opvejes af en veludviklet vegetation.

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: lancetbladet ærenpris, manna-sødgæs, vedbend-vandranunkel og grønne trådalger.

16/34-3. DRIDE Å (vandløb) er beskrevet på strækningen fra Holstebro-Lemvig landevejen til udløbet i Flynder Å. Den midterste og nedre del af strækningen har et delvis ureguleret, bugtet til slyngt forløb med stor, fysisk variation. Den øvre del har et kanaliseret forløb. Vandløbsbunden på den midterste og nedre strækning er tørvet, men overlejret af ustabile sandlag og til dels okkerslam (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: enkelt pindsvineknop, art af vandstjerne, sideskærm, vandpest, langbladet vandaks, svømmende vandaks, lancetbladet ærenpris og grønne trådalger.

Lokalitetskoder:

Bækmarksbro	++ V II s
Flynder Å	++ V II r
Dride Å (vandløb)	++ V II s
Nørre Holmgård	++ V III r

Botanisk vurdering:

Dride Å (vandløb):

3. Lokalt sjældnere planter: langbladet vandaks.

Nørre Holmgård:

3. Lokalt sjældnere planter: pigget star.

5. Skillearter for kærtyper

- overgangsfattigkær: angelik, sump-kællingetand, kær-snerre, kærtidsel og trævekroner.
- overgangsrigkær: sump-snerre og hjertegræs.

Kilder: 287, 205 u, 270, 287

16/35 SÆKKEN

HØKÆR, HESTBÆK MOSE, HOLMGÅRD MOSE

Vest for Sækken, der udgør den sydlige del af Klosterhede Plantage ligger Nørre Holmgård Plantage, der også rummer hede. De største moseområder udgør Høvær og Holmgård Mose vest for Sækken og Hestbæk Mose øst for. Botaniske oplysninger fra de nævnte områder foreligger ikke og er derfor ønskelige.

16/36 LINDE

FALSIG BÆK, HESTBÆK, KLOSTERHEDE PLANTAGE (se 16/29 KLOSTERHEDE PLANTAGE), MANGEHØJE PLANTAGE (se 16/37 ASP), NØRRE HVAM (se 15/36)

Der ligger ingen større naturområder i området omkring Linde undtagen Mangehøje Plantage, der hører under 16/37.

16/37 ASP

MANGEHØJE PLANTAGE, SIR LYNGBJERGE

Nordvest for Holstebro og syd for Asp ligger Mangehøje Plantage og øst herfor det skovbevoksede højdepunkt Sir Lyngbjerg.

16/37-1. MANGEHØJE PLANTAGE. Fra Mangehøje Plantage kendes botaniske oplysninger ikke og er derfor ønskelige.

16/37-2. SIR LYNGBJERGE er et skovbevokset højdepunkt vest for Holstebro. Svampefloraen er kendt (Læssøe et al., 1985).

Vegetationstyper: nåleskov.

Svampe:

1980. *Otidea onotica*, *Cordyceps ophioglossoides*, *Elaphomyces variatus*, *Thelephora terrestris*, *Ramaria eumorpha*, *Cantharellus lutescens*, *Hydnum repandum*, *Heterobasidium annosum*, *Skelotocutis amorphia*, *Oligoporus caesius*, *Tyromyces stipticus*, *Tyromyces fragilis*, *Tricholoma ustale*, *Lyophyllum* sp., *Tricholomopsis rutilans*, *Clitocybe odora*, *Clitocybe clavipes*, *Clitocybe* sp., *Laccaria amethystina*, *Laccaria laccata et proxima*, *Rickenella fibula*, *Collybia butyracea*, *Collybia maculata*, *Mycena galericulata*, *Mycena galopus*, *Mycena epipterygia*, *Mycena sanguinolenta*, *Micromphale perforans*, *Marasmius androsaceus*, *Amanita muscaria*, *Amanita rubescens*, *Cystoderma amianthinum*, *Hypholoma capnoides*, *Pholiota* sp., *Cortinarius lividochraceus*, *Cortinarius muscigenus*, *Cortinarius* spp., *Cortinarius alboviolaceus*, *Cortinarius cinnamomeus*, *Cortinarius paleiferus*, *Gymnopilus penetrans*, *Galerina* sp., *Tubaria* sp., *Clitopilus prunulus*, *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Paxillus involutus*, *Paxillus atrotomentosus*, *Xerocomus subtomentosus*, *Xerocomus pruinosus*, *Chalciporus piperatus*, *Xerocomus badius*, *Boletus edulis*, *Russula adusta*, *Russula ochroleuca*, *Russula clavata*, *Russula fragilis*, *Russula emetica*, *Russula mairei*, *Lactarius glycosmus*, *Lactarius rufus*, *Lactarius quietus*, *Lactarius blennius*, *Lactarius necator*, *Lycoperdon perlatum*, *Calocera cornea* og *Oligoporus psychogaster* (Læssøe, 1980).

Lokalitetskode:

Mangehøje Plantage ++ S IV 0
Sir Lyngbjerg ++ S II r

Kilder: 236

16/39 NISSUM FJORD

FJANNE GRØNNE, NISSUM FJORD

16/39-1. NISSUM FJORD. I alt er 805 ha af Nissum Fjords vestlige del fredet. Heraf blev 150 ha fredet i 1967 og yderligere 655 ha blev fredet i en udvidelse af fredningen i 1984. Nissum Fjord er omfattet af Ramsar-konventionen og er udpeget som EF-fuglebeskyttet-

sesområde. Fredningen omfatter i dag dels vandarealer i Nissum Fjord samt de lavtliggende arealer ud til fjorden fra Ramme Å's udløb i nord og ned til Holmens strandenge syd for Thorsminde, der beskrives under 16/32.

Vandkvaliteten i fjorden er under stadig forværring blandt andet som følge af belastninger fra tilløb som Storåen, der løber ud i fjordens nordøstligste hjørne. Forringelse af vandkvaliteten resulterer generelt i en tilbagegang for de fleste, højere vandplanter. Fjorden har tidligere haft en stor bevoksning af ålegræs (dværg-bændeltang), der i 80'erne har været i tilbagegang som følge af ålegræssyge. Desuden kendes vandplanterne hjertebladet vandaks og almindelig havgræs. Rørsumpen omkring Nissum Fjord er blandt de fem største rørakvarealer i Danmark. Foruden rørsumpene ligger der en del værdifulde strandenge og ferske enge langs fjorden. På en eng ved Bøvling Klit er der således en stor bestand af bregnen slangetunge.

Højere alger og planter:

1990. *Alger*: Almindelig vandhår (*Cladophora sericea*), arter af vandhår (*Cladophora* spp.), tarm-rørhinde (*Enteromorpha intestinalis*), arter af rørhinde (*Enteromorpha* spp.), krølhårstang (*Chaetomorpha linum*) og bruntråd (*Ectocarpus siliculosus*). *Højere planter*: Hjertebladet vandaks, børstebladet vandaks, almindelig havgræs, langstillet havgræs, dværg-bændeltang og vandkrans.

16/39-2. FJANNE GRØNNE langs Nissum Fjords vestside syd for Thorsminde omfatter naturtyperne strandeng, strandsump og strandoverdrev. Endvidere er botaniske oplysninger fra klitten vest for vejen medtaget her. Strandengsvegetationen på Fjanne Grønne har en tydelig zoner og rummer karakteristiske strandengsplanter som kveller, strand-annegræs, strand-aster, strand-trehage, hindeknæ, harril, rød svingel, art af rødtop og jordbær-kløver. Desuden kan nævnes sandkryb og strand-kogleaks.

På overdrevet over for strandengen domineres vegetationen af fløjlsgræs sammen med almindelig hvene og høst-borst. Nogle steder forekommer indslag af store bestande af udspilet star.

Tørbundsvegetationen på områder med overdrev omfatter desuden typiske arter som bakke-nelike, engelskgræs, almindelig pimpinelle, almindelig brunelle, almindelig torskemund, skjaller, blå-klokke, blåhat, håret høgeurt og sand-star. Rørsumpen, der domineres af tagrør, og arealer op til rørsumpen rummer såvel ferskvands- som saltvandsindikerende arter. De ferskvandsindikerende arter omfatter blandt andet trævlekrone, kær-ducourt, sværtvæld, vandnavle og kær-snerre. Tidligere er baltisk ensian angivet fra strandengene ved Thorsminde.

Vegetationstyper: klit, strandrørsump, strandeng, strandoverdrev og fersk eng.

Højere planter: klitterne.

1980. *Urter*: blåhat, høst-borst, engelskgræs, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, almindelig hønsetarm, blå-klokke, almindelig kongepen, almindelig kællingetand, bakke-nelike, almindelig pimpinelle, bidende ranunkel, lav ranunkel, rundbælg, liden skjaller, gul snerre, almindelig stedmoderblomst, ager-svinemælk, trævlekrone, almindelig torskemund, vandnavle, strand-vejbred, lancet-vejbred og eng-viol. *Græsagtige planter*: fløjlsgræs, mangleblomstret frytle, vellugtende gulaks, sandhøjme, sandskæg, børste-siv, fåre-svingel, rød-svingel.

Højere planter: strandrørsump.

1980. *Urter*: strand-aster, høst-borst, kær-ducourt, kødfarvet gøgeurt, kødet hindeknæ, kveller, spyd-mælde, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel, sandkryb, kruset skræppe, kær-snerre, ager-svinemælk, strandgæsfod, sværtvæld, kær-tidsel, strand-trehage, trævlekrone, vandnavle og strand-vejbred. *Græsagtige planter*: mose-bunke,

fløjsgræs, harril, kryb-hvene, strand-kogleaks, almindelig rapgræs og tagrør.

1988. *Urt*: engkarse, almindelig hanekro, spyd-mælde, strand-mælde, lav ranunkel, sandkryb, sværtvæld, kær-snerre, sump-snerre, strand-trehage. *Græsagtige planter*: harril, kryb-hvene, strand-kogleaks, almindelig kvik, rød svingel og tagrør.

Højere planter: strandenge.

1988. *Urt*: strand-aster, vingefrøet hindeknæ, spyd-mælde, strand-mælde, gåse-potentil, strand-rødtop, sandkryb, stor skjaller, strand-trehage og strand-vejbred. *Græsagtige planter*: strand-annelgræs, harril, kryb-hvene, strand-kogleaks, almindelig kvik, rød svingel, tagrør.

1985. *Urt*: strand-asters, høst-borst, hindeknæ, almindelig hønsetarm, bugtet kløver, hare-kløver, jordbær-kløver, rød-kløver, kveller, gåse-potentil, art af rødtop, almindelig røllike, sandkryb, liden skjaller og strand-trehage. *Græsagtige planter*: strand-annelgræs, fløjsgræs, harril, almindelig hvene, kryb-hvene, almindelig star, udspilet star, rød svingel og tagrør.

Højere planter: strandoverdrev.

1988. *Dværgbuske*: revling. *Urt*: blåmunke, høst-borst, vår-brandbæger, almindelig brunelle, engelskgræs, engkarse, almindelig firling, almindelig hønsetarm, gul iris, bugtet kløver, hvid-kløver, rød-kløver, kragefod, almindelig kællingetand, vand-mynte, bakke-nelike, gåse-potentil, kær-ranunkel, lav ranunkel, tigger-ranunkel, almindelig røllike, liden skjaller, stor skjaller, slangetunge, humle-sneglebæg, kær-snerre, almindelig stedmoderblomst, almindelig syre, sværtvæld, ager-tidsel, kær-tidsel, tormentil, almindelig torskemund, træviekroner, strand-vejbred, ager-svinemælk, muse-vikke og hunde-viol. *Græsagtige planter*: mose-bunke, fløjsgræs, mangeblomstret frytle, vellugtende gulaks, harril, sand-hjælme, almindelig hvene, kryb-hvene, strand-kogleaks, smalbladet kæruld, eng-rapgræs, knæbøjet rævehale, glanskapslet siv, knop-siv, lyse-siv, tudse-siv, almindelig star, hare-star, sand-star, rød svingel og tagrør.

Højere planter: enge.

1980. *Urt*: høst-borst, hvid-kløver, rød-kløver, sump-kællingetand, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel. *Græsagtige planter*: kryb-hvene, katteskæg, almindelig rapgræs, glanskapslet siv, lyse-siv og almindelig star.

2. Sjældnere planter: slangetunge, udspilet star og slap annelgræs.

4. Strandengsindikatorer: strand-annelgræs, strand-trehage, harril og jordbær-kløver.

Kilder: 9, 25, 32, 69, 95, 99, 100, 132, 144, 149, 185, 186, 205a, 205e, 205i, 205s, 207, 212, 227, 275, 292, 374

Lokaltetskoder:

Nissum Fjord	++ V III s
Fjanne Grønne	+++ K I s

Botanisk vurdering:

Fjanne Grønne:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I-biotop (veludviklet strandeng) og mere end 20 biotopstypiske arter.

16/40 SKALSTRUP

DAMHUS Å, HARPØL BÆK, NØRAGER HEDE, SKOVGÅRD,
SØHOLM, ULSTRUP HEDE

Området omkring Skalstrup øst for Nissum Fjord rummer ingen større naturområder. Botaniske oplysninger fra området foreligger ikke.

16/41 ARMSTRUP SØER

ARMSTRUP SØER: inkl. Hvidsø, Sømose DAMHUS BRO, DAMHUS Å, HEDEHUSE, HVIDSØ (se *Armstrup Søer*), NØRBY, STØVLBÆK, SØMOSE (se *Armstrup Søer*), VEMB OLDTIDSAGRE

Herunder omtales Armstrup Søer, der ligger som fem søer i den nordlige del af plantagen nord for Vemb. Sydøst for plantagen før sammenløbet mellem Damhus Å og Støvlbæk ligger en række mindre hede- og nåleplantager op til vandløbene. Tilsvarende op til Damhus Å ved Skræddergårde syd for Møborg, der også omfatter en række søer. Botaniske oplysninger fra disse områder kendes ikke og er derfor meget ønskelige.

16/41-1. ARMSTRUP SØER omfatter skov, hede, mose og søer. Plantagen har hedebund med blandt andet hedelyng, revling, klokkeling og mose-bølle. Armstrup Søer ligger i plantagens nordlige del og består af fem, lavvandede, næringsfattige søer, hvoraf den ene tørrer ud om sommeren. Arealerne nærmest søerne består af fattigkær, der i overgangen til plantagen afløses af hedevegetation. Søerne er naturligt uden tilløb og afløb, men den nordligste af dem, Rørsø, gennem gravede kanaler står i forbindelse med Sømose og Fællesmose samt søerne imellem dem. Armstrup Søer er opstået eller har fået udvidet søarealet ved tørvegravning. Oplysninger om søerne findes blandt andet hos Hansen & Sørensen (1987) og Ringkjøbing Amtskommune (1989, 1990).

Tre af søerne er beliggende i Sømose øst for Hvidmose. I den vestligste af søerne findes en betydelig forekomst af liden siv. I den midterste af søerne forekommer foruden liden siv, og der er en udbredt forekomst af strandbo langs med østbredden. I den østligste af søerne er der en mindre forekomst af strandbo, desuden forekommer liden siv spredt.

Mosearealet ved Hvidsø, der er den vestligste af søerne, domineres af blåtop med en stor bestand af klokke-ensian. I og ved Hvidsø er der tidligere fundet de mindre almindelige arter rundbladet soldug, strandbo, tvepibet lobelie(+) og brun næbfrø.

I Rørsø har der tidligere, ligesom i Hvidsø, vokset tvepibet lobelie(+), men planten er forsvundet efter gødskningsforsøg i plantagen i 1968-70. Søen har i dag tætte bevoksninger af mosser, i bredzonen tørvemosser og mod midten vand-seglmos. Liden siv findes spredt langs østsiden.

Artsammensætningen i Armstrup Søer er typisk for sure, brunvandede og næringsfattige søer. En enkelt af lobeliesøens karakterarter - strandbo - findes i ringe mængde, men bortset herfra er deres vegetation domineret af de arter, der er bedst tilpasset det sure og bruntfarvede vand, mosserne. Oprindeligt har grundskudsplanterne som

lobelie og strandbo kunnet få rodfæste i søer i forbindelse med, at tørvegravningen har blottet en sandbund. Søerne har næppe heller tidligere haft karakter af typiske lobeliesøer vurderet ud fra beligheden i et moscområde. Efterhånden som tilgroningen med tørvemosser skrider frem som følge af forsuren vil de sidste rester af grundskudsvegetationen med strandbo og smalbladet pindsvineknap forsvinde.

Vegetationstyper: sø, ekstremfattigkær.

Alger:

Rørsø

1988. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp. *Furealger*: *Peridinium* sp. *Gulalger*: *Mallomonas* sp. *Kiselalger*: *Nitzschia* sp. *Grønalger*: *Chlamydomonas* sp., *Botryococcus braunii*, *Coenochloris pyrenoidosa*, *Dityosphaerum pulchellum*, *Eutetramorus fottii*, *Closterium gracile*, *Closterium intermedium*, *Cosmarium* cfr. *abbreviatum* var. *minus*, *Sphaerocozma granulatum*, *Staurastrum brachiatum*, *Staurastrum brebissonii*, *Staurastrum furcigerum*, *Staurastrum subaviculum* og *Staurodesmus dejectus*, *Staurodesmus* cfr. *specerianus*.

Sømose:

1988. *Rekylalger*: *Cryptomonas* sp. *Furealger*: *Gymnodinium* sp. *Gulalger*: *Dinobryon cylindricum* var. *palustre*. *Gulgrønalger*: *Isthmochloron trispinatum*. *Kiselalger*: *Navicula* sp. *Grønalger*: *Chlamydomonas* sp., *Botryococcus brannii*, *Coelastrum microporum*, *Coenochloris pyrenoidosa*, *Eutetramorus fottii*, *Pediastrum boryanum*, *Closterium pronium*, *Closterium striolatum*, *Cosmarium* cfr. *regnellii*, *Cosmarium* sp., *Gymnozyga moniliformis*, *Staurastrum brachiatum*, *Staurastrum furcigerum*, *Staurastrum polymorphum*, *Staurastrum subaviculum*, *Staurodesmus dejectus* og *Staurodesmus* cfr. *spencerianus*.

Mosser og højere planter: Armstrup søer under ét.

1989. *Mosser*: flydende tørvemos, arter af tørvemos og vand-seglmos.

Højere planter: bukkeblad, vand-pileurt, smalbladet pindsvineknap, liden siv, næb-star, strandbo, almindelig sumpstrå, tagrør.

16/41-2. VEMB OLDTILDSAGRE. Vegetationen på denne mindre hede er beskrevet i 1985 af Christensen, Johnsen og Søchting (1986).

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1985. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr og gyvel. *Dværghuske*: hedelyng, revling og engelsk visse. *Urter*: håret høgeurt. *Græsagtige planter*: mark-frytle, sand-star og bølget bunke.

Mosser:

1985. Bølgebladet kløvtand (*Dicranum polysetum*), kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), almindelig cypressmos (*Hypnum cupressiforme*) og trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*).

Laver:

1985. Hede-rensdyrlav (*Cladonia portentosa*), askegrå rensdyrlav (*Cladonia rangiferina*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*) og tørv-skivellav (*Placynthiella ichmalia*).

Lokalitetskoder:

Armstrup Søer	++ V ^H II s
Hvidsø	+++ V III s
Rørsø	+++ V III s

Botanisk vurdering:**Armstrup Søer:**

Lokaliteten er samlet vurderet som en II-lokalitet på grundlag af de få oplysninger om en fattigkærvegetation med forekomst af sjældnere planter.

2. Sjældnere plantearter: smalbladet pindsvineknop og brun næbfrø.
4. Lobeliesøindikatorer: strandbo.

Rørsø

4. Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: *Mallomonas* sp. *Desmidiaceer*: *Closterium gracile*, *Closterium intermedium*, *Cosmarium* cfr. *abbreviatum* var. *minus*, *Staurastrum brachiatum*, *Staurastrum brebissonii*, *Staurastrum furcigerum*, *Staurastrum subaviculum* og *Staurodesmus* cfr. *spencerianus*.

Sømose:

4. Rentvandsindikatorer: *Gulalger*: *Dinobryon cylindricum* var. *palustre*. *Gulgrønalger*: *Estmochloron trispinatus*. *Desmidiaceer*: *Closterium pronium*, *Closterium striolatum*, *Cosmarium* cfr. *regnellii*, *Cosmarium* sp., *Gymnozyga moniliformis*, *Staurastrum brachiatum*, *Staurastrum furcigerum*, *Staurastrum polymorphum*, *Staurastrum subaviculum*, *Staurodesmus dejectus* og *Staurodesmus* cfr. *spencerianus*.

Kilder: 78, 94, 105, 116, 144, 205d, 205h, 282, 370

16/42 BUR

DAMHUS Å, GAMMEL STENUM, HVASHØI, HYLDAL, MOSHOLM, MØBORG, STORÅ (se Øster Vemb), STØVLBÆK, VESTER BUR, ØSTER VEMB.

16/42-L. MØBORG. På den nordlige ådalsskrænt et stykke oven for Damhus Åen, ligger en smal egebevoksning benævnt Møborg. Oven for skrænten afløses egebevoksningen af en nåleplantage. Mod vest grænser området op til vejen mellem Møborg og Bur. Bevoksningen er beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køle (1944) og i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1983, unpubl.). I ældre litteratur er krattet omtalt hos Dalgas (1884).

Ådalsskrænten består af flere skovpartier, hvoraf de fleste domineres af stilk-eg. I de ældre partier har egne en karakteristisk uregelmæssig udformning af stammer og grenpartier. Foruden en tæt underskov af tørst og røn er der veludviklede ranker af gedeblad. Generelt er bevoksningen relativt tillukket, hvilket afspejler sig i bundvegetationen, som generelt er sparsomt udviklet, selv om en bundvegetation med almindelig engelsød og blåbær også fortsat forekommer. Egebevoksningen er voksested for den mindre almindelige kambregne. Tidligere er også skov-rørhvene fundet fra området.

Karakteristik: Ådalsskrænt/ skov

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 14-16 meter

Trækfiguration: klynger af krogede ege, rette ege

Underskov: tørst, røn

Opvækst: ingen/ bævreasp

Bundvegetation: løvdækket/ almindelig gedeblad/ blåbær

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: art af bjerg-fyr, stilk-eg, bævreasp, almindelig gedeblad, tørst, almindelig røn, ædel-gran, rød-gran, bøg, dun-birk, ahorn og brombær. *Dværgbuske*: hedelyng og blåbær. *Urtter*: bredbladet mangelsø, kambregne, almindelig engelsød, skovstjerne, almindelig kohvede, gederams, majblomst og liljekonval. *Græsagtige planter*: håret frytle, mangleblomstret frytle, almindelig hundgræs, vellugtende gulaks, bølget bunke og krybende hestegræs.

16/42-2. VESTER BUR omfatter skrænter ned til Storåen, der tidligere har været bevokset med hedelyng og bølget bunke. Endvidere har der været spredte løv-og nåletræer med grå-pil i randen ud til engene (Christensen, 1973).

Vegetationstyper: overdrev

16/42-3. ØSTER VEMB omfatter to mindre krat på den svagt markerede nordskrænt til Storåen øst for Vemb. Skovbunden i det vestlige og mindste af krattene er dækket af græsser, og krattet bærer i øvrigt præg af, at der har været kreaturgræsning i det gennem længere tid. Derimod er det østlige krat heget og har en veludviklet skovbundsflora. I det meste af krattet er der indplantet sitka-gran, som det vil være hensigtsmæssig at fjerne.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: hvid-gran, stilk-eg, bævreasp, skov-æble, øret pil, art af hvidtjørn. *Urtter*: hvid anemone, vortetrod, og dag-pragtstjerne.

16/42-4. STØVLBÆK ved VEMB. Vegetationen i vandløbet er undersøgt på strækningen fra vest for Bur til nord for Vemb. Vandløbet har et kanaliseret forløb og er rørlagt på en strækning nordvest for Vester Bur (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: storblomstret vandranunkel, art af vandranunkel og grønne trådalger.

Lokalitetskoder:

Damhus Å, Møborg	++ S II r
Støvlbæk ved Vemb	++ V III r
Vester Bur	+ S-H-E IV s
Øster Vemb	++ S III r

Botanisk vurdering:**Møborg:**

3. Lokalt sjældnere planter: kambregne

4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig engelsød og almindelig kohvede.

Kilder: 9, 28, 34, 36, 46, 190, 205d, 231, 272, 275

16/43 NAVR HEDE

BARSLUND PLANTAGE, BUR, BURLUND, BUR KOMMUNE PLANTAGE, ESTRUP PLANTAGE, FALSIG, GEDMOSE, IDUM Å, NAVR HEDE, STORÅ, THEUTS PLANTAGE (se under 16/50), TVISHOLM, ØRBÆK

Herunder omtales blandt andet et egekrat vest for Bur Kirke, en række hedecarealer, således Navr Hede nord for Storådal samt Burlund, Idum Å syd for Storåen og ved Estrup Plantage. Desuden omtales Mosearealer ved Tvisholm og omkring Ørbæk. Botaniske oplysninger om engene ned til Storåens foreligger ikke og er derfor ønskelige. Endvidere er botaniske oplysninger fra Barslund Plantage, Bur Kommune Plantage, Falsig og Gedmose ønskelige.

16/43-1. BUR. PÅ skrænterne af Storådal lidt vest for Bur Kirke ligger der en næsten 1 km lang, smal egebevoksning. Den har været besøgt af både Wiinstedt (1916) og O.G. Petersen (1906), men ikke af Køie i 40'erne (Gram, Jørgensen & Køie, 1944). I den ældre litteratur er det desuden omtalt hos Vaupell (1863) som Burgårdskrat samt hos Dalgas (1884). I nyere tid er krattet beskrevet af Degn og Emsholm (1983) samt Degn (1982, unpubl.). Det var tidligere (1916) stærkt påvirket af græsning, som i dag er ophørt. Det er ved at udvikle sig til egentlig egeskov med stilk-eg som det dominerende træ. I den vestlige del er der dog en del grantræer, som bør fjernes for at bevare egekrattet.

Karakteristikk:

Beliggenhed: Ådalsskrænt

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: -

Trækonfiguration: -

Underskov: rød-gran

Opvækst: ingen

Bundvegetation: hvid anemone/ dag-pragstjerne, vorterod, skovsyre

Græsning: tidligere græsset

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* bøg, stilk-eg, bævreasp, almindelig røn, skovæble, tårst, øret pil, hindbær, almindelig hvidtjørn, engriflet hvidtjørn, almindelig hyld og almindelig gedebled. *Urter:* vorterod, hvid anemone, dag-pragstjerne, skovsyre, skov-storkenæb, vild kørvel og hydebladet baldrian. *Græsagtige planter:* fløjsgræs, almindelig hvene og almindelig hundegræs.

1944. Tidligere er også sildig hunderose, tidlig hunderose samt grå-pil angivet fra krattet og urterne almindelig kohvede, almindelig sct. hansurt, stor konval og liljekonval.

16/43-2. BURLUND består af hede på et bakket terræn syd for Storåen. Området domineres af hedelyng afbrudt af fugtige lavninger, der er bevokset med blåtop, medens der op til åen er pilekrat.

Vegetationstyper: hede.

16/43-3. ESTRUP PLANTAGE. Nord for plantagen ligger der en mindre hede, som domineres af bølget bunke. Der kendes ingen botaniske oplysninger fra selve plantagen.

Vegetationstyper: hede.

16/43-4. IDUM Å omfatter hede og mose ved Idum Å's udløb i Storåen. Hedevvegetationen på skrænterne domineres af bølget bunke med lidt hedelyng. Den smalle dalbund neden for skrænterne er bevokset med krat af pil.

Vegetationstyper: hede, mose.

16/43-5. NAVR HEDE omfatter i dag nåleplantage og hede. På heden domineres vegetationen enten af hedelyng eller revling med islæt af mindre fugtige partier, hvor der vokser almindelig star og klokkeling.

Vegetationstyper: hede, nåleplantage.

16/43-6. TVISHOLM øst for Bur Kirke er en nålebeplantning med hvid-gran. Neden for Ådalsskrænten ligger vådbundsarealer, der er domineret af mose-bunke og med forekomst af almindelig mjødurt.

Vegetationstyper: nåleplantage, eng.

16/43-7. ØRBÆK omfatter mosearealer i dalbunden omkring Ørbækken, som omgives af fugtige hedecarealer på dalsiderne. Dalbunden er ugræsset og består af pilekrat afbrudt af nogle mindre åbne partier, hvor vegetationen består af højt voksende urter som blandt andet almindelig mjødurt.

Lokaltetskoder:

Bur	++ S III r
Burlund	+ H II s
Estrup Plantage	+ S-H III r
Idum Å	+ H- V III r
Navr Hede	+ S-H II s
Tvisholm	+ S-V IV r
Ørbæk	+ S-V-H III s

Botanisk vurdering:

Bur:

4. Egekratsindikatorer: tårst.

Kilder: 28, 34, 36, 46, 190, 196a, 224, 233a, 268, 272

16/44 NAVR

ELLEBÆK, IDUMLUND, NAVR, NIPSBJERG PLANTAGE, STROVSTRUP, STORÅ (se Navr), ØSTERLUND PLANTAGE, ÅBJERG

16/44-1. ELLEBÆK omfatter skov, hede og mose i tilknytning til dalbunden ved bækens tilløb til Storåen. Dalbunden består af pilekrat. Skrænterne er bevokset med hedelyng, revling og bølget bunke. Ved foden af vestskrænten forekommer flere væld. Fra lokaliteten kendes den mindre almindelige guldblomme.

Vegetationstyper: skov, hede, mose, pilekrat.

16/44-2. IDUMLUND er et ganske lille egekrat på omkring 1 ha beliggende nordvest for gården Idumlund ved Stovstrup. Idumlund er allerede beskrevet som egekrat af Dalgas (1884) og senere i 40'erne af Gram, Jørgensen og Køie (1944) samt i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) og Emsholm (1982, upubl.). Det består især af stilk-eg, bævreasp og almindelig røn sammen med almindelig hvidtjørn, almindelig hyld, drue-hyld og hindbær. Bundvegetationen domineres af gederams og krybende hestegræs. Bevoksningen er stadig præget af en tidligere græsning, der ophørte i begyndelsen af 60'erne.

Karakteristikk:

Beliggenhed: mark
 Antal krat: 1
 Dominerende træart: stilk-eg/ bævreasp
 Træhøjde: 10-12-14 meter
 Stammediameter: 0,77 meter (0,50 - 1,25)
 Trækonfiguration: rette ege med krogede grene
 Underskov: hindbær
 Opvækst: ingen
 Bundvegetation: krybende hestegræs og gederams
 Græsning: tidligere græsning

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* stilk-eg, bævreasp, almindelig hyld, drue-hyld, almindelig røn, engriflet hvidtjørn og hindbær. *Urer:* hvid anemone, lav ranunkel, stor nælde, gederams, skovsyre, skov-galtetand, almindelig gyldenris, majblomst. *Græsagtige planter:* almindelig hundegræs og krybende hestegræs.

16/44-3. NAVR er et lille egekrat på omkring 1 ha, der ligger på skrænten af Storåslungen sydøst for Navr. Bevoksningen er omtalt som egekrat fra 40'erne hos Gram, Jørgensen og Køie (1944) og fra 80'erne hos Degn og Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). Egene i dette krat er tynde og ret høje ege, 12-14 meter, især i den østlige del, hvor der også findes en del brombær og bævreasp. Bundvegetationen er græs-dækket med krybende hestegræs, enkelte steder med indslag af nogle få skovbundsplanter som almindelig engelsød og majblomst. Krattet har tidligere været græsset i sin helhed, men i dag gælder det kun den vestlige del.

Karakteristikk:

Beliggenhed: ådalsskrænt
 Antal krat: 1
 Dominerende træart: stilk-eg (bævreasp)
 Trækonfiguration: rette, tyndstammede ege
 Træhøjde: 12-14 meter
 Stammediameter: 0,57 meter (0,49 - 0,91)
 Underskov: ingen/ hindbær
 Opvækst: bævreasp
 Bundvegetation: græs-dækket: krybende hestegræs
 Græsning: græsning i den vestlige del, tidligere græsning i hele krattet

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* stilk-eg, vinter-eg, rød-el, bævreasp, almindelig røn, brombær, almindelig hvidtjørn, almindelig hyld, drue-hyld, almindelig gedeblad. *Urer:* almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, almindelig engelsød, lav ranunkel, stor nælde, skarpbladet fladstjerne, rødknæ, art af viol, almindelig mjødukt, krat-fladbælg, gederams, glat dueurt, stinkende storkenæb, skov-storkenæb, angelik, skov-galtetand, tveskægget ærenpris, liden-klokke, læge-ærenpris og majblomst. *Græsser:* almindelig hundegræs, mosc-bunke, krybende hestegræs og almindelig hvene.

16/44-4. NIPSBJERG PLANTAGE er en blandet løv- og nålebevoksning. Nærmere oplysninger er ønskelige.

Vegetationstyper: egekrat.

16/44. Ikke lokaliseret. Skrænten ved Navr er tidligere angivet som voksested for nikkende kobjælde.

Lokalitetskoder:

Ellebæk	+ S H IV s
Idumlund	++ S III r
Navr	++ S II r
Nipsbjerg Plantage	+ S IV r

Botanisk vurdering:

Idumlund:
 3. Lokalt sjældnere planter: drue-hyld.

Navr:

3. Lokalt sjældnere planter: drue-hyld.
 4. Egekratsindikatorer: almindelig engelsød og krat-fladbælg.

Kilder: 28, 34, 36, 46, 214, 272, 275

16/45 HOLSTEBRO

HOLSTEBRO LYSTANLÆG

HOLSTEBRO LYSTANLÆG. På hjørnet af Enghavevej til sygehuset og Viborgvej ligger Holstebro Lystanlæg. Jensen har i perioden fra 1950-65 indsamlet oplysninger om anlæggets svampe. Blandt de kendte arter er puppe-snyltekegle (Cordyceps militaris), ege-labyrint-svamp (Daedalea quercina), kæmpeporesvamp (Meripilus giganteus), flad lakporesvamp (Ganoderma lipsiense), plæne-huesvamp (Mycena aetites), silkeglinsende rødblad (Entoloma sericeum), sodfarvet skærmat (Pluteus cervinus), galde-skørhat (Russula fellea), stinkende skørhat (Russula foetens) og spiselig skørhat (Russula vesca) (Vesterholt, 1991).

Vegetationstyper: løvskov.

Lokalitetskoder:

Holstebro Lystanlæg	++ B IV r
---------------------	-----------

Botanisk vurdering:

Holstebro Lystanlæg:
 Lokaliteten er anført som en IV-lokalitet, da der ikke foreligger aktuelle oplysninger fra lokaliteten.

Kilder: 422 a

GAMMELGRØFT, FJAND Ø, HUSBY KLITPLANTAGE (se 16/53 HUSBY), NØRKÆR, NØRRE FJAND

16/46-1. FJAND Ø er en mindre ø på 35 ha tæt ved Nissum Fjords sydlige bred. Den centrale del af øen består af et artsrigt og varieret overdrev. Området indeholder endvidere naturlokaliteter som strand, klit og strandengspartier. Floraen er grundigt undersøgt af Wessberg (1985) og tidligere af Worsøe (1969). Der er registreret 162 højere planter på øen, heraf ca. 80 blomsterplanter.

Mellem kysten og strandvoldene findes der flere steder smalle strandengsområder, der dog sjældent har en tydelig vegetationszonerings. Strandengsvegetationen domineres af kryb-hvene, blågrøn rapgræs, kær-trehage og jordbær-kløver. På myretuernerne fra den gule engmyre vokser strand-firling. På sydkysten findes i sumpede områder næbstar, vand-mynte, sværtevæld, almindelig skjolddrager, kær-galtetand og mose-bunke. Her findes også en artsrig rørsump, der er domineret af blågrøn kogeleaks. I rørsumpen er der indslag af vandnavle, kær-guldkrase, bidende pileurt, kær-dueurt, bredbladet mærke og to arter af brøndsel, fliget og nikkende brøndsel. Midt på øen findes et tuet hedekær med forekomst af arter som vandnavle, tormentil, blåtop, katteskæg med flere. Pilebuskene, som består af krybende pil, er her stærkt nedbidte af fårene. Selve strandvoldene, der ligger omkring det meste af øen, er overvejende bevolet med hedelyng og revling, men også nogle steder med strand-hjælme. Øens centrale del består af en næringsfattig strandvoldsalette. Vegetationen domineres også her, ligesom på strandvoldene ud til kysten, af hedelyng og revling. Stedvis er jorden dækket af laver og mosser. Desuden er bølget bunke, rød svingel og sandskæg fremtrædende. Der er indslag af arter som hunde-viol, smalbladet timian og sand-star.

Fra Fjand Ø kendes en række mindre almindelige arter, strand-firling, stor vandarve, bidende pileurt, rank vinterkarse, høst-rødtop, smalbladet timian, nåle-sumpstrå, krydsningen kransmynte (*Mentha aquatica* x *arvensis*) og *Bromus hordeaceus* sp. *pseudohominii*. Heraf er rank vinterkarse meget sjælden og nåle-sumpstrå temmelig sjælden. Høst-rødtop er generelt sjælden, det østlige Sydjylland dog undtaget. Rank vinterkarse er endvidere optaget på rødlisten over højere, danske planter (Løjtnant, 1985).

Følgende strandplanter vokser på Fjand Ø: dansk kogeleaks, læge-kogeleaks, sandkryb og strandarve. Blandt de salttolerante planter, som overvejende er knyttet til strandenge, kan nævnes vingefrøet hindeknæ, kødet hindeknæ, jordbær-kløver, strand-asters, strand-trehage, enskælet sumpstrå, harril og strand-annelgræs.

Vegetationstyper: strand, klit, overdrev, strandeng.

Højere planter:

1986. *Træer og buske:* gråris, øret pil og krybende pil. *Dværgebuske:* engelsk visse, tranebær, blåbær og mose-bølle. *Urer:* almindelig røllike, vejbred-skeblad, gåsemad, anegelik, almindelig markarve, engelskgræs, strand-asters, spyd-mælde, rank vinterkarse, almindelig vandranunkel, tusindfryd, sideskærm, nikkende brøndsel, fliget brøndsel, roset-vandstjerne, storfrugtet vandstjerne, hedelyng, blå-klokke, hyrdetaske, roset-springklap, engkarse, liden tusindgylden, almindelig hønsetarm, femhænet hønsetarm, skive-kamille, ager-tidsel, kær-tidsel, horse-tidsel, dansk-kogeleaks, læge-kogeleaks, bakke-nellike, revling, lådden dueurt, kær-dueurt, ager-padderok, kær-padderok, klokkeling, vår-gæslingeblostm, skov-hanekro, kær-snerre, lyng-snerre, sump-snerre, gul snerre, baltisk ensian, blød storkenæb, liden storkenæb, sandkryb, sump-æghedsblostm, svømmende sumpskærm, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, strandarve, vandnavle, almindelig kongepen, liden andemad, høst-borst, almindelig torskemund, almin-

delig kællingetand, sump-kællingetand, trævlekrone, sværtevæld, vand-mynte, krans-mynte, stor vandarve, mark-forglemmigej, sump-forglemmigej, eng-forglemmigej, forskelligfarvet forglemmigej, høst-rødtop, vandportulak, almindelig pimpinelle, fliget vejbred, lancet-vejbred, glat vejbred, strand-vejbred, vand-pileurt, vej-pileurt, bidende pileurt, knudret pileurt, bleg pileurt, almindelig engelsød, børstebladet vandaks, gåse-potentil, tormentil, kragefod, bidende ranunkel, lav ranunkel, tigger-ranunkel, sommer-skjaller, kær-guldkrase, almindelig syre, rødknæ, kruset skræppe, strand-firling, almindelig firing, almindelig skjolddrager, skov-brandbæger, vår-brandbæger, almindelig brandbæger, bredbladet mærke, sort natskygge, ager-svinemælk, kødet hindeknæ, vingefrøet hindeknæ, mark-hindeknæ, kær-galtetand, græsbladet fladstjerne, almindelig fuglegræs, bleg fuglegræs, djævelsbid, rejfan, plettet mælkebøtte (sect. *Naevosa*), fandens mælkebøtte (sect. *Vulgaria*), gråfrugtet mælkebøtte (sect. *Obliqua*), flipkrave, smalbladet timian, jordbær-kløver, hvid-kløver, lugtløs kamille, strand-kamille, stor nælde, liden nælde, mark-ærenpris, læge-ærenpris, smalbladet vikke, ager-stedmoderblomst, hunde-viol og eng-viol. *Græsagtige planter:* kryb-hvene, almindelig hvene, tidlig dværgbunke, sand-hjælme, vellugtende gulaks, almindelig havre, blød hejre (*Bromus hordeaceus* sp. *pseudohominii*), eng-rørvhvene, fåre-svingel, strand-svingel, rød svingel, festgræs, fløjlsgræs, marchalm, tagrør, blågrøn rapgræs, eng-rapgræs, almindelig rapgræs, udsparret annelgræs, strand-annelgræs, nåle-sumpstrå, almindelig sumpstrå, enskælet sumpstrå, mark-frytle, mangelblomstret frytle, strand-trehage, kær-trehage, sand-siv, glanskapslet siv, tudse-siv, liden siv, fladstræt siv, knop-siv, lyse-siv, tråd-siv, harril, klæg-siv, børste-siv, sand-star, grå star, toradet star, blågrøn star, hare-star, almindelig star, hirse-star og næbstar.

16/46-2. NØRKÆR. Området øst for Nørre Fjand bestod i begyndelsen af 40'erne af varierede mosearealer. Engene blev dengang overvejende domineret af katteskæg. Fra mosearealerne i øvrigt kan nævnes mose-pors, klokkeling og mose-bølle foruden klokke-ensian, eng-troldurt, kødfarvet gøgeurt, sand-siv, loppe-star og stjerne-star (Böcher, 1938). Nyere botaniske oplysninger fra eventuelt tilbageværende vådbundsarealer er ønskelige.

16/46-3. NØRRE FJAND, NISSUM FJORD. På odden umiddelbart syd for sydspidsen af Fjand Ø foreligger botaniske oplysninger fra rørsumpen.

Højere planter:

1980. *Urer:* angelik, strand-asters, dusk-fredløs, vand-mynte, spyd-mælde, vand-skræppe, gårde-snerle og sværtevæld. *Græsagtige planter:* harril, kryb-hvene, røgræs, almindelig star, høj sødgræs og tagrør.

Lokalitetskoder:

Fjand Ø	+++ K-E-H-V I r
Nørkær	+ E IV r
Nørre Fjand, Nissum Fjord	+ V III r

Botanisk vurdering:

Fjand Ø:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlistearter og mere end 20 biotopstypiske arter.

1. Rødlistearter: rank vinterkarse.
2. Sjældnere planter: baltisk ensian, nåle-sumpstrå og festgræs.
3. Lokalt sjældnere planter: blågrøn star, fladstræt siv, udsparret annelgræs, nikkende brøndsel, høst-rødtop, almindelig skjolddrager og strand-kamille.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: forskelligfarvet forglemmigej.

Nørre Fjand, Nissum Fjord:

3. Lokalt sjældnere planter: gærde-snerie.

4. Strandengsindikatorer: harril.

Kilder: 17, 99, 119, 185, 138a, 230, 246, 310, 423

16/47 FELSTED ODDE.

KEDLEN, FELSTED ODDE

16/47-1. FELSTED ODDE, FELSTED KOG. Fra rørsumpen ved den sydlige del af indløbet til Felsted Kog foreligger botaniske oplysninger.

Højere planter:

1980. *Urter*: angelik, strand-asters, høst-borst, art af fladstjerne, kær-galtetand, hvid-kløver, rød-kløver, vand-mynte, vand-pileurt, gåse-potentil, lav ranunkel, rejnfan, almindelig røllike, sandkryb, kær-snerre, ager-svinemælk, sværtemælk, almindelig syre, kær-trehage, strand-trehage og trævlekrone. *Græsagtige planter*: mose-bunke, krybhvene og blågrøn kogleaks, sø-kogleaks.

16/47-2. KEDLEN, FELSTED KOG. Fra rørsumpen på den nordlige bred af Felsted Kog foreligger botaniske oplysninger.

Højere planter:

1980. *Urter*: hyldebladet baldrian, høst-borst, lådden dueurt, gifttyde, gul iris, sump-kællingetand, vand-mynte, mælkebøtte, gåse-potentil, tigger-ranunkel, lav ranunkel, rejnfan, art af rødtop, nyse-røllike, vejbred-skeblad, liden skjaller og muse-vikke. *Græsagtige planter*: sø-kogleaks, rød svingel, høj sødgræs og tagrør.

Lokaltetskode:

Felsted Odde, Felsted Kog: + V III r

Kedlen, Felsted Kog: + V III r

Botanisk vurdering:

Felsted Odde:

4. Strandengsindikatorer: strand-trehage.

Kedlen:

3. Lokalt sjældnere planter: gul iris.

Kilder: 288, 289

16/48. FELSTED KOG.

STORÅ

16/48-1. STORÅ ved Sønderby. Fra munden af Storåens udløb i Felsted Kog kendes høst-vandstjerne (Moelslund, 1991).

Vegetationstyper: vandløb

Lokaltetskode:

Storå

+ V I s

Botanisk vurdering:

Storå, Sønderby er henført til kategori I på grund af rødlisteart.

1. Rødlisterter: høst-vandstjerne.

Kilder: 205

16/49 RÅSTED

BAVNEBÆK, FEMHØJE SANDE, GAMMELMØLLE PLANTAGE, GRYDEHØJ, HVOLDAL, LILLEÅ, RÅSTED KIRKE, SNERP SANDE, SORTHØJ, STENUMGÅRDS PLANTAGE

Omfatter blandt andet to krat omkring Grydehøj og Sorthøj, der ligger oven for den sydlige ådalsskrænt til Lilleåen sydøst for Vemb, to heder på begge sider af landevejen Ulfborg-Holstebro ved Femhøje og syd herfor på et gammelt indsande Snerp Sande, hede- og mosearealer ved Hvoldal, der ligger øst for Stenumgårds Plantage samt ved Råsted Kirke.

16/49-1. FEMHØJE SANDE oven for Lilleåens sydlige ådalsskrænt ved Råsted Kirke omfatter en hede, der ejes af Miljøministeriet. Området har i 1985/86 været under rydning for bjerg-fyr.

Vegetationstyper: hede.

16/49-2. GRYDEHØJ, sydøst for Vemb, omfatter mindre nålebevoksning.

Vegetationstyper: nåleskov

16/49-3. HVOLDAL. Øst for Stenumgårds Plantage og nord for Lilleåen ligger nogle hede- og mosearealer. På Lilleåens nordlige skrænter domineres vegetationen af hedelyng og bølget bunke med spredtstående ene og fyr. Oven for skrænterne fandtes tidligere fugtig hede og nogle mindre mosearealer, hvorpå der er fundet de mindre almindelige arter rosmarinlyng og rundbladet soldug (Christensen, 1973).

Vegetationstyper: hede, mose.

16/49-4. RÅSTED KIRKE. På nordsiden af Lilleåen findes en mindre hede, sydøst for Råsted Kirke. Heden er under stærk tilgroning med fyr. Der er tale om en tør hedetype med hedelyng (Christensen, 1973).

Vegetationstyper: hede.

16/49-5. SNERP SANDE omfatter hede og mose, der ligger syd for Råsted Kirke. Den fugtige hede er domineret af hedelyng med indslag af arter fra den mere fugtige hedebund som f.eks. klokkeling. Fra mosen, der er næringsfattig, kendes rosmarinlyng og rundbladet soldug (Christensen, 1973).

Vegetationstyper: hede, hedemose.

16/49-6. SORTHØJ, tæt ved Bavnebæks tilløb til Lilleåen, består af en blandet løv- og nålebevoksning. Botaniske oplysninger kendes ikke, men er ønskelige.

Vegetationstyper: løvskov, nåleskov.

16/49-7. STENUMGÅRDS PLANTAGE. Sydøst for plantagen findes et mindre hedecareal med hedelyng og revling. Fra området kendes kattedod og guldblomme (Christensen, 1973).

Lokalitetskoder:

Femhøje Sande	+ H IV r
Grydehøj	+ S IV r
Hvoldal	+ H III r
Råsted Kirke	+ H-V II s
Snerp Sande	+ H III r
Sorthøj	+ S IV r
Stenumgårds Plantage	+ H III r

Botanisk vurdering:

Hvoldal:
2. Sjældnere planter: rosmarinlyng

Snerp Sande:
2. Sjældnere planter: rosmarinlyng

Kilder: 28

16/50 IDUM KIRKEBY

ESTRUP PLANTAGE (se under 16/43), GAMMEL RÅSTED PLANTAGE, HESTBIERG PLANTAGE, HÆLDRIS (se under Theuts Plantage). IDUM, IDUM Å, ORMSTRUP HEDE, ORMSTRUP PLANTAGE (se 16/58 ØLGRYDE PLANTAGE), SKELBAKKE HUSE, SØNDERBÆK, THEUTS PLANTAGE: Hældris

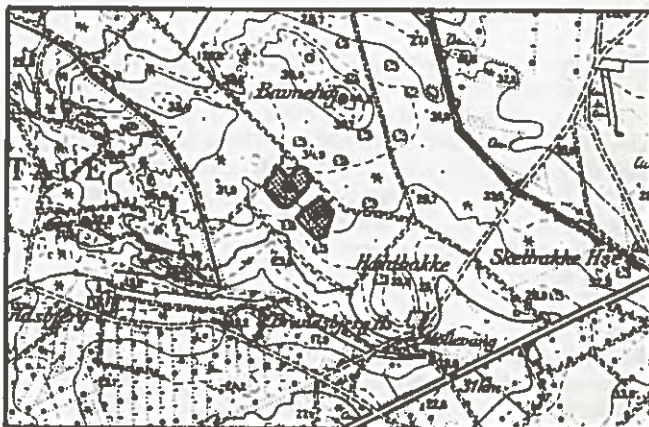
16/50-1. GAMMEL RÅSTED PLANTAGE. Øst for plantagen ligger en tidligere hede, som i dag overvejende er bevokset med fyr. Oplysninger fra plantagen kendes ikke, men er ønskelige.

Vegetationstyper: hede.

16/50-2. THEUTS PLANTAGE. I det sydøstlige hjørne af plantagen ligger et egekrat, der er beskrevet som Hældris. I 40'erne lå der ved Hældbakke et 5 ha stort lyngareal med krat og spredt buskvegetation af eg. I dag er to tilbageværende bevoksninger med eg omsluttet af granplantagen. Deres areal udgør tilsammen 2,3 ha. Egene er meget knudrede og egentlig underskov mangler. Bundfloraen består af majblomst og skovstjerne. Egekrattet er beskrevet allerede i 1884 af Dalgas som Råstedkrat. I 40'erne er Hældris beskrevet af Gram, Jørgensen og Køie (1944) og i nyere tid fra 80'erne af Degn og Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, unpubl.). Begge arter af eg, stilk-eg og vinter-eg samt deres krydsninger angives fra krattet i 1944, med indslag af bævreasp, almindelig røn og gyvel. Gyvel er ikke genfundet i 1982, men derimod oplyser Emsholm om tilstedeværelsen af ene.

Karakteristisk:

Beliggenhed: skov
Antal krat: 1
Dominerende træart: stilk-eg
Træhøjde: -
Trækonfiguration: grupper af krogede, knudrede ege
Underskov: ingen
Opvækt: ingen
Bundvegetation: majblomst og skovstjerne
Græsning: ingen

Hældris. To partier af egekrat beliggende midt i nåleplantage, Theuts Plantage.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. Træer og buske: stilk-eg, bævreasp, almindelig røn og ene. Urter: almindelig engelsød, skovstjerne, almindelig kohvede og majblomst. Græsagtige planter: håret frytle, mangleblomstret frytle, lund-rapgræs, bølget bunke, mose-bunke, krybende hestegræs, almindelig hvene og blåtop.

16/50-3. IDUM. Syd for idrætspladsen ligger et hedecareal, hvor vegetationen er domineret af bølget bunke i 1972 med forekomst af guldblomme og lav skorsoner (Christensen, 1973).

Vegetationstyper: hede.

16/50-4. ORMSTRUP HEDE er en stor hede, der ligger på syd-siden af Idum Å, syd for landevejen mellem Holstebro og Ringkøbing. Heden er fredet i 1985 som en del af Idum Å-fredningen. Hedevegetationen domineres af revling med indslag af hedelyng, stedvis af mosaik mellem hedelyng og rensdyrlaver. Der er nogle steder store bestande af hede-melbærris. Desuden forekommer tyttebær og håret visse. På lokaliteten er der endvidere fundet cypres-ulvefod og vårkobjælde, der er rødlistede i Danmark samt engblomme, guldblomme og lav skorsoner. I tilknytning til heden findes en gammel grusgrav med en artsrig vegetation af laver. Den artsrige lavvegetation omfatter mindst 25 arter (Christensen, Johnsen & Søchting, 1986). Af karakteristiske laver kan nævnes takket bægerlav (*Cladonia crispata*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*), *Cladonia merochlorophaea*, grubet tjørnelav (*Coelocaulon aculeatum*) og tue-tjørnelav (*Coelocaulon muricatum*). Der blev endvidere i 1985 gjort fund af de mindre almindelige laver etagebægerlav *Cladonia cervicornis* ssp. *cervicornis* og *Cladonia cervicornis* ssp. *pulvinata*, grågul bægerlav (*Cladonia zopfii*), fjeld-blegskivelav (*Ochrolechia frigida*), blødvortet knoplav (*Pycnothelia papillaria*), lav korallav (*Stereocaulon condensatum*), klit-korallav (*Stereocaulon*

saxatile). Heraf er fjeld-blegskivelav og blødvortet knoplav meget sjældne og klit korallav sjælden. Blødvortet knoplav er i dag kun kendt fra to danske voksesteder (Søchting og Christensen, pers. medd.).

Vegetationstyper: hede, kær.

Højere planter:

1985. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr. *Dværgbuske*: hede-melbærris, tyttebær og revling. *Urter*: smalbladet timian. *Græsagtige planter*: hirse-star og pille-star.

1972. *Træer og buske*: bævreasp og mose-pors. *Dværgbuske*: krybende pil, engelsk visse, håret visse, hedelyng, hede-melbærris, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urter*: almindelig ulvefod, cypres-ulvefod, ned-bøjet ranunkel, skovstjerne, tormentil, smalbladet timian, almindelig mjødurt, trenervet snorre, vår-kobjælde, blåmunke, nyse-røllike, guldblomme, kattefod, lav skorsoner og plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, almindelig sumpstrå, almindelig star, hirse-star, pille-star, bølgel bunte, mose-bunke, tandbælg, katteskæg, sand-skæg og blåtop.

Mosser:

1985. Bølgebladet kløvtand (*Dicranum polysetum*), hede-kløvtand (*Dicranum spurium*), almindelig cypresmos (*Hypnum cupressiforme*), almindelig blegmos (*Leucobryum glaucum*) og hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*).

Laver:

1985. Islandsk kruslav (*Cetraria islandica* ssp. *crispiformis*), gullvid rensdyrlav (*Cladonia arbuscula*), spinkel rensdyrlav (*Cladonia ciliata*), hede-rensdyrlav (*Cladonia portentosa*), askegrå rensdyrlav (*Cladonia rangiferina*), hjortetak bægerlav (*Cladonia cervicornis* ssp. *cervicornis* og *Cladonia cervicornis* ssp. *pulvinata*), skarlagenrød bægerlav (*Cladonia coccifera*), takket bægerlav (*Cladonia crispata*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), kløftet bægerlav (*Cladonia furcata*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), slank bægerlav (*Cladonia gracilis*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*), *Cladonia merochlorophaea* var. *merochlorophaea*, pigget bægerlav (*Cladonia uncialis*), grågul bægerlav (*Cladonia zopfii*), grubet tjørnelav (*Coelocaulon aculeatum*), tue-tjørnelav (*Coelocaulon muricatum*), almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*), fjeld-blegskivelav (*Ochrolechia frigida*), blødvortet knoplav (*Pycnothelia papillaria*), lav korallav (*Stereocaulon condensatum*) og klit-korallav (*Stereocaulon saxatile*).

16/50-5. SØNDERBÆK sydøst for Idum Kirke omfatter vandhuller og mose. En del af vandhullerne er opstået som tørvegrave. Mosen består af fattigkær, der er domineret af hedelyng og blåtop med indslag af mose-pors. Lokaltiteten er voksested for tranebær, tørvemos (*Sphagnum*), kragefod og benbræk (Christensen, 1973). Selv om artsammensætningen muligvis ikke har ændret sig, kan der være behov for nye oplysninger.

Vegetationstyper: fattigkær, sø.

16/50-6. Idum Å. Idum Ådalen er i 1985 blevet fredet på strækningen nord for Idum ved Estrup og mod syd ned til Vind Hede. Fredningen omfatter også den store hede, Ormstrup Hede (også kendt som Nørholm Hede), der ligger mellem Idum Å og hovedvej A 16. Fredningen er hovedsageligt begrundet i faunainteresser, som knytter sig til vandløbet. Idum Å er her beskrevet på strækningen fra Vind Hede og til sammenløbet med Storå. Vandløbets øvre del har et kanaliseret forløb med ringe fysisk variation. Vandløbsbunden består på denne strækning af sandbund iblandet forekomster af grus og sten. Vandløbets nedre del har derimod et næsten ureguleret forløb med varierede fysiske forhold. Vandløbsbunden består af sandblandet sten- og

grusbund (Ringkjøbing Amtskommune, 1988).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1988. *Vandplanter*: art af vandranunkel, manna-sødgræs, sideskærm og hår-tusindblad.

Lokalitetskoder:

Gammel Råsted Plantage	+ S IV r
Idum	+ H II r
Idum Å	+ V III r
Ormstrup Hede	++ H I ms
Skelbæk Huse	+ S IV r
Sønderbæk	+ V II s
Theuts Plantage	
Hældris	++ S IV r

Botanisk vurdering:

Ormstrup Hede:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlistearter og på grund af mere end 20 biotopstypiske arter.

1. Rødlistearter: cypres-ulvefod, vår-kobjælde og blødvortet knoplav (*Pycnothelia papillaria*).
2. Sjældnere planter: almindelig ulvefod, engblomme, fjeld-blegskivelav (*Ochrolechia frigida*) og klit-korallav (*Stereocaulon saxatile*).
4. Hede-og overdrevsindikatorer: hede-melbærris, håret visse, lav skorsoner og guldblomme.

Theuts Plantage (Hældris: egekrat):

4. Egekratsindikatorer: almindelig engelsød og almindelig kohvede.

Kilder: 28, 34, 36, 46, 270b, 272, 434

16/51 HESTBJERG

BOVTRUP, GRYDE Å, HESTBJERG BÆK, PILKMOSE BÆK, SIMONSTRUP, VESTRE PLANTAGE

16/51-1. GRYDE Å. Op til Gryde Å tæt ved Simonstrup, hvor vejen skærer åen, er der hede og mose. Dalbunden består af spredte pilekrat og åbne vådbundsarealer, der er domineret af mose-bunke (Christensen, 1973).

På østsiden af Gryde Å ved Sognstrup ligger nogle lyngklædte bakker, som ned mod Gryde Å afløses af pilekrat og åbne mosearealer med højt voksende urter. Fra sidstnævnte område kendes langbladet ranunkel (Christensen, 1973). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: pilekrat, mose, hede.

16/51-2. HESTBJERG BÆK øst for Hestbjerg omfattede i begyndelsen af 70'erne krat med grå-pil. De åbne vådbundsarealer var dengang domineret af mose-bunke og fløjlsgræs (Christensen, 1973). Nærmere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: pilekrat.

16/51-3. PILKMOSEBÆK. Ved Dannerhøje ligger hede og vådbundsarealer. Op til bækken er der vådbundsarealer med pilekrat og åbne mosearealer, der er domineret af højt voksende urter. På vestsiden af bækken ligger der et hedearal, hvis vegetation domineres af bølget bunke (Christensen, 1973). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede, pilekrat, mose.

16/51-4. SIMONSTRUP. Vest for Simonstrup ligger der et område med hede og mose. Hedevegetationen domineres af hedelyng og bølget bunke. Hvor der ikke er gravet tørv, domineres kærvegetationen af blåtop. I tørvgravene er der udviklet en hængesæk af tørvemos (Sphagnum). Mosen er voksested for rosmarinlyng og rundbladet soldug. Fra den øvrige kærvegetation kan nævnes mose-pors og benbræk (Christensen, 1973). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede, fattigkær, ekstrempfattigkær.

16/51-5. BOVTRUP. På begge sider af vejen fra Nørre Felding til Hestbjerg ligger der nær gården Bovtrup et mindre og et lidt større egekrat på tilsammen 2,5 ha. Bevoksningen er beskrevet som egekrat af Daigas (1884) af Wiinstedt (1916), i 40'erne af Gram, Jørgensen og Køie (1944) og i 80'erne af Degn og Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). Krattet angives i 1944 at være næsten dobbelt så stort. Krattet støder mod vest op til fyrreplantagen, medens der nord for vejen er hede. Den vestlige del af det største krat har karakter af troldekov, og skovbunden er flere steder dækket af almindelig engelsød. Fra lokaliteten kendes lund-ranunkel, liden ulvefod, forskelligbladet tidsel og bakke-star, hvoraf de to sidstnævnte ikke er genfundet i undersøgelsen fra 1983.

Karakteristik:

Bellighed: mark

Antal krat: 2

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 6-8/ 8-10 meter

Stammediameter: / 0,36 meter (0,21 - 0,50)

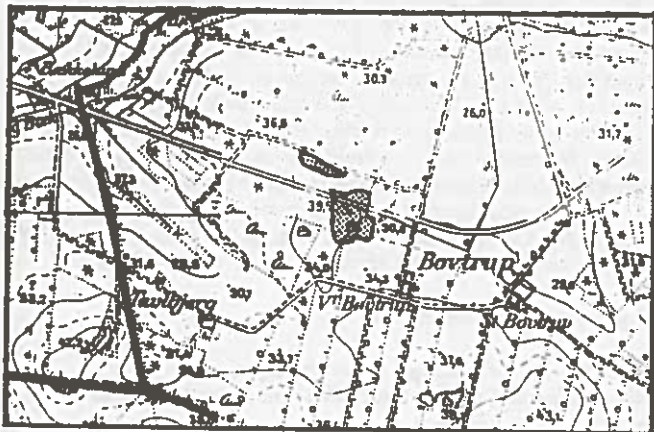
Trækfiguration: krogede, knudrede eg/ enkeltstående, rette ege/ klynger af ældre, krogede ege

Underskov: ingen/ røn

Opvækst: eg/

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede, majblomst (almindelig engelsød) / krybende hestegræs

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, bævreasp, almindelig røn, enc, almindelig hvidtjørn, tørst og mose-pors. *Dværgbuske*: hedelyng og tyttebær. *Urter*: almindelig mangelsøv, almindelig engelsød, almindelig syre, krat/skov-viol, art af dueurt, skovstjerne, tormentil, skov-jordbær, krat-fladbælg, gederams, giat dueurt, skov-galtetand, læge-ærenpris, tveskægget ærenpris, tormentil, almindelig kohvede, lyng-snerre, blå-klokke, djævelsbid, almindelig gyldenris og majblomst. *Græsagtige planter*: håret frytle, lund-rapgræs, bølget bunke, krybende hestegræs og blåtop.

Wiinstedt (1916) nævner desuden smuk ærenpris og de allerede nævnte, forskelligbladet tidsel, lund-ranunkel og bakke-star.

16/51-6. PILKMOSE BÆK er her beskrevet fra Pilkmose til sammenløbet med Gryde Å. Vandløbet har på den øverste strækning nærmest Holstebro et kanaliseret, udgrøftet forløb med ringe fysisk variation. På den nedre strækning har vandløbet derimod et næsten ureguleret forløb med en betydelig fysisk variation. Vandløbsbunden består af en overvejende ustabil sandbund (Ringkjøbing Amtskommune, 1988).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1988. *Vandplanter*: svømmende sumpskærm, bredbladet dunhammer og manna-sødgræs.

Lokalitetskoder:

Bovtrup	++ S II r
Gryde Å ved Simonstrup	++ H-V III s
Hestbjerg Bæk	+ V IV s
Pilkmoserbæk	++ H-V IV
vandløbet	+ V III r
Simonstrup	++ H-V II r

Botanisk vurdering:

Bovtrup:

3. Lokalt sjældnere planter: skov-jordbær.

4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig engelsød, krat-fladbælg, tormentil og almindelig kohvede.

Simonstrup:

2. Sjældnere planter: rosmarinlyng.

Kilder: 28, 43

16/52 FELDINGHOLM

FELDING BÆK, FELDINGHOLM, GALGEBAKKE, KROGSDAL SKOV, VEGEN Å

16/52-1. FELDINGHOLM udgør en smal bevoksning af fortrinsvis eg på østskråningen ned til Vegen Å på i alt 1,3 ha. Bevoksningen er

beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen og Køie (1944) og i 80'erne af Degn og Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). I ældre litteratur er bevoksningen omtalt hos Dalgas (1884). Den midterste og nordlige del består af ældre ege, medens der mod syd findes en blanding af eg, bævreasp og fyr; i den nordlige del er der dog efter 1944 indplantet bøg. Egene består af stilk-eg og enkelte krydsninger mellem de to egearter. Underakoven i egeskoven består af tørt, medens skovbunden er bevokset med krybende hestegræs.

Karakteristikk:

Belligenhed: ådalsskrænt

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 12-14/ 14-16 meter

Stammediameter: 0,57 meter (0,50 - 1,13)

0,87 (0,53 - 1,40)

Trækonfiguration: slanke, rette eg/ krogede ege i klynger

Underskov: tørt

Opvækst: eg

Bundvegetation: krybende hestegræs/ morbundplanter: majblomst, liljekonval

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, ædel-gran, bøg, stilk-eg, almindelig røn, hindbær, brombær, tørt, almindelig hyld og almindelig gedeblad. *Urter*: bredbladet mangeløv, almindelig engelsød, almindelig fredløs, skovstjerne, feber-nellikrod, krat-fladbælg, skov-galte-tand, tveskægget ærenpris, almindelig kohvede, lyng-snerre, majblomst og liljekonval. *Græsser*: almindelig rapgræs, hund-rapgræs, bølget bunke, mose-bunke, krybende hestegræs og blåtop.

16/52-2. GALGEBAKKE i den østlige del af Vestre Plantage syd for Holstebro er omtalt som egekrat hos Gram, Jørgensen & Køie (1944). Det er endvidere nævnt hos Dalgas (1884), Petersen (1906) og Wiinstedt (1916).

Området er i dag bevokset med nåletræer ligesom den øvrige del af plantagen og har ikke længere karakter af egekrat, selv om enkelte ege forekommer. Galgebakken har tidligere været voksested for den meget sjældne alpe-nålebæger, der er sydlig i sin udbredelse. Arten menes at være forsvundet samtidig med omdannelsen af det oprindelige egekrat. I området er der endvidere tidligere fundet bredbægret ensian (Grøntved & Holmen 1953).

Vegetationstyper: nålekov.

Lokaltetskoder:

Feldingholm ++ S II r

Galgebakke ++ S IV r

Botanisk vurdering:

Feldingholm:

4. Egekratsindikatorer: tørt, almindelig engelsød, krat-fladbælg og almindelig kohvede.

Kilder: 25, 28, 34, 36, 46, 53, 196A, 207, 233a, 234, 272

16/53 HUSBY

GRÆM STRAND, HUSBY KLITPLANTAGE: Skavemose, MOSEBY GRØFT, VEDERSØ KLIT

Herunder omtales Husby Klitplantage med Skavemose og klitområdet ved Græm Strand og syd herfor i Vedersø Klit.

16/53-1. GRÆM STRAND. Fra klitterne ved Græm Strand kendes klit-fladbælg. Af den grå klits arter kan i øvrigt nævnes almindelig engelsød, hunde-viol, blåmunke, smalbladet timian og tidlig dværgbunke. Fra klitvegetationen i øvrigt kan nævnes rundbælg, muse-vikke, almindelig kongepen og håret høgeurt (Gravesen, 1980 og Jensen, 1989). De medtagne floralister omfatter alle typer klitsamfund, hvid klit, grå klit og klithede.

Vegetationstyper: klit, grå klit, klithede.

Højere planter:

1980. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr. *Dværgbuske*: krybende pil, hedelyng og revling. *Urter*: rundbælg, håret høgeurt, almindelig kongepen, blåmunke, klit-fladbælg, almindelig kællingetand, almindelig engelsød, smalbladet timian, hunde-viol og muse-vikke. *Græsagtige planter*: almindelig hvene, tidlig dværgbunke, sand-hjælme, sand-star, sandskæg, fåre-svingel og almindelig rajgræs.

1988. *Træer og buske*: vild æble og rynket rose. *Dværgbuske*: hedelyng og revling. *Urter*: blåhat, blåmunke, almindelig engelsød, klit-fladbælg, flipkrave, smalbladet høgeurt, almindelig kongepen, rundbælg, gul snerre, strandsennep, almindelig stedmoderblomst, smalbladet timian, muse-vikke og hunde-viol. *Græsagtige planter*: bølget bunke, tidlig dværgbunke, mangleblomstret frytle, mark-frytle, sand-hjælme, mosebunke, tidlig dværgbunke, almindelig hvene, marchalm, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, sandskæg og sand-star.

Mosser:

1980. Almindelig cypresmos/hede-cypresmos og hårspidset jomfruhår.

Laver:

1980. Arter af bægerlav og grubet tjørnelav.

16/53-2. HUSBY KLITPLANTAGE blev anlagt i 1859 og består i dag af ca. 1.000 ha skov. Den oprindelige beplantning af bjerg-fyr er i dag ved at blive afløst af granbevoksning, men også bøg forekommer. Plantagen er kendt som voksested for skov-fladbælg, der er sjælden i Vestjylland og linnæa, der er sjælden i Danmark, samt børste-kogleaks og børste-siv. Plantagens svampeflora er mangelfuldt undersøgt. Blandt de mest bemærkelsesværdige arter er den snyltende bævre-svampart *Platygløea bisporea*, der er videnskabeligt beskrevet på baggrund af et fund fra plantagen i 1984. Den er endnu ikke fundet andre steder. Desuden kendes der fra lokaliteten fund af den sjældne barksvamp *Tubulicrinus sororius*, der kun er fundet to andre steder i Danmark, og af slank tåreblad (*Hebeloma helodes*), fyrre-tåreblad (*Hebeloma spoliatum*) og ko-tåreblad (*Hebeloma vaccinum*). Fra 1969 kendes fund af bæger-svampen *Chelilymenia pulcherrima* og af sortbæger (*Pseudopletania nigrella*), judasøre (*Auricularia mesenterica*), slimstokket huesvamp (*Mycena florida*), stålblå rødblad (*Entoloma nitidum*), dværg-skælhat (*Pholiota scamba*), brunskællet slørhat (*Cortinarius pholideus*) samt en række mindre interessante arter.

Vegetationstyper: nåleplantage.

Højere planter: klitlavninger ud for plantagen

1986. *Dværgbuske*: revling. *Urter*: liden soldug, langbladet soldug, tusindfrø og klit-fladbælg.

16/53-3. Skavemose, beliggende i Husby Klitplantage, er kendt som tidligere voksested for de fire meget sjældne arter: syblad (o), vandranke (o), rødlig vandaks (o) og grenet star (o). Alle fire arter er optaget på rødlisten (Løjtnant, 1985). I 1983 er der fundet dyndurt på i Skavemose, men den har ikke været genfundet siden (Moeslund, pers.medd.). Skavemose er henligger i dag som en sur, lavvandet hedese, hvis bund er dækket af strandbo.

Højere planter:

1986. *Vandplanter*: strandbo, aflangbladet vandaks, sand-siv, glanskapslet siv, liden siv og smalbladet kæruld.

16/53-4. VEDERSØ KLIT udfor Øby. Der har tidligere været en veludviklet klithede bag stranden udfor Øby. Området har bestået af en fugtig lyngheide med stor dækning af klokkeling. Tilstedeværelsen af mose-bølle, klokke-ensian, benbræk og børste-siv vidner om tilstedeværelsen af fugtigere partier. Tørveskrælning af lyngtørven skabte i 30'erne voksesteder for en række fugtigbundsplanter. Således har lokaliteten været voksested (1938) for liden ulvefod, rundbladet soldug, strandbo, loppe-star og grøn star.

Der kendes i dag mindst 34 højere planter fra området, som har en veludviklet klithede og typisk klitvegetation. Herfra kan nævnes krybende pil, hedelyng, revling, almindelig engelsød, engelskgræs, bidende stenurt, hunde-viol, almindelig kællingetand, smalbladet timian, almindelig torskemund, gul snerre, blåhat, sand-star, sand-skæg med flere (Gra-vesen, 1980).

Vegetationstyper: klithede.

16/53-5. MOSEBY GRØFT (vandløb). Vandløbet er beskrevet på strækningen øst for Ølby. Vandløbet har et kanaliseret, grøfteagtigt forløb. Vandløbsbunden er sandet med betydelige aflejringer af okkerslam og plantemateriale. Der er en ringe fysisk variation i vandløbet, hvilket i nogen grad opvejes af en veludviklet vandløbsvegetation (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1990. *Vandplanter*: storblomstret vandranunkel, svømmende vandaks og grønne trådalger.

16/53. Ikke lokaliseret. Fra "Dommervandet" ved Husby findes oplysninger om ældre fund af søpryd, mangestænglet sumpstrå og rødlig vandaks. Området er nu afvandet.

Lokaltetskoder:

Græm Strand	+ K II s
Husby Klitplantage	+ S II r
Moseby Grøft	++ V III r
Skavemose	+ V I s
Vedersø Klit	+ K IV s

Botanisk vurdering:

Husby Klitplantage: klit

2. Sjældnere planter: langbladet soldug.

Skavemose:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlisteart.

1. Rødlistearter: dyndurt(?).

4. Lobeliesøindikatorer: strandbo.

Kilder: 10, 12, 17, 25, 50, 53, 67, 94, 113, 115, 129, 157a, 173a, 174, 178, 186, 228, 230, 233, 234, 237, 240, 242, 299, 374

16/54 STABY

HUSBY SØ, NØRKÆR, SANDAGER, STABY (Felsted Kog)

Herunder omtales Husby Sø, Nørkær sydvest for Felsted Kog samt Staby, som her omfatter den sydlige bred af Felsted Kog, der består af rørsump.

16/54-1. HUSBY SØ på 153 ha ligger sydøst for Husby klitplantage og er undersøgt af Ringkjøbing Amtskommune (1979, 1990). Der er tilløb fra Nørresø (se 17/2) på den sydlige bred. Søen var ved undersøgelse i 1978 eutroficeret. Omkring søen er der en bred bræmme af rørsump 100-200 meter bestående af tagrør og sø-kogleaks. Rørskovs-arealet udgør 87 ha, medens resten af vandspejlet dækker 157 ha. I rørsumpen forekommer bredbladet mærke, dusk-fredløs, dynd-padderok, vejbred-skeblad og sværtevæld. Flydebladsvegetationen består af gul og hvid åkande, svømmende vandaks og vand-pileurt. Under-vandsvegetationen består af aks-tusindblad, vandpest, tornfrøet hornblad og flere arter af vandaks. Husby Sø har været voksested for den temmelig sjældne vandaksart spinkel vandaks (1953, 1968). Fra Husby Sø og omgivelser kendes endvidere liden ulvefod, pilledrager, langbladet ranunkel, stor vandarve, trænebær, vandportulak, strandbo, tvepibet lobelie, krebsklo, aflangbladet vandaks, græsbladet vandaks, børste-siv, fåblomstret kogleaks og tydende kogleaks samt trindstænglet-star og høst-star. Endvidere kendes fund af krybende ranunkel, sortgrøn bransenføde, den sjældne krydsning mellem græsbladet og glinsende vandaks samt nåle-sumpstrå, jf. også beskrivelsen neden- under. At vegetationen har ændret sig væsentligt på grund af eutrofiering fremgår af følgende beskrivelse fra 1913 om Husby og Nørre Sø som typiske lobeliesøer "... er typiske Klitsøer og karakteriseres ved deres prægtige Samlag af Strandbo (Littorella-søer). Rørsump af Arundo og Sø-Kogleaks omgiver dem på store strækninger, men hvor sumpen mangler, ses Klitsøens mere eller mindre amfibiske Karakterplanter, nemlig Tvepibet Lobelie, Sortgrøn Bransenføde, Søpryd, Svømmende Sumpskærm, Flydende Kogleaks og den sjældne Vandranke. Mest ejendommelig for disse søer er imidlertid Breddens 10 til 15 Alen bred Engdannelse af Pille-drager.... Af egentlige Vandplanter findes Hjertebladet Vandaks, Glinsende Vandaks, Liden Vandaks, Butbladet Vandaks, Aflangbladet Vandaks, Bændel-Vandaks, Græsbladet Vandaks, Sumpnåletråd (nåle-sumpstrå), Hår-Tusindblad, Spæd Pindsvineknop og Krebsklo....

Vegetationstyper: sø.

Alger:

1988. *Blågrønalger*: *Oscillatoria limosa*, *Oscillatoria agardhii*, *Anabaena flos-aquae*, *Microcystis aeruginosa*, *Aphanotheceae clathrata*/*Microcystis incerta*, *Coelosphaerium kuetszoniatum*, *Marssonella elegans*, *Chroococcus limneticus*, *Gomphosphaeria pusilla*, *Oscillatoria limnetica*, *Merismopedia tenuissima*, *Gomphosphaeria lacustris* og *Microcystis viridis*. *Rekylalger*: *Rhodomonas lacustris*, *Katablepharis ovalis* og *Cryptomonas*. *Furealger*: *Peridinium* spp., *Gymnodinium* sp. og *Ceratium hirundinella*. *Gulalger*: *Dinobryon divergens*, *Chryso-coccus* cfr. *nygaardii*, *Bicosoeca planctonica*, *Chryso-coccus minutus*, *Dinobryon crenulatum*, *Synura* sp., *Chryso-coccus planctonicus*, *Mallomonas akrokomos*, *Mallomonas* spp., *Kephyrion* sp., *Bitrichia ollula*. *Silikalger*: *Chrysochromulina parva*. *Kiselalger*: *Melosira italica*, *Cylo-*

tella comta, Melosira cfr. binderana, Melosira granulata var. angustissima, Cyclotella/Stephanodiscus, Stephanodiscus astrea, Asterionella formosa, Diatoma elongatum, Diatoma vulgare, Navicula spp., Nitzschia acicularis, Nitzschia spp., Gomphonema sp., Tabellaria flocculosa, Fragilaria sp., Synedra ulna, Synedra sp., Surirella biseriata, Surirella linearis, Cymatopleura solea, Rhizosolenia eriensis, Tabellaria fenestrata. **Gulgrønalgler:** Isthmochloron lobulatum. **Øjealger:** Trachelomonas sp., Trachelomonas cfr. abrupta og Phacus sp. **Grønalgler:** Tetraspales sp., Gloeococcus sp., Ankistrodesmus bibrarianus, Ankistrodesmus fusiformis, Ankistrodesmus gracilis, Ankistrodesmus spiralis, Botryococcus braunii, Coelastrum astorideum, Coelastrum miroporum, Coelastrum reticulatum, Crucigeniella apiculata, Dictyosphaerium ehrenbergianum, Dictyosphaerium pulchellum, Golenkinia radiata, Kirchneriella contorta, Kirchneriella obesa, Lagerheimia ciliata, Lagerheimia genevensis, Micractinium pusillum, Monoraphidium contortum, Monoraphidium griffithii, Nephrocystium limneticum, Oocystis spp., Pediastrum boryanum, Pediastrum duplex, Pediastrum tetras, Scenedesmus acutus, Scenedesmus armatus, Scenedesmus linearis, Scenedesmus opoliensis, Scenedesmus obtusus, Scenedesmus quadricauda, Scenedesmus serratus, Scenedesmus spinosus, Scenedesmus spp., Tetradron caudatum, Tetradron trigonum, Tetrastrum staurogeniaeforme, Treubaria triappendiculata, Koliella longiseta, Elakatothrix genevensis, Cosmarium sp., Staurastrum tetracerum, Spondylosium sp., Closterium acutum var. variable, Cosmarium botrytis, Staurastrum denticulatum, Closterium limneticum, Staurodesmus mammillatus og Staurodesmus sp.

Højere planter: sø og rørsump

1988. **Vand- og sumpplanter:** kors-andemad, liden andemad, nikkende brøndsel, bukkeblad, bredbladet dunhammer, smalbladet dunhammer, dusk-fredløs, frøbid, gul iris, blågrøn-kogleaks, sø-kogleaks, kragefod, bredbladet mærke, dynd-padderok, pilblad, enkelt pindsvineknap, grenet pindsvineknap, smalbladet pindsvineknap, kær-ranunkel, langbladet ranunkel, spidsblomstret siv, tråd-siv, vejbred-skeblad, almindelig sumpstrå, nåle-sumpstrå, sværtevæld, høj sødgræs, tagrør, bændel-vandaks, børsteblandet vandaks, glinsende vandaks, græsbladet vandaks, hjertebladet vandaks, liden vandaks, svømmende vandaks, vandnavle, vand-pileurt, almindelig vandranunkel, kredsbladet vandranunkel, vandrøllike, storfrugtet vandstjerne, gul åkande, hvid åkande, Chara vulgaris/muscosa og Nitella sp. **Andet:** mose-bunke, lådden dueurt, engkarse, eng-forglemmigej, sump-forglemmigej, almindelig fredløs, hunde-hvene, kryb-hvene, eng-kabbeleje, smalbladet kæruld, ager-padderok, kær-snerre, almindelig star, almindelig syre, kær-tidsel, vandkarse og vand-mynte.

Højere planter: nordlig søbred

1980. **Urter:** liden andemad, kors-andemad, fliget brøndsel, bukkeblad, frøbid, gederams, eng-kabbeleje, vand-mynte, vand-pileurt, gåse-potentil, nyse-røllike, sideskærm, vand-skræppe, sværtevæld, kær-trehage, vandnavle og vejbred-skeblad. **Græsagtige planter:** bølget bunke, kryb-hvene, røgræs, glanskapslet siv, lyse-siv og tagrør.

Højere planter: eng

1980. **Urter:** høst-borst, bukkeblad, sump-æghedsblomst, gul iris, eng-kabbeleje, hvid-kløver, kragefod, dynd-padderok, vand-pileurt, gåse-potentil, bidende ranunkel, kær-ranunkel, langbladet ranunkel, lav ranunkel, vand-skræppe, sværtevæld, almindelig syre og vandnavle. **Græsagtige planter:** kryb-hvene, knæbøjet rævehale, art af star, høj sødgræs og manna-sødgræs.

16/54-2. **NØRKÆR.** Fra Nørkær foreligger de senest kendte, botaniske oplysninger fra 30'erne. Mosen indeholdt dengang en række vandfyldte tørvegrave med vandplanter. Lokaliteten var dengang kendt for de i dag mindre almindelige arter vandrøllike, krans-tusindblad, kødfarvet gøgeurt og loppe-star, samt de i Vestjylland mindre karakteristiske arter sværtevæld og vand-mynte. Af de øvrige forekommende vådbundsarter kan nævnes mose-pors, klokkeløng, mose-

bølle, klokke-ensian med flere. Oplysningerne må i dag betragtes som uaktuelle, da området har været afvandet.

16/54-3. **STABY.** Nord for Staby består vegetationen langs Feldsted Kog af tagrørsump. Rørsumpen, der er artarig, er voksested for gifttyde.

Vegetationstyper: rørsump.

Højere planter:

1980. **Urter:** nyse-røllike, vejbred-skeblad, gifttyde, lådden dueurt, gul iris, høst-borst, sump-kællingetand, vand-mynte, mark-rødtop (Odonites verna), gåse-potentil, lav ranunkel, tigger-ranunkel og liden skjaller. **Græsagtige planter:** kryb-hvene, rød svingel, høj sødgræs, lyse-siv, tagrør og strand-kogleaks.

Lokaltetskoder:

Husby Sø	+++ V I s
Nørkær	+ V IV s
Staby	+ V III s

Botanisk vurdering:

Husby Sø:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotops-typiske arter.

2. Sjældnere planter: bændel-vandaks, pilblad, smalbladet pindsvineknap, spidsblomstret siv og nåle-sumpstrå.

3. Lokalt sjældnere planter: fliget brøndsel, gul iris og vandkarse.

4. Rentvandsindikatorer: **Højere planter:** nåle-sumpstrå. **Gulalger:** Bicosoeca planctonica, Bitrichia olula, Chrysococcus minutus, Chrysococcus cfr. nygardii, Chrysolykos planctonicus, Dinobryon crenulatum, Dinobryon divergens, Kephyrion sp., Mallomonas akrokomos og Mallomonas spp. **Gulgrønalgler:** Isthmochloron lobulatum. **Desmidiaceer:** Cosmarium sp., Cosmarium botrytis, Staurastrum denticulatum, Staurastrum tetracerum, Staurodesmus mammillatus og Staurodesmus sp.

Felsted Kog, Staby:

3. Lokalt sjældnere planter: gul iris.

Kilder: 7, 8, 17, 19, 25, 53, 91, 94, 95, 115, 143, 145, 149, 172a, 182, 185, 186, 205h, 230, 233, 234, 267, 288, 289

16/55 ULFBORG

STØVLÆK

16/55-1. **STØVLÆK ved ULFBORG.** Vandløbet har udløb i Felsted Kog og er beskrevet på strækningen fra Ulfborg Kjærgård til Kyttrup. Vandløbet har overvejende et kanaliseret forløb og på den nedre del af strækningen er der et udpræget kanalagtigt forløb med en trapezformet tværsnitsprofil. Vandløbsbunden består af sand med enkelte forekomster af grus. Over det meste af vandløbet er der omfattende aflejringer med okkerslam. Vandløbets nederste del før udløbet i fjorden er voksested for en meget veludviklet vandplantevegetation, der er domineret af den sjældne vandakshybrid Potamogeton decipiens (Ringkjøbing Amtskommune, 1991).

Vegetationstyper: vandløb.

Højere planter:

1991. Vandplanter: grenet pindsvineknop, vandranunkel sp., manna-sødgræs, grønne trådalger og Potamogeton x decipiens (P. lucens x P. perfoliatus).

Lokaltetskode:

Støvløbæk, Ulfborg ++ V II a-r

Botanisk vurdering:

Støvløbæk, Ulfborg:

2. Sjældnere planter: Potamogeton x decipiens.

Kilder: 205 u

hovedsageligt af stilk-eg, men der er tidligere også fundet vinter-eg og krydsninger mellem dem.

Karakteristik:

Belligenhed: skov

Antal krat: 2

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 8-10/12 meter

Stammediameter: / 0,51 meter (0,15 - 0,77)

Trækonfiguration: krogede, knudrede ege/ krogede ege i klynger, slanke, rette ege

Underskov: ingen

Opvækst: røn, bævreasp

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. Træer og buske: stilk-eg, bævreasp, almindelig røn, mose-pors.

Dværghuske: blåbær, mose-bølle og tyttebær. Urter: almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, rødknæ, skovstjerne, tormentil, læge-ærenpris, almindelig kohvede, lyng-snerre, almindelig gyldenris og majblomst. Græsagtige planter: håret frytle, mangleblomstret frytle, bølget bunke, krybende hestegræs og blåtop.

16/56 ULFBORG PLANTAGE

GALGEHØJ, GAMMEL RÅSTED, MINDEHØJ, NØRRE VOSBORG HEDE, SVANEHØJ, ULFBORG PLANTAGE: inkl. heder, ØRNHØJ

Omfatter Ulfborg Plantage og den vestlige del af Nørre Vosborg Hede, der i dag er plantage. Fra Ulfborg Plantage beskrives tre heder, der ligger inde i eller op til plantagen. I tilknytning til Nørre Vosborg Hedeplantage omtales en række mere eller mindre tilgroede hedeområder inklusive et yngre egekrat. Desuden omtales et vådområde nord for Ulfborggård skovriderbolig.

16/56-1. GALGEHØJ. I nordvesthjørnet af Nørre Vosborg Hedeplantage og syd for højdepunktet Galgehøj ved Gammel Råsted ligger et gammelt hedeområde. Det fremtræder i dag som flere mere eller mindre adskilte hedeområder. Det nordligste område nordvest for Galgehøj fremstår i dag som en del af plantagen, idet den overvejende del af arealet er groet til med fyr, medens der endnu er åben hede op til brandbæltet. Dette område består af en fugtig hedetype, hvori der foruden hedelyng findes klokkeløg, blåtop, mose-pors og bevoksninger med mose-bølle. Fra dette område kendes desuden guldblomme. På den anden side af brandbæltet domineres hedevegetationen af hedelyng med en del revling og bølget bunke. Desuden forekommer klokkeløg, mose-bølle og blåtop på mere fugtige områder (Christensen, 1973).

Vegetationstyper: hede.

16/56-2. GAMMEL RÅSTED. Sydøst for Tinghøj ved Gammel Råsted finder vi i den nordlige del af Nørre Vosborg Hede to egestykker på tilsammen 1,7 ha. Egestykkerne ligger i den nordvestlige udkant af nåleplantagen, der mere eller mindre omslutter egene. Oplysninger om lokaliteten findes under navnet Nørre Vosborg hos Gram, Jørgensen & Køie (1944) og Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). Det fremgår af litteraturen, at der var en dobbelt så stor egebevoksning på stedet i 1944. Der findes i dag nogle få, meget gamle ege, men ellers er der hovedsageligt lidt yngre ege. Der er en sparsom underskov af tørst, og i skovbunden under egene findes majblomst, skovstjerne, almindelig kohvede og bølget bunke. Den samme bundflora blev fundet i krattene i 40'erne. Krattene består

16/56-3. SVANEHØJ. På begge sider af vejen mellem Ulfborg Kjærgård og Lystlund ligger en række mere eller mindre spredte hedeområder. Syd for vejen ved Svanehøj ligger endnu åbne hedearealer, der er under stærk tilgroning. Også nord for vejen er heden tilgroet. Omsluttet af plantagen ligger en hedemose, der rummer fire mindre søer. Vegetationen var i 1972 domineret af hedelyng med indslag af blåtop og klokkeløg (Christensen, 1973). Nærmere botaniske oplysninger om de mere fugtige hedemose- og mosearealer inklusive søerne er ønskelige.

Vegetationstyper: hede.

16/56-4. ULFBORG PLANTAGE er plantet som fyrreplantage på den tidligere vidstrakte, småkuperede indlandsklihed. Som en del af Ulfborg Kommuneplantage ligger der i dag nord og øst for skydebanelen to adskilte hedeområder. Hederne er beskrevet i 1972 og senest i 1986 af Christensen, Johnsen & Søchting.

Fra en hede vest for Ulfborg Gård kendes vår-kobjælde (x). Fra plantagen i samme område kendes endvidere femradet ulvefod (x). Vår-kobjælde er opført på rødlisten over højere danske planter (Løjtnant, 1985). Tilsvarende foreligger oplysninger om fund af ulvefod i Aktieplantagen mellem højdepunktet Mindehøj og plantørboligen samt i en ung granbeplantning op til kommunevejen mellem Ulfborg og Lystlund (Kjeldsen, 1987 upubl.).

Plantagens svampeflora er mangelfuldt undersøgt, men fra 1956 kendes et fund af barksvampen *Byssocorticium lutescens*, der kun er fundet fire steder i Danmark. Endvidere kan nævnes almindelig kantarel (Cantharellus cibarius), almindelig pigsvamp (*Hydnum repandum*), grovporet rørhat (*Suillus bovinus*), silke-fladhat (*Collybia cirrhata*), gulnugget slørhat (*Cortinarius anomalus*), frost-sneglehat (*Hygrophorus hypothejus*), mønje-vokshat (*Hygrocybe miniata*), flamme-skælhat (*Pholiota flammans*), voks-røddblad (*Entoloma cetratum*) og birke-ridderhat (*Tricholoma fulvum*).

Vegetationstyper: nåleplantage.

16/56-5. På den største af hederne i selve Ulfborg Plantage domineres vegetationen af revling, på sydskråninger dog af bølget bunke med et

stort indslag af laver. På de gamle indlandsklitter vokser desuden dværgbuskene engelsk visse og håret visse. Foruden håret visse kendes lav skorsoner fra lokaliteten i 1. Blandt laverne kan nævnes spinkel rensdyrlav (*Cladonia ciliata*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*) og *Cladonia merochlorophaea*. I de fugtige lavninger dominerer bølget bunke eller på de fugtigste kær blåtop, her stedvis med et stort indslag af hirse-star, i 1972 nævnes desuden klokkeling som dominerende sammen med blåtop.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter: hede midt I

1985. *Træer og buske*: hvid-gran, almindelig bjerg-fyr, almindelig røn og mose-pors. *Dværgbuske*: krybende pil, engelsk visse, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, tyttebær, mose-bølle og revling. *Urter*: tormentil, flipkrave og håret høgeurt. *Græsagtige planter*: vestlig tuekogleaks, børste-siv, lyse-siv, smalbladet kæruld, almindelig star, hirse-star, pille-star, sand-star, bølget bunke og blåtop.

Mosser:

1985. Bølgebladet kløvtand (*Dicranum polysetum*), kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), hede-kløvtand (*Dicranum spurium*), almindelig cypresmos (*Hypnum cupressiforme*), almindelig blegmos (*Leucobryum glaucum*) og trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), almindelig nikkemos (*Pohlia nutans*), hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*) og flydende tørvemos (*Sphagnum cuspidatum*).

Laver:

1985. Gulhvid rensdyrlav (*Cladonia arbuscula*), mild rensdyrlav (*Cladonia mitis*), hede-rensdyrlav (*Cladonia portentosa*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*), *Cladonia merochlorophaea* var. *novochlorophaea*, skælkædet bægerlav (*Cladonia squamosa*), spids bægerlav (*Cladonia subulata*), almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*), forskelligfarvet skivelav (*Trapeliopsis granulosa*) og tørv-skivelav (*Placynthiella ichmalia*).

16/56-6. Den mindste af hederne i Ulfborg Plantage, der ligger syd for foregående hede, ligner denne vegetationsmæssigt, men er generelt mere lavfattig. Herfra kan nævnes laverne mild rensdyrlav (*Cladonia mitis*) og bægerlaverne indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*), *Cladonia merochlorophaea* og spids bægerlav (*Cladonia subulata*).

Vegetationstyper: hede.

Højere planter: hede midt II.

1985. *Træer og buske*: rød-gran, almindelig bjerg-fyr, ene, krybende pil og gyvel. *Dværgbuske*: krybende pil, hedelyng, klokkeling, tyttebær, revling, engelsk visse og håret visse. *Urter*: kær-ranunkel, rødknæ, skovstjerne, tormentil, lyng-annerre, lav skorsoner og almindelig gyldenris. *Græsagtige planter*: lyse-siv, hirse-star, pille-star, sand-star, fåre-svingel, bølget bunke, sand-hjælme, katteslæg og blåtop.

Mosser:

1985. Skægget flerfligmos (*Barbilophozia barbata*), art af skægtand (*Bryum* sp.), kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), almindelig cypresmos (*Hypnum cupressiforme*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), almindelig nikkemos (*Pholia nutans*) og jomfruhår (*Polytrichum longisetum*).

Laver:

1985. Gulhvid rensdyrlav (*Cladonia arbuscula*), spinkel bægerlav (*Cladonia ciliata*), hede-rensdyrlav (*Cladonia portentosa*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*), *Cladonia merochlorophaea* s.lat., almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*) og cfr. *Lepraria incana*.

16/56-7. I Ulfborg Plantages nordlige udkant, direkte syd for Ulfborg Kærgaard ligger en mindre hede. Der er tale om en fugtigere hede/hedemose, hvor foruden hedelyng, revling og tyttebær samt den fugtigere hedes arter som klokkeling, mose-bølle, benbræk og krybende pil dominerer.

Vegetationstyper: hede, hedemose.

16/56-8. ØRNHØJ er det tredjestørste hedeområde i området beliggende mellem Ulfborg Plantage og Stråssø Plantage. Heden ligger på en gammel indlandsklit. Hedevegetationen domineres af hedelyng, nogle steder er bølget bunke fremtrædende. På skråningerne af klitterne findes en tør hedetype med revling, bølget bunke og arter af visse. Mellem klitterne forekommer sandflader med sandskæg, tuer af sand-hjælme, sand-hvene, sand-star, blåmunke og smalbladet høgeurt. Nord for de store klitter ved højdepunktet Ørnhøj er der en fugtig hede med blåtop, klokkeling og mose-bølle. Der findes store flader, der er bevokset med laver og ene-jomfruhår. På det meste af området er der buske af krybende pil og ene, ligesom der forekommer træer af bjerg-fyr og birk. Fra nogle mindre vandhuller kan nævnes brodspidset tørvemos (*Sphagnum fallax*), smalbladet kæruld, plettet gøgeurt, tranebær, rosmaringlyng, benbræk, almindelig star, vestlig tuekogleaks og tormentil.

Vegetationstyper: hede, vandhuller.

Højere planter:

1972-1985. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, ene, rød-gran, almindelig røn og grå-pil. *Dværgbuske*: krybende pil, håret visse, engelsk visse, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, rosmaringlyng, mose-bølle, tyttebær, tranebær og revling. *Urter*: kambregne, femhannet hønseltarm, skovstjerne, tormentil, gederams, hunde-viol, smalbladet timian, kattefod, guldblomme, djævelsbid, blåmunke, smalbladet høgeurt, almindelig kongepen, benbræk og plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: vestlig tuekogleaks, mark-frytle, mangleblomstret frytle, børste-siv, glanskapslet siv, liden siv, lyse-siv, almindelig star, pille-star, sand-star, bølget bunke, sand-hvene, sandskæg, sand-hjælme, katteslæg, blåtop og vellugtende gulaks.

Mosser:

1985. Kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), hede-kløvtand (*Dicranum spurium*), almindelig snøbørste (*Funaria hygrometrica*), almindelig cypresmos (*Hypnum cupressiforme*), almindelig blegmos (*Leucobryum glaucum*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), almindelig jomfruhår (*Polytrichum commune*) og hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*).

Laver:

1985. Af områdets meget artsrige og veludviklede lavflora kan nævnes tensporelavet *Arthroraphis citrinella*, rosenrød svampelav (*Baeomyces roseus*), gul kruslav (*Cetraria pinastri*), mild rensdyrlav (*Cladonia mitis*), hjortetak-bægerlav (*Cladonia cervicornis*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), bægerlavet *Cladonia grayii*, bægerlavet *Cladonia subcervicornis*, spids bægerlav (*Cladonia subulata*), etage-bægerlav (*Cladonia verticillata*), grågul bægerlav (*Cladonia zoppii*), grubet tjørnelav (*Coelocaulon aculeatum*), tue-tjørnelav (*Coelocaulon muricatatum*), skivelavet *Lecidea crustulata*, mørk landkortlav (*Rhizocarpon obscuratum*), sort foldkantlav (*Sarcogyne simplex*), lav korallav (*Stereocaulon condensatum*), pude-korallav (*Stereocaulon evolutum*) og klit-korallav (*Stereocaulon saxatile*). Fra den sydøstlige del af området omkring Jagthøj kendes desuden takket bægerlav (*Cladonia crispata*) og opblæst bægerlav (*Cladonia sulphurina*) (Christensen, Johnsen og Søchting, 1986).

16/56-9. ULFBORG. Tidligere beskrevet under navnet Nørrevesborg I ligger lidt nordvest to mindre hedeområder. På den nordlige hede

ligger et under 1 ha stort egekrat, der i 1982 overvejende havde karakter af egepur. På heden forekommer desuden klokke-ensian.

Vegetationstyper: hede, egekrat.

Højere planter: egekrat

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, bævreasp og tørst.

Dværgebuske: hedelyng, tyttebær og revling. *Urter*: skovstjerne, tormentil, almindelig kohvede og majblomst. *Græsagtige planter*: håret frytle og bølget bunke.

Lokalitetskoder:

Galgehøj	+ H III s
Gammel Råsted	++ K III r
Svanevej	+ H-V III s
Ulfborg Plantage	+ S I s
hede midt I	+++ H II s
hede midt II	+++ H II s
hede nord	+ H-V II s
Ulfborg:	+ H-S II r
Ørnvej	+ H I ms

Botanisk vurdering:

Gammel Råsted:

4. Egekratsindikatorer: tormentil og almindelig kohvede.

Ulfborg Plantage:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlistearter.

1. Rødlistearter: vår-kobjælde.

Ulfborg Plantage, hede midt I:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris.

Ulfborg Plantage, hede midt II:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: håret visse.

Ulfborg:

4. Egekratsindikatorer: tørst, tormentil og almindlig kohvede.

Ørnvej:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotops-typiske arter (laver).

2. Sjældnere planter: *Laver*: rosenrød svampelav (*Baeomyces roseus*), gul kruslav (*Cetraria pinastri*), bægerlavet *Cladonia grayii*, kyst-bægerlav (*Cladonia subcervicornis*), pude-korallav (*Stereocaulon evolutum*) og klit-korallav (*Stereocaulon saxatile*). *Højere planter*: rosmarinlyng.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris håret visse, kattefod og guldblomme.

Kilder: 28, 32, 36, 46, 53, 152, 166, 175, 176, 178, 185, 202, 227, 272, 381

16/57 STRÅSØ PLANTAGE

BAVNEHØJ (se *Blåbjerg Hede*), BLÅBJERG HEDE, BLÅBJERG PLANTAGE, BREDBJERG, GOSMER, NØRRE VOSBORG HEDE (se *Skovbjerg*) SANDFÆR, SLUMSBJERG, SKOVBJERG, STRÅSØ PLANTAGE, TORHØJ PLANTAGE: Ormstrup (egekrat), VIND HEDE,

Omfatter blandt andet de to store hedeområder Nørre Vosborg Hede, der ligger nord for Strå sø Plantage og Vind Hede, der ligger øst for plantagen med Lilleåen som sin vestgrænse. Nord for Vind Hede ligger endvidere tre relativt store heder omkring højdepunkterne Bavnehøj ved Slumsbjerg og Breddbjerg. Desuden omtales to heder i Strå sø Plantages østende, der begge ligger op til Lilleådalens, dels ved Sandfær og dels nord herfor på Kratbakke. Herfra kendes også det noget ældre egekrat Gosmer, der her omtales separat.

16/57-1. BLÅBJERG HEDE omfatter en større hede omkring højdepunktet Bavnehøj (66 meter). Heden indeholder mange fugtige partier. Foruden disse fugtige partier forekommer der en mindre mose og vandhuller. Hedevegetationen domineres overvejende af hedelyng, i områder dog af revling eller bølget bunke. Nogle arealer har opvækst af bævreasp og bjerg-fyr. Den tørre hedeblade afbrydes af fugtige partier med blåtop, klokkeling, almindelig star eller bevoksninger med mose-bølle. I hedevegetationen er der desuden indslag af dværgbuske som krybende pil, hede-melbærris, tyttebær, engelsk visse og håret visse. I den nordøstlige del findes der en mose bevokset med et mindre pilekrat. Tørvegravning har efterladt vandhuller i mosen. Lokaliteten er under ét voksested for de mindre almindelige arter guldblomme, lav skorsoner og plettet gøgeurt (Christensen, 1973). De seneste oplysninger fra området stammer fra 1985, hvor særligt lavvegetationen er undersøgt (Christensen, Johnsen & Søchting, 1986).

Vegetationstyper: hede, pilekrat.

Højere planter:

1972-1985. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, ene, grå-pil, bævreasp, almindelig røn. *Dværgebuske*: krybende pil, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, tyttebær, engelsk visse, håret visse og revling. *Urter*: skovstjerne, art af mælkeurt, guldblomme, lav skorsoner, kattefod, majblomst og plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, smalbladet kæruld, almindelig star, hirse-star, pille-star, bølget bunke, hunde-hvene, bjerg-rørhvene, blåtop og bredbladet dunhammer.

Mosser:

1985. Bølgebladet kløvtand (*Dicranum polysetum*), hede-kløvtand (*Dicranum spurium*), almindelig snobørste (*Funaria hygrometrica*), almindelig cypressmos (*Hypnum cupressiforme*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*) og hulbladet fedtmos (*Scleropodium purum*).

Laver:

1985. Rosenrød svampelav (*Baeomyces roseus*), hede-rensdyrlav (*Cladonia portentosa*), *Cladonia deformis*, lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), kløftet bægerlav (*Cladonia furcata*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*), *Cladonia merochlorophaea* s. lat., skælkædet bægerlav (*Cladonia squamosa*), bægerlavet *Cladonia sulphurina*, pigget bægerlav (*Cladonia uncialis*), almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*), forskelligfarvet skivelav (*Trapeliopsis granulosa*) og tørv-skivelav (*Placynthiella ichmalia*).

16/57-2. BREDBJERG omfatter en mindre hede og nogle mosearealer, der ligger mellem højdepunktet Bavnehøj og Lilleåen, syd for Sandfær Plantage. Heden indeholder enkelte fugtige partier. Mod øst består området af den 200 meter brede dal, Kirkedal. Hedevegetationen domineres af hedelyng, men det åbne indtryk afbrydes af spredte træer og bevoksninger med fyr. Foruden hedelyng er der indslag af dværgbuske som revling og tyttebær. På de fugtige partier dominerer klokkeløg og bevoksninger med mose-bølle (Christensen, 1973). Nyere oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede, fattigtær.

16/57-3. GOSMER. På den vestlige Ådalsskrænt til Lilleåen og syd for gården Gosmer, heraf navnet, ligger et mindre egekrat på under 0,5 ha. Oven for skrænten er der en mindre hede, som mod vest afløses af Stråspø Plantage indenfor Ulfborg Statskovdistrikt. Flere botanikere har besøgt krattet, og oplysninger om krattet findes hos Wiinstedt (1916), Gram, Jørgensen & Køie (1944), Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.).

Egene er krogede og nogle af de ældste ege har en meget bred vækstform. Mod vest spreder egene sig ud på heden oven for skrænten. Stilk-eg dominerer, men bævreasp og almindelig røn forekommer også i krattet. Allerede Wiinstedt (1916) nævner en længere artsliste

Bakke-Star findes i nogle egekrat i Ringkjøbing Amt.
Tegning, Jens Christian Schou 1987.

med blandt andet almindelig kohvede, liljekonval, majblomst, skovstjerne, blåbær, læge-baldrian, krat-fladbælg, storblomstret fladstjerne, mose-bølle, tyttebær, hvid anemone, kantet konval, almindelig gyldenris, prikbladet perikon, smuk perikon, almindelig fredløs samt græsserne nikkende flitteraks, bakke-star, blåtop, håret frytle og ørnebregne.

Af de mere interessante svampfund kan nævnes lædersvamp (*Stereum gausapatum*), gråviolet åresvamp (*Ceraceomyces serpens*), gråspættet kam-fluesvamp (*Amanita submembranacea*), snehvid fluesvamp (*Amanita virosa*), spiselig mælkehat (*Lactarius volemus*), lysviolet slørhat (*Cortinarius alboviolaceus*), stor gift-skørhat (*Russula emetica*), savbladet skørhat (*Russula fragilis*) og pupurbroget skørhat (*Russula undulata*). Mørkviolet slørhat (*Cortinarius violaceus*), bæltet læderporesvamp (*Trametes ochracea*) og orange-aspe-rørhat (*Lecaninum aurantiacum*) er specielt knyttet til krattets forekomster af bævreasp. Blandt de øvrige interessante fund fra krattet kan nævnes gulgrøn snylteskorpe (*Hypomyces luteovirens*), Tomentella griseo-violacea og grå snyltehat (*Asterophora parasitica*).

Karakteristisk:

Bellighed: ådalsskrænt

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg (bævreasp, almindelig røn)/ bævreasp

Træhøjde: 8-10-12/ 12-14 meter

Trækonfiguration: krogede ege i klynger, rette eg

Underskov: tørst/ tørst, røn

Opvækst: ingen/ røn, bævreasp

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede/ morbundplanter:

majblomst, liljekonval/ ørnebregne/ krybende hestegræs/ blåtop

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, bævreasp, almindelig røn, ene, tørst og almindelig gedebled. *Dværgbuske*: blåbær, mose-bølle og revling. *Urter*: ørnebregne, bredbladet mangeløv, almindelig engelsød, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, smuk perikon, krat-viol, almindelig fredløs, skovstjerne, tormentil, krat-fladbælg, gederams, skovsyre, tveskægget ærenpris, almindelig kohvede, blå-klokke, lyng-snerre, djævelsbid, almindelig gyldenris, smalbladet høgeurt, majblomst, kantet konval og liljekonval. *Græsagtige planter*: håret frytle, mangelblomstret frytle, lund-rapgræs, bølget bunke, almindelig hvene, velugtende gulaks, krybende hestegræs og blåtop.

Fra krattet er tidligere nævnt bakke-star og kødfarvet gøgeurt.

Svampe:

1989. Gulgrøn svampesnylte (*Peckiella luteovirens*), grenet stødsvamp (*Xylaria hypoxylon*), lille guldgaffel (*Exidia truncata*), sveden sodporesvamp (*Bjerkandera adusta*), purpur-lædersvamp (*Hyphoderma radula*), ege-barksvamp (*Peniophora quercina*), gylden-lædersvamp (*Phlebia radiata*), almindelig østershat (*Pleurotus ostreatus*), *Stereum gausapatum*, rynket lædersvamp (*Stereum rugosum*), bæltet lædersvamp (*Trametes ochracea*), barksprængersvamp (*Vuilleminia comedens*), orange aspe-rørhat (*Lecaninum aurantiacum*), almindelig netbladhat (*Paxillus involutus*), kuglekoldet fluesvamp (*Amanita citrina*), rødmeende fluesvamp (*Amanita rubescens*), gråspættet kam-fluesvamp (*Amanita submembranacea*), hvid fluesvamp (*Amanita virosa*), grå snyltehat (*Asterophora parasitica*), hvidfnugget slørhat (*Cortinarius hemitrichus*), mørkviolet slørhat (*Cortinarius violaceus*), fløjlsfod (*Flammulina velutipes*), *Hypholoma fasciculare*, violet ametysthat (*Laccaria amethystea*), rød ametysthat (*Laccaria laccata*), bruskhhat (*Marasmiellus ramealis*), gulstokket huesvamp (*Mycena epipterygia*), toppet huesvamp (*Mycena galaericulata*), mangestribet huesvamp (*Mycena polygramma*), løv skelhat (*Pholiota lenta*), mørkhat (*Psathyrella piluliformis*), bæger-traghat (*Pseudoclitocybe cyathif-*

formis), ege-mælkehat (*Lactarius quitus*), hvidfiltet mælkehat (*Lactarius vellereus*), spiselig mælkehat (*Lactarius volemus*), stor gift-skørhat (*Russula emetica*), savbladet skørhat (*Russula fragilis*), okkergul skørhat (*Russula ochroleuca*), pupurbroget skørhat (*Russula undulata*), spiselig skørhat (*Russula vesca*) og almindelig bruskbold (*Scleroderma citrinum*).

16/57-4. SANDFÆR omfatter en hede på sydsiden af Lilleåen et stykke vest for Fuglsang Bro. Området indeholder flere fugtige partier. Hedevegetationen domineres af hedelyng og revling. Der er spredte træer og opvækst af eg, bævreasp samt ene. På de fugtige arealer dominerer blåtop, klokkeling, eller der er bevoksninger med mose-bølle.

Vegetationstyper: hede.

16/57-5. SLUMSBJERG omfatter en mindre hede mellem Bavnehøj og Lilleåen, vest for Bredbjerg (se ovenfor). Hedevegetationen domineres af hedelyng med indslag af revling. Dele af arealet er desuden bevokset med fyr.

Vegetationstyper: hede.

16/57-6. SKOVBJERG udgør den østlige del af Nørre Vosborg Hede, der stadig eksisterer som et stort hedeområde, medens den vestlige del i dag er plantage. Heden ligger omkring oldtidshøjen Skovbjerg, der har givet navnet til bakkeøen. Området indgår i den store Ulfborgfredning. Foruden hede rummer området en del mindre mosearealer og vandhuller. På de successive højderygge op mod oldtidshøjen Skovbjerg domineres vegetationen i områdets vestlige del af hedelyng med indslag af dværgbuske som hede-melbærris, engelsk visse og håret visse. I lavningerne mellem højderyggen dominerer blåtop og klokkeling. Blåtop og klokkeling dominerer ligeledes på den mere artsrige hedemose, som udgør den østlige og noget mindre kuperede del af heden. På de mindre skrånninger dominerer i denne del af heden revling. Vandhullerne er opstået som tørvegrave og indeholder en vegetation, der er typisk for næringsfattige søer. De omgives af fattigkær. Fra tørvegravene kendes vandrøllike, medens rosmarinlyng findes i fattigkærene. Fra de tørre hedepartier kendes guldblomme (Christensen, 1973 & Hansen, 1991). Ifølge en gammel angivelse har flad ulvefod vokset på lokaliteten ("Ulfborg Hede"). Fra kær ved Nørre Vosborg Hede foreligger endvidere oplysninger om fund af det sjældne mos kortkapsel *Brachytecium mildeacum*.

Vegetationstyper: hede, ekstremfattigkær.

16/57-7. STRÅSØ PLANTAGE. Fra plantagen kendes adskillige svampearter, der vidner om, at lokaliteten hører til vore mest interessante plantager. Der er særlig grund til at fremhæve orange korkpigsvamp (*Hydnellum aruanticum*), dråbepletet ridderhat (*Tricholoma pessundatum*), safrankødet slørhat (*Cortinarius traganus*), sommer-slørhat (*Cortinarius erythrinus*), slørhatarten *Cortinarius haematochelis*, brunrød mælkehat (*Lactarius badiosanguineus*) og afblegende skørhat (*Russula decolorans*). Også slank snyltekølle (*Cordyceps ophioglossoides*), vortet hjortetrøffel (*Elaphomyces muricatus*), almindelig kantarel (*Cantharellus cibarius*), hulstokket rørhat (*Boletinus cavipes*), tvefarvet ametysthat (*Laccaria bicolor*), nålestribet ridderhat (*Tricholoma virgatum*), hede-rødblad (*Entoloma psilopus*), bleg trævhat (*Inocybe sindonia*), ulden trævhat (*Inocybe lanuginosa*), granslørhat (*Cortinarius caninus*), mose-mælkehat (*Lactarius helvus*) og citronbladet skørhat (*Russula sardonica*) er typiske arter fra den vestsjyske nåleskov. Endvidere er følgende mere almindelig svampe kendt: orange korkpigsvamp (*Hydnellum aurantiacum*), mørkviolet slørhat (*Cortinarius violaceus*), spiselig mælkehat (*Lactarius vo-*

lemus), slørhat (*Cortinarius haematochelis*), mælkehat (*Lactarius badiosanguineus*), afblegende skørkat (*Russula decolorans*), gulpletlet gift-skørhat (*Russula luteotacta*) (Vesterholt, 1989) samt *Boletinus cavipes*, *Suillus grevillei*, *Suillus luteus*, *Suillus granulatus*, *Boletus pinicola*, *Boletus edulis*, *Paxillus involutus*, *Paxillus atrotomentosus*, *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Gomphidius glutinosus*, *Ricknella fibula*, *Laccaria bicolor*, *Clitocybe* sp., *Collybia dryophila*, *Collybia cirrhata*, *Marasmius oreades*, *Marasmius audrosacens*, *Mycena galopus*, *Mycena sanguinolenta*, *Mycena leptocephala*, *Entoloma sermitatum*, *Amanita muscaria*, *Amanita rubescens*, *Coprinus micaceus*, *Conocybe* sp., *Psilocybe* cf. *montana*, *Pholiota scamba* (Eiborne, 1982).

Vegetationstyper: nåleplantage.

16/57-8. VIND HEDE omfatter et storslået hedeområde inklusive mose på skrånninger nord for Fuglkær Bæk og vest for Vind Kirke. Området består overvejende af tør hede afbrudt af fugtigere partier og mindre væld på de sydvendte skrånninger ned til Fuglkær Bæk. I slugten omkring vejen fra Vind Kirke ned til Fuglsang Bro ligger en åben, relativt lav egebevoksning. Mindre krat af bævreasp og fyr forekommer også.

Hovedvegetationen domineres af hedelyng med indslag af revling eller andre dværgbuske som krybende pil og hede-melbærris, håret visse og engelsk visse med enkelte indslag af tyttebær. I og omkring egebevoksningen består vegetationen af typiske morbundplanter, herunder også blåbær. I den østlige del ligger mose med pilekrat afbrudt af en næringsfattig mosevegetation i de åbne partier. I de fugtige partier på heden dominerer blåtop, klokkeling eller mose-bølle. Heden har tidligere været grundlag for videnskabelige, især jordbundskemiske undersøgelser af Böcher (1943) og Hansen (1969). Fra Vind Hede kendes almindelig ulvefod, cypres-ulvefod (x), smuk perikon, guldblomme, lav skorsoner og plettet gøgeurt, hvoraf cypres-ulvefod og vår-kobjælde begge er rødlistet i Danmark. Cypres-ulvefod er endvidere rødlistet i hele Norden.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1964. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, ene og bævreasp. *Dværgbuske*: krybende pil, engelsk visse, håret visse, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urter*: cypres-ulvefod, vår-kobjælde, skovstjerne, tormentil, hunde-viol, lyng-snerre, guldblomme op plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, mangleblomstret frytle, almindelig star, hirse-star, pille-star, sandstar, fåre-svingel, bølget bunke, tandbælg, hunde-hvene og blåtop.

1971. *Træer og buske*: ene, mose-pors og bævreasp. *Dværgbuske*: engelsk visse, håret visse, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urter*: almindelig ulvefod, cypres-ulvefod, skovstjerne, lyng-snerre, guldblomme, djævelsbid, lyng-øjentrøst, lav skorsoner, majblomst, plettet gøgeurt og benbræk. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, amalbladet kæruld, hirse-star, bølget bunke, tandbælg, katteskæg og blåtop.

1976. Art af fugleklo.

16/57-9. TORHØJ PLANTAGE, ORMSTRUP. I den vestlige del af Torhøj Plantage vest for Ormstrup ligger en hede på ca. 11 ha. Dele af heden er under tilgroning med, der danner et sammenhængende kratparti i den østlige del. Bevoksningen består af lave, krogede ege, der i 1982 var ca. 6-7 meter høje, medens underskov ikke forekommer bort set fra lidt opvækst af bævreasp.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, bævreasp og almindelig gedeblad. *Dværgbuske*: hedelyng, tyttebær og revling. *Urter*: skovstjerne, almindelig kohvede og majblomst. *Græsagtige planter*: bølget bunke.

16/57. Ikke lokaliseret. Fra engarealer ved Lilleåen ved Gosmer findes en tidligere angivelse af bredbægret ensian.

16/57. Ikke lokaliseret. Fra mose ved Vind foreligger oplysninger om fund af det sjældne katrinemos *Atricum angustatum* og det temmelig sjældne mos *Drepanocladus sendteri*.

Lokalitetskoder:

Blåbjerg Hede	+++ H-V II s
Bredbjerg	++ H-V II r
Gosmer	++ S-H I r
Sandfær	+ H (V) II s
Skovbjerg	+ H II r
Slumsbjerg	+ H III r
Stråsø Plantage	+ S II r
Torhøj Plantage, Ormstrup	+ S III r
Vind Hede	+++ H I s

Botanisk vurdering:

Blåbjerg Hede:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: ene, hede-melbærris, håret visse, kattefod, guldblomme og lav skorsoner.

Gosmer:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af biotopstype naturskov af eg.

4. Egekratsindikatorer: tørst, almindelig engelsød, tormentil, kratfladbælg og almindelig kohvede.

Skovbjerg:

2. Sjældnere planter: rosmarinlyng og femradet ulvefod

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris, håret visse og guldblomme.

Torhøj Plantage (Ormstrup): egekrat:

4. Egekratsindikatorer: almindelig kohvede.

Vind Hede:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af rødlistearter.

1. Rødlistearter: ene, cypres-ulvefod og vår-kobjælde.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: cypres-ulvefod, hede-melbærris, håret visse, guldblomme og lav skorsoner.

Kilder: 21, 25, 28, 34, 36, 46, 94, 103, 152, 173, 231, 233, 234, 272, 276, 369a, 409, 434

16/58 ØLGRYDE PLANTAGE

VIND PLANTAGE, VIND PLANTAGE NORD (hede), VIND PLANTAGE SYD (hede), ØLGRYDE PLANTAGE

Omfatter blandt andet to egekrat ved Bovtrup og på heden syd for Ølgrøde Plantage. Desuden omtales en hede nord for Vind Plantage, der ligger lidt syd for Ølgrøde Plantage. Vind Hede vest for Vind omtales oven for under 16/57.

16/58-1. VIND PLANTAGE NORD. Fra heden (14 ha) nord for plantagen foreligger botaniske oplysninger. Heden er i varierende grad under tilgroning med bjerg-fyr.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: rød-gran, sitka-gran, almindelig bjerg-fyr, fransk bjerg-fyr, ene, bævreasp, almindelig røn og selje-røn. *Dværghuske*: håret visse, hedelyng, klokkeling, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urtter*: smalbladet mangeløv, skovstjerne, gederams, lyng-snerre, almindelig gyldenris. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, almindelig star, pille-star, bølget bunke og blåtop.

16/58-2. VIND PLANTAGE SYD omfatter her en hede syd for plantagen. Der har ifølge oplysninger fra en lokal sommerhusbeboer tidligere vokset soldug, vibefedt og vår-kobjælde i området. Nærmere botaniske oplysninger fra heden er derfor ønskelige.

Vegetationstyper: hede, hedemose, sø, grusgrav.

Højere planter: hede

1991. *Træer og buske*: dun-birk og øret pil. *Dværghuske*: hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urtter*: tormentil, gederams, lyng-snerre, almindelig kongepen, høst-borst, lav skorsoner og mælkebøtte: *Taraxacum* sect. *Hamata*. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, almindelig star, hirse-star, pille-star, fåre-svin-gel, bølget bunke, almindelig hvene, hunde-hvene og blåtop,

Højere planter: omkring opstemmet sø i hedemose

1991. *Træer og buske*: dun-birk, vorte-birk, bævreasp, rød-el, almindelig bjerg-fyr, hvid-gran, hindbær, grå-pil, øret pil, morse-pors, almindelig røn og tørst. *Dværghuske*: hedelyng, klokkeling, mose-bølle, tyttebær, tranebær og revling. *Urtter*: dynd-padderok, almindelig hønsetarm, eng-viol, gederams, tormentil, spæd mælkeurt, ris-dueurt, lyng-snerre, håret høgeurt, almindelig kongepen, kær-tidsel, mælkebøtte, benbræk og svømmende vandaks. *Græsagtige planter*: mangelblomstret frytle, børste-siv, knop-siv, liden siv, tudse-siv, vestlig tue-kogleaks, tue-kæruld, smalbladet kæruld, grå star, stjerne-star, almindelig star, dværg-star, grøn star, hirse-star, næb-star, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, mose-bunke, blåtop, tagrør og almindelig hundegræs.

Højere planter: grusgrav

Træer og buske: vorte-birk, engriflet hvidtjørn, hvid-gran, rød-gran, almindelig bjerg-fyr, bævreasp, ontarisk poppel, rynket rose, øret pil, stilk-eg, almindelig hyl, almindelig røn, selje-røn. *Dværghuske*: krybende pil, hedelyng, mose-bølle, tyttebær, hede-melbærris, revling, engelsk visse og håret visse. *Urtter*: almindelig røllike, vild-kørvel, rundbælg, engelskgræs, almindelig mangeløv, smalbladet mangeløv, gederams, håret høgeurt, prikbladet perikon, djævelsbid, hvid okseøjce, lancet-vejbred, strand-vejbred, tormentil, liden skjaller, rødknæ, almindelig brandbæger, mælkebøtte: fandens mælkebøtte (*Taraxacum*

sect. *Ruderalia*), gul kløver, hvid-kløver, rød kløver, almindelig ærenpris og muse-vikke. *Græsagtige planter*: almindelig hvene, hirse-star, pille-star, almindelig hundegræs, bølget bunke, rød svingel, fløjlsgræs, mark-frytle, blåtop, almindelig rapgræs, eng-rapgræs.

16/58-3. ØLGRYDE PLANTAGE omfatter en fredet hede med egekrat syd for plantagen; såvel heden som det meste af krattet ligger inden for skovdiget. Terrænet er småkuperet og egebevoksningen ligger i tilknytning til højdepunktet Rishøj i den sydøstlige del af heden. Hedevegetationen domineres af revling. Der findes flere beskrivelser af egekrattet blandt andet hos Wiinstedt (1916), Gram, Jørgensen og Køje (1944, under navnet Røjkær), Degn og Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.).

Da Wiinstedt besøgte området i 1916 var der få enligstående, ganske lave stilk-eg, næppe 2 meter høje, hvorunder der voksede almindelig kohvede, skovstjerne, majblomst, krat-fladbælg, tormentil, liljekonval og kantet konval. Også i 1944 var området uden en sluttet egebevoksning, men bestod af spredte ege på heden. I dag er der tre til fire småkrat med ege på indtil 8 meter højde. Tilsammen udgør de knapt 4 ha. Mod vest spreder egene sig ud på det øvrige hedeareal. Den østlige del af det største krat ligger uden for fredningsgrænsen og indgår som en del af en græsningsparcel på det tidligere hedeområde. Skovbundsfloraen har i dag samme karakter som i 1916 undtagen i den del af krattet, hvor der er græsning. I denne del er skovbunden dækket af en græsvegetation.

Karakteristikk:

Belligenhed: hede/ mark

Antal krat: 3-4

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 4-8/ 6-8 meter

Trækonfiguration: knudrede, krogede ege/ tyndestammede, krogede ege

Underskov: ingen

Opvækst: -

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede/ græs-dækket

Græsning: østlig del udenfor skovdiget græsset

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, bævreasp, almindelig røn og tørst. *Dværghuske*: hedelyng og tyttebær. *Urtter*: lav ranunkel, skovstjerne, tormentil, krat-fladbælg, almindelig kohvede, læge-ærenpris, almindelig gyldenris, majblomst og stor konval. *Græsagtige planter*: håret frytle, lund-rapgræs, bølget bunke og blåtop.

Lokallitetskoder:

Ølgrøde Plantage	++ S H I s
Vind Plantage nord	++ H-V II r
Vind Plantage syd	++ H II r

Botanisk vurdering:

Vind Plantage nord:

4.Hede- og overdrevsindikatorer: ene og håret visse.

Vind Plantage syd:

4.Hede- og overdrevsindikatorer: lav skorsoner.

Ølgrøde Plantage:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af biotopstype naturskov af eg.

3. Lokalt sjældnere planter: stor konval.

4. Egekratsindikatorer: tormentil, krat-fladbælg og almindelig kohvede.

Kilder: 28, 34, 36, 46, 138a, 231, 243, 272, 275, 433a

16/59 SØRVAD

BAVNBJERG, BAVNSBJERGGÅRD, BEDEHØJE NORD, BEDEHØJE SYD, BEDEHØJE VEST, FÆLLESLYKKE, GILDBJERG, MANDSBJERG, MANDSBJERG DAMBRUG, MANDSBJERG SYD, MØLLEVANG, RAMSKOVVANG, RESDAL, RØJKÆR, SKINDBJERG-PRÆSTBJERG (se neden for), SKOVLUND, SPÅBÆK, SPÅBÆKLILLE, STENHØJ VEST, STENHØJ ØST, SVENSTRUP, SVENSTRUPGÅRDE, SØNDER RAMSKOV, SØRVAD NORD, SØRVAD DAMBRUG, SØRVAD PLANTAGE, SØRVAD-VIND (se neden for) TOFTSMINDE, TUSHOLT, ULFSBJERG, VINDING KIRKE, ØLGRYDE PLANTAGE (egekrat), ÅBJERG.

Området omkring Sørvad hører ligesom Thyholm, Skovbjerg Bakkesø, Karup Ådal og Brande kommune til et af de mest velundersøgte dele af amtet, idet det har været undersøgt botanisk af Hans Ølgaard i sommeren 1991 i forbindelse med Botanisk Forenings florakortlægningsprojekt: Atlas Flora Danica. Ølgaards optegnelser omfatter i alt 110 lokalitets/floralisteslister, men er her sammedraget til et mindre antal lokaliteter ligesom noget af materialet ikke er medtaget her. Se også under 16/58, 18/60, 18/7 og 18/8. Undersøgt tidligere i 1982 er to egekrat på den vestlige ådalsskrænt af Vegen Å ved Svenstrupgårde og højdepunktet Mandsbjerg nord for Vinding. Ølgaards optegnelser viser, at engblomme fortsat findes på en del lokaliteter i området, men at bestandene på flere af lokaliteterne er små. Bemærkelsesværdig er også forekomsten af flere søer med arter, som er knyttet til næringsfattige, rene søer og som derfor er blevet stadig mere sjældne i takt med den stigende næringsbelastning og heraf følgende eutrofiering af de fleste af vores vandområder.

16/59-L. BAVNBJERG. Fra hede i tilknytning til højdepunktet, der ligger nord for vejen vest ca. en km vest for Sørvad, foreligger botaniske oplysninger.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: ahorn, skov-fyr, hvid-gran, øret pil, selje-røn og rynket rose. *Dværgbuske*: engelsk visse, håret visse, blåbær, mosebølle, tyttebær og revling. *Urter*: almindelig mangeløv, bredbladet mangeløv, almindelig engelsød, almindelig syre, rødknæ, skovsyre, gederams, lyng-snerre, glat vejbred, strand-vejbred, høst-borst, håret høgeurt, almindelig kongepen, almindelig gyldenris, mælkebøtte: *Taraxacum* sect. *Erythrosperma*, krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), plettet mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Naevosa*) og fændens mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*) og majblomst. *Græsagtige planter*: mark-fryttele, hirse-star, pille-star, sand-star, rød svingel, bølget bunke, blåtop, enårig rapgræs, eng-rapgræs, almindelig hvene, vellugtende gulaks, fløjlsgræs, og krybende hestegræs.

16/59-2. BAVNSBJERGGÅRD. Sydvest for Vind Plantage ligger øst for landevejen mellem Holstebro og Ørnvej findes en mindre hede på 1,8 ha. Heden er under tilgroning med bjerg-fyr. Bestanden af

hede-melbærris, guldblomme og lav skorsoner er lille.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, fransk bjerg-fyr, rød-gran, ene, vinter-eg, bævreasp og almindelig hæg. *Dværgbuske*: engelsk visse, krybende pil, hedelyng, hede-melbærris, tyttebær og revling. *Urter*: bredbladet mangeløv, skovstjerne, tormentil, guldblomme, lav skorsoner, almindelig gyldenris, majblomst og tveskægget ærenpris. *Græsagtige planter*: pille-star, bølget bunke, tandbælg, katteskæg, blåtop og almindelig hvene.

16/59-3. BEDEHØJE NORD. Ved Spåbæk nord for højdepunkt Bedehøje ligger en gammel grusgrav. Der er deponeret en del affald på lokaliteten.

Vegetationstyper: grusgrav.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: dun-birk, stilk-eg, hvid-gran, almindelig hyld, engriflet hvidtjørn, grå-pil, bånd-pil, øret pil, almindelig røn, selje-røn og vild æble. *Dværgbuske*: hedelyng og krybende pil. *Urter*: almindelig blæresmælde, skov-brandbæger, blåhat, flipkrave, glat dueurt, ris-dueurt, almindelig firling, mark-forglemmigej, kær-galtetand, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, hvid-kløver, gul kløver, buget kløver, enårig knavel, korsknep, vild kørvel, almindelig kællingetand, liden museurt, stor nælde, hvid okseøj, sølv-potentil, lav ranunkel, rødknæ, almindelig røllike, kruset skræppe, skvalderkål, burte-snerre, ager-stedmoderblomst, ager-tidsel, kær-tidsel, almindelig torskemund, lancet-vejbred, muse-vikke, mark-ærenpris. *Græsagtige planter*: mosebunke, tidlig dværgbunke, udsparret dværgbunke, fløjlsgræs, mark-fryttele, almindelig hvene, almindelig kvik, bjerg-rørhvene, knop-siv, lyse-siv, hare-star, sand-star og rød svingel.

16/59-4. BEDEHØJE SYD. Ved højdepunkt Bedehøje ligger to gravhøje, der er bevokset med hedelyng.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: almindelig hyld, fugle-kirsebær og almindelig røn. *Dværgbuske*: hedelyng, engelsk visse. *Urter*: djævelsbid, almindelig fuglegræs, gederams, smalbladet høgeurt, blå-klokke, buget kløver, hvid okseøj, almindelig røllike, kruset skræppe, almindelig syre, tormentil, muse-vikke og hunde-viol. *Græsagtige planter*: bølget bunke, fløjlsgræs, vellugtende gulaks, almindelig kvik, almindelig rapgræs, knop-siv, pille-star, sand-star og rød svingel.

16/59-5. FÆLLESLYKKE. Syd for gården Fælleslykke ligger øst for Spåbæk en række vandhuller, der er opstået som mergelgrave. Bredvegetationen er under tilgroning med en højere voksende planter, blandt andet bredbladet dunhammer.

Vegetationstyper: vandhul

Højere planter:

1991. *Urter*: liden andemad, bellis, almindelig brunelle, ris-dueurt, engkarse, almindelig firling, kær-fladstjerne, skov-hanekro, eng-kabbeleje, kalmus, buget kløver, rød kløver, kragefod, mælkebøtte: krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), stor nælde, grenet pindsvineknop, ten-pindsvineknop, bidende ranunkel, lav ranunkel, vejbred-skeblad, kruset skræppe, ager-svinemælk, almindelig syre, ager-tidsel, rust-vandaks, liden vandaks, svømmende vandaks, glat vejbred, muse-vikke, og tykbladet ærenpris. *Græsagtige planter*: bred-

bladet dunhammer, fløjlgræs, kryb-hvene, almindelig kamgræs, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, glanskapslet siv, lyse-siv, hare-star, almindelig sumpstrå, eng-svingel og manna-sødgræs.

16/59-6. GILBJERG. Fra et mindre løvskovsafsnit i en nåleplantage nordøst for Gilbjerg foreligger botaniske oplysninger. Bemærkelsesværdig er forekomsten af femradet ulvefod.

Vegetationstyper: løvskov.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: rød-gran, hvid-gran, almindelig bjerg-fyr, stilk-eg, almindelig røn, selje-røn, vorte-birk, dun-birk, bøg, avnbøg, almindelig gedeblad, brombær (*Rubus* sect. *plicatus*) og hindbær. *Dværgbuske*: hedelyng, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urt*: femradet ulvefod, bredbladet mangeløv, smalbladet mangeløv, skovstjerne, lyng-snerre, majblomst, almindelig syre, skov-brandbæger og læge-ærenpris. *Græsagtige planter*: lyse-siv, mangelblomstret frytle, pille-star, bølget bunke, blåtop, almindelig hvene og krybende hestegræs.

16/59-7. MANDSBJERG. Fra overdrev med væld, der er belligende ca. 150 m VSV for dambruget, foreligger botaniske oplysninger. Området udnyttes fortsat til græsning, der er forudsætningen for den meget artsrige overdrev- og engvegetation.

Vegetationstyper: overdrev, overgangsfattigkær, væld.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: dun-birk, vorte-birk, bævreasp, almindelig bjerg-fyr, stilk-eg, almindelig gedeblad, rød-gran, engriflet hvidtjørn, almindelig hyld, grå-pil, øret pil, almindelig røn, solbær og tørst. *Dværgbuske*: hedelyng, klokkeling, revling og tyttebær. *Urt*: krybende baldrian, blåhat, høst-borst, almindelig brandbæger, bukkeblad, almindelig brunelle, djævelsbid, kær-dueurt, ris-dueurt, engkarse, fjerbregne, sump-fladstjerne, fuglegræs, gederams, almindelig gyl-denris, plettet gøgeurt, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, eng-kabbeleje, blå-klokke, almindelig kohvede, almindelig kongepen, liljekonval, almindelig mangeløv, smalbladet mangeløv, almindelig mjø-durt, mælkebøtte: krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), fandens mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), eng-nellikero, stor nælde, ager-padderok, kær-padderok, skov-padderok, smuk periok, almindelig pimpinelle, sølv-potentil, kær-ranunkel, lav ranunkel, rød-knæ, almindelig røllike, sideskærm, almindelig skovsyre, skovstjerne, kruset skræppe, kær-snerre, lyng-snerre, almindelig syre, kær-tidsel, tormentil, trævlekrone, vortet vandarve, lancet-vejbred, muse-vikke, vandkarse, eng-viol, hunde-viol, læge-ærenpris, tykbladet ærenpris, tveskægget ærenpris og stor vandstjerne. *Græsagtige planter*: bølget bunke, mose-bunke, blåtop, fløjlgræs, hoved-frytle, mark-frytle, almindelig hvene, hunde-hvene, katteskæg, vestlig tue-kogleaks, enårig rapgræs, eng-rapgræs, børste-siv, glanskapslet siv, lyse-siv, tudse-siv, almindelig star, grøn star, grå star, hirse-star, pille-star, sand-star, stjerne-star, fåre-svingel og tandet sødgræs.

16/59-8. MANDSBJERG DAMBRUG. Vest for dambruget ligger en græsset eng, som indeholder partier med botanisk særdeles værdifulde overdrev og kær. Området afgræsses med kreaturer, hvilket betinger en varieret og artsrig vegetation. Der er store bestande af plettet gøgeurt, mose-troidurt, rundbladet soldug, trævlekrone, børste-siv og grøn star.

Vegetationstyper: eng, overdrev, fattigkær.

Højere planter:

1991. *Dværgbuske*: klokkeling. *Urt*: liden andemad, bellis, høst-borst, djævelsbid, klokke-ensian, kær-fladstjerne, sump-fladstjerne, almindelig fredløs, dusk-fredløs, gifttyde, plettet gøgeurt, lancetbladet høgeurt, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, almindelig kongepen, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Celtica*), krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), nordisk mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Spectabilia*), bidende ranunkel, lav ranunkel, almindelig røllike, nysse-røllike, kruset skræppe, rundbladet soldug, lyng-snerre, kær-tidsel, tormentil, eng-troidurt, trævlekrone, vortet vandarve, eng-viol og tykbladet ærenpris. *Græsagtige planter*: hoved-frytle, vellugtende gulaks, almindelig kamgræs, katteskæg, børste-kogleaks, smalbladet kæruld, almindelig rajgræs, røgræs, eng-rørhvene, børste-siv, glanskapslet siv, knop-siv, lyse-siv, almindelig star, grøn star, hare-star, hirse-star, stjerne-star, fåre-svingel, rød svingel, høj sødgræs og tandet sødgræs.

16/59-9. MANDSBJERG SYD. Ca. 1/2 km syd for dambruget ligger på østsiden af vejen hede og eng, der er under stærk tilgroning.

Vegetationstyper: hede, eng.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: dun-birk, vorte-birk, stilk-eg, almindelig bjerg-fyr, almindelig gedeblad, hvid-gran, rød-gran, hindbær, grå-pil og øret pil. *Dværgbuske*: mose-bølle, klokkeling, revling og tyttebær. *Urt*: krybende baldrian, almindelig brandbæger, grå-byrke, djævelsbid, lådden dueurt, ris-dueurt, almindelig engelsød, fjerbregne, græsbladet fladstjerne, dusk-fredløs, kær-galtetand, gederams, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, almindelig kongepen, almindelig kællingetand, vild kørvel, majblomst, almindelig mangeløv, smalbladet mangeløv, almindelig mjø-durt, eng-nellikero, stor nælde, ager-padderok, lav ranunkel, rød-knæ, burte-snerre, kær-snerre, lyng-snerre, almindelig syre, kær-tidsel, tormentil, muse-vikke, eng-viol, hunde-viol, læge-ærenpris og tveskægget ærenpris. *Græsagtige planter*: bølget bunke, bredbladet dunhammer, mark-frytle, mangelblomstret frytle, vellugtende gulaks, krybende hestegræs, almindelig hvene, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, knæbøjet rævehale, børste-siv, knop-siv, lyse-siv, almindelig star, pille-star, sand-star og manna-sødgræs.

16/59-10. MØLLEVANG. Engene på begge sider af Tarbæk, nordøst for Sørvad, umiddelbart før bækkens udløb i Vegen Å blev i 1991 græsset af heste. Der findes en stor bestand af trævlekrone på engene. I øvrigt kan nævnes forekomst af maj-gøgeurt, engblomme og tandet sødgræs. Små bestande af engblomme findes på flere lokaliteter i området, men ellers er planten på landsplan sjælden.

Vegetationstyper: overgangsrigkær

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: grå-pil og øret pil. *Urt*: liden andemad, hvid anemone, høst-borst, almindelig brunelle, bukkeblad, djævelsbid, kær-dueurt, lådden dueurt, engblomme, engkarse, almindelig firling, gul fladbælg, kær-fladstjerne, sump-fladstjerne, eng-forglemmigej, sump-forglemmigej, almindelig fredløs, maj-gøgeurt, skov-hanekro, almindelig hønsetarm, hvid-kløver, rød-kløver, kragefod, sump-kællingetand, vild kørvel, almindelig mjø-durt, vand-mynte, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Celtica*), krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), plettet mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Nacvosa*) og fandens mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), eng-nellikero, stor nælde, ager-padderok, dynd-padderok, kær-padderok, bidende ranunkel, kær-ranunkel, lav ranunkel, sideskærm, stor skjaller, skvalderkål, kruset skræppe, burte-snerre, kær-snerre, lyng-snerre, sump-snerre, almindelig syre, ager-tidsel, kær-tidsel, kær-trehage, trævlekrone, vandkarse, art af vandranunkel, glat vejbred, lancet-vejbred, muse-vikke, smalbladet vikke, glat ærenpris, tveskægget ærenpris og tyk-

bladet ærenpris. *Græsagtige planter*: mose-bunke, fløjlgræs, mark-frytle, mangelblomstret frytle, vellugtende gulaks, almindelig hundegræs, almindelig kamgræs, almindelig hundegræs, almindelig kvik, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, enårig rapgræs, eng-rævehale, knæbøjet rævehale, glanskapslet siv, lyse-siv, almindelig star, grå star, hirse-star, næb-star, stiv star, stjerne-star, toradet star, trindstænglet star, rød svingel, manna-sødgræs og tandet sødgræs.

16/59-11. RAMSKOVVANG. Fra skoven syd for vejen ved Ramskovvang nordvest for Sørvad foreligger botaniske oplysninger. Den sydlige del af skoven grænser op til et moscområde, der er tilgroet med kæmpe-bjørneklo. Sydvest for skoven ligger en eng, der er under tilgroning med ris-ueurt.

Vegetationstyper: løvskov, eng.

Højere planter: skov

1991. *Træer og buske*: rød-el, vorte-birk, dun-birk, mose-pors, hvidgran, stilk-eg, solbær, hindbær, brombær. *Rubus* (sect. *Rubus*) *armeniacus* og *Rubus* (sect. *Rubus*) *laciniatus*, grå-pil, almindelig hyld, gyvel, almindelig røn, selje-røn, storbladet lind og skov-elm. *Dværgbuske*: hedelyng, revling, mose-bølle og tyttebær. *Urt*: smalbladet mangeløv, bredbladet mangeløv, skov-hanekro, gederams, lyng-snerre, feber-nellikero, kæmpe-bjørneklo, prikbladet fredløs (*Lycimachia punctata*), slangeurt (*Polygonum bistorta*), skovstjerne, majblomst og stor nælde. *Græsagtige planter*: almindelig hundegræs, bølget bunke og krybende hestegræs.

Højere planter: eng

1991. *Urt*: engkarse, almindelig hønsetarm, kær-tidsel, ris-ueurt, kær-padderok, kær-snerre, sump-kællingetand, sump-forglemmigej, eng-forglemmigej, lav ranunkel, kruset skræppe, sump-fladstjerne og græsbladet fladstjerne. *Græsagtige planter*: knæbøjet rævehale, næb-star, mose-bunke, rød svingel, manna-sødgræs, fløjlgræs, krybende hestegræs, knop-siv, lyse-siv, eng-rottehael, almindelig rapgræs og eng-rapgræs.

16/59-12. RESDAL. Fra en eng og hedekær op til vejen ca. 1/2 km sydvest for Sørvad foreligger botaniske oplysninger. Der har ikke været græsning på området i flere år og der er som følge heraf ved at ske en kraftig tilgroning. Der er en bestand af godt tyve grupper af engblomme og benbræk, ligesom der også er en pæn bestand af trævekroner. Bestanden af rosmarinlyng er på 11 individer. Det kan anbefales, at græsningen på området genoptages.

Vegetationstyper: eng, hedekær.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: dun-birk, hindbær, grå-pil, selje-røn, øret pil, mose-pors og almindelig røn. *Dværgbuske*: mose-bølle, hedelyng, klokkeling, revling, rosmarinlyng, krybende pil og tranebær. *Urt*: krybende baldrian, benbræk, bukkelid, djævelsbid, ris-ueurt, engblomme, engkarse, græsbladet fladstjerne, sump-fladstjerne, gederams, gul fladbælg, eng-kabbeleje, hvid-kløver, sump-kællingetand, majblomst, smalbladet mangeløv, almindelig mjøddurt, eng-nellikero, dynd-padderok, kær-padderok, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel, almindelig røllike, nysc-røllike, skovstjerne, kruset skræppe, burre-snerre, lyng-snerre, sump-snerre, almindelig syre, ager-tidsel, kær-tidsel, trævekroner, muse-vikke, eng-viol og tykbladet ærenpris. *Græsagtige planter*: bølget bunke, mose-bunke, bredbladet dunhammer, hoved-frytle, mangelblomstret frytle, hunde-hvene, kryb-hvene, almindelig hundegræs, smalbladet kæruld, tue-kæruld, almindelig rapgræs, eng-rapgræs, lyse-siv, almindelig star, grå star, hirse-star, næb-star og rød svingel.

16/59-13. RØJKÆR. Syd for de to grusgrave ved Svenstrup ligger en 4,5 ha stor hede. Heden indeholder fugtige lavninger med en værdifuld kærvegetation. I en lavning forekommer engblomme, seline, trenervet snerre, plettet gøgeurt og lav skorsoner. Heden er under tilgroning og kunne med fordel afgræsses i perioder. Der er en stor bestand af såvel lav skorsoner som seline, medens bestanden af engblomme i 1991 kun omfattede 5 planter.

Vegetationstyper: hede, kær.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, stilk-eg, hvidgran, krybende pil, øret pil, bævreasp, almindelig røn, mose-pors, tørst, dun-birk, almindelig gedeblad og hindbær. *Dværgbuske*: engelsk visse, håret visse, hedelyng, klokkeling, mose-bølle, tranebær, tyttebær og revling. *Urt*: almindelig mangeløv, hvid anemone, almindelig syre, engblomme, gederams, skovstjerne, tormentil, eng-viol, almindelig mjøddurt, almindelig torskemund, seline, muse-vikke, trenervet snerre, lyng-snerre, håret høgeurt, almindelig kongepen, djævelsbid, lav skorsoner, benbræk og plettet gøgeurt. *Græsagtige planter*: børste-siv, vestlig tuekogleaks, hjerte-græs, katteskæg, dunet havre m.fl.

16/59-14. SKOVLUND. Nord for Ramskov Plantage ved Spåbæk findes en række vandhuller, der har været oprenset omkring 1990, hvorfor der endnu ikke i 1991 havde udviklet sig en stabil vegetation i dem.

Vegetationstyper: sø.

Højere planter:

1991. *Urt*: glat dueurt, ladden dueurt, sump-forglemmigej, følfod, ris-ueurt, kær-galletand, ager-padderok, dynd-padderok, ten-pindsvineknop, svømmende vandaks og smalbladet vandstjerne. *Græsagtige planter*: lyse-siv, eng-svingel, høj sødgræs, manna-sødgræs og tagrør.

16/59-15. SPÅBÆK. Ved det øvre løb af Gryde Å findes øst for Ølgryde Plantage et mindre vådområde, der består af en sump og en eng. Området er under stærk tilgroning som følge af ophør af græsning. Bemærkelsesværdig er forekomsten af tykskulpet brøndkarse, der er meget sjælden i Danmark (Moelund et. al, 1990). Planten vokser i tilknytning til Gryde Å. Der er en stor bestand af engblomme og trævekroner på lokaliteten. Forekomsten af engblomme kan karakterisere dele af vådområdet som overgangsrigkær.

Vegetationstyper: sø, overgangsrigkær.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: rød-el og lancet-pil. *Urt*: hvid anemone, krybende baldrian, tykskulpet brøndkarse, kær-ueurt, ris-ueurt, engblomme, græsbladet fladstjerne, kær-fladstjerne, eng-forglemmigej, almindelig fredløs, almindelig hanekro, eng-kabbeleje, almindelig kongepen, sump-kællingetand, bredbladet mangeløv, almindelig mjøddurt, stor nælde, dynd-padderok, grenet pindsvineknop, bidende ranunkel, kruset skræppe, kær-snerre, sump-snerre, almindelig syre, trævekroner og muse-vikke. *Græsagtige planter*: mose-bunke, almindelig hundegræs, hunde-hvene, almindelig rapgræs, eng-rævehale, knæbøjet rævehale, næb-star og almindelig star.

16/59-16. SPÅBÆKLILLE. Op til landevejen mellem Holstebro og Ørnhøj findes lidt nord for Vind Plantage et mindre vandhul, der i perioder tørrer næsten ud. Vandhullet omgives en mindre eng, der græsses med heste. Bemærkelsesværdig er forekomsten af spædpindsvineknop, der er knyttet til rene, mere næringsfattige vådområder. Søer af denne type er efterhånden sjældne som følge af den næringsbelastning og heraf følgende eutrofiering, som de fleste søer

er udsat for.

Vegetationstyper: renvandet sø, eng.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: grå-pil. *Urter*: høst-borst, ris-dueurt, engkarse, sump-øvighedsblomst, almindelig firling, eng-forglemmigej, dynd-padderok, spæd pindsvineknop, kær-ranunkel, lav ranunkel, aflagt-bladet vandaks, svømmende vandaks, vandnavle, smalbladet vandstjerne og glat vejbred. *Græsagtige planter*: knæbøjet rævehale, glanskaftet siv, lyse-siv, tudse-siv, grøn-atar, almindelig star, almindelig sumpstrå, manna-sødgræs.

16/59-17. STENHØJ VEST. På Vegen Ådalens vestbred ligger plantage med mindre hedeoverdrev. Området er under tilgroning med eg og røn.

Vegetationstyper: hedeoverdrev.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: stilk-eg, skov-fyr, engriflet hvidtjørn, øret pil, almindelig hyld, almindelig røn, selje-røn, hindbær og rynket rose. *Dværgebuske*: håret visse, hedelyng, blåbær og tyttebær. *Urter*: krybende baldrian, blåhat, høst-borst, lådden dueurt, almindelig fuglegræs, guldblomme, almindelig gyldenris, skov-hanekro, tag-høgeskæg, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, skive-kamille, blå-klokke, fin kløver, gul kløver, buget kløver, hvid-kløver og rød-kløver, krumhals, sump-kællingetand, mangebladet lupin, smalbladet mangeløv, almindelig mjøddurt, mælkebøtte: krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum sect. Hamata*), fandens mælkebøtte (*Taraxacum sect. Ruderalia*), almindelig månerude, eng-nellikero, snerle-pilerurt, bidende ranunkel, knold-ranunkel, almindelig røllike, skovstjerne, burre-snerre, lyng-snerre, almindelig stedmoderblomst, ager-tidsel, tormentil, almindelig torsekælling, lancet-vejbred, muse-vikke, hunde-viol, læge-ærenpris og tveskægget ærenpris. *Græsagtige planter*: bølget bunke, fløjsgræs, krybende hestegræs, almindelig hundegræs, almindelig hvene, kryb-hvene, almindelig kvik, almindelig rajgræs, pille-star, sand-star og rød svingel.

16/59-18. STENHØJ ØST. På vestbredden af Vegen Å ligger øst for det mindre højdepunkt Stenhøj en tidligere græsset eng. Området er under kraftig tilgroning som følge af ophør af græsningen. Der er fortsat en artsrig vegetation på engen, som blandt andet indeholder en stor bestand af trævekrone. Med mindre græsningen genoptages vil den artsrige kærvegetation forsvinde. Tilstedeværelsen af arter som sump-snerre, toradet star og hjerte-græs udgør skillearter mod overgangsfattigkæret og karakteriserer kæret som et overgangsfattigkær.

Vegetationstyper: overgangsrigkær.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: grå-pil. *Urter*: hvid anemone, liden andemad, krybende baldrian, kæmpe-bjørneklo, djævelsbid, kær-dueurt, ris-dueurt, engkarse, gul fladbælg, kær-fladstjerne, fuglegræs, eng-forglemmigej, plettet gøgeurt, almindelig hønsetarm, gul iris, eng-kabbeleje, rød-kløver, kragefod, sump-kællingetand, vild kørvel, almindelig mjøddurt, eng-nellikero, stor nælde, dynd-padderok, bidende ranunkel, almindelig syre, ager-tidsel, kær-tidsel, tormentil, kær-trehage, trævekrone, vandkarse, eng-viol og tykbladet ærenpris. *Græsagtige planter*: mose-bunke, vellugtende gulaks, hjerte-græs, hunde-hvene, katteskæg, almindelig rapgræs, knæbøjet rævehale, røgræs, eng-rørhvene, børste-siv, lyse-siv, grå star, næb-star, almindelig star, stjerne-star, toradet star, fære-svingel, høj sødgræs og tandet sødgræs.

16/59-19. SVENSTRUP. Ca. 600 m syd for den østlige grusgrav ved Svenstrup ligger et mindre vådområde med sø. Arealer omkring søen var i 1991 under tilgroning på grund af ophør af græsning. Mest bemærkelsesværdig er forekomsten af slangetunge - i alt ca. 50 individer -, der ikke er almindelig på indlandslokaliteter, men typisk forekommer på strandenge. I søen fandtes spæd pindsvineknop, der er knyttet til rene, næringsfattige vandområder. Som følge af den almindelig eutrofiering er det en søtype, der i dag er sjælden.

Vegetationstyper: renvandet sø, kær.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: vorte-birk, stilk-eg, hvid-gran, rød-gran, hindbær, drue-hyld, engriflet hvidtjørn, mose-pors, almindelig røn, selje-røn og tørst. *Dværgebuske*: hedelyng og klokkeling. *Urter*: hvid anemone, krybende baldrian, almindelig brunelle, djævelsbid, kær-dueurt, engkarse, fjerbregne, gul fladbælg, sump-forglemmigej, vild hør, rød kløver, kragefod, majblomst, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum sect. Celtica*), eng-nellikero, dynd-padderok, spæd pindsvineknop, bidende ranunkel, almindelig røllike, nyse-røllike, skovstjerne, slangetunge, kær-snerre, ager-tidsel, kær-tidsel, tormentil, liden vandaks, svømmende vandaks, eng-viol og krat-viol. *Græsagtige planter*: mose-bunke, mangeblomstret frytle, sø-kogleaks, næb-star, eng-svingel og rød svingel.

16/59-20. SVENSTRUPGÅRDE består af tre krat på en østskråning af Vegen Å dalen nord for Vinding Kirke. Det nordlige er størst, medens de to sydfor liggende er små og ganske smalle. I alt udgør de godt 2 ha. Overfor på den østlige side af Vegen Å, ligger egekrattene kendt som Vibholm, der her er beskrevet under 18/7. Oplysninger om Svenstrupgårde Egekrat findes hos Gram, Jørgensen og Kjøte (1944), Degn og Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, unpubl.). I dag er det store krat græsset i den sydlige og midterste del, mens den nordvestlige del er ugræsset. Krattet består her af eg og røn med nogle få indplantede bøge. Skoven er tæt med typiske morbundsplanter i skovbunden. I den græssede del af krattet er der en overgang fra en løvdækket skovbund under bundvegetationen til en lysåben skovbund, der er dækket af græsser.

Karakteristikk:

Belligenhed: Ådalsskrænt

Antal krat: 3

Dominerende træart: stilk-eg/ stilk-eg, almindelig røn

Træhøjde: 8-10/ 10-12 meter

Trækonfiguration: tynde, rette ege/ krogede ege

Underskov: tørst/ingen

Opvækst: bævreasp/ bævreasp, røn

Bundvegetation: almindelig gedeblad, morbundsplanter: majblomst,

liljekonval/ græsdekke/ løvdækket

Græsning: tidligere græsning i en del af det nordlige krat, øvrige krat græssede

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: stilk-eg, vinter-eg og deres krydsninger, vild pære, almindelig røn, tørst, engriflet hvidtjørn, almindelig hyld og almindelig gedeblad. *Urter*: hvid anemone, lav ranunkel, skarpbladet fladstjerne, rødknæ, skovstjerne, tormentil, gederams, skovsyre, skovgaltetand, almindelig kohvede og maj-blomst. *Græsagtige planter*: håret frytle og bølget bunke.

16/59-21. SØNDER RAMSKOV. Nordvest for Sørved, et stykke syd for gården Sønder Ramskov ligger en tidligere grusgrav op til vejen.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: ahorn, navr, dun-birk, rød-gran, hvid-gran, rynket rose, hindbær, øret pil, grå-pil, almindelig hyld, gyvel, almindelig røn, skov-elm og fugle-kirsebær. *Dværgbuske*: hedelyng. *Urt*: blåhat, blåmunke, høst-borst, skov-brandbæger, vild byg: *Hordeum vulgare distichum* og *Hordeum vulgare polystichum*, grå bynke, rank evighedsblomst, almindelig firling, flipkrave, mark-forglemmigej, art af frøstjerne, almindelig fuglegræs, liden fugleklo, gederams, vild gulerod, grøn(?) gåsefod, vej-guldkarse, kanadisk gyldenris, hvidmelet gåsemad, art af hanekro, hejrenæb, mark-hindeknæ, hyrdetaske, grøn høgeskæg, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, skive-kamille, moskus-katost, blå-klokke, gul kløver, hvid kløver, rød kløver, almindelig kællingetand, bredbladet mangøløv, liden museurt, svine-mælde, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum sect. Celtica*) og krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum sect. Hamata*), ager-padderok, gåse-potentil, lav ranunkel, enårig rapgræs, almindelig rapgræs, raps, rejnfan, rundbælg, almindelig røllike, bidende pileurt, gærde-snerre, almindelig spergel, ager-stedmoderblomst, liden storkenæb, almindelig syre, sæbeurt, ager-tidsel, hør-tidsel, glat vejbred, lancet-vejbred, strand-vejbred, muse-vikke, smalbladet vikke og læge-ærenpris. *Græsagtige planter*: bølget bunke, tidlig dværgbunke, fløjlsgræs, vellugtende gulaks, dunet havre, almindelig hvene, hunde-hvene, kryb-hvene, almindelig kvik, almindelig rapgræs, enårig rapgræs, sand-star, fåre-svingel og rød svingel.

Vegetationstyper: grusgrav.

16/59-22. SØRVAD NORD. Nord for Sørvad Dambrug ligger op til Vegen Å et byggeomdnet område, der har ligget brak i nogle år. Jordbunden er sandet. Der er i 1991 gjort fund af ager-museurt, der ikke tidligere er fundet i TBU-distrikt 16. Nævnes kan også kuglemuseurt, der er temmelig sjælden.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: rynket rose. *Urt*: almindelig røllike, krumhals, almindelig markarve, grå-bynke, hyrdetaske, almindelig hønsetarm, ager-tidsel, hør-tidsel, kanadisk bakkestjerne, tag-høgeskæg, gederams, glat dueurt, bitter bakkestjerne, hejrenæb, ager-museurt, kuglemuseurt, liden museurt, skov-hanekro, blød storkenæb, almindelig kongepen, blåmunke, høst-borst, almindelig torskemund, almindelig kællingetand, mark-forglemmigej, liden fugleklo, glat vejbred, rød-knæ, almindelig firling, enårig knavel, vår-brandbæger, ru-svinemælk, mælkebøtte:krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum sect. Hamata*), fandens mælkebøtte (*Taraxacum sect. Ruderalia*), hare-kløver, gul kløver, fin kløver, rød-kløver, hvid-kløver, lugtløs kamille, mark-ærenpris, smalbladet vikke, ager-stedmoderblomst og almindelig stedmoderblomst. *Græsagtige planter*: almindelig hvene, vindaks, almindelig kvik, rød svingel, bakke-svingel og almindelig rajgræs.

16/59-23. SØRVAD DAMBRUG. I tilknytning til dambruget, der ligger på vestsiden af Vegen Å i den sydlige del af byen, findes en artsrig og varieret vandplante- og kærvegetation. Mest bemærkelsesværdig er forekomsten af vortet vandarve, der er temmelig sjælden og kun kendes fra Jylland.

Vegetationstyper: overgangsfattigkær.

Højere planter: eng

1991. *Urt*: liden andemad, krybende baldrian, almindelig brandbæger, almindelig brunelle, glat dueurt, kær-dueurt, ladden dueurt, almindelig firling, gul fladbælg, fuglegræs, sump-fladstjerne, eng-forglemmigej, løflod, kær-galtetand, gederams, plettet gøgeurt, almindelig hanekro, hyrdetaske, almindelig hønsetarm, eng-kabbeleje, hvid-kløver, rød-kløver, vild kørvel, almindelig mjødukt, mælkebøtte, eng-nellikero, stor nælde, dynd-padderok, enkelt pindsvineknop, grenet pindsvineknop, gåse-potentil, lav ranunkel, almindelig røllike, nyse-

røllike, sideskærm, kruset skræppe, burre-snerre, kær-snerre, almindelig syre, ager-tidsel, kær-tidsel, trævlekrone, vortet vandarve, vandkarse, storblomstret-vandranunkel, svømmende vandaks, art af vandstjerne, glat vejbred, lancet-vejbred, muse-vikke, tveskægget ærenpris og tykbladet ærenpris. *Græsagtige planter*: mose-bunke, vellugtende gulaks, knæbøjet rævehale, manna-sødgræs og tandet sødgræs.

Højere planter: overdrev

1991. *Træer og buske*: hunde-rose, rynket rose og gyvel. *Urt*: almindelig røllike, engelskgræs, grå-bynke, blå-klokke, almindelig hønsetarm, femhannet hønsetarm, ager-tidsel, vild gulerod, gederams, ager-padderok, kort øjentrøst, gul snerre, håret høgeurt, grøn høgeskæg, blåhat, djævelsbid, høst-borst, hvid okseøje, almindelig torskemund, mangebladet lupin, almindelig kællingetand, moskus-katost, almindelig pimpinelle, lancet-vejbred, glat vejbred, bidende ranunkel, lav ranunkel, knold-ranunkel, liden skjaller, almindelig syre, rødknæ, rejnfan, art af frøstjerne, gul kløver, hvid-kløver, muse-vikke, tofrøet vikke og ager-stedmoderblomst. *Græsagtige planter*: almindelig hvene, vellugtende gulaks, draphavre, blød hejre, almindelig hundegræs, almindelig kvik, fløjlsgræs, mark-frytle og almindelig rapgræs.

16/59-24. SØRVAD PLANTAGE. I den nordvestlige del af Sørvad Plantage ligger nogle vandhuller. Fra vandhullerne og deres nærmeste omgivelser foreligger botaniske oplysninger. Bemærkelsesværdig er forekomsten af spæd pindsvineknop, der er knyttet til rene, næringsfattige vandområder. Søer med naturligt rent vand er i dag sjældne på grund af den stigende næringsbelastning, som de fleste søer i dag er udsat for.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: grå-pil og øret pil. *Urt*: liden andemad, krybende baldrian, ris-dueurt, græsbladet fladstjerne, sump-forglemmigej, skov-hanekro, almindelig hønsetarm, buftet kløver, kragefod, sump-kællingetand, eng-nellikero, dynd-padderok, kær-padderok, spæd pindsvineknop, gåse-potentil, bidende ranunkel, nyse-røllike, kær-snerre, trenervet snerre, almindelig syre, ager-svinemælk, kær-tidsel, trævlekrone og muse-vikke. *Græsagtige planter*: mangeblomstret frytle, eng-rajgræs, grå star, næb-star, almindelig sumpstrå, eng-svingel, tandet sødgræs og tagrør.

16/59-25. TOFTSMINDE. Øst for Ølgryde Plantage ligger en mindre hede på ca. 3,4 ha. Almindelig bjerg-fyr og anden trævækst er blevet fjernet fra området for at bevare området som åben hede. Der fandtes i 1991 en relativ stor bestand af guldblomme og lav skorsoner.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, gråris, krybende pil, øret pil, almindelig røn, selje-røn, vild-æble, engriflet hvidtjørn og Rubus allegheniensis. *Dværgbuske*: engelsk visse, håret visse, hedelyng, hede-melbærris, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urt*: skovstjerne, tormentil, gederams, lyng-snerre, guldblomme, smalbladet høgeurt, lyng-øjentrøst, djævelsbid, blåmunke, lav skorsoner, almindelig gyldenris, almindelig mangøløv, almindelig syre, blå-klokke, lancet-vejbred, strand-vejbred, blæresmælde, hunde-viol, læge-ærenpris og art af høgeurt *Hieracium jutlandicum*. *Græsagtige planter*: mangblomstret frytle, hirse-star, pille-star, sand-star, bølget bunke, tandbælg, katte-skæg, blåtop, almindelig hvene, hunde-hvene og tidlig dværgbunke.

16/59-26. TOVSTRUP. Ca. 500 m syd for Hvirvel Plantage ligger en hede på 8 ha. Efter oplysninger fra ejeren har dele af området været dyrket for 50 år siden. Området er nogle steder ved at gro til med revling og almindelig røn, der udkonkurrerer hedelyng.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: dun-birk, hvid-gran, almindelig bjerg-fyr, stilk-eg, grå-pil, øret pil, almindelig røn, almindelig hyld og hunde-rose. *Dværgbuske*: krybende pil, hedelyng, klokkelyng, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urter*: tormentil, gederams, lyng-snerre, smalbladet høgeurt, ager-stedmoderblomst, almindelig syre, kruset skræppe, skov-hanekro, almindelig røllike, nyse-røllike og almindelig torskemund. *Græsagtige planter*: mangleblomstret frytle, knop-siv, almindelig star, hirse-star, hare-star, pille-star, sand-star, fåre-svingel, bølget bunke, tandbælg, kattesæg, blåtop, eng-rapgræs, almindelig hvene, krybende hestegræs og fløjsgræs.

16/59-27. TUSHOLT. Fra et mindre krat med rød-el og eng på vestbredden af Vegen Å ca. 400 km nordvest for Vinding Kirke foreligger botaniske oplysninger.

Vegetationstyper: rød-el krat, eng

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: ahorn, rød-el, gyvel, hassel, hindbær, almindelig hyld, engriflet hvidtjørn, grå-pil, ribs, rynket rose og solbær. *Urter*: hvid anemone, vår-brandbæger, art af dueurt, djævelsbid, flipkrave, gederams, rød hestehov, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, gul iris, eng-kabbeleje, almindelig kongepen, kragefod, vild kørvel, bredbladet mangeløv, smalbladet mangeløv, småbladet milturt, almindelig mjødurt, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Celtica*), krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, eng-nellikero, dynd-padderok, bidende ranunkel, lav ranunkel, rødknæ, butbladet skræppe, kruset skræppe, skvalderkål, skovsyre, burre-snerre, kær-snerre, almindelig syre, kær-tidsel, ager-tidsel, almindelig torskemund, vandkarse og eng-viol. *Græsagtige planter*: bølget bunke, mose-bunke, almindelig hundegræs, almindelig rapgræs, enårig rapgræs, sand-star og stiv star.

16/59-28. ULFSBJERG. Nordvest for Sørvad findes i tilknytning til et dalstrøg vest for højdepunktet Ulfsbjerg en bakke med overdrev og eng i dalbunden. Området blev i 1991 afgræsset med heste.

Vegetationstyper: overdrev, eng.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: dun-birk, stilk-eg, almindelig gedeblad, hvid-gran, engriflet hvidtjørn, almindelig hyld, drue-hyld, grå-pil, øret pil, mose-pors, hunde-rose, *Rubus armeniacus*, *Rubus septentrionalis*, *Rubus* (sect. *Corylifolii*) *wahlbergii*, almindelig røn, selje-røn, vild æble og snebær. *Dværgbuske*: mose-bølle, hedelyng, revling og tyttebær. *Urter*: hvid anemone, bellis, blåhat, almindelig brunelle, djævelsbid, ris-dueurt, almindelig firling, fingerbøl, græsbladet fladstjerne, sump-forglemmigej, gederams, plettet gøgeurt, almindelig hønsetarm, eng-kabbeleje, hvid-kløver, almindelig kongepen, almindelig kællingetand, liljekonval, almindelig mjødurt, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Celtica*) og krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), eng-nellikero, gåse-potentil, bidende ranunkel, kær-ranunkel, lav ranunkel, rødknæ, nyse-røllike, skovstjerne, kruset skræppe, kær-snerre, lyng-snerre, ager-tidsel, kær-tidsel, trævlekrone, tormentil, glat ærenpris, læge-ærenpris og tveskægget ærenpris. *Græsagtige planter*: tidlig dværgbunke, fløjsgræs, mangleblomstret frytle, blød hejre, almindelig hundegræs, almindelig hvene, enårig rapgræs, almindelig rapgræs, knæbøjet rævehale, børste-siv, glanskapslet siv, knop-siv, lyse-siv, tudse-siv, almindelig star, hare-star, pille-star, sand-star, stjerne-star, rød svingel og manna-sødgræs.

16/59-29. VINDING KIRKE. Fra stendiget omkring kirken og digets

nærmeste omgivelser foreligger botaniske oplysninger. Fremhæves kan forekomsten af fliget tvetand, der lokalt er en sjælden art. Bredbladet timian er forvildet fra en udsået bestand på diget. Fliget tvetand er almindelig i den sydøstlige del af Danmark, men er ellers sjælden. Også dværg-løvefod er sjælden i Vestjylland.

Vegetationstyper: stendige.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: ahorn, dun-birk, skov-elm, hindbær, almindelig hyld, drue-hyld, ribs, almindelig røn, solbær, stikkelsbær og vedbend. *Urter*: hvid anemone, djævelsbid, glat dueurt, almindelig dværgløvefod, almindelig engelsød, almindelig firling, fingerbøl, almindelig fuglegræs, gederams, vår-gæslingeblomst, almindelig sect. *Hansurt*, hejrenæb, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, femhannet hønsetarm og opret hønsetarm, lugtløs kamille, hvid-kløver, vild kørvel, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Celtica*), krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), fandens mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), påskelilje, almindelig mangeløv, stor nælde, almindelig pimpinelle, rødknæ, butbladet skræppe, skvalderkål, burre-snerre, hvid-snerre, roset-springklap, bredbladet timian, rød tvetand, fliget tvetand, bidende stenurt, almindelig syre, glat vejbred, lancet-vejbred, muse-vikke, marts-viol, vorterod, glat ærenpris, mark-ærenpris og tveskægget ærenpris, *Græsagtige planter*: bølget bunke, mose-bunke, bredbladet dunhammer, almindelig hundegræs, almindelig hvene, enårig rapgræs, almindelig rapgræs, lyse-siv, sand-star og almindelig star.

16/59-30. ÅRBJERG. Nordvest for Mandsbjerg Dambrug ved Svenstrup ligger et mindre vestgående dalstrøg på den vestlige bred af Vegen Å. I midten af dalen er der eng, som på de lave skrænter afløses af overdrev. Endvidere forekommer væld. Kæret er voksested for sjældne planter som leverurt, vibefedt og loppe-star. I 1991 fandtes 20 planter af vibefedt og en enkelt plante af leverurt. Fortsat ekstensiv kreaturgræsning uden gødsning er forudsætningen for at bevare kæret.

Vegetationstyper: eng, overdrev, overgangsrigkær.

Højere planter:

1991. *Træer og buske*: stilk-eg, engriflet hvidtjørn, bånd-pil grå-pil og øret pil. *Dværgbuske*: tranebær. *Urter*: hvid-anemone, krybende baldrian, høst-borst, almindelig brunelle, bukkeblad, djævelsbid, ris-dueurt, sump-fladstjerne, eng-forglemmigej, almindelig gyldenris, plettet gøgeurt, almindelig hønsetarm, håret høgeurt, eng-kabbeleje, hvid kløver, kragefod, sump-kællingetand, leverurt, småbladet milturt, mælkebøtte: krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), stor nælde, dynd-padderok, skov-padderok, smuk perikon, bidende ranunkel, lav ranunkel, burre-snerre, lyng-snerre, sump-snerre, almindelig syre, kær-tidsel, tormentil, kær-trehage, eng-troldurt, trævlekrone, stor vandarve, vandkarse, lancet-vejbred, vibefedt, muse-vikke, eng-viol, tveskægget ærenpris, tykbladet ærenpris og storfrugtet vandstjerne. *Græsagtige planter*: mose-bunke, tidlig dværgbunke, mark-frytle, fløjsgræs, mangleblomstret frytle, vellugtende gulaks, dunet havre, kattesæg, almindelig star, grå star, hare-star, hirse-star, loppe-star, næb-star, pille-star, sand-star, stjerne-star, enskællet sumpstrå og tandet sødgræs.

16/59-31. SKINDBJERG-PRÆSTRJERG. Der er botaniske oplysninger om tre grøftekanter ved landevejen mellem Skindbjerg og Præstbjerg: Ved 6 km stenen ud for Vingtoft, ved 8 km stenen (7.7-7.8 km) ud for Toftsminde og endelig ved 10 km stenen (10.7-10.8 km) ud for Giltøft, der ligger sydøst for Vind Plantage.

Vegetationstyper: vejkant.

Højere planter: grøftkant ved Vingtoft

1991. *Træer og buske*: engriflet hvidtjørn, fugle-kirsebær, stilk-eg, øret pil, selje-røn og sølv-poppel. *Dværgbuske*: krybende pil. *Urtter*: bellis, høst-borst, djævelsbid, græsbladet fladstjerne, mark-forglemmigvej, almindelig firting, kost-fuglemælk, skov-hanekro, smalbladet høgerurt, håret høgeurt, lugtløs kamille, skive-kamille, blå-klokke, bugtet kløver, fin kløver, gul kløver, hvid-kløver og rød-kløver, almindelig kongepen, kommen, sump-kællingetand, vild kørvel, mælkebøtte: fandens mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), stor nælde, ager-padderok, almindelig pimpinelle, gåse-potentil, bidende ranunkel, lav ranunkel, rejnfan, almindelig røllike, almindelig set. hansurt, skvalderkål, but-bladet skræppe, kruset skræppe, liden skjaller, kær-snerre, dusk-syre, tormentil, glat vejbred, lancet-vejbred, muse-vikke, strand-vejbred og tveskægget ærenpris. *Græsagtige planter*: mangeblomstret frytle, mark-frytle, velugtende gulaks, almindelig hundegræs, tudse-siv, hare-star og rød svingel.

Højere planter: grøftkant ved Toftsminde

1991. *Træer og buske*: ahorn, bævreasp, stilk-eg, almindelig gedeblad, skov-æble, almindelig røn, hunde-rose, øret pil, gyvel og hindbær. *Urtter*: blæresmælde, engelskgræs, djævelsbid, flipkrave, håret høgeurt, almindelig hønsetarm, almindelig kongepen, mælkebøtte: krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), almindelig pimpinelle, bidende ranunkel, knold-ranunkel, lav ranunkel, rødknæ, almindelig røllike, lav skorsoner, gul snerre, hvid snerre og lyng-snerre, almindelig stedmoderblomst, almindelig syre, dusk-syre, tormentil, almindelig torskemund, lancet-vejbred, strand-vejbred, muse-vikke, smalbladet vikke, hunde-viol og læge-ærenpris. *Græsagtige planter*: blåtop, mose-bunke, mark-frytle, vellugtende gulaks, almindelig hundegræs, sand-star, fåre-svingel og rød svingel.

Højere planter: grøftkant ved Gilbjerg

1991. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, gyvel, almindelig røn og selje-røn. *Dværgbuske*: hedelyng, tyttebær og håret visse. *Urtter*: blåhat, djævelsbid, gul fladbælg, krat-fladbælg, gederams, håret høgeurt, almindelig kongepen, almindelig kællingetand, vild kørvel, mangebladet lupin, mælkebøtte: fandens mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), kantet perikon, almindelig pimpinelle, rejnfan, rundbælg, rødknæ, almindelig røllike, lav skorsoner, almindelig syre, dusk-syre, lancet-vejbred, strand-vejbred, muse-vikke, hunde-viol, læge-ærenpris og tveskægget ærenpris. *Græsagtige planter*: bølget bunke, mark-frytle, almindelig hundegræs, almindelig rapgræs, pille-star, sand-star, bakke-svingel, fåre-svingel og rød svingel.

16/59-32. SØRVAD-VIND. Fra det tidligere banelegeme mellem Sørvad og Vind findes botaniske oplysninger fra to lokaliteter nær højdepunktet Bavnbjerg.

Vegetationstyper: overdrev.

Højere planter: sydvest Bavnbjerg

1991. *Træer og buske*: vorte-birk, bævreasp, stilk-eg, hvid-gran, gyvel, hassel, engriflet hvidtjørn, almindelig hylid, almindelig hæg, almindelig røn og selje-røn. *Dværgbuske*: blåbær, hedelyng, krybende pil og tyttebær. *Urtter*: blåhat, blåmunke, blæresmælde, høst-borst, almindelig brandbæger, skov-brandbæger, djævelsbid, gederams, fingerbøl, mark-forglemmigvej, almindelig fuglegræs, almindelig gyldenris, almindelig hønsetarm, femhannet hønsetarm, blå-klokke, fin kløver, gul kløver, stribet kløver, mælkebøtte: eng-mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Celtica*), krogfliget mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Hamata*), fandens mælkebøtte (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), knold-ranunkel, rødknæ, almindelig røllike, lav skorsoner, kruset skræppe, skovstjerne, gul snerre, lyng-snerre, almindelig stedmoderblomst, liden storkenæb, dusk-syre, ager-tidse, almindelig torskemund, lancet-vejbred, muse-vikke, hunde-viol, glat ærenpris og tveskægget ærenpris. *Græsagtige planter*: bølget bunke, fløjlsgræs, mark-frytle, vellugtende gulaks, almindelig

hundegræs, almindelig hvene, almindelig rajgræs, almindelig rapgræs, enårig rapgræs, pille-star, sand-star, bakke-svingel og rød svingel.

Højere planter: sydøst Bavnbjerg

1991. *Træer og buske*: ahorn, avnbøg, almindelig bjerg-fyr, bævreasp, gyvel, fugle-kirsebær, selje-røn, slåen og vild æble. *Dværgbuske*: hedelyng. *Urtter*: blåhat, blåmunke, blæresmælde, almindelig brandbæger, liden fugleklo, gederams, vild gulerod, gåsemad, håret høgeurt, have-jordbær, fin kløver, gul kløver, enårig knavel, almindelig kællingetand, almindelig mangeløv, mesterod, pastinak, knold-ranunkel, rundbælg, rødknæ, almindelig røllike, lyng-snerre, almindelig torskemund, lancet vejbred, smalbladet vikke og glat ærenpris. *Græsagtige planter*: bølget bunke, fløjlsgræs, vellugtende gulaks, almindelig rapgræs, sand-star, bakke-svingel og rød svingel.

Højere planter:

Træer og buske: dun-birk, vorte-birk, bævreasp, stilk-eg, hvid-gran, gyvel og øret pil. *Dværgbuske*: hede-melbærris, krybende pil, revling, tyttebær, engelsk visse og håret visse. *Urtter*: blåhat, gederams, almindelig kongepen, almindelig mangeløv, smalbladet mangeløv, almindelig røllike, lav skorsoner, lyng-snerre, almindelig syre, tormentil, almindelig torskemund, lancet-vejbred og muse-vikke. *Græsser*: bølget bunke, blåtop, fløjlsgræs, krybende hestegræs, almindelig hundegræs, almindelig hvene, kryb-hvene, pille-star, bakke-svingel og rød svingel.

Lokalitetskoder:

Bavnbjerg	++ H II r
Bavsbjerggård	++ H II r
Fælleslykke	++ V III r
Gilbjerg	++ S II s
Mandsbjerg	++ V II s
Mandsbjerg syd	++ V III r
Mandsbjerg dambrug	++ H-E II s
Ramskovvang	++ S-V III s
Møllevang	++ V I s
Resdal	++ V I s
Røjkær	++ H II r
Skinbjerg-Præstbjerg	+ E II r
Skovlund	++ V III r
Spåbæk	++ V II s
Spåbæklille	++ V II r
Stenhøj Vest	++ S-H-E II s
Stenhøj Øst	++ V II r
Svenstrupgårde	++ S III r
Sørvad Nord	++ B III s
Sørvad dambrug	++ V II s
Sørvad Plantage	++ V II s
Sørvad-Vind	++ E II r
Toftsminde	++ H II r
Tovstrup	++ H II r
Tusholt	++ S-V III r
Vinding Kirke	++ B II r
Ulfsbjerg	++ H-V II r
Åbjerg	++ V I s

Botanisk vurdering:

Bavnbjerg:

4. Hede-og overdrevsindikatorer: håret visse.

Bavnsbjerggård:

3. Lokalt sjældnere planter: almindelig hæg

4. Hede-og overdrevsindikatorer: ene, hede-melbærris guldblomme og lav skorsoner.

Gilbjerg:

2. Sjældnere planter: femradet ulvefod

Mandsbjerg:

2. Sjældnere planter: vortet vandarve, tandet sødgræs
3. Lokalt sjældnere planter: fjerbregne, smuk perikon og vandkarse.
5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: kær-dueurt, plettet gøgeurt, almindelig mjødukt, kær-snerre, kær-tidsel og trævlekrone.

Mandsbjerg Dambrug:

2. Sjældnere planter: vortet vandarve og tandet sødgræs.
5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: almindelig fredløs, plettet gøgeurt, kær-tidsel og trævlekrone.

Mandsbjerg Syd:

3. Lokalt sjældnere planter: fjerbregne.

Møllevang (Tarbæk):

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: engblomme, maj-gøgeurt og tandet sødgræs.
3. Lokalt sjældnere planter: toradet star, trindstænglet star og vandkarse.
5. Skillearter for kærtyper:
 - overgangsfattigkær: kær-dueurt, almindelig fredløs, sump-kællingetand, almindelig mjødukt, vand-mynte, kær-snerre, kær-tidsel og trævlekrone.
 - overgangsrigkær: engblomme, maj-gøgeurt og toradet star.

Resdal:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af forekomst af mere end 20 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: rosmarinlyng og engblomme.
3. Lokalt sjældnere planter: hoved-frytle.
4. Riggkærindikatorer - overgangsrigkær: engblomme og sump-snerre.

Røjkær:

2. Sjældnere planter: engblomme.
3. Lokalt sjældnere planter: seline og trenervet snerre.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: håret visse, lav skorsoner og dunet havre og hjertegræs.

Skindbjerg-Præstbjerg (grøftkant):

3. Lokalt sjældnere planter: bakke-svingel og dusk-syre.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: håret visse og lav skorsoner.

Spåbæk:

2. Sjældnere planter: tykskulpet brøndkarse (rødliste '90) og engblomme.
4. Riggkærindikatorer - overgangsrigkær: engblomme.

Spåbækllille:

2. Sjældnere planter: spæd pindsvineknop.
4. Rentvandsindikatorer: spæd pindsvineknop.

Stenhøj Vest:

2. Sjældnere planter: almindelig månerude.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme, almindelig månerude og knold-ranunkel.

Stenhøj Øst:

2. Sjældnere planter: tandet sødgræs.
3. Lokalt sjældnere planter: toradet star og vandkarse.
5. Skillearter for kærtyper:
 - overgangsfattigkær: kær-dueurt, sump-kællingetand, almindelig mjødukt, kær-tidsel og trævlekrone.
 - overgangsrigkær: sump-snerre, toradet star og hjertegræs.

Svenstrup:

2. Sjældnere planter: slangetunge og spæd pindsvineknop.
3. Lokalt sjældnere planter: fjerbregne og vild hør.
4. Rentvandsindikatorer: spæd pindsvineknop.

Sventstuppårde:

4. Egekratsindikatorer: tormentil og almindelig kohvede.

Sørvad Nord:

2. Sjældnere planter: kugle-museurt
3. Lokalt sjældnere planter: ager-museurt og bakke-svingel.

Sørvad Dambrug:

2. Sjældnere planter: vortet vandarve og tandet sødgræs.
3. Lokalt sjældnere planter: vandkarse og kort øjentrøst.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: knold-ranunkel
5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: kær-dueurt, almindelig mjødukt, kær-snerre, kær-tidsel og trævlekrone.

Sørvad Plantage:

2. Sjældnere planter: spæd pindsvineknop og tandet sødgræs.
3. Lokalt sjældnere planter: trenervet snerre.
4. Rentvandsindikatorer: spæd pindsvineknop.

Sørvad-Vind (tidligere banelegeme):

2. Sjældnere planter: mesterod
3. Lokalt sjældnere planter: stribet kløver, bakke-svingel og dusk-syre.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris, håret visse, knold-ranunkel og lav skorsoner.

Toftsminde:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris, guldblomme og lav skorsoner.

Tusholt:

3. Lokalt sjældnere planter: småbladet milturt og gul iris.

Ulfbjerg:

2. Sjældnere planter: *Rubus septentrionalis*.
3. Lokalt sjældnere planter: drue-hyld.
5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: almindelig mjødukt, kær-snerre, kær-tidsel og trævlekrone.

Vinding Kirke:

3. Lokalt sjældnere planter: almindelig dværgløvefod, bredbladet timian og fliget tvetand.

Åbjerg:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af mere end 10 biotopstypiske arter.

2. Sjældnere planter: plettet-gøgeurt, leverurt, loppe-star, vibefedt og tandet sødgræs.
3. Lokalt sjældnere planter: småbladet milturt, smuk perikon og vandkarse.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: dunet havre.

Riggkærindikatorer - overgangsrigkær: sump-snerre, leverurt og hjertegræs, desuden kødfarvet gøgeurt, vibefedt og loppe-star.

Kilder: 34, 36, 46, 272, 275, 433a

16/60 VEJVAD

AVLUM PLANTAGE, BAVNEHØJ, HORSLUND, HVIRVEL PLANTAGE, MØGELBJERG

Omtalt er to heder nord for Vejvad, dels ved højdepunktet Bavnehøj, dels øst herfor ved Horslund. Desuden omtales Avlum Plantage. Vest for Avlum Plantage ligger Gravlund Høje og Gravlund Sande, der ikke omtales nærmere her, da de er uden nærmere botanisk interesse.

16/60-1. AVLUM PLANTAGE omfatter her mose og hede øst for plantagen (se endvidere under 18/18). Hedearealet er i dag bevokset med nåletræer på mindst 2/3 af arealet, medens der er hedelyng på de tilbageværende åbne partier. De åbne partier var i 1972 voksested for lav skorsoner (Christensen, 1973).

Vegetationstyper: hede, mose.

16/60-2. BAVNEHØJ, nord for Vejvad. På det fremtrædende højdedrag ligger omkring to højdepunkter to nålebevoksninger med hede imellem. Hedevegetationen domineres af hedelyng og bølget bunke. Oplysninger fra nålebevoksningerne kendes ikke, men er ønskelige.

Vegetationstyper: nåleskov, hede.

16/60-3. HORSLUND, nordøst for Vejvad, omfatter en hede, der ligger på et jævnt terræn. Vegetationen domineres af bølget bunke. Der er en del opvækst af bævreasp. Fra lokaliteten kendes guldblomme (Christensen, 1973). Nærmere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede.

16/60-4. HVIRVEL PLANTAGE ligger op til vejen øst for Vinding. Bevoksningen består af en blanding af nåle- og løvtræer. Nærmere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: nåleskov, løvskov.

16/60-5. MØGELBJERG, ved Vejvad. Nord for Vegen Å syd for den vestlige nålebevoksning ved Bavnehøj ligger en mindre bakke med løvbevoksning af eg og elm (Christensen, 1973). Nærmere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: løvskov.

Lokalitetskoder:

Avlum Plantage	
øst for	+ H-V III r
Bavnehøj, Vejvad	+ S-V III r
Horslund	+ H II r
Hvirvel Plantage	+ S IV r
Møgelbjerg, Vejvad	+ S IV r

Kilder: 28, 186

16/61 MADUM

MADUMFLOD

16/61. MADUMFLOD (= Østerby). Syd for Madumflod på østsiden af jernbanelinien ligger der en hede med mosearealer og sø. Floraen er undersøgt i 1972 og 1985 (Christensen, 1973, Christensen, Johnsen & Søchting, 1985 upubl.). I den sydlige del er området over store arealer bevokset med nåletræer. Vegetationen på heden domineres af hedelyng med indslag af revling og blåtop. Fra heden kendes guldblomme. Der forekommer i den nordlige del flere adskilte næringsfattige mosearealer (ekstremfattigkær), der er domineret af blåtop. På mosearealerne er der fundet de mindre almindelige planter rosmarinlyng, tranebær, rundbladet soldug og hvid næbfrø, mangestænglet sumpstrå og blågrøn star. Heraf er hvid næbfrø temmelig sjælden i landet som helhed. Vegetationen er typisk for Vestjylland.

Vegetationstyper: ekstremfattigkær, hede.

Højere planter:

1972. *Træer og buske*: mose-pors. *Dværghuske*: hedelyng, klokkel yng, hede-melbærris, rosmarinlyng, tranebær, mose-bølle og revling. *Urtier*: kær-ranunkel, bukkeblad, rundbladet soldug, vandnavle, djævelsbid og benbræk. *Græsagtige planter*: hvid næbfrø, smalbladet kæruld, mangestænglet sumpstrå, lyse-siv, almindelig star, blågrøn star, hare-star, næb-star,

Lokalitetskoder:

Madumflod + + + H-V II s

Botanisk vurdering:

Madumflod:

2. Sjældnere planter: rosmarinlyng, hvid næbfrø, mangestænglet sumpstrå.
3. Lokalt sjældnere planter: blågrøn star.
4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme.

Kilder: 28

16/63 STÅLBJERG

FEJSØHUS, LILLE STÅLBJERG, LILLEÅ ved FUGLSANG, LUKBAKKE (se Trolldoft Egekrat), STORE STÅLBJERG, STRÅSØ PLANTAGE VEST, STRÅSØHUS, STÅLBJERG, TROLDTOFT, TROLDTOFT EGEKRAT (Lukbakke)

Herunder beskrives en række store heder i Stråsø Plantage, således nævnt fra vest mod øst, i plantagens vestlige del Stråsø Plantage Vest, derefter Stråsøhus, Store Stålbjerg og syd herfor Trolldoft. Op til Lilleåen ved Fuglsang beskrives under Lille Stålbjerg, samt i plantagens sydende op til Fejsø Plantage, hede- og mosearealer ved Fejsøhus. Desuden omtales et vandhul i plantagens østlige del. Oplysninger om heden vest for Fejsø Plantage og Grundflod Sande ved Nørhede findes under 17/5.

16/63-1. FEJSØHUS. I den sydøstlige del af Vejlemose ligger der på nordsiden af Madum Å nogle gamle engarealer, der mod sydøst om-

gives af lyngarealer. Christensen (1973) skriver blandt andet om området i 1972, at engen fremtræder ret tør, med opvækst af lidt fyr og pilekrat; i øvrigt græsmark med blåtop, bjerg-rørhvene, og klokkeling. Der ses kun ganske lidt hedelyng. Udover dræning skyldes engens udtørring muligvis, at man har sænket vandspejlet ved reguleringen af Madum Å. Også Hulesø i plantagen lidt nord for var i 1972 udtørret. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: eng.

Højere planter:

1972. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr og art af pil. *Dværghuske*: klokkeling. *Græsser*: bjerg-rørhvene og blåtop.

16/63-2. LILLE STÅLBJERG omfatter hede på skrånningerne af Lille Stålbjerg og øst herfor på Lukbakke. På østskrånningen af Lukbakke og på vestskrånningen af Kællinghøj overfor ligger egkrat, der her beskrives under Troldtoft. Desuden omtales eng- og mosearealer op til Lilleåen ved Fuglsang samme sted. Heden forekommer på begge skrånninger relativt åben, selvom småkrat med blandt andet bjerg-fyr, stilk-eg, almindelig røn, rød-el og glansbladet hæg forekommer på skrånninger af Lille Stålbjerg mod vest (Christensen, 1973).

Heden på skrænten af Lille Stålbjerg domineres af hedelyng, men er også rig på revling og tyttebær. Ved foden af skrænten er der områder med fugtig hede domineret af klokkeling, blåtop, mose-bølle, vestlig tue-kogleaks, hirse-star og smalbladet kæruld. Endvidere en del morbundsplanter blandt andet skovstjerne. Mere aktuelle oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Heden på skrænten af Lukbakke domineres af hedelyng, revling, krybende pil, og ene. I skrænten er der flere væld eller rester af grøfter med fugtig hede domineret af blåtop, vestlig tue-kogleaks, hirse-star og mose-bølle. Desuden kan nævnes skovstjerne, pille-star, kattesæg og tørst. Fra hedeområdet som helhed kendes guldblomme og lav skorsoner. Mere aktuelle oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1972. *Træer og buske*: rød-gran, almindelig bjerg-fyr, ene, rød-el, glanskapslet hæg, almindelig røn og tørst. *Dværghuske*: krybende pil, hedelyng, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urer*: skovstjerne, guldblomme og lav skorsoner. *Græssagige planter*: vestlig tue-kogleaks, smalbladet kæruld, hirse-star, pille-star, kattesæg og blåtop.

16/63-3. LILLEÅ ved FUGLSANG. Engene i Fuglekær Å er meget artsrige. Af den rige flora kan fremhæves langbladet ranunkel, bukkeblad, almindelig mjødukt, grå star, dynd-padderok, dusk-fredløs og hyldebladet baldrian (Christensen, 1973). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: kær.

16/63-4. STORE STÅLBJERG. Området er fredet som hede i 1949. Det er et gammelt indsande og er senest beskrevet i 1985 af Schmidt. Der findes fortsat områder med vindbrud, der er uden plantedække. Andre afblæsningsflader er bevokset med mos- og lavsamfund. Godt halvdelen af området består af en tør hedetype med hedelyng, en del bjerg-fyr og ene. Almindeligt forekommende er også bølget bunke, revling og tyttebær med indslag af engelsk visse, håret visse og guldblomme. Den nordøstligste del er meget tør op mod en større række af indlandsklitter. På sandet her findes bevoksninger af laver og hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*), grå klitvegetation med sand-star og smalbladet timian. Endvidere mere åbent sand med

sand-hjælme og klit-kambunke. Over mod Stråsø Gård er der et mere fugtigt hedeområde med blåtop, smalbladet kæruld, kattesæg, klokkeling, lav skorsoner, plettet gøgeurt, mose-bølle, liden soldug og skovstjerne. Blåtop dominerer, nogle steder med indslag af mose-pors. I et område dominerer vestlig tue-kogleaks.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1972. *Træer og buske*: sitka-gran, almindelig bjerg-fyr, dun-birk, stilk-eg, grå-pil, gråris, ene, mose-pors. *Dværghuske*: krybende pil, engelsk visse, håret visse, hedelyng, klokkeling, mose-bølle, rosmarinlyng, tranebær, tyttebær, hede-melbærris og revling. *Urer*: bredbladet mangeløv, rødknæ, almindelig spergel, rundbladet soldug, leverurt, mose-vintergrøn, tormentil, lyng-snerre, hunde-viol, skovstjerne, smalbladet timian, klokke-ensian, blå-klokke, blåmunke, almindelig røllike, skov-brandbæger, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, almindelig kongepeng, guldblomme, lav skorsoner og benbræk. *Græssagige planter*: vestlig tue-kogleaks, smalbladet kæruld, tue-kæruld, knop-siv, sand-star, hunde-hvene, sand-hvene, almindelig hvene, tidlig dværgbunke, sand-hjælme, bjerg-rørhvene, sandskæg, bølget bunke, fåre-svingel, rød svingel, klit-kambunke, blåtop og kattesæg. 1991. Otteradet ulvefod.

Mosser:

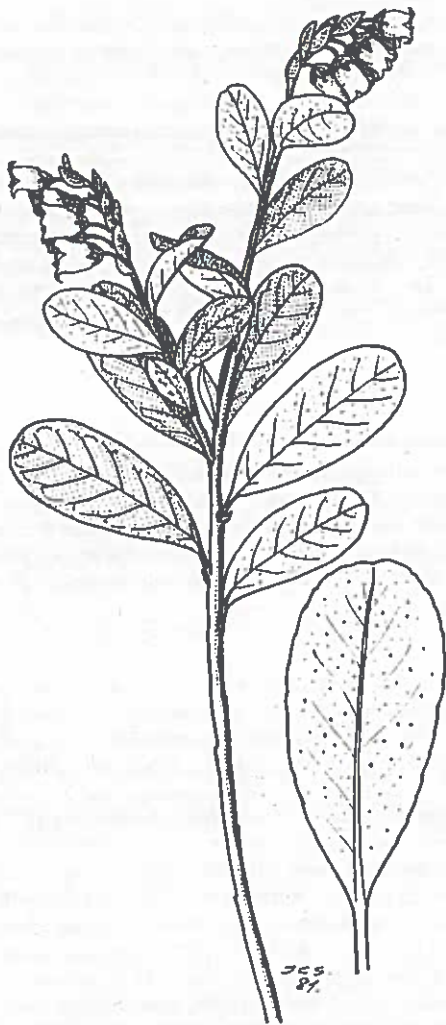
1985. *Campylopus pyriformis*, kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), almindelig cypressmos (*Hypnum cupressiforme*), almindelig blegmos (*Leucobryum glaucum*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), almindelig jomfruhår (*Polytrichum commune*), *Polytrichum commune* var. perigonale, hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*), gråmos (*Racomitrium ericoides*), tvebladmos (*Scapania compacta*) og tørvemos (*Sphagnum* sp.).

Laver:

1985. Røddbrun svampelav (*Baeomyces rufus*), islandsk kruslav (*Cetraria islandica*), gulhvid rensdyrlav (*Cladina arbuscula*), spinkel rensdyrlav (*Cladina ciliata* var. *tenuis*), mild rensdyrlav (*Cladina mitis*), hede-rensdylav (*Cladina portentosa*), askegrå rensdyrlav (*Cladina rangiferina*), klidlet bægerlav (*Cladonia ramulosa*), *Cladonia bacillaris*, hjortetak-bægerlav (*Cladonia cervicornis* ssp. *cervicornis*), *Cladonia cervicornis* ssp. *pulvinata*, brungrøn bægerlav (*Cladonia chlorophaea* s.lat.), *Cladonia chlorophaea* s.str., *Cladonia conoidea*, takket bægerlav (*Cladonia crispata* var. *cetrariformis*), kreneleret bægerlav (*Cladonia deformis*), bleggrøn bægerlav (*Cladonia fimbriata*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), kløftet bægerlav (*Cladonia furcata*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), slank bægerlav (*Cladonia gracilis*), *Cladonia macilenta*, *Cladonia phyllophora*, skarlagenrød bægerlav (*Cladonia pleurota*), tragtformet bægerlav (*Cladonia pyxidata*), spættet bægerlav (*Cladonia rangiformis*), *Cladonia strepsillis*, spids bægerlav (*Cladonia subulata*), *Cladonia sulphurina*, pigget bægerlav (*Cladonia uncialis*), grågul bægerlav (*Cladonia zopfii*), grubet tjørnelav (*Coelocaulon aculeatum*), tue-tjørnelav (*Coelocaulon muricatum*), almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*), rudret skivellav (*Lecidea fuscoatra*), forskelligfarvet skivellav (*Trapeliopsis granulosa*), hinde-skjoldlav (*Peltigera membranacea*), liden skjoldlav (*Peltigera didactyla*), blødvortet knoplav (*Pycnothelia papillaria*), mørk landkortlav (*Rhizocarpon obscuratum*) og klit-korallav (*Stereocaulon saxatile*).

16/63-5. STRÅSØ PLANTAGE, VEST. Som de fleste hedeområder ligger heden i den vestlige del af Stråsø Plantage på et småkuperet klitterræn. I et afgrænset område mod vest var der i 1986 stadig en gammel hedevegetation med et stort dække af laver bestående af hede-rensdylav (*Cladina portentosa*). På sydskrånningen af klitterne findes ligeledes hedelyng, men ellers domineres hedevegetationen på klitterne af revling med bunddække af almindelig cypressmos (*Hypnum cupressiforme*) og trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*)

med indslag af hedelyng og tyttebær. Der er spredte ene og bjerg-fyr

Tyttebær. Tegning Jens Christian Schou 1981.

på det meste af arealet, mod nord med overgang til krat (Christensen, Johnsen og Søchting, 1986). Desuden findes enkelte mere fugtige arealer, der er domineret af blåtop, med benbræk, klokkeling, liden siv, plettet gøgeurt og tørvemos (*Sphagnum* sp.). Syd for vejen er der flere åbne klitter og et enkelt sommerudtørrende vandhul med trådsiv (Christensen, 1973). Der var i 1986 en meget artsrig lavvegetation på lokaliteten. Herfra kan nævnes rødbrun svampelav (*Baemyces rufus*), spinkel rensdyrlav (*Cladina ciliata*) og bægerlaverne hjortetak bægerlav (*Cladonia cervicornis*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*) og *Cladonia merochlorophaea* og tue-tjørnelav (*Coelocaulon muricatum*).

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1985. *Træer og buske*: rød-gran, almindelig bjerg-fyr, ene, krybende pil, grå-pil og almindelig røn. *Dværgbuske*: hedelyng, klokkeling, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urter*: femhannet hønsetarm, flipkrave, skovstjerne, tormentil, gederams, guldblomme og smalbladet høgeurt. *Græsagtige planter*: mangeblomstret frytle, vestlig tuekogleaks, smalbladet kæruld, almindelig star, pille-star, sand-star, bølget bunke, sand-hjælme, sandskæg og blåtop.

1972. Mose-pors, hede-melbærris, sand-hjælme og klit-kambunke.

Mosser:

1985. Kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), hede-kløvtand (*Dicranum spurium*), almindelig snøbørste (*Funaria hygrometrica*), almindelig cypressmos (*Hypnum cupressiforme*), almindelig blegmos (*Leucobryum glaucum*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), almindelig jomfruhår (*Polytrichum commune*), hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*).

Laver:

1985. Rødbrun svampelav (*Baemyces rufus*), gulhvid rensdyrlav (*Cladina arbuscula*), spinkel rensdyrlav (*Cladina ciliata*), hede-rensdyrlav (*Cladina portentosa*), hjortetak-bægerlav (*Cladonia cervicornis*), skarlagenrød bægerlav (*Cladonia coccifera*), takket bægerlav (*Cladonia crispata*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), slank bægerlav (*Cladonia gracilis*), indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*), *Cladonia merochlorophaea* s. lat., *Cladonia ramulosa*, pigget bægerlav (*Cladonia uncialis*), tue-tjørnelav (*Coelocaulon muricatum*), almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*) og tørv-skivelav (*Placynthiella ichmalia*).

16/63-6. STRÅSØHUS. På heden nord for Strå søhus var lidt over en fjerdedel af arealet i 1972 bevokset med gran og fyr. De åbne hedearealer bestod dels af tør hede med bølget bunke, ene og tyttebær, dels af mere fugtig hede med blåtop, mose-pors og grå-pil. Endelig er der flere næsten åbne klitter med krybende pil, sandskæg, sand-hjælme og klit-kambunke. Mere aktuelle oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1985. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, ene, stilk-eg, krybende pil og gyvel. *Dværgbuske*: hedelyng, hede-melbærris, tyttebær, revling, engelsk visse og håret visse. *Urter*: hunde-viol, flipkrave, gederams, blåmunke, håret høgeurt, smalbladet høgeurt, lav skorsoner, vårblandbæger og majblomst. *Græsagtige planter*: sand-star, bølget bunke, sand-hjælme og sandskæg.

1972. Vinter-eg, benbræk, plettet gøgeurt, tråd-siv, liden siv, klokkeling.

Mosser:

1985. Kost-kløvtand (*Dicranum scoparium*), almindelig cypressmos (*Hypnum cupressiforme*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*), almindelig nikkemos (*Pholia nutans*), hårspidset jomfruhår (*Polytrichum piliferum*).

Laver:

1985. Islandske kruslav (*Cetraria islandica* ssp. *crispiformis*), gulhvid rensdyrlav (*Cladina arbuscula*), mild rensdyrlav (*Cladina mitis*), hede-rensdyrlav (*Cladina portentosa*), hjortetak bægerlav (*Cladonia cervicornis*), skarlagenrød bægerlav (*Cladonia coccifera*), takket bægerlav (*Cladonia crispata*), lakrød bægerlav (*Cladonia floerkeana*), grågrøn bægerlav (*Cladonia glauca*), slank bægerlav (*Cladonia gracilis*), *Cladonia merochlorophaea* s. lat., skælklædt bægerlav (*Cladonia squamosa*), spids bægerlav (*Cladonia subulata*), opblæst bægerlav (*Cladonia sulphurina*), pigget bægerlav (*Cladonia uncialis*), grågul

bægerlav (*Cladonia zopfii*), tue-tjørnelav (*Coelocaulon muricatum*), almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*), finger-kvistlav (*Hypogymnia tubulosa*), forskelligfarvet skivelav (*Trapeliopsis granulosa*), *Lepraria incana*, grå fyrrelav (*Pseudevernia furfuracea*), klit-korallav (*Stereocaulon saxatile*).

16/63-7. STÅLBJERG. Syd for højdepunktet Store Stålbjerg ligger to søer og moser inde i plantagen. Oplysninger fra den østligste af søerne, der omgives af mose, foreligger fra Gravesen (1983). I søen er der en stor bestand af liden blærerod, medens vestlig tue-kogleaks og almindelig star dominerer på den våde bund omkring søen.

Vegetationstyper: sø, fattigkær.

Højere planter: ikke komplet liste

1983. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, øret pil. *Dværgbuske*: klokkeling, mose-bølle og tranebær. *Urer*: liden blærerod, benbræk. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleakse, smalbladet kæruld, hirse-star og blåtop.

16/63-8. TROLDTOFT. På det mere flade terræn nordøst for Troldtoft ligger en næsten rektangulær hede. Arealet blev ryddet for træbevoksninger i begyndelsen af 70'erne. Det domineres af hedelyng, noget revling, bølget bunke, tyttebær og krybende pil. Af større buske kan nævnes ganske få fyr og en del ene. Heden er ikke udpræget tør, og der findes en del blåtop, mose-bølle, smalbladet kæruld, tue-kæruld, kattesæg, klokkeling, vestlig tue-kogleaks og morbundsplanten skovstjerne. Området virker vegetationsmæssigt noget ensformigt, fordi det mangler overfladevand, men er landskabsmæssigt meget smukt. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1985. *Træer og buske*: ene. *Dværgbuske*: krybende pil, hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, mose-bølle, tyttebær, revling og engelsk visse. *Urer*: lyng-snerre, guldblomme og majblomst. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, smalbladet kæruld, almindelig star, hirse-star, pille-star, bølget bunke og blåtop.

1983. *Træer og buske*: ene, almindelig røn. *Dværgbuske*: krybende pil, hedelyng, klokkeling, mose-bølle, tyttebær og revling. *Urer*: tormentil. *Græsagtige planter*: vestlig tue-kogleaks, mangleblomstret frytle, pille-star, fåre-svingel, bølget bunke, tandbælg, kattesæg.

1972. Skovstjerne, tue-kæruld, kattesæg.

Mosser:

1985. Almindelig blegmos (*Leucobryum glaucum*), trind fyrremos (*Pleurozium schreberi*) og flydende tørvemos (*Sphagnum cuspidatum*).

Laver:

1985. Spinkel rensdyrlav (*Cladina ciliata*), hede-rensdyrlav (*Cladonia portentosa*), *Cladonia merochlorophaea*, almindelig kvistlav (*Hypogymnia physodes*) og tørv-skivelav (*Lecidea uliginosa*).

16/63-9. TROLDTOFT EGEKRAT kaldtes tidligere for Lukbakke Krat på grund af sin beliggenhed mellem Lukbakke og Kællinghøj lidt syd for Lilleåen nær Fuglsang Bro. Krattet er undersøgt og beskrevet i 40'erne af Gram, Jørgensen & Kjøie (1944) og i nyere tid af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, unpubl.). I 1940'erne var egene omkring 5 meter høje; begge arter af eg forekommer, dog mest stilk-eg.

Krattet omfatter i dag to adskilte skovbevoksninger, der ligger på begge sider af et mindre dalstrøg ned mod Lilleåen. Den vestlige bevoksning består af en 14-16 meter høj egeskov med rette stammer. Der er en sparsom underskov og flere steder med en græs-dækket bund af krybende hestegræs. Den østlige bevoksning domineres af tilsvarende høje bævreasp, og her findes endnu pletter med hedelyng.

Karakteristik:

Beliggenhed: hede

Antal krat: 2

Dominerende træart: stilk-eg/ bævreasp

Træhøjde: 8-10/ 14-16 meter

Stammediameter: 0,46 meter (0,25 - 0,68)

0,67 meter (0,33 - 1,08)

Trækonfiguration: enkeltstående krogede ege med snoede stammer

Underskov: tørst

Opvækst: eg

Bundvegetation: krybende hestegræs, almindelig gedeblad/ løvdækket

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske*: ene, stilk-eg, bævreasp, almindelig røn, tørst, øret pil, art af rose, almindelig hyld, almindelig gedeblad. *Dværgbuske*: hedelyng, mose-bølle og tyttebær. *Urer*: ørnebregne, smalbladet mangeløv, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, krat/skov-viol, rødknæ, almindelig fredløs, skovstjerne, krat-fladbælg, tormentil, almindelig kohvede, læge-baldrian, majblomst, liljekonval. *Græsser*: håret frytle, mangleblomstret frytle, art af star, lund-rapgræs, bølget bunke, krybende hestegræs og blåtop.

1944. Tidligere er blandt andet skov-viol, trenervet snerre, smalbladet høgeurt, kantet konval, bakke-star og skov-rørhvene angivet fra lokaliteten.

Svampe:

1989. Gulskive (*Bisporella citrina*), skorpe-ildsporesvamp (*Botryobasidium botryosum*), gylden lædersvamp (*Phlebia ferreus*), barksvampen rynket lædersvamp (*Stereum rugosum*), barksprænger (*Vuilleminia comedens*) og sildig epaulehat (*Panellus serotinus*) (Vesterholt, 1989).

Lokalitetskoder:

Fejsøhus	++ V III s
Lille Stålbjerg	++ H II s
Lilleå, Fuglsang	++ V II s
Store Stålbjerg	++ H II s
Stråsø Plantage	++ H I s
Stråsøhus	++ H-V II s
Stålbjerg, søer	++ V II ms
Troldtoft I	++ H II r
Troldtoft Egekrat	++ S I r

Botanisk vurdering:

Lille Stålbjerg:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme, lav skorsoner.

Store Stålbjerg:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af I-biotopstype: indlandsklithede, to rødlistearter og mere end 20 biotopstypiske arter.

1. Rødlistearter: blødvortet knoplav (*Pychnothelia papillaria*), otteradet uhvefod og mose-vintergrøn.

2. Sjældnere plantearter: klit-kambunke, klit-korallav (*Stereocaulon saxatile*), rosmarinhyng og leverurt.

3. Lokalt sjældnere plantearter: hunde-viol.

4. Indikatorer for indlandsklithede: gråris, hunde-viol, blåmunke, sandskæg og sand-hjælme.

Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris, håret visse, guldblomme og lav skorsoner.

Stråspø Plantage, vest:

2. Sjældnere planter: klit-kambunke

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris og guldblomme.

4. Indikatorarter for indlandsklithede: sand-hjælme og klit-kambunke.

Stråspøhus:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris og håret visse.

4. Indikatorarter for indlandsklithede: hunde-viol, blåmunke og sand-hjælme.

Stålbjerg:

2. Sjældnere planter: liden blåererod.

Troldtoft:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af biotopstype naturskov af eg.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris og guldblomme.

Troldtoft Egekrat:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: tørst, krat-fladbælg, tormentil og almindelig kohvede.

Kilder: 27, 28, 36, 46, 94, 272, 275, 335a, 355a, 383, 408, 422

16/64 VIND

BARKÆR BÆK, FUGLKÆR Å, FUGLSANG, GAMMELVIND, GILBJERG BÆK, PRÆSTBJERG, RÆVEGRAV BJERG, VINDRIS, VINGTOFT, VOLSTED BJERG ØST.

Op til Præstbjerg Plantage ligger en række store hedeområder. Her omtales den del af plantagen, der ligger vest for hovedvej A 11 og herunder heden vest for plantagen op til Fuglkær Å. Omtalt er endvidere en række mindre heder syd for Vind, omkring højdepunkterne Rævegrav Bjerg og Løvhøj samt ved Vingtoft. Desuden omtales moscarealer langs Barkær Bæk, der udgør et tilløb til Fuglkær Å syd for Vind Hede, samt to egekrat, dels sydøst for Vind og dels på Vindris på nordsiden af Præstbjerg Plantage.

16/64-1. BÆRKÆR BÆK. Der er i 1952 (Grøntved & Holmen, 1953) udarbejdet en detaljeret floraliste fra et større område nord for Bærkær Bæk, øst for tilløbet til Fuglkær Å. Moscarealerne langs Bærkær Bæk omfatter forskellige mosetyper, som overvejende er fattigkær. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: kær.

Højere planter:

1952. Fra området kendes i begyndelsen af 50'erne rosmarinlyng, tranebær, engblomme, liden soldug, almindelig mælkeurt, vibefedt,

spæd mælkeurt, hvid næbfrø, seks starrter: loppe-starr, toradet-starr, grøn starr, dværg-starr, dynd-starr, skede-starr og spæd pindsvineknop. Heraf er hvid næbfrø, dynd-starr og spæd pindsvineknop temmelig sjældne. Desuden kan nævnes mose-pors, kær-trehage, benbræk, hjertegræs og blåtop samt de mere næringskrævende arter almindelig fredløs, almindelig mjødukt og sump-kællingetand. I alt er der registreret over 50 moseplanter fra lokaliteten. Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

16/64-2. FUGLKÆR Å. Hvor vejen mellem Vind og Ørnhøj skærer åen, ligger nogle moscarealer. Vegetationen på arealerne, hvor græsning er ophørt, domineres af højt voksende urter og spredtstående pilebevoksninger. De højt voksende arter omfatter dynd-padderok, almindelig fredløs, almindelig mjødukt, angelik, kattehale, gederams, lyse-siv og mose-bunke med flere. Desuden forekommer en række lavtvoksende arter blandt andet tørvemos (Sphagnum), eng-viol, kragefod og bukkeblad med flere.

Vegetationstyper: kær.

16/64-3. FUGLSANG. På skrånninger og i slugten mellem den fredede Vind Hede og Lilleåen ved Fuglsang Bro vokser større og mindre grupper af ege og bævreasp. Fuglsang er beskrevet som egekrat i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944) i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). Køie omtaler "et meget lille egekrat", der falder i tre partier med ege fra mandshøjde til omkring 5 meter. I dag omfatter krattene tilsammen ca. 6 ha og er stærkt påvirket af vinden. En del af området hører under den fredede Vind Hede.

Karakteristik:

Beliggenhed: hede

Antal krat: 4-5

Træhøjde: 4-6-8 meter

Trækonfiguration: krogede, knudrede ege

Trækonfiguration: tørst

Opvækst: eg, bævreasp

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

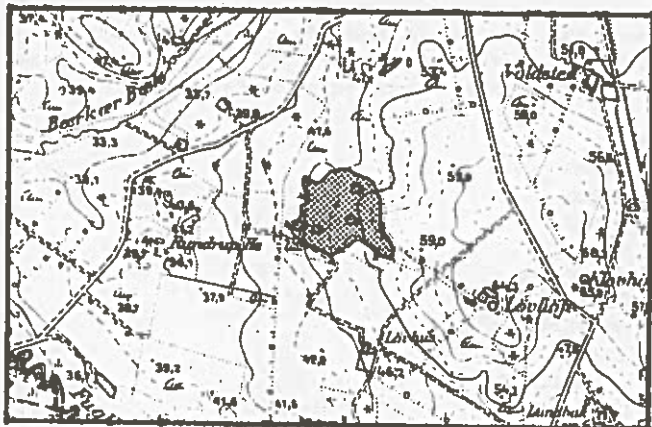
Højere planter:

1982. *Træer og buske*: almindelig bjerg-fyr, stilk-eg, bævreasp, almindelig røn, ene, tørst, almindelig gedeblad. *Dværgbuske*: mose-bølle, tyttebær og revling. *Urter*: ørnebregne, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, art af viol, skovstjerne, tormentil, krat-fladbælg, almindelig kohvede, majblomst, liljekonval. *Græsagtige planter*: håret frytle, mangleblomstret frytle samt græsserne: bølget bunke, krybende heste-græs og blåtop.

1944. Der er tidligere i 1944 angivet vedplanterne øret pil, almindelig hyld, hunde-rose og gyvel fra krattet samt urterne læge-baldrian, almindelig fredløs, almindelig gyldenris, skærm-høgeurt. Endvidere er pille-starr og eng-rapgræs nævnt.

16/64-4. GAMMELVIND omfatter et mellemstort egekrat på over 2 ha sydvest for Vind. Krattet er beskrevet i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944) og i 80'erne af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, upubl.). I 40'erne var krattet på alle sider omgivet af hede, og træerne var 3-4 meter høje, i dag er de dobbelt så høje. Egene er meget krogede, og de skyder flere steder vindris. Der er ingen underskov, men en afvekslende urte- og græsflora som bund. Emsholm nævner, at den sydlige del af krattet blev fældet under Anden Verdenskrig. Rød-gran og almindelig bjerg-fyr forekommer

indplantet i krattet. Almindelig ulvefod er ikke genfundet ved 1983-undersøgelsen. Derimod er almindelig gedeblad, hvid anemone, lyngsnerre og typiske morbundplanter som majblomst og liljekonval noteret fra krattet i 1944 og 1982, medens f.eks. revling og tyttebær ikke er registreret ved den sidste undersøgelse.

Gammelvind. Egekrat beliggende på tidligere hedearal. Består overvejende af lavt krat med meget krogede og uregelmæssigt formede ege.

Karakteristikk:

Beliggenhed: mark

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg

Træhøjde: 4-6-8-10 meter

Stammediameter: 0,78 meter (0,62-0,96) i ældste del af bevoksningen

Trækonfiguration: krogede, knudrede ege

Underskov: tørst (sparsom)

Opvækst: bævreasp

Bundvegetation: bølget bunke, almindelig kohvede/ almindelig gedeblad og morbundplanter: majblomst, liljekonval.

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* rød-gran, almindelig bjerg-fyr, stilk-eg, ene, bævreasp, tørst, og almindelig gedeblad. *Dværgbuske:* blåbær. *Urter:* almindelig mangeløv, hvid anemone, skarpbladet fladstjerne, skovsyre, skovstjerne, krat-fladbælg, tormentil, almindelig kohvede, lyng-snerre, djævelsbid, majblomst, liljekonval og kantet konval. *Græsagtige planter:* håret frytle, art af star, bølget bunke, vellugtende gulaks, almindelig hvene og blåtop.

1944. *Dværgbuske:* tyttebær og revling. *Urter:* almindelig røllike, krat-fladbælg, blå-klokke, guldblomme, almindelig gyldenris, skov-viol og pille-star.

16/64-5. GILBJERG BÆK, Vingtoft. Omkring Gilbjerg Bæk, tæt ved dennes udspring sydøst for Vind ligger en hede. Heden er stedvis under tilgroning med bævreasp i den vestlige del og fyr i den østlige del. De fugtige arealer omkring bækken består overvejende af pilekrat. Fra lokaliteten er tidligere kendt de mindre almindelige arter guldblomme og bakke-gøgelije (Christensen, 1973). Nærmere oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: hede, pilekrat.

Højere planter:

1972. *Dværgbuske:* engelsk visse, krybende pil, hedelyng, mose-bølle og revling. *Urter:* djævelsbid, guldblomme, bakke-gøgelije.

16/64-6. PRÆSTBJERG PLANTAGE. På hver side af plantagen ligger to store heder. Her beskrives heden vest for plantagen, medens Præstbjerg Hede, der ligger øst for plantagen, beskrives under 16/65. Heden domineres henholdsvis af hedelyng eller revling. Herfra kendes cypres og ulvefod.? Desuden kan nævnes laverne: indsvunden bægerlav (*Cladonia macilenta*) og *Cladonia marochlorophaea*.

Vegetationstyper: hede.

Højere planter:

1972. *Træer og buske:* rød-gran, almindelig bjerg-fyr, grå-pil og bævreasp. *Dværgbuske:* hedelyng, klokkeling, hede-melbærris, tyttebær og revling. *Urter:* guldblomme. *Græsagtige planter:* smalbladet kæruld, tandbælg, kattesæg, blåtop og tagrør. Endvidere forekommer tørvemos.

16/64-7. RÆVEGRAV BJERG var i begyndelsen af 70'erne en varieret hede, hvor halvdelen af arealet var dækket af hedelyng og med forekomst af blåtop, bølget bunke, revling og guldblomme. Desuden fandtes en række træer som bjerg-fyr, stilk-eg, bævreasp og grå-pil samt dværgbuskene engelsk visse, klokkeling, hede-melbærris, mosebølle, tyttebær og krybende pil samt halvgræsserne smalbladet kæruld og hirse-star.

Vegetationstyper: hede.

16/64-8. VINDRIS. Vest for Præstbjerg Plantage lidt nord for Ørnhøj ligger en egebevoksning på ca. 2 ha. Bevoksningen er beskrevet som egekrat af blandt andet Olsen (1938), i 40'erne af Gram, Jørgensen & Køie (1944) og i nyere tid af Degn & Emsholm (1983) samt Emsholm (1982, unpubl.). På lokaliteten er der i 40'erne fundet bakke-gøgelije, bakke-star og bjerg-rørhvene. Krattet har i dag mere eller mindre skovkarakter med retstammede ege på 12-14 meter. Det var tidligere omgivet af hede, men i 1980 er heden syd for blevet tilplantet med gran. Underskoven består af tørst, medens skovbunden hovedsageligt dækkes af ørnebregne, bevoksninger med majblomst og liljekonval forekommer dog også.

Vindris ligger på et tidligere hedearal i den nordvestlige del af Præstbjerg Plantage.

Karakteristisk

Beliggenhed: skov/ mark

Antal krat: 1

Dominerende træart: stilk-eg/ bævreasp, stilk-eg

Træhøjde: 6-8/ 12-14 meter

Trækonfiguration: klynger af krogede, nedliggende eg/ rette eg

Underskov: tørt

Opvækst: sparsom

Bundvegetation: ørnebregne (krybende hestegræs, majblomst, almindelig gedeblad og almindelig kohvede/ blåbær

Græsning: ingen

Vegetationstyper: egekrat.

Højere planter:

1982. *Træer og buske:* stilk-eg, vinter-eg, bævreasp, almindelig røn, tørt og almindelig gedeblad. *Dværgbuske:* blåbær, mose-bølle, revling og tyttebær. *Urter:* almindelig mangeløv, ørnebregne, art af viol, almindelig fredløs, skovstjerne, tormentil, almindelig kohvede, majblomst og liljekonval. *Græsagtige planter:* håret frytle, bølget bunke, krybende hestegræs og blåtop.

1944. Tidligere er også almindelig syre, hvid anemone, tormentil, krat-fladbælg, blå-klokke, djævelsbid, almindelig røllike, almindelig pimpinelle, læge-ærenpris samt græsserne vellugtende gulaks, fåre-svingel foruden de allerede nævnte bakke-gøgelije, bakke-star og bjerg-rørhvene, fundet i krattet.

16/64-9. VINGTOFT. Ved Vingtoft, nord for Voldsted Bjerg, ligger en mindre mose. Præcis stedsangivelse har ikke været mulig på grundlag af de foreliggende kilder. Vegetationen består af en vældpræget hængesæk af tørvemos (Sphagnum) med indslag af blandt andet eng-viol, kragefod, benbræk, aflangbladet vandaks og næb-star. Lokaliteten er voksested for de mindre almindelige arter tranebær, rundbladet soldug og stjerne-star (Christensen, 1973). Nyere botaniske oplysninger fra lokaliteten er ønskelige.

Vegetationstyper: kær, væld.

16/64-10. VOLSTED BJERG SYDØST. På nordsiden af Gildbjerg Bæk ligger sydøst for Volsted Bjerg et mindre eng. Engen ligger op til vejen mellem gårdene Volsted og Moselund. Området er vældpræget og består af en hængesæk af tørvmos. Lokaliteten er sandsynligvis identisk med foregående lokalitet.

Højere planter:

1983. *Træer og buske:* dun-birk, øret pil, grå-pil og mose-pors. *Dværgbuske:* hedelyng, klokkeling og tranebær. *Urter:* rundbladet soldug, eng-viol, dusk-fredløs, tormentil, kragefod, kær-tidsel, aflangbladet vandaks og benbræk. *Græsagtige planter:* tudse-siv, stjerne-star, næb-star og blåtop. Desuden arter af tørvemos.

16/64-11. FUGLKÆR Å er her beskrevet på strækningen fra Store Saltbjerg til Brohus Dambrug. Den øvre del af vandløbet har et kanaliseret forløb, medens den nedre del har et mere naturligt slyngt forløb med varierede fysiske forhold. Høller veksler med lavvandede partier og dybt udskårne brinker. Vandløbsbunden består af sandblandet sten- og grusbund (Ringkjøbing Amtskommune, 1988).

Fra de tidligere græssede enge umiddelbart op til vejen mellem Vind og Ørnhøj foreligger botaniske oplysninger fra 1983. Pilekrat veksler med engarealer i forskellige stadier af tilgroning.

Vegetationstyper: vandløb, fattigkær: overgangsfattigkær.

Højere planter: vandløb

1988. *Vandplanter:* manna-sødgræs, liden siv, vandkarse, art af vandstjerne, hår-tusindblad og art af vandranunkel.

Højere planter: kær

1983. *Træer og buske:* grå-pil og øret pil. *Urter:* dynd-padderok, eng-viol, almindelig fredløs, dusk-fredløs, gederams, bukkeblad, kragefod, sump-kællingetand, angelik, almindelig mjøddurt, kær-tidsel, bredbladet dunhammer og art af pindsvineknop. *Græsagtige planter:* lyse-siv, næb-star, almindelig-star, mose-bunke, eng-rørhvene og tagrør.

Lokaltetskoder:

Fuglkær Å	++ V II s
vandløb	++ V II s
Fuglsang	++ S II r
Gammelvind	++ S I r
Gilbjerg Bæk	+ V IV s
Præstbjerg Plantage	
heden	+ H III r
Rævegrav Bjerg	+ H II r
Vindris	++ S III r
Vingtoft	+ V II s
Volsted Bjerg, sydøst	++ V II s

Botanisk vurdering:

Fuglsang:

Egekratsindikatorer: tørt, krat-fladbælg, tormentil og almindelig kohvede.

Fuglsang Å: vandløb

3. Lokalt sjældnere planter: vandkarse.

4. Rentvandsindikatorer: hår-tusindblad.

Fuglsang Å: kær

5. Skillearter for kærtyper - overgangsfattigkær: angelik, almindelig fredløs, sump-kællingetand og kær-tidsel.

Gilbjerg Bæk:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme.

Gammelvind:

Lokaliteten er henført til kategori I på grund af biotopstype naturskov af eg.

4. Egekratsindikatorer: tørt, krat-fladbælg, tormentil og almindelig kohvede.

Hede- og overdrevsindikatorer: ene

Præstbjerg Plantage, vestlig hede:

1. Rødlistearter: cypres-ulvefod.

4. Hede- og overdrevsindikatorer: hede-melbærris og guldblomme.

Rævegrav Bjerg:

4. Hede- og overdrevsindikatorer: guldblomme.

Vindris:

4. Egekratsindikatorer: tørt, tormentil og almindelig kohvede.

Kilder: 28, 36, 46, 52, 53, 159, 205d, 272, 356a